Vol. XLVIII

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

SAMANTAPASADIKA

OR

VINAYATTHAKATHA

PART IV

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයට්ඨකථා

චතුත්ථො භාගො

විමලධම්ම හේවාවිතාරණ
සිරිනාථ කුමාරදස මුනසීහාභිධානෙහි
මිහි මහාසයෙහි
තිපිටකමුද්‍රණාලයෙ මුද්‍රිතො.

බු : ව : 2492
කි : ව : 1948

රු. 140/=

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයට්ඨකථා

චතුත්ථො භාගො

Vol. XLVIII

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

BHADANTACARIYA BUDDHAGHOSA MAHA THERA'S

SAMANTAPASADIKA

OR

VINAYATTHAKATHA

PART IV

REVISED AND EDITED BY

Ven. Pandit Weliwitiye Sorata Nayaka Thero

Vice Principal, Vidyodaya Pirivena,

AND

Ven. Weliwitiye Pemaratana Thero

of the Tutorial Staff, Vidyodaya Pirivena

PUBLISBED BY THE TRUSTEES

WIMALA DHAMMA HEWAVITARNE, ESQ

AND

SIRINATHA KUMARADASA MOONESINGHE, ESQ.

THE TRIPITAKA PUBLICATION PRESS,

MALIGAKANDA,

COLOMBO, (CEYLON)

B. E. 2492

C. E. 1948

(තිපිටකමුද්දඞ්කනෙ අට්ඨවනතාළීසතිමං පොත්ථකං)

භදන්තාචරියබුද්ධඝොසමහාථෙරවරවිරචිතා

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයට්ඨකථා

චතුත්ථො භාගො

විජ්ජොදයමහාවිජ්ජාලයෙ උපජ්ඣායාචරියෙන

වැලිවිටියෙ පණ්ඩිතසොරතාභිධානෙන

නායකථෙරපාදෙන වෙව

තසමිං විජ්ජාලයෙ ආචරියධුරන්ධරෙන

වැලිවිටියෙ පෙමරතනත්ථෙරපාදෙන ච

සංසොධිතො

සයිමන් හෙවාවිතාරණමහාසයාණත්තෙනහි

විමලධම්ම හෙවාවිතාරණ, සිරිනාථ කුමාරදස මුතසීහාභිධානෙහි

මහා සයෙහි

තිපිටකමුද්දනාලෙය මුද්‍රාපිතො

බු : ව : 2492

කි : ව : 1948

First Edition 1000 - 1948
Second Edition 1000 - 1988
Third Edition 1000 - 2005

PREFATORY NOTE

It is our great pleasure to present to the Public this 48th Volume of the simon Hewavitarne Bequest Series of the Tripitaka Publications.

This Volume is the final part of the Samantapasadika. It completes the Samantapasadika commentary to the Vinaya Pitaka. An Index to the 1st, 2nd and 3rd parts as well as to this 4th part is appended.

The editing of this 4th and final part of the Samantapasadika and the preparation of the full Index were done by the Ven'ble Pandit Weliwitiye Sorata Nayaka Thero, Vice Principal of the Vidyodaya Pirivena, Maligakanda, assisted by the Ven'ble Weliwitiye Pemaratana Thero, of the Tutorial Staff of the same Pirivena We beg to convey our humble gratitude to them for undertaking this useful work.

The 4th part of the Papancasudani, the commentary to the Majjhima Nikaya is in the Press. It is our hope to bring out this book during the course of this year.

the 36th Anniversary of the demise of the late Mr. Simon Hewavitarne, the founder of this Bequest, falls on the 17th Jannary 1949. May he attain Nibbana.

W. D. Hewavitarne
S. K. Moonesinghe

Tripitaka Publication Office,
130, Maligakanda Road,
Colombo

3rd January $\frac{2492}{1949}$

THE LATE

MR. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE.

BORN 20TH MARCH, 1875. DIED 17TH JANUARY, 1913.

සෝමාවතී හේවාවිතාරණ මැතිනිය

THE LATE

VEN'BLE ANAGARIKA DHARMAPALA.

(SIRI DEVAMITTA DHAMMAPALA)

Director of Tripitaka Muddrana Sabha

BORN 17TH SEPTEMBER, 1864 DIED 29TH APRIL, 193[illegible]

PUBLISHERS NOTE

The late Mr. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE, who in his life time had begun to publish the Tripitaka, left a bequest for its completion after his death. He died suddenly on 17th January 1913 and in accordance with his wishes his Trustees had published the Commentaries on the Text in 49 volumes, After seventy years these books are no longer readily available.

His widow Mrs. SOMAWATI HEWAVITARNE who passed away on 10th January 1982 at the age of 94, had prior to her death, created the SOMAWATI HEWAVITARNE TRUST to carry on the good work started by her late husband and bequeathed her entire estate to this Trust.

We the Trustees of the Somawati Hewavitarane Trust, having seen the need to re-print the Commentaries, have undertaken this task to help both the student and teacher of the Dhamma and in the hope that this act of ours will help to preserve the Noble Teachings of the Blessed One for the benefit of the future generations and thereby prolong the life of the Buddha Sasana by many more thousands of years.

May the fruits of this meritorious act help the late Simon Alexander Hewavitarne and Somawati Hewavitarne Maha Upasikawa in Saṁsara and towards their final attainment of Nibbana.

Noel Wijenaike
Nanda Amerasinghe
Parinda Ranasinghe

Somawati Hewavitarne Trust Office,
130, Maligakanda Road, Colombo - 10.
SRI LANKA.
15th January 2005

සාදුකාරකථා

විවිධවිසෙසනයපතිමණ්ඩිතස්සාසෙසභූමණ්ඩලපණ්ඩිතජනමත්ථක මණ්ඩනායමානපාදපඩ්කජෙන සිරිමතාමහාසං භගවතා සම්මා සම්බුද්ධෙන වෙනෙය්‍යජනවිනයත්ථං දෙසිතස්ස ආණාදෙසනා සඩ්ඛාතස්ස විනයපිටකස්ස සකලකිපිටකපරියත්තිධරෙන අත්ථකථා චරියෙන බුද්ධඝොසාචරියනාමධෙයෙන මහාථෙරවරෙන විරචිතාය සමන්ත පාසාදිකාය විනයවණ්ණනාය **සමන්තපාසාදිකාය** නාම විනයඨ්ඨකථාය **මූලවණ්ණනා - පඨිවාර** - පාලිවණ්ණනාසමෙතා **සංවණ්ණිතපදපදෙසං** අත්ථාරම්භානුක්කමණිකාරමණිකෙ වතුත්ථභාගෙ 'යං පිතිපුබ්බඩ්ගමං ඣානං විතයපිටකපඨනපාඨනනියුත්තානං යුත්තවාදීනං ථෙරමජ්ඣිමනවකානං හත්ථෙසු.

විනයඨ්ඨකථාය සංසොධනං පන **තිපිටකචූළාභයසභාසාරධානං** උපගම්ම අභාසානං ධම්මාචරියවරෙන කිත්තිසෙසතං ගතෙන **විජයාදෙවිපරිවෙණාධිපතිනා** සිරිමතා **රතනසාරගිධානෙන** පධානනායකථෙරවරෙන අභාසකමපි සභායතෙන ඉතො බාවීසති වස්සතො පුබ්බෙ ආරද්ධං අහොසි. වතුපාරාජිකවණ්ණනාසමෙතො පඨමභාගො 2473තමෙ බුද්ධවස්සෙ 1929 ක්‍රිස්තවස්සෙ) මූලපතෙන පකාසිතො විතයධරමතොවිනාසකො ජාතො.

තදනන්තරං දුතියභාගස්සාපි සංසොධනං තෙනාභාසානං ධම්මාචරියවරෙනාණතෙන එකකෙනෙව මයා ආරද්ධං කතිපයෙහි මාසෙහි 422ම පිට්ඨපරියන්තං නිට්ඨාපිතං. තතො වත්තමාන ලොකස්ස පධානභාසාති සම්මතාය විවිධධම්මසත්ථඝථරතනාසංහරූතාය ඉංග්‍රීසිභාසායාතිසයමභාථලදයකත්තං තස්සානවබොධෙ දෙසභාසාසඩ්ඛණපරිහානිං ච මනසි කත්වා තදුභයග්ගහණං වතුවස්සපපමාණං කාලං රත්තින්දිවං වායමන්තොා විනයඨ්ඨසංසොධන කිච්චතො විරතො අහොසිං. 1934තමෙ ක්‍රිස්තවස්සෙ ජාතො වෘලෙරියා ජරරොගරක්ඛසො පඤ්චසංවච්ඡරමත්තං කාලං මං නිරන්තරං සයනපරායණං කණ්ඨගතපාණං ච කත්වා සබ්බං සරීරාරං පිත්වා විරෙන විගතො. තසමා තදූ ර්දිසෙසු බුද්ධිවිභෙසකරෙසු කිච්චෙසු ව්‍යාවටෙන හවිතුං මයහං බලං වා පිති වා නාහොසි.

සිරිලඞ්කජඞ්ගාපනමණ්ඩලස්ස ධනබ්බයෙන 1940මෙ ක්‍රිස්ත වස්සෙ සඞ්ඝනායකසඞ්ඝාදිසඨ්ඨානතරානං විසෙසවිමංසනපුබ්බඞ්ගමඤ්ඤ යනත්ථං ජම්බුදීපෙ කලිඞ්කානාගරෙ විසාඛපඤ්ඤාලයං පත්වා සාධ වස්සතො පවජ්‍ය පවාගතො 'පි සමානො යාව 1944මා වස්සා ඉමස්මිං කිච්චෙව නියුත්තොා නාහොසිං.

සමණනපාසාදිකාසංසොධනස්ස පනස්සාතිසයං විලම්බං බිපතරං මුදුපනස්ස පකාසනස්ස වාතිසයාවස්සකත්තසඤ්ච සමපස්සතා සතා සතං සෙවතෙන සංලද්ධසද්ධාබුද්ධ්‍යාදිගුණඔඝසඔඝතෙන නිරන්තරං ධම්මකම්මනිරතෙන විමලධම්මසෙවාවිහාරණාභිධානෙන මහාසඝෙන ආරාධිතෝ'හං පුනපි ඉමස්සිමස්ස 519මපිවස්සතෝ පට්ඨාය සංසොධනමාරභිං. තතෝ පරං පාවිනනිසපාලිවණණනාපරියතෙතා දුතියභාගෝ ච මහාවගගවණණනාසමෙතෝ තතියභාගෝ චාති දෙ භාගා බිපතරං මුදුපිතා පකාසිතා වාහෙසුං. වතූසුභාගෙන පනිමිනා පරිපුණණා භවති සමණනපාසාදිකා නාම විනයට්ඨකථා.

භාගසසිමස්ස සංසොධනෙපි විජජාදයවිජජාලසෙ උපාචරිය පදපාතෙතන (වැලිවිටියගාමජෙන) සකසමයසමයඤ්ඤුරෙසු අපපටිහතසංසුද්ධබුද්ධිමතායසමතා පෙමරතනතෙරපාදෙනාඛ්‍යි කතෝ පරිසසමෝ මම පරිසසමසසාතිලහුතාපාදනෙ සමතෙතා අහොසීති ච, විජජාදයවිජජාලසෙ උපාචරියෙන පණ්ඩිතෝපාධි ධාරිතා පඤ්ඤාලගාමජෙන ජිනරතනතෙරෙන ච ඉමසම්ං කිලෙව අමහාකං කාලෙන කාලං මහොපකාරෝ කතෝ 'ති ච කතඤ්ඤූකත වෙදිභාවෙන නිවෙදෙමි. ආදසපොත්ථකසංසන්දනත්ථං සංවණණිත පදඤං අක්ඛරාදයනුකකමණිකාසම්පාදනත්ථං ච අමහාකං සිසසභූතා කතිපයභික්ඛූ ච ඉමසස කිලෙවසසාතිසයොපත්ථම්භා අහෙසුං.

සංසුද්ධසද්ධම්මසයෙහෙව අමෙහනි මහාගන්ථසිමස්ස සංසොධ නෙන මහන්තං ඨං පුඤඤකඛණ්ඩමුපචිතං, තමනුමොදනතු සදනුසසර ණියනාමධෙයෙය්‍ය විජජාදයවිජජාලසාදිකත්තා අමහාකං පාචරිය භූතෝ තිපිටකවාවිසසරුවරියෝ සිරිසුමඛගලාභිධානා පධානනායක තෙරපාදෙ ච තිපිටකසංසොධනෙ සත්තමාසත්තවිත්තා දිවං ගතා විජජාදයපරිවෙණාධිපතයෝ මහායතයෝ සිරිඤාණිසසර, සිරිරතනඤාණාභිධානා පධානනායකතෙරවරා ච, තෙන තෙ පරම රමණීයං සන්තිපදං පාපුණන්තූති ච පත්ථෙමාති.

ඉත්ථං නිවෙදෙති
වැලිවිටියගාමජෝ සොරතතෙරෝ.

2492 තමෙ බුද්ධවස්සෙ මාඝසිරමාසස්ස
සුක්කපක්ඛෙ අට්ඨමියං බුධවාරෙ
විජෙජාදයපරිවෙණතොති.

සූචිපත්‍රය.

CONTENTS.

අංකය.	විෂයය.		පිටුඅංකය.
1.	කම්මකඛන්ධය	වර්ණනා.	857–859.
2.	පාරිවාසිකඛන්ධක	,,	859–867.
3.	සමුච්චයඛන්ධක	,,	867–881.
4.	සමථඛන්ධක	,,	882–887.
5.	බුද්ධවංස	,,	887–897.
6.	සේනාසනඛන්ධක	,,	898–939.
7.	සඞ්ඝභේදඛන්ධක	,,	940–844.
8.	වත්තඛන්ධක	,,	944–948.
9.	පාතිමොක්ඛට්ඨපනඛන්ධක	,,	948–951.
10.	ඛුද්දකඛන්ධක	,,	951–955.
11.	පඤ්චසතිකඛන්ධක	,,	955.
12.	සත්තසතිකඛන්ධක	,,	956–957.
13.	මහාවිභඞ්ග	,,	957–960.
14.	සමුට්ඨානසීස	,,	960–968.
15.	ඛණ්ඩකපුච්ඡා	,,	968–972.
16.	චක්ක	,,	972–974.
17.	දුක	,,	974–977.
18.	තික	,,	977–980.
19.	චතුක්ක	,,	981–985.
20.	පඤ්චක	,,	985–990.
21.	ඡක්ක	,,	990–991.
22.	සත්තක	,,	991.
23.	අට්ඨක	,,	991–992.
24.	නවක	,,	993.
25.	දසක	,,	994.
26.	එකාදසක	,,	994–995.
27.	උපොසථාදිවිසජ්ජන	,,	996.
29.	අත්ථවස	,,	996–997.
30.	ගාථාසඞ්ඛණික	,,	997–1002.
31.	අධිකරණභේද	,,	1002–1007.
32.	දුතියගාථා	,,	1007–1009.

අංඛ්‍යා.	විෂයය.		පිටුඅංඛ්‍යා.
33.	අනුවිජ්ජකකිච්ච	වණ්ණනා.	1009.
34.	චොදනාකණ්ඩ	,,	1009–1010.
35.	චූළසඞ්ඝාම	,,	1010–1014.
36.	මහාසඞ්ඝාම	,,	1014–1015.
37.	කසීනභෙද	,,	1015–1017.
38.	උපාලිපඤ්චක	,,	1017–1025.
39.	දුසියගාථාසඞ්ඝභණ්ඩික	,,	1025–1035.
40.	සෙදමොචනගාථා	,,	1035–1039.
41.	කම්මවග්ග	,,	1039–1053.
42.	සික්ඛාපදෙසු අඤ්ඤථත	,,	1053–1054.
43.	ආනිසංසවග්ග	,,	1054.
44.	තවසඞ්ගහිතවග්ග	,,	1054–1055.
45.	**සංවණ්ණිතපදානං අනුක්කමණිකා.**		
46.	**සඤ්ඤානාමානං අනුක්කමණිකා.**		

THE PALI ALPHABET

IN SINHALESE CHARACTERS.

VOWELS.

අ ආ ඇ ඈ ඉ ඊ උ ඌ එ ඔ

CONSONANTS.

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඞña
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤña
ටṭa	ඨṭha	ඩḍa	ඪḍha	ණṇa
තta	ථtha	දda	ධdha	නna
පpa	ඵpha	බba	භbha	මma
යya	රra	ලla	වva	සsa	හha	ළḷa	අංaṃ

VOWELS IN COMBINATION

කka	කාká	කිki	කීkí	කුku	කූkú	කෙké	කොkó
ඛkha	ඛාkhá	ඛිkhi	ඛීkhí	ඛුkhu	ඛූkhú	ඛෙkhé	ඛොkhó
ගga	=	=	=	=	=	=	=

CONJUNCT - CONSONANTS

ක්ක kka	ඤ්ඤ ñña	ත්ව tva, ත්‍ර tra	ම්ප mpha
ක්ඛ kkha	ණ්හ ñha	ද්ද dda	ම්බ, ම්භ mba
ක්‍ය kya	ඤ්ච, ච්ඡ ñca	ද්ධ, ඬ ddha	ම්භ mbha
ක්‍රි kri	ඤ්ඡ, ඤ්ජ ñcha	ද්‍ර dra	ම්ම mma
ක්ව kva	ඤ්ජ, ඤ්ඣ ñja	ද්ව, ඬ්ව dva	ම්හ mha
ඛ්‍ය khya	ඤ්ඣ ñjha	ධ්ව dhva	ය්‍ය, ය්‍‍ය yya
ඛ්ව khva	ට්ට ṭṭa	න්ත nta	ය්හ yha
ග්ග gga	ට්ඨ, ඨ ṭṭha	න්ථ ntha	ල්ල lla
ග්ඝ ggha	ඩ්ඩ ḍḍa	න්ද nda	ල්‍ය lya
ග්‍ර gra, ඞ්ක ṅka	ඩ්ඪ ḍḍha	න්ධ ndha	ල්හ lha
ඞ්ඛ ṅkha	ණ්ණ ṇṇa	න්න nna, ඤ්හ nha	ව්හ vha
ඞ්ග ṅga	ණ්ට ṇṭa	ප්ප ppa	ස්ස ssa
ඞ්ඝ ṅgha	ණ්ඨ ṇṭha	ප්ඵ ppha	ස්ම sma
ච්ච cca	ණ්ඩ, ඬ්ඩ ṇḍa	බ්බ bba	ස්ව swa
ච්ඡ ccha	ණ්ඪ ṇha	බ්භ bbha	හ්ම hma
ජ්ජ jja	ත්ත tta	බ්‍ර bra	හ්ව hva
ජ්ඣ jjha	ත්ථ ttha	ම්ප mpa	ළ්හ lha

ා=á, ි=i, ී=í, ු=u, ූ=ú, ෙ=é, ො=ó.

- විඤ්ඤාපනං -

සම්මාසම්බුද්ධස්ස පරිනිබ්බාණසමයතෝ චතුපඤ්ඤාසාධිකෙ නවසත-
සංවච්ඡරෙ මහානාම රජ්ජෙ සමයෙ ජම්බුදීපා ලඞ්කාදීපමාගතෙන පරම
විසුද්ධ සද්ධාබුද්ධිපතිමණ්ඩිතෙන අනුබුද්ධබුද්ධඝොසත්ථෙරවරෙන ච ධම්ම-
පාලත්ථෙරෙන ච උපසෙනත්ථෙරෙන ච මහානාම්ගත්ථෙරෙන ච බුද්ධදත්ත-
ත්ථෙරෙනචා'ති බුද්ධිමන්තෙහි එතෙහි ථෙරවරෙහි තිණ්ණං පිටකාන
මත්ථවණ්ණනාවසෙනාථ කථාසෝ ලිඛිතාති වදන්ති. තා පනෙතා අට්ඨකථා,
නෙවමුදපාපිතා. තස්මා ඉවජ්ජති කාලෙ තා අට්ඨකථාසෝ'ති දූලලහා අහහසුං.
තස්මා දිවඩ්ඩාතස්ස ධඤ්ඤදි පුඤ්ඤදි පරිපුණ්ණස්ස යසිමන් හේවාවිතාරණ
මහාසයස්සජ්ඣාසයවසෙන තස්ස ධනබබයෙන තෙනාණතෙතාන ආඛ්‍යාලවෙ.
ජ්‍යාචරියෙන සිරිමතා සී ඒ. හේවාවිතාරණ මහාසයනෙ ව සිරිනාථමුණිසීහ
මහාසයෙන ව ඛඞ්ගිවූ. ඩී හේවාවිතාරණ මහාසයෙන ච, පාල්‍යට්ඨකථාසෝ
මුදාපිතා ච පාකටී කතා ච. තථාපි මුදාපිතා තා අට්ඨකථාසොපි ඉදුනි
සුදුලලහා භවන්ති. තස්මා නාසමට්ඨාථානං සුලභභාවමපෙක්ඛමාණෙන
සද්ධාබුද්ධිසම්පත්තෙන සද්ධම්මට්ඨිතිකාමෙන සිරිලඞ්කාරජ්ජෙ උසුව
පරික්ඛකාධිකාරිනා නීතිවෙදිනා නොයෙල් විජේනායඤ මහාසයෙන ව
තිසරන්නතුඩා මහාසයෙනචා'ති එතෙහි දීහි මහාසයෙහි නානා අමරසිංහ
මහාසයස්ස සංවිධායකතෙතාන සම්බුද්ධසාසන විවතිකාමාය සද්ධාබුද්ධි
සම්පන්නාය මහොපාසිකාය දිවඩ්ඩාතාය සෝමාවති හේවාවිතාරණ මනාතිනියා
ධනබබයෙන සම්බුද්ධපරිනිබ්බාණා දිසහස්ස පඤ්චසතාධිකෙ අට්ඨවිසති-
මෙවස්සෙ එසාපනට්ඨකථා තිලකමුද්දණාලයෙ මුදාපිතා ච පාකටීකතා ච,
භවති.

ලිඛිතම්දම්ඵලං දෙයියන්දර වැවලපියද්දේ සුවිසුද්ධාරාමාධිපතිනා
විජ්ජාකිත්ති පරිවෙණජ්ඣක්ඛෙන විජ්ජාදය පරිවෙණෙ උපපධානා-
චරියෙන රාජකීයපණ්ඩිත සබ්බපති උපධිධාරිනා පවිනාචරියෙන පලලාවෙල
සිරිසද්ධාතිස්සනිධනෙතන නායකසෙථෙරෙනාති.

සමන්තපාසාදිකා

නාම

විනයසංවණ්ණනා

චතුත්ථෝ භාගෝ

චුල්ලවග්ගවණ්ණනා

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

4-1.

චුල්ලවග්ගස්ස පඨමෙ **කම්මකඛඞ්ගෙ** තාව: **පණ්ඩුකලොහිතකා**ති පණ්ඩුකො වෙව ලොහිතකො වාති ජඞ්ගහීයෙසු ද්වෙ ජනා; තෙසං නිස්සිතකාපි 'පණ්ඩුකලොහිතකා'නෙව පඤ්ඤායන්ති. **බලවා බලවං පතිමඤ්ඤන්ථා**ති සුට්ඨු බලවං පටිවදථ; **අලමත්තකරූ**ති සමත්ථතරා; **අදෙසනාගාමිනිසූ**ති පාරාජිකා පත්තියා වා සඞ්ඝාදිසෙසා පත්තියා වා; **අනානුලොමිකෙහි කිරියසංඝෙහී**ති පබ්බජිතානං අනනුච්ඡවිකෙහි සහසොකිතාදීහි සංසග්ගෙහි[1]; **නිණ්ණං නිකඛවෙ නිකඛුන්නන්**ති ආදි එකෙනාපි අඞ්ගෙන තජ්ජනීයකම්මං කාතුං වට්ටතීති දස්සනත්ථං වුත්තං. තජ්ජනීයස්ස[2] හි විසෙසෙන භණ්ඩනකාරකත්තං අඞ්ගං, නියස්සස්ස අනිණ්ණාපනීකත්තං, පබ්බාජනීයස්ස කුලදූසකත්තං වුත්තං. ඉමෙසු පන තීසු යෙන කෙනචි සබ්බෙනපි කාතුං වට්ටනති. යදි එවං යං **චම්පෙය්යකඛන්ධකෙ** වුත්තං:- "තජ්ජනීය කම්මාරහස්ස නියස්සකම්මං කරොති-පෙ-උපසම්පදරහං **අඞ්ගෙති**. එවං ඛො **උපාලි** අධම්මකම්මං හොති අභිනයකම්මං. එවඤ්ච පන සඞ්ඝා සාතිසාරෝ හොතී"ති, ඉදං විරුජ්ඣතීති? ඉදඤ්ච න විරුජ්ඣති. කස්මා? වචනත්ථානානත්තතො; "තජ්ජනීයකම්මාරහස්සා"ති ඉමස්ස හි වචනස්ස කම්මසත්තිවන්තානං[2] අත්ථො. "**නිණ්ණං නිකඛවෙ**"ති ආදිවචනස්ස අඞ්ගසමඞ්ගිවෙ; තස්මා යදා සඞ්ඝෙන සනාපත්තිකා 'ඉදං නාම ඉමස්ස නිකඛ්ඛනං කම්මං කරොමා'ති සනාපත්තිවන්තානං කතං හොති, තදා කම්මාරහො නාම හොති. තස්ස ඉමිනා ලක්ඛණෙන තජ්ජනීයාදිකම්මාරහස්ස නියස්සකම්මාදිකරණං අධම්මකම්මඤ්චෙව අභිනයකම්මඤ්චාති වෙදිතබ්බං. යස්ස පන භණ්ඩනකාරකාදීසු

---

1. සී II, ඉති සංසග්ගෙහි. 2. සී, I. තජ්ජනීය කම්මාරහස්සාති.
2. සී, I, කම්මසත්තිවන්තා සනාපත්තිවන්තං.

අඩ්ඪසු අඤ්ඤතරං අඩ්ඪමාසිං, තස්ස ආකඩ්ඪමානා සඩ්ඪා යථා අනුඤ්ඤතෙසු අඩ්ඪසු ච කමෙමසු ච යෙන කෙනචි අඩ්ඪෙන යං කිඤ්චි කම්මං වට්ටතීපෙච්චා තං භික්ඛූං කම්මාරහං කත්වා කම්මං කරෙය්‍ය. අයමෙත්ථ විනිච්ඡයෝ. එවං පුබ්බනාපරං සමෙති. තත්ථ කිඤ්චාපි තජ්ජනීය කම්මං භණ්ඩනාකාරකවසෙන කම්මවාචා වුත්තා, අථ ඛෝ බාලස්ස අව්‍යත්තස්ස ආපත්තිබහුලස්ස තජ්ජනීයකම්මං කරොනෙන්තා බාලඅව්‍යත්තවසෙනෙව කම්මවාචා කාතබ්බා, එවං හි[1] භූතෙන වත්ථුනා කතං කම්මං හොති. න ච අඤ්ඤස්ස කම්මස්ස වත්ථුනා. කස්මා? යස්මා ඉදම්පි අනුඤ්ඤතනති. එස නයෝ සබ්බත්ථ. අට්ඨාරස සම්මාවත්තනාවත්ථූනි පාරිවාසිකඛන්ධකෙ වණ්ණයිස්සාම. ලොමං පාතෙතීති පත්තාලොමා හොනති; භික්ඛූ අනුවත්තනන්තීති අත්ථෝ. නෙට්ඨාරං වත්තනන්තීති නිට්ඨරන්තානං එතනති නෙට්ඨාරං; යෙන සක්කා නිස්සාරණා නිට්ඨරිතුං, තං අට්ඨාරසවිධං සම්මා වත්තං වත්තනන්තීති අත්ථෝ. කිත්තකං කාලං වත්තං පූරෙතබ්බනති? දස වා පඤ්ච වා දිවසානි. ඉමස්මිං හි කම්මඛන්ධකෙ එත්තකෙන[2] වත්තං පූරිතමෙව හොති.

සෙය්‍යසකවත්ථුස්මිං- අපිඤ්ඤු භික්ඛූ පඤ්ඤාති අපිඤ්ඤු භික්ඛූ නිච්චව්‍යාවටා හොනති; සෙසං තජ්ජනීයෙ වුත්තනයමෙව. අඤ්ඤපි පුනඛ්ඛුඤ්ඤවත්ථූ සඩ්ඪාදිසෙසවණ්ණනායං වුත්තං. කාළිඤ්ඤන දවෙනාති ආදීසු පන්නෙට්ඨ කාළිකො දවෝ නාම කාශකිළා වුච්චති. සෙසපදද්වයෙපි[3] එසෙව නයෝ. කාළිඤ්ඤා අනාචාරෝ නාම කාශ ද්වාරෙ පඤ්ඤත්තසික්ඛාපද වීතික්කමෝ වුච්චති. සෙස ද්වයෙපි එසෙව නයෝ. කාළිඤ්ඤ උපඝාතිඤ්ඤං නාම කාශද්වාරෙ පඤ්ඤත්තසික්ඛාපදස්ස අසික්ඛනභාවෙන උපහනනං වුච්චති. නාසනං විනාසනනති අත්ථෝ. සෙසද්වයෙපි එසෙව නයෝ. කාළිඤ්ඤා මිච්ඡාජීවෝ නාම පටික්ඛිත්ත වෙජ්ජකම්මාදිවසෙන තෙලපචනඅරිට්ඨපචනාදිනි; වාචසිඤ්ඤා මිච්ඡා ජීවෝ නාම ගිහීනං සාසනසම්පටිච්ඡනාරොචනාදිනි; කාළිඤ්ඤාව සිඤ්ඤා නාම තදූභයං. සෙසං තජ්ජනීයෙ වුත්තනයමෙව.

සුඛම්මවත්ථුස්මිං- අනපලොඤ්ඤාතී[4] න ආපුච්ඡිත්වා; එතදවොචාති කිනෙන ගහපති ථෙරානං පටියත්තනති සබ්බං විවරා පෙත්වා දිසවා එතං අවොච. එත්තාව ඛ්වා ඉඛ නත්ථි යදිදං තිලසඛ්ඛුලිඤ්ඤා*ති යා අයං තිලසක්කලිකා නාම වුච්චති, සා නත්ථීති අත්ථෝ. තස්ස කිර ගහපතිනෝ වංසෙ ආදිමහි එකෝ පූවියෝ[5] අහොසි. තෙන තං ථෙරෙ ජාතියා ඛිංසෙතුකාමෝ එවමාහ. යදෙව කිඤ්චීති එවං බහුං බුද්ධවචනරතනං[6] පහාය යං කිඤ්චි දෙව තිලසඛ්ඛුලිකාවචනං

1. සී. I. එවං.
2. සී. I. එත්ත කෙනාව.
3. සී. I. & II. සෙසවෙයපි.
4. සී. I. &. II. න අපලොඤ්ඤෙනා.
5. සී. I. පූපියො.
6. සී. I. &. II. බුද්ධවචනා. රතනං.

* තිලසුපාලිකා- Gilgit Manuscripts Vol. III. P. 23.

හාසිතං; කුඤ්ඤකුටපොතකඋදුඝරණේන ඉදං දස්සේති: යථා සෝ නෙව **ඤාණවිප්පයුත්තං** න **කුඤ්ඤකුටවිප්පයුත්තං** අහාසි, එවං තයාපි නෙව භික්ඛුවචනං න ගිහිවචනං වුත්තනති. **අසම්මුඛා ඤත්තනති** ආදයෝ තීසු වුත්තපපකාරා එව. අඛණ්ඩසම්මාගමෝ[1] පුරිමෙහි අසදිසෝ. තත්ථ යථා ලාභං න ලභන්ති, එවං පරිසක්කනෙන්තා පරක්කමනෙන්තා අලාභාය පරිසක්කති නාම. එස නයෝ අනත්ථාදීසු. **තත්ථ අනත්ථෝති** අත්ථහෙඛෝ; **අවාසෝති** තස්මිං ඨානෙ අවසනං; **ගිහීනං බුද්ධස්ස අවණ්ණං භණතීති** ගිහීනං ඝනතිකෙ බුද්ධස්ස අවණ්ණං භාසති; **ධම්මිකං පටිඤ්ඤාවං න සවාපෙතීති** යථා සවෙවා හොති, එවං. න කරොති; වස්සාවාසං පටිඤ්ඤාය්ව න ගච්ඡති. අඤ්ඤං වා එවරූපං කරොති. **පඤ්චහනං ගිහිඛඡෙති** ආදි එතඛෙඛනපි කම්මාරහභාවදස්සනත්ථං වුත්තං. සෙසමෙත්ථ උත්තානත්ථමෙව. තජ්ජනීයෙ ව වුත්තනයමෙව.

ඡන්නවත්ථුස්මිං- **ආවාසපරමපරඤ්ච ගිහිඛවෙ සංඝථාති** සඛබා වාසෙසු ආරොවෙථ; **භණ්ඩනාකාරකොති** ආදිසු භණ්ඩනාදිපවවයා ආපන්නං ආපත්තිං රොපෙත්වා තස්ස අදස්සනෙයෙව කම්මං කාතබ්බං. තිකා වුත්තපපකාරා එව. සම්මාවත්තනායං පනෙත්ථ තෙ වත්තාරීස වත්තානි. තත්ථ **න අනුදඛංසෙතබ්බොති** න වොදෙතබ්බෝ; **න හිංසිතු හිංසිතූති** අඤ්ඤං හිංසිතු අඤ්ඤංහි හිංසිතූහි න හිංසිතබ්බෝ; **න ගිහිඛජ්ජොති** ඔදාතවත්ථානි අවිඤ්ඤාදයපුපථ දසානි ච න ධාරෙතබ්බානි; **න තිත්ථියඛජ්ජොති** කුසචීරාදීනි න ධාරෙතබ්බානි; **න ආසාදෙතබ්බොති** න අපසාදෙතබ්බෝ; **අඤ්ඤෙනා වා ඛහි වාති** විහාරස්ස අඤ්ඤෙනා වා ඛහි වා; **න තිත්ථියාදිපදභත්තයං උත්තානමෙව.** සෙසං සබ්බං පාරිවාසිකඛඛ්ඩිකෙ වණ්ණයිස්සාම. **සෙසං** තජ්ජනීයෙ වුත්තනයමෙව. **ආපත්තියා අපපටිඛඛම්ම උක්ඛෙපනියඛම්මං** ඉමිනා සදිසමෙව. අරිට්ඨවත්ථු බුද්ධඤ්ච ධම්මඤ්ච සඞ්ඝඤ්ච වුත්තං. **භණ්ඩනාකාරඛොති** ආදිසු යං දිට්ඨිං නිස්සාය භණ්ඩනාදීනි කරොති, තස්ස අපපටිනිස්සඡෙඛෙයෙව කම්මං කාතබ්බං. සෙසං තජ්ජනීයෙ වුත්තනයමෙව. සම්මාවත්තනායපි හි ඉධ තෙවත්තාළීසං යෙව වත්තානීති.

ඛම්මඛඛ්ඩිඛවණ්ණනා නිට්ඨිතා.[2]

4-2.

පාරිවාසිඛඛඛ්ඩිඛඛ- පාරිවාසිඛානි පරිවාසං පරිවසනානා; තත්ථ වතුඛ්බිධෝ පරිවාසෝ:- අපටිච්ඡන්නපරිවාසෝ පටිච්ඡන්නපරිවාසෝ සුද්ධන්තපරිවාසෝ සමොධානපරිවාසොති. තෙසු යෝ "යෝ භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරම්පි අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බං ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ ආකඞ්ඛති පබ්බජ්ජං, ආකඞ්ඛති උපසම්පදං, තස්ස වත්තාරෝ මාසෙ පරිවාසෝ දාතබ්බෝ"ති එවං **මහාඛණ්ඩිඛඛ** වුත්තෝ **තිත්ථියපරිවාසෝ**

1. සී 2. අඛණ්ඩසම්මාගමතා. 2. සී. 1 පඨමං.

අපටිච්ඡන්නපරිවාසෝ නාම. තත්ථ යං වත්තබ්බං තං වුත්තමේව. අයං පන ඉධ න අධිප්පෙතෝ. සෙසා තයෝ යෙන **සඞ්ඝාදිසෙසා** පත්තී ආපන්නා වෙව හොති පටිච්ඡාදිතා ච, තස්ස දූතබ්බා. තෙසු යං වත්තබ්බං තං **සමූලවත්තඛන්ධකෙ** වක්ඛාම. එතෙ පන ඉධ අධිප්පෙතා. තසමා එතෙසු යං කිඤ්චි පරිවාසං පරිවසන්තා පාරිවාසිකාති වෙදිතබ්බා. **පඤ්ඤත්තානං භික්ඛූනන්ති** ඨපෙත්වා නවකතරං පාරිවාසිකං අවසෙසානං අන්තමසෝ මූලායපටිකස්සනාරහාදීනම්පි; **අභිවාදනං පච්චුට්ඨානන්ති** යං තෙ අභිවාදනාදිං කරොන්ති, තං සාදියන්ති, සම්පටිච්ඡන්ති, න පටික්ඛිපන්තීති අත්ථෝ. තත්ථ **සාමීචිකම්මන්ති** ඨපෙත්වා අභිවාදනාදීනි අඤ්ඤස්ස අනුච්ඡවිකස්ස විජ්ඣනවාතදුනාදිනෝ ආභිසමාචාරිකසෙඛං අධිවචනං; **ආසනානි හාරෙන්ති** ආසනස්ස අභිහරණං; ආසනං ගහෙත්වා අභිගමනං පඤ්ඤපනමෙව වා; **සෙඛ්‍යාභිහාරෙපි** එසෙව නයෝ. **පාදෙ ධොවන්තී**ති පාදධොවනඋදකං; **පාදපීඨන්ති** ධොතපාදට්ඨපනකං; **පාදකථලිඤ්ඤන්ති** අධොතපාදට්ඨපනකං වා පාදඝංසනං වා; **ආපත්තිං දුක්කටස්සාති** සද්ධිවිහාරිකානම්පි සාදියන්තස්ස දුක්කටමෙව. තසමා තෙ වත්තබ්බාඃ "අහං විනයකම්මං කරොමි. මය්හං වත්තං මා කරොථ. මා මං ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡථා"ති. සචෙ සද්ධාපබ්බජිතා කුලපුත්තා "තුම්හෙ භන්තෙ තුම්හාකං විනයකම්මං කරොථා"ති වත්තං කරොන්ති, ගාමප්පවෙසනම්පි ආපුච්ඡන්තියෙව; වාරිතකාලතෝ පට්ඨාය අනාපත්ති. **මිච්ඡා සථාබ්බඛ්ඛන්ති** අඤ්ඤමඤ්ඤං යෝ යෝ බුඛ්ඛෝ තෙන තෙන නවකතරස්ස සාදිතුං.

පඤ්ච සථාබ්බඛ්ඛන්ති පකතත්තෙහිපි සද්ධිං බුඛ්ඛපටිපාටියා එව; තසමා පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ **හත්ථපාසෙ** නිසීදිතුං වට්ටති. **මහාපච්චරියං** පන පාළියා අනිසීදිත්වා පාළිං විහාය හත්ථපාසං අඤ්ඤත්‍රෙතන නිසීදිතබ්බන්ති වුත්තං. පාරිසුද්ධිඋපොසථෙ කසිර මානෙ සඞ්ඝනවකට්ඨානෙ නිසීදිත්වා **තත්ථෙව** නිසින්නෙන අත්තනෝ පාළියා පාරිසුද්ධිඋපොසථෝ **කාතබ්බෝ. පවාරණායපි** සඞ්ඝනවකට්ඨානෙ නිසීදිත්වා තත්ථෙව නිසින්නෙන අත්තනෝ පාළියා පවාරෙතබ්බං. සඞ්ඝස්ස **ඝණ්ඨිං**[1] පහරිත්වා භාජගමානං **වාසිඛණ්ඩාදිකම්පි** අත්තනෝ පත්තට්ඨානෙ ගහෙතුං වට්ටති. **ඔනොජනන්ති** විස්සජ්ජනං වුච්චති. සචෙ හි පාරිවාසිකස්ස දෙ තීණි උද්දෙසහත්ථානාදිනි පාපුණන්ති, අඤ්ඤෙ වස්ස පුඤ්ඤලිඛිතහත්ථපච්චාසා හොති, තානි පටිපාටියා ගහෙත්වා "භන්තෙ හෙට්ඨා ගාහෙථ. අජ්ජ මය්හං හත්ථපච්චාසා අත්ථි. සෙව ගණ්හිස්සාමී"ති වත්වා විස්සජ්ජෙතබ්බානි. එවං තානි පුනපුනදිවසෙසු ගණ්හිතුං ලභති. පුන දිවසෙ සබ්බපඨමං **එතස්ස දූතබ්බන්ති කුරුන්දියං** වුත්තං. යදි පන න ගණ්හාති න විස්සජ්ජෙති, පුනදිවසෙ න ලභති. ඉදං ඔනොජනං නාම පාරිවාසිකසෙවං[2] ඔදිස්ස අනුඤ්ඤාතං.

1. සී. I, II, & ඉ. සඞ්ඝං. 2. සී. II. පරිවාසිකස්ස.

කසමා? තස්ස හි සඞ්ඝනවමවත්ථාතෙ නිසිත්තාස්ස හත්තග්ගෙ යාගු ඛජ්ජකාදීනි පාපුණන්ති වා න වා, තස්මා සො භික්ඛාහාරෙන මා කිලමිත්ථාති ඉදමස්ස සඞ්ඝභත්තරණත්ථාය ඔදිස්ස අනුඤ්ඤතං. **භත්තානි** ආගතාගතෙහි බුද්ධපරිපාටියා ගහෙත්වා ගන්තබ්බං විහාරෙ සඞ්ඝස්ස චතුස්සාලභත්තං; එතං යථාබුද්ධං ලභති. පාළියා පන ගන්තුං වා ඨාතුං වා න ලභති. තස්මා පාළිතො ඔසක්කිත්වා හත්ථපාසෙ ඨිතෙන හත්ථං පසාරෙත්වා, යථා සෙසා නිපතිත්වා ගණ්හන්ති, එවං ගණ්හිතබ්බං. ආරම්භසමණුද්දෙසෙහි ආහරාපෙතුං න ලභති. සචෙ සයමෙව ආහරන්ති, වට්ටති. රඤ්ඤො මහාපෙල[1] හත්ථෙපි එසෙව නයො, චතුස්සාලභත්තෙ පන සචෙ ඔතොජනං කාතුකාමො හොති, අත්තනො අත්ථාය උක්ඛිත්තෙන පිණ්ඩෙ "අජ්ජ මෙ හත්ථං අත්ථි. සෙව ගණ්හිස්සාමී"ති වත්තබ්බං. පුන දිවසෙ දෙව පිණ්ඩෙ ලභන්තීති **මහාපවාරිතං** වුත්තං. උද්දෙසහත්ථාදීනිපි පාළිතො ඔසක්කිත්වාව ගහෙතබ්බානි. යත්ථ පන නිසීදාපෙන්තා පරිවිසන්ති, තත්ථ සාමණෙරානං ජෙට්ඨකෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝනව කොත්වා නිසිදිතබ්බං.

ඉදානි යා අයං සම්මාවත්තනා වුත්තා, තත්ථ **න උපසම්පාදෙතබ්බානි** උපජ්ඣායෙන හුත්වා න උපසම්පාදෙතබ්බං; වත්තං නික්ඛිපිත්වා පන උපසම්පාදෙතුං වට්ටති. ආචරියෙන හුත්වාපි කම්මවාචා න සාවෙතබ්බා. අඤ්ඤසම්ං අසති වත්තං නික්ඛිපිත්වා සාවෙතුං වට්ටති. **න නිස්සයොති** ආගන්තුකානං නිස්සයො න දාතබ්බො; යෙහිපි පකතියාව නිස්සයො ගහිතො, තෙ වත්තබ්බා: "අහං විනයකම්මං කරොමි. අඤ්ඤත්ථෙරස්ස නාම සන්තිකෙ නිස්සයං ගණ්හථ. මයාහං වත්තං මා කරොථ, මා මං ගාමපවෙසනං ආපුච්ඡථා"ති. සචෙ එවං වුත්තෙපි කරොන්තියෙව, වාරිතකාලතො පට්ඨාය කරොන්තෙසුපි අනාපත්ති. **න සාමණෙරොති** අඤ්ඤං සාමණෙරං න ගහෙතබ්බො; උපජ්ඣං දත්වා ගහිතසාමණෙරොපි වත්තබ්බා: "අහං විනයකම්මා කරොමි. මයාහං වත්තං මා කරොථ, මා මං ගාමපවෙසනං ආපුච්ඡථා"ති. සචෙ එවං වුත්තෙපි කරොන්තියෙව, වාරිතකාලතො පට්ඨාය කරොන්තෙසුපි අනාපත්ති. **භික්ඛුණොවාදකසම්මුති** නාම ආධිපච්චට්ඨානහුතාති පටික්ඛිත්තා. තස්මා භික්ඛු සඞ්ඝස්ස වත්තබ්බං: "භන්තෙ අහං විනයකම්මං කරොමි. භික්ඛුණොවාදකං[2] ජානාථා"ති. පටිබලස්ස වා භික්ඛුස්ස භාරො කාතබ්බො. ආගතා හි භික්ඛුණියො "සඞ්ඝස්සන්තිකං ගච්ඡථ. සඞ්ඝා වො ඔවාදදායකං ජානිස්සන්ති"ති වා, "අහං විනයකම්මං කරොමි. අසුකභික්ඛුස්ස නාම සන්තිකං ගච්ඡථ. සො වො ඔවාදං දස්සති"ති වා වත්තබ්බා. **සා ආපත්තිති** සුක්කවිසට්ඨියා පරිවාසෙ දින්නෙ සුක්කවිසට්ඨි නාපජ්ජිතබ්බා. **අඤ්ඤං වා තාදිසිකාති** කායසංසග්ගාදිගරුකාපත්ති; **නත්ථො වා පාටිඒකඋරුති** පාරාජිකාපත්ති; සත්තසු හි ආපත්තීසු

1, සී. 1 & II 2. මහාපෙලං. 2, සී. 1, & II, භික්ඛුණොවාදං.

දුබ්භාසිතාපත්ති පාචිත්ති; දුක්කටාපත්ති පාටිදේසනීයතරා, දුක්කටාපත්ති පාටිත්ති, පාටිදේසනීයාපත්ති පාටිත්තිතරාති එවං පාචිත්තියථුල්ලච්චය සඞ්ඝාදිසෙසපාරාජිකාපත්තීසු නයො නෙතබ්බො. තාසං වත්ථූසුපි දුබ්භාසිතවත්ථු පාචිත්තිං, දුක්කටවත්ථු පාටිත්තිතරන්ති පුරිමනයෙනෙව භෙදෙ වෙදිතබ්බො. පණ්ණත්තිවජ්ජසික්ඛාපදෙ පන වත්ථුපි ආපත්තිපි පාචිත්තිං. ලොකවජ්ජෙ උභයම්පි පාටිත්තිතරං. **කම්මන්ති** පාරිවාසිකකම්මවාචා වුච්චති; තං 'කම්මං අනතං දුක්කත'න්ති ආදීහි වා 'කිං ඉදං කම්මං නාම? කායිකම්මං ගොරක්ඛකම්ම'න්ති ආදීහි වා වවනෙහි න ගරහිතබ්බං. **කම්මිකාති** යෙහි හික්ඛූහි කම්මං කතං, තෙ වුච්චන්ති. තෙ 'බාලා අව්‍යත්තා'ති ආදීහි වවනෙහි න ගරහිතබ්බා. **න සවනීයං කාතබ්බ**න්ති පළිබොධත්‍ථාය වා පකොසාපනත්‍ථාය වා සවනීයං න කාතබ්බං. පළිබොධත්‍ථාය හි කරොන්තො "අහං ආයස්මන්තං ඉමස්මිං වත්ථුස්මිං[1] සවනීයං කරොමි. ඉමම්හා ආවාසා එකපදම්පි[2] මා පක්කමි, යාව න තං අධිකරණං වූපසන්තං හොති"නි[3] එවං කරොති. පකොසාපනත්‍ථාය කරොන්තො "අහං තෙ සවනීයං[4] කරොමි. එහි මයා සද්ධිං. විනයධරානං සම්මුඛීභාවං ගච්ඡාහි"නි[5] එවං කරොති. තදුභයම්පි න කාතබ්බං. **අනුවාදෙති** විහාරෙ ජෙට්ඨකට්ඨානං න කාතබ්බං; පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන වා ධම්මකථිකස්ස කෙන වා න හවිතබ්බං. නාපි තොරසතු සම්මුතීසු **එකසම්මුති** වසෙනාපි ඉස්සරියකම්මං කාතබ්බං. **න ඔකාසොති** 'කරොතු මෙ ආයස්මා ඔකාසං. අහං තං එතත්‍ථකාමො'ති එවං පකතත්තස්ස ඔකාසො න කාරෙතබ්බො; වත්ථුතා වා ආපත්තියා වා න වොදෙතබ්බො. අයං පුබ්බෙ තෙ[6] දෙසොති න සාරෙතබ්බො. **න භික්ඛූහි සඞ්ඝමජ්ඣෙ කාතබ්බන්ති** අඤ්ඤමඤ්ඤං ඔලොකෙත්වා කලහො න කාරෙතබ්බො. **පුරතොති** සඞ්ඝත්ථෙරෙන භුඤ්ජිත්වා පුරතො න ගන්තබ්බං; ද්වාදස හත්ථං උපචාරං මුඤ්චිත්වා එකකෙන ගන්තබ්බං. නිසීදනෙපි එසෙව නයො. **ආසනපරියසනෙනාති** භත්තග්ගාදීසු සඞ්ඝනවකාසනං වුච්චති; සචාස්ස දූතබ්බා. තත්ථ නිසීදිතබ්බං. **සෙය්‍යාපරියසනෙනාති** සෙය්‍යානං පරියන්තො, සඞ්ඝලාමකං මඤ්චපීඨං; අයං හි වස්සග්ගෙන අන්තතො පත්තථ්‍යානෙ සෙයං ගහෙතුං න ලභති. සබ්බෙහි භික්ඛූහි විවිනිත්වා ගහිතාවසෙසා මඤ්ඤුණ්ඩඨරිතා වෙත්තලතාදි[7] විත්තඩ්ඩා ලාමකසෙය්‍යා වාස්ස දූතබ්බා. **විහාරපරියසනෙනාති** යථා ව සෙය්‍යා, එවං වසනආවාසොපි වස්සග්ගෙන අන්තතො පත්තථ්‍යානෙ තස්ස න වට්ටති. සබ්බෙහි භික්ඛූහි විවිනිත්වා ගහිතාවසෙසා පන රජොහතභූමි ජතුකමූසිකහරිතා පණ්ණසාලා අස්ස දූතබ්බා. සචෙ පකතත්තා සබ්බ රුක්ඛමූලිකා අබ්භොකාසිකා ව හොන්ති, ඡන්නං න උපෙන්ති, සබ්බෙපි එතෙහි විස්සට්ඨාවාසා නාම හොන්ති.

---

1. සී I. ඉමස්මිං- ඉමස්මිං.
2. සී I. පදම්පි.
3. සී I ඕපක්කම.
4. සී I. & II. තෙස- වචනීයං. ඕ තෙස්සවචනීසං.
5. සී I ගච්ඡාහීති, සී II. ගච්ඡාමීති.
6. සී I අයං තෙ.
7. සී, වෙත්තවාකාදි.

තෙසු යං ඉච්ඡති, තං ලභති. වත්තූපනායිකදිවසෙ පවත්තං එක පස්සෙ ඨත්වා වත්තගෙඝන ගණ්හිතුං ලභති. සෙනාසනං න ලභති. නිබද්ධාවාසිකං සෙනාසනං ගණ්හිතුකාමෙන වත්තං නික්ඛිපිත්වා ගහෙතබ්බං. **සෙනා ච සො සාදිතබ්බොති** යං අස්ස ආසනාදිපරියන්තං නික්ඛු දෙන්ති, සො එව සාදිතබ්බො. **පුරෙසමණෙන වා පච්ඡාසමණෙන වාති** සුනිපවාරිතට්ඨානෙ එත්තකෙ නික්ඛු ගහෙත්වා ආගච්ඡථාති නිමන්තිතෙන ''හන්ත අසුකං නාම කුලං නික්ඛු නිමන්තෙසි. එථ. තත්ථ ගච්ඡාමා''ති එවං සංවිධාය නික්ඛු පුරෙ සමණෙ වා පච්ඡා සමණෙ වා ඝත්වා න ගන්තබ්බං. ''හන්ත අසුකසම්ං නාම ගාමෙ මනුස්සා නික්ඛූනං ආගමනං ඉච්ඡන්ති. සාධු වතස්ස සචෙ තෙසං සංගහං කරෙය්යථා''ති එවමපන පරියායෙන කථෙතුං වට්ටති. **න ආරඤ්ඤිකඞ්ගං**''න්ති[1] ආගතාගතානං ආරොචෙතුං භරියමානෙන **ආරඤ්ඤකඞ්ගං** න සමාදාතබ්බං. යෙනාපි පකතියා සමාදින්නං, තෙන දුතියං නික්ඛුං ගහෙත්වා අරඤ්ඤෙ අරුණං උට්ඨාපෙතබ්බං. න ච එතකෙන වත්තබ්බං. තථා හතත්ථගාමාදිසු **ආසනපරියන්තෙන** නිසජ්ජාය භරියමානෙන **පිණ්ඩපාතිකඞ්ගං** න සමාදාතබ්බං. යො පන පකතියාව **පිණ්ඩපාතිකො** තස්ස පටිසෙධො නත්ථි. **නපපවෙස්සාති**''නිහට භත්තො ඝුත්වා විහාරෙයෙව නිසීදිත්වා භුඤ්ජන්තො රත්තිභොගණ්හිස්සාමි. ගච්ඡතො මෙ නික්ඛුං දිස්වා අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදෙ සියා''ති ඉමිනා භාරණෙන **පිණ්ඩපාතෙන න නීහරාපෙතබ්බා. මා මං ජානිංසූති** 'මා මං එකනික්ඛුපි ජානාතූ'ති ව ඉමිනා අජ්ඣාසයෙන විහාරෙ සාමණෙරෙහි පවාපෙත්වා භුඤ්ජිතුම්පි න ලභති. ගාමං පිණ්ඩාය පවිසිතබ්බමෙව. ගිලානස්ස පන නවකම්මආචරියුපජ්ඣාය කිච්චාදිපසුතස්ස වා විහාරෙයෙව අච්ඡිතුං වට්ටති. සබෙපි ගාමෙ අනෙකසතා නික්ඛු චිවරන්ති, න සක්කා හොති ආරොචෙතුං, ගාමකා වාසං ගන්ත්වා සභාගට්ඨානෙ වසිතුං වට්ටති. **ආගන්තුකෙනාති** කණ්ඩුවිහාරං ගතෙන; තත්ථ නික්ඛූනං ආරොචෙතබ්බං; සචෙ සබ්බෙ එකට්ඨානෙ සිතෙ පස්සති, එකට්ඨානෙ සිතෙනෙව **ආරොචෙතබ්බං**. අථ රුක්ඛමූලාදිසු විසුං විසුං සිතා හොන්ති, තත්ථ තත්ථ ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං. සංවිච්ච අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදෙ ච හොති, වත්ත භෙදෙ ච දුක්කටං. අථ විච්ඡිනෙන්නා එකවෙව න පස්සති, රත්තිච්ඡෙදෙව හොති. න වත්තභෙදදුක්කටං. **ආගන්තුකස්සාති** අත්තනො වසනවිහාරං ආගතස්සාපි එකස්ස වා බහූනං වා වුත්තනයෙනෙව **ආරොචෙතබ්බං**. රත්තිච්ඡෙදවත්තභෙදෙපි වෙත්ථ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා. සචෙ ආගන්තුකා බහුත්තා විස්සමිත්වා වා අවිස්සමිත්වා එව වා විහාරමජ්ඣෙන ගච්ඡන්ති, තෙසමපි **ආරොචෙතබ්බං**. **සචෙ** තස්ස අජානන්තස්සෙව ගච්ඡන්ති, අඤ්ඤව පන ගතකාලෙ ජානාති, ගන්ත්වා **ආරොචෙතබ්බං**. **සමපාපුණිතුං** අසක්කොනතස්ස රත්තිච්ඡෙදෙව හොති. න වත්තභෙදදුක්කටං. යෙපි අන්නතා විහාරං අපපවිසිත්වා

1. සී I. & II ආරඤ්ඤකඞ්ගං. 3. ඕ. කිඤ්චි.

උපචාරසීමං ඔක්කමිත්වා ගච්ඡන්ති, අයඤ්චේතෙසං ඡත්තසද්දං වා උක්කාසිතසද්දං වා ඛිපිතසද්දං වා සුත්වාව ආගන්තුකභාවං ඤත්වා, ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං. ගන්තුංලේ ඤාණන්තෙනාපි අනුබන්ධිත්වා ආරොචෙතබ්බමේව. සම්පාපුණිතුං අසක්කොන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදවව හොති. න වත්තභෙද දුක්කටං. යොපි රත්තිං ආගන්ත්වා රත්තිං යෙව ගච්ඡති, සොපිස්ස රත්තිච්ඡෙදං කරොති. අඤ්ඤතත්තා පන වත්ත භෙදදුක්කටං නත්ථි. සවෙපි අජානිත්වාව අබ්භානං කරොති, අකතමෙව හොතීති **සුරුන්දියං** වුත්තං. තස්මා අධිකා රත්තියො ගණෙත්වා කාතබ්බං. අයං අපණ්ණකපටිපදා.

නදීආදිසු නාවාය ගච්ඡන්තමපි පරතීරෙ ඨිතමපි ආකාසෙන ගච්ඡන්තමපි පබ්බතතලඅරඤ්ඤාදිසු දූරෙ ඨිතමපි භික්ඛුං දිස්වා සචෙ භික්ඛුනි වව්හාතං අත්ථි, නාවාදීහි වා ගන්ත්වා මහාසද්දං කත්වා වෙගෙන අනුබන්ධිත්වා වා ආරොචෙතබ්බං. අනාරොචෙන්තස්ස රත්ති ච්ඡෙදෙ වෙව වත්තභෙදදුක්කටඤ්ච. සචෙ වායමන්තොපි සම්පාපුණිතුං වා සාවෙතුං වා න සක්කොති, රත්තිච්ඡෙදොව හොති. න වත්තභෙද දුක්කටං. **ඝණ්ඨිඅභයත්ථෙරා** පන විසයාවිසයෙන කථෙන්ති: "විසයෙ කිර අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදෙ වෙව වත්තභෙදදුක්කටඤ්ච හොති. අවිසයෙ පන උභයම්පි නත්ථි"ති. **ඛරවික්ඛත්තිස්සත්ථෙරා** සමණෙ අයන්ති වව්හාතමෙව පමාණං. සචෙපි අවිසයො හොති, වත්තභෙද දුක්කටමෙව නත්ථි. රත්තිච්ඡෙදෙ පන හොතියෙවා"ති ආහ. **උපොසථෙති** උපොසථං සම්පාපුණිස්සාමාති ආගන්තුකා භික්ඛු ආගච්ඡන්තා, ඉද්ධියා ගච්ඡන්තාපි උපොසථභාවං ඤත්වා ඔතරිත්වා උපොසථං කරොන්ති. තස්මා ආගන්තුකසොධනත්ථං උපොසථදිවසෙ ආරොචෙතබ්බං. පවාරණායපි එසෙව නයො. **ගිලානොති** ගන්තුම්අසමත්ථො; **දූසකොනාති** එත්ථ අනුපසම්පන්නං පෙසෙතුං න වට්ටති. භික්ඛුං පෙසෙත්වා ආරොචාපෙතබ්බං. **අගිලිකුඛකා ආවාසොති** සුඤ්ඤවිහාරෙ; යත්ථ එකොපි භික්ඛු නත්ථි, තත්ථ වාසත්ථාය න ගන්තබ්බං. න හි තත්ථ වුඩ්ඪරත්තියො ගණ්හනුපිකා හොන්ති. පකතත්තෙන පන සද්ධිං වට්ටති. දසවිධන්තරායෙ පන සවෙපි රත්තියො ගණ්හනුපිකා න හොන්ති, අන්තරායතො පරිමුච්චනත්ථාය ගන්තබ්බමේව. තෙන වුත්තං: **අඤ්ඤත්‍ර අන්තරායා**ති. නානා සංවාසකෙහි සද්ධිං විනයකම්මං කාතුං න වට්ටති. තෙසං අනාරොචෙනෙපි රත්තිච්ඡෙදෙ නත්ථි. අභික්ඛුකාවාසසදිසමෙව හොති. තෙන වුත්තං: **සත්තසු භික්ඛු නානාසංවාසකා**ති. සෙසං උපොසථක්ඛන්ධකෙ වුත්තනයමෙව. **එකච්ඡන්නෙන ආවාසෙති** ආදිසු ආවාසො නාම වසන්තස්ස කත සෙනාසනං; **අනාවාසො** නාම වෙහාසඤ්ච බොධිඝරඤ්ච සම්මුඤ්ජනී අට්ටකො දාරුවට්ටකො පානීයමාළො වච්චකුටි ච්චාරකොට්ඨකොති එවමාදි. තතියපදෙන තදුභයම්පි ගහිතං. එතෙසු යත්ථ කත්ථචි එකච්ඡන්නෙ ඡදනතො උදකපතනට්ඨානපරිච්ඡන්නෙ ඔකාසෙ උක්ඛිත්තකො වසිතුං න ලභති. පාරිවාසිකො පන අන්තොආවාසෙ යෙව න ලභතීති **මහාසුමත්ථිය**ං වුත්තං.

මහාඅට්ඨකථායං පන අවිසෙසෙන. උදකපාතෙන වාරිතනති වුත්තං. **කුරුන්දියං** එතෙසු එතතකෙසු පඤ්චවණ්ණවත්ථුනබඛිතවඨා නෙසු පාරිවාසිකස්ස ව උඛ්ඛිත්තකස්ස ව පතතතෙතන සද්ධිං උදක පාතෙන වාරිතනති වුත්තං. තසමා නානුපවාරෙපි **එකවත්තෙන** න වටටති. සචෙ පනෙතථ තදහුපසමථ නෙනාපි පකතතෙතන පඨමං පවිසිත්වා නිපන්නො සටසිවසෙසොපි පාරිවාසිකො පච්ඡා පවිසිත්වා ජානනෙතා නිපජ්ජති, රත්තිවෙජ්ජෙ, වෙව වත්තභෙදදුක්කටඤ්ඤව. **අජානන්තස්ස** රත්තිවෙජ්ජෙව, න වත්තභෙදදුක්කටං. සචෙ පන තසම්ං පඨමං නිපන්නෙ පච්ඡා පකතතෙතා පවිසිත්වා නිපජ්ජති, පාරිවාසිකො ව ජානාති, රත්තිවෙජ්ජෙ, වෙව වත්තභෙදදුක්කටඤ්ඤව. නො වෙ ජානාති, රත්තිවෙජ්ජෙව, න වත්තභෙදදුක්කටං. **වුට්ඨානබබං නිමිත්තනත්තබබා** නි තදහුපසමථ නෙනාපි දිසවා වුට්ඨාතබබමෙව; වුට්ඨාය ච 'අහං ඉමිනා සුඛනිසින්නො වුට්ඨාපිතො'නි පරමමුඛෙන න ගන්තබබං. 'ඉදං ආචරිය ආසනං. එත්ථ නිසීදථා'නි එවං නිමන්නෙතබබෙමෙව. නවකෙන පන මහාථෙරං ඔඛඬං කරොමීති පාරිවාසිකත්ථෙරස්ස සන්තිකං න ගන්තබබං. **එකාසනෙති** සමානවසිකාසනෙ මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා; **ඡමාය නිසින්නෙනති** පකතතෙත භූමියං නිසින්නෙ ඉතරෙන අනත මසෙ තිණසන්ථාරෙපි උවවතරෙ වාලිකත්ථලෙපි වා න නිසිදිතබබං. ආදස හත්ථමපන උපවාරං මුඤ්චිත්වා නිසීදිතුං වටටති.

එකවංඝෙමෙති සහායෙන විය සද්ධිං වඛකමනෙතා එතසම්ං වඛකමෙ; **ඡමාය වඛකමනෙතාති** ඡමාය වඛකමනෙත; අයමෙව වා පාඨො. අයං පනෙත්ථ අත්ථොඃ- අකතපරිවෙජ්දාය භූමියා වඛක මනෙත පරිවෙජ්දං කත්වා වාලිකං ආකිරිත්වා ආලම්බනං යොජෙත්වා කතවඛකමෙ නීවෙපි න වඛකම්තබබං. සො පන වාදෙ, ඉට්ඨකාවය සම්පන්නෙ වෙදිකාපරික්ඛිත්තෙතනි?. සචෙ පන පාකාරපරික්ඛිත්තා හොති, ද්වාරකොට්ඨකයුත්තෙතා පබබතතතරවනන්තරගුම්බන්තරෙසු වා සුපපටිච්ඡන්නෙතා; නාදිසෙ වඛකමෙ වඛකම්තුං වටටති. අපපටිච්ඡන්නෙපි උපවාරං මුඤ්චිත්වා වටටති. **බුඬ්ඪතරෙනාති** එත්ථ සචෙ බුඬ්ඪතරෙ පාරිවාසිකෙ පඨමං නිපන්නෙ ඉතරෙ ජානනෙතා පච්ඡා නිපජ්ජති, රත්තිවෙජ්දෙ වස්ස හොති වත්තභෙදෙ ව දුක්කටං. බුඬ්ඪ තරස්ස පන රත්තිවෙජ්දෙව. න වත්තභෙදදුක්කටං. අජානිත්වා නිපජ්ජති, විඤ්ඤාපෙති වත්තභෙදෙ නත්ථි. රත්තිවෙජ්දෙ පන හොති. අථ නවකපාරිවාසිකෙ පඨමං නිපන්නෙ බුඬ්ඪතරෙ පච්ඡා නිපජ්ජති[1], නවකො ව ජානාති, රත්ති වස්ස[2] ඡිජ්ජති. වත්තභෙදෙ ව දුක්කටං හොති. බුඬ්ඪතරස්ස රත්තිවෙජ්දෙව. න වත්තභෙදෙ. නො වෙ ජානාති, විඤ්ඤාපෙති වත්තභෙදෙ නත්ථි. රත්තිවෙජ්දෙ පන හොති. සචෙ දෙපි අපච්ඡාපුරිමං නිපජ්ජන්ති, බුඬ්ඪතරස්ස රත්තිවෙජ්දෙව. ඉතරස්ස වත්ත භෙදෙපීති **කුරුන්දියං** වුත්තං. දෙ පාරිවාසිකා **සමවස්සා**. එකො පඨමං

1. සී I. බුඬ්ඪතරෙ නිපජ්ජති. 2. සී. I, & II. රත්තිඤ්ඤව්ස්ස.

නිපජ්ජන්තා, එකෝ ජානන්තොව පච්ඡා නිපජ්ජති, රත්තිං ච ඡිජ්ජති. වත්තභෙදෙ ච දුක්කටං. පඨමං නිපජ්ජන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදෙව. න වත්තභෙදෙ. සබ්බෙ පච්ඡා නිපජ්ජන්තොපි න ජානාති, විබ්භමිපි වත්තභෙදෙ නත්ථි. රත්තිච්ඡෙදෙ පන හොති. සබ්බෙ ද්වෙපි අපච්ඡාපුරිමං නිපජ්ජන්ති, විබ්භමිපි රත්තිච්ඡෙදෙයෙව. න වත්තභෙදෙ. සබ්බෙ හි ද්වෙ පාරිවාසිකා එකතො වසෙයුං, තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස අජ්ඣාචාරං ඤත්වා අගාරවා වා විප්පටිසාරිනො හුත්වා වා පාපිට්ඨතරං වා ආපත්තිං ආපජ්ජෙයුං, විබ්භමෙයුං වා; තස්මා තෙසං සහසෙය්‍යා සබ්බපකාරෙන පටික්ඛිත්තා. සෙසං වුත්තනයමෙනෙව වෙදිතබ්බං. මූලායපටිකස්සනාරහා දයො වෙත්ථ පාරිවාසිකානං පකතත්තට්ඨානෙ ඨිතාති වෙදිතබ්බා. **පාරිවාසිකවත්තඤ්ඤා එව භික්ඛවෙ පරිවාසෙන්ති**[1] එත්ථ පරිවාසිකං වත්ථුං කත්වා අඤ්ඤස්ස පරිවාසදානාදීනි කාතුං න වට්ටති. එතෙ සෙවාය ගණපූරකා න හොන්ති. සෙසසඛසකමෙමසු හොති. ගණෙ පන අපපඤ්ඤොනෙන වත්තං නික්ඛිපාපෙත්වා ගණපූරකො කාතබ්බොති.

ඉමං පන වත්තකථං සුත්වා විනයධරඋපාලිත්ථෙරස්ස එවං පරිවිතක්කො උදපාදි: භගවතා බහූහි පාරිවාසිකවත්තං පඤ්ඤත්තං. කතීහි නු ඛො එත්ථ කාරණෙහි රත්තිච්ඡෙදෙ හොතීති?. සො භගවන්තං උපසංකමිත්වා තමත්ථං පුච්ඡි. භගවා වස්ස ව්‍යාකාසි. තෙන වුත්තං: **අථඛො ආයස්මා උපාලි-පෙ-රත්තිච්ඡෙදෙති.** තත්ථ **සහවාසොති** ඨානාදිං පකතත්තෙන භික්ඛුනා සද්ධිං එකච්ඡන්නොති ආදිනා නයෙන වුත්තො එකතොවාසො; **විප්පවාසොති** එකකෙසෙව වාසො; **අනාරොචනාති** අඟහත්තුකාදීනං අනාරොචනා; එතෙසු තීසු එකෙකෙන[2] කාරණෙන රත්තිච්ඡෙදෙ හොති. **න සක්කොනාතීති** සඞ්ඝස්ස මහන්තාය තත්ථ තත්ථ ගන්ත්වා සබ්බෙසං ආරොචෙතුං අසක්කොනතා සොඛෙතුං න සක්කොනාති; **පරිවාසං නික්ඛිපාමි වත්තං නික්ඛිපාමීති** ඉමෙසු දසසු පදෙසු එකෙනාපි නික්ඛිත්තොව හොති පරිවාසො; ඒනි සුනික්ඛිත්තොයෙව; සමාදියනෙපි එසෙව නයො. එවං වත්තං සමාදියිත්වා පරිවුත්ථපරිවාසස්ස මානත්තං ගණාතො පුන වත්තසමාදානකිච්චං නත්ථි. සමාදින්නවත්තොයෙව හෙස. තස්සාස්ස ඡාරත්තං දත්වා විණණමානත්තොතා අබ්භෙතබ්බා. එවං අනාපත්තිකො හුත්වා සුද්ධන්තෙ පතිට්ඨිතො තිස්සො සික්ඛා පූරෙත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සතීති.

පාරිවාසිකවත්තඛන්ධකා නිට්ඨිතා

මූලායපටිකස්සනාරහා භික්ඛූ ආදියන්ති පඤ්ඤත්තානන්ති ඇපෙත්වා නවඅත්තරං මූලායපටිකස්සනාරහං අවසෙසානං අන්තිමසෙ පාරිවාසිකාදීනම්පි ඉමෙසං හි පාරිවාසිකමූලායපටිකස්සනාරහ මානත්තාරහමානත්තචාරිකඅබ්භානාරහානං පඤ්චන්නං ඇපෙත්වා

1. සී. I. & II. පාරිවාසිකවත්තානි. 2. සී. I. එකකෙන.

අත්තනෝ අත්තනෝ නවකතරං; සෙසා සබ්බා පකතත්තා එව; කස්මා? මිථු යථාබුද්ධං අභිවාදනාදීනං අනුකූලසුත්තත්තා. තේන වුත්තං: **අවසේසානං අත්තනාවසෝ පාරිවාසිකාදීනම්පි**නි. මූලායපටිකස්සනාරහාදිලක්ඛණං පන තෙසං පරතෝ ආවිභවිස්සති.[1] සෙසමෙත්ථ ඉතෝ පරෙසු ච මානත්තාරහාදිවත්ථුසු පාරිවාසිකවත්තෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. **මූලායපටිකස්සනාරහභූමියං** වේ ති ආදීසුපි යථෙව පාරිවාසිකෝ, එවං එතෙපි එතෙසු විනයකම්මෙසු ගණපූරකා න හොන්ති. සෙස[2]සබ්බකම්මෙසු හොන්ති. මානත්තචාරිකස්ස වත්තෙසු "දෙවසිකං ආරොචෙතබ්බ"න්ති විසෙසෝ. රත්තිච්ඡෙදෙසු **ලඝුමානත්තං** එව ගණෙති වත්තාරෝ වා අතිරෙකා වා; තස්මා සබ්බෙපි තීහි භික්ඛූහි සද්ධිං වසති, රත්තිච්ඡෙදෙ හොතියෙව්. මානත්ත නික්ඛිපනමාදිනෙසු වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයෝ. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

පාරිවාසිකඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.[3]

4-3.

සමුච්චයක්ඛන්ධකෙ:- ඡාරත්තං මානත්තන්නි එත්ථ චතුබ්බිධං මානත්තං: අපටිච්ඡන්නාමානත්තං,[4] පටිච්ඡන්නාමානත්තං, පක්ඛමානත්තං, සමොධානමානත්තන්නි. තත්ථ අපටිච්ඡන්නාමානත්තං නාම: යං අපටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවාසං අදත්වා කෙවලං ආපන්නාපන්නභාවෙනෙව මානත්තාරහස්ස මානත්තං දීයති. පටිච්ඡන්නාමානත්තං නාම: යා පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවුත්ථපරිවාසස්ස දීයති. පක්ඛමානත්තං නාම: යං පටිච්ඡන්නායවා අපටිච්ඡන්නාය වා ආපත්තියා අද්ධමාසං නික්ඛිත්තං දීයති. සමොධානමානත්තං නාම: යං ඔධාය එකතෝ කත්වා දීයති. තෙසු ඉදං **අපටිච්ඡන්නාය ඡාරත්තං මානත්ත**න්නි වචනතෝ අපටිච්ඡන්නාමානත්තන්නි වෙදිතබ්බං. තං දෙන්තෙන සචෙ එකං ආපත්තිං ආපන්නා හොති, ඉධ වුත්තනයෙන දාතබ්බං. සචෙ දෙ වා තිස්සො වා තතුත්තරිං වා ආපන්නා, යථෙව එකං ආපත්තින්නි වුත්තා, එවං 'දෙ ආපත්තියො, තිස්සො ආපත්තියො'ති වත්තබ්බා. තතුත්තරිං පන සචෙපි සතං වා සහස්සං වා හොති, සබ්බාහුලාති වත්තබ්බං. නානාවත්ථුකායොපි එකතෝ කත්වා දාතබ්බා. තාසං දානවිධිං පරිවාසදානෙ කථයිස්සාම. එවං **ආපත්තිවසෙන** සම්මාවාචං කත්වා දින්නෙ මානත්තෙ **එවමෙතං ධාරයාමී**ති සම්ම වාපරියොසානෙ මාළකසීමායමෙව "**මානත්තං සමාදියාමි. වත්තං සමාදියාමී**"ති වුත්තනයෙන වත්තා සමාදාතබ්බං. සමාදියිත්වා තතොව සඞ්ඝස්ස ආරොචෙතබ්බං. ආරොචෙන්තෙන ච එවං ආරොචෙතබ්බං: "අහං භන්තෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චිත්තිකං සුක්ක

1. සී. ඉ. උභයං ආවිභවිස්සති.
2. සී, I සෙසා.
3. සී. I & II. දුතියං.
4. සී. I & II. අපටිච්ඡන්නා.

විසඨිං අපටිවිජ්ඣනං. සොහං සඞ්ඝං එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිසට්ඨියා අපටිවිජ්ඣනාය ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං. තස්ස මෙ සඞ්ඝෝ එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිසට්ඨියා අපටිවිජ්ඣනාය ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි. සොහං මානත්තං වරුම්. වෙදියාමහමෙනෙත වෙදියතීති මං සඞ්ඝෝ ධාරෙතූ"ති. ඉමඤ්ච පන අත්ථං ගහෙත්වා යාය කායචි වාචාය ආරොචෙතුං වට්ටතියෙව. ආරොචෙත්වා සචෙ නික්ඛිපිතුකාමෝ, වුත්තනයෙනෙව සඞ්ඝමජ්ඣෙ නික්ඛිපිතබ්බං.

මාළකතෝ භික්ඛූසු නික්ඛන්තෙසු එකස්සපි සන්තිකෙ නික්ඛිපිතුං වට්ටති. මාළකතෝ නික්ඛමිත්වා සතිං පටිලභන්තෙන සඟ ගච්ඡන්තස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ සොපි පකක්කන්තෝ, අඤ්ඤස්ස යස්ස මාළකෙ නාරොචිතං, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. ආරොචෙන්තෙන පන අවස්සං තෙ "**වෙදියතීති මං ආයස්මා ධාරෙතූ**"ති වත්තබ්බං. විඤ්ඤං ආරොචෙන්තෙන "**ආයස්මන්තානං ධාරෙන්තූ**"ති, **තිණ්ණං** ආරොචෙන්තෙන "**ආයස්මන්තානං ධාරෙන්තූ**"ති වත්තබ්බං. නික්ඛිත්තකාලතෝ පට්ඨාය පකතත්තට්ඨානෙ තිට්ඨති. සචෙ අපභික්ඛුකෝ විහාරෝ හොති, සභාගභික්ඛු වසන්ති, වත්තං අනික්ඛිපිත්වා අඤ්ඤොවිහාරෙයෙව රත්තියා ගණෙත්තබ්බා. අථ න සක්කා සොධෙතුං, වුත්තනයෙනෙව වත්තං නික්ඛිපිත්වා පච්චූසසමයෙ වතූහි පඤ්චහි වා භික්ඛූහි සද්ධිං පරික්ඛිත්තස්ස විහාරස්ස පරිකෙඛපතො, අපරික්ඛිත්තස්ස පරිකෙඛ පාරහට්ඨානතො ඉධ ලෙඛ්ඛූපාතෙ අතික්කමිත්වා මහාමග්ගතො උභක්කම්ම ගුම්බෙන වා වතියා වා පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ නිසීදිතබ්බං. අඤ්ඤොඅරුණෙයෙව වුත්තනයෙන වත්තං සමාදියිත්වා ආරොචෙතබ්බං. සචෙ අඤ්ඤතරෝ භික්ඛු නොඅච්චෙව කරණීයෙන තං ඨානං ආගච්ඡති, සචෙ එස තං පස්සති, සද්ධං වාස්ස සුණාති, ආරොචෙතබ්බං. අනාරොචෙන්තස්ස[1] රත්තිච්ඡෙදෙ වෙව වත්තභෙදෙ ච. අථ ද්වාදසහත්ථං උපචාරං ඔක්කමිත්වා අජානන්තස්සෙව ගච්ඡති, රත්තිච්ඡෙදෙ එව හොති. වත්තභෙදෙ පන නත්ථි. ආරොචිතකාලතෝ පට්ඨාය ච එකං භික්ඛුං ඨපෙත්වා සෙසෙහි සති සාරණීයෙ ගන්තුම්පි වට්ටති. අරුණෙ උට්ඨිතෙ තස්ස භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ සොපි නොඅච්චෙව කම්මෙන පුරෙ අරුණෙයෙව ගච්ඡති, අඤ්ඤං විහාරතෝ නික්ඛන්තං වා ආගන්තුකං වා යං පඨමං පස්සති, තස්ස සන්තිකෙ ආරොචෙත්වා වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං. අයඤ්චු[2] යස්මා ගණස්ස ආරොචෙත්වා භික්ඛූනඤ්චු අභිභාවං සල්ලක්ඛෙත්වා වසි, තෙනස්ස ඌනෙ ගණෙ වරණදොසො වා විපච්චයො වා න හොති. සචෙ න ඤාසුඑ පස්සති, විහාරං ගන්ත්වා අත්තනා සද්ධිං ගතභික්ඛූසු එකස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බන්ති **මහාසුමත්ථෙරෙ**න ආහ. **මහාපදුමත්ථෙරෙ**න පන "යං පඨමං පස්සති, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං; අයං නික්ඛිත්තවත්තස්ස පරිහාරෝ"ති ආහ.

---

1. සී, I. II න ආරොචෙන්තස්ස.
2. සී. I. & II. අයඤ්චායස්මා.

එවං ඡාරත්තතා මානත්තං අධිට්ඨිතං චරිතං, යස්ස සියා වීසතිගණෝ භික්ඛුසඞ්ඝෝ, තස්ස සෝ භික්ඛු අබ්භෙතබ්බෝ. අබ්භෙතෙනහි[1] ච පඨමං අබ්භානාරහෝ කාතබ්බෝ. අයං හි භික්ඛූනත්තතා පකතත්තට්ඨානෙ ඨිතෝ. පකතත්තස්ස ච අබ්භානං කාතුං න වට්ටති. තස්මා චත්තාරං සමාදපෙතබ්බා. වත්තෙ සමාදින්නෙ අබ්භානාරහෝ හොති. තෙනාපි වත්තං සමාදියිත්වා ආරොචෙත්වා අබ්භානං යාචිතබ්බං. අභික්ඛූනත්තවත්තස්ස පුන වත්තසමාදානකිච්චං නත්ථි. සෝ හි ඡාරත්තාභික්ඛූ මෙතෙව අබ්භානාරහෝ හොති, තස්මා සෝ අබ්භෙතබ්බෝ. තත්‍රායං පාළි—"**එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ අබ්භෙතබ්බෝ**"ති පාළියං යෙව අබ්භානවිධි වුත්තො. අයඤ්ච එනාපත්තිවත්තෙන වුත්තො. සචෙ පන දෙ තිස්සෝ සඞ්ඝාදිසෙසා වා එත්තකාපත්තියෝ වා ආපත්තියෝ හොන්ති, තාසං වත්තෙන කාතබ්බා. එවං අපටිච්ඡන්නමානත්තං දාතබ්බං. පටිච්ඡන්නමානත්තං පන යස්මා පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවුත්ථපරිවාසස්ස දාතබ්බං නොහි, තස්මා තං පරිවාසකථාය යෙව කථයිස්සාම. "නෙව හි භික්ඛවෙ සඞ්ඝෙ උපොසථෙ න පවාරණායං භික්ඛුනො එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චත්තනිකාය සුක්කවිස්සට්ඨියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං දෙතූ"ති ආදිනා හි නයෙන. පාළියං අනෙකෙහි ආකාරෙහි පරිවාසො ච මානත්තඤ්ච වුත්තං. යස්ස යස්මා ආගතා ගතට්ඨානෙ විනිච්ඡයා වුච්චමානා පාලි විය[2] අතිවිත්ථාරං ආපජ්ජති, තච සඤ්ඤා නොහි සුඛෙන පරිහරිතුං, තස්මා තං සමොධානෙත්වා ඉධෙව දස්සයිස්සාම. අයං හි ඉධ අධිප්පෙතා පරිවාසො නාම පටිච්ඡන්නපරිවාසො, සුද්ධන්තපරිවාසො සමොධානපරිවාසොති තිවිධො හොති. තත්ථ පටිච්ඡන්නපරිවාසො තාව යථාපටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා දාතබ්බෝ. කස්සචි හි එකාහපටිච්ඡන්නා ආපත්ති හොති, යථා අයං උදායිත්ථෙරස්ස. කස්සචි චීනාදිපටිච්ඡන්නා යථා පරතො ආගතා උදායිත්ථෙරස්සෙව. කස්සචි එතා ආපත්ති හොති යථා අයං. කස්සචි දෙ තිස්සෝ තතුත්තරි වා, යථා පරතො ආගතා. තස්මා පටිච්ඡන්නපරිවාසං දෙනෙනෙන පඨමං තාව පටිච්ඡන්නභාවො ජානිතබ්බෝ.

අයං හි ආපත්ති නාම දසභාකාරෙහි පටිච්ඡන්නා හොති. තත්‍රායං මාතිකා:-ආපත්ති ච හොති **ආපත්තිසඤ්ඤී** ච, පකතත්තො ච හොති පකතත්තසඤ්ඤී ච, අනන්තරායිකො ච හොති අනන්තරායිකසඤ්ඤී ච, පහු ච හොති පහුසඤ්ඤී ච, ඡාදෙතුකාමො ච හොති ඡාදෙති ච. **තත්ථ ආපත්ති ච හොති ආපත්තිසඤ්ඤී ච** ති යං ආපන්නො, සා ආපත්තියෙව හොති. සොපි ච තත්ථ ආපත්තිසඤ්ඤීයෙව. ඉති ජානන්නො ඡාදෙති, ඡන්නා හොති අථ පකාසං තත්ථ අනාපත්තිසඤ්ඤී, අවජ්ඣා හොති. අනාපත්ති පන ආපත්තිසඤ්ඤුප්පාදයපි අනාපත්තිසඤ්ඤුප්පාදයපි ඡාදෙන්නොපි අවජ්ඣාවා හොති. ලහුකා වා ගරුකාති ගරුකං වා ලහුකාති ඡාදෙති, අලජ්ජිපක්ඛෙ තිට්ඨති. ආපත්ති පන අවජ්ඣා හොති.

---

2. සී. II. අබ්භානතඤ්ච.

2 සී. I. & II. පාලියං විය.

ගරුකං ලහුකාති මඤ්ඤමානො දෙසෙති, නෙව දෙසිතා හොති. නාජ්ඣන්නා. ගරුකං ගරුකාති ඤත්වා ජානෙති, ඡන්නා හොති. ගරුක ලහුකභාවං න ජානාති, ආපත්තිං ජානෙමීති ජානෙති, ඡන්නාව හොති. **පඤ්චන්නන්නාති** තිවිධං උක්ඛිපනියකම්මං අනතොඋ; සො වෙ පඨමත්තසඤ්ඤී හුත්වා ජානෙති, ඡන්නා හොති. අථ මයඤ්ච සඞ්ඝස්ස කම්මං කතන්ති අපඨමත්තසඤ්ඤී හුත්වා ජානෙති, **අවජ්ඣන්නා** හොති. අපඨමත්තෙන පඨමත්තසඤ්ඤිනා වා අපඨමත්තසඤ්ඤිනා වා ජානිතාපි අවජ්ඣන්නාව හොති. වුත්තම්පි වෙතං:-

"ආපජ්ජති ගරුකං සාවසෙසං ජානෙති අනාදරියං පටිච්ච,
න භික්ඛුණී නො ච ථුසෙය්‍ය වජ්ජං පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි
විනතිතා"ති.

අයං හි පඤ්ඤා උක්ඛිත්තකෙන කථිතා. **අනන්තරායිකොති** යස්ස දසසු අනන්තරායෙසු එකොපි නත්ථි, සො වෙ අනන්තරායිකසඤ්ඤී හුත්වා ජානෙති, ඡන්නා හොති. සචෙ පි සො සීරුක[1]ජාතිනතාය අඞ්කාරෙ අමනුස්සවණ්ඩමිනහයෙන අනන්තරායිකසඤ්ඤී හුත්වා ජානෙති, අවජ්ඣන්නා ව හොති. යස්සපි පඛතවිහාරෙ වසන්තස්ස කන්දරං වා නදිං වා අතික්කමිත්වා ආරොහෙතබ්බං හොති, අනන්තරමඤ්ඤෙ ව වණ්ඩවාල අමනුස්සාදිභයං අත්ථි, මඤ්ඤෙ අජගරා නිපජ්ජන්ති, නදී පූරා හොති, එතසමිං පන සතියෙව අනන්තරායෙ අනන්තරායිකසඤ්ඤී ජානෙති, අවජ්ඣන්නාව හොති. අනන්තරායිකස්ස පන අනන්තරායිකසඤ්ඤස්ස ජානතො අවජ්ඣන්නාව හොති. **පඤ්ඤති** යෙ; සකෙඣාති නිඣත්තො සන්තිකං ගන්තුං වෙව ආරොහෙතුං ව; සො වෙ පඤ්ඤසඤ්ඤී හුත්වා ජානෙති, ඡන්නා හොති. සචස්ස මුඛෙ අපථමත්තකො ගණ්ඩො වා හොති, ඡත්තකවාතො වා විජ්ඣති, දන්තො වා රුජ්ජති, භික්ඛා වා මනු ලද්ධා හොති, තාවතකෙන පන නෙව වත්තුං න සකෙඣාති න ගන්තුං, අපි ච ඛො න සකෙඣාමීති සඤ්ඤී හොති. අයං පඤ්ඤ හුත්වා අපඤ්ඤසඤ්ඤී නාම. ඉමිනා ජානිතාපි අවජානිතා. අපඤ්ඤා පන වත්තුං වා ගන්තුං වා අස මත්ථෙන පඤ්ඤසඤ්ඤිනා වා අපඤ්ඤසඤ්ඤිනා වා ජානිතා[2] හොතු, අවජානිතාව; **ජානෙනුක්කාමෙ ච හොති ජානෙති චාති** ඉදං උත්තානත්ථමෙව. සචෙ පන ජානෙස්සාමීති ධුරනික්ඛෙපං කත්වා පුරෙභත්තෙ වා පච්ඡාභත්තෙ වා පඨමයාමාදිසු වා ලජ්ජිධම්මං ඔක්කමිත්වා අත්තානාරුණෙයෙව ආරොචෙති, අයං ජානෙනුක්කාමෙ න ජානෙති නාම. යස්ස පන අභික්ඛුකෙ ඨානෙ වසන්තස්ස ආපජ්ජිත්වා සභාගස්ස භික්ඛුනො ආගමනං ආගමෙන්තස්ස සභාගස්සපි භික්ඛුනො ගච්ඡන්තස්ස අඩ්ඪමාසොපි මාසොපි අතික්කමති, අයං න ජානෙනුක්කාමෙ ජානෙති නාම. අයම්පි අවජ්ඣන්නාව හොති. යො පන ආපත්තිං මත්තෙනාව අගතිං අත්තනාතපූරිසො විය සභායං අපක්කමිත්වා සභාග ට්ඨානං ගන්ත්වා ආවිකරොති, අයං න ජානෙනුක්කාමෙව න ජානෙති නාම. සචෙ පන සභාගං දිස්වාපි "අයමෙම උපජ්ඣායො වා ආචරියො

1. සී. I, ගිරු. 2. සී. I ජානිතාවා.

වා"ති ලජ්ජාය නාරොචෙති, ඡන්නාව හොති ආපත්ති. උපජ්ඣායාදිහාවෝ හි ඉධ අපදමාණං. අවෙරිසහාගමත්තමේව පමාණං. තස්මා අවෙරිසහාගස්ස සන්තිකෙ ආරොචෙතබ්බා. යො පන විසභාගෝ හොති සුත්වා පකාසෙතුකාමෝ, එවරූපස්ස උපජ්ඣායස්සාපි සන්තිකෙ න ආරොචෙතබ්බා. තත්ථ පුරෙභත්තං වා ආපත්තිං ආපන්නෝ හොතු පච්ඡාභත්තං වා, දිවා වා රත්තිං වා යාව අරුණං න උග්ගච්ඡති, තාව ආරොචෙතබ්බා. උග්ගතෙ අරුණෙ පටිච්ඡන්නා හොති. පටිච්ඡාදනපච්චයා ච දුක්කටං ආපජ්ජති. සභාගසඞ්ඝාදිසෙසං ආපන්නස්ස සන්තිකෙ ආවිකාතුං න වට්ටති. සචෙ ආවිකරොති, ආපත්ති ආවිකතා හොති. දුක්කටා පන න මුච්චති. තස්මා සුද්ධස්ස සන්තිකෙ ආවිකාතබ්බා. ආවිකරොනෙතා ච "වුය්හාම සන්තිකෙ එතං ආපත්තිං ආවිකරොමී"ති වා "ආවිකාමී"ති "ආරොචෙමී"ති වා "මම එතං ආපත්තිං ආපන්නභාවං ජානාහී"ති වා වදතු, "එතං ගරුකාපත්තිං ආවිකරොමී"ති ආදිනා වා නයෙන වදතු, සබ්බෙහිපි ආකාරෙහි අපටිච්ඡන්නාව හොතීති **සූරුළ්හං** වුත්තං. සචෙ පන ලහුකාපත්තිං ආ[illegible]රොමීති ආදිනා වා නයෙන වදති, පටිච්ඡන්නාව[1] හොති. වත්ථුං [illegible]රොචෙති, ආපත්තිං ආරොචෙති, උභයං ආරොචෙති, තිවිධෙනාපි [illegible]රොචිතාව හොති.

ඉති ඉමානි දස කාරණානි උපලක්ඛෙත්වා පටිච්ඡන්නපරිවාසං දෙන්තෙන පඨමමෙව පටිච්ඡන්නභාවෝ ජානිතබ්බෝ, තතො පටිච්ඡන්නදිවසෙ ව ආපත්තියෝ ච සල්ලක්ඛෙත්වා, සබ්බෙ එකාභපටිච්ඡන්නා හොති, "අහං භන්තෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චිත්තකං සුක්කවිසට්ඨිං එකාභපටිච්ඡන්නා"නාති එවං යාවපෙත්වා ඉධ වුත්තනයෙනෙව කම්මවාචං වත්වා පරිවාසෝ දාතබ්බෝ අථ විභතිභාදිපරිවාසා හොති, ද්විභපටිච්ඡන්නං තිභපටිච්ඡන්නං චතුභපටිච්ඡන්නං පඤ්චාභපටිච්ඡන්නං ඡාභපටිච්ඡන්නං සත්තාභපටිච්ඡන්නං අට්ඨාභපටිච්ඡන්නා නවාභපටිච්ඡන්නං දසාභපටිච්ඡන්නං එකාදසාභපටිච්ඡන්නං ද්වාදසාභපටිච්ඡන්නං තෙරසාභපටිච්ඡන්නං චුද්දසාභපටිච්ඡන්නන්ති එවං යාව චුද්දස දිවසානි දිවසවසෙන යොජනා කාතබ්බා. පඤ්චදසදිවසානි පටිච්ඡන්නාය පක්ඛපටිච්ඡන්නන්ති වත්වා යොජනා කාතබ්බා. තතො යාව එකූනතිංසතිමෝ දිවසෝ, තාව අතිරෙකපක්ඛපටිච්ඡන්නන්ති, තතො මාසපටිච්ඡන්නං අතිරෙකමාසපටිච්ඡන්නං ද්වෙමාසපටිච්ඡන්නං අතිරෙක ද්වෙමාසපටිච්ඡන්නං තෙමාස- අතිරෙකතෙමාස- චතුමාස- අතිරෙකචතුමාස- පඤ්චමාස- අතිරෙක පඤ්චමාස- ඡමාස- අතිරෙකඡමාස- සත්තමාස- අතිරෙකසත්තමාස- අට්ඨමාස- අතිරෙක අට්ඨමාස- නවමාස- අතිරෙක නවමාස- දසමාස- අතිරෙක දසමාස- එකාදසමාස- අතිරෙකඑකාදසමාස පටිච්ඡන්නන්ති එවං යොජනා කාතබ්බා. සංවච්ඡරෙ පරිපුණ්ණෙ එකසංවච්ඡරපටිච්ඡන්නන්ති; තතො පරං අතිරෙකසංවච්ඡර ද්වෙසංවච්ඡර අතිරෙකද්වෙසංවච්ඡර තිසංවච්ඡර අතිරෙකතිසංවච්ඡර චතුසංවච්ඡර අතිරෙකචතුසංවච්ඡර පඤ්චසංවච්ඡර අතිරෙකපඤ්ච සංවච්ඡර

[1] සී. I & II. දට්ඨබ්බා.

පටිඡන්නානන්ති එවං යාව සටඨිසංවච්ඡර අතිරෙකසටඨිසංවච්ඡර පටිඡන්නානන්ති වා, තතෝ වා භියෝපි වත්වා යෝජනා කාතබ්බා. සචෙ පනදෙව තිස්සෝ තතුත්තරිං වා ආපත්තියෝ හොන්ති, යථා ඉධ එකං ආපත්තිනන්ති වුත්තං, එවං දෙ ආපත්තියෝ තිස්සෝ ආපත්තියොති වත්තබ්බං. තතෝ පරං පන සතං වා හොතු සහස්සං වා, සබ්බහුලාති වත්තුං වට්ටති. නානාවත්ථුකාසුපි "අහම්හනෙත සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියෝ ආපජ්ජිං: එකං සුක්කවිසට්ඨිං, එකං කායසංසග්ගං, එකං දුට්ඨුල්ලවාචං, එකං අත්තකාමං, එකං සංචරිත්තං, එකාහපටිච්ඡන්නා යෝ"ති එවං ගණවසෙන වා "අහම්හනෙත සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියෝ ආපජ්ජිං නානාවත්ථුකායෝ එකාහපටිච්ඡන්නායෝ"ති එවං වත්ථුකිත්තනවසෙන වා, "අහම්හනෙත සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියෝ ආපජ්ජිං එකාහපටිච්ඡන්නායෝ"ති එවං නාමමත්තවසෙන වා යොජනා කාතබ්බා.

තත්ථ නාමං දුවිධං: සජාතිසාධාරණඤ්ච, සබ්බසාධාරණඤ්ච. තත්ථ සඞ්ඝාදිසෙසොති සජාතිසාධාරණං; ආපත්තීති සබ්බසාධාරණං; තසමා "සම්බහුලා ආපත්තියෝ ආපජ්ජිං එකාහපටිච්ඡන්නායෝ"ති එවං සබ්බසාධාරණනාමවසෙනාපි වත්තුං වට්ටති. ඉදං හි සබ්බම්පි පරිවාසාදිකං විනයකම්මං වත්ථුවසෙන ගොත්තවසෙන නාමවසෙන ආපත්තිවසෙන ච කාතුං වට්ටතියෙව. තත්ථ **සුක්කවිසට්ඨී**ති වත්ථු වෙව ගොත්තඤ්ච; **සඞ්ඝාදිසෙසෙසූ**ති නාමඤ්චව ආපත්ති ච; **කායසංසග්ගාති** වත්ථු වෙව ගොත්තඤ්ච; **සඞ්ඝාදිසෙසෙසූ**ති නාමඤ්චව ආපත්ති ච; තත්ථ "සුක්කවිසට්ඨිං කායසංසග්ගන්"ති ආදිනා වචනෙනාපි "නානාවත්ථුකායො"ති වචනෙනාපි වත්ථු වෙව ගොත්තඤ්ච ගහිතං හොති. "සඞ්ඝාදිසෙසෙසූ"ති වචනෙනාපි "ආපත්තියෝ"ති වචනෙනාපි නාමඤ්චව ආපත්ති ච ගහිතා හොති. ඉධ පන "එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්කවිසට්ඨී"නන්ති නාමම්පි වත්ථු ගොත්තානිපි ගහිතානෙව. යථා ච ඉධ "අයං උදායි නිස්සී"ති වුත්තං, එවං යො යො ආපන්නො හොති, තස්ස තස්ස නාමං ගහෙත්වා "අයං ඉත්ථන්නාමො නිස්සී"ති කම්මවාචා කාතබ්බා. කම්මවාචාපරියොසානෙ ච තෙන භික්ඛුනා මාළකසීමායමෙව "පරිවාසං සමාදියාමි. වත්ත සමාදියාමි"ති වුත්තනයෙනෙව වත්තං සමාදාතබ්බං. සමාදියිත්වා තත්ථෙව සඞ්ඝස්ස ආරොචෙතබ්බං. ආරොචෙනෙනත්ත ච එවං ආරොචෙතබ්බං: "අහං භන්තෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්කවිසට්ඨිං එකාහපටිච්ඡන්නං. සොහං සඞ්ඝං එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිසට්ඨියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං යාචිං. තස්ස මෙ සඞ්ඝො එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිසට්ඨියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං අදාසි. සොහං පරිවසාමි. වෙදියාමහං භන්තෙ. වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ"ති. ඉමඤ්චා පනත්ථං ගහෙත්වා යාය කායචි වාචාය ආරොචෙතුං වට්ටතියෙව. ආරොචෙත්වා සචෙ නික්ඛිපිතුකාමො, වුත්තනයෙනෙව සඞ්ඝමජ්ඣෙ නික්ඛිපිතබ්බං.

මාළකතො භික්ඛුස්ස භික්ඛනෙත්තු එකස්සපි සන්තිකෙ නික්ඛිපිතුං වට්ටති. මාළකතො භික්ඛම්භිං සතිං පටිලභනෙත්තන සඟ ගච්ඡන්තස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ සොපි පක්කනෙත්තා, අඤ්ඤස්ස යස්ස මාළකෙ තාරොචිතං, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. ආරොචෙත්තන ච අවස්සානෙ "වෙදියතීති මං ආයස්මා ධාරෙතූ"ති වත්තබ්බං. විඤ්ඤං ආරොචෙත්තන "ආයස්මන්තා ධාරෙන්තූ"ති, තිණ්ණං ආරොචෙත්තන "ආයස්මන්තෙ ධාරෙන්තූ"ති වත්තබ්බං. නික්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය පන තත්තකං ඨානං නිට්ඨාති. සචෙ අපභික්ඛුකො විහාරෙ හොති, සභාගා භික්ඛූ වසන්ති, වත්තං අනික්ඛිපිත්වා විහාරෙයෙව රත්තිපරිග්ගහො කාතබ්බො. අථ න සක්කා සොධෙතුං, වුත්තනයෙනෙව වත්තං නික්ඛිපිත්වා පච්චූසසමයෙ එකෙන භික්ඛුනා සද්ධිං මාතත්තවණ්ණනායං වුත්තනයෙන උපචාර සීමං අතික්කමිත්වා මහාමග්ගා උක්කමම පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ නිසීදිත්වා අඤ්ඤොඅරුණෙයෙව වුත්තනයෙනෙව වත්තං සමාදියිත්වා තස්ස භික්ඛුනො පරිවාසො ආරොචෙතබ්බො. ආරොචෙන්තන සචෙ නවකතරො හොති, 'ආවුසො'ති වත්තබ්බං. සචෙ බ්‍යත්තරො, 'භන්තෙ'ති වත්තබ්බං. සචෙ අඤ්ඤස්ස කොචි භික්ඛු කෙනචිදෙව කරණීයෙන තං ඨානං ආගච්ඡති, සචෙ එස තං පස්සති, සද්දං වාස්ස සුණාති, ආරොචෙතබ්බං. අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදෝ[1] වත්ත භෙදෝ ච. අථ ද්වාදසහත්ථං උපචාරං ඔක්කමිත්වා අජානන්තස්සෙව ගච්ඡති, රත්තිච්ඡෙදෙයෙව හොති[2]. වත්තභෙදෙ පන නත්ථි. උග්ගතෙ අරුණෙ වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ සො භික්ඛු කෙනචිදෙව කරණීයෙන පක්කනෙත්තා හොති, යං අඤ්ඤං සබ්බපඨමං පස්සති, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. *සචෙ පන කඤ්චි[3] න පස්සති,* විහාරං ගන්ත්වා අත්තනා සද්ධිං ගතභික්ඛුස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බන්ති **මහාසුමඞ්ගලත්ථෙරෝ** ආහ. **මහාපදුමත්ථෙරෝ** පන "යං පඨමං පස්සති, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. අයං නික්ඛිත්තවත්තස්ස පරිහාරෝ"ති ආහ. එවං යත්තකානි දිවසානි ආපත්ති පටිච්ඡන්නා හොති, තත්තකානි තතො අධිකතරානි වා කුක්කුච්චවිනොදනත්ථාය පරිවසිත්වා සඞ්ඝං උප සංකමිත්වා වත්තං සමාදියිත්වා මානත්තං යාචිතබ්බං. අයං හි වත්තෙ සමාදින්නෙ එව මානත්තාරහො හොති, නික්ඛිත්තවත්තෙනෙන පරිවුත්ථ තත්තා. අනික්ඛිත්තවත්තස්ස පන පුන සමාදානකිච්චං නත්ථි. සො හි පටිච්ඡන්නාදිවසානිකම්මෙනෙව මානත්තාරහො හොති. තස්මා තස්ස මානත්තං දාතබ්බමෙව. ඉදං පටිච්ඡන්නමානත්තං නාම. තං දෙනෙන්තන සචෙ එකාපත්ති හොති, පාළියං වුත්තනයෙනෙව දාතබ්බං. අථ ද්වෙ වා තිස්සො වා, "සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං විඤ්ඤාපෙසිං ආපත්තීනං– තිස්සන්නං ආපත්තීනං එකාහපටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං

1. සී. මූ. රත්තිච්ඡෙදෙවව. 2. සී. I. & II. හොතියෙව. 3. සී මූ. කිඤ්චි.
* පුප්ඵලක්ඛණහාරිනා පාඨෙන සී. I. & II. පොත්ථකෙසු නත්ථි.

යාවාමි"ති පරිවාසෙ වුත්තනයෙනෙව ආපත්තියො ච දිවසෙ ච සල්ල කෙඛිත්වා යොජනා කාතබ්බා. අපපරිවත්තනාපත්ති පරිවත්තනාපත්තියා සමොධානෙත්වාපි දාතුං වට්ටති.

කථං? පරිවත්තනාය එකාහපරිවාසං වසිත්වා "අහමහනෙන එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්කවිසට්ඨිං එකාහපරිවත්තනං. සොඅහං සඞ්ඝං එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිසට්ඨියා එකාහපරිවත්තනාය එකාහපරිවාසං යාචිං. තස්ස මෙ සඞ්ඝා එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිසට්ඨියා එකාහපරිවත්තනාය එකාහ පරිවාසං අදාසි. සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො. අහමහනෙන එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්කවිසට්ඨිං අපරිවත්තනං. සොහං භන්තෙ සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සඤ්චෙතනිකානං සුක්කවිසට්ඨීනං පරිවත්තනාය ච අපපරිවත්තනාය ච ජාරත්තං මානත්තං යාචාමී"ති. අථස්ස තදනුරූපං කම්මවාචං කත්වා මානත්තං දාතබ්බං. සචෙ පරිවත්තනා දෙ අපරිවත්තනා එකා "පරිවත්තනානඤ්ච අපරිවත්තනාය වා"ති වත්තබ්බං. අථ පරිවත්තනා එකා අපරිවත්තනා දෙ, "පරිවත්තනාය ච අපරිවත්තනානඤ්චා"ති වත්තබ්බං. සචෙ පරිවත්තනාපි දෙ අපරිවත්තනාපි දෙ, "පරිවත්තනානඤ්ච අපරිවත්තනානඤ්චා"ති වත්තබ්බං. සඞ්ඝස්ස අනුරූපං කම්මවාචං කත්වා මානත්තං දාතබ්බා. විඤ්ඤූ මානත්තස්ස ච තදනුරූපමෙව කම්මවාචං කත්වා අබ්භානං කාතබ්බං. ඉධ පන එකාපත්තිවසෙන වුත්තං. ඉති යං පරිවත්තනාය ආපත්තියා පරිවාසාවසානෙ මානත්තං දීයති, ඉදං පරිවත්තනමානත්තං නාම. එවමෙතං එකෙනෙව යොජනාමුඛෙන පරිවත්තනපරිවාසො ච පරිවත්තනමානත්තඤ්ච වුත්තනත්ති වෙදිතබ්බං. පක්ඛමානත්තං සමොධානමානත්තඤ්ච අවසෙසපරිවාසකථාවසානෙ කථයිස්සාම.

සුද්ධන්තපරිවාසො සමොධානපරිවාසොති හි දෙ පරිවාසා අවසෙසා. තත්ථ සුද්ධන්තපරිවාසො නාම පරතො අධම්මිකමානත්තාව සාතෙ "තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤතරො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපන්නො හොති. ආපත්තිපරියන්තං න ජානාති. රත්තිපරියන්තං න ජානාති"ති ඉමස්මිං වත්ථුස්මිං අනුඤ්ඤාත පරිවාසො. සො දුවිධොඃ-චුල්ලසුද්ධන්තො මහාසුද්ධන්තොති. දුවිධොපි වෙස රත්තිපරිච්ඡෙදං සකලං වා එකවචං වා අජානන්තස්ස ච අසරන්තස්ස ච තත්ථ වෙමතිකස්ස ච දාතබ්බා. ආපත්තිපරියන්තං පන 'එත්තිකා අහං ආපත්තියො ආපන්නො'ති ජානාතු වා මා වා, අකාරණමෙතං.

තත්ථ යො උපසම්පදතො පට්ඨාය අනුලොමක්කමෙන වා ආරෝචිතදිවසතො පට්ඨාය පටිලොමක්කමෙන වා "අසුකඤ්ච අසුකඤ්ච දිවසං වා පක්ඛං වා මාසං වා සංවච්ඡරං වා තව සුද්ධභාවං ජානාසී"ති පුච්ඡියමානො "ආම භන්තෙ ජානාමි. එත්තකං නාම කාලං අහං සුද්ධොඃ"ති වදති, තස්ස දින්නො සුද්ධන්තපරිවාසො "චුල්ල[1] සුද්ධ

1. සී. I. & II පුළුන.

නෙනා"ති වුච්චති. තං ගහෙත්වා පරිවසනෙනත්ත යත්තකං කාලං අත්ත නෝ සුද්ධිං ජානාති, තත්තකං අපනෙත්වා අවසෙසං මාසං වා දෙමාසං වා පරිවසිතබ්බං. සචෙ මාසමත්තං අසුද්ධොමෙත්ති සල්ලක්ඛෙත්වා අග්ඝ හෙසි, පරිවසනෙනා ව පුන අඤ්ඤං මාසං සරති, තම්පි මාසං පරිවසිතබ්බමෙව. පුන පරිවාසදානකිච්චං නත්ථි. අථ දෙමාසං අසුද්ධොමෙත්ති සල්ලක්ඛෙත්වා අග්ඝහෙසි, පරිවසනෙනා ව මාසමත්ත මෙවාහං අසුද්ධොමෙත්ති සන්නිට්ඨානං කරොති, මාසමෙව පරිවසිතබ්බං. පුන පරිවාසදානකිච්චං නත්ථි.

අයං හි සුද්ධන්තපරිවාසො නාම උද්ධම්පි ආරොහති, හෙට්ඨාපි ඔරොහති. ඉදමස්ස ලක්ඛණං. අඤ්ඤස්මිං පන ආපත්තිවුට්ඨානෙ ඉදං ලක්ඛණං: යො අපටිච්ඡන්නං[1] ආපත්තිං පටිච්ඡන්නාති විනයකම්මං කරොති, තස්සාපත්ති[2] වුට්ඨාති. යො පටිච්ඡන්නං අපටිච්ඡන්නාති[3] විනයකම්මං කරොති, තස්ස න වුට්ඨාති. අවිර පටිච්ඡන්නං විරපටිච්ඡන්නාති කරොන්තස්ස වුට්ඨාති. විරපටිච්ඡන්නං අවිරපටිච්ඡන්නාති කරොන්තස්ස න වුට්ඨාති. එකං ආපජ්ජිත්වා සම්බහු ලාති කරොන්තස්සාපි වුට්ඨාති, එකං විනා සම්බහුලානං අභාවතො. සම්බහුලා පන ආපජ්ජිත්වා එකං ආපජ්ජිතාති කරොන්තස්ස න වුට්ඨාති. යො පන යථා වුත්තෙන අනුලොමපටිලොමනයෙන පුච්ඡියමානොපි රත්තිපරියන්තං න ජානාති, න සරති, වෙමතිකො වා හොති, තස්ස දින්නො සුද්ධන්තපරිවාසො මහාසුද්ධත්තොති වුච්චති. තං ගහෙත්වා ගහිතදිවසතො යාව[4] උපසම්පදදිවසො, තාව රත්තියො ගණෙත්වා පරිවසිතබ්බං. අයං උද්ධං නාරොහති. හෙට්ඨා පන ඔරොහති. තස්මා සචෙ පරිවසනෙනා රත්තිපරිච්ඡෙදෙ සන්නිට්ඨානං කරොති, මාසො වා සංවච්ඡරො වා මය්‍යා ආපන්නාස්සාති මාසං වා සංවච්ඡරං වා පරිවසි තබ්බං. පරිවාසයාචනදානලක්ඛණං පනෙත්ථ පරතො පාළියං ආගත නයෙනෙව විචාරෙතබ්බං. කම්මවාචාපරියොසානෙ ච වත්තසමාදාන මානත්තඅබ්භානානි වුත්තනයානෙව. අයං සුද්ධන්තපරිවාසො නාම.

සමොධානපරිවාසො නාම තිවිධො හොති:- ඔධානසමොධානො අඤ්ඤමොධානො මිස්සකසමොධානොති. තත්ථ ඔධානසමොධානො නාම: අනන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පටිච්ඡාදෙන්තස්ස පරිවුත්ථදිවසෙ ඔධිනිත්වා මක්ඛෙත්වා පුරිමාය ආපත්තියා මූලදිවසපරිච්ඡෙදෙ පක්ඛි ආපන්නං ආපත්තිං සමොදහිත්වා දුතබ්බපරිවාසො වුච්චති. සො පරතො "තෙන හි භික්ඛවෙ සඞ්ඝො උදායිං භික්ඛුං අනන්තරා එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චිච්චනිකාය සුක්කවිසට්ඨියා පක්ඛාහපටිච්ඡන්නාය මූලාය පටිකස්සිත්වා පුරිමාය ආපත්තියා සමොධානපරිවාසං දෙතූ"ති ඉතො පට්ඨාය විත්ථාරතො පාළියං යෙව ආගතො. අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයො:-

1. සී. මූ. පටිච්ඡන්නාති.
2. සී. මූ. තස්සාපි ආපත්ති.
3. සී. මූ. අපටිච්ඡන්නාති.
4. සී. ඩි. පට්ඨාය යාව.

යෝ පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවාසං ගහෙත්වා පරිවසන්තෝ වා මානත්තාරහෝ වා මානත්තං චරන්තෝ වා අබ්භානාරහෝ වා අඤ්ඤං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පුරිමාය ආපත්තියා සමා වා ඌනතරා වා රත්තියෝ පටිච්ඡාදෙති, තස්ස මූලාය පටිකස්සනෙන තෙ පරිවුත්ථදිවසෙ ව මානත්තං විණ්ණත්දිවසෙ ව සබ්බෙ ඔධුනිත්වා අදිවසෙ කත්වා පච්ඡා ආපන්නාපත්තිං මූලාපත්තියා සමොධාය පරිවාසෝ දාතබ්බෝ. තෙන සවෙ මූලාපත්ති පකතපටිච්ඡන්නා, අන්තරාපත්ති ඌනකපකත පටිච්ඡන්නා, පුන පකතමෙව පරිවාසෝ පරිවසිතබ්බෝ. අථාපි අන්තරාපත්ති පකතපටිච්ඡන්නාව, පකතමෙව පරිවසිතබ්බං. එතෙනුපායෙන යාව සටඨිවස්සපටිච්ඡන්නා මූලාපත්ති, තාව විනිච්ඡයෝ වෙදිතබ්බෝ. සට්ඨි වස්සානි පරිවසිත්වා මානත්තාරහෝ හුත්වා පි එකදිවසං අන්තරාපත්තිං පටිච්ඡාදෙත්වා පුන සටඨිවස්සානි පරිවාසාරහෝ හොති. සචෙ පන අන්තරාපත්ති මූලාපත්තිතෝ අතිරෙක පටිච්ඡන්නා හොති, තත්ථ කිං කාතබ්බන්ති වුත්තෙ **මහාසුම්මත්ථෙරෝ** ආහ:- "අතෙකිච්ඡෝ අයං පුග්ගලෝ. අතෙකිච්ඡෝ නාම ආචිණ්ණාරූපෙන විස්සජ්ජෙතබ්බෝ"ති. **මහාපදුමත්ථෙරෝ** පනාහ: "කස්මා අතෙකිච්ඡෝ නාම? නනු අයං සමුච්චයකථාඛ්‍යෝ නාම බුද්ධානං සිතකාලසදිසෝ? ආපත්ති නාම පටිච්ඡන්නා වා හොතු, අපටිච්ඡන්නා වා හොතු, සමකඵෙනකතරඅතිරෙකපටිච්ඡන්නා වා. විනයධරස්ස කම්ම වාචං ඔසාරෙතුං සමත්ථභාවොයෙවෙත්ථ පමාණං. තස්මා යා අතිරෙක පටිච්ඡන්නා හොති, තං මූලාපත්තිං කත්වා තත්ථ ඉතරං සමොධාය පරිවාසෝ දාතබ්බෝ"ති. අයං ඔධානසමොධානෝ නාම.

අඤ්ඤසමොධානෝ නාම: සම්බහුලාසු ආපත්තීසු යා එකා වා දෙ වා තිස්සෝ වා සම්බහුලා වා ආපත්තියෝ සබ්බවිරපටිච්ඡන්නායෝ, තාසං අඤ්ඤෙන සමොධාය තාසං රත්තිපරිච්ඡෙදවසෙන අවසෙසානං ඌනතරපටිච්ඡන්නානං ආපත්තීනං පරිවාසෝ දීයති. අයං වුච්චති අඤ්ඤසමොධානෝ. සෝ පරතෝ "තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤතරෝ භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියෝ ආපන්නෝ හොති. එකා ආපත්ති එකාහපටිච්ඡන්නා, එකා ආපත්ති දිවිහපටිච්ඡන්නා"ති ආදිනා නයෙන පාළියං ආගතොයෙව. යස්ස පන සතං ආපත්තියෝ දසාහපටිච්ඡන්නා, අපරම්පි සතං ආපත්තියෝ දසාහපටිච්ඡන්නාති එවං දසකඛත්තුං කත්වා ආපත්තිසහස්සං දිවසසතපටිච්ඡන්නං හොති. තෙන කිං කාතබ්බන්ති?. සබ්බං සමොදහිත්වා දස දිවසෙ පරිවසිතබ්බං. එවං එකෙනෙව දසාහෙන දිවසසතම්පි පරිවසිතමෙව හොති. වුත්තම්පි චෙතං:-

"දසසතං රත්තිසතං ආපත්තියෝ ජානියාන,
දස රත්තියෝ වසිත්වාන මූලෙචය්‍ය පාරිවාසිකෝ,
පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විනිත්තා"ති.

අයං අඤ්ඤසමොධානෝ නාම.

---

* පුප්ඵලක්ඛණනත්ථිතෝ පාඨෝ ස්. I. & II. පොත්ථකෙසු නත්ථි.

මිස්සකාසමොධානෝ නාම: යෝ නානාවත්ථුකා ආපත්තියෝ එකතෝ කත්වා දීයති. තත්‍රායං නයෝ:- "අඤ්ඤතරෙන සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියෝ ආපජ්ජිං: එකං සුක්කවිසට්ඨිං, එකං කායසංසග්ගං, එකං දුට්ඨුල්ලවාචං, එකං අත්තකාමං, එකං සංචරිත්තං, එකං කුටිකාරං, එකං විහාරකාරං, එකං දුට්ඨදෝසං, එකං අඤ්ඤභාගියං, එකං සඞ්ඝභේදං, එකං භෙදානුවත්තකං, එකං දුබ්බචං, එකං කුලදූසකං. සොඅඤ්ඤතරෙන සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සමොධානපරිවාසං යාචති"ති තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා තදනුරූපාය කම්මවාචාය පරිවාසෝ දාතබ්බෝ. එත්ථ ච "සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියෝ ආපජ්ජිං නානාවත්ථුකායෝ"තිපි, "සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියෝ ආපජ්ජිං" ඉතිපි එවං පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව වත්ථුවසෙනපි ගොත්තවසෙනපි නාමවසෙනපි ආපත්තිවසෙනපි යොජෙත්වා කම්මවාචං කාතුං වට්ටතී යෙවාති. අයං මිස්සකසමොධානෝ. සබ්බපරිවාසකම්මවාචාවසානෙ පන නික්ඛිත්තානික්ඛිත්තාදිකථා පුරිමනයෙනෙව වෙදිතබ්බාති.

පරිවාසකථා නිට්ඨිතා.

ඉදානි යං වුත්තං "පකඩ්මානත්තඤ්ච සමොධානමානත්තඤ්ච අවසෙසපරිවාසකථාවසානෙ කථිස්සාමා"ති, තස්සෝසානෙ සමථතෙතා. තස්මා වුච්චති. **පකඩ්මානත්තන්ති** භික්ඛුණියා දාතබ්බමානත්තං. තඤ්ච පටිච්ඡන්නායපි අපටිච්ඡන්නායපි ආපත්තියා අද්ධමාසමෙව දාතබ්බං. වුත්තඤ හෙතං: "ගරුධම්මං අජ්ඣාපන්නාය භික්ඛුණියා උභතොසඞ්ඝෙ පක්ඛමානත්තං චරිතබ්බ"න්ති. තඤ්ච භික්ඛුණිහි අත්තනො සීමං සොධෙත්වා විහාරසීමාය වා විහාරසීමං සොධෙතුං අසක්කොන්තිහි ඛණ්ඩසීමාය වා සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන චතුවග්ගං ගණං සන්නිපාතෙත්වා දාතබ්බං. සචෙ එකා ආපත්ති හොති, එකිස්සා වසෙන, සචෙ දෙ වා තිස්සො වා සම්බහුලා වා එකවත්ථුකා වා නානාවත්ථුකා වා, තාසං තාසං වසෙන වත්ථුගොත්තනාමආපත්තිසු යං යං ඉච්ඡන්ති,[1] තං තං ආදාය යොජනා කාතබ්බා. තත්‍රිදං එකාපත්ති වසෙන මූලමත්තදස්සනං: තාය ආපන්නාය භික්ඛුණියා භික්ඛුණිසඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා බුඩ්ඪානං භික්ඛුණිනං පාදෙ වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිමපග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයෝ: "අහං අය්‍යෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං ගාමන්තරං. සාහං අය්‍යෙ එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං යාචාමී"ති. එවං තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා ව්‍යත්තාය භික්ඛුණියා පටිබලාය සඞ්ඝෝ ඤපෙතබ්බෝ: "සුණාතු මෙ අය්‍යෙ සඞ්ඝෝ- අයං ඉත්ථන්නාමා භික්ඛුණී එකං ආපත්තිං ආපජ්ජී ගාමන්තරං. සා සඞ්ඝං එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං යාචති. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝෝ ඉත්ථන්නාමාය භික්ඛුණියා එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං දදෙය්‍ය. එසා ඤත්ති. සුණාතු මෙ අය්‍යෙ සඞ්ඝෝ අයං

1. සී. යූ. ඉච්ඡති.

-පෙ-දුතියම්පි-තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි. සුණාතු මේ අය්‍යෝ සඞ්ඝෝ -පෙ-දෙති. දින්නං සඞ්ඝේන ඉත්ථන්නාමාය භික්ඛුණියා එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං. ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී එවමෙතං ධාරයාමී"ති. කම්මවාචාපරියොසානෙ වත්තං සමාදියිත්වා භික්ඛුමානත්තචාරත්ථාය වුත්තනයෙනෙව සඞ්ඝස්ස ආරොචෙත්වා තික්ඛත්තුං වත්තං වසිතුකාමාය තත්ථෙව සඞ්ඝමජ්ඣෙ වා පක්කන්තාසු භික්ඛුණීසු එකභික්ඛුණියා වා දුතියිකාය වා සන්තිකෙ වුත්තනයෙනෙව භික්ඛවිපිතබ්බං. අසන්දිස්සා පන ආගන්තුකාය සන්තිකෙ 'ආරොචෙත්වා භික්ඛවිපිතබ්බං. නික්ඛන්තකාලතො පට්ඨාය පකතත්තට්ඨානෙ තිට්ඨති පුන සමාදියිත්වා අරුණං උට්ඨාපෙතබ්බා. පකතත්තාය පන භික්ඛුණිතං සන්තිකෙයෙව වසිතුං න ලබභති. "උභතොසඞ්ඝෙ පක්ඛමානත්තං චරිතබ්බ"න්ති හි වුත්තං. තස්මා අස්සා ආචරියුපජ්ඣායානි විහාරං ගන්ත්වා සඞ්ඝාගතකපෙක්ඛ සීතෙ එකො මහාථෙරෙ වා ධම්මකථිකො වා භික්ඛු වත්තබ්බා: "එකිස්සා භික්ඛුණියා වීතයකම්මං කත්තබ්බමත්ථි. තත්‍රා නො අය්‍යා, වත්තාරෙ භික්ඛූ පෙසෙථා"ති. සඞ්ඝගතං අකාතුං න ලබභති. පෙසෙය්‍යාමාති වත්තබ්බං. චතූහි පකතත්තභික්ඛුණීහි මානත්තචාරිණිං භික්ඛුණිං ගහෙත්වා අත්තනොඅරුණෙයෙව භික්ඛමිත්වා ගාමූපචාරතො දෙ ලෙඩ්ඩුපාතෙ අතික්කමිත්වා මඟා උක්කමම ගුම්බවනිආදීහි පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ නිසීදිතබ්බං. විහාරූපචාරතොපි දෙ ලෙඩ්ඩුපාතා අතික්කමිතබ්බා. චතූහි පකතත්තභික්ඛුහිපි තත්‍රෙව ගන්තබ්බං. ගන්ත්වා පන භික්ඛුණීහි සද්ධිං න එකට්ඨානෙ නිසීදිතබ්බං. පටික්කමිත්වා අවිදූරට්ඨානෙ නිසීදිතබ්බං. **කුරුන්දියමහාපච්චරියසු** පන භික්ඛුණීහිපි ව්‍යත්තං එකං වා දෙ වා උපාසිකායො භික්ඛුහිපි එකං වා දෙ වා උපාසකෙ ආරක්ඛත්ථාය[1] ගහෙත්වා ගන්තබ්බානි වුත්තානි. **කුරුන්දියං** යෙව ච භික්ඛුණුපස්සයස්ස ච විහාරස්ස ච උපචාරං මුඤ්චිතුං වට්ටතීති වුත්තං. ගාමසීමාති ච වුත්තං. එවං නිසින්නාසු පන භික්ඛූසු ච භික්ඛුණීසු ච තාය භික්ඛුණියා "මානත්තං සමාදියාමී"ති වත්තා සමාදියිත්වා භික්ඛුණීසඞ්ඝස්ස තාව එවං ආරොචෙතබ්බං: "අහං අය්‍යෙ එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං ගාමන්තරං, සාහං සඞ්ඝං එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං යාචිං. තස්සා මෙ සඞ්ඝෝ එකිස්සා ආපත්තියා ගාමන්තරාය පක්ඛමානත්තං අදාසි. සාහං පක්ඛමානත්තං චරාමි. වෙදියාමහං අය්‍යෙ. වෙදියතීති මං සඞ්ඝෝ ධාරෙතූ"ති. තතො භික්ඛුසඞ්ඝස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා එවං ආරොචෙතබ්බං: "අහං අය්‍යා එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං-පෙ-වෙදියාමහං අය්‍යා'වෙදියතීති මං සඞ්ඝෝ ධාරෙතූ"ති. ඉධාපි යාය කායචි හාසාය[2] ආරොචෙතුං වට්ටති. ආරොචෙත්වා ච භික්ඛුණීසඞ්ඝස්සෙව සන්තිකෙ නිසීදිතබ්බං. ආරොචිතකාලතො පට්ඨාය භික්ඛූනං ගන්තුං වට්ටති. **සචෙ සාසඞ්කං හොති**, භික්ඛුණියෝ තත්ථෙව ඨානං පච්චාසිංසන්ති, ඨාතබ්බං. **සචෙ අසෙඛසු භික්ඛු වා භික්ඛුණී වා තං ඨානං එති, පස්සන්තියා**

---

1. සී. ම්. අන්තරක්ඛණත්ථාය. 2. සී. II, වාමාය.

ආරොචෙතබ්බං. නො චෙ ආරොචෙති, රත්තිච්ඡෙදෙ චෙව වත්ත භෙදඋකාටඤ්ඤ. සචෙ අජානන්තියා එව උපචාරං ඔක්කමිත්වා ගච්ඡති, රත්තිච්ඡෙදෙව නොති. න වත්තභෙදඋකාටං. සචෙ භික්ඛු ණියා උපජ්ඣායාදීනං වත්තකරණට්ඨානං පගෙව ගන්තුකාමා හොන්ති, රත්තිවිපවාසගණඹික්ඛගාමන්තරාපත්තිරක්ඛණට්ඨානං එකං භික්ඛුණිං ඨපෙත්වා ගන්තබ්බං. තාය අරුණෙ උට්ඨිතෙ තස්සා සන්තිකෙ වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං. එතෙනුපායෙන අඛණ්ඩා පඤ්චදස රත්තියොමානත්තං චරිතබ්බං. අනික්ඛිත්තවත්තාය පන පාරිවාසිකක්ඛණෙ වුත්තනයෙනෙව සමා වත්තිතබ්බං. අයමෙත්ථ විසෙසො: **ආගන්තුස්ස ආරොචෙතබ්බන්ති** එත්ථ යත්තකා පුරෙභත්තං වා පච්ඡාභත්තං වා තං ගාමං භික්ඛු වා භික්ඛුණියො වා ආගච්ඡන්ති, සබ්බෙපං ආරොචෙතබ්බං; අනාරොචෙනතියා රත්තිච්ඡෙදෙ ව වත්තභෙද[1]උකාටඤ්ඤ. සචෙපි රත්තිං කොචි භික්ඛු තං ගාමූපචාරං ඔක්කමිත්වා ගච්ඡති, රත්තිච්ඡෙදෙ හොතියෙව. අජානනපච්චයා පන වත්තභෙදතො මුච්චති. **සූරුග්ගෙ**ආදිසු පන අනික්ඛිත්තවත්තභික්ඛූනං වුත්තනයෙනෙව කථෙතබ්බන්ති වුත්තං. තං පරිවාසවත්තාදීනං උපචාරසීමාය පරිච්ඡින්නත්තා යුත්තතරං දිස්සති. උපොසථෙ ආරොචෙතබ්බං. පවාරණාය ආරොචෙතබ්බං. වත්තුන්නං භික්ඛූනඤ්ච භික්ඛුණීනඤ්ච දෙවසිකං ආරොචෙතබ්බං. සචෙ භික්ඛූනං තයොං ගාමෙ භික්ඛාචාරෙ සම්පජ්ජති, තත්ථෙව ගන්තබ්බං. නො චෙ සම්පජ්ජති, අඤ්ඤත්ර චරිත්වාපි තත්ර ආගන්ත්වා අත්තානං දස්සෙත්වා ගන්තබ්බං. බහිගාමෙ වා සඞ්කෙතට්ඨානං කාතබ්බං: "අසුකසමිං නාම ඨානෙ අම්හෙ පස්සිස්සන්ති"ති. තාය සඞ්කෙතට්ඨානං ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං. සඞ්කෙතට්ඨානෙ අදිස්වා විහාරං ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං. විහාරෙ සබ්බභික්ඛූනං ආරොචෙතබ්බං. සචෙ සබ්බෙසං න සක්කා හොන්ති ආරොචෙතුං, බහිඋපචාරසීමාය ඨත්වා භික්ඛුණියො පෙසෙතබ්බා. තාහි ආනීතානං වත්තුන්නං භික්ඛූනං ආරොචෙතබ්බං. සචෙ විහාරෙ දූරෙ හොති සාසඞ්කා, උපාසකෙ ච උපාසිකායො ච ගහෙත්වා ගන්තබ්බං. සචෙ පන අයං එකා වස්සති, රත්තිවිපවාසං ආපජ්ජති. තස්මා යා[2] එකා පකතත්තා භික්ඛුණී සම්මන්නිත්වා දාතබ්බා එකවස්සෙන වස්සන්තියා. එවං අඛණ්ඩං මානත්තං චරිත්වා ව්‍යත්තිගණෙ භික්ඛුණිසඞ්ඝෙ වුත්තනයෙනෙව අබ්භානං කාතබ්බං. සචෙ මානත්තං චරමානා අන්තරා පත්තිං ආපජ්ජති, මූලාය පටිකස්සිත්වා තස්සා ආපත්තියා මානත්තං දාතබ්බන්ති **සූරුග්ගෙ**සුං වුත්තං. ඉදං පක්ඛමානත්තං නාම.

සමොධානමානත්තං පන තිවිධං හොති:– ඔධානසමොධානං, අංසෙ සමොධානං, මිස්සකසමොධානන්ති. තත්ථ යදෙතං පරතො **උදුම්බරිකෙ**ඉත්‍රස්ස පඤ්චාහපටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවාසං පරිවසන්තස්ස පරිවාසෙ ච, මානත්තාරහට්ඨානෙ ච, අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා මූලාය පටිකස්සිතස්ස "තෙන හි භික්ඛවෙ සඞ්ඝා උදුම්බරිකස්ස භික්ඛුනො

1. සී. I. භෙදෙ. 2. සී. I & II. සා.

තිස්සන්නං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං දෙතූ"ති මානත්තං අනුඤ්ඤාතං, ඉදං ඔධානසමොධානං නාම. ඉදං හි පුනප්පුනං මූලාය පටිකස්සනෙන පරිවුත්ථදිවසෙ ඔධුනිත්වා පුරිමාපත්තීහි සද්ධිං සමොධානං දින්නං. තස්මා ඔධානසමොධානන්ති වුච්චති. **කුරුන්දියං** පන "සමොධානපරිවාසං වුත්ථස්ස දාතබ්බත්තා සමොධාන මානත්ත"න්ති වුත්තං. තම්පි තෙන පරියායෙන යුජ්ජති. අඤ්ඤසමොධානං පන මිස්සකසමොධානඤ්ච අඤ්ඤසමොධානමිස්සකසමොධාන පරිවාසාවසානෙ දාතබ්බමානත්තමෙව වුච්චති, තං පරිවාසකම්මවාචානුසාරෙන යොජෙත්වා දාතබ්බං. එත්තාවතා යං වුත්තං "තෙන හි භික්ඛවෙ සඞ්ඝා උදුක්ඛිත්තස්ස භික්ඛුනො එකිස්සා ආපත්තියා සඤ්චෙතනිකාය සුක්කවිසට්ඨියා එකාහපටිච්ඡන්නාය එකාහපරිවාසං දෙතූ"ති ආදිනා නයෙන පාලියං අනෙකෙහි ආකාරෙහි පරිවාසො ව මානත්තඤ්ච වුත්තං. තස්ස යස්මා ආගතාගතට්ඨානෙ විනිච්ඡයො වුච්ච මානො පාලි විය අතිවිත්ථාරං ආපජ්ජති, න ච සක්කා හොති සුඛෙන පරිඤ්ඤාතුං, තස්මා තං සඞ්ඛිපිත්වා ඉධෙව දස්සෙස්සාම"ති, තසිදං අට්ඨකථා සම්පාදිතං හොති.

ඉදානි යා තාව අයං පටිච්ඡන්නාය එකිස්සා ආපත්තියා වසෙන පාලි වුත්තා, සා උත්තානත්ථාව. තතො පරං දීඝතීහවත්ථුකඅපඤ්චාහ පටිච්ඡන්නානං වසෙන පාලිං වත්වා පඤ්චාහපටිච්ඡන්නාය පරිවාසතො පට්ඨාය අනන්තරාපත්තිං දස්සිතා. යස්මා පන තං ආපත්තිං ආපන්නො මූලාය පටිකස්සනාරහො නාම හොති, තස්මාස්ස තත්ථ මූලාය පටිකස්සනං අනුඤ්ඤාතං. සචෙ පන නික්ඛිත්තවත්තෙකා ආපජ්ජති, මූලාය පටිකස්සනාරහො න හොති. කස්මා? යස්මා න සො පරිවසනෙකා ආපන්නො, පකතත්තට්ඨානෙ ඨිතො ආපන්නො, තස්මා තස්සා ආපත්තියා විසුං මානත්තං චරිතබ්බං. සචෙ පටිච්ඡන්නා හොති, පරිවාසොපි වසිතබ්බෙව, යඤ්චෙතං මූලාය පටිකස්සනං වුත්තං, තස්මිං පන කතෙ පරිවුත්ථදිවසා මක්ඛිතා හොන්ති. ඉති පරිවාසෙ අනන්තරාපත්තිං දස්සෙත්වා පුන මානත්තාරහස්ස අනන්තරාපත්තිං දස්සෙත්වා මූලාය පටිකස්සනං වුත්තං, තස්මිම්පි කතෙ පරිවුත්ථදිවසා මක්ඛිතාව හොන්ති. තතො පරිවුත්ථපරිවාසස්ස තාසං තිස්සන්නම්පි ආපත්තීනං සමොධානමානත්තං දස්සිතං. තතො මානත්තචාරිකස්ස අනන්තරාපත්තිං දස්සෙත්වා මූලාය පටිකස්සනං වුත්තං. තස්මිං පන පටිකස්සනෙ කතෙ මානත්තං විණ්ණදිවසාපි පරිවුත්ථදිවසාපි මක්ඛිතා හොන්ති. තතො අබ්භානාරහස්ස අනන්තරාපත්තිං දස්සෙත්වා මූලාය පටිකස්සනං වුත්තං. තස්මිම්පි කතෙ සබ්බා තෙ මක්ඛිතාව හොන්ති. තතො පරං සබ්බා අනන්තරාපත්තියො යොජෙත්වා අබ්භානකම්මං දස්සිතං. එවං පටිච්ඡන්නවාරෙ එකාහපටිච්ඡන්නාදිවසෙන පඤ්ච, අනන්තරාපත්තිවසෙන වතස්සොති නව කම්මවාචා දස්සිතා හොන්ති. තතො පරං පකතිපටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා අඤ්ඤා පරිවාසතො පට්ඨාය පඤ්චාහපටිච්ඡන්නාය අනන්තරාපත්තියා වසෙන සමොධාන

පරිවාසෝ[1] ව, සමොධානමානත්තඤ්ච දස්සිතං. එත්ථ ච මානත්තචාරිකමානත්තාරහකාලෙපි ආපත්තියා ආපත්තිං මූලාය පටිකස්සනෙ කතෙ මානත්තං[2] විණයදිවසාපි පරිවාසං[3] පරිවුත්ථදිවසාපි සබ්බෙ මක්ඛිතා හොන්ති. කස්මා? යස්මා පටිවිජ්ඣන්ති අනන්තරාපත්ති. තෙනෙව වුත්තං 'මූලාය පටිකස්සිත්වා පුරිමාය ආපත්තියා සමොධානපරිවාසං දත්වා ඡාරත්තං මානත්තං දෙතූ'ති. තතො පරං සබ්බා අනන්තරාපත්තියො යොජෙත්වා අබ්භානභාවං දස්සෙත්වා සුක්කවිසට්ඨිවත්ථු නිට්ඨාපිතං. තතො එකාපත්තිමූලකඤ්ච ආපත්තිවඩ්ඪනකඤ්චාති දෙ නයෙ දස්සෙත්වා අග්ගසමොධානපරිවාසෝ දස්සිතෝ. තතො සඤ්චිච්ච අනාරොචිතාපත්තිවත්ථුං දස්සෙත්වා සඤ්චිච්ච අජානනඅසරණවෙමතිකභාවෙහි අනාරොචිතාය ආපත්තියා පච්ඡා ලජ්ජිධම්මෙ වා සුණඤ්ඤරණනිබ්බෙමතිකභාවෙසු වා උප්පන්නෙසු යං කාතබ්බං, තං දස්සෙතුං "ඉධ පන භික්ඛවෙ"ති ආදිනා නයෙන පාලි ඨපිතා. තතො අජානනඅසරණවෙමතිකපටිවිජ්ඣනානං අපටිවිජ්ඣනභාවං දස්සෙතුං තථෙව පාලි ඨපිතා. තතො ද්වින්නං ආපත්තීනං දෙමාස පටිවිජ්ඣනානං එකමාසපරිවාසඝාවනවත්ථුං දස්සෙත්වා අසඤ්චිච්ච අජානනඅසරණවෙමතිකභාවෙහි අනාරොචිතෙ ඉතරස්මිං මාසෙ පච්ඡා ලජ්ජිධම්මාදීසු උප්පන්නෙසු යං කාතබ්බං, තං දස්සෙතුං අජානන අසරණවෙමතිකපටිවිජ්ඣනස්ස ච ආපන්නභාවං දස්සෙතුං පුරිමනයෙ නෙව පාලි ඨපිතා. තතො "**ආපත්තිපරිමාණං න ජානාති. රත්තිපරිමාණං න ජානාති**"ති ආදිනා නයෙන සුද්ධන්තපරිවාසෝ දස්සිතෝ. තතො පරං පාරිවාසිකං ආදිං කත්වා විබ්භමිත්වා පුන උපසම්පන්නාදිසු පටිපත්තිදස්සනත්ථං පාලි ඨපිතා. තත්ථ "**අසනෙන සම්බහුලා ආපත්තිසො ආපජ්ජති පරිමාණූපවිජ්ඣනාසො**"ති ආදිසු ආපත්ති පරිච්ඡෙදවසෙන පරිමාණායෙ වෙව පටිවිජ්ඣනායො චාති අත්ථෝ. **පවිජිමඤ්ඤි ආපත්තික්ඛන්ධන්ති** එකොව සො ආපත්තික්ඛන්ධො පච්ඡා ඡාදිතත්තා පන "**පවිජිමඤ්ඤි ආපත්තික්ඛන්ධ**න්ති" වුත්තං. **සුජිමඤ්ඤිනන්ති** එත්ථාපි එසෙව නයෝ. **වවත්ථිතා සම්මිඤ්ඤනාති** සඞ්ගහිවිසඞ්ගහාගාන මෙවෙතං පරියායවචනං. තතො පරං යො පටිවිජ්ඣදෙති, තස්මිං පටිපත්තිදස්සනත්ථං "**තෙව භික්ඛූ**"ති ආදි වුත්තං. තත්ථ **මිස්සඤ්ඤනන්ති** ථුල්ලවච්චයාදීහි මිස්සකං; **සුද්ධඤ්ඤනන්ති** සඞ්ඝාදිසෙසං විනා ලහුකාපත්තික්ඛන්ධමෙව; තතො පරං අවිසුද්ධිවිසුද්ධභාවදස්සනත්ථං "ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛූ සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා"ති ආදි වුත්තං. තත්ථ **ව්‍යඤ්ජනතො වා** අධිප්පායතො වා අත්‍රුත්තානං නාම කිඤ්චි නත්ථි. තස්මා තඤ්ච ඉතො පුබ්බෙ අවුත්තඤ්ච සබ්බං පාලිඅනුසාරෙනෙව වෙදිතබ්බන්ති.

සමුච්චයක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.[4]

---

1. සී. I. & II පරිවාසං.
2. සී. මූ. මානත්තං.
3. සී. මූ. පරිවාසං.
4. සී. I. තතියං.

4-1.

සමථකඛන්ධකෙ-අධම්මවාදිං සුගහලොති ආදිනි ඡ මාතිකාපදානි නිකඛිපිත්වා "අධම්මවාදිං සුගහලං ධම්මවාදිං සුගහලං සඤ්ඤපෙති"නි[1] ආදිනා නයෙන විත්ථාරෙ වුත්තොා. තත්ථ **සඤ්ඤපෙතීති** කාරණපති රූපකානි වත්වා පරිතොසෙත්වා ජානාපෙති; **නිජ්ඣාපෙතීති** යථා යොගං අත්ථං නිජ්ඣායති, ඔලොකෙති, එවං කරොති; **පෙකඛති අනුපෙකඛතීති** යථායොගං අත්ථං පෙකඛති වෙව පුනපපුනඤ්ච පෙකඛති, එවං කරොති; **දසෙසති අනුදසෙසතීති** තෙසංයෙව පරියායවවනානි. **අධම්මෙන වූපසම්මතීති** යස්මා සො අධම්මමෙව 'අයං ධම්මො'ති ආදිනා නයෙන මොහෙත්වා දසෙසති, තස්මා අධම්මෙන වූපසම්මති නාම; **ධම්මෙන වූපසම්මතීති** යස්මා ධම්මවාදී ධම්මමෙව 'අයං ධම්මො'ති ආදිනා නයෙන අමොහෙත්වා දසෙසති, තස්මා ධම්මෙන වූපසම්මති නාම.

පඤ්චිමානි භික්ඛවෙ ධම්මික්ඛානි සතිවිනයස්ස දූනානීති එත්ථ සුද්ධස්ස අනාපත්තිකස්ස දූනං එකං, අනුවදිතස්ස එකං, යාචිතස්ස එකං, සංඝෙන දූනං එකං, ධම්මෙන සම්ඵාදූනං එකන්ති එවං පඤ්ච; එතානි පන එකෙකඅඛ්ගවසෙන න ලභන්ති. තස්මා දෙසනාමත්තමෙවෙතං. **පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතං පන සතිවිනයදූනං ධම්මිකන්ති**[2] අයමෙත්ථ අත්ථො. තත්ථ ච **අනුවදනන්තීති** වොදෙනති; සෙසං උත්තානමෙව. අයං පන සතිවිනයො ඛීණාසවස්සෙව දූතබ්බො, නාඤ්ඤස්ස, අනතමසො අනාගාමිනොපි. සො ච ඛො **අඤ්ඤත්ථ** වොදියමාන සෙව, න අවොදියමානස්ස. දින්නෙ ච පන තස්මිං වොදකස්ස කථා න රුහති. වොදෙනොපි "අයං ඛීණාසවො. සතිවිනයං ලද්ධො. කො තුය්හං කථං ගහෙස්සති"නි අපසාදෙතබ්බතං ආපජ්ජති.

හාසිනපරිකණ්ණනන්ති වාචාය හාසිතං කායෙන පරිකණ්ණං;[3] **පරිකකමිත්වා** කතන්ති අත්ථො. **සරනාපසම්ම එවරූපිං ආපත්තිං ආපජ්ජිනාති** එත්ථ සරති[4] ආයස්මා එවරූපිං ආපත්තිං ආපජ්ජිතා? ආයස්මා එවරූපියා ආපත්තියාති අයමත්ථො. "ආපජ්ජිත්වා"ති වා පාඨො. තස්සත්ථොා:- පඨමං ආපජ්ජිත්වා පච්ඡා තං ආපත්තිං සරති ආයස්මාති.

යෙභුය්‍යසිකාය වූපසම්මතූනන්ති එත්ථ යස්සා කිරියාය ධම්ම වාදිනො බහුතරා, එසා යෙභුය්‍යසිකා නාම; අධම්මිකසලාකගාහෙසු **බරමත්තකඤ්ඤන්ති** පරිත්තං අපමත්තකං භණ්ඩනමත්තමෙව; **න ච ගණිගණනන්ති** දෙ තයො ආවාසෙ න ගතං; තත්ථෙව[5] වා දිත්තිකඛත්තුං අවිනිවෙජිතං; **න ච සඞ්ඝසාරිනන්ති** දිත්තිකඛත්තුං තෙහි භික්ඛූහි සඞ්ඝං සරිතං වා අඤ්ඤෙහි සාරිතං වා න හොති; **ජානාතීති සලාකං**

1. සී. I සඤ්ඤපෙතීති. 2. සී. මූ. ධම්මිකමෙමනි. 3. සී. මූ. පරිකකමෙමත්ථං.
4. සී. මූ. & I. සරතු. 5. සී. මූ. තත්ථ තත්ථෙව.

හාහෙනනා ජානාති "අධම්මවාදී බහුතරා"ති. **අපෙව නාමාති** ඉමිනා නීහාරෙන සලාකාය ගාහියමානාය අපි නාම අධම්මවාදිනෝ[1] බහුතරා අස්සූති අයමස්ස අජ්ඣාසයෝ හොති; අපරෙසුපි ඒසු එසෙව නයෝ. **අධම්මඤ ගණ්හාතීති** අධම්මවාදිනෝ "එවං මයං බහූ භවිස්සාමා"ති දෙ දෙ සලාකායෝ ගණ්හන්ති; **වග්ගා ගණ්හාතීති** දෙ ධම්ම වාදිනෝ එකං ධම්මවාදීසලාකං ගණ්හන්ති "එවං ධම්මවාදිනෝ න බහූ භවිස්සන්ති"ති[2] මඤ්ඤමානා; **න ච සථාදිට්ඨියා ගණ්හාතීති** ධම්මවාදිනෝ ඤත්වා බලවපක්ඛං හරිස්සාමාති[3] අධම්මවාදීසලාකං ගණ්හන්ති; ධම්මිකසලාකගාහෙසු අයමෙවෙත්ථ පරිවත්තෙත්වා වෙදිතබ්බා. එවං සලාකං ගාහෙත්වා[4] සචෙ බහුතරා ධම්මවාදිනෝ හොන්ති, යථා තෙ වදන්ති, එවං තං අධිකරණං වූපසමෙතබ්බං. එවං යෙභුය්‍යසිකාය වූපසන්නං හොති. අයමෙත්ථ සංඛෙපෝ. විත්ථාරෝ පන පරතොපි ආගමිස්සති.

අසුචීති අසුචීහි කායවචීකම්මෙහි සමන්නාගතෝ; **අලජ්ජීති** සඤ්චිච්ච ආපජ්ජනාදිනා අලජ්ජීලක්ඛණෙන සමන්නාගතෝ; **සාකූවා භදන්ති** සඋපවාදෙ; ඉති ඉමෙසඤ්ච තිණ්ණං අධිකානං වසෙන තීණි කරණානි[5], සංඝෙන කරණං, ධම්මෙන සම්මුඛා කරණන්ති ඉමානි ච දෙවති පඤ්ච **තස්ස පාපිය්‍යසිකාකම්මස්ස කරණානි නාම** හොන්ති. සෙසමෙත්ථ තජ්ජනීයාදීසු වුත්තනයමෙව. අයමපනෙත්ථ වවත්ථෙෝ:[6] ඉදං හි යෝ පාපුස්සන්නතාය පාපියෝ පුග්ගලෝ, තස්ස කත්තබ්බතෝ "තස්සපාපිය්‍යසිකා කම්ම"න්ති වුච්චති. **සංඛලිඛනනාය වාලිඛනාය**ාති සංඛලිඛභාවාය වෙව වාළභාවාය ච; **භෙදුයාති** සංඝභෙදුය; **සඛිල එවෙව එඛඤ්ඣනන්ති** කස්සචි ඡන්දං අනාහරිත්වා ගිලානෙපි තත්තෙව ආතෙත්වා එකතෝ සන්නිපතිතබ්බං.

තිණවත්ථාරකෙන වූපසමෙතබ්බන්ති එත්ථ ඉදං කම්මං **තිණවත්ථාරකසදිසන්තා තිණවත්ථාරකොති** වුත්තං. යථා හි ගූථං වා මූත්තං වා සට්ඨියමානං දුග්ගන්ධභාවාය බාධති, **තිණෙහි** අවත්ථරිත්වා සුපරිවත්තිදිතස්ස පනස්ස සෝ ගන්ධෝ න බාධති, එවමෙව යං අධිකරණං මූලානුමූලං ගන්ත්වා වූපසම්යමානං සංකලිඛනාය වාළභාවාය භෙදුය සංවත්තති, තං ඉමිනා කම්මෙන වූපසන්නං ගූථං විය **තිණ** වත්ථාරකෙන පරිච්ඡන්නං සුවූපසන්නං හොතීති ඉදං කම්මං **තිණ වත්ථාරකසදිසත්තා "තිණවත්ථාරකෝ"ති** වුත්තං. **චුල්ලවග්ගෙති** පාරාජිකඛන්ධාව සංඝාදිසෙසඛන්ධ; **ගිහිපටිසංයුත්තන්ති** ගිහිනං ගිහිනෙන ඛාදනවම්හාධම්මිකපටිසඤ්ඤුත්තං ආපත්තිං ආපත්තිං; **එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ නෙ භික්ඛූ නාගි ආපත්තීති වුට්ඨිතා භවන්තීති** එවං **තිණ** වත්ථාරකකම්මවාචාය කතාය කම්මවාචාපරියොසානෙ යත්තකා තත්ථ

1. සී. මූ. ධම්මවාදිනෝ,
2. සී. I II. & මූ. භවිස්සති.
3. සී. I, ඡජ්ඣාසාමීති.
4. සී. I. II & මූ. ගහෙත්වා,
5. සී. I.& II. කාරණානි.
6. සී. I. II. වවත්ථෙෝව.

ඤත්තිවිපත්තිං අනුස්සාවනාවිපත්තිං සීමාවිපත්තිං පරිසාවිපත්තිං පුග්ගලවිපත්තිං ඤත්තිසම්පත්තිං අනුස්සාවනාසම්පත්තිං සීමාසම්පත්තිං පරිසාසම්පත්තිං පුග්ගලසම්පත්තිං සඞ්ඝසම්පත්තිං කම්මවිපත්තිං කම්මසම්පත්තිං කම්මවිපත්තියා ආදීනවං කම්මසම්පත්තියා ආනිසංසං. තත්ථ කතමා ඤත්තිවිපත්ති? අපත්තකල්ලං වා අවත්තබ්බං වා ඤත්තිං ඨපේති, අයුත්තං වා අප්පමාණං වා ඤත්තිං ඨපේති, අකාලඤ්ඤූ වා අදේසකාලඤ්ඤූ වා අනිමිත්තකාලඤ්ඤූ වා ඤත්තිං ඨපේති, අනිමිත්තං වා අපරිච්ඡින්නං වා ඤත්තිං ඨපේති, අත්ථසංහිතං වා ඤත්තිං ඨපේති, අනත්ථසංහිතං වා ඤත්තිං ඨපේති, ධම්මසංහිතං වා ඤත්තිං ඨපේති, අධම්මසංහිතං වා ඤත්තිං ඨපේති, විනයසංහිතං වා ඤත්තිං ඨපේති, අවිනයසංහිතං වා ඤත්තිං ඨපේති, අයං ඤත්තිවිපත්ති. තත්ථ කතමා අනුස්සාවනාවිපත්ති? අපත්තකල්ලා වා අවත්තබ්බා වා අනුස්සාවනා ඨපේති, අයුත්තා වා අප්පමාණා වා අනුස්සාවනා ඨපේති, අකාලඤ්ඤූ වා අදේසකාලඤ්ඤූ වා අනිමිත්තකාලඤ්ඤූ වා අනුස්සාවනා ඨපේති, අනිමිත්තා වා අපරිච්ඡින්නා වා අනුස්සාවනා ඨපේති, අත්ථසංහිතා වා අනුස්සාවනා ඨපේති, අනත්ථසංහිතා වා අනුස්සාවනා ඨපේති, ධම්මසංහිතා වා අනුස්සාවනා ඨපේති, අධම්මසංහිතා වා අනුස්සාවනා ඨපේති, විනයසංහිතා වා අනුස්සාවනා ඨපේති, අවිනයසංහිතා වා අනුස්සාවනා ඨපේති, අයං අනුස්සාවනාවිපත්ති. තත්ථ කතමා සීමාවිපත්ති? අපත්තකල්ලා වා අවත්තබ්බා වා සීමා ඨපේති, අයුත්තා වා අප්පමාණා වා සීමා ඨපේති, අකාලඤ්ඤූ වා අදේසකාලඤ්ඤූ වා අනිමිත්තකාලඤ්ඤූ වා සීමා ඨපේති, අනිමිත්තා වා අපරිච්ඡින්නා වා සීමා ඨපේති, අත්ථසංහිතා වා සීමා ඨපේති, අනත්ථසංහිතා වා සීමා ඨපේති, ධම්මසංහිතා වා සීමා ඨපේති, අධම්මසංහිතා වා සීමා ඨපේති, විනයසංහිතා වා සීමා ඨපේති, අවිනයසංහිතා වා සීමා ඨපේති, අයං සීමාවිපත්ති. තත්ථ කතමා පරිසාවිපත්ති? ඤත්තිදුතියකම්මං වා ඤත්තිචතුත්ථකම්මං වා අධම්මකම්මං වා විනයකම්මං වා අවිනයකම්මං වා කරොන්තී, තෙහි වා සද්ධිං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා තත්ථ අතාගතා, ආගන්ත්වා වා ඡන්දං දත්වා පරිවෙණාදීසු නිසින්නා, තෙ ආපත්තීහි න වුට්ඨහන්ති. තෙන වුත්තං "ඤත්තිදුතියකම්මං ඤත්තිචතුත්ථකම්මං යෙ න තත්ථ හොන්තී"ති.

භික්ඛුණීනං අනුපඛජ්ජාති භික්ඛුණීනං අන්තො පවිසිත්වා; විවාදාධිකරණාදීනං වත්තත්තා දූරට්ඨදෙසවණ්ණනාය වුත්තොයෙව. විපච්චනාය වොහාරෙති විත්තදුක්ඛත්ථං වොහාරෙ; එරුස වචනන්ති අත්ථො. යො කත්ථ අනුවාදෙති යො තෙසු අනුවදන්තෙසු උපවාදෙ; අනුවදනාති ආකාරදස්සන[2]මෙතං; උපවදනාති[3] අත්ථො. අනුලපනා අනුභණනාති උභයං අනුවදනාය වෙවචනමත්තමෙව. අනුසම්පවංකතාති පුනප්පුනං කාරයිත්තවාවාහි තත්ථෙව සම්පවංකතා. අවත්තහාවොති අත්ථො. අඛන්තිසහනතාති "කස්මා එවං න උපවදිස්සාමි යෙවා"ති උස්සාහං කත්වා අනුවදනා; අනුබලප්පදානන්ති පුරිමවචනස්ස කාරණං දස්සෙත්වා පච්ඡිමවචනෙන බලප්පදානං; කිච්චයතා කරණීයතාති එත්ථ කිච්චමෙව කිච්චයං, කිච්චයස්ස භාවො කිච්චයතා; කරණීයස්ස භාවො කරණීයතා; උභයමෙතං සඞ්ඝ කම්මසෙසෙව අධිවචනං. අපලොකනකම්මන්ති ආදි පන තස්සෙව පභෙදදස්සනං.

තත්ථ අපලොකනකම්මං නාම සීමට්ඨකඝඞ්ගං සොධෙත්වා ඡන්දාරහානං ඡන්දං ආහරිත්වා සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා ඤත්තිකම්මං කාතුං සාවෙත්වා කත්තබ්බකම්මං. ඤත්තිකම්මං නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා කාතබ්බකම්මං. ඤත්තිදුතියකම්මං නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා එකාය ච අනුස්සාවණාය කාතබ්බකම්මං. ඤත්තිචතුත්ථකම්මං නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා තීහි ච අනුස්සාවණාහි කාතබ්බකම්මං. තත්ථ අපලොකනකම්මං අපලොකෙත්වාව කාතබ්බං. ඤත්තිකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං. ඤත්තිකම්මම්පි එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වාව කාතබ්බං. අපලොකනකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං. ඤත්තිදුතියකම්මං පන අපලොකෙත්වා කාතබ්බම්පි අත්ථි. අකාතබ්බම්පි අත්ථි. තත්ථ සීමාසමූහති සීමාසමූහනනං කඨිනදුස්සං කඨිනුබභාරෙ කුටිවත්ථුදෙසනා විහාරවත්ථුදෙසනාති ඉමානි ඡ කම්මානි ගරුකානි, අපලොකෙත්වා කාතුං න වට්ටන්ති[4]. ඤත්තිදුතියකම්මවාවං

1. සී. මූ. දිට්ඨාවිකම්මනති දෙය;
2. සී. මූ. නිදස්සන.
3. සී. මූ. උපවාදනා.
4. සී. මූ. වට්ටතති.

සාවෙත්‍වාව කාතබ්බානි. අවසෙසා තෙරස්ස සම්මුතියෝ සෙනාසන ගාහකාමතක්විවරදානාදිසම්මුතියෝ වාති එවරූපානි ලහුකකම්මානි අපලොකෙත්වාපි[1] කාතුං වට්ටතියේව. ඤත්තිකම්මං ඤත්තිචතුත්ථකම්ම වසෙන පන න කාතබ්බමෙව. ඤත්තිචතුත්ථකම්මං ඤත්තිං ච ඨපෙත්වා ච කම්මවාචායෝ සාවෙත්වාව කාතබ්බං. අපලොකනකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බන්ති අයමේත්ථ සඞ්ඛෙපෝ. විත්ථාරතෝ පන "ඉමානි චත්තාරි කම්මානි කතිහාකාරෙහි විපජ්ජන්ති"ති ආදිනා නයෙන **පරිවාරෙ** සාතෙ කම්මවග්ගෙ එතෙසං විනිච්ඡයෝ ආගතෝ යෙව. යම්පන තත්ථ අනුත්තානං, තං කම්මවග්ගෙයෙව වණ්ණයිස්සාම. එවං හි සති න අට්ඨානෙ වණ්ණනා භවිස්සති. ආදිතෝ පට්ඨාය ච තස්ස තස්ස කම්මස්ස විසදසුත්තතා සුවිඤ්ඤෙය්‍යා භවිස්සතීති.

විවාදාධිකරණස්ස කිං මූලන්ති ආදීනි පාලිවසෙනෙව වෙදිතබ්බානි. "**විවාදාධිකරණං සියා කුසලං**"නන්ති ආදීසු යෙන විඤ්ඤත්තිවිඤ්ඤාපනාදිනා චිත්තුප්පාදෙ, විවාදෙ, සම්ථෙනි ච අධිකරණීයතාය අධිකරණන්ති එවමාදිනා නයෙන අත්ථෝ දට්ඨබ්බෝ. "**ආපත්තාධිකරණං සියා අකුසලං; සියා අව්‍යාකතං; නත්ථි අනාපත්තාධිකරණං කුසලං**"නන්ති එත්ථ සඞ්ගාය භාසිතවසෙන අත්ථෝ වෙදිතබ්බෝ යස්මිං හි පඤ්ඤත්තාදිකෙ ආපත්තාධිකරණෙ කුසලචිත්තං අඛ්ගං හොති, තස්මිං සති න සක්කා වත්තුං "නත්ථි ආපත්තාධිකරණං කුසල"න්ති. තස්මා නයිදං අඛ්ගපහොනක[2]චිත්තං සඞ්ගාය වුත්තං. ඉදං පන සඞ්ගාය වුත්තං. යං තාව ආපත්තාධිකරණං ලොකවජ්ජං, තං එකන්තතො අකුසලමෙව. තත්ථ "සියා අකුසල"න්ති විකප්පො නත්ථි. යම්පන පණ්ණත්තිවජ්ජං, තං යස්මා 'සංවිච්ච ඉමං ආපත්තිං විතික්කමාමී'ති විතික්කමනන්තසෙව අකුසලං හොති, අසංවිච්ච පන කිඤ්චි අජානන්තස්ස සහසෙය්‍යාදිවසෙන ආපජ්ජන්තෙ අව්‍යාකතං හොති, තස්මා තත්ථ සංවිච්චාසංවිච්චවසෙන ඉමං විකප්පභාවං සඞ්ගාය ඉදං වුත්තං- "**ආපත්තාධිකරණං සියා අකුසලං. සියා අව්‍යාකතං. නත්ථි ආපත්තාධිකරණං කුසල**"න්ති. සචෙ පන "යං කුසලචිත්තෙන ආපජ්ජති, ඉදං වුච්චති ආපත්තාධිකරණං කුසල"න්ති වදෙය්‍ය, අවිඤ්ඤත්තිආදීනම්පි කුසලත්තං[3] ආපජ්ජෙය්‍ය. න ච තත්ථ විජ්ජමානම්පි කුසලචිත්තං ආපත්තියා අඛ්ගං. කායවචීවිඤ්ඤත්තිවසෙන පන චලිතපථවත්තාදීනං කායවාචානං අඤ්ඤතරමෙව අඛ්ගං. තඤ්ච රූපකඛ්ඩිපරියාපන්නත්තා අව්‍යාකතන්ති.

සඤ්ඤාණෙනෙනාති ආදීසු පන අයමත්ථෝ: යං චිත්තං ආපත්තියා අඛ්ගං හොති, තෙන චත්ථුං ජානන්තෙනා ඉදං විතික්කමාමීති ච විතික්කමකාරෙන සද්ධිං ජානන්තෙනා සඤ්ඤාණෙනා විතික්කමවෙතනාවසෙන චෙතෙන්තෙනා පනපෙන්තෙනා උපක්කමවසෙන මද්දන්තෙනා

1. සී. ඵූ. අනාපලොකෙත්වාපි. 2. සී. ඵූ. & II අනාපත්තාඛ්ග. 3. සී. ඵූ. & II. කුසලචිත්තං.

අනිච්චතරිච්චා නිරුසංකං විත්තං පෙසෙත්වා යං ආපත්තාධිකරණං විතිකකමති,[1] ආපජ්ජති, තස්ස එවං විතිකකමතො යෝ විතිකකමෝ, ඉදං වුච්චති ආපත්තාධිකරණං අකුසලං.[2] අව්‍යාකතවාරෙපි යං චිත්තං ආපත්තියා අඞ්ගං හොති, තස්ස අභාවෙන අජානනෙනා විතිකකමා කාරෙන ච සද්ධිං අජානනෙනා අසඤ්ඤානෙනා ආපත්තිඅඞ්ගභූතාය විතිකකමචෙතනාය අභාවෙන අවෙතෙත්වා[3] සඤ්ඤිත්වව මද්දනතස්ස[4] අභාවෙන අතනිච්චතරිච්චා නිරුසඞ්කං චිත්තං අපෙසෙත්වා යං ආපත්තාධිකරණං විතිකකමති,[1] ආපජ්ජති, තස්ස එවං විතිකකමතො යෝ විතිකකමෝ, ඉදං වුච්චති ආපත්තාධිකරණං අව්‍යාකතන්ති. "අඤ්ඤං විවාදෙ නො අධිකරණ"න්ති ආදිසු සමථෙහි අධිකරණීයතාය අභාවතො "නො අධිකරණ"න්ති එවමත්ථො වෙදිතබ්බා.

යාවතිකා භික්ඛූ ඛණ්ඩපප්පත්තාති එත්ථ චතුවග්ගකරණෙ ඛණ්ඩෙ වත්තාරෝ, පඤ්චවග්ගකරණෙ පඤ්ච, දසවග්ගකරණෙ දස, වීසතිවග්ග කරණෙ වීසති භික්ඛූ ඛණ්ඩපප්පත්තා වෙදිතබ්බා. **සුපරිග්ගහිතන්ති** සුට්ඨු පරිග්ගහිතං කත්වා පටිවිත්තබ්බං; පටිවිජ්ඣිත්වා ච පන "අජ්ජ භණ්ඩිකං ඛොවාම. අජ්ජ පත්තං පවාම. අජ්ජොකො පළිඛොඩො අපී"ති මානනිග්ගහත්ථාය කතිපාහං අතික්කමෙතබ්බං. **අනාගතානි චෙව භග්ගානි ජානන්තී**ති අපරිමාණානි ඉතො චිතො ච වත්තානි උපපජ්ජන්ති; "භාණානී"තිපි පාඨො. අයමෙවත්ථො.

උඛ්ඛිත්තාය සම්මන්නිතබ්බාති අපලොකෙත්වා වා සම්මන්නිතබ්බා; පරතො වුත්තාය ඤත්තිදුතියාය වා කම්මවාචාය; එවං සම්ම තෙහි පන භික්ඛූහි විසුං වා නිසීදිත්වා තස්සායෙව වා පරිසාය "අසෙඛසුඛි අසම්මතෙහි න කිඤ්චි කථෙතබ්බ"න්ති සාවෙත්වා තං අධි කරණං විනිච්ඡිනිතබ්බං. **තත්‍රස්සාති** තස්සං පරිසනිං භවෙය්‍ය; **නෙව සුතනං ආගතන්ති** න මාතිකා ආගතා; **නො සුතනවිභඞ්ගා**ති විත යොපි න පගුණෝ; **ව්‍යඤ්ජනච්ඡායාය අත්ථං පටිබාහතී**ති ව්‍යඤ්ජන මත්තමෙව ගහෙත්වා අත්ථං පරිසෙධෙති; ජාතරූපරජතඛෙත්තවත්ථු පටිග්ගහණාදිසු විනයධරෙහි භික්ඛූහි ආපත්තියා කාරියමානෙ දිසවා "කිං ඉමෙ ආපත්තියා කාරෙථ? නන්‍ව 'ජාතරූපරජතපටිග්ගහණා පටි විරතො හොති'ති එවං සුත්තෙ පටිවිරතිමත්තමෙව වුත්තං? නත්ථි එත්ථ ආපත්ති"ති වදති. අපරෙ ධම්මකථිකො සුත්තස්ස ආගතත්තා ඔලම්බෙත්වා නිවාසෙතබ්බානං ආපත්තියා ආරොපියමානාය "කිං ඉමෙසං ආපත්තිං රොපෙථ? නන්‍ව 'පරිමණ්ඩලා නිවාසෙතබ්බා'ති සික්ඛා කරණීයා'ති එවං සික්ඛාකරණමත්තමෙවෙත්ථ වුත්තං? නත්ථි එත්ථ ආපත්ති"ති වදති.

ඡථා බහුතරා භික්ඛූති එත්ථ එකෙනපි අධිකා බහුතරාව. කො පන වාදෙ මිහි තීහීති? **සඤ්ඤනත්ථාය**[5] **ගුළ්හඤ්ඤනත්ථා**

1. සී. ඉ. විතිකකමං. 2. සී. ඉ. අකුසලත්තා. 3. සී. ඉ. වෙතෙත්වා.
4. සී. ඉ. මද්දනතස්ස. 5. සී, I. & II. සඤ්ඤුපනත්ථාය ච.

ආදිසු අලජ්ජුස්සන්නාය පරිසාය ගුළ්හකෝ සලාකගාහෝ **කාතබ්බෝ**. ලජ්ජිඋස්සන්නාය පරිසාය විවටකෝ. බාලුස්සන්නාය **සකණ්ණජප්පකෝ**. **වණ්ණාවණ්ණාසූ**[1] **කථා**ති ධම්මවාදිනඤ්ච අධම්මවාදිනඤ්ච සලාකායෝ **නිමිත්තසඤ්ඤං** ආරොපෙත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං විසභාගා කාතබ්බා. තතෝ සබ්බාපි විවරභොගෙ කත්වා වුත්තනයෙන ගාහෙතබ්බා. **දුග්ගහිතා පවුච්චන්තඛඩිසිතඛණ්ඩා**නි දුග්ගහිතා සලාකායොති වත්වා පුන ගහෙත්වා යාවතතියං ගාහෙතබ්බා. **සුග්ගහිතා සාවෙතබ්බා**නි එකසම්මිපි ධම්මවාදිසම්මි අතිරෙකජාතෙ 'සුග්ගහිතා සලාකා යෝ'ති සාවෙතබ්බං. **යථා ච ධම්මවාදිනෝ වදන්ති තථා නං අධිට්ඨෙය්‍යං චූපසම්පන්නඛණ්ඩා**නි අථ යාවතතියංපි අධම්මවාදිනො බහුතරා හොන්ති, 'අජ්ජ අකාලො. සෙව ජානිස්සාමා'ති වුට්ඨහිත්වා අලජ්ජිනං පක්ඛභෙදත්ථාය ධම්මවාදිපක්ඛං පරියෙසිත්වා පුනදිවසෙ සලාකගාහෝ කාතබ්බෝ අයං ගුළ්හකෝ සලාකගාහෝ. **සඛණ්ණජප්පකෙ** පන **ඛණිතෙන** වත්තබ්බෝනි එත්ථ සචෙ සඞ්ඝත්ථෙරෝ අධම්මවාදිනෝ[2] සලාකං ගණ්හාති, සෝ එවං අවබොධෙතබ්බෝ: 'භන්තෙ, තුම්හෙ මහල්ලකා. වයෝ අනුපපන්නා. තුම්හාකං එතං [illegible] යුත්තං. අයම්පන ධම්මවාදිසලාකා'ති. තස්ස ඉතරා සලාකා දස්සෙතබ්බා. සචෙ සෝ තං ගණ්හාති, දාතබ්බා. අථ නෙව අවබුජ්ඣති, තතෝ මා කස්සචි ආරොචෙත්වා ඝිති වත්තබ්බෝ. සෙසං වුත්තනයමෙව. **විවටකෝ** විවටත්ථෙයෙව.

පාරාජිකසාමන්තං වානි එත්ථ මෙථුනධම්මෙ පාරාජිකා සාමන්තං නාම දූසකටං හොති. අදින්නාදානාදීසු ථුල්ලවච්චං. **නිබ්බඛඩෙනන්ති** න සරාමීති වචනෙන නිබ්බඛඩ්ඩමානං; **අතිවෙඨෙතී**ති ඉඞ්ඝායසමාති ආදිවචනෙහි අතිවෙඨෙයති; **සරාමි බො අහං ආවුසොති** පාරාජික පටිඤ්ඤාදත්ථාය එවං පටිජානාති; පුන තෙන අතිවෙඨියමානෝ[3] 'සරාමි බො'ති පටිඤ්ඤං දත්වා 'ඉදානි මං නාසෙස්සන්තී'ති භයෙන "**දවා**[4]**මෙ**"ති ආදිමාහ. එවං තස්ස[5] තස්ස පාපිය්‍යසිකකම්මං කාතබ්බං. සචෙ සීලවා භවිස්සති, වත්තං පූරෙත්වා පටිපස්සද්ධිං ලභිස්සති. නො වෙ තථා නාසිතකොව භවිස්සති. සෙසං **සබ්බත්ථ** උත්තානමෙවාති.

සමථක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.[6]

4-5.

බුද්ධකවඤ්චකඛණ්ඩකෙ- මලඳුවුත්ථිකාති මුට්ඨිකමල්ලා; **ගාමුපදව්වාති** ජවිරගමණ්ඩනානුයුත්තා නාගරිකමනුස්සා; "**ගාමපොදව්වා**"තිපි පාඨො. එසෙවත්ථො. **ඵරමහති** නහානතිත්ථෙ නිඛණිත්වා ඨපිතථම්භෙ; **කුඩ්ඩකති** ඉට්ඨකසිලාදාරුකුඩ්ඩානං අඤ්ඤතරසම්මං. **අට්ඨානෙ නහාපනන්තී**ති එත්ථ අට්ඨානං නාම රුක්ඛං ඵලකං විය තච්ඡෙත්වා

1. සී. මූ. වණ්ණාවණ්ණෙසු.
2. සී. මූ. අධම්මවාදි.
3. සී. මූ. අතිවෙඨියමානෙ.
4. සී. මූ. දවාය.
5. සී. මූ. එතස්ස.
6. සී. I. & II. චතුත්ථං.

අට්ඨපදකාරෙන රූපියං ජිත්වා නහායනිපෙළ තිබඳනති. තළු වුණණානි ආකිරිත්වා මත්තුස්සා කායං සංසෙනති. **ඔසධිඛහළුතෙකෙනානි** නහානතිපෙළ ඵුසිතෙන දුරාමයගතෙන; තෙන කිර වුණණානි ගහෙත්වා මත්තුස්සා සරීරං සංසෙනති. **සුරුවිඳකසුතුනිහානි** කුරුවින්දක පාසාණවුණණානි ලාඛාය බඳින්වා කතගුළිකකලාපකා වුවවති; තං උභොසු අනෙතසු ගහෙත්වා සරීරං සංසෙනති. **විහඤඤ පරිකම්මං කාරාපෙනතීති** අසඤඤමඤඤං සරීරෙන සරීරං සංසෙනති; **මලලකං** නාම මකාරදන්තකෙ ජිත්වා මලලකමූලසණ්ඨානෙන කතං මලලකං වුවවති; ඉදං ගිලානසසාපි න වට්ටති. **අසනමලලකං** නාම දන්තෙ අවජිත්වා කතං; ඉදං අගිලානසස[1] න වට්ටති. ඉට්ඨකඛණ්ඩං පන කපාල ඛණ්ඩං වා වට්ටති. **උකකාසිඛනති** වුත්තවට්ටි; තසමා නහායනතසස යසස කසසචි නහානසාචිනවට්ටියා පිටඨිං සංඝිතුං වට්ටති. **සුඵුපාණිං ඛනති** හත්ථපරිකම්මං වුවවති. තසමා සබබෙසං ගහෙත්වා පිටඨිපරිකම්මං කාතුං වට්ටති.

වලලිඛාති කණණතො නිකඛන්තවුත්තොලම්බකාදීනං එතං අධිවචනං; න කෙවලඤ්ච වලලිකා එව, යං කිඤ්චි කණණපිලන්ධනං අන්තමසො තාලපණණම්පි න වට්ටති. **පාමඞගනති** යං කිඤ්චි පලම්බ[2] සුත්තකං. **ඝණඨසුත්තකනති** යං කිඤ්චි ගීවූපගං ආහරණං; **කඨිසුත්තකනති** යං කිඤ්චි කටිපිලන්ධනං අන්තමසො සුත්තකන්තුමත්තම්පි; ඔවට්ටිඛනති[3] වලඤං; **ඛාසුරාදීනි**[4] පාකටානෙව. *යං කිඤ්චි ආභරණං න වට්ටති. **දුමාසිඛං වා දුවඩ්ඪුලං වාති** සබෙ කෙසා අනෙතොදොමාසෙ ඛඩ්ඪුලං පාපුණන්ති, අනෙතොවෙමාසෙව ජිත්තබබා. ඛඩ්ඪුලෙති අතික්කමෙතුං න වට්ටති. සචෙපි න දිඝා, දොමාසතො එක දිවසම්පි අතික්කමෙතුං න ලබභතිගෙව. එවම්ගං උභගෙනාපි උකකට්ඨ පරිච්ඡෙදෙව වුත්තො. තතො ඔරම්පන න වට්ටනභාවො නාම නත්ථි. **කොවෙජන ඔසඤඤනතීති** කොවෙජ්ජ ඔලිඛිත්වා සන්නිසිදාපෙනති; **එණනාති** දන්තමයාදිසු යෙන කෙනචි; **හත්ථෙණනාති** හත්ථෙනෙව එණකිච්චං කරොන්තා අඞ්ගුලීහි ඔසඤඤනති; **සිඛා තෙලඤඤනාති** මධුසිත්ථතනියාදිසු යෙන කෙනචි විකකණෙන;[5] **උදඤඤතෙලඤඤනාති** උදකමිස්සකෙන තෙලෙන; මණ්ඩනත්ථාය සබබත්ථ දුකකටං. උඩ්ඪලොමෙන පන අනුලොමනිපාතනත්ථං හත්ථං තෙමෙත්වා සිසං පුඤ්ඡිතබබං. උණ්හාභිතතතරජ්ජනිරානම්පි අද්ද හත්ථෙන පුඤ්ඡිතුං[6] වට්ටති.

න ගිඛබවෙ ආදාසෙ වා උදඤඤපානෙ වාති එත්ථ කාසපානා දිනිපි, යෙපු මුඛනිමිත්තං පඤ්ඤායති, සබබානි ආදාසඤඤමෙව ගච්ඡන්ති. කඤ්ඤියාදිනිපි ව උදකපතතසඤඤමෙව. තසමා යත්ථ කත්ථචි

1. සී. මූ. අගිලානසෙසව. 2 සී. මූ. පාලම්බකං. I. පලම්බූ.
3. සී. I. & II. ඔවට්ටනති. 4. සී. මූ. සොසුරාදීනි. 5. සී. මූ ඒකකණෙන.
6 සී මූ. තුඤ්ජිතුං. * අනු "අවජ්ඣකානං සෙවඨා බාහාරඤඤ ණං."
ඉති අධිකො පාඨො සී. මූ. එපාඨන්තෙ දිස්සති.

ඔලොකෙත්වාසස දුක්කටං. **ආඛ්‍යාපවචනානි** 'සච්ඡි[1] නු ඛෝ මෙ වණෙ, උදහු න තාවා'ති ජානනත්ථං; 'ජිණෙණා නු ඛොමහි, නෝ'ති එවං ආයුසඞ්ඛාරං ඔලොකනත්ථම්පි වට්ටතීති වුත්තං. **මුඛං ආලිම්පනතීති** විපසසනාඤාණිකා ගණකරෙහි[2] මුඛාලෙපනෙහි ආලිම්පනති; **උම්මදෙනතීති** නානාඋම්මදනෙහි උම්මදෙනති; **වුණණනතීති** මුඛ වුණණකෙන මණ්ඩනති; **මනොසිලිකාය මුඛං ලඤ්ජනතීති** මනොසිලාය නිලකාදිනි ලඤ්ජනානි කරොනති; තානි හරිතාලාදීහිපි න වට්ටනති යෙව. **අඞ්ගජාතාදයො** පාකටායෙව. සබ්බත්ථ දුක්කටං.

න ගිහිඩ්ඩෙව නවවං වානි ආදිසු යං කිඤ්චි නවවං අනතමසො මොරනවවම්පි දසසනාය ගච්ඡනතසස දුක්කටං. සයම්පි නවවනතසස වා නවවාපෙනතසස වා දුක්කටමෙව. ගීතම්පි යං කිඤ්චි නටකගීතං වා සාඛ්‍යගීතං වා අනතමසො දනතගීතම්පි ගායිසසාමීති පුබ්බභාගෙ ඔකුජජනතා කරොනති, එතම්පි න වට්ටති. සයං ගායනතසසපි ගායාපෙනතසසපි දුක්කටමෙව. වාදිතම්පි යං කිඤ්චි න වට්ටති යම්පන නිට්ඨුහනෙතා වා සාසඞ්කා වා සීතො අවජ්ජරං වා පොථෙති, පාණිං වා පහරති, තත්ථ අනාපත්ති. සබ්බං අනතරාරාමෙ සීතසස පසසතො අනාපත්ති. පසසිසසාමීති විහාරතො විහාරං ගච්ඡනතසස ආපත්ති යෙව. ආසනසාලාය නිසීදනතා පසසති, අනාපත්ති. පසසිසසාමීති වුට්ඨහිත්වා ගච්ඡතො ආපත්ති. විජියං ඵත්වා ගීවං පරිවත්තෙත්වා පසසතොපි ආපත්තියෙව. **සරඤ්ඤනතීනති** සරකිරියං; **භඞ්ගා නොනීනි** අලද්ධං උපපාදෙතුං න සක්කොති, ලද්ධං සමාපජ්ජිතුං; **පච්ඡිමා ජනතාති** අමහාකං ආවරියාපි උපජ්ඣායාපි එවං ගායිංසූති පච්ඡිමා ජනතා දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති; තත්ථෙව ගායති. **න ගිහිඩ්ඩෙව ආසනතෙනාති** එත්ථ **ආසනසාලා** නාම තං තං වත්තං භින්දිත්වා අඛරානි විනාසෙත්වා පවත්තෙතා; ධම්මෙ පන සුත්තනතවත්තං නාම අත්ථි. ජාතකවත්තං නාම අත්ථි. ඨාථාවත්තං නාම අත්ථි. තං විනාසෙත්වා අනිදීඝං කාතුං න වට්ටති. චතුරසසෙන වත්තෙතන පරිමණ්ඩලානි පදවසඤ්ජානි දසසෙතබ්බානි. **සරභඤ්ඤනතී**ති සරෙන භණනං; සරභඤ්ඤං[3] කිර තරඛවත්තතරඛභෙදවත්තගලිතවත්තාදීනි ඛ්‍යාතිංස වත්තානි අත්ථි. තෙසු යං ඉච්ඡති, තං කාතුං ලභති. සබ්බසං පදවසඤ්ජානං අවිනාසෙත්වා විකාරං අකත්වා සමණසාරුපෙපන චතුරසසෙන නයෙන පවත්තනං යෙව ලක්ඛණං.

ඛාකිරලොමිං උණණීනති උණණාලොමානි ඛහි කත්වා උණණාපාවාරං පාරුපනති; තථා ඛාරෙනතසස දුක්කටං. ලොමානි අනෙතා කත්වා පාරුපිතුං වට්ටති. සමණකපපකථා භූතගාමපිණ්ඩපාත වණ්ණනායං වුත්තා.

1. සී. I. සඤ්ජාවි. 2. II. ඡවිකාවඩරෙහි. 3. සී. I. සරභසඤ්ඤං.

න යිකඛවෙ අනතෙනා අඛජාතනති අඛජාතං ඡින්දන්තසෙව ථුලලවචයං; අඤ්ඤං පන කණ්ණනාසඛඟුලි[1] ආදි යං කිඤ්චි ඡින්දන්තස්ස නාදිසං වා දුක්ඛං උපපාදෙන්තස්ස දුක්කටං. **අභිකිටදඨාදිසු** පන අඤ්ඤබාධපචචයා වා ලොහිතං වා මොචෙන්තස්ස ඡින්දන්තස්ස වා **අනාපත්ති**.

වඳනගණ්ඩි උපපජ්ජනා හොතීති වඳනඝටිකා උපපජ්ජනා හොති; සො කිර උඩ්ඩඤ්චව අධො ච ජාලානි[2] පරික්ඛිපාපෙත්වා ගඛ්භාය නදියා කීළති. තස්ස තදිසොතෙන වුය්හමානා වඳනගණ්ඩි ආගන්ත්වා ජාලෙ ලග්ගා. තමස්ස පුරිසා ආහරිත්වා අදංසු. එවං සා උපපජ්ජනා හොති. **ඉද්ධිපාටිහාරියන්ති** එත්ථ භික්ඛුබ්බණ්[3]ඉද්ධි පාටිහාරියං පටික්ඛිත්තං. අධිට්ඨානඉද්ධි පන අප්පටික්ඛිත්තාති වෙදිතබ්බා. **න යිකඛවෙ සුවණ්ණමඤ්ඤා පතෙතනාති** ආදිසු සචෙපි ගිහි හත්ථගතෙ සුවණ්ණතට්ටිකාදිසු ව්‍යඤ්ජනං කත්වා උපනාමෙති, ආමසිතුමපි න වට්ටති. එළිකමයකාවමයකංසමයානි පන තට්ටිකාදීනි භාජනානි පුඤ්ඤලිකපරිභොගෙනෙව න වට්ටන්ති. සඋසිකපරිභොගෙන වා ගිහිවිකටානි වා වට්ටන්ති. තම්බලොහමයො පතෙතා න වට්ටති. ථාලකමපන වට්ටතීති ඉදං **සඛබං කුරුන්දියං** වුත්තං **මණ්ඩමඤ්ඤානි** එත්ථ පන ඉඤ්ජනීලාදිමණ්ඩිමයො වුත්තො. **කංසමඤ්ඤානි** එත්ථ වට්ටලොහමයොපි සඞ්ඛහිතො. **ලිඛිතුනන්ති** තනුකරණත්ථායෙතං වුත්තං; **පඤ්ඤිමණ්ඩලනන්ති** මකරදන්තෙ ඡින්නකා[4] **මණ්ඩලමෙව**; **ආවටිවෙත්වානි** අඤ්ඤමඤ්ඤං පහරිත්වා; **පතතාධාරඛන්ති** එත්ථ දන්ත වලලිවෙත්තාදීහි කතෙ භූමිආධාරකෙ තයො දුරූ ආධාරකෙ ඉට්ඨකාදීහි කතෙ උපරූපරි ඨපෙතුං වට්ටතීති **කුරුන්දියං** වුත්තං. **මහාඅට්ඨකථායමපන** වුත්තං: "භූමිආධාරකෙ තීණිණං පත්තානං අන්තොකාසො, ද්වෙ ඨපෙතුං වට්ටති. දුරූආධාරකදණ්ඩකාධාරකෙසුපි සුසජ්ජිතෙසු එසෙව නයො. හම්මකොටිසදිසො පන දුරූආධාරකො නීහි දණ්ඩකෙහි බද්ධො දණ්ඩකාධාරකො ච එකස්සපි පත්තස්ස අන්තොකාසො. තත්ථ ඨපෙත්වාපි හත්ථෙන ගහෙත්වාව නිසීදිතබ්බං. භූමියමපන නික්කුජ්ජිත්වා එකමෙව ඨපෙතබ්බ"න්ති. **මිඤ්ඣනන්ති**[5] ආලිඳකමිඤකාදීනං[6] අන්තෙ; සචෙ පන පරිවත්තිත්වා තත්ථෙව පතිට්ඨාති, එවරූපාය විච්ඡිණ්ණාය මිසියා[7]ඨපෙතුං වට්ටති. **පරිභණ්ඩනන්ති** බාහිරපස්සෙ කතාය තනුකාය මිසිකාය අන්තොමිසියං; වුත්තනයෙනෙව එත්ථාපි විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. **වොලඹනන්ති** යං පත්ථරිත්වා පතෙතා ඨපියති; තස්මිං පන අසති කටසාරකෙ වා තට්ටිකාය වා මත්තිකාපරිභණ්ඩකතාය භූමියං වා, යත්ථ න දූස්සති, තථාරූපාය වාලිකාය වා ඨපෙතුං වට්ටති. පංසුරජාදීසු පන ඛරභූමියං වා ඨපෙන්තස්ස දුක්කටං. **පත්ත මාළකං** ඉට්ඨකානි වා දුරුහි වා[8] කාතුං වට්ටති. **පත්තඅඛණ්ඩාලිකානි** මහා මුඛතුණ්ඩසණ්ඨානා භණ්ඩකුකඛළිකා වුච්චන්ති.

---

1. සී, මූ & II. නාසඛඟුලි 2. සී මූ. උඛඛඤ්ච ජාලානි. 3. සී I. කුඛඛ.
4. සී I. ඡන්නක. 5. සී II. මිඛඛන්තෙනි. 6. සී, මූ II. විමතිවිනොදනී-මිඛඛකාදිනං.
7. සී. මූ. මිටසියා. 8. සී I. & II: දරුකාහි.

යෝ ලද්ධබ්බයානි[1] යත්ථ කත්ථචි ලද්ධෙනාපත්තස්ස[2] දුක්කටමේව. චීවරවංසෙපි බන්ධිත්වා ඨපෙතුං න වට්ටති. හණ්ඩකට්ඨපනත්ථමේව කතං හොතු නිසීදනසයනත්ථං වා, යත්ථ කත්ථචි මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා ඨපෙනතස්ස දුක්කටං. අඤ්ඤේන පන හණ්ඩකේන සද්ධිං බන්ධිත්වා ඨපෙතුං අට්ඨියං බන්ධිත්වා ඔලම්බෙතුං වා වට්ටති. බන්ධිත්වාපි උපරි ඨපෙතුං න වට්ටතියෙව. සචෙ පන මඤ්චෙ වා පීඨං වා[3] උක්ඛිපිත්වා චීවරවංසා දිසු අට්ඨකඡත්තෙන ඨපිතං හොති, තත්ථ ඨපෙතුං වට්ටති. අංස වද්ධකේන අංසකූටෙ ලග්ගෙත්වා[4] අඤ්ඤෙ ඨපෙතුං වට්ටති. **ඡත්තෙ ගහිත පූරෙපි** අංසකූටෙ ලඤ්ඡිත[5] පත්තෙත්වාපි ඨපෙතුං න වට්ටති. හණ්ඩකේන පන සද්ධිං බන්ධිත්වා අට්ටකං කත්වා ඨපිතෙ වා යෝ කොචි ඨපෙතුං වට්ටති. **පත්තහත්ථෙනාති** එත්ථ න කෙවලං යස්ස පත්තො හත්ථෙ, සෝ එව පත්තහත්ථෝ. න කෙවලඤ්ච කවාටමේව පනාමෙතුං න ලභති, අපිච ඛො පන ගන්ථෙ වා පිටඨිපාදෙ වා යත්ථ කත්ථචි සරීරාවයවෙ පත්තසම්ං සති හත්ථෙන වා පාදෙන වා සීසෙන වා යෙන කෙනචි සරීරාවයවෙන කවාටං වා පනාමෙතුං ඝටිකං වා උක්ඛිපිතුං සූචිං වා කුසූචිකාය අවාපුරිතුං න ලභති. අංසකූටෙ පන පත්තං ලග්ගෙත්වා[6] යථාසුඛං අවාපුරිතුං ලභති.

තූමඛකටාහෙනති ලාබුකටාහං වුච්චති. තං පරිහරිතුං න වට්ටති. ලභිත්වා පන තාවකාලිකං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. ඝටිකටාහෙපි එසෙව නයො.[6] **අඛුම්මෙති** උත්‍රාසවචනමෙතං. **සඛණ්ඩපංසුකූලිකෙනාති** එත්ථ චීවරඤ්ච මඤ්චඤ්ච පීඨඤ්ච පංසුකූලිකං වට්ටති. අජෙඣාහරණියම්පන දින්නකමෙව ගහෙතබ්බං.[7] **වලඤානීති** වඛෙඣානි.[8] අපවිද්ධාමිසානි. **අට්ඨිකානීති** මච්ඡමංසඅට්ඨිකානි; **උච්චිට්ඨොදකන්ති** මුඛවික්කාලි තොදකං; එතෙසු යං කිඤ්චි පත්තෙන නීහරාහතස්ස දුක්කටං. පත්තං පටිග්ගහං නත්ථං හත්ථං ධොවිතුම්පි න ලභති. හත්ථධොතපාදධොතඋදකම්පි පත්තෙ ආකිරිත්වා නීහරිතුං න වට්ටති. අනුච්චිට්ඨං සුද්ධපත්තං උච්චිට්ඨහත්ථෙන ගණ්හිතුං න වට්ටති. වාමහත්ථෙන පනෙත්ථ උදකං ආසිඤ්චිත්වා එකං උදකගණ්ඩූසං ගහෙත්වා උච්චිට්ඨහත්ථෙන ගණ්හිතුං වට්ටති. එත්තාවතාපි හි සෝ උච්චිට්ඨපත්තො හොති. හත්ථං පන බහි උදකෙන වික්ඛාලෙත්වා ගහෙතුං වට්ටති. මච්ඡමංසඵලාඵලාදීනි ඛාදනෙත්වා යා තත්ථ අට්ඨිං වා ඵලකං වා ඡඩ්ඩෙතුකාමෙ හොති, තං පත්තෙ ඨපෙතුං න ලබ්භති. යම්පන පටිඛාදිතුකාමෙ හොති, තං පත්තෙ ඨපෙතුං ලබ්භති. අට්ඨිකණ්ටකාදීනි තත්ථෙව කත්වා හත්ථෙන ලුඤ්චිත්වා ඛාදිතුං වට්ටති. මුඛතො නීහටං පන යං කිඤ්චි පුන න ඛාදිතුකාමෙ, තං පත්තෙ ඨපෙතුං න ලබ්භති. සිඛාසිවෙරනාළිකෙරඛණ්ඩානි ඛසිත්වා ඛසිත්වා පුන ඨපෙතුං ලබ්භති.

---

1. සී I. ලද්ධබ්බයානි. 2 සී I. ම. ලද්ධබ්බත්තස්ස. 3. සී II. මඤ්චෙ වා පීඨං වා
4. සී II. ලග්ගෙත්වා. 5. සී II. ලග්ගිත. 6. සී II. ඝටිකටාහෙනපි ඝටිකාපාලං.
7. සී. මූ. ගහෙතබ්බඤ්ච. 8. ම, ම, වඛෙඣානා.

නමඤ්ඤන්ති සඨඤ්චවෙඨනකං පිලොතිකඛණ්ඩං; **දණ්ඩඤ්ඤඨඤ්ඤ** න්ති පිපඨලකං[1] වා අඤ්ඤමපි වා යං කිඤ්චි දණ්ඩං යොජෙත්වා කත සඨඤ්චං. **ඤාණංකිත්වා හොතීති** මලඤ්ඤහිත්වා හොති. **කිණණණ පූරෙතූන්ති** කිණණවුණෙණන පූරෙතුං; **ඝතතූඤාති** ඝලිද්දිමිඤ්ඤ කෙන පිටඨවුණෙණන; **සරිතඤ්ඤන්ති** පාසාණවුණණං වුච්චති. තෙන පූරෙතුං අනුජානාමීති අත්ථො. **මඤ්ඤිසඨඤ්ඤන ඤාරෙතූන්ති** මඤ්ඤිසඨ කෙන මකෙඛතුං. **සරිතඤ්ඤං පරිහිඤ්ඤන්ති** තං මකඛිකමඤ්ඤිසඨකං හිඤ්ඤති. **සරිතඤිපාවිඤ්ඤන්ති** මඤ්ඤිසඨකපිලොතිකං; සඨඤොසකසිපාවිකා පන සරිතඤිපාවිකාය අනුලොමාති **කුරුන්දියං** වුත්තං.

ඤඤිත්ථන්ති නිසෙජ්ජාමපි තත්ථ අත්ථරිතබ්බකටසාරකිලඤ්ජානං අඤ්ඤතරම්පි; **ඤඤිත්තරජ්ජූන්ති** යාය දුපට්ටවිවරං සිබ්බන්තා කඨිනෙ විවරං බඤ්ඤන්ති; **ඤඤිත්ථං නඤ්ඤහොතීති** දීඝඤ්ඤ භික්ඛුනො පමාණෙන කතං කඨිනං; තත්ථ රස්සස්ස භික්ඛුනො විවරං පත්ථරියමානං නඤ්ඤහොති; අනෙකා යෙව හොති. **දණ්ඩකෙ න පාපුණාතීති** අත්ථො. **දණ්ඩඤ්ඤඨඤිත්ථන්ති** තස්ස මජ්ඣෙ ඉතරස්ස භික්ඛුනො පමාණෙන අඤ්ඤං නිසෙජ්ජං බඤ්ඤාතුං අනුජානාමීති අත්ථො. **විදලඤ්ඤන්ති** දණ්ඩකඨින පමාණෙන කටසාරකස්ස පරියනෙත පටිසංහරිත්වා දිගුණකරණං; **සලාඤ්ඤන්ති** දුපට්ටවිවරස්ස අනන්තරෙ පවෙසනසලාකං. **විනඤ්ඤන රජ්ජූන්ති** මහානිසෙජ්ජාය සද්ධිං බුද්දකං නිසෙජ්ජං විනඤ්ඤාතුං රජ්ජුං; විනඤ්ඤසුත්තඤ්ඤන්ති බුද්දකනිසෙජ්ජාය විවරං විනඤ්ඤාතුං සුත්තං; විනඤ්ඤිත්වා සිබ්බිතූන්ති තෙන සුත්තඤ්ඤෙන තත්ථ විවරං විනඤ්ඤිත්වා සිබ්බිතුං. **විසමා හොන්තීති** කාචි බුද්දකා හොන්ති, කාචි මහන්තා. **ඤලිඔඛඤ්ඤන්ති** පමාණඤඤ්ඤකරණං යං කිඤ්චි තාලපණ්ණාදි. **මොඝ සුත්තඤ්ඤන්ති** වඤ්චකිතං දුරුත්තං කාළසුත්තෙන විය ඝලිද්දිසුත්තෙන සඤ්ඤදුකරණං. **අඞ්ගුලියා පතිඝඤ්ඤණඤ්ඤන්ති** සූචිමුඛං අඞ්ගුලියා පටිච්ඡන්නති. **ආවෙඤනවිඤ්ඤඨඤං** නාම යං කිඤ්චි පාතිවඛොඤාදිකාදි. **උච්චවඤ්ඤුඤන්ති** පංසුං ආකිරිත්වා උච්චවඤ්ඤුකං කාතුං අනුජානාමීති අත්ථො. **ඔගුම්ඛඨඤා උලලිඤ්ඤාවලිඤ්ඤතං ඤාතූන්ති** ජදනා ඔධුනිත්වා ඝනදණ්ඩකං කත්වා අනෙතා ච බහි ච මත්තිකාය ලිම්පිතූන්ති අත්ථො. **ගොඝංඝිඤාඤාති** වෙළං වා රුක්ඛදණ්ඩකං වා අනෙතා කත්වා තෙන සද්ධිං සඞ්ඝරිතූන්ති අත්ථො. **බඤ්ඤනරජ්ජූන්ති** තථා සඞ්ඝරිතස්ස බඤ්ඤනරජ්ජුං.

ඤටවජ්ජුපරියාවනං නාම නීසූ දණ්ඩකෙසූ විනඤ්ඤිත්වා ඤතං. **යො න දදෙය්‍යාති** අපරිස්සාවනකඤෙව යො න දදති, තස්ස **ආපත්තියො** පන අත්තනො හත්ථෙ පරිස්සාවනෙ විජ්ජමානෙපි ඤාවති, තස්ස න අඤාමා දුතබ්බං. **දණ්ඩපරියාවනන්ති** රජ්ඤානං ඛාරපරිස්සාවනං විය චතූසු පාදෙසු බද්ධනිසෙජ්ඣාය ඤාටකං බඤ්ඤිත්වා මජ්ඣෙ දණ්ඩකෙ උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං. තං උභොපි කොට්ඨාසෙ පූරෙත්වා

1. සී. ඉ. පිපඨලිකං.

පරිස්සවති. **ඔත්ථරකං** නාම යං උදකෙ ඔත්ථරිත්වා ඝටකෙන උදකං ගණ්හන්ති. තං හි වත්‍ථුසු දණ්ඩකෙසු වත්‍ථං බන්ධිත්වා උදකෙ වත්තාරෝ කණ්ණෙ නිඛණිත්වා තෙසු බන්ධිත්වා සඛෙ පරියනෙත උදකතො මොචෙත්වා මජ්ඣෙ ඔත්ථරිත්වා ඝටෙන උදකං ගණ්හන්ති.

මඤ්ඤකූපධානි විවරකූපිකා වුච්චති.[1] **අඞ්ගුලවට්ටි** නාම ද්වාර බාහාය සමපපමාණොසවව අඞ්ගුලත්ථමෙහා වුච්චති; යත්ථ තීණි චත්තාරි ඡිද්දානි කත්වා සුච්චියො යොජෙන්ති. **සඞ්ඝාටිඤ්ඣකං** නාම ද්වාරබාහං විජ්ඣිත්වා තත්ථ පවෙසිතො අඞ්ගුලපාසකො වුච්චති. **සුච්චියාති** තත්ථ මජ්ඣෙ ඡිද්දං කත්වා පවෙසිතා. **සඛිලියාති** උපරි යොජිතා. **මණ්ඩලිකං ඛාතුන්ති** නීවත්ථුකං ඛිනිතුං. **ධූමඤ්ඤන්තන්ති** ධූමනිකඛමනඡිද්දං. **වාසෙතුන්ති** ගන්ධෙන වාසෙතුං. **උදකඛාණන්ති** උදකට්ඨපනට්ඨානං.[2] තත්ථ ඝටෙන උදකං ඨපෙත්වා සරාවකෙන වලඤ්ජෙ තබ්බං. **කොට්ඨකන්ති** ද්වාරකොට්ඨකො. **නිස්සෙසා පවිජ්ඣිතබ්බොති එත්ථ ජනාසරපවිජ්ඣිතබ්බෙසු උදකපවිජ්ඣිතබ්බෙසු** පරිකම්මං කරොන්තා සෙස එව වට්ටති. සෙසෙසු අභිවාදනාදිසු න වට්ටති. **වත්ථපවිජ්ඣාදි සබ්බකමෙමසු** වට්ටති. **උදකං නාහොතීති** නහානුදකං න හොති. **තූලන්ති** පණ්ණිකාසානං විය උදකුබ්බාහනතූලං.

කරණ්ඩකොති වුච්චති ගොණෙ වා යොජෙත්වා හත්ථෙහි වා ගහෙත්වා දිසවරත්තාදිහි ආකඩ්ඪිතබ්බතෙතං. **වම්මඛණ්ඩොති** අරඤ්ඤෙ සථියන්තං; **වම්මඛණ්ඩං** නාම තුලාය වා කරකටඨෙ වා යොජෙතබ්බකං වම්මභාජනං. **අපාරුතා හොන්තීති** අපරිකිණ්ණා හොති. **උදක සුඤ්ඤානි** දන්තමයානි විසාණමයානි දුරුමයානි වට්ටති. තස්සා අසති වොළුකොතපි උදකං පච්චුද්ධරිතුං වට්ටති. **උදකමාණිකන්ති** උදකස්ස ආගමනමාණිකං. **නිල්ලෙඛං ජනාසරං** නාම ආවිද්ධපකඛපාසනං වුච්චති. ගොපානසීනං උපරි මණ්ඩලෙ පකඛපාසකෙ ඨපෙත්වා කත කූටවජ්ජනසෙසතං නාමං.

චතුමාසං නිසීදනෙනාති නිසීදනෙන චත්තාරො මාසෙ න විපවසති තබ්බන්ති අත්ථො. **පුප්ඵාහිකිණ්ණණ්ණසූති** පුප්ඵෙහි සන්තෙසු. **නම කඛං** *නාම එළකලොමෙහි කතං අවාසිමං* වම්මඛණ්ඩපරිහරෙන[4] පරිභුඤ්ජිතබ්බං. **ආසිත්තකුපධානං** නාම තම්බලොහෙන වා රජතෙන වා කතාය පෙලාය එතා අධිවචනං. පටිකිඤ්චනත්තා පන දුරුමයාපි න වට්ටති. **මණ්ඩලිකාති** දණ්ඩාධාරකො වුච්චති. යට්ඨිආධාරක පණ්ණා ධාරක පවජිකපිට්ඨානිපි එතෙව පවිට්ඨානි. ආධාරකඝඞ්ඛපගමනතො හි පට්ඨාය ඡිද්දං විද්ධම්පි අවිද්ධම්පි වට්ටතියෙව. **එකඛාජනෙති** එත්ථ සචෙ එකො භික්ඛු භාජනතො ඵලං වා පූවං වා ගහෙත්වා ගච්ඡති, තස්මිං අපගතෙ ඉතරස්ස සෙසකං භුඤ්ජිතුං වට්ටති. ඉතරස්සාපි තස්මිං ඛීණෙ පුන ගහෙතුං වට්ටති.

---

1. සී II. 'අවහුස්සන්නාකාශානි සෙම්හාදිදෙසුඝඤ්ඤාකාශා' ඉච්චධිකො.
2. සී I. උදකට්ඨානං. 3. සී. මූ. I, & II. අරහති. 4. සී මූ. පරිහොගෙන,
* පුප්ඵලඝණ්ඩණ්ණතරිතො පාඨො සී I පොත්ථකෙ නත්ථි.

අඤ්ඤතඛඤ්ඤතීති එත්ථ එකෙකෙනපි අඛෙඤ්ඤ සම්භාගතස්ස අනොසීමායං වා නිසසීමං ගන්ත්වා නදී ආදීසු වා නිඤ්ඤුජ්ජිතුං වට්ටති යෙව. එවං නිඤ්ඤුජ්ජිතෙ පන පත්තෙ තස්ස ගෙඟ කොචි දෙය්‍යධම්මො න ගහෙතබ්බො. "අසුකස්ස ගෙඟ භික්ඛං මා ගණ්හිත්ථා"ති අඤ්ඤවිහාරෙසුපි පෙසෙතබ්බං. උඤ්ඤුජ්ජනකාලෙ පන යාව තතියං යාචාපෙත්වා ගත්ථපාසං විජහාපෙත්වා ඤත්තිදුතියකම්මෙන උඤ්ඤුජ්ජිතබ්බො.

සංහරණතූති සංහරියනතු. **වෙලපනතිඤ්ඤ**නති වෙලඤ්ඤං. සො කිර "සචෙ අහං පුත්තං ලභිස්සාමි, අඤ්ඤම්පිස්සති මෙ භගවා වෙලපත්තිඤ්ඤ"නති ඉමිනා අධිඤ්ඤාසයෙන සන්ථරි. අභබ්බො වෙස පුත්තලාභස්ස. තස්මා භගවා න අඤ්ඤම්. යදි අඤ්ඤමෙය්‍ය, පච්ඡා පුත්තං අලභනෙතා "නායං සබ්බඤ්ඤූ"ති දිට්ඨිං ගණ්හෙය්‍ය. ඉදං තාව භගවතො අනඤ්ඤමණෙ කාරණං. යස්මා පන භික්ඛූපි යෙ අජානනතා අඤ්ඤ මෙය්‍යුං, තෙ ගිහීනං පරිභූතා භවෙය්‍යුං. තස්මා භික්ඛූ පරිභවතො මොචෙතුං සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙසි. ඉදං සික්ඛාපදපඤ්ඤපනෙ කාරණං. **මඞ්ගලත්ථාය යාචියමානෙනා**ති අපගතගබ්භා වා හොතු ගරුගබ්භා වා, එවරූපෙසු ඨානෙසු මඞ්ගලත්ථාය යාචියමානෙන අඤ්ඤම්තුං වට්ටති. **ඩොකපාදකං** නාම පාදඩොවනඨ්ඨානෙ ඩොතෙහි පාදෙහි අඤ්ඤමණත්ථාය පවත්තරුක්ඛං අත්ථතං හොති, තං අඤ්ඤම්තුං වට්ටති. **කඨිනං** නාම පදුමකණ්ණිකාකාරංපාදකඨනත්ථං කණ්ටකෙ උට්ඨාපෙත්වා කතං. තං වට්ටං වා හොතු චතුරස්සාදිභෙදං වා, බාහුලිකාභුයොගතතා පටික්ඛිත්තමෙව. නෙව පටිග්ගහෙතුං න පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති.

සඞ්ඛරාති පාසාණෙ වුච්චති. පාසාණත්ථෙණකොපි වට්ටති. **විඛ්ඛම්භනති** විජ්ඣති වුච්චති. **තාලවණ්ටං** පන තාලපණ්ණෙහි වා කතං හොතු වෙළුනාළිවෙහි වා මොරපිඤ්ඡෙහි වා චම්මවිකතීහි වා, සබ්බං වට්ටති. මකසවීජනී දන්තමයවිසාණමයදණ්ඩකාපි වට්ටති. වාකමයවීජනියා කෙතක පාරෙහකහත්ථල[1] පණ්ණදිමයාපි සඞ්ඝගීතා.

ගිලානස්ස ඡත්තන්නති එත්ථ යස්ස කායදුහො වා පිත්තකොපො වා හොති, චක්ඛු වා දුබ්බලං, අඤ්ඤතු වා කොචි ආබාධො විනා ඡත්තෙන උපජ්ජති, තස්ස ගාමෙ වා අරඤ්ඤෙ වා ඡත්තං වට්ටති. වස්සෙ පන චිවරගුත්තත්ථං වාළමිගවොරහෙයෙසු ච අත්තගුත්තත්ථම්පි වට්ටති. එකපණ්ණවීජත්තං පන සබ්බත්ථෙව වට්ටති.

අසිස්සාති අසි අස්ස. **විජෙජාතලනී**ති විජෙජාතනී. **දණ්ඩසමතු ගිනී**ති එත්ථ පමාණයුත්තෙතා වත්තුතථෙවෙව දණ්ඩො[2] සමමන්නිත්වා දාතබ්බා. තතො ඌනාතිරිත්තෙතා විනාපි සම්මුතියා සබ්බසං වට්ටති. **සික්ඛා** පන අගිලානස්ස න වට්ටති. ගිලානස්සාපි සම්ම නිත්වාව දාතබ්බා.

---

1. සී. මූ. කතුල. 2 සී I. සෙ.

රෝමන්ථනඛසාති එත්ථ ඨපෙත්වා රෝමන්ථනං සෙසානං ආගතං උග්ගාරං මුඛේ සඞ්ගිරෙත්වා ගිලනකානං ආපත්ති. සබ්බෙ පන අසඞ්ගිරිතමෙව[1] පරගලං ගච්ඡති, වට්ටති. **ඝං දිස්සමානන්ති*** ඉදං භොජන වශෙන වණ්ණිතමෙව.

කුප්පං ඛණිස්සාමීති සද්දං කරිස්සාම්. නඛාදීහි නඛවෙජ්දනෙ ආපත්ති නත්ථි. අනුරක්ඛණත්ථං පන නඛවෙජ්දනං අනුඤ්ඤාතං. **විඤ්ඤාපෙත්වාති** ඒසන්තිමපි නඛෙ ලිඛිතමට්ටෙ කාරාපෙත්වා. **මලමත්තන්ති** නඛතො මලමත්තං අපකඩ්ඪිතුං අනුජානාමීති අත්ථො.

බුරඛිපාවිඛන්ති බුරකොඝකං. †**මඤ්ඤං වඩ්ඪාපෙත්වාති** මස්සුං දීඝං කාරෙත්වා. **ඝාණලොමිඛන්ති** ඝාණකමති දීඝං කත්වා ඨපිතං එළකමස්සු වුච්චති. **චතුරස්සඛන්ති** චතුකොණං. **පරිමුඛන්ති** උරෙ ලොමසංහරණං. අඞ්ගුරඛන්ති[2] උදරෙ ලොමරාජියා‍පනං. **ආපත්ති දුක්කටස්සාති** මස්සුකප්පාපනාදීසු සබ්බත්ථ ආපත්ති දුක්කටස්ස. **ආබාධ පච්චයා සම්බාධෙ ලොමන්ති** ගණ්ඩවණරුධි[3]ආදි ආබාධපච්චයා. **ඛන්තතිකායාති** ගණ්ඩවණරුධිරෙගඝ[4] ආබාධපච්චයා. සක්කරුදීහි **නාසිකාලොමගාහාපනෙ** ආපත්ති නත්ථි. අනුරක්ඛණත්ථං පන **ඝණ්ඩාඝං** අනුඤ්ඤතං. **න හිඛ්බවෙ පලිතං ගාහාරානබ්බන්ති** එත්ථ යං භමුකාය වා නලාටෙ වා දූසිකාය වා උග්ගන්ත්වා බිහවඡං සීතං, තාදිසං ලොමං පලිතං වා අපලිතං වා ගාහාපෙතුං වට්ටති.

කංසඵලිකාති කංසභණ්ඩවාණිජා. **බන්ධනමත්තන්ති** වාසි කත්තරයට්ඨිආදිනා බන්ධනමත්තං. **න හිඛ්බවෙ අකාඝබන්ධිතුන්ති** එත්ථ අබන්ධිත්වා නික්ඛනෙන යථා ඝරති, තථා බන්ධිතබ්බං. **ආසනසාලාය** බන්ධිඝ්ඝාමීති ගන්තුං වට්ටති. **ඝරිත්වා** යාව න බන්ධති, න තාව පිණ්ඩාය චරිතබ්බං. **කලාබුඞ්කං** නාම බහුරජ්ජුකං. **දෙඩ්ඩුභඤ්ඤං** නාම උදකසප්පසීසසදිසං. **මුරජං** නාම මුරජවට්ටිඝණ්ඨානං වෙදෙත්වා කතං. **මද්දවීණං** නාම පාමඞ්ගඝණ්ඨානං. ඊදිසං හි එකම්පි න වට්ටති. පගෙව බහූනි. **පඨවිඛං සුඛරණඛන්ති** එත්ථ පකතිවීතා වා මවජ්ඣණ්ඩකවාසිමා වා පට්ටිකා වට්ටති. සෙසා කුඤ්ජරවඡිකාදිභෙදා න වට්ටන්ති. **සුඛරණඛඤං** නාම කුඤ්ඤිකකොඝකඝණ්ඨානං හොති. එකරජ්ජුකම්පන මුදිඞ්ගාඝබන්ධිනං ච සුඛරණඛඤං අනුලොමෙති. **අනුජානාමි යිඛ්බවෙ මුරජං මද්දවීණන්ති** ඉදං දඝාසුගෙව අනුඤ්ඤතං. පාමඞ්ගදඝා වෙත්ථ වත්තබ්බා උපරි න වට්ටති. **ඝොඝඛඤං** නාම වෙඨෙත්වා මුඛවට්ටිඝිබ්බනං. **ගුණඛං** නාම මුදිඞ්ග[5]ඝණ්ඨානෙන සිබ්බනං: එවං සිබ්බිතා හි අනන්ධා චිරා හොන්ති. **පවනෙනෙන්ති** පාඝනෙන්ති වුච්චති.

---

1. සී. මූ. & I. අඝඞ්ගිරණානමෙව. 2. සී. II. අඛඤ්ඤරජඛන්ති. 3. සී. මූ. රුධි. 4. සී I ඛිඝරොඝ. 5. සී. මූ. මුදිඞ්ඛ.

* එත්ථ සී II පොත්ථකෙ "යං දූසකොති ආදියමානා, පවිඤ්ඤිත ඝාජනකා බහි පත්තං ඛිකබුඛා ඝාඝං ගණ්හිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං අනුජානාමීති අත්ථො"- ඉච්චධිඤා පාඨා, සී II, "මස්සු කප්පාපෙන්තීති කත්තරියා මස්සු ඡේදාපෙන්ති" ඉච්චධිඤා.

හත්ථිසොණ්ඩකං නාම නාභිමූලතෝ හත්ථිසොණ්ඩසණ්ඨානං ඔලම්බකං කත්වා නිවත්ථං චොලකිත්තිනිවාසනං විය. **ඔසව්වාලකං** නාම එකතෝ දසනන්තං එකතෝ පාසනන්තං ඔලම්බෙත්වා නිවත්ථං. **චතුක්කණ්ණකං** නාම උපරි දෙ ගෙට්ඨතෝ දෙවිති එවං චතුකාරෙ කණ්ණෙ දස්සෙත්වා නිවත්ථං. **තාලවණ්ටකං** නාම තාලවණ්ටකා කාරෙන සාටකං ඔලම්බෙත්වා නිවාසනං. **සතවලිකං** නාම දීඝසාටකං අනෙකක්ඛත්තුං ඔභඤ්ජිත්වා ඔවට්ටිකං[1] කරොනෙන්තන නිවත්ථං. වාමදක්ඛිණපස්සෙසු වා නිරන්තරං වලියො දස්සෙත්වා නිවත්ථං. සවෙ පන ජාණුතෝ පට්ඨාය එකා වා දෙ වා වලියො පඤ්ඤායන්ති, වට්ටති. **සංවෙල්ලිකං නිවාසෙන්තීති** මල්ලතම්මකරාදයො විය කච්ඡං බන්ධිත්වා නිවාසෙන්ති. එවං නිවාසෙතුං ගිලානස්සාපි මග්ගපටිපන්නස්සාපි න වට්ටති. යම්පි මග්ගං ගච්ඡන්තා එකං වා දෙ වා කොණෙ උක්ඛිපිත්වා අන්තරවාසකස්ස උපරි ලඟෙන්ති, අන්නෙ වා එකං කාසාවං තථා නිවාසෙත්වා බහි අපරං නිවාසෙන්ති, සබ්බං න වට්ටති. ගිලානෙන පන අන්නෙ කාසාවස්ස ඔවට්ටිකං[2] දස්සෙත්වා අපරං උපරි නිවාසෙතුං ලභති. අගිලානෙන දෙ නිවාසෙන්නෙන සඟුණං කත්වා නිවාසෙතබ්බානි. ඉති යඤ්ච ඉධ පටික්ඛිත්තං, යඤ්ච සෙඛියවණ්ණනායං, තං සබ්බං වජ්ජෙත්වා නිබ්බිකාරං තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙන්තෙන පරිමණ්ඩලං නිවාසෙතබ්බං. යං කිඤ්චි විකාරං කරොන්තො දුක්කටා න මුච්චති.

න ඡික්ඛෙව ගිහිපාරුතං පාරුපිතබ්බන්ති එවං පටික්ඛිත්තං ගිහිපාරුතං අපාරුපිත්වා, උභො කණ්ණෙ සමං කත්වා පාරුපනං පරිමණ්ඩලපාරුපනං නාම, තං පාරුපිතබ්බං. තත්ථ යං කිඤ්චි සෙතපටපාරුතං පරිබ්බාජකපාරුතං එකසාටකපාරුතං සොණ්ඩ පාරුතං අන්නොපුරිකපාරුතං මහාජෙට්ඨකපාරුතං කුටිපවෙසක පාරුතං බ්‍රාහ්මණපාරුතං පාළිකාරකපාරුතන්ති එවමාදි පරිමණ්ඩල ලක්ඛණතෝ අඤ්ඤථා[3] පාරුතං, සබ්බමෙතං ගිහිපාරුතං නාම. තස්මා යථා සෙතපටා අඩ්ඪපාලකනිගණ්ඨා පාරුපන්ති, යථා ච එකච්චෙ පරිබ්බාජකා උරං විවරිත්වා ඵූසු අංසකූටෙසු පාපුරණං ඨපෙන්ති, යථා ච එකසාටකා මනුස්සා නිච්චවත්ථසාටකස්ස එකන්ත අන්නෙන පිට්ඨිං පාරුපිත්වා උභො කණ්ණෙ උභොසු අංසකූටෙසු ඨපෙන්ති, යථා ච සුරාසොණ්ඩාදයො සාටකෙන ගීවං පරික්ඛිපන්තා උභො අන්නෙ උදරෙ වා ඔලම්බෙන්ති, පිට්ඨියං වා ඛිපන්ති, යථා ච අන්නොපුරිකායො අක්ඛිතාරකාමත්තං දස්සෙත්වා ඔගුණ්ඨිකං පාරු පන්ති, යථා ච මහාජෙට්ඨා දීඝං සාටකං නිවාසෙත්වා තස්සෙව එකෙ නන්නෙන සකලසරීරං පාරුපන්ති, යථා ච කස්සකා ඛෙත්තකුටිං පවිසන්තා සාටකං පළිවෙඨෙත්වා උපකච්ඡකෙ පක්ඛිපිත්වා තස්සෙව එකෙනන්නෙන සරීරං පාරුපන්ති, යථා ච බ්‍රාහ්මණා උභින්නං උප

1. සී. ඵූ. ඔවඤ්ඡිකං. 2. සී. ඵූ. ඔවට්ටකං. 3. සී. ඵූ. අඤ්ඤ.

කාවජ්ඣානං අනන්තරෙන සාටකං පවෙසෙත්වා අංසකූටෙසු පක්ඛිපන්තී, යථා ච පාළිකාරකෝ භික්ඛු එකංසපාරුපනෙන පාරුතං වම්බාහුං විවරිත්වා වීවරං අංසකූටං ආරොපෙති, එවං අපාරුපිත්වා සබ්බපි එතෙ අඤ්ඤ ව එවරූපෙ පාරුපනදොසෙ වජ්ජෙත්වා නිබ්බිකාරං පරිමණ්ඩලං පාරුපිතබ්බං. තථා අපාරුපිත්වා ආරමෙ වා අන්තරඝරෙ වා අනාදරෙන යං කිඤ්චි විකාරං කරොන්තස්ස දුක්කටං.

අවක්ඛිත්තස්සානන්ති වක්ඛිත්තං භීතං න හොති; පරිහානිං ජානෙති. **නාවජ්ජාදෙනී**ති න රුච්චති. **අට්ඨඞ්ගුලපරමා**නන්ති මනුස්සානං පමාණඞ්ගුලෙන අට්ඨඞ්ගුලපරමං. **පටග්ගහිනී**ති පටිග්ගහිං. **පරිත්තා**නන්ති අපපතරිතකරණෙන වා පරිඛාඛණනෙන වා පරිත්තකානං. එවඤ්ච පන අනුපසම්පන්නෙ සති සයං අග්ගහි දාතුං න ලභති. අසති අග්ගහිම්පි දාතුං භූමිං තවෙත්වා තිණානිපි හරිතුං පරිඛම්පි ඛණිතුං අල්ලඤාඛං හාසෙත්වා අග්ගිං නිබ්බාපෙතුම්පි ලභති. සෙනාසනං පත්තං වා අපපත්තා වා තථා නිබ්බාපෙතුං ලභති යෙව. උදකෙන පන ඝට්ටි යෙනෙව ලභති. න ඉතරෙන. **සති කරණීයෙ**නි සුඛකථාදි[1] නගණකියෙව සති. **පොරිසිය**නන්ති[2] පුරිසප්පමාණං. **ආපදාසූ**ති වාළ මිගාදයො වා දිස්වා මඤ්ඤලෙඛා දිසා ඔලොකෙතුකාමො වා හුත්වා දවඩාහං[3] වා උදකොඝං වා ආගච්ඡන්තං දිස්වා එවරූපාසු ආපදාසු අතිඋච්චම්පි රුක්ඛං ආරොහිතුං වට්ටති. **කල්‍යාණවාක්කරණා**නි මඩ්ගස්සඳ. **ජඤ්ඤා ආරඤ්ඤකමා**ති වෙදං මිය සඤ්ඤාහාසාය වාචනා මඤ්ඤං ආරොපෙම. **සඤ්ඤා නිරුත්තියා**නි එත්ථ සඤා නිරුත්ති නාම සම්මාසම්බුද්ධෙන වුත්තපපකාරෙ මිගධම්මෙ වොහාරෙ. **ලොඛාසනං** නාම 'සබ්බං උච්චිට්ඨං, සබ්බං අනුච්චිට්ඨං; සෙට්ඨො කාලකො, කාළිරා බ්බකො; ඉමිනා ච ඉමිනා ච කාරණෙනා'ති එවමාදි නිරත්ථකකාරණ සංයුත්තං තිත්ථියසත්ථං. **අනන්තරා අභාසිත්ථ** අන්තරිතා **අහොසි**: පටිච්ඡන්නා. **ආබාධපච්චයා**ති යස්ස ආබාධස්ස **ලසුණා**හෙසජ්ජං, තම්පච්චයාති අත්ථො. **පඤ්චාවුදාදුක්ඛානී**ති එත්ථ පාදුකා ඉධට්ඨකාපිපි ඔලාහිපි දුරුහිපි කාතුං වට්ටති. **වම්මවාදුක්ඛානී**ති එසෙව නයො. **පරිවෙණා**නන්ති වච්චකුටිපරිකෙඛපබ්භාරං. **යථා ධම්මා කාරෙතබ්බා**ති දුක්කට වත්ථූනි දුක්කටෙන පාචිත්තියවත්ථූනි පාචිත්තියෙන කාරෙතබ්බා. **සබ්බඤ්ඤූ කුමහකාරිඛඤ්ඤූ**ති එත්ථ කතකං වුත්තමෙව. **කුමහකාරි ඛා**ති ධනියසෙට්ඨි සබ්බමන්තිකාමයකුටි වුච්චති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

චුද්දසභවත්ථුකඛන්ධකස්ස වණ්ණනා නිට්ඨිතා.[4]

---

1. ඕ. චූ. සණඤාදි. 2. ඕ. චූ. & ප්‍ර. පා. පොරිසඛාහා. 3. ඡ 1. දවදූගං.
4. ඕ & II. පඤ්චමං.

4. 6.

සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ අපඤ්ඤත්තානං හොතීති අනනුඤ්ඤාතං හොති. **විහාරෙ** තාම අඩ්ඩයොගාදිමුත්තකො අවසෙසාවාසො. **අඩ්ඩ යොගොති** සුපණ්ණවඩ්ඩකගෙහං. **පාසාදෙති** දීඝපාසාදෙ. **හම්මියන්ති** උපරි ආකාසතලෙ පතිට්ඨිතකූටාගාරෙ පාසාදෙ එව. **ගුහාති** ඉට්ඨා ගුහා සිලාගුහා දරීගුහා පංසුගුහා. **ආගතානාගතස්ස[1] වාතුද්දිසස්ස සඞ්ඝස්සාති** ආගතස්ස ච අනාගතස්ස ච චාතුද්දිසස්ස සඞ්ඝස්සා.

අනුමොදනගාථාසු **සිතං උණ්හන්ති** උතුවිසභාගවසෙන වුත්තං. **සිසිරෙ වාපි වුට්ඨියොති** එත්ථ **සිසිරොති** සංඛිත්තකවාතො වුච්චති. වුට්ඨියොති උප්පන්නා මෙඝවුට්ඨියො එව. එතානි සබ්බානි **"පවිසන්ති"**ති ඉමිනාව පදෙන යොජෙතබ්බානි. **පවිසඤ්ඤදනීති** විහාරෙන පටිහඤ්ඤති. **ලෙණත්ථන්ති** නිලීයනත්ථං. **සුඛත්ථන්ති** සීතාදිපරිස්සයාභාවෙන සුඛවිහාරත්ථං. **ඛායිතුඤ්ච විපස්සිතුන්ති** ඉදම්පි පදද්වයං "සුඛත්ථඤ්චා"ති ඉමිනා පදෙන යොජෙතබ්බං. ඉදං හි වුත්තං හොති. සුඛත්ථඤ්ච විහාරදානං. කතමමුඛත්ථං? ඛායිතුං විපස්සිතුඤ්ච යං සුඛං, තදත්ථං. අථ වා පරපදෙනපි යොජෙතබ්බං– ඛායිතුඤ්ච විපස්සිතුඤ්ච විහාරදානං; ඉධ ඛායිස්සන්ති විපස්සිස්සන්තීති දදතො **විහාරදානං සඞ්ඝස්ස අඟඟං බුද්ධෙන වණ්ණිතං**. වුත්තං හෙතං:– "සො ච සබ්බදදෙ, හොති යො දදති උපස්සය"න්ති. යස්මා ච අඟඤ්ඤන්ති වණ්ණිතං, **"නත්ථඤ්ඤා හි පණ්ඩිතා පොඨසා"**ති ගාථා. **වාසෙත්ථ බහුස්සුතෙති** එත්ථ විහාරෙ පරියත්තිබහුස්සුතෙ ච පටිවෙධබහුස්සුතෙ ච වාසයෙ.[2] **තෙසං අන්නං වාති** යං තෙසං අනුච්ඡවිකං අන්නඤ්ච පානඤ්ච **වත්ථානි** ච මඤ්චපීඨාදි **සෙනාසනානි** ච තං සබ්බං තෙසු **උජුභූතෙසු** අකුටිලචිත්තෙසු **දදෙය්‍යාති නිදහෙය්‍ය**; තඤ්ච ඛො **විප්පසන්නෙනෙව චෙතසා** න චිත්තපපසාදං විරාධෙත්වා,[3] එවං විප්පසන්නචිත්තස්ස හි **තෙ තස්ස ධම්මං දෙසෙන්ති**– පෙ– **පරිනිබ්බන්ති අනාසවොති**.

ආවිඤ්ඡනවසිදං ආවිඤ්ඡනරජ්ජූති[4] එත්ථ රජ්ජූ නාම සවෙපි දීඝනඛුථෙන්න කතා හොති, වට්ටනියෙව. න කාචි න වට්ටති. **හිඞ්ගුනාලාති** තිස්සො කුඤ්චිකායො; **ඝනනඛං සුවිඛනන්ති** එත්ථ යං යං ඛනිතුං, තං තං ඛනනකං තස්ස විවරණසුවිඛනඤ්ච කාතුං වට්ටති. **වෙදිකා[5] වාතපානං** නාම වෙතියෙ වෙදිකා[5] සදිසං. **ජාලවාතපානං** නාම ජාලබන්ධං. **සලාඛවාතපානං** නාම එඤ්ඣනවාතපානං. **වඞ්කකලිඤ්ඣන්ති** එත්ථ චොළකපාදපුඤ්ඡනං බන්ධිතුං අනුජානාමීති අත්ථො. **වාතපානගිඹිසිනි** වාතපානපමාණෙන ගිබිසිං කත්වා බන්ධිතුං අනුජානාමීති අත්ථො.

---

1. සී 1. ආගතානාගතස්ස. 2. සී 1. වාසෙය්‍ය. 3. සී, ඉ, උ විරාධෙත්වා.
4. සී, ඉ, උ, පොත්ථකෙ 'ආවිඤ්ඡනවසිදං' ඉති දිස්සති. 5. සී, ඉ, උ වෙදිය.

මිඤ්ජනති මිඤ්ජකං; විදලමඤ්චකන්ති වෙනතමඤ්චං; වෙළුවිලිවෙහි වා විතං. **ආසන්දිඤ්චකාති** චතුරස්සාරපීඨං වුච්චති. **උච්චාසයනමහාසයනන්ති** වචනතො එකතොභාගෙන දීඝපීඨමේව හි අධිට්ඨාතුං වට්ටති.[1] චතුරස්සාසන්දිකො පන පමාණාතික්කතෙපි වට්ටතීති වෙදිතබ්බෝ. **සත්තභූමකා** නාම තීසු දිසාසු අපස්සයං කත්වා කත මඤ්චා. අයම්පි පමාණාතික්කතෙපා වට්ටති. **භද්දපීඨන්ති** වෙත්තමය පීඨං වුච්චති. **පීඨිකාති** පිලොතිකාබද්ධපීඨමෙව. **එලකඤ්චාදපීඨං** නාම දුරුවට්ටිකාය උපරි පාදෙ ඨපෙත්වා හොජනථලිකං විය කතං පීඨං වුච්චති. **ආමලකඛට්ටවිකාපීඨං** නාම ආමලකාකාරෙන යොජිතං බහුපාදකපීඨං. ඉමානි තාව පාළියං ආගතපීඨානි. දුරුමයමපන සබ්බම්පි පීඨං වට්ටතීති අයමෙත්ථ විනිච්ඡයෝ. **කොච්ඡන්ති** උසිරමයං වා මුඤ්ජබබජමයං වා අට්ඨඞ්ගුලපරමං. **මසූරපරිච්ඡදන්ති**[2] එත්ථ මනුස්සානං පමාණඞ්ගුලමෙව අට්ඨඞ්ගුලං. **විලිවිඤ්ඡා** නාම පරිකම්ම කතාය භූමියා ඡවිසංරක්ඛණත්ථාය අත්ථරණං වුච්චති.

රූකඛතූලන්ති සිමබලිරුක්ඛාදීනං යෙසං කෙසඤ්චි රුක්ඛානං තූලං. **ලතාතූලන්ති** ඛීරවල්ලීනං තූලං. **පොටකීතූලන්ති** පොවකී තිණාදීනං යෙසං කෙසඤ්චි තිණජාතිකානං අන්තමසෝ උච්ඡුනළාදීනම්පි තූලං. එතෙහි තීහි සබ්බභූතගාමා සඞ්ගහිතා හොන්ති. රුක්ඛ වල්ලිතිණජාතියො හි මුඤ්චිත්වා අඤ්ඤං භූතගාමං නාම නත්ථි. තස්මා යස්ස කස්සචි භූතගාමස්ස තූලං බිම්බොහනෙ වට්ටති. තිඛිං පන පාපුණිත්වා සබ්බමෙතං අකප්පියතූලන්ති වුච්චති. න කෙවලඤ්ච බිම්බොහනෙ එතං තූලමෙව, හංසමොරාදීනං සබ්බසකුණානං සීහාදීනං සබ්බචතුප්පදානඤ්ච ලොමම්පි වට්ටති. පියඞ්ගුපුප්ඵාදිකුලපුප්ඵාදි පන යං කිඤ්චි පුප්ඵං න වට්ටති. තමාලපත්තං සුද්ධමෙව න වට්ටති. මිස්සකං පන වට්ටති. තිඛිතං අනුඤ්ඤාතං පඤ්චවිධං උණ්ණාදි තූලම්පි වට්ටති.

අදධකාඛිකාතිති උපඩ්ඪකායප්පමාණා. යෙසු කථිතො පට්ඨාය යාව සීසං උපදහන්ති; **සීසප්පමාණං** නාම යස්ස විත්ථාරතො තීසු කණ්ණෙසු දින්නං කණ්ණානං අන්තරං මිනියමානං විදත්ථි වෙව චතුරඞ්ගුලඤ්ච හොති, මජ්ඣට්ඨානං ඔවිඤ්ඡිතනං හොති, දීඝතො පන දියඩ්ඪරතනං වා දිරතනං වාති **කුරුන්දියං** වුත්තං. අයං සීසප්ප මාණස්ස උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදෝ. ඉතො උද්ධං න වට්ටති, හෙට්ඨා වට්ටති. **අගිලානස්ස සිඤ්ඤපධානඤ්ච පාදූපධානඤ්චාති** ද්වයමෙව වට්ටති. ගිලානස්ස බිම්බොහනාති සඤ්ඤාතා උපරි පවත්තාරණං දත්වා නිපජ්ජිතුම්පි වට්ටති. යානි පන හිඤ්ඡිතං අනුඤ්ඤාතානි පඤ්ච කප්පිය තූලානි, තෙහි බිම්බොහනං මහන්තම්පි වට්ටතීති **චූළසද්දවෙත්තෙරෝ** ආහ. **විනයධරඋපතිස්සත්තෙරෝ** පන බිම්බොහනං කාරිස්සාමීති කප්පියතූලං වා අකප්පියතූලං වා පක්ඛිපිත්වා කරොන්තස්ස **පමාණමෙව** වට්ටතීති ආහ.

---

1. සී 1. න වට්ටති. 2. සී 1. මසූරපරිච්ඡදකං.

පඤ්චහි හිසිභාගෙහි පඤ්චහි උණ්ණාදීහි පූරිතහිසියෝ. තූලගණ්හාති හි එතාසං ගණනා වුත්තා. තත්ථ උණ්ණාගහණෙන න කෙවලං එළකලෝමමෙව ගහිතං. යථෙවා මනුස්සලෝමං යං කිඤ්චි තපපියං කපපියමංසජාතීනං පක්ඛිවතුප්පදානං ලෝමං, සබ්බං ඉධ උණ්ණාගහණෙනෙව ගහිතං. තසමා ජන්තූනං ජීවරානං ජන්තූනං අනුලොමවිචාරතඤ්ච අඤ්ඤතරෙන හිසිජ්ජං කත්වා තං සබ්බං පක්ඛිපිත්වා හිසිං කාතුං වට්ටති. එළකලෝමානි පන අපක්ඛිපිත්වා කම්බලමෙව වතූහගුණං වා පඤ්චගුණං වා[1] පක්ඛිපිත්වා කතාපි **උණ්ණාහිසිසංඛමෙව** ගච්ඡති. වොලහිසිආදීසු යං කිඤ්චි නවවොලං වා පුරාණවොලං වා සණ්ඨරිත්වා වා අඤ්ඤා පක්ඛිපිත්වා වා කතා **වොලහිසි**, යං කිඤ්චි වාකං පක්ඛිපිත්වා කතා **වාකහිසි**, යං කිඤ්චි තිණං පක්ඛිපිත්වා කතා **තිණහිසි**, අඤ්ඤත්ර සුද්ධතමාලපත්තං යං කිඤ්චි පණ්ණං පක්ඛිපිත්වා කතා **පණ්ණහිසීති** වෙදිතබ්බා. තමාලපත්තං පන අඤ්ඤෙන මිස්සමෙව වට්ටති. සුද්ධං න වට්ටති. හිසියා පමාණනියමෝ නත්ථි. මඤ්චහිසි පීඨහිසි භූමත්ථරණහිසි වඩ්ඪමාණහිසි පාදපුඤ්ඡනහිසීති එතාසං අනුරූපතෝ සල්ලක්ඛෙත්වා අත්තනෝ රුච්චිවසෙන පමාණං කාතබ්බං. යම්පනෙතං උණ්ණාදිපඤ්චවිධතූලම්පි හිසියං වට්ටති, තං මසූරකෙපි වට්ටතීති **කුරුන්දියං** වුත්තං. එතෙන මසූරකං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටතීති සිද්ධං හොති. **මඤ්චහිසිං පීඨෙ සංහරන්තීති** පීඨෙ අත්ථරන්ති; අත්ථරණත්ථාය හරන්තීතිපි යුජ්ජති.

උල්ලෝකං අක්කමිත්වාති හෙට්ඨා විලිම්කා[2] අදත්වා. **ථුසිතුන්ති** රජනෙ හලිඤ්ජ වා උපරි ථුසිතානි දාතුං ලභති. **හන්තිකම්මන්ති** හිසිවජ්ජියා උපරි හත්ථිකම්මං. **හත්ථහන්තීනන්ති** පඤ්චඞ්ගුලිහත්ථිං. **ඉක්කාසන්ති** රුක්ඛසීත්‍යාසං වා සිලෙසං වා. **පිට්ඨ[3]මද්දන්ති** පිට්ඨඛලිං. **කුණ්ඩකමත්තිකන්ති** කුණ්ඩකමිස්සකමත්තිකං. **සාසපකුණ්ඩන්ති** සාසපපිට්ඨං. **සිත්ථතෙලකන්ති** විලිනමධුසිත්ථකං. **අවත්ථුසන්නං හොතීති** බිඳු බිඳු ඵුසිත්වා තිට්ඨති. **පවත්තුධරිතුන්ති** පුඤ්ඤිතුං. **ලණ්ඩමත්තිකන්ති** ගණ්ඩිපපාදගුථමත්තිකං. **කසාවන්ති** ආමලකහරීටකානං කසාවං. **න ගිහිබන්ධෙව පබ්බජිතබන්ධන්ති** එත්ථ න කෙවලං ඉත්ථිපුරිසරූපමෙව, තිරච්ඡානරූපම්පි අන්තමසෝ ගණ්ඩුප්පාදරූපං භික්ඛූනං සයං කාතුං වා කරොහීති වත්තුං වා න වට්ටති. උපාසකා ද්වාරපාලං කරොහීති වා වත්තුම්පි න ලභති. ජාතකපකරණ අසදිසදානාදීනි පන පඤ්ඤාපනීයානි නිබ්බිදාපටිසංයුත්තානි වා වඤ්චනි පරෙහි කාරාපෙතුං ලභති. මාලාකම්මාදීනි සයම්පි කාතුං ලභති.

ආලෝකමජ්ඣෙති එකඛණෙ මනුස්සානං කිණ්ණං. **කණ්ණසොතබිලෙති** එත්ථ **සිවිකාගබ්භබිලාති** චතුරස්සගබ්භා. **නාළිකාගබ්භබිලාති** විත්ථාරතෝ දීඝුණතිගුණායාමෝ දීඝගබ්භා. **හම්මියගබ්භබිලාති** ආකාසතලෙ

1. සී, ඵු. 'පඤ්චගුණං වා' ඉති පාඨෝ නත්ථි. 2. සී ඵු. විම්ලිසං.
3. සී 1. පිට්ඨි.

කුටාගාරගබ්භා මූලච්ඡදනගබ්භා වා. **කුලුඛපාදකානි** රුක්ඛං විජ්ඣිත්වා තත්ථ ඛාණුකෙ ආකොටෙත්වා කතං; තං ආහරිමං හිතානි පාදං **ජිණ්ණකුඛ්ඩපාදකං** උපසඞ්කමනත්ථං භූමියං **පතිට්ඨාපෙතුං** අනුජානාමීති අත්ථො. **පරිභණ්ඩකම්මනානි** වස්සපරිත්තාණත්ථං කිච්චං. **උදකසුද්ධානි**[1] වච්ඡගොමයෙන ච ඡාරිකාය ච සද්ධිං මද්දිත්වා තානි කං; **ආලිඛෙ**, නාම පමුඛං වුච්චති. **පඝනං** නාම යං නික්ඛමනත්ථං ච පවිසනත්ථං ච පාදෙහි[2] හනන්ති, තස්ස විහාරද්වාරෙ උභතො කුඛ්ඩං නීහරිත්වා තත්ථපදෙසෙපි අධිවචනං. "පඝාන"න්තිපි වුච්චති. **පකුඛ්ඩානන්ති** මඤ්ඤ ගබ්භස්ස සමඤ්ඤා පරියායමෙව වුච්චති. 'පකුට්ඨ'න්තිපි පාඨො. **ඛණ්ඩරඤ්ඤානි** අනාලිඳකෙ විහාරෙ වංසං දත්වා තතො දණ්ඩකෙ ඔසාරෙත්වා කතං ඡදනමුඛං. **සංඝරණකිච්චෙසු** නාම වක්ඛලකයුත්තෙසු කිච්චෙසු. **පානීයභාජනානන්ති** පිවන්තානං පානීයදාන භාජනං. උලුංඛො ච ථාලකඤ්ච **පානීයඝඩස්ස** අනුලොමානි. **ආපෙඝීති** දීඝදරුමණි ඛාණුකෙ පවෙසෙත්වා කණ්ටකසාඛාහි විනජ්ඣිත්වා කතං ආරක්ඛකනකං. **පලිඝොති** ගාමද්වාරෙදිය වක්ඛයුත්තං ද්වාරත්ථභනකං.

ආමුත්තමණිකුණ්ඩලානි ආමුත්තමණිකුණ්ඩලානි. **වෙය්‍යාඝි කන්ති** වයකරණං[3] වුච්චති **ආරාමෙ අකංසූති** යෙ සධනා, තෙ අත්තනො ධනෙන අකංසු. යෙ මදඛනා වෙව අඩනා ච, තෙසං ධනං අදාසි. ඉති සො සතසහස්සකාපරණෙ සතසහස්සග්ඝනකඤ්ච හණ්ඩං දත්වා පඤ්චවන්නාපීතියොජනිකෙ අදධානෙ යොජනෙ යොජනෙ විහාරපතිට්ඨානං කත්වා සාවත්ථිං අගමාසි. **කොටිසන්ථරං සන්ථරාපෙසීති** කාහාපණකොටියා කොටිං පටිපාදෙත්වා සන්ථරි. යෙ තත්ථ රුක්ඛා වා පොක්ඛරණියො වා තෙසං පරිකෙඛපපමාණං ගහෙත්වා අඤ්ඤසමිං ඨානෙ සන්ථරිත්වා අදාසි. එවමස්ස අට්ඨාරසකොටිකං[3] ධනං නිධානං පරිකඛයං අගමාසි. **කුමාරස්ස එතදහොසීති** ගහපතිනො එවං බහුං ධනං වප්පත්තස්සාපි මූඛස්ස විපජ්ඣනාකාරං දිස්වා එතං අහොසි. **කොට්ඨකං මාපෙසීති** සත්තභූමිකං ද්වාරකොට්ඨකපාසාදං මාපෙසි. **අථ බො අනාථපිණ්ඩිකො ගහපති ජෙතවනෙ විහාරෙ කාරාපෙසි- පෙ- මණ්ඩපෙ කාරාපෙසීති** අපරභාගෙපි අට්ඨාරසහි කොටීහි එතෙ විහාරාදයො කාරාපෙසි.

අට්ඨකරීසපමාණාය භූමියා **විජඣිත්ථ** හි භගවතො **පුඤ්ඤබ්බත්ථ මිනෙනා** ගහපති යොජනපමාණං භූමිං සුවණ්ණිට්ඨකත්ථරෙන කිණිත්වා විහාරං කාරාපෙසි. **සිබ්බිත්ථ** පන **සිරිවඩ්ඪා** ගහපති තිගාවුතපපමාණං සුවණ්ණයට්ඨිසන්ථරෙන, **වෙස්සභුස්ස සොපිජ්ජා** ගහපති අඩ්ඪයොජනපපමාණං සුවණ්ණථාලසන්ථරෙන, **කකුසඣස්ස අවුත්තා** ගහපති ගාවුතපපමාණං සුවණ්ණඝටිපදසන්ථරෙන,

---

1. සී. පා. උදකසුද්ධානි. 2. සී. යු පදනි. 3. සී, යු. වෙය්‍යාකරණං. සී 1, කොටියං.

සෙනාසනමහන්තස්ස උපගතා ගහපති අඩ්ඪගාවුතපපමාණං සුවණ්ණිට්ඨිකා සන්ථරෙත්ව, **තතියපස්ස සුමඩ්ගලස්ස** ගහපති විසතිඋසභපපමාණං සුවණ්ණතවජපසන්ථරෙත්ව, අවසානං භගවතො **සුදත්තස්ස** ගහපති අට්ඨකරීසපපමාණං භූමිං තථාපණ්ණසන්ථරෙන කිණිත්වා විහාරං කාරාපෙසිති. එවං අනුපුබ්බෙන පරිහායනති සවපාතියොති අලමෙව සබ්බසම්පත්තීසු විරජ්ජිතුං අලං විමුච්චිතුනති.

ඛණ්ඩනත් හිත්‍යෙනාකාසෙ. **ථුල්ලනති** ඵලිතොකාසෙ. **පවිසඩ්ඩියිස්සනීති** පාඨසිතං කරිස්සති. ලද්ධනවකමෙවන පන භික්ඛුනා වාසිථිරස්සුනිබාදනාදීනි ගහෙත්වා සයං න ඛාතබ්බං. ඛාතාඛතං ජානිතබ්බං.

පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො ගන්ත්වාති ථෙරෙ කිර ගිලානෙ පවිජ්ඣාතෙත්වා ඊණෙණ වුඩ්ඩි සඩ්ඝණ්හනෙත්වා සබ්බපච්ඡතො ආගච්ඡති. ඉදමිස්ස චාරිත්තං. තෙන වුත්තං "පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො ගන්ත්වා"ති. **අගඝාසනන්ති** ථෙරාසනං. **අගඝාදඛන්ති** දන්තිණෙදකං. **අගඝ පිණ්ඩන්ති** සඩ්ඝත්ථෙරපිණ්ඩං. **පතිට්ඨාපෙසීති** අට්ඨාරසකොටි පරිච්චාගං ඤත්වා පතිට්ඨාපෙසි. එවං සබ්බාපි චතුපණ්ණාස කොටියො පරිච්චජි.

විහඤ්ඤතිහොජනොති අන්තරඝරෙ වා විහාරෙ වා අරඤ්ඤෙ වා යත්ථ කත්ථචි භුඤ්ජමානො භික්ඛු අතිවිසිතෙ හොජනෙ න වුට්ඨාපෙතබ්බො. අන්තරඝරෙ පවිඨා ආගතෙන භික්ඛං ගහෙත්වා ගන්තබ්බං. සචෙ මනුස්සා වා භික්ඛු වා 'පවිසථා'ති වදන්ති, 'මයි පවිසනෙත භික්ඛු උට්ඨහිස්සතී'ති වත්තබ්බා. "එථ හනෙත ආසනං අත්ථී"ති වුත්තෙන පවිසිතබ්බං. සචෙ කොචි කිඤ්චි න වදති, ආසනසාලං ගන්ත්වා අභිසම්පං අගන්ත්වා,[1] සභාගට්ඨානෙ ඨාතබ්බං. ඔකාසෙ කතෙ පවිසථාති වුත්තෙන පවිසිතබ්බං. සචෙ පන යං ආසනං තස්ස පාපුණාති, තත්ථ[2] අභුඤ්ජනෙනා භික්ඛු නිසින්නෙනා හොති, තං උට්ඨාපෙතුං වට්ටති. යාගුඛජ්ජකාදීසු පන යං කිඤ්චි පිවිත්වා වා ඛාදිත්වා වා යාව අඤ්ඤෙ ආගච්ඡන්ති, තාව නිසින්නං රිත්තහත්ථම්පි උට්ඨාපෙතුං වට්ටති. විපකතහොජනොයෙව හි සො හොති. **සබ්බෙ උට්ඨාපෙතීති** සබ්බෙ ආපත්තිං අනිඤ්ඤම්පිනාපි වුට්ඨාපෙතියෙව. **පවාරිතො ච හොතීති** යං සො වුට්ඨාපෙති, අයඤ්චා[3] භික්ඛු පවාරිතො හොති, තෙන වත්තබ්බා **ගච්ඡ උදකං ආහරාහීති**. බ්‍රුඤ්තරං හි භික්ඛං ආණාපෙතුං ඉදමෙව එකං ඨානන්ති. සචෙ සො උදකම්පි ආහරති, තතො යං නවකතරෙන ඛාතබ්බං තං දස්සෙනෙතා. **"ආබ්‍රුඤං සිඤ්චාහී"ති** ආදිමාහ.

---

1. සී. මූ. ආගතත්තා.
2. සී 1. තස්ස.
3. සී 1. අයඤ්ච.

ගිලානස්ස පතිරූපං සෙය්‍යන්ති එත්ථ යං කාසඟඟදරතිසාරාදීහි ගිලානො හොති, බෙළමිලුකවවකපාලාදීනි ඛෙපතබ්බානි. කුටඨි වා හොති, සෙනාසනං දූසෙති, එවරූපස්ස ගෙට්ඨපාසාදපඨමණ්ඩ සාලාදිසු අඤ්ඤතරං එකමන්තං සෙනාසනං දාතබ්බං. යස්මිං වසනෙන සෙනාසනං දූසීයති, තස්ස වරසෙය්‍යා න දාතබ්බාව. යොපි සිනෙහ පානවිරෙවනානුඤ්ඤමාදිසු යං කිඤ්චි භෙසජ්ජං කරොති, සබ්බො සො ගිලානොයෙව. තස්සපි සල්ලකෙඛ්වා **පතිරූපං සෙනාසනං** දාතබ්බං. **මලඤඤපපනාති** අපපකෙන සීඝබාධාදිමතෙන.

භික්ඛු ගණංවාති එත්තකා නාම භික්ඛූති විහාරෙ භික්ඛූනං පරිචෙජ්දං ඤත්වා. **සෙය්‍යාති** මඤ්චපඨානානි වුච්චන්ති. **සෙය්‍යගණන නාති** සෙය්‍යාපරිචෙජ්දෙන. වස්සූපනායිකදිවසෙ කාලං සොසෙත්වා එකං මඤ්චපඨානං එකස්ස භික්ඛුනො ගාහෙතුං අනුජානාමීති අත්ථො. **සෙය්‍යගණන ගාහෙතුන්ති**[1] සෙය්‍යාපරිචෙජ්දෙන ගාහියමානා. **සෙය්‍යා උස්සාදඝිංසූති** මඤ්චපඨානානි අතිරෙකානි අගෙණ්හුං. **විහාර ගණාදීසුපි** එසෙව නයො. **අනුභාගන්ති** පුන ඉමාරමපි භාගං දත්වා, අතිමහෙසුං හි භික්ඛූසු එකොකාසස්ස භික්ඛුනො දෙ තීණි පරිවෙණානි දාතබ්බානි. **න අඤ්ඤා දාතබ්බාති** අනිච්ඡාය න දාතබ්බා. තස්ස වස්සූපනායිකදිවසෙ ගහිතෙ අනුභාගෙ පච්ඡා ආගතානං න අත්ථතනො අරුචියා සො අනුභාගො දාතබ්බා. සචෙ පන යෙන ගහිතො, සො අත්ථතනො රුචියා තං අනුභාගං වා පඨමභාගං වා දෙති, වට්ටති. **නිස්සිමෙ සිනස්සාති** උපචාරසීමතො බහි ඨිතස්ස. අන්තො උපචාර සීමාය පන දූරෙ ඨිතස්සාපි ලබ්භතීයෙව. **සෙනාසනං ගණ්හන්ථාති** වස්සූපනායිකදිවසෙ ගහෙත්වා. **සබ්බකාලං පටිබාහනතීති** වාචු මාසවවසෙන උතුකාලෙපි[2] පටිබාහනති.

තීසු සෙනාසනගාහෙසු **පුරිමකා**. ව **පච්ඡිමකා** වාති ඉමෙ දෙ ථාවරා. **අනන්තරමුත්තකෙ** අයං විනිච්ඡයොඃ- එකසීමං විහාරෙ මාලාභසෙනාසනං හොති. සෙනාසනග්ගාහිකා වස්සූපගතා භික්ඛූ සබ්බපඨවයෙහි සඤ්ඤාවෙව උපඨාහිත්වා පවාරෙත්වා ගමනකාලෙ බහූ සමණ්ඩපරිඛාරං දෙන්ති. මහාථෙරා දූරකොපි ආගන්ත්වා වස්සූප නායිකදිවසෙ හං ගණ්හන්වා ථාසූං වසිත්වා චුත්ථවස්සා ලාභං ගණ්හිත්වා පක්කමන්ති. ආවාසිකා "මයං එත්තුපපන්නා ලාභං න ලභාම. නිච්චං ආගන්තුකමඤ්ඤාථෙරව ලගන්ති. තෙයෙව තං ආගන්ත්වා පටිජානි සඤ්ඤාති"ති පළුජ්ඣන්තම්පි න ඔලොකෙන්ති. භගවා තස්ස පටිජඤ්ඤ නත්ථං "**අපරජ්ජුගණාය පවාරණාය ආසන්නි වස්සාවාසපථාය අනන්තරමුත්තකෙසු ගාහෙතබ්බා**"ති ආහ. තං ගාහෙන්තෙන සංඝ ත්ථෙරො වත්තබ්බොඃ "භන්තෙ අනන්තරමුත්තකසෙනාසනං ගණ්හථා"ති. සචෙ ගණ්හාති, දාතබ්බං. නො චෙ එතෙනෙව උපායෙන අනුථෙරං ආදිං කත්වා යො ගණ්හාති, තස්ස අන්තමසො සාමණෙරස්සාපි දාතබ්බං.

---

1. සී 1. ගාහෙත්වාති. 2. සී 1. පටිබාහන්තීති උතුකාලෙ.

තෙන තං සෙනාසනං අට්ඨ මාසෙ පටිජග්ගිතබ්බං. ඡදනඝිත්තිභූමිසු යං කිඤ්චි ඛණ්ඩං වා පුලලං වා හොති, තං සබ්බං පටිසඞ්ඛරිතබ්බං. උදකපරිපුච්ඡාදීහි දිවසං ඛෙපෙත්වා රත්තිං තත්ථ වසිතුම්පි වට්ටති. රත්තිං පරිවෙණෙ වසිත්වා තත්ථ දිවසං ඛෙපෙතුම්පි වට්ටති. රත්තිඤ්චි දිවං තත්ථෙව වසිතුම්පි වට්ටති. උතුකාලෙ ආගතානං බුඩ්ඪානං න පටිබාහිතබ්බං. වස්සූපනායිකදිවසෙ පන සම්පත්තෙ සබ්බෙ සඞ්ඝත්ථෙරෝ "මය්හං ඉදං සෙනාසනං දෙථා"ති වදති, න ලබ්භති. "භන්තෙ ඉදං අන්තරාමුත්තකං ගහෙත්වා අට්ඨ මාසෙ එකෙන භික්ඛුනා පටිජග්ගිත"න්ති වත්වා න දාතබ්බං. අට්ඨ මාසෙ පටිජග්ගිතභික්ඛුස්සෙව හි තං හොති.

යස්මිං පන සෙනාසනෙ එකසංවච්ඡරෙ දීඝකත්තූ පවච්ඡෙ දෙන්ති ත්‍රෙමාසවච්ඡෙන ත්‍රෙමාසවච්ඡෙන, තං අන්තරාමුත්තකං න ගාහෙතබ්බං.[1] යස්මිං වා තිකත්තූ දෙන්ති චතුමාසවච්ඡෙන චතුමාසවච්ඡෙන, යස්මිං වා චතුකත්තූ දෙන්ති තෙමාසවච්ඡෙන තෙමාසවච්ඡෙන, තං අන්තරාමුත්තකං න ගාහෙතබ්බං.[2] පවච්ඡනෙව හි තං පටිජග්ගනං ලභිස්සති. යස්මිං පන එකසංවච්ඡරෙ සකිදෙව බහුං පවච්ඡං දෙන්ති, එතං අන්තරාමුත්තකං ගාහෙතබ්බන්ති. අයං තාව අනෙකාවස්සෙ වස්සූපනායිකදිවසෙන පාලියං ආගතසෙනාසනගාහකථා.

අයං පන සෙනාසනගාහො නාම දුවිධො හොති: උතුකාලෙ ච වස්සාවාසෙ ච. තත්ථ උතුකාලෙ තාව කෙචි ආගන්තුකා භික්ඛූ පුරෙභත්තං පඨමං යාමං මජ්ඣිමං යාමං පච්ඡිමං යාමං වා, යෙ යදා ආගච්ඡන්ති, තෙසං තදා ව භික්ඛූ උට්ඨාපෙත්වා සෙනාසනං දාතබ්බං. අකාලො නාම නත්ථි. සෙනාසනපඤ්ඤාපනෙන පණ්ඩිතෙන භවිතබ්බං. එකං වා දෙ වා මඤ්චට්ඨානානි ඨපෙතබ්බානි. සචෙ විකාලෙ එකො වා දෙ වා ථෙරා ආගච්ඡන්ති, තෙ වත්තබ්බා: "භන්තෙ ආදිතො පට්ඨාය උට්ඨාපියමානෙ සබ්බෙපි භික්ඛූ උබ්භණ්ඩිකා භවිස්සන්ති. තුම්හාකං වසනට්ඨානෙයෙව වසථා"ති. බහූසු පන ආගතෙසු වුට්ඨාපෙත්වා පටිපාටියා දාතබ්බං. සචෙ එකෙකං පරිවෙණං පහොති, එකෙකාය පරිවෙණං දාතබ්බං. තත්ථ අග්ගිසාලදීඝසාලමණ්ඩලමාලාදයොපි සබ්බෙපි තස්සෙව පාපුණන්ති. එවං අපපහොන්තෙ පාසාදඝ්ගෙන දාතබ්බං. පාසාදෙපි අපපහොන්තෙසු ඔවරකඝ්ගෙන දාතබ්බං. ඔවරකෙපි අපපහොන්තෙසු සෙය්‍යඝ්ගෙන දාතබ්බං. සෙය්‍යඝ්ගෙපි අපපහොන්තෙසු මඤ්චට්ඨානෙන දාතබ්බං. මඤ්චට්ඨානෙ අපපහොන්තෙ එකපීඨකට්ඨානවසෙන දාතබ්බං. භික්ඛූනො පන සීතොභාසමත්තං න ගාහෙතබ්බං. එතං හි සෙනාසනං නාම න හොති. පීඨකට්ඨානෙ පන අපපහොන්තෙ එසා මඤ්චට්ඨානං පීඨකට්ඨානං වා "වාරෙන වාරෙන ගහෙත්වා භුඤ්ජථා"ති නිණ්ණයං ජානාතං

1. සී. ඉ. ගහෙතබ්බං. 2. සී. ඉ. භඤ්ඤතබ්බං.

දූතබ්බං. න හි සක්කා සීතසමයෙ සබ්බරත්තිං අජ්ඣොකාසෙ වසිතුං. මහාථෙරෙන පඨමයාමං විස්සමිත්වා නික්ඛමිත්වා දුතියථෙරස්ස වත්තබ්බං: "ආවුසො ඉධ පවිසාහී"ති. සචෙ මහාථෙරෝ නිද්දූගරුකෝ හොති, කාලං න ජානාති, උක්කාසිත්වා ද්වාරං ආකොටෙත්වා "භන්තෙ කාලෝ ජාතෙ. සීතං අනුදහතී"ති වත්තබ්බං. තෙන නික්කමිත්වා ඔකාසෝ දූතබ්බෝ. අදූතුං න ලභති. දුතියථෙරෙනපි මජ්ඣිමයාමං විස්සමිත්වා පුරිමනයෙනෙව ඉතරස්ස දූතබ්බං. නිද්දූගරුකෝ වුත්ත නයෙනෙව වුට්ඨාපෙතබ්බෝ. එවං එකරත්තිං[1] එකමඤ්චට්ඨානං තිණ්ණං දූතබ්බං. ජම්බුදීපෙ පන එකෙවෙ භික්ඛූ "සෙනාසනං නාම මඤ්චට්ඨානං වා පීඨට්ඨානං වා කිඤ්චිදෙව කඤ්චි සප්පාණං හොති, සාසවි අසප්පාණ"න්ති ආගනතුකා හොනතු වා, මා වා, දෙවසිකං සෙනාසනං ගාහෙතබ්බං. අයං උතුකාලෙ සෙනාසනග්ගාහෝ නාම.

වස්සාවාසෙ පන- අත්ථි ආගනතුකවත්තං. අත්ථි ආවාසිකවත්තං. ආගනතුකෙන තාව සකට්ඨානං මුඤ්චිත්වා අඤ්ඤත්ථ ගන්ත්වා වසිතුකාමෙන වස්සූපනායිකදිවසමෙව තත්ථ න ගනතබ්බං. වස්සනට්ඨානං වා හි තත්ර සම්බාධං භවෙය්ය. භික්ඛාවාරෙ වා න සම්පජ්ජෙය්ය. තෙන න ඵාසුං විහරෙය්ය. තස්මා 'ඉදානි මාසමත්තෙන වස්සූපනායිකා භවිස්සතී'ති තං විහාරං පවිසිතබ්බං. තත්ථ මාසමත්තං වසනෙනා සචෙ උදොසජ්ජිකෝ උදොසසම්පතතිං සල්ලක්ඛෙත්වා, සචෙ කම්ම ට්ඨානිකෝ කම්මට්ඨානසප්පායතං සල්ලක්ඛෙත්වා, සචෙ පච්චයජ්ජිකෝ පච්චයලාභං සල්ලක්ඛෙත්වා, අනෙනාවසෙස සුඛං වසිස්සති. සකට්ඨානතො ව තත්ථ ගච්ඡන්තෙන න ගොචරගාමෙ ඝටෙතබ්බං. න තත්ථ මනුස්සා වත්තබ්බා: "තුම්හෙ තිස්සාය සලාකභතතාදීනි වා යාගුඛජ්ජකාදීනි වා වස්සාවාසිකං[2] වා නත්ථි. අයං වෙතියස්ස පරික්ඛාරෝ. අයං උපොසථාගාරස්ස. ඉදං තාළඤ්චවා සූචි ව. සමපටිච්ඡථ තුම්හාකං විහාර"නති. සෙනාසනමපත්ත ජග්ගිත්වා දුරුහණ්ඩමතතිකාභණ්ඩානි පටිසාමෙත්වා ගමියවත්තං පූරෙත්වා ගන්තබ්බං. එවං ගච්ඡන්තෙනාපි දහරෙහි පත්තවිවරභණ්ඩිකායො උක්කිපාපෙත්වා තෙලනාළිකතතරදණ්ඩාදීනි ගාහාපෙත්වා ඡත්තං පග්ගය්හ අත්තානං දස්සෙනෙතන ගාමද්වාරෙනෙව න ගනතබ්බං. පටිච්ඡන්නෙන අට්ටිමස්සෙන ගන්තබ්බං. අට්ටිමස්ස අසති ගුම්බාදීනි මද්දනෙතන න ගන්තබ්බං. ගමියවත්තං පන පූරෙත්වා විතක්කං ඡින්දිත්වා සුද්ධ චිත්තෙන ගමනවත්තෙනෙව ගන්තබ්බං. සචෙ පන ගාමද්වාරෙන මග්ගො හොති, ගච්ඡන්තඤ්ච නං සපරිවාරං දිස්වා මනුස්සා 'අම්හාකං ථෙරෝ වියා'ති උපධාරෙත්වා 'කුහිං භනෙත සබ්බපරික්ඛාරෙ ගහෙත්වා ගච්ඡථා'ති වදන්ති, තෙසු වෙ එකො එවං වදති:" වස්සූපනායිකකාලෝ නාමායං. යත්ථ අනෙනාවසෙ භික්ඛූනි කඛාවාරෝ භණ්ඩපටිච්ඡාදනඤ්ච ලභති, තත්ථ භික්ඛූ ගච්ඡන්තී"ති. තස්ස වෙ සුත්වා තෙ මනුස්සා

1. සී. 1. රත්තං. 2. සී. මූ. වස්සාවාසිකං.

"භන්තෙ ඉමස්මිම්පි ගාමෙ ජනෝ භුඤ්ජති චෙව නිවාසෙති ච මං අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡථා"ති වත්වා මිත්තාමච්චෙව පකෙකාසාපෙත්වා සබ්බෙ සම්මන්නසිත්වා විහාරෙ නිබද්ධවට්ටඤ්ච සලාකභත්තාදිනි ච වස්සාවාසිඤ්ච ඨපෙත්වා"ඉඛෙව භන්තෙ වසථා"ති යාචන්ති, සබ්බං සාදිතුං වට්ටති. සබ්බං හෙතං කප්පියඤෙවේ අනවජ්ජඤ්ච. කුරුඵදිඤං පන "කුහිං ගච්ඡථාති වුත්තෙ අසුකට්ඨානන්ති වත්වා, 'කස්මා තත්ථ ගච්ඡථා'ති වුත්තෙ කාරණං ආචික්ඛිතබ්බ"න්ති වුත්තං. උභයම්පි පනෙතං සුද්ධචිත්තත්තාව අනවජ්ජං.

ඉදං ආගන්තුකවත්තං නාම.

ඉදමපන **ආවාසිකවත්තං**: පටිගච්චෙව හි ආවාසිකෙහි විහාරෙ ජග්ගිතබ්බා. ඛණ්ඩඵුල්ලපටිසඞ්ඛරණපරිභණ්ඩානි කාතබ්බානි. රත්තිට්ඨානදිවාට්ඨානවච්චකුටිපස්සාවට්ඨානානි පධානඝරවිහාරේ යොජෙත්වා ඉමානි සබ්බානි පටිජග්ගිතබ්බානි. වෙත්තියෙ සුධාකම්මං මුද්ධා[1] වෙදිකායතෙලමක්ඛනං මණ්ඩවපිඨජග්ගනන්ති ඉදමපි **සබ්බං** කාතබ්බං. වස්සං වසිතුකාමා ආගන්ත්වා උදෙසපරිපුච්ඡාකම්මට්ඨානානුයොගාදීනි කරොන්තා සුඛං වසිස්සන්තීති. කතපරිකම්මෙහි ආසාළ්හිපුණ්ණමසඞ්ඛාතෙ පඨමෙ පවාරණදිවසෙ වස්සාවාසිකං පුච්ඡිතබ්බං.* කත්ථ පුච්ඡිතබ්බං?[*2] යත්ථ පකතියා ලබ්භති. යෙහි පන න දිය්‍යන්තුබ්බං, තෙ[3] පුච්ඡිතුං න වට්ටති. කස්මා පුච්ඡිතබ්බං? කදාචි හි මනුස්සා දෙන්ති. කදාචි දුබ්භික්ඛාදීහි උපද්දුතා න දෙන්ති. තත්ථ යෙ න දස්සන්ති, තෙ අපුච්ඡිත්වා[4] වස්සාවාසිකෙ ගාහිතෙ ගහිතභික්ඛූනං ලාභන්තරායෙ හොති. තස්මා පුච්ඡිත්වාව ගාහෙතබ්බං. පුච්ඡන්තෙන ච තුම්හාකං වස්සාවාසිකං ගාහණ[5]කාලෙ උපකට්ඨොති වත්තබ්බං. සචෙ වදන්ති "භන්තෙ, ඉමං සංවච්ඡරං ඡාතකාදීහි උපද්දුතම්හා. න සක්කොම දාතු"න්ති වා "යං මයං පුබ්බෙ දෙම, තතො ඌනතරං දස්සාම"ති වා "ඉදානි කපාසො සුලභො. යං පුබ්බෙ දෙම. තතො බහුතරං දස්සාම"ති වා, තං සල්ලක්ඛෙත්වා තදනුරූපෙන නයෙන තෙසං තෙසං සෙනාසනෙ භික්ඛූනං වස්සාවාසිකං ගාහෙතබ්බං. සචෙ මනුස්සා වදන්ති "යස්ස අම්හාකං වස්සාවාසිකං පාපුණාති, සො තොමාසං පානීයං උපට්ඨාපෙතු. විහාරමග්ගං ජග්ගතු. වෙත්තියඞ්ගණබොධියඞ්ගණානි ජග්ගතු. බොධිරුක්ඛෙ උදකං ආසිඤ්චතූ"ති. යස්ස තං පාපුණාති, තස්ස ආචික්ඛිතබ්බං. යො පන ගාමෙ පටික්කම්ම යොජනද්වියොජනන්තරෙ හොති, තත්‍ර වෙ කුලානි උපනිස්සාය ඨපෙත්වා විහාරෙ වස්සාවාසිකං දෙන්තියෙව, තානි කුලානි

---

1. ම. ම. මුණ්ඩ. සී. මු' මුද්ද 2. * පුප්පඵලක්ඛණත්තරිතො පාඨෝ සී I. පොත්ථකෙ නත්ථි
3. සී. I. දිය්‍යන්තුබ්බතො මු. දිය්‍යාපුබ්බා, තෙ. සී. 2. දිත්තෙ පුබ්බතො
4. සී. I & II. ආපුච්ඡිත්වා. 5. සී. මු. වස්සා වාසිකඤාහඤ

අපුච්ඡිත්වාපි[1] තෙසං සෙනාසනෙ වත්තං කත්වා වස්සනස්ස වස්සා වාසිකං ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන තෙසං සෙනාසනෙ පංසුකූලිකො වසති, ආගතඤ්ච නං දිස්වා "තුම්හාකා වස්සාවාසිකං දෙමා"ති වදතෙව, තෙන සඞ්ඝස්ස ආචික්ඛිතබ්බං. සචෙ තානි කුලානි සඞ්ඝස්ස දාතුං න ඉච්ඡන්ති, "තුම්හාකං යෙව දෙමා"ති වදන්ති, සභාගො භික්ඛු 'වත්තා කත්වා ගණ්හා'ති වත්තබ්බා. පංසුකූලිකස්ස පන තෙසං න වට්ටති. ඉති සද්ධාදෙය්‍යෙ දායකමනුස්සා පුච්ඡිතබ්බා.

තත්‍රූපපාදෙ පන කපියකාරකා පුච්ඡිතබ්බා. කථං පුච්ඡිතබ්බා? "කිං ආවුසො සංඝස්ස භණ්ඩපටිච්ඡාදනං භවිස්සති"ති. සචෙ වදන්ති: "භවිස්සති භන්තෙ. එකෙනස්ස නවහත්ථසාටකං දස්සාම. වස්සාවාසිකං ගාහෙථා"ති. ගාහෙතබ්බං. සචෙපි වදන්ති: "සාටකා නත්ථි. වත්තු පන අත්ථි. ගාහෙථ භන්තෙ"ති. වත්තුම්හි සන්තෙපි ගාහෙතුං වට්ටතියෙව. කපියකාරකානං හි හත්ථෙ 'කපියභණ්ඩං පරිහරිස්සථා'ති දින්න වත්ථුතො යං යං කපියං, සබ්බං පරිහරිතුං අනුඤ්ඤාතං. යම්පි තත්ථ පිණ්ඩපාතත්ථාය ගිලානපවාරණත්ථාය ච උද්දිස්ස දින්නං, තං විවරෙ උපනාමෙන්තෙහි සංසට්ඨත්තාය අපලොකෙත්වා උපනාමෙතබ්බං. සෙනාසනත්ථාය ඔදිස්ස දින්නං ගරුභණ්ඩං හොති. විවරවසෙ නෙව[2] පන වතුපවාරවසෙන වා දින්නං විවරෙ උපනාමෙතුනානං අපලොකනනවමකිච්චං නත්ථි. අපලොකනකම්මං කරොන්තෙහි ච ප්‍රඤ්ඤාලවසෙනෙව කාතබ්බං. සංඝවසෙන න කාතබ්බං. ජාතරූපරජතවසෙනාපි ආමසඛණ්ඩසඞ්ඝවසෙන වා අපලොකනකම්මං න වට්ටති. කපියභණ්ඩවසෙන විවරතණ්ඩුලාදිවසෙන ච වට්ටති. තම්පන එවං කාතබ්බං: 'ඉදානි සුභික්ඛං සුලභං පිණ්ඩං. භික්ඛූ විවරෙන කිලමන්ති. 'එත්තකං නාම තණ්ඩුලභාගං භික්ඛූනං විවරං කාතුං රුච්චතී'ති,[3] 'ගිලානපච්චයො සුලභො. ගිලානා[4] වා නත්ථි. එත්තකං නාම තණ්ඩුලභාගං භික්ඛූනං විවරං කාතුං රුච්චතී'ති එවං විවර පච්චයං සල්ලක්ඛෙත්වා සෙනාසනස්ස කාලෙ සොසිතෙ සන්නිපතිතෙ සඞ්ඝෙ සෙනාසනග්ගාහකො සම්මන්නිතබ්බො. සම්මන්නනෙනහි ච ඤත්ති සම්මන්නිතබ්බාති වුත්තං. එවං හි නවකො බුද්ධස්ස බුඬ්ඪං ච නවකස්ස ගාහෙස්සති. මහන්තෙන පන මහාවිහාරසදිසෙ විහාරෙ තයො චත්තාරොපි ජනා සම්මන්නිතබ්බා. **කුරුන්දියං** පන අට්ඨපි සොළසපි ජනෙ සම්මන්නිතුං වට්ටතීති වුත්තං. තෙසං සම්මුති කම්මවාචායපි අපලොකනෙනපි වට්ටතියෙව.

තෙහි සම්මතෙහි භික්ඛූහි සෙනාසනං සල්ලක්ඛිතබ්බං. වෙතියඝරං බොධිඝරං ආසනඝරං සම්මුඤ්ජනිඅට්ටො,[5] දාරුඅට්ටො ච වච්චකුටි ඉට්ඨකාසාලා වඩ්ඪකිසාලා ආචාරකොට්ඨකා පානීයමාළො මණ්ඩපා පොක්ඛරණීති එතානි හි අසෙනාසනානි. විහාරෙ අඩ්ඪයොගො

1. සී. මූ. ආපුච්ඡිත්වාපි. 2. සී I වංසෙසඛ. 3. සී. I. වට්ටතීති, 4. සී. මූ ගිලානො. 5. සී. I, අට්ඨො.

පාසාදෙ, හම්මියං ගුහා මණ්ඩපෝ රුක්ඛමූලං වෙළුගුම්බොති ඉමානි සෙනාසනානි. තානි ගාහෙතබ්බානි. ගාහෙනෙන ච 'පඨමං භික්ඛු ගණ්හතූ භික්ඛු ගණ්හථා සෙය්‍යා ගණ්හතූ'නති එවං වුත්තනයෙන ගාහාපෙතබ්බානි. සචෙ සංඝිකෝ ච සද්ධාදෙය්‍යෝ වාති දෙ චීවර පචවයා නොනති, තෙසු යං භික්ඛු පඨමං ගණ්හිතුං ඉච්ඡති, තං ගාහෙත්වා තස්ස සීතිසතෝ පට්ඨාය ඉතරෙ ගාහෙතබ්බා.

සචෙ පන භික්ඛූනං අපපතාය පරිවෙණගෙහන සෙනාසනෙ ගාහියමානෙ එකං පරිවෙණං මහාලාභං හොති, දස වා ද්වාදස වා තිචීවරානි ලභතති, තං විජ්ටෙත්වා අඤ්ඤසු අලාභකෙසු ආවාසෙසු පඤ්ඤාපෙතුං අඤ්ඤසමපි භික්ඛූනං ගාහෙතබ්බානති **මහාසුම්මත්ථෙරෙ** ආහ. **මහාපදුමත්ථෙරෙ** පනාහ: ''න එවං කාතබ්බං. මනුස්සා හි අත්තනොං ආවාසජ්ඣාසයාය පචවයං දෙනති. තස්මා අඤ්ඤති භික්ඛූහි තත්ථ පවිසිතබ්බ''නති. සචෙ පනෙත්ථ මහාථෙරෙ පරිකෙකා සති: "මා ආවුසො එවං ගාහෙථ. භගවතෝ අනුසිට්ඨිං[1] කරොථ. වුත්තං හෙතං භගවතා:-අනුජානාමි භික්ඛවෙ පරිවෙණග්ගෙන ගාහෙතු''නති, තස්ස පරිකෙකාසනත්‍ථාය අත්ථා ''භනෙත භික්ඛු බහූ. පචවයෝ මදෙති. සඞ්ඝභං කාතුං වට්ටතී''ති තං සඤ්ඤපෙත්වා ගාහෙතබ්බමෙව. ගාහෙනෙනත්‍ථ ච සම්මතෙන භික්ඛූනා මහාථෙරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා එවං වත්තබ්බං: "භනෙත තුම්හාකං සෙනාසනං පාපුණාති. ගණ්හථ පචවයං. ධාරෙථා''ති. "අසුකකුලස්ස පචවයෝ අම්හක සෙනාසනඤ්ච මය්හං පාපුණාති ආවුසො''ති. "පාපුණාති භනෙත. ගණ්හථ න''නති. "ගණ්හාම් ආවුසො''ති. ගහිතං හොති, සචෙ පන "ගහිතං වො භනෙත''නි වුත්තෙ "ගහිතං මෙ''ති වා "ගණ්හිස්සථ භනෙත''ති වුත්තෙ "ගණ්හිස්සාමී''ති වා වදති, "අගහිතං හොතී''ති **මහාසුම්මත්ථෙරෙ** ආහ. **මහාපදුමත්ථෙරෙ** පනාහ: "අතීතානාගත වචනං වා හොතු, වත්තමානවචනං වා. සතුපපාදමත්තං ආලය කාරණමත්තමෙවෙත්ථ පමාණං. තස්මා ගහිතමෙව හොතී''ති.

යොපි පංසුකූලිකො භික්ඛු සෙනාසනං ගහෙත්වා පචවයං විස්ස ජෙජති, අයම්පි න[2] අඤ්ඤසම්ං ආවාසෙ පඤ්ඤාපිතබ්බා. තස්මිංයෙව පරිවෙණෙ අග්ගිසාලාය වා දීඝසාලාය වා රුක්ඛමූලෙ වා අඤ්ඤස්ස ගාහෙතුං වට්ටති. පංසුකූලිකොව සාමීති සෙනාසනං ජ්ඣාසිස්සති, ඉතරෙ පචවයා ගණ්හාමීති, එවං දවීහි කාරණෙහි සෙනාසනං සුජ්ඣනිනත්‍රං භවිස්සති. **මහාපච්චරියං** පන වුත්තං: "පංසුකූලිකෙ වාසත්‍ථාය සෙනාසනං ගණ්හන්තෙන සෙනාසනගාහකෙන වත්තබ්බං: 'ඉධ භනෙත පචවයෝ අත්ථි සො කිං කාතබ්බා'ති. තෙන 'ගෙව්‍හ අඤ්ඤං ගාහාපෙහි'ති වත්තබ්බා. සචෙ පන කිඤ්චි අවත්වා වසති, වුත්ත වස්සසෙවස්ස පාදමූලෙ ඨපෙත්වා සාටකං දෙනති, වට්ටති. අථ වස්සාවාසියං දෙමාති වදති, තස්මිං සෙනාසනෙ වස්සා වුත්ත

1. සී I & II. අනුසඤ්ඤි. 2. සී. මූ අයම්පත්ත.

භික්ඛූනං පාපුණාතීති. යෙසං පන සෙනාසනං නත්ථි, කෙවලං පවිසනමෙව දෙතෙති, තෙසං පවිසනං අවස්සාවාසිකෙ සෙනාසනෙ ගාහෙතුං වට්ටති. මනුස්සා ථූපං කත්වා වස්සාවාසියං ගාහාපෙන්ති. ථූපො නාම අසෙනාසනං. තස්ස සමීපෙ රුක්ඛෙ වා මණ්ඩපෙ වා උපනිබන්ධිත්වා ගාහෙතබ්බං. තෙන භික්ඛූනා වෙතියං පටිජග්ගිතබ්බං. බොධිරුක්ඛ- බොධිඝර- ආසනඝර- සම්මුඤ්ජනිඅට්ට[1]- දුරුඅට්ට-වච්චකුටි-ද්වාරකොට්ඨක-පානීයකුටි-පානීයමාලක-දන්තකට්ඨමාලකෙසුපි එසෙව නයො. හොජනසාලා පන සෙනාසනමෙව. තස්මා තං එකස්ස වා බහූනං වා පරිවත්තිදිත්වා ගාහෙතුං වට්ටතීති. සබ්බම්පිදං විත්ථාරෙන **මහාපච්චරියං** වුත්තං. සෙනාසනගාහකෙන පන පාටිපදඅරුණතො පට්ඨාය යාව පුන අරුණං න භිජ්ජති, තාව ගාහෙතබ්බං. ඉදං හි සෙනාසනගාහස්ස ඛෙත්තං. සචෙ පාතොව ගාහිතෙ සෙනාසනෙ අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආගන්ත්වා සෙනාසනං යාචති: "ගහිතං භන්තෙ සෙනාසනං. වස්සූපගතො සඛෙණා. රමණීයො විහාරො. රුක්ඛමූලාදීසු යත්ථ ඉච්ඡථ, තත්ථ වසථා"ති වත්තබ්බං. වස්සූපගතෙහි අන්තොවස්සෙ නිබද්ධවත්තං ඨපෙත්වා වස්සූපගතා භික්ඛූ සම්මුඤ්ජනියො බන්ධිථානි වත්තබ්බා. සුලභා චෙ දණ්ඩකා චෙව සලාකායො ච හොන්ති, එකෙකෙන ඡප්පඤ්ච මූධාභිසම්මුඤ්ජනියො, දෙ තීසෙසා යථාභිසම්මුඤ්ජනියො වා බන්ධිතබ්බා. දුල්ලභා චෙ හොන්ති, දෙ තීසෙසා මූධාභිසම්මුඤ්ජනියො එකා යථාභිසම්මුඤ්ජනී බන්ධිතබ්බා. සාමණෙරෙහි පඤ්ච පඤ්ච උක්කා කොට්ටෙතබ්බා. වත්තවත්ථානෙපු තාසාවපරිභණ්ඩා කාතබ්බා. "වත්තං කරොන්තෙහි[2] න උද්දිසිතබ්බං. න උද්දිසාපෙතබ්බං. න සජ්ඣායො කාතබ්බො. න පබ්බාජෙතබ්බං. න උපසම්පාදෙතබ්බං. න නිස්සයො දාතබ්බො. න ධම්මසවණං කාතබ්බං. සබ්බෙව හි එතෙ පපඤ්චා. නිප්පපඤ්චා හුත්වා **සමණධම්මමෙව** කරිස්සාමා"ති වා "සබ්බෙ තෙරස්ස ඛුත්තඛාතිං සම්පාදෙනතු. සෙය්‍යං අනුපෙත්වා ඣානවංතමෙහි ජිනිනාමෙනතු. මූගබ්බතං ගණ්හාතු. සත්තාහකරණීයෙන ගතාපි භාජනීයභණ්ඩං ලභන්තූ"ති වා එවරූපං අධම්මිකං වත්තං න කාතබ්බං. එවම්පත කාතබ්බං: "පරියත්තිධම්මොපි නාම තිවිධම්පි සද්ධම්මං පතිට්ඨාපෙති. තස්මා සක්කච්චං උද්දිසථ. උද්දිසාපෙථ. සජ්ඣායං කරොථ. පඨානඝරෙ වසන්තානං සංඝට්ටනං අකත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං අවිහෙඨෙන්තා නිසීදිත්වා උද්දිසථ. උද්දිසාපෙථ. සජ්ඣායං කරොථ. ධම්මසවණං සම්පාදෙථ. පබ්බාජෙන්තා සොධෙත්වා පබ්බාජෙථ. සොධෙත්වා උපසම්පාදෙථ. සොධෙත්වා නිස්සයං දෙථ. එකොපි හි කුලපුත්තො පබ්බජ්ජඤ්ච උපසම්පදඤ්ච ලභිත්වා සත්ථුං සාසනං පතිට්ඨාපෙති. අත්තනො ථාමෙන යන්තකානි සක්කොථ, තන්තකානි ඛුත්තඛාතිං සම්පාදෙථ. අඤ්ඤත්‍රවස්ස නාමෙතං. සත්තදිවසං රත්තියා ච පඨමපච්ඡිමයාමෙසු අපමත්තෙන හි භවිතබ්බං. විරියං ආරභිතබ්බං. පොරාණකා මහා

1. සී. I අට්ඨ. 2. සී. මූ. පන.

එෙරූපි සඞ්ඝපරිණායෙ ජිණ්ණෙ, අඤ්ඤතාවසෙස එතෙවාරිකවත්තං පූරසිංසුයෙව[1]. ගෙසස මත්තං ජානිත්වා දසවස්සුද්දෙසකථං දස අනුසන්ධි දසාභුස්සකිඅට්ඨකිංසාරම්භණකථඤ්ච කාතුං වට්ටති. ආගන්තුකානං වත්තං කාතුං සත්තාහකරණීයෙන ගතානං අපලොකෙත්වා දාතුං වට්ටතී"ති එවරූපං වත්තං කාතබ්බං. අයි ව භික්ඛු ඔවදිතබ්බා: "විඤ්ඤාණකපරිපුණ්ණෙරූසවවනානි මා වදථ. දිවසෙ දිවසෙ සීලානි ආවජ්ජෙන්තා චතුරාරක්ඛා අනාපෙන්තා මනසිකාරබහුලා විහරථා"ති, දන්තකට්ඨාදනවත්තං ආචික්ඛිතබ්බං. චෙතියං වා බොධිං වා වන්දනත්තාය ගච්ඡන්තෙන පත්තා වා එවිතාය පක්ඛිපනෙන න කථෙතබ්බා. භික්ඛාචාරවත්තං ආචික්ඛිතබ්බං. අන්තොගාමෙ මනුස්සෙහි සද්ධිං පවත්තසඤ්ඤාපනකථා වා විඤ්ඤාපනකථා වා න කථෙතබ්බා. රක්ඛිතින්ද්‍රියෙහි භවිතබ්බං. ඛණ්ඩිකවත්තඤ්ච සෙඛිය වත්තඤ්ච පූරෙතබ්බ"න්ති එවරූපං[2] බහුකාපි නීයන්තිකකථා ආචික්ඛිතබ්බාති.

පවිජිතවස්සූපනායිකදිවසෙ පන සචෙ කාලං සොසෙත්වා සන්නිපතිතෙ සඞ්ඝෙ කොචි දායකෙ වත්ථු ආහරිත්වා වස්සාවාසිකං දෙති, ආගන්තුකො වෙ භික්ඛු සඞ්ඝත්ථෙරා හොති, තස්ස දාතබ්බං. නවකො වෙ හොති, සම්මතෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝත්ථෙරා වත්තබ්බා: "සචෙ භන්තෙ ඉච්ඡථ, පඨමභාගා මුඤ්චිත්වා ඉදං වත්ථුං ගණ්හථා"ති. අමුඤ්චන්තස්ස න දාතබ්බා. සචෙ පන පුබ්බෙ ගාහිතං මුඤ්චිත්වා ගණ්හාති, දාතබ්බා. එතෙනෙව උපායෙන දුතියත්ථෙරතො පට්ඨාය පරිවත්තෙත්වා පත්තට්ඨානෙව ආගන්තුකස්ස දාතබ්බං. සචෙ පඨම වස්සූපගතා දෙ තීණි චත්තාරි පඤ්ච වා වත්ථූනි අලත්ථුං, ලද්ධා ලද්ධා එතෙනෙව උපායෙන වස්සිකජ්ජාපෙත්වා යාව ආගන්තුකස්ස සමයා හොති, තාව දාතබ්බං. තෙන පන සමයෙන ලද්ධෙ අවසිට්ඨෙ අනුභාගො ථෙරාසනෙ දාතබ්බො. සචෙ දුබ්භික්ඛං හොති, චීවුපි වස්සූපනායිකාසු වස්සූපගතා භික්ඛූ භික්ඛාය කිලමන්තා "ආවුසො ඉධ වසන්තා සබ්බෙව කිලමාම. සාධු වත දෙ හාගා හොම. යෙසං ඤාතිපවාරිතට්ඨානං අත්ථි, තෙ තත්ථ වසිත්වා පවාරණාය ආගන්ත්වා අත්තනො පත්තා වස්සාවාසිකං ගණ්හන්තූ"ති වදන්ති, තෙසු යෙ තත්ථ වසිත්වා පවාරණාය ආගච්ඡන්ති, තෙසං අපලොකෙත්වා වස්සාවාසිකා දාතබ්බා. සාදියන්තාපි හි තෙ නෙව වස්සාවාසිකස්ස සාමිනො. බ්‍යන්තාපි[3] ව ආවාසිකා නෙව අදාතුං ලභන්ති. සූරෙඤ්ඤමපන වුත්තං "කතිකවත්තං කාතබ්බං: සබ්බෙහි තෙහි ඉධ යාගුභත්තා නපච්චනුභොති. සහාගට්ඨානෙ වසිත්වා ආගච්ඡථ. තුම්හාකං පත්තා වස්සාවාසිකං ලභිස්සථා"ති. තඤ්ච එතෙ පටිබාහති, සුපටිබාහිතං. නෙ වෙ පටිබාහති, කතිකා සුකතා. පච්ඡා තෙසං තත්ථ වසිත්වා ආගතානං අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. අපලොකන

1. සී මු. පූරසිංසු ආවරිය වත්තං. 2. සී ෆ. එවරූපිං.
3. සී. මු. මියන්තාපි.

කාලෙ පටිබාහිතුං න ලභතී"ති. පුනපි වුත්තං: "සචෙ වස්සූප
ගතෙසු එකවාතං වස්සාවාසිකෙ අපාපුණන්තෙ භික්ඛූ කතිකං
කරොන්ති: ජිත්තාවස්සානං වස්සාවාසිකඤ්ච ඉදානි උපජ්ජනකවස්සා
වාසිකඤ්ච ඉමෙසං දුතං රුචවන්තීති එවං කතිකාය සතාය ගාහිත
සදිසමෙව හොති. උපඩ්ඪුපපන්නං නෙසමෙව දුතබ්බ"න්ති.
තෙමාසං පානීයං උපට්ඨපෙත්වා විහාරමග්ගවෙතියඔණබොධියඔණ
ණානි ජග්ගිත්වා බොධිරුක්ඛෙ උදකං සිඤ්චිත්වා පකක්කන්තොපි
විබ්භන්තොපි වස්සාවාසියං ලභතියෙව. භණ්ඩිවිට්ඨං හි තෙන තං.
සඞ්ඝිකං පන අපලොකනකම්මං කත්වා ගාහිතං අන්තොවස්සෙ
විබ්භන්තොපි ලභතෙව. පවවග්ගවසෙන පන ගාහිතං න ලභතීති වදන්ති.
සචෙ වුත්ථවස්සො දිසඞ්ගමිකො භික්ඛු ආවාසිකස්ස භත්තතො
කිඤ්චිදෙව කපල්ලියභණ්ඩං ගහෙත්වා 'අසුකකුලෙ මය්හං වස්සා
වාසිකං පත්තං, තං ගණ්හථා'ති වත්වා ගතට්ඨානෙ විබ්භමති, වස්සා
වාසිකං සඞ්ඝිකං හොති. සචෙ පන මනුස්සෙ සඤ්ඤා සම්පටිච්ඡා
පෙත්වා ගච්ඡති ලභති. 'ඉදං වස්සාවාසිකං අම්හාකං සෙනාසනෙ
වුත්ථභික්ඛූනං දෙමා'ති වුත්තෙ, යස්ස ගාහිතං, තස්සෙව හොති.
සචෙ පන සෙනාසනසාමිකස්ස පියකම්මකාය පුත්තධීතාදයො බහූනි
වත්ථානි ආහරිත්වා 'අම්හාකං සෙනාසනෙ දෙමා'ති දෙන්ති, තත්ථ
වස්සූපගතස්ස එකමෙව වත්ථං දාතබ්බං. සෙසානි සඞ්ඝිකානි හොන්ති.
වස්සාවාසිකවණ්ඩිකාය ගාහෙතබ්බානි. ඡිත්තිකාය අසති ථෙරාසනතො
පට්ඨාය ගාහෙතබ්බානි. සෙනාසනෙ වස්සූපගතං භික්ඛුං නිස්සාය
උපජ්ජනෙන චිත්තපසාදෙන බහූනි වත්ථානි ආහරිත්වා 'සෙනාසනස්ස
දෙමා'තිපි දින්නාසුපි එසෙව නයො. සචෙ පන පාදමූලෙ ඨපෙත්වා
'එතස්ස භික්ඛුනො දෙමා'ති වදන්ති, තස්සෙව හොන්ති. එකස්ස
ගෙහෙ ද්වෙ වස්සාවාසිකානි, පඨමභාගො සාමණෙරස්ස ගාහිතො
හොති, දුතියො ථෙරාසනෙ, සො එකං දස්සතීං එකං අට්ඨතීං
සාවකං පෙසෙති 'වස්සාවාසිකං පත්තභික්ඛුනං දෙථා'ති, විවිනිත්වා
වරභාගං සාමණෙරස්ස දත්වා අනුභාගො ථෙරාසනෙ දාතබ්බා.
සචෙ පන උභොපි ඝරං නෙත්වා භොජෙත්වා සඟමෙව පාදමූලෙ
ඨපෙති, යං යස්ස දින්නං, තදෙව තස්ස හොති. ඉතො[1] පරං
මහාපච්චරියං ආගතනයො හොති: එකස්ස ඝරෙ දහරසාමණෙරස්ස
වස්සාවාසිකං පාපුණාති, සො වෙ පුච්ඡිතබ්බෝ: 'අම්හාකං වස්සාවාසිකං
කස්ස පත්ත'නාති, 'සාමණෙරස්ස'ති අවත්වා 'ඉතකාලෙ ජාතිස්සා'ති
වත්වා දුතදිවසෙ එකං මහාථෙරං පෙසෙත්වා නීහරාපෙතබ්බං.
සචෙ යස්ස වස්සාවාසිකං පත්තං, සො විබ්භමති වා කාලං වා
කරොති, මනුස්සා වෙ පුච්ඡිතබ්බා: 'කස්ස අම්හාකං වස්සාවාසිකං
පත්ත'නාති. තෙසං යථාභූතං ආචික්ඛිතබ්බං. සචෙ තෙ වදන්ති
'තුම්හාකං දෙමා'ති, තස්ස භික්ඛුනො පාපුණාති. අථ සංඝස්ස වා

1. සී, I & II. තතො.

ගණස්ස වා දෙනති, සංඝස්ස වා ගණස්ස වා පාපුණාති. සබෙ වස්සූපගතා සුද්ධපංසුකූලිකායෙව හොන්ති, ඈතොවා දිත්තං වස්සාවාසිකං සෙනාසනපරික්ඛාරං වා කත්වා ඨපෙතබ්බං. විභෙබාහනාදීනි වා කාතබ්බානීති. ඉදං නෙවාසිකවත්තං.

සෙනාසනගාහවිනිච්ඡයෝ නිට්ඨිතෝ

උපනන්දවත්ථුස්මිං, "තත්ථ තයා මොඝපුරිස ගහිතං ඉධ මුඛකං[1] තත්ථ මුඛකං[1]"නති එත්ථ අයමත්ථෝ: යං තයා තත්ථ සෙනාසනං ගහිතං, තතෝ[2] ගණභොජනතොව ඉධ මුඛකං හොති. **"ඉධ දුන්නං ආවුසො මුඛත්වාමී"ති[3]** වදන්තෙන පන තං තත්රාපි මුඛකං. එවං ත්වං උභයත්ථ පරිබාහිරෝ. අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයෝ: ගහණෙන ගහණං පටිපස්සමහි. ගහණෙන ආලයෝ පටිපස්සමහි. ආලයෙන ගහණං පටිපස්සමහි. ආලයෙන ආලයෝ පටිපස්සමහි. කථං? ඉධෙකච්චෙ වස්සූපනායිකදිවසෙ එකස්මිං විහාරෙ සෙනාසනං ගහෙත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා තත්රාපි ගණ්හාති, තස්ස ඉමිනා ගහණෙන පුරිමගහණං පටිපස්සමහි. අපරෙ 'ඉධ වසිස්සාමී'ති ආලයමත්තං කත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා තත්ථ සෙනාසනං ගණ්හාති, තස්ස ඉමිනා ගහණෙන පුරිමෙ ආලයෝ පටිපස්සමහි. එකෙ 'ඉධ වසිස්සාමී'ති සෙනාසනං වා ගහෙත්වා ආලයං වා කත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා 'ඉමෙවදානි වසිස්සාමී'ති ආලයං කරොන්ති, ඉවස්ස ආලයෙන වා ගහණං ආලයෙන වා ආලයෝ පටිපස්සමහි. සබ්බත්ථ පඨිමෙ ගහණෙ වා ආලයෙ වා නිට්ඨිති. යො පන එකස්මිං විහාරෙ සෙනාසනං ගහෙත්වා අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ වසිස්සාමීති ගච්ඡති, තස්ස උපචාරසීමාතික්කමෙ සෙනාසනගාහො පටිපස්සමහි. යදි පන 'තත්ථ එස්සු භවිස්සති, වසිස්සාමි. නො වෙ, ආගමිස්සාමී'ති ගන්ත්වා අථාසුභාවං ඤත්වා පච්චාගච්ඡති, වට්ටති.

තිවස්සන්තරෙනාති එත්ථ තිවස්සන්තරො නාම යො දීහි වස්සෙහි මහන්තතරො වා දහරතරො වා හොති; යො පන එකෙන වස්සෙන මහන්තතරො වා දහරතරො වා හොති; යො වා සමාන වස්සො, තත්ථ වත්තබ්බමෙව නත්ථි. ඉමෙ සබ්බෙ එකස්මිං මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා දෙ දෙ හුත්වා නිසීදිතුං ලභන්ති. යං තිණ්ණං නපහොති,[4] තං සංහාරිමං වා හොතු[5] අසංහාරිමං වා, තථාරූපෙ අපි ඵලක ඛණ්ඩෙ අනුපසම්පන්නෙනාපි සද්ධිං නිසීදිතුං වට්ටති. **භාජිනබ්භති** හත්ථිකුමෙහ පනිධත්ථිතං; එවං කතස්ස කිරෙතං නාමං. **සබ්බං පාණාදපරිභොගන්ති** සුවණ්ණරජතාදිවිචිත්රානි කවාටානි මඤ්ච පීඨානි තාලවණ්ටානි සුවණ්ණරජතමයපානීයඝටසරාවාති යං කිඤ්චි

1, මුඛකං-පාලි. 2. සී. මු. තං හෙ. 3. සී. I මුඤ්චාමි.
4. සී, මු. නපපහොතු. 5, සී, මු. හොති.

විතක්කමථං කතං, සබ්බං වට්ටති. 'පාසාදස්ස දාසිදාසං බෙත්ත වත්ථුං ගොමහිසං දෙමා'ති වදන්ති, පාවෙක්කං ගහණකිච්චං නත්ථි. පාසාදෙ පටිග්ගහිතෙ පටිග්ගහිතමෙව හොති.[1] ඉගාණකාදීනි සංඝිකවිහාරෙ වා පුග්ගලිකවිහාරෙ වා මඤ්චපීඨකෙසු[2] අපරිභොගානි පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටන්ති. ධම්මාසනෙ පන ඝිලිවිතකනීහාරෙන ලබ්භන්ති. තත්‍රාපි නිපජ්ජිතුං න වට්ටති.

පඤ්චිමානීති රාසිවසෙන පඤ්ච; රූප[3]වසෙන පනෙතානි බහූනි හොන්ති. තත්ථ **ආරාමෝ** නාම පුප්ඵාරාමෝ වා ඵලාරාමෝ වා; **ආරාමවත්ථු** නාම තෙසං යෙව ආරාමානං අත්ථාය පරිච්ඡින්දිත්වා ඨපිතොකාසො; තෙසු වා ආරාමෙසු විනට්ඨෙසු තෙසං පොරාණ භූමිභාගො; **විහාරෝ** නාම යං කිඤ්චි පාසාදදීඝාසනං; **විහාර වත්ථු** නාම තස්ස පතිට්ඨානොකාසො; **මඤ්චෝ** නාම මඤ්චකො බුන්දිකාබද්ධො[4] කුළීරපාදකො ආහච්චපාදකොති ඉමෙසං පුබ්බ වුත්තානං වත්තූනං මඤ්චානං අඤ්ඤතරෝ; **පීඨං** නාම දීඝාරකා දීනංයෙව වත්තූනං පීඨානං අඤ්ඤතරං; **භිසි** නාම උණ්ණාභිසි ආදීනං පඤ්චන්නං අඤ්ඤතරා; **බිම්බොහනං** නාම වුත්තප්පකාරානං බිම්බොහනානං අඤ්ඤතරං; **ලොහකුම්භී** නාම ඇාලකලොහෙන වා තම්බලොහෙන වා යෙන කෙනචි ලොහෙන[5] කාතබ්බා; **ලොහ භාණකාදීසුපි** එසෙව නයො. එත්ථ පන **භාණකා**නි අරඤ්ඤරෙ වුච්චති. **වාරඤ්චා**ති ඝටෝ; **ඝටාභාවං** ඤත්වාහමෙව. **වාසිආදීසු වලී** ආදිසු ච දුවිඤ්ඤෙය්‍යං නාම නත්ථි. එවං–

> විසඛාහා**නි** දෙ හොන්ති ඝාතියං වත්ථුඛාහනං,
> වත්ථුඛං තවකොට්ඨාසං පඤ්චමං අට්ඨභෙදනං.
> ඉති පඤ්චහි රාසීහි පඤ්චනිම්මලලොචනො,
> පඤ්චවිඤ්ඤඨං නාථො ගරුඛණ්ඩං පකාසයී.

තත්‍රායං විනිච්ඡයකථා: ඉදං හි සබ්බම්පි ගරුඛණ්ඩං. ඉධ **අවිස්සජ්ජියං**, කිටාගිරිවත්ථුම්හි 'අවෙහඛ්ගියන්ති' වුත්තා. **පරිවාරෙ** පන–

> "අවිස්සජ්ජියං අවෙහඛ්ගියං පඤ්ච වුත්තා මහෙසිනා,
> විස්සජ්ජෙත්වානස්ස පරිභුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්ති,
> පඤ්චාමෙසා කුසලෙහි චින්තිතා"ති

ආගතං. තස්මා මූලවෙජ්ජවසෙන අවිස්සජ්ජියං අවෙහඛ්ගියඤ්ච පරිවාරනයවසෙන පන විස්සජ්ජෙත්වානස්ස පරිභුඤ්ජන්තස්ස ච අනාපත්තීති එවමෙත්ථ අධිප්පායො වෙදිතබ්බො.

---

1. සී. 1. &. II. හොන්ති. 2. සී. I. පීඨකෙසු වා. 3. සී. ඉ. සරූප.
4. සී. 1. &. II. මුදුකාබද්ධො. 5. සී. I. තම්බලොහෙන වා ලොහෙන.

තත්‍රායං ආනුපුබ්බිකථා: ඉදං තාව පඤ්චවිධම්පි විවරපිණ්ඩපාත හෙසජ්ජත්‍රයඤ්ච උපනෙතුං න වට්ටති. ථාවරෙන ච ථාවරං ගරු හණ්ඩන ච ගරුභණ්ඩං පරිවත්තෙතුං වට්ටති. ථාවරෙ පන ඛෙත්තං වත්ථුං[1] තළාකං මාතිකාති එවරූපං භික්ඛුසංඝස්ස විචාරෙතුං වා සම්පටිච්ඡිතුං වා අධිවාසෙතුං වා න වට්ටති. කප්පියකාරකෙහෙව විචාරිතතෝ කප්පියභණ්ඩං වට්ටති. ආරාමෙන පන ආරාමං ආරාම වත්ථුං විහාරං විහාරවත්ථූනි ඉමානි චත්තාරිපි පරිවත්තෙතුං වට්ටති.[2]

තත්‍රායං පරිවත්තනනයෝ: සංඝස්ස කාළිකෙරාරාමෝ දූරෙ හොති. කප්පියකාරකා වා බහුතරං ඛාදන්ති. යම්පි න ඛාදන්ති, තතෝ සකට වෙතනං දත්වා අපපමෙව ආහරන්ති. අඤ්ඤසම්පන තස්ස ආරාමස්ස අවිදූරෙ ගාමවාසීනං මනුස්සානං විහාරස්ස සම්පෙ ආරාමෝ හොති. තෙ සංඝං උපසංකමිත්වා සකෙන ආරාමෙන තං ආරාමං යාචන්ති. සංඝෙන "රුච්චති සංඝස්සා"ති අපලොකෙත්වා සම්පටිච්ඡිතබ්බා. සචෙ හි භික්ඛූනං රුක්ඛසහස්සං හොති, මනුස්සානං පඤ්ච සතානි, 'තුම්හාකං අරාමෝ බුද්ධකොං'ති න වත්තබ්බං. කිඤ්චාපි හි අයං බුද්ධකොං, අථ ඛෝ ඉතරතෝ බහුතරං ආයං දෙති. සචෙපි සම්ඝ මෙව දෙති, එවමපි ඉච්ඡිතිච්ඡිතක්ඛණෙ පරිභුඤ්ජිතුං සක්කාති ගහෙතබ්බමෙව. සචෙ පන මනුස්සානං බහුතරා රුක්ඛා හොන්ති, 'නනු තුම්හාකං බහුතරා රුක්ඛා'ති වත්තබ්බං. සචෙ "අතිරෙකං අම්හාකං පුඤ්ඤං හොතු. සංඝස්ස දෙමා"ති වදන්ති, ජානාපෙත්වා සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. භික්ඛූනං රුක්ඛා ඵලධාරිනෝ, මනුස්සානං රුක්ඛා න තාව ඵලං ගණ්හන්ති, කිඤ්චාපි න ගණ්හන්ති, න විරෙන ගණ්හිස්සන්තීති සම්පටිච්ඡිතබ්බමෙව. මනුස්සානං රුක්ඛා ඵලධාරිනෝ, භික්ඛූනං න තාව ඵලං ගණ්හන්ති. 'නනු තුම්හාකං රුක්ඛා ඵලධාරිනෝ'ති වත්තබ්බං. සචෙ 'ගණ්හථ භන්තෙ. අම්හාකං පුඤ්ඤං භවිස්සති'ති දෙන්ති, ජානාපෙත්වා සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. එවං ආරාමෙන ආරාමෝ පරිවත්තෙතබ්බා. එතෙනෙව නයෙන ආරාම වත්ථුම්පි විහාරෙපි විහාරවත්ථුම්පි ආරාමෙන පරිවත්තෙතබ්බං. ආරාම වත්ථූනා ච මහන්තෙන වා බුද්ධකෙන වා ආරාමං ආරාමවත්ථුං විහාරං විහාරවත්ථූනි.

කථං විහාරෙන විහාරෝ පරිවත්තෙතබ්බා? සංඝස්ස අන්තෝ ගාමෙ ගෙහං හොති. මනුස්සානං විහාරමජ්ඣෙ පාසාදෙ. උභොපි අඤ්ඤන සමකා. සචෙ මනුස්සා තෙන පාසාදෙන තං ගෙහං යාචන්ති, සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. භික්ඛූනඤ්ඤෙව මහග්ඝතරං ගෙහං හොති, 'මහග්ඝතරං අම්හාකං ගෙහ'න්ති වුත්තෙ ච 'කිඤ්චාපි මහග්ඝතරං, පබ්බජිතානං අසාරුප්පං, න සක්කා තත්ථ පබ්බජිතෙහි වසිතුං. ඉදමපන සාරුප්පං ගණ්හථා'ති වදන්ති, එවමපි සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. සචෙ

1. සී. I ක, II. ඛෙත්තං ඛෙත්තවත්ථුං. 2. සී. II. න වට්ටති.

පන මනුස්සානං මහග්ඝං හොති,'නනු තුම්හාකං ගෙහං මහග්ඝ'නන්ති වත්තබ්බං, 'හොතු භණෙත, අම්හාකං පුඤ්ඤං භවිස්සති' ගණ්හථා'ති වුත්තෙ පන සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. එවං විහාරෙන විහාරෝ පරිවත්තෙතබ්බෝ, එතෙනෙව නයෙන විහාරවත්ථුම්පි ආරාමොපි ආරාමවත්ථුම්පි විහාරෙන පරිවත්තෙතබ්බං; විහාරවත්ථුනා ච මහග්ඝෙන වා අප්පග්ඝෙන වා විහාරං විහාරවත්ථුං ආරාමං ආරාමවත්ථුං[1]. එවං තාව ථාවරෙන ථාවරපරිවත්තනං වෙදිතබ්බං.

ගරුභණ්ඩෙන ගරුභණ්ඩපරිවත්තනෙ **පන** මඤ්චපීඨං මහන්තං වා හොතු ඛුද්දකං වා අන්තමසො චතුරඞ්ගුලපාදකං වා ඝාමඩුරකෙහි පංඝාගාරකෙසු කීළන්තෙහි කතමපි සඞ්ඝස්ස දින්නකාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩං හොති. සවෙපි රාජරාජමහාමත්තාදයො එකපච්චාරෙනෙව මඤ්චඝතං වා මඤ්චඝහස්සං වා දෙන්ති, සබ්බෙ කපටියමඤ්චා සම්පටිච්ඡිතබ්බා. සම්පටිච්ඡිත්වා බුද්ධපටිරූපියා "සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජථා"ති දාතබ්බා. පුග්ගලිකවසෙන න දාතබ්බා. අතිරෙකමඤ්චෙව භණ්ඩාගාරාදීසු පඤ්ඤුපෙන්තා පත්තවිවරං ඔකඤ්චිතුම්පි වට්ටති. 'ඉමේ සීමාය සඞ්ඝස්ස දෙමා'ති දින්නමඤ්චා සඞ්ඝත්ථෙරස්ස වසනට්ඨානෙ දාතබ්බෙ. තත්ථ වෙ බහූ මඤ්චා හොන්ති, මඤ්චෙන කම්මං නත්ථි, යස්ස වසනට්ඨානෙ කම්මං අත්ථි, තත්ථ "සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජථා"ති දාතබ්බෝ. මහග්ඝෙන සතග්ඝනකෙන වා සහස්සග්ඝනකෙන වා මඤ්චෙන අඤ්ඤං මඤ්චසතං ලබ්භති, පරිවත්තෙතබ්බා ගහෙතබ්බං. න කෙවලං මඤ්චෙන මඤ්චොවෙව, ආරාමආරාමවත්ථු විහාර විහාරවත්ථු පීඨ භිසිබිම්බොභනාදිපි පරිවත්තෙතුං වට්ටන්ති. එස නයො පීඨභිසිබිම්බොභනෙසුපි. එතෙසු හි කපටියාකපටියං වුත්තනයමෙව. තත්ථ අකපටියං න පරිභුඤ්ජිතබ්බං. කපටියං සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. අකපටියං වා මහග්ඝං කපටියං වා පරිවත්තෙතබ්බා වුත්තවත්ථූනි ගහෙතබ්බානි. අගරුභණ්ඩූපගං පන භිසිබිම්බොභනං නාම නත්ථි.

ලොහකුම්භි ලොහභාණකං ලොහකඩාහනන්ති ඉමානි භිඤ්ඤමහන්තානි වා හොතු ඛුද්දකානි වා අන්තමසො පසතමත්තඋදක ගණ්හනකානිපි, ගරුභණ්ඩානියෙව. **ලොහවාරකො** පන කාලලොහ තම්බලොහවට්ටලොහකංසලොහානං යෙන කෙනචි කතො සිඛල දීපෙ පාදගණ්හනකො හාපෙතබ්බෝ. පාදෙ නාම මගධනාළියා පඤ්ච නාළිමත්තං ගණ්හාති. තතො අධිකං ගණ්හනකො ගරුභණ්ඩං. ඉමානි තාව පාළියං ආගතානි ලොහභාජනානි. පාලිඅපත්ත අනා ගතානි භිංකාර පටිග්ගහ උළුංක දබ්බි කටච්ඡු පානි තට්ටක සරක සමුග්ගඅඞ්ගාරකපල්ල ධූමකටච්ඡුආදීනි බුද්ධකානි වා මහන්තානි වා සබ්බානි ගරුභණ්ඩානි. පත්තතා අයථාලකං තම්බලොහථාලකන්ති ඉමානි පන භාජනියානි. කංසලොහවට්ටලොහභාජනවිනති සඞ්ඝික පරි

1. සී. ඉ. විහාර විහාරවත්ථු ආරාම අරාමවත්ථූනි.

හොගෙන වා ගිලිවිභාවානි වා වට්ටති. පුග්ගලිකපරිභොගෙන න වට්ටති. කංසලොහාදිභාජනං සඞ්ඝස්ස දින්නමපි පාරිහාරියං න වට්ටති. 'ගිලිවිකවනීහාරෙනෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බ'න්ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං.

යපෙච්චා පන භාජනවිකතිං අසුද්ධසම්මිපි තපුපියලොහභණ්ඩ අසුද්ධානි අසුද්ධනිසලාකා කණණමිලහරණී පණණසූචි බුද්ධකොපිපඵලකො බුද්ධකං ආරකණ්ටකං කුසුච්චිකානාළං තත්තරයට්ඨිවෙධකො තඤ්චුදනං හෙණ්ඩිවාලෝ[1] ලොහකුටෝ ලොහකඩි ලොහගුළෝ ලොහපිණ්ඩි ලොහවඞ්කලිකං අසුද්ධමපි විපන්නතලොහභණ්ඩං භාජනීයං. ධූමනෙත්තඵාලදීපරුක්ඛදීපකපල්ලඞ්කඵලම්බකදීඝාසිපුරිස තිරච්ඡානගතරූපකානි පන අසුද්ධානි වා හිත්තිවිජ්ඣනකවාටාදීසු උපනෙතබ්බානි, අනන්තමසෝ ලොහබිළඞ්කං උපාදාය සඞ්ඛානි ගරුභණ්ඩානියෙව හොන්ති, අත්තනා ලද්ධානිපි පරිහරිත්වා පුග්ගලිකපරිභොගෙන න පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. සඞ්ඝිකපරිභොගෙන වා ගිලිවිකවානි වා වට්ටන්ති. තිපුභණ්ඩෙපි එසෙව නයො. ඛීරපාසාණමයානි තට්ටකඅරකාදීනි ගරුභණ්ඩානියෙව. ඝටකො පන තෙලභාජනං වා පාදඝණභනකතො අතිරෙකමෙව ගරුභණ්ඩං. සුවණ්ණරජතභාජනානි කුටජානිඵලිකභාජනානි ගිලිවිකවානිපි න වට්ටන්ති. පගෙව සඞ්ඝික පරිභොගෙන වා පුග්ගලිකපරිභොගෙන වා. සෙනාසනපරිභොගෙ පන ආමාසමපි අනාමාසමපි සඞ්ඝං වට්ටති.

වාසිආදිසු යාය වාසියා යපෙච්චා දන්තකට්ඨච්ඡේදනං වා උච්චූ තච්ඡනං වා අසුද්ධං මහාකම්මං කාතුං න සක්කා, අයං භාජනීයා. තතො මහන්තතරා[2] යෙන කෙනචි ආකාරෙන කතා වාසි' ගරුභණ්ඩං. **එරසු** පන අනන්තමසෝ වෙජ්ජානං සිරා[3] වෙධකඵරසුපි ගරුභණ්ඩමෙව. **කුඨාරිසං** ඵරසුසදිසො එව විනිච්ඡයෝ. යා පන ආයුධසංඛෙපෙන කතා, අයං අනාමාසා. **කුඳුලෝ** අනන්තමසෝ චතුරඞ්ගුලමත්තොපි ගරුභණ්ඩමෙව. **නිඛාදනං** චතුරස්සමුඛං වා හොතු, දෙණ්ඩිමුඛං වා වංකං වා උජුකං වා, අන්තමසෝ සම්මුඤ්ජනිදණ්ඩකවෙධනමපි දණ්ඩබද්ධං වෙ, ගරුභණ්ඩමෙව. **සම්මුඤ්ජනිදණ්ඩඛණනකමපන** අදණ්ඩකං තලමත්තමෙව යං සක්කා සිපාටිකාය පක්ඛිපිත්වා පරිහරිතුං, තං භාජනීයං. **සිබ්බනම්පි** නිඛාදනෙනෙව සඞ්ගහිතං. යෙහි මඤ්චසෙහි විහාරෙ වාසිආදීනි දින්නානි හොන්ති, තෙ වෙ ඝරෙ දඤ්චෙ වා වොරෙහි වා විලුම්පෙත "දෙථ නෝ හරන්තෙ උපක්ඛරෙ[4]. පුන පාකතිකෙ කරිස්සාමා"ති වදන්ති, දාතබ්බා. සචෙ හරන්ති,[5] න වාරෙතබ්බා. අන්නාහරන්තාපි න වොදෙතබ්බා. කම්මාර තට්ටකාර චුන්දකාර තළකාර මණිකාර පත්තබන්ධකානං අධිකරණිමුට්ඨිකඝණ්ඩාසතුලාදීනි සඞ්ඝානි ලොහමය උපකරණානි සංඝෙ දින්නකාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩානි. තිපුකොට්ඨකාසුවණ්ණකාරවම්මකාරඋපකර

1. සී මූ. ගිණ්ඩිවාලෝ 2 සී 1. & II. මහන්තරා 3 සී මූ සිරා
4. සී. මූ. උපකරණං. 5. සී. I & මූ. ආහරන්ති.

ණෙසුපි එසෙව නයො. අයමපන විසෙසො: තිපුකොට්ඨන උපකරණෙසුපි තිපුවෙජ්දනසත්ථකං, සුවණ්ණකාරඋපකරණෙසු සුවණ්ණවෙජ්දනසත්ථකං, වම්මිකාරඋපකරණෙසු භාතපරිකම්මවම්මඝංසනිකා බුද්ධසන්තිකේ ඉමානි භාජනීයභණ්ඩානි. තඤ්චිතතුන්නකාරඋපකරණෙසුපි ඨපෙත්වා මහාකත්තරිං මහාසණ්ඩාසං මහාඋප්පලිකඤ්ච සබ්බං භාජනීයං. මහාකත්තරිආදීනි ගරුභණ්ඩානි.

වලලී ආදීසු වෙත්තවලලිආදිකා යා කාචි අඩ්ඩබාහුපමාණා වලලි සඞ්ඝස්ස දින්නා වා තත්ථ ජාතකා වා රක්ඛිතගොපිතා[1] ගරුභණ්ඩං හොති. සා සංඝිකාමෙව වෙතියඝරමෙව කතෙ සචෙ අතිරෙකා හොති, පුග්ගලිකකමෙමපි උපනෙතුං වට්ටති. අරක්ඛිතා පන ගරුභණ්ඩමෙව න හොති. සුත්තමකච්චිවාකත්තාළිකෙරහීරවම්මයා රජ්ජු කා වා යොත්තානි වා වාකෙන ව තාළිකෙරහීරෙන ව වට්ටෙත්වා[1] කතා එකපටා[2] වා ද්විපටා[2] වා සංඝස්ස දින්නකාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩං. සුත්තං පන අවට්ටෙත්වා දින්නං මකච්චිවාකත්තාළිකෙරහීරං ව භාජනීයං. යෙහි පනෙතානි රජ්ජුකයොත්තාදීනි දින්නානි හොන්ති, තෙ අත්තනො කරණීයෙන හරන්තා න වාරෙතබ්බා. යො පනාථ අන්තමසො අට්ඨඞ්ගුලසුවිදණ්ඩමත්තොපි සචෙ සංඝස්ස දත්තා වා තත්ථ ජාතකා වා රක්ඛිතගොපිතා වා ගරුභණ්ඩං, සොපි සංඝකමෙම ව වෙතියඝරමෙම ව කතෙ අතිරෙකා පුග්ගලිකකමෙම දාතුං වට්ටති. පදගණ්ඨනකතෙලනාළිමපන කත්තරයට්ඨි උපාහනදණ්ඩකො ඡත්ත දණ්ඩා ඡත්තසලාකානි ඉදමෙත්ථ භාජනීයභණ්ඩං. දඩ්ඩගෙහා මත්තුස්සා ගණ්හිත්වා ගච්ඡන්තා න වාරෙතබ්බා. රක්ඛිතගොපිතං වෙළං ගණ්හනෙත්තන සමකං වා අතිරෙකං වා ථාවරං අත්තනොසන්තකං වා අඤ්ඤනකවාළිකායපි ථාතිකමමං කත්වා ගහෙතබ්බං. ථාතිකමමං අකත්වා ගණ්හනෙත්තන තත්ථෙව වලඤ්ජිතබ්බා. ගමනකාලෙ සංඝිකො ආවාසෙ ඨපෙත්වා ගන්තබ්බං. අසතියා ගහෙත්වා ගතෙන පහිණිත්වා දාතබ්බා. දෙසනන්තරං ගතෙන සමත්තනවිහාරෙ සංඝිකාවාසෙ ඨපෙතබ්බා. තිණානි මූසිකඤ්ච බබ්බජං ච ඨපෙත්වා අවසෙසං යං කිඤ්චි තිණං; යත්ථ පන තිණං නත්ථි, තත්ථ පණ්ණෙහි ඡාදෙතබ්බා. තසමා පණ්ණමපි තිණෙනෙව සංගහිතං. ඉති මුසිකාදිසු යං කිඤ්චි මූලිපප මාණමපි තිණං තාලපණ්ණාදිසු ච එකපණ්ණමපි සංඝස්ස දින්නං වා තත්ථ ජාතකං වා බහාරාමෙ සංඝස්ස තිණවඩ්ඩසමීං ජාතතිණං වා රක්ඛිතගොපිතං ගරුභණ්ඩං හොති. තම්පි සංඝකමෙම ව වෙතියඝරමෙම ව කතෙ අතිරෙකං පුග්ගලිකකමෙම දාතුං වට්ටති. දඩ්ඩගෙහා මත්තුස්සා ගහෙත්වා ගච්ඡන්තා න වාරෙතබ්බා. අට්ඨඞ්ගුලපමාණොපි රිත්තපොත්ථකො ගරුභණ්ඩකමෙව. **මත්තිකා** පකතිමත්තිකා වා හොතු පණ්ඩුවණ්ණා වා සුධා වා සජ්ජ[3] රසකඛණ්ඩඋච්චි[4]සිලෙසාදිසු වා යං කිඤ්චි දුල්ලභට්ඨානෙ ආනෙත්වා වා දින්නං තත්ථ ජාතකං වා රක්ඛිත

1, සී. II. වට්ටිත්වා. 2. සී. මූ පටා. 3. සී, මූ. සජ්ජු 4. සී, මූ. කුංඉල.

ගොපිතං තාලපක්කමත්තං ගරුභණ්ඩං හොති. තම්පි සංඝිකමේව වෙතියඝරමේව නිට්ඨිතෙ අනිරෙකං පුග්ගලිකමේව දාතුං වට්ටති. භික්ඛු භික්ඛුලක හරිතාල මනොසිලඤ්ඡනානි පන භාජනීයභණ්ඩානි

දුරුභණ්ඩ යො කොචි අට්ඨඞ්ගුලසුවිදණ්ඩමත්තොපි දුරුභණ්ඩකො දුරුදුල්ලභට්ඨානෙ සංඝස්ස දින්නො වා තස්ස ජාතකො වා රක්ඛිතගොපිතො, අයං ගරුභණ්ඩං නොනීති **කුරුඤ්ඣං** වුත්තං. **මහාඅට්ඨකථායමපන** සබ්බපි දුරුවෙළුවම්මපාසාණාදිවිකතිං දුරුභණ්ඩන සංගණ්හිත්වා "තෙන ඛො පන සමයෙන සංඝස්ස ආසන්දිකො[1] උපපන්නො හොතී"නි ඉතො පට්ඨාය දුරුභණ්ඩවිනිච්ඡයො වුත්තොයා. තත්‍රායං අත්ථුද්ධාරො: ආසන්දිකො[1] සත්තඞ්ගො හදපිඨපිඨිකා ඵලකපාදනා[2] පීඨං ආමණ්ඩකවණ්ටිකාපීඨං ඵලකං කොච්ඡං පලාලපීඨකානි ඉමෙසු තාව යං කිඤ්චි බුද්ධතං වා ධොතු මඤ්චතං වා, සබ්බඤ්ඤ දින්නං ගරුභණ්ඩං හොති. පලාලපීඨෙන වෙළු කදලිපත්තාදි පීඨානිපි සඞ්ගහිතානි. ව්‍යග්ඝචම්මඔනද්ධම්පි වාළරූපපරික්ඛිත්තං රත්තපරිසිබ්බිතං කොච්ඡං ගරුභණ්ඩමෙව. වංකඵලඤ්ච දීඝඵලකං චිවරධොවනඵලකං ඝට්ටනඵලකඤ්ච ඝට්ටනමුග්ගරො දන්තකට්ඨවෙජ්ඣන ගණ්ඨිකා දණ්ඩමුග්ගරො තාවා අම්මණං රජනදෙණි උදකපට්ඨිකො දුරුමයො වා දන්තමයො වා වෙළුමයො වා සපාදකොපි අපාදකොපි සමුග්ගො මංජුසා පාදගණ්හනකතො අතිරෙකපපමාණො කාරණ්ඩො උදකදෙණි උදකතාවාහං උළුංකො කටච්ඡු පානීයඝරවං පානීය සංඛොති එතෙසුපි යං කිඤ්චි සඞ්ඝස්ස දින්නං ගරුභණ්ඩං. සඞ්ඝඵාලකං පන භාජනීයං. තථා දුරුමයො උදකතුම්බො පාදකඵලිකමණ්ඩලං දුරුමයං වා හොතු වොලපණ්ණාදිමයං වා, සබ්බං ගරුභණ්ඩං. ආධාරකො පත්තපිධානං තාලවණ්ටා විජනං වඞ්ඛාටකං පවිසි යටසි සම්මුඤ්ජනී මුටසිසම්මුඤ්ජනීනිති එතෙසුපි යං කිඤ්චි බුද්ධකං වා මහන්තං වා දුරුවෙළු පණ්ණවම්මාදිසු යෙන කෙනචි කතං ගරුභණ්ඩමෙව. එමහතුලා සොපානඵලකාදිසු දුරුමයං වා පාසාණමයං වා කිඤ්චි ගෙහසම්භාරරූපං, යො කොචි භාටඝාරකො, යං කිඤ්චි භූමත්ථරණං, යං කිඤ්චි අකප්පියවම්මං, සබ්බං සඞ්ඝස්ස දින්නං ගරුභණ්ඩං භූමත්ථරණං කාතුං වට්ටති. තෙල[4] වම්මං පන පවත්ථරණගතිකං හොති. තම්පි ගරුභණ්ඩමෙව. කප්පියවම්මානි භාජනීයානි. **කුරුඤ්ඣමපන** සබ්බං මඤ්චපපමාණං වම්මං ගරුභණ්ඩනනි වුත්තං. උදුක්ඛලං මුසලං සුපඨං නිසදං නිත්‍යපොතෙ පාසාණදෙණි පාසාණකටාහං තුරි වෙමහත්‍යාදි සබ්බං පෙසකාරාදිභණ්ඩං සබ්බං කසිභණ්ඩං සබ්බං වක්කයුත්තසකයානං ගරුභණ්ඩමෙව. මඤ්චපාදෙ, මඤ්චඅටනී පීඨපාදෙ පීඨඅටනී වාසිඵරසුආදීනං දණ්ඩාති එතෙසු යං කිඤ්චි විපත්ත තත්තවජ්ජනකම්මං අනිට්ඨිතමෙව භාජනීයං. තවජීතමට්ටමපන ගරු

---

1. සී. 1. ආසඤ්ඤකො. 2. සී. II පාදකං.
3. සී. II. මු. ඒජනී. 4. සී. මු. එළක.

හණ්ඩං හොති. අනුඤ්ඤාතවාසියා පන දණ්ඩෝ ඡත්තමුට්ඨිපණ්ණං කත්තරයට්ඨි උපාහනා අරණිසහිතං ධම්මකරකෝ පාදගණ්හනකතෝ අනතිරිත්තං ආමලකතුම්බං ආමලකසඤ්ඤිතෝ ලාබුකතුම්බං ලබුකසඤ්ඤිතෝ විසාණකතුම්බන්ති සබ්බමේතං හාජනීයං. තතෝ මහන්තතරං ගරුභණ්ඩං. හත්ථිදන්තෝ වා යං කිඤ්චි විසාණං[1] වා අතවජ්ජිතං යථා හතමේව හාජනීයං. තෙහි කතමඤ්ඣුපාදදිසු පුරිමසදිසොයේව විනිච්ඡයෝ. සචජ්ජිතනිට්ඨිතොපි හිඬ්ඩුකරණ්ඩකෝ අඤ්ඤතරකං කරණ්ඩගණ්ඩිකා පීඨෝ අඤ්ඤිනි අඤ්ඤිනිසලාකා උදකපුඤ්ඡනීති සබ්බං ඉදං හාජනීයමේව. මත්තිකාභණ්ඩේ සබ්බං මනුස්සානං උපභොගපරිභොගං ඝටපිඨරාදි කුලාලභාජනං පත්තඝටාදිං අඛ්භාරකටාහං ධූපදානකං දීපරුක්ඛකෝ දීපකපල්ලිකා වජනිට්ඨිකා ජදනිට්ඨිකා ථූපිකාති සබ්බස්ස දින්නකාලතෝ පට්ඨාය ගරුභණ්ඩං. පාදගණ්හනකතෝ අනතිරිත්තපමාණෝ පන ඝටකෝ පත්තං ථාලකං කඤ්ඣනකෝ කුණ්ඩිකාති ඉදමේත්ථ හාජනීයභණ්ඩං. යථා ච මත්තිකාභණ්ඩේ එවං ච ලෝහභණ්ඩේපි කුණ්ඩිකා හාජනීයකොට්ඨාසමේව භජතීති අයමේත්ථ අනුපුබ්බකථා.

ඝණ්ඩිකාබාහනමණ්ඩනානීති ඣාරබාහනං උපරි කපොතක ගණ්ඩිකා යොජනමත්තෙන; **පරිභණ්ඩකරණමණ්ඩනානීති** ගොමයපරිභණ්ඩකඝාවපරිභණ්ඩකරණමත්තෙන; **ධූමකාලිඛනන්ති** ඉදං යාවඤ්ච විතකධූමෝ න පඤ්ඤායති, තාව අග්ගං විහාරෝ එතසෙවාති එවං ධූමකාලෙ අපලොකෙත්වා කතපරියොසිතං විහාරං දෙතෙ; **විප්පකතන්ති** එත්ථ විපකතෙතා නාම යාව ගොපානසියෝ න ආරොහන්ති; ගොපානසිසු පන ආරුළ්හාසු බහුකතෝ නාම හොති. තස්මා තතෝ පට්ඨාය න දූතබ්බෝ. කඤ්චිදෙව සමාදපෙත්වා කාරෙඤ්ඤති. බුද්ධකෙ විහාරෙ කම්මං ඔලොකෙත්වා, **ඡප්පඤ්චවඤ්ඤිකන්ති** කම්මං ඔලොකෙත්වා චතුභත්තවිහාරෙ චතුවස්සිකං, පඤ්චභත්තේ පඤ්චවස්සිකං ඡභත්තේ ඡවස්සිකං, දූතබ්බං. **අඩ්ඪඡඤ්ඤාගා** පන යස්මා සත්ත ථඤ්ඤතෝ හොති, තස්මා එත්ථ සත්තථඤ්ඤවස්සිකන්ති වුත්තං. සචෙ පන ඤා නවභත්තිකෝ හොති නවවස්සිකම්පි දූතබ්බං. **මහල්ලකෙ** පන දසභත්තේ එකාදසභත්තේ විහාරෙ වා පාසාදෙ වා දසවස්සිකං වා එකාදසවස්සිකං වා දූතබ්බං. ද්වාදසභත්තේ පන තතෝ අධිකෙ වා ලොභ පාසාදසදිසෙ[2]පි ද්වාදසවස්සිකමෙව දූතබ්බං. න තතෝ උත්තරිං.

නවකම්මිකෝ භික්ඛු අඤ්ඤා වස්සෙ තං ආවාසං ලභති. උතු කාලෙ පටිබාහිතුං න ලභති. සචෙ සෝ ආවාසෝ ජීරති, ආවාස සාමිකස්ස වා තස්ස වංසෙ උපච්ඡින්නස්ස වා කස්සචි කථෙතබ්බං: 'ආවාසෝ වො නස්සති. ජග්ගථ එතං ආවාස"න්ති. සචෙ සෝ න සක්කොති භික්ඛූහි ඤත්තිං වා උපට්ඨානෙ වා සමාදපෙත්වා ජග්ගිතබ්බෝ, සචෙ තෙපි න සක්කොනන්ති, සඞ්ඝිකෙන පච්චයෙන ජග්ගිතබ්බෝ. තස්මිම්පි

1. සී. 11. පාසාණං. 2. සී 1. සදිසොපි.

අසති එකා ආවාසං විස්සජ්ජේත්වා අවසෙසා ජග්ගිතබ්බා. බහූ විස්ස ජ්ජේත්වා එකං සණ්ඨපෙතුමපි වට්ටතියෙව. දුබ්භික්ඛෙ භික්ඛූසු පඤ්ච සතසහස්සා ආවාසා නස්සන්ති, තස්මා එකං වා දෙ වා තයො වා ආවාසෙ විස්සජ්ජේත්වා තෙසං යාගුභත්තචීවරාදීනි පරිභුඤ්ජන්තෙහි සෙසා ආවාසා ජග්ගිතබ්බායෙව. **සුරුද්ධිසමථෙ** "සඞ්ඝිකෙ පවත්තෙ අසති එකො භික්ඛු 'භූමඨං එකං මඤ්චපීඨානං ගහෙත්වා ජග්ගිස්සාමී'ති වත්තබ්බා. සචෙ බහුතරා ඉච්ඡන්ති, භාගං වා උපඩ්ඪභාගං වා දත්වාපි ජග්ගාපෙතබ්බා.[1] අථ 'එත්තකෙනෙවෙත්ථ අවසිට්ඨං, බහූකාවමං කාතබ්බ'න්ති න ඉච්ඡන්ති, 'භූමඨං පුග්ගලිකමෙව කත්වා ජග්ග. එවම්පි සඞ්ඝස්ස භණ්ඩකට්ඨපනට්ඨානං තවකාලසඞ්ඛ වසනට්ඨානං ලභිස්සති'ති ජග්ගාපෙතබ්බා.[2] එවං ජග්ගිතෙපි පන තස්මිං ජීවමානෙ පුග්ගලිකො හොති. මතෙ සඞ්ඝිකො යෙව. සචෙ සද්ධිවිහාරිකානං දාතුකාමො හොති, කාමං ඔලොකෙත්වා තතියභාගං වා උපඩ්ඪං වා පුග්ගලිකං කත්වා ජග්ගාපෙතබ්බා. එතං හි සද්ධිවිහාරිකානං දාතුං ලභති. එවං ජග්ගනකෙ පන අසති 'එකං ආවාසං විස්සජ්ජේත්වා'ති ආදිනා නයෙන ජග්ගාපෙතබ්බා"ති වුත්තං. ඉදමපි ච අසඤ්ඤං තථෙව වුත්තං.

දෙ භික්ඛූ සඞ්ඝිකං භූමිං ගහෙත්වා සොධෙත්වා සඞ්ඝිකං සේනාසනං කාරෙන්ති, යෙන සා භූමි පඨමං ගහිතා, සො සාමි. උභොපි පුග්ගලිකං කාරෙන්ති, සොයෙව සාමි. සො සඞ්ඝිකං කාරෙති, ඉතරෙ පුග්ගලිකං කාරෙති, අසඤ්ඤත්තා බහූ සේනාසනට්ඨානං අත්ථි, පුග්ගලිකං කාරෙතෙපි න වාරෙතබ්බා. අසඤ්ඤත්තම්පි පන තාදිසෙ පතිරූපෙ ඨානෙ අසති තං පටිබාහිත්වා සඞ්ඝිකං කාරෙතෙව නෙව කාතබ්බං. යම්පන තස්ස තත්ථ වඩ්ඪනකම්මං කතං, තං දාතබ්බං. සචෙ පන කතාවාසෙ වා ආවාසකරණට්ඨානෙ වා ඡාපුප්පකථුල්ලපකා රුක්ඛා හොන්ති, අපලොකෙත්වා හාරෙතබ්බා. පුග්ගලිකා වෙ හොන්ති, සාමිකා ආපුච්ඡිතබ්බා. නො වෙ දෙන්ති, යාව තතියං ආපුච්ඡිත්වා 'රුක්ඛඅගඝනකං මූලං දස්සාමා'ති හාරෙතබ්බා.

යො පන සඞ්ඝිකං වල්ලිමණ්ඩපම්පි අගහෙත්වා ආහරිමෙන උපකරණෙන සඞ්ඝිකාය භූමියා පුග්ගලිකං විහාරං කාරෙති, උපඩ්ඪං සඞ්ඝිකං හොති. උපඩ්ඪං පුග්ගලිකං. පාසාදෙ වෙ හොති, හෙට්ඨා පාසාදෙ සඞ්ඝිකො. උපරි පුග්ගලිකො. සචෙ සො හෙට්ඨා පාසාදං ඉච්ඡති, තස්ස හොති. අථ හෙට්ඨා ච උපරි ච ඉච්ඡති, උභයත්ථ උපඩ්ඪං[3] ලභති. දෙ සෙනාසනානි කාරෙති, එකං සඞ්ඝිකං. එකං පුග්ගලිකං. සචෙ විහාරෙ උට්ඨිතෙන දබ්බසම්භාරෙන කාරෙති, තතියං භාගං ලභති. සචෙ අකතට්ඨානෙ වඩ්ඪං වා පමුඛා වා කාරෙති, ඛණ්ඩ කුඩ්ඩෙ උපඩ්ඪං සඞ්ඝස්ස. උපඩ්ඪං තස්ස. අථ මඤ්චපීඨං විසමං පූරෙත්වා අපදෙ පදං දස්සෙත්වා කතං හොති, අනිස්සරො තත්ථ සඞ්ඝස්ස.

---

1. සී I. ඉ. ජග්ගාපෙතබ්බා. 2. සී. ඉ. ජග්ගාපෙතබ්බා. 3. I. උපඩ්ඪ

එකං වරසෙය්‍යන්ති තත්‍ථ[1] තවකම්මදුතවත්‍ථානෙ වා වස්සග්ගෙන පත්තවත්‍ථානෙ වා යං ඉච්ඡති, තං එකං වරසෙය්‍යං අනුජානාමීති අත්ථො. **පරිසාසිතෙන පකකමිති තස්සෙව තානි** පුන ආගන්ත්වා වස්සං වසන්තස්ස අන්තොවස්සං තස්සෙව තං; අනාගච්ඡන්තස්ස පන සද්ධිවිහාරිකාදයො ගහෙතුං න ලභන්ති. **නානි හරාමීති** අසඤ්ඤත්‍ත හරිත්වා න පරිභුඤ්ජන්ති; **ගුත්තත්ථායාති** යං තත්‍ථ මඤ්චපීඨාදි, තස්ස ගුත්තත්ථාය, තං අසඤ්ඤත්‍ත හරිතුං අනුජානාමීති අත්ථො. තස්මා තං අසඤ්ඤත්‍ත හරිත්වා සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස නවඨං සුතවඨං, ජිණ්ණං සුජිණ්ණං. සචෙ අරොගං තස්මිං විහාරෙ පටිසඞ්ඛතෙ පුන පාකතිකං කාතබ්බං. පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජතො නවඨං වා ජිණ්ණං වා ගිවා හොති. තස්මිං පටිසඞ්ඛතෙ දාතබ්බමෙව. සචෙ තෙතා ගොපානසිආදීනි ගහෙත්වා අඤ්ඤස්මිං සඞ්ඝිකාවාසෙ යොජෙන්ති, සුයොජිතානි. පුග්ගලිකාවාසෙ යොජෙන්තෙහි පන මූලං වා දාතබ්බං පටිපාකතිකා වා කාතබ්බා. ඡඩ්ඩිතවිහාරතො මඤ්ච පීඨාදීනි ථෙය්‍යචොරාහන ගණ්හන්තෙහා උදාරෙයෙව හණ්ඩෙ ගණ්හන්ත කාරෙතබ්බා. පුන ආවාසිකාලෙ දස්සාමීති ගහෙත්වා සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස නවඨං සුතවඨං, ජිණ්ණං සුජිණ්ණං. අරොගෙඤ්ඤෙව පාකතිකං කාතබ්බං. පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස නවඨං ගිවා හොති. තතො ද්වාරවාතපානාදීනි සඞ්ඝිකාවාසෙ වා පුග්ගලිකාවාසෙ වා යොජිතානි පටිදාතබ්බානි ගෙව.

ඨානි[2] නමඤ්චපීඨානි වඩ්ඪිතඤ්චමඤ්චපීඨං; ඨානිතමඤ්ච වෙත්‍ත සඤ්ඤං වා අනිරෙකං වා අඤ්ඤනකං මඤ්චපීඨාදිසෙනාසනමෙව වට්ටති. **චඤ්ඤලිකානන්ති** කඹලාදීහි වෙඨෙත්වා කතචඤ්ඤලිකං; **අල්ලෙතුං පාදදොතීති** යෙහි අඤ්ඤතවත්‍ථානෙ උදකං පඤ්ඤායති, එවරූපෙහි පාදෙහි පරිභණ්ඩකතභූමි වා[3] සෙනාසනං වා න අඤ්ඤමිතබ්බං. සචෙ පන උදක ඝිනෙහමත්තමෙව පඤ්ඤායති, න උදකං, වට්ටති. පාදපුඤ්ඡනිම්පන අල්ලාපෙතීති අඤ්ඤමිතුං වට්ටති යෙව. සඵපාහනෙන ඩොතපාදෙහි අඤ්ඤමිතවත්‍ථානෙයෙව න වට්ටති. **චොළඤ්ඤෙන පලිවෙඨෙතුන්ති** සුධා භූමියං වා පරිභණ්ඩභූමියං වා සචෙ තට්ටිකා වා කටසාරකො වා නත්ථි, චොළකෙන පාදෙ වෙඨෙතබ්බා. තස්මිං අසති පණ්ණම්පි අත්‍ථරිතුං වට්ටති. කිඤ්චි අනත්‍ථරිත්වා ඨපෙන්තස්ස පන දුක්කටං. යදි පන තත්‍ථ නෙවාසිකා අන්තරාපි භූමියා ඨපෙන්ති, අඩොතපාදෙහිපි වලඤ්ජන්ති, තථෙව වලඤ්ජිතුං වට්ටති. **න හිඤ්ඤමෙව පරිභණ්ඩකතා හිඤ්ඤන්ති** සෙඛන්තීති වා විහඤ්ඤමාණතා වා න කොවලඤ්ච ත්තන්තිමෙව, ආරම්භි වාතපානම්පි අපසෙන්තා ඵලකම්පි පාසාණත්ථම්භ වම්පි[4] රුක්ඛත්ථම්භවම්පි විවරන්ත වා කෙනචි වා අපටිබාහදෙන්තා අපසෙ සිතුං න ලභන්ති ගෙව. **ඩොතපාදකානි** ඩොතපාදකා ඛුද්ධා ඩොතෙහි

1. I. එත්‍ථ; 2. සී. I. පානි; 3. සී. I. පරිභණ්ඩකතා භූමි වා;
4. සී. I. පාසාණත්ථම්භ;

පාදෙති අක්කමිතබ්බට්ඨානෙ නිපජ්ජිතුං කුක්කුච්චායන්ති; "ධොත පාදකෙ"ති වා පාඨො. ධොතෙති පාදෙති අක්කමිතබ්බට්ඨානසෙවෙතං අධිවචනං. **පච්චත්ථරිතුන්ති** පරිභණ්ඩකතං හුම්ං වා භූමත්ථරණ සෙනාසනං වා සඞ්ඝිකමුද්දිසිතං වා අත්තනො සන්තකෙන පච්චත්ථරණෙන පච්චත්ථරිතුංව නිපජ්ජිතබ්බං. සචෙ නිද්දායන්තො[1] පච්චත්ථරණෙ සඞ්කුචිතෙ කොචි සරීරාවයවො මඤ්චං වා පීඨං වා ඵුසති, ආපත්තියෙව. ලොමෙසු පන ලොමගණනාය ආපත්තියො. පරිභොගසිසෙන අපස්සයනත්ථස්සාපි එසෙව නයො. භත්තලපාදතලෙහි පන ඵුසිතුං වා අක්කමිතුං වා වට්ටති. මඤ්චපීඨං නීහරන්තස්ස කායෙ පටිභඤ්ඤති, අනාපත්ති.

න සක්කොන්තීති සඞ්ඝභත්තං භුඤ්ජන්තීති සඤ්ඤාය සඞ්ඝස්ස භත්තං භුඤ්ජිතුං න සක්කොන්ති; **ඉච්ඡන්තීති උද්දෙසභත්තන්ති ආදිසු "එකං වා දෙව වා-පෙ-දස වා භික්ඛූ සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා දෙථා"ති එවං උද්දෙසෙන ලද්ධභික්ඛූනං භත්තං භුඤ්ජිතුං ඉච්ඡන්ති; අපරෙ තථෙව භික්ඛූ පරිච්ඡින්දිත්වා නිමන්තෙත්වා තෙසං භත්තං භුඤ්ජිතුං ඉච්ඡන්ති. අපරෙ සලාකායො ගණ්හිත්වා, අපරෙ පක්ඛිකං උපොසථිකං පාටිපදිකන්ති එවං නියාමෙත්වා, එකස්ස වා දිවියන්නං වා -පෙ- දසන්නං වා භික්ඛූනං භත්තං භුඤ්ජිතුං ඉච්ඡන්ති. ඉති **එතානි භත්තානි** "උද්දෙස භත්තං නිමන්තන"න්ති ඉමං වොහාරං පත්තානි. යස්මා පන තෙසඤ්ඤෙව පි දුබ්භික්ඛෙ න සක්කොන්ති, සුභික්ඛෙ පන පුන සඞ්ඝභත්තං භුඤ්ජිතුං සක්ඛිස්සන්ති, තස්මා භගවා තම්පි අනුජානා කත්වා **"අනුජානාමි භික්ඛවෙ සඞ්ඝභත්තං උද්දෙසභත්ත"න්ති** ආදිමාහ.

තත්ථ සඞ්ඝභත්තෙ සීතිකා නාම නත්ථි. තස්මා "අම්හාකං අජ්ජ දස ද්වාදස දිවසා භුඤ්ජන්තානං. ඉදානි අඤ්ඤතො භික්ඛූ ආනෙථා"ති න එවං තත්ථ වත්තබ්බං. "පුරිමදිවසෙසු අම්හෙහි න ලද්ධං. ඉදානි තං අම්හාකං ගාහෙථා"ති එවමපි වත්තුං න ලබ්භති. තං හි ආගතාගතානං පාපුණාති යෙව. උද්දෙසභත්තාදිසු පන අයං නයො: රඤ්ඤා වා රාජමහාමත්තෙන වා "සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා එත්තකෙ භික්ඛූ ආනෙථා"ති පහිතෙ කාලං සොසෙත්වා සීතිකා පුච්ඡිතබ්බා. සචෙ අත්ථි, තතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. නො චෙ, ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. උද්දෙසකෙන පිණ්ඩපාතිකානම්පි න අනික්කමිතබ්බං. තෙ පන ධුතඞ්ගං රක්ඛන්තා සයමෙව අනික්කම්ස්සන්ති. එවං ගාහියමානෙ අලසජාතිකා මහාථෙරා පච්ඡා ආගච්ඡන්ති, "භනෙත විසතිවස්සානං ගාහියති. තුම්හාකං සීත්වා අනික්කන්නා"ති න වත්තබ්බා. සීතිකං ඨපෙත්වා තෙසං ගාහාපෙත්වා පච්ඡා සීතිකාය ගාහෙතබ්බං. "අඤ්ඤ විහාරෙ බහූ උද්දෙසභත්තං උපපන්න"න්ති සුත්වා යොජනන්තරිකා විහාරතොපි භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති, සම්පත්තසම්පත්තානං[2] සීතට්ඨානතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. අසම්පත්තානම්පි උපචාරසීමං පච්චට්ඨානං

1. සී. මූ. ඤ දිස්සතොපි; 2. සී. I. සම්පත්තානං;

අඤ්ඤවාසිකාදීසු ගණපූරකසඞ්ඝනවකභාවමත්තේව. ඛණ්ඩසීමාය පන උපචාරසීමාය සීමාසම්භේදවසේන වා ගාමඛේත්තාදීනං වා ගාමඛේත්තබ්බාදිභාවවසේන වා ගාමඛේත්තබ්බාති වදන්ති, න ගාමඛේත්තබ්බං. සචේ පන උපචාරසීමං ඔක්කන්තමත්තා එකාබද්ධා හුත්වා අන්තරාමග්ගේ වා අඤ්ඤවිහාරේයේව වා ඔතරන්ති, පරිසවසේන වඩ්ඪිතා නාම සීමා හොති, තස්මා ගාමඛේත්තබ්බං. සඞ්ඝනවකස්ස දින්නෙපි පච්ඡා ආගතානං ගාමඛේත්තබ්බමේව. දුතියභාගෙ පන ථෙරාසනං ආරුළ්හා පුන ආගතානං පඨමභාගෝ න පාපුණාති. දුතියභාගතෝ වස්සග්ගෙන ගාමඛේත්තබ්බං. එකස්මිං විහාරේ එකං භත්තුද්දෙසට්ඨානං පරිවත්තිත්වා ගාවුතප්පමාණායපි උපචාරසීමාය යත්ථ කත්ථචි ආරොචිතං උද්දෙසභත්තං තස්මිංයෙව භත්තුද්දෙසට්ඨානෙ ගාමඛේත්තබ්බං.

එකෝ එකස්ස භික්ඛුනෝ පහිණාති "සෙව සඞ්ඝතෝ උද්දිසිත්වා දස භික්ඛූ පහිණාථා"ති. තෙන සෝ අත්තෝ භත්තුද්දෙසකස්ස ආරොචෙතබ්බෝ. සචෙ තං දිවසං පමුස්සති, දුතියදිවසෙ පාතොව ආරොචෙතබ්බං. අථ පමුස්සිත්වාව පිණ්ඩාය පවිසනෙනා සරති, යාව උපචාරසීමං නාතික්කමති, තාව යා හොජනසාලාය පකති සිතික්කා, තස්සා යෙව වසෙන ගාමඛේත්තබ්බා. සචෙපි උපචාරසීමං අතික්කන්තා භික්ඛූව උපචාරසීමට්ඨකෙහි එකාබද්ධා හොන්ති, අඤ්ඤමඤ්ඤං ඛාදන්ති භුඤ්ජන්තරං අවිජහිත්වා ගච්ඡන්ති, පකති සිතික්කා වසෙන ගාමඛේත්තබ්බං. භික්ඛූනං පන තාදිසෙ එකාබද්ධෙ අසති බහි උපචාරසීමාය යස්මිං ඨානෙ සරති, තත්ථ නවං සිතික්කං කත්වා ගාමඛේත්තබ්බං. අන්තොගාමෙ ආසනසාලාය සරන්තෙන ආසනසාලාය සිතික්කාය ගාමඛේත්තබ්බං. යත්ථ කත්ථචි සරිත්වා ගාමඛේත්තබ්බමේව. අගාමඛේත්තං න වට්ටති. න හි එතං දුතියදිවසෙ පටිලබ්භතීති.

සචෙ සඝාවිහාරතෝ අඤ්ඤං විහාරං ගච්ඡන්තෙන භික්ඛු දිස්වා කොචි උද්දෙසභත්තං උද්දිසාපෙති, යාව අන්තොඋපචාරෙ වා උපචාරසීමට්ඨකෙහි වා සද්ධිං වුත්තනයෙන එකාබද්ධා වා හොන්ති, තාව සඝාවිහාරෙ සිතික්කාවසෙනෙව ගාමඛේත්තබ්බං. බහි උපචාරෙ සීතක්කාතං දිත්තං පත්ත "සංඝතෝ භන්තෙ එත්තකෙ නාම භික්ඛූ උද්දිසථා"ති වුත්තෙ සඋපත්තසඋපත්තානං ගාමඛේත්තබ්බං. තත්ථ ඛාදන්ත භුඤ්ජන්තරං අවිජහිත්වා එකාබද්ධනයෙන දූරෙ සීතාපි සඋපත්තායෙවාති වෙදිතබ්බා. සචෙ යං විහාරං ගච්ඡන්ති, තත්ථ පවිට්ඨානං ආරොචෙන්ති, තස්ස විහාරස්ස සීතික්කාවසෙන ගාමඛේත්තබ්බං.

සචෙපි ගාමද්වාරෙ වා වීථියං වා වතුක්කෙ වා අන්තරාමග්ගෙ වා භික්ඛූ දිස්වා කොචි සාමුද්දසං ආරොචෙති, තස්මිං තස්මිං ඨානෙ අන්තෝ උපචාරගතානං ගාමඛේත්තබ්බං. ඝරූපචාරෙ පෙත්ථ 'එකං ඝරං එකූපචාරං, එකං ඝරං නානූපචාරං, නානාඝරං එකූපචාරං, නානා ඝරං නානූපචාර'නන්ති ඉමෙසං වසෙන වෙදිතබ්බා. තත්ථ යං එකා කුලස්ස ඝරං එකවලඤ්ජං හොති, තං සුපපාතපරිවෙජ්දස්ස අන්තෝ එකූපචාරං නාම. තඤ්චූපත්තෙනා උද්දෙසලාභෝ එතස්මිං උපචාරෙ

භික්ඛාචාරවත්තෙනපි සීතානං සබ්බසං පාපුණාති. එතං[1] 'එකං සරං[2] එකූපචාරං' නාම. යම්පන එකං සරං දිවසභාගං හරියානං සුබ විහාරත්ථාය මඤ්ඤ භිත්තිං උට්ඨාපෙත්වා නානාද්වාරවලඤ්ජං කතං,[3] තඤ්ඤපත්තෙනා උදෙසලාභෝ භිත්තිඅන්තරිකාය න පාපුණාති. තස්මිං තස්මිං ඨානෙ නිසින්නාසෙව පාපුණාති. එතං[1] 'එකං සරං නානූපචාරං' නාම. යස්මිං පන සරෙ බහූ භික්ඛූ නිමන්තෙත්වා අත්තනා ගෙහතො පට්ඨාය එකාබද්ධා කත්වා පවිසිත්වා සරාභිමුඛා පූරෙත්වා නිසීදාපෙත්වා, තඤ්ඤපත්තෙනා උදෙසලාභෝ සබ්බසං පාපුණාති. යම්පි නානාකුලස්ස නිවෙසනං මඤ්ඤ භිත්තිං අකත්වා එකද්වාරෙනෙව වලඤ්ජෙත්වා, තත්‍රාපි එසෙව නයෝ. එතං 'නානාඝරං එකූපචාරං' නාම. යෝ පන නානානිවෙසනෙසු නිසින්නානං භික්ඛූනං උදෙසලාභෝ උපජ්ජති, කිඤ්චාපි භිත්තිච්ඡිද්දෙන භික්ඛූ දිස්සන්ති, තස්මිං තස්මිං නිවෙසනෙ නිසින්නානං යෙව පාපුණාති. එතං 'නානාඝරං නානූපචාරං' නාම.

යො පන ගාමද්වාරවීථිවතුක්කෙසු අඤ්ඤතරස්මිං ඨානෙ උදෙසභත්තං ලභිත්වා අඤ්ඤස්මිං[4] භික්ඛුසම්මං අසති අත්තනොව පාපුණිත්වා දුතියදිවසෙපි තස්මිං යෙව ඨානෙ අඤ්ඤං ලභති, තෙන යං අඤ්ඤං නවකං වා බුඩ්ඪං වා භික්ඛුං පස්සති, තස්ස ගාහෙතබ්බං. සචෙ කොචි නත්ථි, අත්තනොව පාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං.

සචෙ ආසනසාලාය නිසීදිත්වා කාලං පතිමානෙන්තෙසු භික්ඛූසු කොචි ආගන්ත්වා "සංඝුද්දෙසභත්තං දෙථ. උද්දෙසභත්තං දෙථ. සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා භත්තං දෙථ. සඞ්ඝිකං භත්තං දෙථා"ති වා වදති, උද්දෙසභත්තං භිතිභායං ගාහෙත්වා දාතබ්බං. "සංඝුද්දෙසං භික්ඛුං දෙථ. සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා භික්ඛුං දෙථ. සඞ්ඝිකං භික්ඛුං දෙථා"ති වුත්තෙපි එසෙව නයෝ. උද්දෙසකෝ පනෙත්ථ පෙසලෝ ලජ්ජී මෙධාවී ඉච්ඡිතබ්බෝ. තෙන භික්ඛාභත්තං භිතිකං පුච්ඡිත්වා සචෙ කොචි භිතිකං ජානන්තෝ නත්ථි, ථෙරාසනෙ ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන "අහං ජානාමි. දසවස්සෙන ලද්ධා"නති කොචි හණති, "අත්ථවුඩ්ඪො දසවස්සා භික්ඛූ"ති පුච්ඡිතබ්බං. සචෙ තස්ස සුත්වා "දසවස්සමහා. දසවස්සමහා"ති බහූ ආගච්ඡන්ති, "තුය්හං පාපුණාති. තුය්හං පාපුණාතී"ති අවත්වා "ඝණ්ඩං අපපස්සථ, හොථා"ති වත්වා පටිපාටියා ඨපෙතබ්බා. ඨපාපෙත්වා "ඝණ්ඩි භික්ඛූ ඉච්ඡථා"ති උපාසකෝ පුච්ඡිතබ්බෝ. "එත්තකෙ නාම භණන්තා"ති වුත්තෙ "තුය්හං තුය්හං පාපුණාතී"ති අවත්වා[5] සබ්බනවස්ස සාමණෙරස්ස ව උතු ව දිවසභාගෝ ව ආරාමෝ ව පුච්ඡිතබ්බා. සචෙ ආරාමාපි පුච්ඡිතමානාය අඤ්ඤෙ බුඩ්ඪතරෙ ආගච්ඡන්ති, තස්ස දාතබ්බං. අථ ආරාමං පුච්ඡිත්වා "තුය්හං පාපුණාතී"ති වුත්තෙ බුඩ්ඪතරෙ

---

1 සී I. එවං; 2. සී. ඵ. එකාරං; 3. සී. I. නානාඝාර වලඤ්ජං; 4. සී, I. අඤ්ඤං; 5. සී, I, එත්ථ;

ආගච්ඡති, න ලභති. කථාපපසඤ්ඤත්ත හි නිසින්නස්සාපි නිද්දායන්තස්සාපි ගාහිතං සුගාහිතං. අනික්කඞ්ඛතං සුඅනික්කඞ්ඛතං. භාජනීය හණ්ඩං හි තාමේතං සම්පත්තසෙව පාපුණාති. තස්ස සම්පත්තභාවෝ උපචාරෙන පරිච්ඡින්දිතබ්බෝ. ආසන්නසාලායඤ්ච අනෙන්තා පරික්ඛිත්තා උපචාරෝ. තස්මිං ඨිතස්ස ලාභෝ පාපුණාතීති.

කොචි ආසන්නසාලතෝ අඩ්ඪ උද්දෙසපත්තෙන ආහරාපෙත්වා සත්ත පත්තෙ පණ්ඩිතහොජ්ජානං[1] එකං උදකස්ස පූරෙත්වා ආසන්නසාලං පහිණාති. ගහෙත්වා ආගතා කිඤ්චි අවත්වා භික්ඛූනං හත්ථෙසු පත්තිඩ්ඪ පෙත්වා පක්කමන්ති. යෙන යං ලද්ධං, තස්සෙව තං හොති යෙන පන උදකං ලද්ධං, තස්ස අනික්කඞ්ඛතම්පි ඨිතිකං ඵපෙත්වා අඤ්ඤං උද්දෙස හත්ථං ගාහෙතබ්බං. තං ච ලුඛං වා හොතු[2] පණ්ඩිතං වා තිච්චරපරිවාරං වා, තස්සෙවෙතං. ඊදිසෙ හිස්ස පුඤ්ඤවිසෙසෙ. උදකම්පන යස්මා ආමිසං න හොති, තස්මා අඤ්ඤං උද්දෙසහත්ථං ලභති. සචෙ පන ගණෙන්වා ආගතා "ඉදං කිර භන්තෙ සබ්බං භාජෙත්වා භුඤ්ජථා"ති වත්වා ගච්ඡන්ති, සබ්බම්පි භාජෙත්වා භුඤ්ජිත්වා උදකං පාතබ්බං. "සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා අඩ්ඪ මහාථෙර දෙථ. මජ්ඣිමෙ දෙථ. නවකෙ දෙථ. පරිපුණ්ණවස්සසාමණෙරෙ දෙථ. මජ්ඣිමභාණකාදයෝ දෙථ. මයඤ්ච ඝතිනිඝඩ්ඩි දෙථා"ති වදන්තස්ස පන "උපාසක තුම්හෙ එවං වදසි. ඨිතිකා පන තෙසං න පාපුණාති"ති වත්වා ඨිතිකා වසෙනෙව දාතබ්බා.

දහර සාමණෙරෙහි පන උද්දෙසහත්ථෙසු ලද්ධෙසු සචෙ දුයඤ්ඤානං ඝරෙ මඞ්ගලං හොති, "තුම්හාකං ආවරියඋපජ්ඣායෙ පෙසෙථා"ති වත්තබ්බං. යඤ්ච පන උද්දෙසභත්තෙ පඨමභාගෙ සාමණෙරානං පාපුණාති, අනුභාගෙ මහාථෙරානං, *න තත්ථ සාමණෙරා* "මයං පඨමං භාගං ලභිම්හා"ති පුරතෝ ගන්තුං ලභන්ති. යථා පටිපාටියා එව ගන්තබ්බං. සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා 'තුම්හෙ එථා'ති වුත්තෙ "මය්හං අඤ්ඤදපි ජානිස්සති. ඨිතිකා පන එවං ගච්ඡතී"ති ඨිතිකාවසෙනෙව ගාහෙතබ්බං. අථ "සඞ්ඝුද්දෙසපත්තං දෙථා"ති වත්වා අඟහිතෙයෙව පත්තෙ යස්ස කස්සචි පත්තං ගහෙත්වා පූරෙත්වා ආහරති, ආහටම්පි ඨිතිකාය එව ගාහෙතබ්බං. එකෙ "සඞ්ඝුද්දෙස[3]පත්තං ආහරා"ති පෙසිතො "හන්න්‍ෙත එකං පත්තං දෙථ. නිමන්තණභත්තං ආහරිස්සාමී"ති වදති, සො වෙ "උද්දෙසභත්තසරතෝ අයං ආගතෝ"ති ඤත්වා භික්ඛූහි "නනු ත්වං අඤ්ඤසරතෝ ආගතෝ"ති වුත්තෙ "ආම භන්තෙ"ති නිමන්තණභත්තං උද්දෙසභත්තන්ති හණ්ඩි, ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. යෝ පන "එකං පත්තං ආහරා"ති වුත්තෙ "කින්ති වත්වා ආහරාමී"ති වත්වා "යථා තෙ රුච්චතී"ති වුත්තෙ ආගච්ඡති, අයං විස්සට්ඨුතෝ නාම. උද්දෙසපත්තං වා පරිපාටිපත්තං වා පුඤ්ඤලික්ඛපත්තං වා යං

1. සී. I, සත්තපණ්ණිත හොජ්ජානං; 2. සී. I ලභතු;
* පුප්ඵරත්තරිතෝ පාඨෝ සී. I. පොත්ථකෙ න දිස්සති.
3. සී. I, සඞ්ඝුද්දෙස;

ත්ථවත්ථු, තං තස්ස දාතබ්බං. එකෝ බාලෝ අව්‍යත්තකෝ "උදෙසපත්තං ආහරා"ති පෙසිතෝ වත්තුං න ජානාති, තුණ්හීභූතෝ තිට්ඨති, සෝ 'කස්ස සන්තිකං ආගතොසී'ති වා 'කස්ස පත්තං හරිස්සසී'ති වා න වත්තබ්බෝ. එවං හි වුත්තෙ පුච්ඡාසභාගෙන "භූමහාකං සන්තිකං ආගතොමහි. භූමහාකං පත්තා හරිස්සාමී"ති වා වදෙය්‍ය, තතො තං භික්ඛුං අසෙසුං භික්ඛූ ජිගුවච්ඡන්තා න ඔලොකෙය්‍යුම්පි. "කුහිං ගච්ඡසි? කිං කරොන්තෝ ආහිණ්ඩසී"ති පන වත්තබ්බෝ. තස්ස 'උදෙසපත්තස්සාය ආගතොමහී'ති වදන්තස්ස ගාහෙත්වා පත්තෝ දාතබ්බෝ.

එකා කුටසිතිනා නාම නොති. රඤ්ඤෝ වා හි රාජමහාමත්තස්ස වා ගෙහෙ අතිපණීතානි අධික උදෙසභත්තානි නිච්චං දියන්ති. තානි එකවාරිකභත්තානි සත්වා භික්ඛූ විසුං සිතිකාය පරිහාපේන්ති. එකදෙව හි භික්ඛූ "සෙවථ්‍යාති අමහාකං පාපුණිස්සන්තී"ති අත්තනොව සිතිකං සල්ලක්ඛෙත්වා ගතා. තතෝ අනාගතෙසු යෙව අසෙසුං ආගන්තුකා භික්ඛූ ආගන්ත්වා ආසනසාලාය නිසීදන්ති තං ඛණං යෙව රාජපුරිසා ආගන්ත්වා "පණීතභත්තපත්තෙ දෙථා"ති වදන්ති. ආගන්තුකා සිතිකං අජානන්තා ගාහෙන්ති. තං ඛණං යෙව ච සිතිකං ජානනකභික්ඛූ ආගන්ත්වා "කිං ගාහෙථා"ති වදන්ති. "රාජගෙහෙ පණීතභත්ත"න්ති. 'කතිවස්සතෝ පට්ඨාය'ති. "එත්තකවස්සතෝ නාමා"ති. "මා ගාහෙථා"ති නිවාරෙත්වා සිතිකාය ගාහෙතබ්බං. ගාහිතෙ ආගතෙහිපි පත්තදාන කාලෙ ආගතෙහිපි දින්නකාලෙ ආගතෙහිපි රාජගෙහතො පත්ත පූරෙත්වා ආහටකාලෙ ආගතෙහිපි "රාජා අජ්ජ භික්ඛූයෙව ආගච්ඡතූ"ති පෙසෙත්වා භික්ඛූන යෙව ගන්ත්වා පිණ්ඩපාතං දෙති, එවං දින්නපිණ්ඩපාතං ගහෙත්වා ආහතකාලෙ ආගතෙහිපි සිතිකං ජානනකභික්ඛූහි "මා භූඤ්ජිත්ථා"ති වාරෙත්වා සිතිකාය මෙව ගාහෙතබ්බං. අථ නෙ රාජා හොජෙත්වා පත්තෙපි තෙසං පූරෙත්වා දෙති, යං ආහටං, තං සිතිකාය ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන "මා භුඤ්ජථ, ගච්ඡථූ"ති පොතකමෙව පත්තෙසු පක්ඛිත්තං හොති, තං න ගාහෙතබ්බං. අථ භුඤ්ජිත්වා භූඤ්ජන්තාව ආගච්ඡන්ති, යං තෙහි භුත්තං, තං තෙසං ගීවා හොතීති **මහාසුමම්මත්ථෙරෝ** ආහ. **මහාපදුමත්ථෙරෝ** පනාහ- "ගීවා නිච්චං, එකං නත්ථි. සිතිකං පන අජානනෙහි යාව ජානනතා ආනච්ඡන්ති, තාව තිසිදිතබ්බං සියා. එවං සන්තෙපි භුත්තං සුභුත්තං. ඉදානි පත්තට්ඨානෙ න ගාහෙතබ්බ"න්ති.

එකෝ තිවිවරපරිවාරෝ සතං අඤ්ඤතකෝ පිණ්ඩපාතෝ අවස්සිකස්ස හි භික්ඛුනා පහිතා. විහාරෙ ච "එවරූපෝ පිණ්ඩපාතෝ අවස්සිකස්ස පහිතා"ති ලිඛිත්වා ඨපෙත්වා. අථ සට්ඨිවස්සවච්ඡෙන අඤ්ඤතරූපෝ පිණ්ඩපාතෝ උපපජ්ජෙය්‍ය, අයං කිං අවස්සිකසිතිකාය ගාහෙතබ්බෝ? උදාහු සට්ඨිවස්සසිතිකායාති? සට්ඨිවස්සසිතිකායාති වුත්තං. අයං හි භික්ඛූ සිතිකං ගහෙත්වා යෙව වඩ්ඪිතොති.

එකෝ උද්දෙසභත්තං භුඤ්ජිත්වා සාමණේරෝ ජාතෝ. පුන තං භත්තං සාමණේරට්ඨිකාය පත්තං ගණ්හිතුං ලභති. අයං කිර අත්තරාභට්ඨකෝ[1] නාම. යෝ පන පරිපුණ්ණවීසෝ සාමණේරෝ 'සෙව උද්දෙසභත්තං ලභිස්සතී'ති අජ්ජේව උපසම්පජ්ජති, අතිකක්කන්තා තස්ස භික්ඛා. එකස්ස භික්ඛුනෝ උද්දෙසභත්තං පත්තං, පරෝහෝ වස්ස න භුඤ්ජෝ හොති, සෝ අඤ්ඤස්ස සම්පේ නිසීදන්තස්ස පත්තං දූපෙති, තඤ්ච පේය්‍යාය ගරහති, ගීවා හොති. සචේ පන සෝ භික්ඛු "මය්හං පත්තං දමේ'ති සයමේව දෙති, අයං ගීවා න හොති. අථාපි තෙන ගහෙතබ්බෝ ඤත්වා 'අලං මය්හං, තවේතං භත්තං දම්මී'ති පත්තං පෙසෙත්වා ආහරාපෙති''කි අඤ්ඤං වදති, යං තතෝ ආහරීයති, සඛණ්ඩං පත්තසාමන්තස්ස හොති. පත්තං වේ පේය්‍යාය ගරහති, පුහවෝ. භත්තස්ස දින්නත්තා ගීවා න හොති. විහාරෙ දස භික්ඛූ හොන්ති, තෙසු නව පිණ්ඩපාතිකා. එකෝ සාදියනකෝ, 'දස උද්දෙසපත්තෙ දෙථා'ති වුත්තෙ පිණ්ඩපාතිකා ගාහෙතුං න ඉච්ඡන්ති. ඉතරෙ භික්ඛූ "සබ්බානි මය්හං පාපුණන්තී"ති ගණ්හන්ති, භික්ඛා න හොති. එකෙකස්සේව පාපෙත්වා ගණ්හන්ති, භික්ඛා නිට්ඨාති. එවං ගාහෙත්වා දසහිපි පත්තෙහි ආහරාපෙත්වා, 'භත්තෙන මය්හං සඞ්ගහං කරොථා'ති නව පත්තෙ පණ්ඩපාතිකානං දෙති. භික්ඛුදාහිකං නාමේතං. ගණ්හිතුං වට්ටති. සචේ සෝ උපාසකෝ "භත්තෙන ඝරං ආගන්තබ්බ"නති වදති, සෝ වේ භික්ඛු තෙ භික්ඛූ "එථ භත්තෙන මය්හං සඞ්ගහං කරොථා"ති තස්ස ඝරං ගච්ඡති, යං තත්ථ ලබ්භති. සබ්බං තස්සෙව හොති. ඉතරෙ තෙන දින්නං ලභන්ති. අථ නෙසං ඝරෙයෙව නිසීදිත්වා පෙත්වා දකඛිණෙදකං දත්වා යාගුඛජ්ජාදීනි දෙන්ති. භත්තෙන "යං මනුස්සා දෙන්ති, තං ගණ්හථා"ති තස්ස භික්ඛුනෝ වචනෙනෙව ඉතරෙසං වට්ටති. භුත්තාවීනං පත්තෙ පූරෙත්වා ගණ්හිත්වා ගමනත්ථාය දෙන්ති, සබ්බං තස්සෙව භික්ඛුනෝ හොති. තෙන දින්නං ඉතරෙසං වට්ටති. යදි පන තෙ ථිනාරෙයෙව තෙන භික්ඛුනා "භත්තෙන මය්හං භික්ඛං ගණ්හථ. මනුස්සානඤ්ච වචනං කාතුං වට්ටතී"ති වුත්තා ගච්ඡන්ති, යං තත්ථ භුඤ්ජන්ති වෙව නීහරන්ති ච, සබ්බං තං තෙස මෙව සන්තකං. අථාපි "මය්හං භික්ඛං ගණ්හථා"ති අවුත්තා "මනුස්සානං වචනං කාතුං වට්ටතී"ති ගච්ඡන්ති, තත්ර වේ එකස්ස මධුරෙන ඝරෙන අනුමොදනං කරොන්තස්ස සුත්වා ථෙරාසනඤ්ච උපඝමේ පඤ්ඤත්තං දිස්වා බහුං සමණපරිකඛාරං දෙන්ති, අයං ථෙරෙසු පසාදෙන උපපන්නෝ, අභාටහාගෝ[2] නාම, තස්මා සබ්බම්පි පාපුණාති.

එකෝ සඞ්ඝතෝ උද්දිසාපෙත්වා භික්ඛාය ගාහිතං පත්තං හරිත්වා පණීතස්ස ඛාදනීයභොජනීයස්ස පූරෙත්වා ආහරිත්වා "ඉමං භත්තෙන සබ්බෝ සඞ්ඝෝ පරිභුඤ්ජතූ"ති දෙති, සබ්බෙහි භාජෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. පත්තසාමිකස්ස පන අතිරෙකභාගම්පි භික්ඛං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං

1. සී 1. භණ්ඩකෝ; 2. සී. ෂ. භණ්ඩහා.

උද්දෙසභත්තං දාතබ්බං. අථ පන පඨමංයෙව[1] "සබ්බං සඞ්ඝිකං පත්තං දෙථා"ති වදති, එකස්ස ලජ්ජිභික්ඛුනෝ සන්තකං පත්තෝ දාතබ්බෝ. ආහරිත්වා ච "සබ්බෝ සඞ්ඝෝ පරිභුඤ්ජතූ"ති වුත්තෙ භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං.

එකෝ පාතියා භත්තං ආහරිත්වා "සංඝුද්දෙසං දම්මී"ති වදති, එකෙකං ආලෝපං අදත්වා සීතිකාය එකස්ස යාපනමත්තං කත්වා දාතබ්බං. අථ සෝ භත්තං ආහරිත්වා කිඤ්චි වත්තුං අජානන්තෝ තුණ්හීභූතෝ අවජ්ඣති, "කස්ස තෙ ආනීතං? කස්ස දූතකාමොසී"ති න වත්තබ්බං. පුච්ඡාසභාගෙන හි 'තුම්හාකං ආනීතං. දූතකාමොමහී'[2]ති වදෙය්‍ය. තතෝ තං භික්ඛුං අඤ්ඤං භික්ඛූ ජිගුච්ඡන්තා ගීවං පරිවත්තෙත්වා ඔලෝකෙතබ්බම්පි න මඤ්ඤිස්සන්ති. සචෙ පන "කුහිං යාසි? කිං කරොන්තෙනා ආභතං"ති වුත්තෙ "උද්දෙසභත්තං ගහෙත්වා ආගතොමහී"ති වදති, එකෙන ලජ්ජිභික්ඛුනා සීතිකාය ගහෙතබ්බං. සචෙ ආභතං බහුං හොති, සබ්බෙසං පහොති, සීතිකාකිච්චං න්‍යත්ථි. පෙරාසනතො පට්ඨාය පත්තං පූරෙත්වා දාතබ්බං. "සංඝුද්දෙසපත්තං දෙථා"ති වුත්තෙ "කිං ආහරියතී"ති අවත්වා පකතිසීතිකාය එව ගාහෙතබ්බං. යො පන පායාසො වා රසපිණ්ඩපාතො වා තිත්තවං ලබභති, එවරූපානං පණීතභොජනානං ආවෙණිකා සීතිකා කාතබ්බා. තථා සපරිවාරාය යාගුයා මහග්ඝානං ඵලානං ච පණීතානං ච ඛජ්ජකානං පකතිභත්තයාගුඵලඛජ්ජකානං පන එකාව සීතිකා කාතබ්බා. "සපිං ආහරිස්සාමී"ති වුත්තෙ සබ්බසපිතං එකාව සීතිකා වට්ටති. තථා සබ්බතෙලානං. "මධුං ආහරිස්සාමී"ති වුත්තෙ පන මධුනො එකාව සීතිකා වට්ටති. තථා ඵාණිතස්ස ලාඪිමධුකාදීනඤ්ච හෙට්ඨජ්ජාතං. සචෙ පන ගන්ධමාලා සංඝුද්දෙසං දෙන්ති, පිණ්ඩපාතිකස්ස වට්ටති? න වට්ටතීති?. ආමිසසෙසෙව පටික්ඛිත්තත්තා වට්ටති. සඞ්ඝං උද්දිස්ස දින්නත්තා පන න ගහෙතබ්බන්ති වදන්ති.

උද්දෙසභත්තකථා නිට්ඨිතා.

නිමන්තණං පුග්ගලිකඤ්ච, සයමෙව ඉස්සරං. සංඝිකම්පන උද්දෙසභත්තත්ත වුත්තනයෙනෙව ගාහෙතබ්බං. සචෙ පකතිඋදූතා ව්‍යත්තෙනා හොන්ති, "හන්ත්‍ර රාජගෙහෙ භික්ඛූසඞ්ඝස්ස භත්තං ගණ්හථා"ති අවත්වා "භික්ඛං ගණ්හථා"ති වදති, පිණ්ඩපාතිකානමපි වට්ටති. අථ දූතා අව්‍යත්තා "භත්තං ගණ්හථා"ති වදති, භාතුද්දෙසකො ව්‍යත්තො, "හන්ත්‍ර"නාති අවත්වා "හන්ත්‍ර භත්ත තුම්හෙ යාථ. තුම්හෙ යාථා"ති වදති, එවමපි පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති. තුම්හාකං පටිපාටියා[3] භත්තං

---

1. සී. I, &, සී. II. අථ පඨමංයෙව; 2. සී. I, &. II. තුම්හාකං දූතකාමොමහේති.
3. සී. I, &, සී. II. පටිපාටි

පාපුණාති"ති වුත්තෙ පන න වට්ටති. සචෙ හිමත්තෙතුං ආගත මනුස්සො ආසනසාලං පවිසිත්වා "අය්‍ය භික්ඛූ දෙථා"ති වා "අය්‍ය පත්තෙ දෙථා"ති වා වදති, එවමපි පිණ්ඩපාතිකාඞ්ගං වට්ටති. "තුම්හෙ ව තුම්හෙ ව ගච්ඡථා"ති වත්තබ්බං. සචෙ පන "අය්‍ය භික්ඛූ දෙථ, භත්තං ගණ්හථ. අය්‍ය පත්තෙ දෙථ, භත්තං ගණ්හථා"ති වා වදති, පටිපාටියා ගාහෙතබ්බං. ගාහෙන්තෙන පන විවජ්ජිත්වා භත්තන්ති අවදහෙන්න 'තුම්හෙ ව තුම්හෙ ව ගච්ඡථා'ති වුත්තෙ පිණ්ඩපාතිකාඞ්ගං වට්ටති.[1] "භන්තෙ තුම්හාකං පත්තං දෙථ, තුම්හෙ එථා"ති වුත්තෙ පන "සාධු උපාසකා"ති ගන්තබ්බං. සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා තුම්හෙ එථාති වුත්තෙපි න සිතිකාය ගාහෙතබ්බං. නිමන්තණභත්තඤ්චරතො පන පත්තග්ගහිය ආගතස්ස උද්දෙසභත්තෙන වුත්තනයෙනෙව සිතිකාය පත්තො දූතබ්බො. එකො සඞ්ඝත්තා පටිපාටියා පත්තන්ති අවත්වා කෙවලං "එකං පත්තං දෙථා"ති වත්වා අගාහිතෙයෙව පත්තෙ යස්ස කස්සචි පත්තං ගහෙත්වා පූරෙත්වා ආහරති, තං පත්තස්සාමිකස්සෙව හොති. උද්දෙසභත්තෙ විය න සිතිකාය ගාහෙතබ්බං. ඉධාපි යො ආගන්ත්වා තුණ්හීභූතො තිට්ඨති, සො 'කස්ස සන්තිකං ආගතොසී'ති වා 'කස්ස පත්තං හරිස්සසී'ති වා න වත්තබ්බො. පුච්ඡාසභාගෙනපි 'තුම්හාකං සන්තිකං ආගතො. තුම්හාකං පත්තං හරිස්සාමී'ති වදෙය්‍ය, තතො තං භික්ඛූ ඡිගුවජ්ජන්ති. සචෙ පන 'කුහිං ගච්ඡසි? කිං කරොනෙතා ආහිණ්ඩසී'ති පන වුත්තෙ "තස්ස පත්තග්ගහිය ආගතොම්හි'ති වදන්තස්ස පටිපාටියා භත්තසිතිකාය ගාහෙත්වා පත්තො දූතබ්බො. 'භත්තාහරණකපත්තං දෙථා'ති වුත්තෙපි පටිපාටියා[2] භත්තසිතිකාය එව දූතබ්බො. සචෙ ආහරිත්වා 'සබ්බො සඞ්ඝො භුඤ්ජතූ'ති වදති, භාජෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. පත්තස්සාමිකස්ස අනික්කන්නවසෙපි සිතිකං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං පටිපාටිභත්තං ගාහෙතබ්බං. එකො පාතියා භත්තං ආහරිත්වා" සඞ්ඝස්ස දම්මි"ති වදති, ආලොපභත්තසිතිකතො පට්ඨාය ආලොපසඞ්ඛෙපෙන භාජෙතබ්බං. සචෙ පන තුණ්හීභූතො අවත්වා, 'කස්ස තෙ ආභතං? කස්ස දූතකාමොසී'ති න වත්තබ්බො. සචෙ පන 'කුහිං ගච්ඡසි? කිං කරොනෙතා ආහිණ්ඩසී'ති වුත්තෙ 'සඞ්ඝස්ස මෙ භත්තං ආභතං. ථෙරාභතං මෙ භත්තං ආභත'න්ති වදති, ගහෙත්වා, ආලොපභත්තසිතිකාය භාජෙතබ්බං. සචෙ පන එවං ආභතං බහූ හොති, සකලසඞ්ඝස්ස පහොති, අනිහටනික්ඛා නාම පිණ්ඩපාතිකා නමපි වට්ටති. සීතිකාපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි ථෙරාභතතො පට්ඨාය පත්තං පූරෙත්වා පූරෙත්වා දූතබ්බං.

උපාසකා සඞ්ඝත්ථෙරස්ස වා ගන්ථධුතඞ්ගවසෙන අභිඤ්ඤාතස්ස වා භත්තුද්දෙසකස්ස වා පහිණන්ති. 'අම්හාකං භත්තගහණට්ඨාය අය්‍ය භික්ඛූ ගහෙත්වා ආගච්ඡථා'ති, සචෙපි සඤ්ඤිඋපට්ඨාකෙහි පෙසිතා හොන්ති. ඉමෙ තයො ජනා පුච්ඡිතුං න ලභන්ති, ආරාළකායෙව මාතිකං

1. සී. . න වට්ටති; 2 සී I. ඨපිපාච්; 3. සී. ඉ. මාතිකා;

සඞ්ඝතෝ අට්ඨ භික්ඛූ උද්දිසාපෙත්වා අත්තනාවමේති ගන්තබ්බං. කස්මා? භික්ඛුසඞ්ඝස්ස හි එතෙ භික්ඛූ නිය්‍යාය ලාභෝ උපජ්ජතීති. ගන්ථධුතඞ්ගාදිකි පන අනභිරද්ධතෝ ආවාසිකනිකඛූ පුච්ඡිතුං ලබභති. තස්මා තෙන 'කිං සඞ්ඝතෝ ගණ්හාමි? උදාහු යෙ ජානාමි, තෙහි සද්ධිං ආගච්ඡාමි'ති මාතිකං ආරොපෙත්වා යථා දගකා වදන්ති, තථා පටිපජ්ජිතබ්බං. 'තුම්හාකං නිස්සිතකෙ වා[1] යෙ වා ජානාථ, තෙ ගහෙත්වා එථා'ති වුත්තෙ පන යෙ ඉච්ඡන්ති, තෙහි සද්ධිං ගන්තුං ලභති. සචෙ 'අට්ඨ භික්ඛූ පහිණථා'ති පෙසෙන්ති, සඞ්ඝතොව පෙසෙතබ්බං. අත්තනා සචෙ අඤ්ඤත්‍ථ ගාමෙ සකකා හොති භික්ඛා ලභිතුං, අඤ්ඤං ගාමෙ ගන්තබ්බං. න සකකා වෙ හොති ලභිතුං, සොයෙව ගාමෙ පිණ්ඩාය පවිසිතබ්බෙ. නිමන්තිතා භික්ඛූ ආසන්නසාලාය නිසීදන්තා හොන්ති, තත්‍ර වෙ මනුස්සා 'පත්තෙ දෙථා'ති ආගච්ඡන්ති, අනිමන්තිතෙහි න දාතබ්බං. එතෙ නිමන්තිතා භික්ඛූති වත්තබ්බං. 'තුම්හෙහිපි දෙථා'ති වුත්තෙ පන දාතුං වට්ටති. උස්සාවදිස්‍ස මනුස්සා සයමෙව පරිවෙණානි ච පධානඝරානි ච ගන්ත්වා තිපිටකෙ ච ධම්මකථිකෙ ච භික්ඛූ සත්තෙපි සද්ධිං නිමන්තෙන්තානි, තදා තෙහි යෙ ජානන්ති, තෙ ගහෙත්වා ගන්තුං වට්ටති. කස්මා? න හි මහාභික්ඛුසඞ්ඝස්ස අත්ථිකා මනුස්සා පරිවෙණපධානඝරානි ගවජ්ජන්ති. සන්නිපාතට්ඨානතෝ ව යථාසත්ති යථාබලං භික්ඛූ ගණ්හිත්වා ගවජ්ජන්තීති. සචෙ පන සඞ්ඝත්‍ථෙරෝ වා ගන්ථධුතඞ්ගවසෙන අභිරද්ධතකෝ වා හත්තුද්දෙසකෝ වා අඤ්ඤත්‍ර වසිත්වා කත්ථචි වා ගන්ත්වා පුන සකට්ඨානං ආගච්ඡති, මනුස්සා ව ආගන්තුකසක්කාරං කරොන්ති, එකවාරං යෙ ජානන්ති, තෙ ගහෙත්වා ගන්තබ්බං. පරිබද්ධකාලතෝ[2] පන පට්ඨාය දුතියවාරෙ ආරද්ධෝ සඞ්ඝතොයෙව ගහෙත්වා ගන්තබ්බං. අභිනව ආගන්තුකාව හුත්වා ඤතී වා උපට්ඨාකෙ වා පසංසිස්සාමාති ගවජ්ඣන්ති, තත්‍ර තෙසං ඤතී ච උපට්ඨාකා ච සක්කාරං කරොන්ති, එත්ථ පන යෙ ජානන්ති, තෙ ගහෙත්වා ගන්තුං වට්ටති. යො පන අනිලාභී හොති, සඞ්ඝට්ඨානඤ්ච ආගන්තුකට්ඨානඤ්ච එකඤදිසං, සබ්බත්‍ථ මනුස්සා සඞ්ඝ භත්තං සජ්ජෙත්වාව නිසීදන්ති, තෙන සඞ්ඝතොව ගහෙත්වා ගන්තබ්බ නති අයං නිමන්තණෙ විසෙසො. අවිසෙසො සබ්බපඤ්හා උදෙස භත්තෙන වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා. ඛුද්දකඤ්ඤමපන 'අට්ඨ මහා ථෙරෙ දෙථා'ති වුත්තෙ අට්ඨ මහාථෙරාව දාතබ්බාති වුත්තං. එස නයො මජ්ඣිමාදිසු. සචෙ පන අවිසෙසෙත්වා 'අට්ඨ භික්ඛූ දෙථා'ති වදති, සඞ්ඝතො දාතබ්බාති.

නිමන්තණභත්තකථා නිට්ඨිතා.

---

1. සී. 1: නිස්සිතකෙ සෙ වා; 2. සී 1. පරිහණ්ඩකාලතෝ;

සලාකභත්තං පන "**අනුජානාමි භික්ඛවෙ සලාකාය වා පවාරණාය වා උපනිබන්ධිතුං වා ඔසක්කිතුං වා ඔසක්කිතුං වා උද්දිසිතු**"න්ති එවං භගවතා රුක්ඛාරාමාදීසු **සලාකාය** වා වෙළුවිලිවඩාදිප්පණ්ණාදීමාසාය **පවාරණාය** වා "**අසුකස්ස නාම සලාකභත්ත**"න්ති එවං අක්ඛරානි උපනිබන්ධිත්වා පවත්තියං වා චිවරභොගෙ වා කත්වා[1] සබ්බසලාකායො ඔසක්කිත්වා පුනප්පුනං හෙට්ඨාපරියවසෙන ආලොළාපෙත්වා පඤ්චඞ්ග සමන්නාගතෙන භත්තුද්දෙසකෙන සවෙපි සීතිකා අත්ථි, සීතිකතො පඨාය, තතො වෙ අත්ථි, ථෙරාසනතො පට්ඨාය සලාකා දාතබ්බා. පච්ඡා ආගතානම්පි එකාබද්ධවසෙන ව දූරෙ සීතානම්පි උද්දෙස භත්තෙන වුත්තනයෙනෙව දාතබ්බා.

සචෙ විහාරස්ස සමන්නතතො බහූ ගොචරගාමා, භික්ඛූ පන න බහුකා, ගාමවසෙනපි සලාකා පාපුණන්ති. 'තුම්හාකං අසුකගාමෙ සලාකභත්තං පාපුණාති'ති ගාමවසෙනෙව ගාහෙතබ්බං. එවං ගාහෙ නෙත්ත සවෙපි එකමෙකසම්මිං ගාමෙ නානප්පකාරානි සට්ඨි සලාක භත්තානි, සබ්බානි ගාහිතානෙව හොන්ති. තස්ස පත්තගාමසමීපෙ අසුඤ්ඤති දෙතිණ්ණි සලාකභත්තානි හොන්ති, තානිපි තස්සෙව දාතබ්බානි න හි සක්කා තෙසං කාරණා අසුඤ්ඤං භික්ඛුං පහිණිතුන්ති. සචෙ එතෙවෙවසු ගාමෙසු බහූනි සලාකභත්තානි සල්ලක්ඛෙත්වා සත්තන්නම්පි අට්ඨන්නම්පි භික්ඛූනං දාතබ්බානි. දදන්තෙන පන වත්තං පඤ්ච න්නං භත්තානං සලාකායො ආහරිත්වා දාතබ්බා. සචෙ තං ගාමං අතික්කමිත්වා අඤ්ඤං ගාමෙ හොති, තස්මිඤ්ච එකමෙව සලාක භත්තං, තම්පත්ත පාතොව දෙන්ති, තම්පි තෙසු භික්ඛූසු එකස්ස නිග්ග හෙත දත්වා 'පාතොව තං ගහෙත්වා පච්ඡා ඔරිමගාමෙ ඉතරානි භත්තානි ගණ්හා'ති වත්තබ්බා. සචෙ ඔරිමගාමෙ සලාකභත්තෙසු අගාහිතෙ– සෙව ගාහිත සඤ්ඤිය ගච්ඡන්ති, පරභාගගාමෙ සලාකභත්තං ගහෙත්වා පුන විහාරං ආගන්ත්වා ඉතරානි ගාහෙත්වා ඔරිමගාමෙ ගන්තබ්බා. න හි බහිසීමාය සඞ්ඝලාභො ගාහෙතුං ලබ්භතීති. අයං තාවෙ **කුරු**ඳියං වුත්තෙතා.

සචෙ පන භික්ඛූ බහූ හොන්ති, ගාමවසෙන **සලාකා** න පාපුණන්ති, වීථිවසෙන වා වීථියං එකබාහවසෙන[2] වා කුලවසෙන වා ගාහෙතබ්බා.[3] වීථිආදීසු ච යත්ථ බහූනි භත්තානි, තත්ථ ගාමෙ වුත්ත නයෙනෙව බහූන්නං භික්ඛූනං ගාහෙතබ්බානි. **සලාකාසු** අසති උද්දිසිත්වාපි ගාහෙතබ්බානි. සාලාකදායකෙන පන වත්තං ජානිතබ්බං. තෙන හි කාලස්සෙව වුට්ඨාය පත්තචීවරං ගහෙත්වා හොජනසාලං ගන්ත්වා අසම්මට්ඨට්ඨානං සම්මජ්ජිත්වා පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨ පෙත්වා 'ඉදානි භික්ඛූහි වත්තං කතං භවිස්සති'ති කාලං සල්ලක්ඛෙත්වා ගණ්ඩිං පහරිත්වා භික්ඛූසු සන්නිපතිතෙසු පඨමමෙව වාරගාමෙ සලාක භත්තං ගාහෙතබ්බං. 'තුය්හං අසුකස්මිං නාම වාරගාමෙ සලාකා

1. ස්‍ය. 1. ඡොගෙ වා 2. එකබාහගත වසෙන - විමතිවිනොදනී.
3. සී, 1. ගාහෙතබ්බං.

පාපුණාති. තත්‍ර ගච්ඡාති වත්තබ්බං. සචෙ අතිරෙකගාවුතෙ ගාමෙ හොති, තං දිවසං ගච්ඡන්තා කිල මනති, 'සෙව තුය්හං වාරගාමෙ පාපුණාති'ති අජ්ජව ගාහෙතබ්බං. යො වාරගාමං පෙසියමානො න ගච්ඡති, අසුඤ්ඤං සලාකං මඤ්ඤති, න දාතබ්බා. සඬ්ඝානං හි මනුස්සානං පුඤ්ඤභාගානි සඞ්ඝස්ස ච ලාභවෙජ්ජෙ හොති තස්මා තස්ස දුතියෙපි තතියෙපි දිවසෙ අසුඤ්ඤ සලාකා න දාතබ්බා. අත්තනො පත්තට්ඨානං ගන්ත්වා භුඤ්ජාතීති වත්තබ්බා. තීණි පන දිවසානි අගච්ඡන්තස්ස වාරගාමතො ඔරිමවාරගාමෙ සලාකා ගාහෙතබ්බා. තඤ්ච න ගණ්හානි, තතො පට්ඨාය තස්ස අසුඤ්ඤං සලාකං දාතුං න වට්ටති. දණ්ඩකම්මං පන ගාළ්හං කාතබ්බං. සට්ඨිතො වා පණ්ණාසතො වා න පරිහාපෙතබ්බං.

වාරගාමෙ ගාහෙත්වා විහාරවාරෙ ගාහෙතබ්බා. 'තුය්හං විහාර වාරෙ පාපුණාතී'ති වත්තබ්බං. විහාරවාරිකස්ස දෙ තීණ්ණෝ යාගුඝලා කායො තීණ්ණෝ වතණ්ණෝ වා භත්තසලාකායො ච දාතබ්බා. නිබද්ධං කත්වා පන න දාතබ්බා. යාගුභත්තදායකා හි 'අම්හාකං යාගුභත්තං විහාරගොපකාව භුඤ්ජන්ති'ති අසුඤ්ඤථත්තං ආපජ්ජෙය්‍යුං. තස්මා අඤ්ඤසු කුලෙසු දාතබ්බා. සචෙ ඒහාරවාසිකානං[1] සභාගා ආහරිත්වා දෙනති, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ වාරං ගාහෙත්වා තෙසං යාගු භත්තං ආහරාපෙතබ්බං. තාව තෙසං සලාකා ඵාණිකම්මමෙව ලභන්ති. වස්සඤ්ච පන පත්තට්ඨානෙ පන අසුඤ්ඤමපි පණ්ඩිතභත්ත සලාකං ගණ්හිතුං ලභන්තියෙව.

අතිරෙකචතුත්ථභාගස්ස එකවාරියභත්තස්ස විසුං සිත්ථං කත්වා සලාකා දාතබ්බා. සචෙ යෙන සලාකා ලද්ධා, සො තං දිවසං තං භත්තං න ලභති, පුන දිවසෙ ගාහෙතබ්බං. භත්තමෙව ලභති, න උත්තරිභඞ්ගං, එවම්පි පුන ගාහෙතබ්බං. බීරභත්තසලාකායපි එසෙව නයො. සචෙ පන බීරමෙව ලභති, න භත්තං, බීරලාභතො පට්ඨාය පුන න ගාහෙතබ්බං. දෙ තීණි එකවාරිකභත්තානි එකස්සෙව පාපුණන්ති, දුබ්භික්ඛසමයෙ සඞ්ඝත්තවසෙන ලද්ධකාලෙ විජ්ජෙත්වා විසුං ගාහෙතබ්බානි. පාකතිකසලාකභත්තං අලද්ධස්සාපි පුනදිවසෙ ගාහෙතබ්බං. සචෙ බුද්ධකො විහාරෙ හොති, සබ්බෙ භික්ඛූ එකසමොහාරා, උච්චුස්සලාකං ගාහෙන්තෙන ඨස්ස කස්සචි සම්මුඛීභූතස්ස පාපෙත්වා මහාථෙරාදීනං දිවා නවෙජ්ජ්වා දාතුං වට්ටති. රසසලාකං පාපෙත්වා පච්ඡාභත්තමපි පරිස්සාවාපෙත්වා ඵාණිතං වා කාරෙත්වා පිණ්ඩපාති කාදීසුපි දාතබ්බං. ආගන්තුකානං ආගතාගතභාවං ඤත්වා ගාහෙතබ්බා. මහාඅවාසෙ සීත්ථිකා කත්වා ගාහෙතබ්බා. තක්කසලාකම්පි සභාගට්ඨානෙ පාපෙත්වා වා දීවා ධූපෙත්වා වා පචාපෙත්වා වා ථෙරාසනං දාතුං වට්ටති. මහාවාසෙ වුත්තනයෙනෙව පරිපජ්ජිතබ්බං. ඵලසලාක-

1. සී. I. විහාරවාරිකානං; 2. සී. මූ. I, & II. භවන්ති.

පුරිසලාභෝ – හෙසජ්ජගන්ධමාලාසලාකාදයොපි විසුං සීතිකාය ගාහෙතබ්බා. හෙසජ්ජාදිසලාකාදයෝ පෙළේ නිස්සඞ්ගිපි පිණ්ඩපාතිකානමේව වට්ටනතෝ, සලාකවසෙන ගාහිතත්තා පන න සාදිතබ්බා. අඤ්ඤතිත්ථියා මත්තං සලාකහත්ථං දෙන්ති, සීතිකං පුච්ඡිත්වා ගාහෙතබ්බං. අසතියා සීතිකාය ථෙරාසනතෝ පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. සචෙ නාදිසානි භත්තානි බහූනි හොන්ති, එකෙකස්ස භික්ඛුනෝ දෙ තීණි දාතබ්බානි, නො චෙ එකෙකමේව දත්වා පවිසාවිය ගතාය පුන ථෙරාසනතෝ පට්ඨාය දාතබ්බං. සචෙ[1] අනතරාව උපච්ඡිජ්ජති, සීතිකා සල්ලක්ඛෙතබ්බා. යදි පන තාදිසං භත්තං නිබද්ධමේව හොති, යස්ස පාපුණාති, සො වත්තබ්බෝ: 'ලද්ධා වා අලද්ධා වා සෙසම්පි ගණ්හෙය්‍යාසී'ති. එකං අනිබද්ධං හොති, ලභන්තදිවසෙ පන යාවදත්ථං ලබ්භති, අලභන්තදිවසා බහුතරා හොන්ති, තං යස්ස පාපුණාති, සො අලභිත්වා සෙසම්පි ගණ්හෙය්‍යාසීති වත්තබ්බෝ.

සො සලාකාසු ගහිතාසු පච්ඡා ආගච්ඡති, [2] තස්ස අතික්කන්තත්තාව සලාකා න උට්ඨාපෙත්වා දාතබ්බා. සලාකං නාම් ගණ්හිපහරණතෝ පට්ඨාය ආගන්තුකා භත්තං පඨමෙ පහාරෙනෙවාව ලභන්ති. දුස්සදස්ස ආගන්තුකා සමීපෙ සීතස්සාපි අතික්කන්තතා අතික්කන්තත්තාව හොති. සචෙ පනස්ස අඤ්ඤෙ ගණ්හනෙතා අත්ථි, සයං අනාගතොපි ලභති. භාගට්ඨානෙ අසුණන්තා අනාගතොති ඤත්වා 'අයං තස්ස සලාකා'ති ඨපෙතුං වට්ටති. සචෙ 'අනාගතස්ස න දාතබ්බා'ති සතිකං කරොන්ති, අධම්මිකං හොති. අඤ්ඤෙ උපචාරෙ සීතස්ස හි භාජනීයං භණ්ඩං පාපුණාති. සචෙ පන 'අනාගතස්ස දෙථ දෙථා'ති මහාසද්දං කරොන්ති, දණ්ඩකම්මං පට්ඨපෙතබ්බං. 'ආගන්ත්වා ගණ්හන්තූ'ති වත්තබ්බා. [3]

ඡ පඤ්ච සලාකා නට්ඨා හොන්ති, භත්තුද්දෙසකෝ දායකානං නාමං න සරති, සො චෙ[3] නට්ඨා සලාකා මහාථෙරස්ස වා අත්තනෝ වා පාපෙත්වා භික්ඛූ වදෙය්‍ය, 'මයා අසුකගාමෙ සලාකභත්තං මය්හං පාපිතං. තුම්හෙ තත්ථ ලද්ධං සලාකභත්තං භුඤ්ජෙය්‍යාථා'ති, වට්ටති. විහාරෙ අපාපිතං පන ආසනසාලාය තං භත්තං ලභිත්වා තත්ථෙව පාපෙත්වා භුඤ්ජිතුං න වට්ටති. 'අජ්ජ පට්ඨාය මය්හං සලාකභත්තං ගණ්හථා'ති වුත්තෙන තත්‍ර ආසනසාලාය ගාහෙතුං න වට්ටති. විහාරං ආනෙත්වා ගාහෙතබ්බං, සෙව පට්ඨාගාති වුත්තෙ පන භත්තුද්දෙසකස්ස ආචික්ඛිතබ්බං: 'සෙව පට්ඨාය අසුකකුලං නාම සලාකභත්තං දෙති. සලාකගාහකාලෙ සරෙය්‍යාසී'ති. දුබ්භික්ඛෙ සලාකභත්තං පවත්තිස්සති සුභික්ඛෙ ජාතෙ කඤ්චි භික්ඛුං දිස්වා 'අජ්ජ පට්ඨාය අම්හාකං සලාකභත්තං ගණ්හථා'ති පුන පට්ඨපෙන්ති, අඤ්ඤාගාමෙ අගා

1. සී. I. අථ; 2. සී. I. වත්තබ්බං; 3 සී. I. සො චෙ,

හෙට්ඨා විහාරං ආහෙත්වාව ගාහෙතබ්බං. **ඉදඤ්හි සලාකභත්තං**, කාමං උද්දෙසභත්තසදිසං න හොති. විහාරමේව සඤ්ඤාය දියති. තස්මා ඔහි උපචාරෙ ගණ්හිතුං න වට්ටති. 'සෙව පට්ඨායා'ති වුත්තත්තා පන විහාරෙ ගාහෙතබ්බමේව.

ගම්භීරෝ භික්ඛු යං දිසාභාගං ගච්ඡතුකාමෝ, තස්මිං අඤ්ඤතරං වා ගාමසලාකා ලද්ධා හොති, තං ගහෙත්වා ඉතරං භික්ඛුං 'මය්හං පත්ත සලාකං ත්වං ගණ්හාහී'ති වත්වා ගන්තුං වට්ටති. තෙන පන උපචාර සීමං අනතික්කන්තෙනෙව තස්මිං තස්ස සලාකා ගාහෙතබ්බා. ජ්ඣිත විහාරෙ මනුස්සා 'බොධිවෙතියාදීනි ජගන්විත්වා භුඤ්ජන්තූ'ති සලාක භත්තං පට්ඨපෙන්ති, භික්ඛූ සකට්ඨානෙසු වසිත්වා කාලසෙසෙව ගන්ත්වා තත්ථ වත්තං කත්වා තං භත්තං භුඤ්ජන්ති, වට්ටති. සබෙ තෙසු සාධාරණාය අත්තනො පාපෙත්වා ගතෙසු ආගන්තුකො භික්ඛු ජ්ඣිත විහාරෙ වසිත්වා කාලසෙසෙව වත්තං කත්වා ගණ්හිං පහරිත්වා සලාක භත්තං අත්තනො පාපෙත්වා ආසනසාලං ගච්ඡති, සොව තස්ස භත්තස්ස ඉස්සරො. යො පන භික්ඛූසු වත්තං කරොන්තෙසුයෙව භුම්යං දේව තයො සම්මුඤ්ජනිපහාරෙ දත්වා ගණ්හිං පහරිත්වා 'ඛුද්දකාමෙ සලාකභත්තං මය්හං පාපුණාතී'ති ගච්ඡති, තස්ස තං චොරිකාය ගහි තත්තා න පාපුණාති. වත්තං කත්වා පාපෙත්වා පච්ඡාගතභික්ඛූනංයෙව හොති. එකො ගාමෝ අතිදූරෙ හොති, භික්ඛූ නිච්චං ගන්තුං න ඉච්ඡන්ති, මනුස්සා 'මය්හ පුඤ්ඤත්ථ පරිබාහිරා හොථා'ති වදන්ති, යෙ තස්ස ගාමස්ස ආසන්නවිහාරෙ සඤ්ඤාගභික්ඛූ, තෙ වත්තබ්බා: 'ඉමෙසං භික්ඛූනං අනාගතදිවසෙ තුම්හෙ භුඤ්ජථා'ති. සලාකා පන දෙවසිකං පාපෙතබ්බා. තා ච ඛො පන ගණ්හිපහරණමත්තෙනෙව වා පච්ඡිවාලන මත්තෙන වා පාපිතා න හොන්ති. පච්ඡි පන ගහෙත්වා සලාකා පිඨකෙ ආකිරිතබ්බා. පච්ඡි පන මුඛවට්ටියං න ගහෙතබ්බා, සබෙ හි තත්ථ අහි වා විච්ඡිකො වා භණ්ඩෙය්‍ය, දුක්ඛං උප්පාදෙය්‍ය. තස්මා හෙට්ඨා ගහෙත්වා පච්ඡිං පරම්මුඛං කත්වා[1] සලාකා ආකිරිතබ්බා. සබෙපි සපෙපා හවිස්සන්ති. එත්තෙත්ථ පලායිස්සන්තීති. එවං සලාකා ආකිරිත්වා ගාමාදිවසෙන පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව ගාහෙතබ්බා. අපි ච එකං[2] මහාථෙරස්ස පාපෙත්වා 'අවසෙසා මය්හං පාපුණන්තී'ති අත්ත නො පාපෙත්වා වත්තං කත්වා චෙතියං වන්දිත්වා විහත්තකම්මට්ඨානෙ ඨිතෙහි භික්ඛූහි 'පාපිතා ආවුසො සලාකා'ති වුත්තෙ 'ආම භන්තෙ තුම්හෙ ගත ගතගාමෙ[3] සලාකභත්තං ගණ්හථා'ති වත්තබ්බා. එවං පාපි තාපි හි සුපාපිතාව හොන්ති. භික්ඛූ සබ්බරත්තිං ධම්මසවණත්ථං අඤ්ඤං විහාරං ගච්ඡන්තා 'මය්හං තත්ථ දත්තං අගහෙත්වා ව අවහාසං හොවර ගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා ආගමිස්සාමා'ති සලාකා අගහෙත්වාව ගතා, විහාරෙ ථෙරස්ස පත්තසලාකභත්තං භුඤ්ජිතුං ආගච්ඡන්ති, වට්ටති. අථ මහාථෙරොපි 'අහං ඉධ කිං කරොමී'ති තෙහි සෙව සද්ධිං ගච්ඡති,

---

1. සී. I අකාසා; 2. සී. I එස; 3. ගතගාමෙ;

තෙහි ගතවිහාරෙ භුඤ්ජිතාව ගොචරගාමං අනුපපත්තෙහි 'දෙථ හන්තෙ පත්තෙ සලාකයාගුආදීනි ආහරිස්සාමා'ති වුත්තෙ පත්තා න දාතබ්බා. 'කස්මා හන්තෙ න දෙථා'ති. 'විහාරට්ඨකං හත්තං විහාරෙ වුට්ඨානං පාපුණාති. මයං අඤ්ඤත්‍ථං[1] විහාරෙ වුට්ඨා'ති. 'දෙථ හන්තෙ න මයං විහාරෙ පාලිකාය දෙම. තුම්හාකං දෙම. ගණ්හථ අම්හාකං භික්ඛා'නාති වුත්තෙ පන වට්ටති.

සලාකභත්තකථා නිට්ඨිතා.

පක්ඛිකාදීසු පන යං අභිලක්ඛිතෙපි වාතුද්දසි පඤ්චදසි පඤ්චමී අට්ඨමීති ඉමෙසු පකෙඛසු කම්මපසුතෙහි උපොසථං කාතුං සති කරණීයෙ දියති, තං **පක්ඛිකං** නාම. තං සලාකභත්තගතිකමෙව හොති. ගහෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. සබෙ සලාකභත්තමපි පක්ඛිය භත්තමපි බහූ,[2] සබෙබ්‍යෙ විනිච්ඡිත්වා ගවජ්ජති, දෙවපි භත්තානි විසුං විසුං ගාහෙතබ්බානි. සබෙ භික්ඛුසංඝො මහා, පක්ඛිකං ගාහෙත්වා තස්ස සීතිකාය සලාකභත්තං ගාහෙතබ්බං. සලාකභත්තං වා ගාහෙත්වා තස්ස සීතිකාය පක්ඛිකං ගාහෙතබ්බං. යෙසං න පාපුණාති, තෙ පිණ්ඩාය චරිත්වාපි භුඤ්ජන්ති. සබෙ දෙවපි භත්තානි බහූනි, භික්ඛූ මනුඤ්ඤානි, සලාකභත්තං නාම දෙවසිකං ලබ්භති. තස්මා තං ඨපෙත්වා 'පක්ඛියං ආවුසො භුඤ්ජථා'ති පක්ඛියමෙව ගාහෙතබ්බං. පක්ඛියං පණීතං දෙන්ති, විසුං සීතිකා කාතබ්බා. සෙව පකෙඛාති අජ්ජ පක්ඛියං න ගාහෙතබ්බං. සබෙ පන දූරගා වදන්ති: 'සෙව අම්හාකං ඝරෙ සලාකභත්තං භවිස්සති. අජ්ජෙව පක්ඛියභත්තං උද්දිසථා'ති, එවං වට්ටති.

උපොසථිකං නාම අඩ්ඪමාසෙ උපොසථදිවසෙ උපොසථඞ්ගානි සමාදියිත්වා යං අත්තනා භුඤ්ජති, තදෙව දියති. **පාටිපදිකං** නාම 'උපොසථෙ බහූ සද්ධා පසන්නා භික්ඛූනං සක්කාරං කරොන්ති. පාටිපදෙ පන භික්ඛූ කිලමන්ති. පාටිපදෙ දින්නා දුබ්භික්ඛදුන්නදිසං, මහප්ඵලං හොති. උපොසථිකමෙව වා පරිසුද්ධසීලානං දුතියදිවසෙ දින්නං මහප්ඵලං හොතී'ති සල්ලක්ඛෙත්වා පාටිපදෙ දියමානා දූනං. තම්පි උභයං සලාකභත්තගතිකමෙව. ඉති ඉමානි සත්තපි භත්තානි පිණ්ඩපාතිකානං න වට්ටන්ති. ධුතඞ්ගභෙදං කරොන්තියෙව.

අපරානිපි චීවරකක්ඛකෙ **විඤ්ඤත්ති** වරං ගාවිත්වා දින්නානි ආගන්තුකභත්තං ගමිකභත්තං ගිලානභත්තං ගිලානුපට්ඨාකභත්තන්ති චත්තාරි භත්තානි පාළියං ආගතානෙව. තත්‍ර ආගන්තුකානං දින්නං **භත්තං ආගන්තුකභත්තං**. එස නයො සෙසෙසු. සබෙ පනෙත්ථ ආගන්තුකභත්තානිපි ආගන්තුකාපි බහූ හොන්ති, සබෙබ්‍යං එකෙකා ගාහෙතබ්බං. භත්තෙසු පන අපපහොන්තෙසු සීතිකාය ගාහෙත බ්බං. එකො

---

1. සී. ඉ. අඤ්ඤං 2 සී. ඉ. බහූ;

ආගන්තුකෝ පඨමමේව ආගන්ත්වා සබ්බං ආගන්තුකභත්තං අත්ත නෝ ගාහෙත්වා නිසීදති, සබ්බං තස්සෙව හොති. පච්ඡා ආගතෙහි ආගන්තුකෙහි තෙන දින්නානි පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. තෙනපි එකං අත්තනෝ ගාහෙත්වා සෙසානි දාතබ්බානි. අයං උළාරෝ. සචෙ පන යෝ පඨමං ආගන්ත්වාපි අත්තනෝ අගහෙත්වා තූණ්හීභූතෝ නිසීදති, පච්ඡා ආගතෙහි සද්ධිං පටිපාටියා ගණිතබ්බං. සචෙ නිච්චං ආගන්තුකා ආගච්ඡන්ති, ආගතදිවසෙ යෙව භුඤ්ජිතබ්බං. අත්ත රත්තරා වෙ ආගච්ඡන්ති, දෙ තීණි දිවසානි භුඤ්ජිතබ්බානි. **මහාපච්චරියමපන** සත්ත දිවසානි භුඤ්ජිතුං වට්ටතීති වුත්තං ආවාසිකෝ කත්ථචි ගන්ත්වා ආගතෝ තෙනාපි ආගන්තුකභත්තං භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ පන තං විහාරෙ නිබන්ධිපිතං[1] වා හොති, විහාරෙ ගාහෙතබ්බං. අථ විහාරෙ දූරෙති ආසන්නසාලාය නිබන්ධිපිතං ආසන්නසාලාය ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන දූසකා ආගන්තුකෙසු අසති ආවාසිකාපි භුඤ්ජන්තූති වදන්ති, වට්ටති. අවුත්තෙත්ත න වට්ටති.

ගමිස්සාමීතිපි අයමෙව කථාමග්ගො. අයමපන විසෙසොඃ- ආගන්තුකෝ ආගන්තුකභත්තමෙව[2] ලභති. ගමිකෝ ආගන්තුකභත්තම්පි ගමිකභත්තම්පි. ආවාසිකොපි පක්කමිතුකාමෝ ගමිකෝ හොති. ගමියභත්තම්පි ලභති. යථා පන ආගන්තුකභත්තං, එවම්දං දෙ තීණි සත්ත වා දිවසානි ලබ්භති. ගමිස්සාමීති භුත්තොපි තං දිවසං කෙනචිදෙව කාරණෙන න ගතො, පුන දිවසෙපි භුඤ්ජිතුං වට්ටති. සඨස්සාභත්තං ගමිස්සාමීති භුත්තස්ස චොරා වා පන්ථං රුන්ධන්ති, උදකං වා, දෙවෝ වා වස්සති, සත්ථෝ වා න ගච්ඡති, සඨස්සාගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. එතෙ උපද්දවෙ ඔලොකෙත්වාන දෙ තයෝ දිවසෙ භුඤ්ජිතුං වට්ටතීති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. 'ගමිස්සාමි. ගමිස්සාමී'ති පන ලෙසං ඔඩ්ඩෙත්වා භුඤ්ජිතුං න ලභති.

ගිලානභත්තම්පි සචෙ සබ්බෙසං ගිලානානං පහොති, සබ්බෙසං දාතබ්බං. නො චෙ, සීතිකං කත්වා ගාහෙතබ්බං. එකෝ ගිලානෝ අරොගරූපෝ සකෙකාති අත්තනා ගාමං ගන්තුං, එකෝ න සකෙකාති, අයං මහාගිලානෝ නාම. එතස්ස ගිලානභත්තං දාතබ්බං. දෙ මහාගිලානා, එකෝ ලාභී අභිඤ්ඤතෝ බහුං බාදනීයං භොජනීයං ලභති, එකෝ අත්තනෝ අපලාභතාය අත්තනා ගාමං පවිසති, එතස්ස ගිලානභත්තං දාතබ්බං. ගිලානභත්තෙන දිවසපරිවෙදෙ නට්ඨෙ. යාව රොගො න වූපසම්මති, සප්පායභොජ්ජං අභුඤ්ජන්තෙනා න යාපෙති, තාව භුඤ්ජිතබ්බං. යදි පන මිස්සකායාගුං වා මිස්සකභත්තං වා භුත්තස්සාපි රොගො න කුප්පති, තතො පට්ඨාය න භුඤ්ජිතබ්බං. **ගිලානුපට්ඨාකභත්තම්පි** සබ්බෙසං පහොති, තං සබ්බෙසං දාතබ්බං. නො චෙ පහොති, සීතිකං කත්වා ගාහෙතබ්බං. ඉදම්පි දීපු ගිලානෙසු මහාගිලානුපට්ඨාකස්ස ගාහෙතබ්බං. දීපු මහාගිලානෙසු

1. ම. I. ණිබද්ධාපිතං; 2. සී I. ආගන්තුකමෙව;

අනාථගිලානුපට්ඨාකස්ස යං කුලං ගිලානභත්තම්පි දෙති ගිලානුපට්ඨාකභත්තම්පි, තත්ථ යස්ස ගිලානස්ස ගිලානභත්තං පාපුණාති, තදුපට්ඨාකස්සාපි තත්ථේව ගාහෙතබ්බං. ගිලානුපට්ඨාකභත්තේනපි දිවසපරිවේජ්දෙ, තත්ථ. යාව ගිලානෝ ලභති, තාවස්ස උපට්ඨාකොපි ලභතීති

ඉමානි චත්තාරි භත්තානි සඒ එවං දින්නානි හොන්ති: 'ආගන්තුක- ගමික-ගිලාන- ගිලානුපට්ඨාකා මම භික්ඛං ගණ්හන්තූ'ති, පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. සඒ පන 'ආගන්තුකාදීනං භත්තං නිබද්ධං පෙසෙමි. 'මම භත්තං ගණ්හන්තූ'ති එවං දින්නානි හොන්ති, පිණ්ඩපාතිකානං න වට්ටන්ති.

අපරානිපි ධුරභත්තා කුටිභත්තං වාරකභත්තන්ති තීණි භත්තානි. තත්ථ ධුරභත්තන්ති නිවත්තනං වුච්චති. තං දුවිධං සඞ්ඝිකං ච පුග්ගලිකං ච. තත්ථ යං 'සංඝස්ස ධුරභත්තං දෙමා'ති නිබද්ධාපිතං, තං සලාකභත්තගතිකං. 'මම නිබද්ධභික්ඛං ගණ්හන්තූ'ති වත්වා දින්නමපන පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. පුග්ගලිකෙපි 'තුම්හාකං ධුරභත්තං දම්මී'ති වුත්තෙ පිණ්ඩපාතිකෝ වෙ, න වට්ටති. 'මම නිබද්ධභික්ඛං ගණ්හථා'ති වුත්තෙ පන වට්ටති. සාදිතබ්බං. සඒපි පවත්ත කතිපාහෙ විතිවත්තෙ 'ධුරභත්තං ගණ්හථා'ති වදති, මූලෙ සුට්ඨු පටිච්ඡිත්තත්තා වට්ටති. **කුටිභත්තන්ති** නාම යං සංඝස්ස ආවාසං කාරෙත්වා 'අම්හාකං සෙනාසන්වාසිනෝ අම්හාකං යෙව භත්තං ගණ්හන්තූ'ති එවං නිබද්ධාපිතං, තං සලාකභත්තගතිකමේව හොති. ගාහෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. 'අම්හාකං සෙනාසනවාසිනෝ අම්හාකං යෙව භික්ඛං ගණ්හන්තූ'ති වුත්තෙ පන පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. යම්පන පුග්ගලෙ පසිදිත්වා තස්ස ආවාසං කත්වා 'තුම්හාකං දෙමා'ති දින්නං, තං තස්සෙව හොති. තස්මිං කාලඤ්ච ගතෙ නීසීතකෙති භුඤ්ජිතබ්බං. **වාරභත්තං** නාම දුබ්භික්ඛසමයෙ 'වාරෙන භික්ඛූ ජග්ගිස්සාමා'ති ධුරගෙහතො පට්ඨාය දින්නං. තම්පි භික්ඛාවත්තෙන දින්නං පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති. වාරභත්තන්ති වුත්තෙ පන සලාකභත්තගතිකං හොති. සඒ තණ්ඩුලාදීනි පෙසෙන්ති, 'සාමණෙරා පචිත්වා දෙන්තූ'ති, පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති.

ඉති ඉමානි ච තීණි ආගන්තුකභත්තාදීනි ච චත්තාරීති **සත්ත.** නානි සංඝභත්තාදීහි සඟ චුද්දස භත්තානි හොන්ති. අවඩ්ඪකථා යම්පන 'විහාරභත්තං අවඩ්ඪභත්තං වතුක්කභත්තං ගුළකභත්තන්ති අඤ්ඤම්පි චත්තාරි භත්තානි වුත්තානි. තත්ථ **විහාරභත්තං** නාම විහාරෙ තත්‍රුප්පාදකභත්තං. තං සංඝභත්තෙන සංගහිතං. තං පන **නිස්සමභාවිභාරවත්තලපබ්බජාදීසු** පටිඝහිදපත්තෙනපි බිම්බිසෙන යථා පිණ්ඩවාරිකානම්පි සක්කා හොති පරිභුඤ්ජිතුං, තථා පටිඝහිතත්තා නාදිසෙසු ඨානෙසු පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. අවඩ්ඪං භික්ඛූනං දෙම, චතුත්ථං දෙමා'ති එවං දින්නමපන අවඩ්ඪ

ඝනත්ථරණඤ්ච වුත්තඝනත්ථරණං ච; තම්පි භික්ඛාවත්තෙන දින්නං පිණ්ඩපාතිකාඞ්ගං වට්ටති. මහාගිසංඛාරිකෙන අතිරසඤ්[1] පූවෙන පත්තං එකෙච්ච දින්නං **ගුළඝනත්ථරණං** නාම. ඉමානි තීණි සලාකභත්තගතිකානෙව. අපරම්පි **ගුළඝනත්ථරණං** නාම අත්ථි. ඉධෙකච්චෙ මනුස්සා මහාධම්මස්සවණං ච විහාරපූජඤ්ච කාරෙත්වා 'ඝණ්ඩස්ස සංඝස්ස දාතුං න සක්කොම. දෙථ තීණි භික්ඛුසතානි අම්හාකං භික්ඛං ගණ්හන්තූ'ති භික්ඛුපරිවෙණ්ඩපූජාඤ්ච ගුළඤ්ච දෙන්ති. ඉදං පිණ්ඩපාතිකාඞ්ගම්පි වට්ටති. ඉති චීවරක්ඛන්ධකෙ චීවරභාජනීයං, ඉමස්මිං පන සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ සෙනාසනභාජනීයඤ්චව පිණ්ඩපාතභාජනීයඤ්ච වුත්තං.

ගිලානපච්චයභාජනීයම්පන එවං වෙදිතබ්බං: සපථාදීසු හෙමන්තෙ රාජරාජමහාමත්තා සපථස්ස තාව කුහඤ්චනම්පි කුහඤ්චනස්සපි විහාරං පෙසෙන්ති, ගණ්ඩිං පහරිත්වා ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගහිතභාජනං පූරෙත්වා පූරෙත්වා දාතබ්බං. පිණ්ඩපාතිකාඞ්ගම්පි වට්ටති. සබ්බෙ අලජ්ජිනිකා මහාථෙරා පච්ඡා ආගච්ඡන්ති, 'හන්දෙන චීසතිවස්සානං දීයන්ති, තුම්හාකං සීතිකා අතික්කන්තා'නි න වත්තබ්බා. සීතිකං ඨපෙත්වා තෙසං දත්වා පච්ඡා සීතිකාය දාතබ්බං. 'අඤ්ඤවිහාරෙ බහූ[2] සපථි උපපන්නා'නන්ති සුත්වා යොජනන්තරවිහාරතොපි භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති, සම්පත්තසම්පත්තානං සීතට්ඨානතො පට්ඨාය දාතබ්බං. අසම්පත්තානම්පි උපචාරසීමං පවිට්ඨානං අන්තෙවාසිකාදීසු ගණ්හන්තෙසු දාතබ්බමෙව, බහි උපචාරසීමාය සිතානං දෙථාති වදන්ති, න දාතබ්බං. සබ්බෙ පන උපචාරසීමං ඔක්කමන්තෙහි. එකාබද්ධා හුත්වා අත්තනො විහාරද්ධාරෙ වා අඤ්ඤවිහාරෙයෙව වා හොන්ති, **පරිසවසෙන** වඩ්ඪිතා නාම සීමා හොති, තස්මා දාතබ්බා. සංඝනවකස්ස දින්නෙපි පච්ඡා ආගතානං දාතබ්බමෙව. දුතියභාගෙ පන **ථෙරාසනං** ආරුළ්හෙ පච්ඡා ආගතානම්පි[3] පඨමභාගො න පාපුණාති. දුතියභාගතො වස්සග්ගෙන දාතබ්බා. උපචාරසීමං පවිසිත්වා යත්ථ කත්ථචි දින්නං හොති, සබ්බසන්නිපාතට්ඨානෙයෙව භාජෙතබ්බං. යස්මිං විහාරෙ දස භික්ඛූ, දස වෙව[4] සපථිකුමාරා දිය්‍යන්ති, එකෙකකුමාරවසෙන භාජෙතබ්බං. එකො සපථිකුමෙහා හොති, දස භික්ඛූ, භාජෙත්වා ගණ්හිතබ්බං. සබෙ යථා සීතංයෙව 'අම්හාකං පාපුණානී'ති ගණ්හන්ති, දුග්ගහිතං. ගතගතට්ඨානෙ සංඝිකමෙව හොති. කුහඤ්ච පන ආවජ්ජෙත්වා ථාලකෙ ථොකං[5] සපථිං කත්වා 'ඉදං මහාථෙරස්ස පාපුණාති. අවසෙසං අම්හාකං පාපුණානී'ති වත්වා තම්පි කුහඤ්චයෙව ආකිරිත්වා ඝරිවජ්ජකං ගහෙත්වා ගන්තුං වට්ටති.[6] සබ්බෙ සීතං සපථි හොති, ලෙඛං කත්වා ලෙඛතො පරභාගො මහාථෙරස්ස පාපුණාති. 'අවසෙසං අම්හාක'නන්ති ගහිතම්පි සුගහිතං. වුත්තපරිවෙණ්ඩතො ඌනා

---

1. සී. I. & සී II. අඩරස;
2. සී. I. & සී. 2. බහූ;
3. සී. I. ආරුළ්හ ආගතානං.
4. සී. මූ. දසෙව ච;
5. සී. I. & සී. II. ථාලකථොකං;
6. සී. I. & සී. II ගන්තබ්බං;

ඨිතෙසුපි භික්ඛූසු ච සපදානුඛෝසු ච එතෙනෙව උපායෙන භාජෙතබ්බං. සචෙ පනෙකො භික්ඛු, එකො කුඛෝ හොති, ගණ්ඩිං පහරිත්වා 'අයං මය්හං පාපුණාති'තිපි ගහෙතුං වට්ටති, 'අයමපි සමභාගෙන මය්හං පාපුණාති. අයං දුතියභාගො'නි එවං ථොකථොකං පාපෙතුම්පි වට්ටති. එස නයො නවනීතාදීසු. යඤ්හි පන විපච්චත්තෙන[1] තිල තෙලාදීනි ලෙඛා න සන්නිට්ඨති, තං උද්ධරිත්වාව භාජෙතබ්බං. සිඛාසිවෙර මරිවාදි හෙඨජ්ජමපි අවත්ථුසපත්තථාලකාදි සමණපරික්ඛාරොපි සඛෙඛා වුත්තානුරූපෙනෙව නයෙන සුට්ඨු සල්ලක්ඛෙත්වා භාජෙතබ්බොති.

පාලිං අට්ඨකථඤ්චව ඔලොකෙත්වා විචක්ඛණෝ,
සංඝිකෙ පවවයෙ එවං අපමත්තො විභාජයෙති.

ඉති සඛාභාරෙන පවාරණභාජනීයකථා නිට්ඨිතා.

සම්මන්නිත්වා ඨපිතයාගුභාජනාදීහි භාජනීයට්ඨානං ආගත මනුස්සානං අනාපුච්ඡිත්වාව[2] උපඩ්ඪභාගෙ දාතබ්බෙ, අසම්මතෙහි පන අපලොකෙත්වා දාතබ්බෙ, සම්මතෙන[3] **අපමත්තකවිස්සජ්ජකෙන** විවරකම්මං කරොන්තස්ස 'සූචිං දෙහි'නි වදතො එකා දීඝා එකා රස්සාති දෙ සූචියො දාතබ්බා, අවිභත්තං සඛණ්ඩිකං හණ්ඩනති පුච්ඡිතබ්බකිච්චං නත්ථි, පිප්ඵලකප්පිකස්ස[4] එකො පිප්ඵලකො, අද්ධාන කන්තාරං පටිපජ්ජිතුකාමස්ස උපාහනයුගලං, කායබන්ධනප්පිකස්ස කායබන්ධනං, 'අංසබද්ධකො මෙ ජීරෙණ්ඩා'නි ආගතස්ස අංසබද්ධකා, පරිස්සාවනප්පිකස්ස පරිස්සාවනං දාතබ්බං. ධම්මකරකප්පිකස්ස ධම්ම කරකො, සචෙ පථවිකො න හොති, ධම්මකරකො පථවිඤ්ච සද්ධිං දාතබ්බෙ. ආගන්තුකපත්තං ආරොපෙස්සාමීති යාවන්තස්ස කුඝියා ච අඩ්ඪකුඝියා ච පහොනකං දාතබ්බං. මණ්ඩලං නපස්සාමීති ආග තස්ස මණ්ඩලං එකං දාතබ්බං. අද්ධමණ්ඩලානි දෙ දාතබ්බානි. දෙ මණ්ඩලානි යාවන්තස්ස න දාතබ්බානි. අනුවාතපරිභණ්ඩප්පිකස්ස එකස්ස චීවරස්ස පහොනකං දාතබ්බං. සපදානවනීතාදීහි අප්පිකස්ස ගිලානස්ස එසා හෙඨජ්ජං නාළිමත්තං කත්වා තතො තතිය කොට්ඨාසෙ දාතබ්බෙ. එවං තීණි දිවසානි දත්වා නාළියා පරිපුණ්ණාය චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය සංඝං පුච්ඡිත්වා දාතබ්බං. ගුළපිණ්ඩෙපි එස දිවසං තතියභාගො දාතබ්බෙ. එවං තීහි දිවසෙහි නිට්ඨිතෙ පිණ්ඩෙ තතො පරං සංඝං පුච්ඡිත්වා දාතබ්බං. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සෙනාසනඛන්ධකස්ස කථා නිට්ඨිතා.

---

1. සී. I. & සී. II විපඤ්ඤත්ත; 2. සී. I. & සී. II. අපුච්ඡිත්වාව,
3. සී, I. & සී, II. පොත්ථකෙසු. "සම්මතෙන"ඉතිනත්ථි, 4. සී, I, &, II, පිප්ඵලිකස්ස;

4.-7.

සංඝභෙදකක්ඛන්ධකෙ-

අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා සක්‍යකුමාරා නාම කාලුදායි[1]පප භූතයො දස ද්‍වෙ සඳ්ධිං පරිවාරෙහි අසෙඛෙ ව බහුජ්ජනා; අමහාකුලතෝති අමෙහසු; අමහාකං කුලතොති වා වුත්තං හොති.[2] **සබ්බෙසඤ්ඤව 'සරාවාසත්ථෙන උපජ්ඣාති** සබ්බෙසඤ්ඤව සරාවාසත්ථං ජානාති; **අහං තයා සද්ධාසුඛං පබ්බජාමීති** එත්ථ 'අහං තයා සද්ධිං පබ්බජිස්සාමීති සහායකභිනෙහෙන සහසා වත්තුකාමො හුත්වා පුන රජ්ජසිරිලොභෙන පරිකඩ්ඩියමානහදයො 'අහං තයා'ති එත්තකමෙව වත්වා සෙසං වත්තුං නාසක්ඛීති එවමත්ථො වෙදිතබ්බො. **නිප්පාතිතාති** නික්කාමිතා. **මානසිකෙනාති** මානසසම්භවෙන; මානනිස්සිතාති වුත්තං හොති.

යස්සානතරතා න සන්ති කොපානි තතියම්ඵෙන සමූහතත්තා යස්ස චිත්තෙ කොපා න සන්ති; යස්මා පන **භවොති** සම්පත්ති; **විභවොති** විපත්ති; තථා **භවොති** වුද්ධි; **විභවොති** හානි; **භවොති** සස්සතං; **විභවොති** උච්ඡෙදෙ; **භවොති** පුඤ්ඤං; **විභවොති** පාපං; විභවො අභවොති ච අත්ථතො එකමෙවෙතං. තස්මා **ඉති භවාභව සඤ්ඤා විනිවත්තෙන්තාති** එත්ථ යා එසා සම්පත්ති- විපත්ති- වුද්ධි- හානි- සස්සතුච්ඡෙද- පුඤ්ඤ- පාපවසෙන **ඉති** අනෙකප්පකාරා **භවාභවතණ්හා** වුච්චති, වත්තුතිපි මග්ගෙන යථාසම්භවං තෙන තෙන නයෙන තං ඉතිභවාභවතඤ්ඣා විනිවත්තෙන්තාති එවමත්ථො දට්ඨබ්බො. **නානුභවන්තීති** න සම්පාපුණන්ති; තස්ස දස්සනං දෙවානම්පි දුල්ලභන්ති අධිප්පායො.[3]

සම්මන්නන්තීති සම්මානෙති; **යං නූමෙ කරිස්සන්තීති** යං සො කරිස්සති;[4] **ද්‍වක්ඛං ඛි කුඤ්ජර නාගමාසදෙති** හො කුඤ්ජර බුද්ධ නාගං ආසාදනං වධභාවිතෙන උපගමනං නාම දුක්ඛං; **නාගඤ**

---

1 'අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතාති පාඨවා පාඨවා; භාගෙ කුමාරාතාම්' ඉති සොළසවි පොත්ථකෙසු දිස්සති.

2. "සරාවාසස්ස අනුත්තානිභාවිනී සරාවාසෙ යං කත්තබ්බං තං ජානාපෙස්සාමි; උදකං නිච්චොතබ්බන්ති යථා උදකං සබ්බථාපි තත්ථ සමං හොති. එවං කාතබ්බං; නිච්චාපෙතබ්බන්ති තීණාති උදකරිතබ්බානි; භුසිකා උදකරක්ඛණත්ථාය සුබ්බිපලාල මිස්සකා බන්ධිතබ්බා පලාලිකා පලාලපතබ්බා; ඔත්තාපෙතබ්බන්ති සුබ්බිපලාල අපනෙතබ්බං" ඉතිවි.

3. 'අහි මෙඛලිකානි අනිං කරිය බන්ධිබ්බා; උවච්ඡඛති අඛඛ කාතබ්ඛි.

4. බෙලාසඤ්ඤානි එත්ථ ඕවජ්ජාදීනෙන උපපත්තිවචසා අරි ඝති වත්තබ්බා බෙල ඝදිඝ, තථාරූපෙ පවච්ඡෙ අඝ- අඝඤ්ඤාතරතීති සත්ථා බෙලාඝඤාති භගවතා වුත්තොතා. පත්ථවඛඤ කාඝෙඝානි ඵොත්ථඤ රූපත්තදිඝෙඝ නිවච්ඡෙන ඝාඝෙඛ; ඔඝ- බෙ භාණ රාජ ඝුතකා ඝාඛිනි රාජා අඝමිහ ජානාතීති රාජ ඝුතකඝඝ භාවෙන අත්තානං උක්කංඝඝෙතොතා ආඝහත්ත කණණවාලොති. බණ්ඩන නිවච්ඡෙල සත්ථා; ඉවච 'ඛිඤා පාඤඨා 'ඣාරිඝඝ'නි ''ඉවච්ඝඝඝතාතර- ඝොසුවි ඵොත්ථඤසු දිස්සති.

සඤ්ඤාති බුද්ධඤාණඝාතකස්ස;[1] පඤ්චවජ්ජියවත්ථකථා සංඝාදිසෙස වණ්ණනායඤ්ච වුත්තා. **ඛිප්පන්ති** ආයුකපපං; ඉමිනා පුග්ගලෙනාති සෙට්ඨං පුග්ගලං; **ඛිප්පං** සඝාතමීති ආයුකපපමේව; **අථ ඛෝ දෙවදත්තෝ සංඝං භින්දිස්සාමි**ති සෝ කිර එවං සලාකං ගාහෙත්වා තත්ථේව ආවේණිං උපොසථං කත්වා ගතෝ. තෙනෙතං වුත්තං.[2] **මහාවරාහස්සාති** මහාකායස්ස;[3] **කිසං ඛාණන්තස්සාති** හිසං ඛාදන්තස්ස,[4] **සුනාති** සොතා; **අඤ්ඤදත්ථූ**[5] ව අඤ්ඤාතීති නිස්සංසෙහෙව හුත්වා අඤ්ඤාති; අනුසඤ්ඤිවසෙන යොජෙත්වා යොජෙත්වා අපායෙ **නික්ඛිපිස්සන්තීති ආපායිකෝ**; එවං **නෙරයිකෝ**; කප්පං ඨස්සතීති **කප්පට්ඨෝ**; ඉදානි බුද්ධස්සපි තිකිච්ඡිතුං න සක්කොති **අතෙකිච්ඡෝ**;[6] **ජ්ලංව යසසා අට්ඨාති** යසසා ජ්ලන්තෝ විය ඨිතෝ; **දෙවදත්තෝනාති මේ සුනාති** ඒදිසෝ දෙවදත්තෝති භගවතා සුතමපි අත්ථි. තදෙව ගහෙත්වා ඉදං වුත්තං.[7] **ආසජ්ජනාති** පාපකෙන චිත්තෙනන පත්වා; විහෙසෙත්වාති[8] වා අත්ථෝ. **අවීචිනිරයං පනෙතීති** ඉදමපන ආසංසාය අතීතවචනං; **භයසංඛාති** භයානකෝ;

එකෙනෝ උපාලි එකෝති ධම්මවාදිපක්ඛෙ එකෝ; **එකෙනෝ මෙති** අධම්මවාදිපක්ඛ ඒව; **වතුත්ථෝ අනුසාවෙතී සලාකං ගාහෙත්වා** සංඝං භින්දිස්සාමීති අධම්මවාදිවතුත්ථෝ හුත්වා අනුසාවෙති; අනුසාසතෙතා සාවෙති: 'න තුම්හාකං යෙව නරකභයං අත්ථි. අම්හාකම්පි අත්ථි. න අම්හාකං අවීචිම්යෙවා පිහිතෝ.[9] න මයං අකුසලං න භායාම. යදි හි අයං අධම්මෙ අවිනයෙ අසද්ධ

---

1. 'පරිකුවියෙව ඔඤාතීති තථාගතඝාතිබුද්ධියෙව පවත්තෙති ආදෙති අවඤ්ඤාති. අලක්ඛිතොති එත්ථ න ලක්ඛෙතීති අලක්ඛිකෝ; න ජානාතීති අත්ථෝ. අහං පජ කම්මං කරොමීති වා ජානාති. න ලක්ඛිතබ්බෝති අලක්ඛිකෝ. න පඤ්ඤපෙතබ්බෝති අත්ථෝ. නිරය තොජනානි එත්ථ නීති ජ්ලතෙති භුඤ්ජිතබ්බ භොජනං; තං පඤ්ඤපෙසසං" මීති තං අනුජානිස්සාමි. ගණ්හොජනෙ පන යථා ධම්මෙ කාරෙතබ්බෝති- කත්ථචි.

2, "පිටුඨි මෙ අගිලායතීති චිරනිසජ්ජාය දෙදාහාභිභූතං බාධති; තම්හ. අය මිස්සාමීති තං. අහං පඨාරෙස්සාමි. අඅදෙහනං පාටිහාරියං කතුං සඤ්ඤී නාම 'පවමපි නෙ ජ්ලතා තථාපි නෙ මරණා'නි එවං පරස්ස චිත්තං ජානිත්වා තදනුරූපා ධම්මදෙසනා. මාදිසානු කුඛබන්ති මාදිසානු ක්‍රියං කුරුමානෙ. කපපෙණ්ඩි ද්‍රුක්ඛිතොා" ඉවවධිකෝ.

3, "මඤ්ඤි භික්ඛබෙතාන් පඨවිං පදලෙනන්තස්ස" ඉවවධිකෝ.

4, "නාදිසං ජ්ඣාසොනි එත්ථ සසං කිර භඤ්ඤාතගෝ සඝඤ්ඤ සඤ්ඤං නං නාදිසාමිකං. පපඤ්ඤරිණී. ඔඝාතහත්ථා කීළාතනා ඝඤ්ඣරත්තෝ. විත්තාමෙසි ජාලිකා කාරණි (විනිසාමෙති, ජ්ලතකළි- කාරනි;) තෙන වුත්තං. තදිසු ජ්ඣතබෙතාති" ඉවවධිකෝ;

5. සී. I. & සී. II. අඤ්ඤදත්ථෙ;

6, "මා ජාතු කොචි ඵලාඵලත්ථාති ඒ කදවිපි කොචි සත්තෝ ලොකෙ මා, උදපජ්ජථාති උපපජ්ජථ. ඉවවධිකෝ.

7. "තෙ පම්.දමනු ඵණාණාති එත්ථ පමාදං අනුඵණාණාති අනුඵණාණා. පණිදෙ අපපණිණාති අත්ථෝ" ඉවවධිකෝ.

8. විහෙසෙත්වාති - කත්ථචි. 9. ඨිතෝ - කත්ථචි.

සාසනං වා හවෙය්‍ය, න මයං ගණ්හෙය්‍යාම'ති ආදිනා නයෙන "අධම්මං ධම්මෝ"ති එවං අට්ඨාරස භෙදකරවත්ථූනි දෙතීති අත්ථෝ. **ලෝකං ගාහෙතීති** එවං අත්‍රුසාවෙත්වා පන "ඉදං ගණ්හථ. ඉදං රුවෙථා"ති වදනෙනා සලාකං ගාහෙති; **එකතෝ උපාලි මේ හොතීති** ආදීසුපි එසෙව නයෝ, එවං **ඛෝ උපාලි සඞ්ඝරාජි වෙව හොති සඞ්ඝභෙදෝ වා**ති එවං හොති; න පන එත්තාවතා සංඝෝ භින්නෝ හොති. **භික්ඛු ඛෝ උපාලි පඤ්ඤත්තෙනා සමාන සංවාසකෝ සමානසීමායං සිතෝ සඞ්ඝං භින්දතීති** එත්ථ සියා: එවං දෙවදත්තෙනා කථං **පඤ්ඤත්තෙනාති** කථං තාව න පඤ්ඤත්තෙනා, රඤ්ඤෝ ඝාතාපිතත්තා රුහිරුප්පාදස්ස ච කතත්තාති? තත්‍ථ වදම: ආණත්තියා තාව[1] විරද්ධත්තා රඤ්ඤෝ ඝාතාපනං නත්‍ථි. "තෙන හි ත්වං කුමාර පිතරං ඝාතෙත්වා රජ්ජං හොහි. අහං භගවන්තං ඝාතෙත්වා බුද්ධෝ භවිස්සාමී"ති එවං හි තස්ස ආණත්ති. කුමාරෝ පන රජ්ජං ලභිත්වා පච්ඡා පිතරං මාරෙසි. එවං තාව ආණත්තියා විරද්ධත්තා රඤ්ඤෝ ඝාතාපනං නත්‍ථි. රුහිරුප්පාදෙ පන කතමත්තෙනෙව රුහිරුප්පාද පච්චයා භගවතා අභබ්බතා න වුත්තා. න ච සක්කා භගවතෝ වචනං විනාගෙව තස්ස අභබ්බතා ආරොපෙතුං. "රුහිරුප්පාදකෝ භික්ඛවෙ අත්‍රුපසම්පන්නෝ න උපසම්පාදෙතබ්බෝ. උපසම්පන්නෝ නාසෙතබ්බෝ"ති ඉදමපන භගවතා සංඝභෙදතෝ පච්ඡා වුත්තං. තස්මා පකතත්තෙනෙව තෙන සංඝෝ භින්නෝති. **අධම්මං ධම්මෝති දීපෙතීති** ආදිසු අට්ඨාරසසු භෙදකරවත්ථූසු සුත්තන්ත පරියායෙන තාව දස කුසලකම්මපථා ධම්මෝ. අකුසලකම්මපථා අධම්මෝ. තථා වත්තාරෝ සතිපට්ඨානා වත්තාරෝ සම්මප්පධානා වත්තාරෝ ඉද්ධිපාදා පඤ්චින්ද්‍රියානි පඤ්ච බලානි සත්ත බොජ්ඣඞ්ගා අරියෝ අට්ඨඞ්ගිකෝ මග්ගොති සත්තතිංස බෝධපක්ඛියා ධම්මා ධම්මෝ. තයෝ සතිපට්ඨානා තයෝ සම්මප්පධානා තයෝ ඉද්ධිපාදා ජ ඉන්‍රියානි ජ බලානි අට්ඨ බොජ්ඣඞ්ගා නවංගිකෝ මග්ගොති ච වත්තාරෝ උපාදානා පඤ්චනීවරණා සත්ත අනුසයා අට්ඨ මිච්ඡත්තානි ච අයං අධම්මෝ. තත්‍ථ යං කිඤ්චි එකං අධම්මකොට්ඨාසං ගහෙත්වා 'ඉමං අධම්මං ධම්මෝති කරිස්සාම. එවං අමහාසං ආවරියකුලං නියාණිකං භවිස්සති. මයං ච ලොකෙ පාකටා භවිස්සාමා'ති තං අධම්මං ධම්මෝ අයන්ති කථං ගණ්හා අධම්මං ධම්මෝති දීපෙතීති ත්‍යාම. තථෙව ධම්මකොට්ඨාසෙසු ච එකං ගහෙත්වා අයං අධම්මෝති කථෙන්තා **ධම්මං අධම්මෝති දීපෙතීති** ත්‍යාම. විනයපරියායෙන පන භූතෙන වත්ථුනා චොදෙත්වා සාරෙත්වා යථා පවිත්තස්ස කාතබ්බං කම්මං ධම්මෝ ත්‍යාම අභූතෙන වත්ථුනා අචොදෙත්වා අසාරෙත්වා අපවිත්තස්ස කාතබ්බං කම්මං අධම්මෝ ත්‍යාම.

---

1. සී. I. ආණත්තියා ච.

සුත්තන්තපරියායෙන රාගවිනයෝ දෝසවිනයෝ මෝහවිනයෝ සංවරෝ පහාණං පටිසංඛාති අයං විනයෝ නාම. රාගාදීනං අවිනයෝ අසංවරෝ අපපටිසඞ්ඛාති අයං අවිනයෝ නාම. විනය පරියායෙන වත්ථුසම්පත්ති ඤත්තිසම්පත්ති අනුස්සාවනසම්පත්ති සීමා සම්පත්ති පරිසසම්පත්තීති අයං **විනයෝ** නාම. වත්ථු විපත්ති-පෙ-පරිස විපත්තීති අයං **අවිනයෝ** නාම. සුත්තන්තපරියායෙන වත්තාරෝ සතිපට්ඨානා වත්තාරෝ සම්මප්පධානා- පෙ- අට්ඨංගිකෝ මග්ගෝති ඉදං **භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන.** තයෝ සතිපට්ඨානා සම්මප්පධානා ඉද්ධිපාදා ඡ ඉන්ද්‍රියානි ඡ බලානි අට්ඨඞ්ගිකෝ මග්ගෝති ඉදං **අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන.** විනය පරියායෙන වත්තාරෝ පාරාජිකා තෙරස සංඝාදිසෙසා ද්වෙ අනියතා තිංස නිස්සග්ගියා පාචිත්තියාති ඉදං භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන. තයෝ පාරාජිකා වුද්ධස සංඝාදිසෙසා තයෝ අනියතා එකතිංස නිස්සග්ගියාති ඉදං අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන. සුත්තන්ත පරියායෙන දෙවසිකං[2] ඵලසමාපත්ති සමාපජ්ජනං, මහාකරුණාසමාපත්තිසමාපජ්ජනං, බුද්ධචක්ඛුනා ලෝකං ඔලොකනං, අට්ඨුප්පත්තිවසෙන සුත්තන්තදෙසනා, ජාතක කථාති ඉදං **ආචිණ්ණං.** න දෙවසිකං ඵලසමාපත්තිසමාපජ්ජනං – පෙ – න ජාතකකථාති ඉදං **අනාචිණ්ණං.** විනයපරියායෙන නිමන්නි තස්ස වස්සාවාසං වසිත්වා අපලොකෙත්වා චාරිත්[3] පක්කමනං, පවාරෙත්වා චාරිත්පක්කමනං, ආගන්තුකෙහි සද්ධිං පඨමං පටිසන්ථාරකරණන්ති ඉදං **ආචිණ්ණං.** තඤ්ඤෙව ආචිණ්ණඤ්ඤ අකරණං **අනාචිණ්ණං නාම.** සුත්තන්තපරියායෙන වත්තාරෝ සතිපට්ඨානා- පෙ-අට්ඨඞ්ගිකෝ මග්ගෝති ඉදං **පඤ්ඤත්තං** නාම. තයෝ සතිපට්ඨානා- පෙ- නවඞ්ගිකෝ මග්ගෝති ඉදං **අපඤ්ඤත්තං** නාම. විනයපරියායෙන වත්තාරෝ **පාරාජිකා** -පෙ- තිංස නිස්සග්ගියා **පාචිත්තියාති** ඉදං පඤ්ඤත්තං නාම. තයෝ පාරාජිකා -පෙ- එකතිංස **නිස්සග්ගියා** පාචිත්තියාති ඉදං **අපඤ්ඤත්තං** නාම. අනාපත්ති අජානන්තස්ස, අථෙය්‍යචිත්තස්ස, න මරණාධිප්පායස්ස, අනුල්ලපනාධිප්පායස්ස, න මොචනාධිප්පායස්සා'ති තත්‍ර වුත්තා **අනාපත්ති අනාපත්ති** නාම. ජානන්තස්ස, ථෙය්‍යචිත්තස්සා'ති ආදිනා නයෙන වුත්තා **ආපත්ති** ආපත්ති නාම. පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධා **ලහුකාපත්ති** නාම. ද්වෙ ආපත්තික්ඛන්ධා **ගරුකාපත්ති** නාම. ඡ ආපත්තික්ඛන්ධා **සාවසෙසාපත්ති** නාම. එකෝ පාරාජිකාපත්තික්ඛන්ධෝ **අනවසෙසාපත්ති** නාම. ද්වෙ ආපත්තික්ඛන්ධා **දුට්ඨුල්ලාපත්ති** නාම. **පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධා අදුට්ඨුල්ලාපත්ති** නාම.

පුරිමනයෙනෙව පනෙත්ථ වුත්තපකාරධම්මං 'අධම්මෝ අයං'ති කථෙන්තා 'ධම්මං අධම්මෝ'ති දීපෙන්ති නාම. **අවිනයං විනයෝ අයන්ති** -පෙ- අදුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං **දුට්ඨුල්ලාපත්ති** අයන්ති කථෙන්තා **අදුට්ඨුල්ලං** ආපත්තිං දුට්ඨුල්ලාපත්තීති දීපෙන්ති නාම. එවං අධම්මං

1. සී. I. දෙවසියං; 2 චාරිත්‍රයෙ - කත්ථචි.

ඛමෙමාති වා -පෙ- අදුට්ඨුල්ලාපත්තිං දුට්ඨුල්ලාපත්තීති වා දීපෙතා පකඛං ලභිත්වා වත්තුන්නං සඛ්බකම්මානං අඤ්ඤතරං සඛ්බකම්මං එක සීමාය විසුං කරොන්තෙහි සඛ්බා නිත්තා නාම හොති. තෙන වුත්තං: "යෙ ඉමෙති අඛ්ඛාරඤ්ච වඤ්ඣිං අපඤාසඤන්ති"ති ආදි. තත්ථ අපඤාසඤන්තීති පරිසං ආසඛ්ඛන්ති, විඤ්ඤාපෙන්ති, එකමන්තං උස්සා දෙන්ති[1] ව; විඤඤාසඤන්තීති[2] අති විය පකාසෙන්ති[3] යථා විසංසට්ඨාව ඤායන්ති, එවං කරොන්ති; ආවෙණිති විසුං; එකන්තවකා බො උපාලි සංඝා භිජ්ජන්නා හොන්තීති. එවං අඛ්ඛාරසඤ්ඤ වඤ්ඣිං යං කිඤ්චි එකමපි වඤ්ඣං දීපෙත්වා තෙන තෙන කාරණෙන 'ඉමං ගණ්හථ, ඉමං රොචෙථා'ති සඤ්ඤාපෙත්වා සලාකං ගාහෙත්වා විසුං සංඝ කම්මෙ කතෙ සංඝො භිජ්ජන්නා හොති. පරිවාරෙ පන "පඤ්චහි උපාලි ආකාරෙහි සංඝො භිජ්ජති"ති ආදිවුත්තං. තස්ස ඉමිනා ඉධ වුත්තෙන සංඝභෙදලක්ඛණෙන අත්ථතො නානාකාරණං නත්ථි[4] තං පනස්ස. නානාකාරණභාවං තත්ථෙව පකාසයිස්සාම. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සංඝභෙදඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 8.

වත්තක්ඛන්ධකෙ:-

ඉදානි ආරාමං පවිසිස්සාමීති ඉමිනා උපචාරසීමසමීපං දස්සෙති; තස්මා උපචාරසීමං පත්වා උපාහනා ඔමුඤ්චනාදිසබ්බං කාතබ්බං. **ගහෙත්වාති** උපාහනදණ්ඩෙන ගහෙත්වා; **පවිසන්තෙන නීහරිතබ්බාති** සන්නිපතන්ති; **විස්සජ්ජන්තෙන බන්ධිතබ්බාති** පත්ථරිතබ්බං; **ගොචරෙ සුචිම්හි පවිසිතබ්බාති** 'ගොචර ගාමො ආසන්නෙ? උදාහු දූරෙ?' කාලසෙසෙව පිණ්ඩාය චරිතබ්බං? උදාහු දිවා?'ති එවං භික්ඛාචාරෙ සුචිම්හි පවිසිතබ්බං; **අගොචරෙ** නාම මිච්ඡා දිට්ඨිකාසං වා ගාමො පරිවජ්ජනීයපුග්ගලා වා ගාමො; යත්ථ එකස්ස වා දව්වස්ස වා භික්ඛා දීයති, සොපි සුචිම්හි පවිසිතබ්බා. **පානීයං සුචිම්හි පවිසිතබ්බන්ති** 'කිං ඉමිස්සා පොක්ඛරණියා පානීයං යෙව පිවන්ති? නහා නාදිපරිභොගම්පි කරොන්ති'ති එවං පානීයඤ්චෙව පරිභොජනීයඤ්ච සුචිම්හි පවිසිතබ්බං; කෙසුචි ඨානෙසු වාළමිගා වා අමනුස්සා වා හොන්ති. තස්මා 'අං කාලං පවිසිතබ්බං' 'අං කාලං නික්ඛමිතබ්බ'න්ති සුචිම්හි පවිසිතබ්බං. **බහිවෙහාසෙනාති** භික්ඛම්පත්තස්ස අභිනෙ වා අමනුස්සස්ස වා මුඛං දත්වා සීසෙන නිල්ලොකෙතබ්බං; **සචෙ උස්සහති සොබෙතබ්බෙති** යදි සක්කොති, සබ්බෙ විහාරෙ සොධෙතබ්බං; අසක්කොතෙන අත්තනො වසනොකාසො ජග්ගිතබ්බො. සබ්බං සොධෙතුං සක්කොන්තස්ස පන දසසිතෙ විහාරසොධනවත්තෙ විනිච්ඡයො මහාඛන්ධකෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා.

---

1. සී. II. උස්සාරෙන්ති. 2. අවපකාසෙන්ති - පාළි.
3. සී. I, & සී. II, අප කාසෙන්ති; 4. සී. I. & II. නත්ථිපනත්ථ.

ආවාසිඝවත්තන-ආසඝං පඤ්ඤාපෙතබ්බන්ති එවමාදි **සබ්බං බුද්ධ කාලෙ** ආගතෙ චිවරකම්මං වා නවසාමණෙරං වා ඨපෙත්වාපි කාතබ්බං. වෙති ඝඩිගණං සම්මජ්ජනෙන්න සම්මුඤ්ජනිං නික්කිපිත්වා තස්ස වත්තං කාතුං ආරභිතබ්බං. පණ්ඩිතෝ හි ආගන්තුකෝ "සම්මජ්ජනි කාව වෙති ඝඩිගණ"න්ති වක්ඛති. ගිලානහෙඝජ්ජං කරොන්තෙන පන සවෙ ආතුරෙ නාතිගිලානෙ හොති, හෙඝජ්ජං අකත්වා වත්තමෙව කාතබ්බං. මහාගිලානස්ස පන හෙඝජ්ජමෙව කාතබ්බං. පණ්ඩිතෝ හි ආගන්තුකෝ "කරොති තාව හෙඝජ්ජ"න්ති වක්ඛති. පානීයෙන පුච්ඡිතෙන්න සවෙ සකිං ආනීතං පානීයං සබ්බං පිවති, 'පුන ආනෙම්'ති පුච්ඡිතබ්බො ශෙව. අපිච විඤ්ඤෙනපි විඤ්ඤාතබ්බො. විඤ්ඤෙන්න සකිං පාද පිට්ඨියං විඤ්ඤා සකිං මඤ්ඤෙ සකිං සීසෙ විඤ්ඤාතබ්බං. 'අලං හොතූ'ති වුත්තෙන්න මන්දතරං විඤ්ඤාතබ්බං. පුන අලන්ති වුත්තෙන්න තතො මන්දතරං විඤ්ඤාතබ්බං; තතියවාරං වුත්තෙන්න විඤ්ඤි ඨපෙතබ්බා. පාදපිට්ඨි ඩොම්බතබ්බා. ඩොම්බා සවෙ අත්තනො තෙලං අත්ථි, තෙන මක්ඛෙතබ්බා. නො වෙ අත්ථි, තස්ස සන්තකෙන මක්ඛෙතබ්බා. උපාඛනපුඤ්ඡනම්පන අත්තනො රුච්චිවසෙන කාතබ්බං. තෙනෙව හෙට්ඨා **"සබ්බෙ උස්සහන්ති"**න්ති වුත්තං. තස්මා උපාඛනා අපුඤ්ඡාතස්සපි අනාපත්ති. කාවේ 'මඤ්ඤා සෙනාසනං පාපුණාති'ති පුච්ඡිතෙන **සෙනාසනං පඤ්ඤාපෙතබ්බං.** 'එතං තුම්හාකං සෙනාසනං පාපුණාති'ති එවං ආචික්ඛිතබ්බන්ති අත්ථෝ. පපෙථාටෙච්ච පඨරිතුං පන වට්ටති යෙව. **නවඛස්ස** වත්තෙ – **පානීයං ආචික්ඛිතබ්බන්ති** 'එතං පානීයං ගහෙත්වා පිවාහි'ති ආචික්ඛිතබ්බං; **පරිභොජනීයෙ** එසෙව නයො. සෙසං පුරිමසදිසමෙව. මහාආවාසෙපි අත්තනො සන්තිකං සම්පත්තස්ස ආගන්තුකස්ස වත්තං අකාතුං න ලබ්භති. **ගම්භවත්තෙන–දුරුග්ගණ්හනන්ති** සෙනාසනකඛණෙ වුත්තමෙඤ්ඤාපිඤ්ඤාදි; **මන්තිකා භණ්ඩම්පි** රජ්ජභාජනාදි **සබ්බං** නවේ වුත්තප්පභෙදමෙව. තං සබ්බං අංගිසාලාය වා අඤ්ඤසම්මං වා ගුත්තට්ඨානෙ **පටිසාමෙත්වා** ගන්තබ්බං. අන්තොවස්සකෙ පබ්භාරෙපි ඨපෙතුං වට්ටති. **සෙනාසනං ආපුච්ඡිතබ්බන්ති**[1] එත්ථ යං පාඝාණපිට්ඨියං වා පාඝාණත්ථම්භෙසු වා කතසෙනාසනං, යත්ථ උපචිකා නාරොහන්ති, තං අනාපුච්ඡිත්තස්සාපි අනාපත්ති. **චතූසු පාඝාණත්ථම්භෙසූ**ති ආදි උපචිකානං උපපත්තිට්ඨානෙ පණ්ණසාලාදිසෙනාසනෙ කත්තබ්බතාදස්සනත්ථං වුත්තං. **අපෙථව නාම අඛාතිපි සෙසෙය්‍යුන්ති අයං අජ්ඣාසයසෙ** ඨපිතමහි ආනිසංසො. **ඔවස්සකගෙහෙ පන තිණෙසු** ව මත්තිකාපිණ්ඩෙසු ව උපරි පත්ත නෙත්තසු මඤ්ඤපිඨානං අඛාතිපි විනස්සන්ති.

ඉදඤ අහොසීති සම්පත්තානං අහොසි. අනුමොදනවක්ඛණෙ–චතූහි ඝණ්ඩෙහීති සංඝත්ථෙරෙ අනුමොදනත්ථාය නිසින්නෙ හොත්ථා පටිපාටියා චතූහි නිසීදිතබ්බං; අනුථෙරෙ නිසින්නෙ මහාථෙරෙන ව හොත්ථා ව

1. ආපුච්ඡා පඤ්ඤාපිතබ්බං - පාලි.

තිහි නිසීදිතබ්බං. පඤ්චමෙ නිසින්නෙ උපරි වතුහි නිසීදිතබ්බං. සඞ්ඝත්ථෙරෙන හෙට්ඨා දහරභික්ඛුම්හි අජ්ඣිට්ඨෙපි සංඝත්ථෙරතො පට්ඨාය වතුහි නිසීදිතබ්බමෙව. සචෙ පන අනුමොදකො භික්ඛු 'ගච්ඡථ භන්තෙ, ආගමෙතබ්බකිච්චං නත්ථී'ති වදති, ගන්තුං වට්ටති. මහාථෙරෙන "ගච්ඡාම ආවුසො"ති වුත්තෙ "ගච්ඡථා"ති වදති, එවම්පි වට්ටති. "ඉහිගාමෙ ආගමෙස්සාමා"ති ආහොගං කත්වාපි ඉහි ගාමං ගන්ත්වා අත්තනො නිසීදනකෙ "තුමෙහ තස්ස ආගමනං ආග මෙථා"ති වත්වාපි ගන්තුං වට්ටතියෙව. සචෙ පන මනුස්සා අත්තනො චිත්තරුචිකෙන එකෙන අනුමොදනං කාරෙන්ති, නෙව තස්ස අනු මොදතො ආපත්ති. න මහාථෙරස්ස භාරො හොති. උපනිසින්නෙන කථායමෙව හි මනුස්සෙසු කථාපෙන්නෙසු මහාථෙරො ආපුච්ඡිතබ්බා. මහාථෙරෙන ච අනුමොදනාය අජ්ඣිට්ඨෙන ච ආගමෙතබ්බොති ඉදමෙත්ථ ලක්ඛණං. **වච්චිකොති** සඤ්ඤාතවචෙචා; වච්චපිච්ඡිතොති අධිප්පායො.

භත්තග්ගවත්තන්ති අන්නභාගාදිමෝ වා හොතු විහාරෙ වා, මනුස්සා නං පරිවෙසනට්ඨානං ගච්ඡන්තෙන චීවරං පාරුපිත්වා කායබන්ධනං බද්ධමෙව වට්ටතීති අට්ඨකථාසු වුත්තං. **න ථෙරෙ භික්ඛූ අනුපඛජ්ජාති** ථෙරෙ භික්ඛූ අතික්කමිත්වා න නිසීදිතබ්බං; සචෙ මහා ථෙරස්ස නිසින්නාසනෙන සමකං ආසනං හොති, බහූසු ආසනෙසු සති එකං දෙ ආසනානි ඨපෙත්වා නිසීදිතබ්බං. භික්ඛූ ගණෙත්වා පඤ්ඤත්තාසනෙසු **අනිසීදිත්වා** මහාථෙරෙන නිසීදනී වුත්තත්තා නිසීදි තබ්බං. නො චෙ මහාථෙරො වදති, "ඉදං භන්තෙ ආසනං උච්ච"නාති වත්තබ්බං. නිසීදතී වුත්තෙ නිසීදිතබ්බං. සචෙ පන එවං ආපුච්ඡි තෙපි න වදති, නිසීදනත්තස්ස අනාපත්ති. මහාථෙරස්සෙව ආපත්ති. තවකො හි එවරූපෙ ආසනෙ අනාපුච්ඡා නිසීදනෙනා ආපජ්ජති. ථෙරො ආපුච්ඡිතෙ අනාපුච්ඡනෙනා. **න සඛාමිං ඔස්සිඤ්චාති** න සංඝිකං අවස්සරිත්වා නීසීදිතබ්බං; **උභොහි හත්ථෙහීති** පත්ත ධොවනඋදකං සඤ්ඤාය වුත්තං. දක්ඛිණොදකං පන පුරතො ආධාරකෙ පත්තං ඨපෙත්වා ගහෙතබ්බං. **සාඛුඛනන්ති** උදකසඳ්දං අකරොන්තෙන; **සූපස්ස ඔඤ්ඤානන්ති** යථා සූපස්ස ඔනා සො හොති, එවං. මත්තාය ඔදනො ගණ්හිතබ්බොති අත්ථො; **සමකං සමපා දෙතීති** ඉදං න කෙවලං සපිආදිසු ඔදනෙසුපි[1] වත්තබ්බං. සපි ආදිසු පන යං අපපං හොති එකස්ස වා දින්නං වා අනුරූපකං, තං සබ්බසං සමකං සමපාදෙතීති වුත්තෙ මනුස්සානං විහෙසා හොති. තස්මා නාදිසං සකිං වා භික්ඛිත්තුං වා ගහෙත්වා සෙසං න ගහෙතබ්බං. **න තාව ථෙරෙන භුඤ්ජිතබ්බන්ති** ඉදං යං පරි වජ්ජනීයභික්ඛුකං භත්තග්ගං යත්ථ මනුස්සා සබ්බසං පාපෙත්වා දාතු කාමා[2] හොන්ති, තං සන්ධාය වුත්තං. යම්පන මහාභත්තග්ගං හොති, යත්ථ එකස්මිං පදෙසෙ භුඤ්ජන්ති, එකස්මිං පදෙසෙ උදකං දීයති

1. සී. I. & සී. II. ඔදනෙපි; 2. සී. මූ. & I. විඤ්ඤාපෙතුකාමා;

තත්ථ යථාසුඛං භුඤ්ජිතබ්බං. **න තාව උදකන්ති** ඉදං හත්ථධොවන උදකං සන්ධාය වුත්තං. අන්තරා පිපාසිතෙන ගලෙ විලග්ගාමිසෙන[1] වා පානීයං පිවිත්වා හත්ථා න ධොවිතබ්බා.[2] සචෙ මත්තුස්සා "ධොවථ භන්තෙ පත්තඤ්ච හත්ථෙ වා"ති වදන්ති, භික්ඛූ වා "තුම්හෙ උදකං ගණ්හථා"ති වදන්ති, වට්ටති. **නිවත්තනෙනෙවාති** හත්ථග්ගහිතා පට්ඨාය නිවත්තනෙනෙව සංසෙන එවං නිවත්තිතබ්බන්ති දස්සෙති. කථං? "නව ඝෙතී"ති සබ්බං දට්ඨබ්බං. සම්බාධෙසු හි සරෙසු මහාථෙරානං භික්ඛමතොකාසො න හොති, වුත්තං. තස්මා එවං නිවත්තනෙනෙව නව ඝෙතබ්බං. සචෙ පන මහාථෙරා දූරෙ නිසින්නා හොන්ති, නවකා අන්තොගෙහෙ, ථෙරාසනතො පට්ඨාය පාලියා එව භික්ඛා මිතබ්බං. කායෙන කායං අඝට්ටෙන්තෙනාති යථා අන්තරෙන මත්තුස්සා ගන්තුං සක්කොන්ති එවං විරළාය පාලියා ගන්තබ්බා.

පිණ්ඩචාරිකවත්තෙන – භම්මං භික්ඛිපතීති කපාසං වා සුපථං වා මුසලං වා යං ගහෙත්වා කම්මං කරොන්ති, සීතා වා නිස්සින්නා වා හොන්ති, තං භික්ඛිපති; **න ච භික්ඛා දූසිකාසාති** ඉත්ථී වා හොතු පුරිසො වා, භික්ඛාදූනසමයෙ මුඛං න උල්ලොකෙතබ්බං.

ආරඤ්ඤකවත්තෙන – සෙනාසනා ඔතරිතබ්බන්ති වසනට්ඨානතො භික්ඛමිතබ්බං; **සෙනං ඵව්ඛාය පක්කිපිතබ්බාති** එත්ථ සචෙ බහිගාමෙ උදකං නත්ථි, අන්තොගාමෙයෙව හත්ථකිච්චං කත්වා අථ බහිගාමෙ අත්ථි, බහිගාමෙ හත්ථකිච්චං කත්වා පත්තෙ ධොවිත්වා වොදකෙ[3] කත්වා ඵව්කාය පක්කිපිතබ්බෙ. **පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙතබ්බන්ති** සචෙ භාජනානිකපපභොන්ති පානීයමෙව පරිභොජනීයමපි කත්වා උපට්ඨාපෙතබ්බං; භාජනං අලභන්තෙන වෙළුනාළිකායපි උපට්ඨාපෙතබ්බං. තම්පි අලභන්තස්ස යථා සම්පෙ උදකආවාටෙ[4] හොති, එවං කාතබ්බං. **අරඤ්ඤගතෙ හි සති අඤ්ඤං අකාතුම්පි වට්ටති.** යථා ච ආරඤ්ඤකස්ස එවං කම්මාරපටිපන්නස්සාපි **අරඤ්ඤගතං** ඉච්ඡිතබ්බං. ගණවාසිනො පන තෙන විනාපි වට්ටති. **නකඛන්තාතෙව නක්ඛන්තපදුනි.**

සෙනාසනවත්තෙන – මාරං නාම යසමා මහාවලඤ්ජං, තස්මා තත්ථ ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි. සෙසානි පන උද්දෙසදානාදීනි ආපුච්ඡිත්වාව කාතබ්බානි. දෙවසිකම්පි ආපුච්ඡිතුං වට්ටති. **අථාපි 'භන්තෙ ආපුච්ඡිතමෙව හොතූ'ති වුත්තෙ බුද්ධත්තරෙ සාධූති සම්පටිච්ඡති, සයමෙව වා 'ත්වං යථාසුඛං විහරාහී'ති වදති, එවම්පි වට්ටති.** සභාගස්ස විස්සාසෙනාපි වට්ටතියෙව. **සෙනං බුද්ධා නෙන පරිවාතිනබ්බන්ති** බුද්ධාභිමුඛෙන පරිවත්තිතබ්බං; භොජනසාලාදීසු හි එවමෙව පටිපජ්ජිතබ්බං.

1. සී. මු. ඔසලපි ලඤ්ඡාමිසතා; 2. සී. I, & සී. II. හත්ථා ධොවිතබ්බා,
3, සී. II වොදකං. 4. සී. II. ආවාටා නොහොති.

ජහනාහරවතෙන-පරිභණ්ඩතන්ති ඛහි ජහති;[1] **ආවමන වත්තුසඤ්ඤි-** "**සන්ති උදකෙ**"ති එත්ථ සචෙ උදකං අත්ථි, පටිවිජ්ඣනට්ඨානං පන නත්ථි, හාජනෙන නීහරිත්වා ආවමිතබ්බං. හාජනෙ අසති පතෙනෙන නීහරිතබ්බං. පතෙනෙපි අසති අසන්තං නාම හොති. ඉදං අතිවිචටං. පුරතො අඤ්ඤං උදකං හවිස්සතීති ගතස්ස උදකං අලභන්තස්සෙව භික්ඛාචාරවෙලා හොති, කථෙත්වා වා කෙනචි වා පුඤ්ඡිත්වා ගන්තබ්බං. භුඤ්ජිතුම්පි අනුමොදනම්පි කාතුං වට්ටති. **ආගන්තුපටිපාටියා**ති වච්චකුටියං පස්සාවට්ඨානෙ නහානතිත්ථෙති තීසුපි ආගතපටිපාටියෙව පමාණං.

වච්චකුටිවත්තෙ-නාදහනතක්ඛං බාදහෙනහාති අයං වච්චකුටියාපි අවච්චකුටියාපි සබ්බත්ථෙව පරිකෙඛපො. **න එරුඅෙන කණ්ඩෙන්ති** ඵලිතකට්ඨෙන වා ඛරෙන වා ගණ්ඨිකෙන වා කණ්ටකෙන වා සුසිරෙන වා පූතිනා වා න අවලෙඛිතබ්බං; අවලෙඛනකට්ඨං පන අගහෙත්වා පවිට්ඨස්ස ආපත්ති නත්ථි. **න ච ආවමනසරාවකෙ**ති සබ්බසාධාරණට්ඨානං **සඞ්ඛායෙතං වුත්තං**. තත්‍ර හි අඤ්ඤෙ අඤ්ඤෙ ආගච්ඡන්ති.[2] තස්මා උදකං න සෙසෙතබ්බං. යථපන සඞ්ඛිකෙ විහාරෙ එකදෙසෙ නිබද්ධගමනට්ඨාය කතං ඨානං හොති, පුග්ගලිකට්ඨාන වා, තස්මිං වට්ටති. විරෙචනං පිවිත්වා පුනපපුනං පවිසනතස්සාපි වට්ටති යෙව. **ඵුහනාති** ඵුහදිතා; ඛහි වච්චමක්ඛිතාති අත්ථො. **ඛොවිතබ්බාති** උදකං ආහරිත්වා ධොවිතබ්බා; උදකං අත්ථි, හාජනං නත්ථි, එතම්පි අසන්තං. උභයෙ අසති අසන්තමෙව. කථෙත්වා වා කෙනචි වා පුඤ්ඡිත්වා ගන්තබ්බං. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

වත්තකඛ්ඩිඤවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

4.-9.

පාතිමොක්ඛට්ඨපනකඛ්ඩිකෙ[3] **- යාව ඛාහාගහණාපි නාමාති** "අපරිසුද්ධා ආනන්ද පරිසා"ති වචනං සුත්වාසෙව හි තෙන පකක්කමිතබ්බං සියා, එවං අපක්කමිත්වා යාව ඛාහාගහණාපි නාම සො මොඝපුරිසො ආගමෙස්සති, අවිරියම්දනාති දස්සෙති.[4] **ජනන්**[5]**මනිවස්සතීති**

---

1 මූ. ජහති. 2. අඤ්ඤෙ අඤ්ඤෙ ආගච්ඡන්ති-කත්ථචි.

3. "නාභිමුඛියා රත්තියන්ති අරුණුට්ඨිතකාලෙපි හි නාභිමුඛා විය රත්ති ඛායති. තෙනාහ: නාභි මුඛියා රත්තියාති. ("නාභිමුඛියා"ති ඔදුම්බරිකාමුඛතාය තුණ්ඩිමුඛියා; විමතිවිනොදනී) අපනෙතාපුත්තීති අත්තවිත්තසන්තානෙන කිලෙසපුත්ති ඛාවන අපනෙතා පුත්තී; අවස්සුතත්තාති කිලෙස වස්සනවසෙන අවස්සුතං; කාමමබුජ්ඣතාතාති අකිණ්ණදොස තාය ඔකිලිට්ඨජ්ඣාතං"ඉච්චධිකො පාඨො සබ්බසු පොත්ථකෙසු දිස්සති.

4 "න ආයතනකෙනෙව පපඤ්චතාති න පඤ්ඤවමව. ගම්භීරෝ; අනුපුබ්බ ඔගාහිතරාති අත්ථො; ගිහිඩ මෙඝ වෙලං නාම්බවතන්තීති ඔඝසඤ්ඤානඤ්ඤරං. මිරියාදවෙලං ඛාතිඛාකමති; තීරං වාහෙතීති තීරාහා අපපති; උස්සාරෙතීති අත්ථො. අඤ්ඤපවි වෙඩෙති අරහත්තපපත්තී"ඉච්චධිකො පාඨො සබ්බසු පොත්ථකෙසු දිස්සති.

5. පාලි - සුත්තන්ත.

ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පටිච්ඡාදෙන්තෝ අඤ්ඤං තාවං ආපත්තිං ආපජ්ජතීති ඉදමෙත්ථ සඞ්ගීය වුත්තං. **විවටං නාතිවස්සන්තීති** ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා විවරන්තෝ අඤ්ඤං නාපජ්ජතීති ඉදමෙත්ථ සඞ්ගීය වුත්තං. **ඨපිතං හොති පාතිමොක්ඛන්ති** එත්ථ පුරේ වා පච්ඡා වා ඨපිතමපි අට්ඨපිතං හොති. ඛෙත්තෙ ඨපිතමෙව[1] පන ඨපිතං නාම හොති, තස්මා "සුණාතු මේ භන්තෙ සඞ්ඝෝ, අජ්ජුපොසථෝ පණ්ණරසෝ, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝෝ උපොසථං කරෙය්‍යා"ති එත්ථ යාව 'රෙ' කාරං භණති, තාව ඨපෙතබ්බං. ඉදං හි ඛෙත්තං. යකාරෙ[2] පන වුත්තෙ ඨපෙන්තෙන පච්ඡා ඨපිතං නාම හොති. "සුණාතු මෙ"ති අනාරද්ධොයෙව ඨපෙන්තෙන පුරෙ ඨපිතං හොති. **අමූලිකාය සීලවිපත්තියා පාතිමොක්ඛං ඨපෙති අඤ්ඤතරායා**ති තෙන පුග්ගලෙන සා විපත්ති කතා වා හොතු, අකතා වා, පාතිමොක්ඛට්ඨපනකස්ස සඤ්ඤාමූලිකත්තෙන අමූලිකා හොති; **අඤ්ඤතරායා**ති ඝතඤ්ච අඝතඤ්ච උභයං ගහෙත්වා වුත්තං. **ධම්මිකං සාමගිං න උපෙතී**ති තම්මං කොපෙතුකාමතාය සඞ්ඝකම්මෙ කඨිනමානෙ නෙව ආගච්ඡති, න ඡන්දං දෙති, සම්මුඛීභූතොව පටික්කොසති, තෙන දුක්කටං ආපජ්ජති ඉත්ථන්නාම සාපත්තිකා සෙසෙව පාතිමොක්ඛං ඨපිතං හොති. **පච්චාදියෙ**[3]**ති** 'පුන කාතබ්බං කම්ම'න්ති පච්චාදියති; තෙන උක්කොටනකෙන පාචිත්තියං ආපජ්ජති. ඉත්ථන්නාපි සාපත්තිකාසෙසෙව පාතිමොක්ඛං ඨපිතං හොති. **සෙති ආසා රෙති සෙති ලිඛෙඝති සෙති නිමන්තනෙති**ති එත්ථ මඤ්ඤන මිඤ්ඤපටිපාදනාදිසු ආකාරාදි සඤ්ඤුති වෙදිතබ්බා. **තෙන දිට්ඨෙන තෙන සුතෙන නාය පරිසඛ්කා**යා**නි** එත්ථ දිට්ඨඤ්ච සුතඤ්ච පාලියං ආගත මෙව සබ්බෙ පන තෙහි දිට්ඨසුතෙහි පරිසඞ්කං උප්පාදෙය්‍ය, නං සඞ්ඝාය වුත්තං 'තාය පරිසඞ්කාය'ති. **අත්තාදානං ආදානුඤ්ඤාමෙනා**ති එත්ථ සාසනං සොධෙතුකාමෝ භික්ඛු යං අඞ්ගරණං අත්තනා ආදියති, තං 'අත්තාදාන'න්ති වුච්චති. **අඤ්ඤාලෝ ඉමං අත්තාදානං ආදානූ**ති එත්ථ රාජභයං චොරභයං දුබ්භික්ඛභයං වස්සාරත්තෝති අයං අකාලෝ; විපරීතෝ කාලෝ. **අහුනං ඉදං අත්තාදානන්ති** අසන්තම්දං මයා අධම්මෝ වා ධම්මොති, ධම්මෝ වා අධම්මොති අවිනයෝ වා විනයොති, විනයෝ වා අවිනයොති, දුස්සීලෝ වා පුග්ගලෝ සීලවාති, සීලවා දුස්සීලොති ගහිතොති අත්ථෝ; විපරියායෙන **හුනං** වෙදිතබ්බං. **අනට්ඨං හිනං ඉදං අත්තාදානන්ති** එත්ථ යං ජීවිතන්තරායාය වා බ්‍රහ්මචරියන්තරායාය වා සංවත්තති, ඉදං අනට්ඨංහිනං; විපරීතං **අට්ඨංහිනං** නාම. **න ලභිස්සාමි සංදිට්ඨෙ සම්භත්තෙ භික්ඛූ**ති අපෙක්ඛාදූ හි රාජභයාදිසු එවරූපා අත්තනො පක්ඛස්ස උපත්ථම්භකා භික්ඛූ ලද්ධුං න සක්කා හොන්ති. තං සඞ්ඝාය වුත්තං '**න ලභිස්සාමී**'ති. අපෙක්ඛාදූ පන යෙ සුභික්ඛාදීසු ලද්ධුං සක්කා හොන්ති. තං සඞ්ඝාය '**ලභිස්සාමී**'ති වුත්තං. **භවිස්සති සඞ්ඝස්ස තතො නිදානං භණ්ඩනන්ති** කොසම්බියානං විය භණ්ඩනං සලභෝ විගහභෝ විවාදෝ සඞ්ඝභෙදෝ ච භවිස්සති;

1. ?. මූ. ඨපිතෙයෙව; 2. සී. මූ යකාරෙ; 3. සී. මූ ඨපෙති;

පඤ්ඤා අවිපවිසාරකරං හවිස්සතීති සුභදං බුද්ධපබ්බජිතං නිස්සාය හෙව්වා පඤ්චසතිකං සංගීතිං කරොන්තස්ස **මහාකස්සපත්තෙරස්සෙව්**, දසවඤ්ඤකෙ අධිකරණෙ දස භික්ඛුසහස්සානි නිස්සාය හෙව්වා සත්තසතිකං සඞ්ගීතිං කරොන්තස්ස ආයස්මතො **යසත්තෙරස්සෙව්**, සට්ඨි භික්ඛුසහස්සානි නිස්සාය හෙව්වා සාගසතිකං සංගීතිං කරොන්තස්ස **මොග්ගලිපුත්තතිස්ස** ත්තෙරස්සෙව ච පභා සමනුස්සරණකරං[1] හොති, **සාසනස්ස** ච විගතූපක්කිලෙසවඩ්ඩිමසුරියසස්සිරිකතාය සංවත්තති.

අවිජ්ජෙදන අපවිමංසනාති[2] ආදීසු යෙන ගහට්ඨපබ්බජිතෙසු යො කොචි පහටො වා හොති, හිතිතං ගණ්ඨථාලනාදීනි වෙජ්ජ කවමානි වා කතානි, තස්ස **කායසමාචාරෙ** උපවිකානි ඛාසිත තාලපණ්ණාදීව ජිඳෙ ව පතිමාසිතුං යත්ථ කත්ථචි ගහෙත්වා ආක ඩ්ඪිතුං සක්කුණෙය්‍ය, තාය සපතිමංසො ව හොති. විපරිතො **අවිජ්ඳෙ, අපතිමංසොති** වෙදිතබ්බොති. **වචීසමාචාරෙ** පන මුසාවාදඛමසවාදපෙසුඤ්ඤඅමූලකානුද්ධංසනාදීහි ජිඳෙ ව සපති මංසො ව හොති. විපරිතො අවිජ්ඳෙ, අපතිමංසො. **මෙත්තං නු ඛො මෙ චිත්තන්ති** පළිබොධෙ ජිණ්ඩිත්වා කම්මට්ඨානභාවනානුයොගෙන අධිගතං මෙත්තාචිත්තං; **අනාඝාතීති** ආඝාතවිරහිතං; විකම්භන වසෙන විගතාඝාතන්ති අත්ථො. **ඉදමපන ආවුසො සික්ඛ** වුත්තං **භගවතාති** ඉදං සික්ඛාපදං සාතරසම්ං නගරෙ වුත්තන්ති අත්ථො. **කාලෙන වක්ඛාමීති** ආදීසු එකො එකං ඔකාසං කාරෙත්වා වොදෙ නෙතා කාලෙන වදති නාම; **සඞ්ඝමජ්ඣෙ ගණමජ්ඣෙ සලාකග්ග යාගග්ග**[3] විතක්කමාලකනික්ඛාවාරමග්ග ආසනසාලාදීසු උපට්ඨාකෙහි පරිවාරිතක්ඛණෙ වා වොදෙතෙතා **අඤ්ඤාලෙන** වදති නාම. තථෙජ්ඣන වදතෙතා **භූතෙන** වදති නාම. "අම්හොා[4] මහල්ලක, පරිසාවවර, පංසු කූලික, ධම්මකථික, පතිරූපං තව ඉද"න්ති වදතෙතා **එරූපෙන** වදති නාම. කාරණනිස්සිතං කත්වා පන "හනෙත මහල්ලකත්ථ. පරිසා වවරා, පංසුකූලිකා, ධම්මකථිකත්ථ. පතිරූපං තුම්හාකං ඉද"න්ති වදතොා **සහෙතුකෙන** වදති නාම. කාරණනිස්සිතං කත්වා වදෙතෙතා **අට්ඨසංඛ්‍යෙන** වදති නාම. **මෙත්තචිත්තා වක්ඛාමි නො දුස්සන්ත** **ශ්‍රොති** මෙත්තචිත්තං උපට්ඨපෙත්වා වක්ඛාමි න දුට්ඨචිත්තා හුත්වා; **අඤ්ඣත්තං මනසි කරිත්වාති** අත්තනො චිත්තෙ උපපාදෙත්වා; **කාරු ඤ්ඤානීති** කරුණාහාවොා; ඉමිනා කරුණඤ්ච කරුණාපුබ්බ භාගඤ්ච දසෙති. **හිතෙසිනාති** හිතගවෙසනතා; **අනුකම්පිකාති** තෙන හිතෙන සංයොජනතා; දවිහිපි මෙත්තඤ්ච මෙත්තාපුබ්බභාගඤ්ච දසෙති. **ආපත්තිවුට්ඨානතාති** ආපත්තිතො වුට්ඨාපෙත්වා සුද්ධභාවෙ පතිට්ඨාපනා; එඤ්ච වොදෙත්වා සාරෙත්වා පවිඤ්ඤං ආරොපෙත්වා යථා පවිඤ්ඤය කම්මකරණං **විනයපුරෙක්ඛාරතා** නාම. **ඉමෙ පඤ්ච**

---

1. සී. මූ සරණං.
2 පාළියං-අපතිමංසතා
3. සී, I. & සී. II. යාගුඅග්ග;
සී. I. & සී. II. භත්තග්ග;

ඛමෙමති යෙ එතෙ **කාරුඤ්ඤතාති** ආදිනා නයෙන වුත්තා ඉමෙ පඤ්ච ධම්මෙ අජ්ඣත්තං මනසි කරිත්වා පරෙ වොදෙතබ්බොති; **සමෙව ච අකුප්පෙ ච්ඡති** විත්ථාරෙව ච අකුප්පතායඤ්ච; චුදිතකෙන හි සච්චඤ්ච වත්තබ්බං, කොපො ච න කාතබ්බො, නෙව අත්තනා ඝට්ටිතබ්බං, න පරෙ සඤ්ඤාතබ්බොති අත්ථො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

පාතිමොක්ඛට්ඨපනක්ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

4.–10.

භික්ඛුණීඛන්ධකෙ-අලං ගොතමි මා යෙ රුච්චීති තසමා පටික්කිපති? නනු සබ්බෙසං හි බුද්ධානං වචනස්ස පරිසා හොනතීති? කාමං හොනති. ඛිලමෙව[1] පන අනෙකක්ඛත්තුං යාචිතෙ අනුඤ්ඤාතං පබ්බජ්ජං 'දුක්ඛෙන ලද්ධා[2] අයං අමෙහි'ති සම්මං පරිපාලෙස්සතීති ගරුං කත්වා අනුජානිතුකාමො පටික්කිපති. අට්ඨගරුධම්මකථා මහාවිභඞ්ගයෙව කථිතා. **කුමහෙපෙනඤ්ඤෙයීති** කුමෙහ දීපං ජාලෙත්වා තෙන ආලොකෙන පරසරෙ භණ්ඩං විචිනිත්වා ථෙනකචොරෙති; **සෙනාසිකා නාම රොගජාතීති** එකො පාණකො නාළමජ්ඣගතං තණ්ඩුලං විජ්ඣති, යෙන විද්ධත්තා නික්ඛන්තම්පි සාලිසීසං බිරං ගහෙතුං න සක්කොති. **මසෙඤ්ඣජ්ඣිකා නාම රොගජාතීති** උච්චුනං අනෙකා රත්තහාචො; **මහතො තළාකස්ස පටිගවෙවච ආලිනති** ඉමිනා පන එතමත්ථං දස්සෙති: යථා මහතො තළාකස්ස පාලියා අබ්භන්තරෙ කිඤ්චි උදකං තිට්ඨතෙව. පඨමමෙව බුද්ධාය පන යං අබ්භන්තරෙ ගුණං තිට්ඨෙය්‍ය, තම්පි තිට්ඨෙය්‍ය. එවමෙවං යෙ ඉමෙ අනුපපන්නෙ වත්ථුස්මිං පටිගවෙවච අවීතික්කමන්තස්ස ගරුධම්මා පඤ්ඤත්තා. තෙසු අපඤ්ඤත්තෙසුපි මාතුගාමස්ස පබ්බජිතත්තා පඨමෙ වස්සසතානි සද්ධම්මො තිට්ඨෙය්‍ය. පටිගවෙවච පඤ්ඤත්තත්තා පන අපරභාගෙපි පඤ්ච වස්සසතානි ඨස්සතීති එවං පඨමං වුත්තං වස්සසහස්සමෙව ඨස්සතීති. වස්සසහස්සානි වෙතං පටිසම්භිදාපභෙදපත්තඛීණාසවවසෙනෙව වුත්තං. තතො පන උත්තරිම්පි සුක්ඛවිපස්සකඛීණාසවවසෙන වස්සසහස්සං. අනාගාමි වසෙන වස්සසහස්සං. සකදාගාම්වසෙන වස්සසහස්සං. සොතාපන්නවසෙන වස්සසහස්සානීති එවං පඤ්චවස්සසහස්සානි පටිවෙධසද්ධම්මො ඨස්සති. පරියත්තිධම්මොපි තානියෙව. න හි පරියත්තියා අසති පටිවෙධො අත්ථි. කාපි පරියත්තියා සති පටිවෙධො න හොති. ලිඞ්ගමපන පටිපත්තියා අන්තරහිතායපි විරමපවත්තිස්සතීති.

---

1. සී. මූ. කි ... 2. සී. I. & සී. II. දුක්ඛලද්ධං,

අනුජානාමි භික්ඛවෙ භික්ඛූනි භික්ඛුණීසු උපසම්පාදෙතූනති ඉමාය අනුපසම්පන්නාය භික්ඛු පඤ්ඤත්තා සාකියානියො මහාපජාපතියා සද්ධිවිහාරිණියො[1] කත්වා උපසම්පාදෙසුං. ඉති තා සබ්බාපි එකතො උපසම්පන්නා නාම අහෙසුං. **සෙ බො සං ගොතමිති** ඉමිනා ඔවාදෙන ගොතමි අරහත්තං පත්තා. **කම්මං න කරීයතීති** තජ්ජනීයාදි සත්තවිධමපි කම්මං න කරියති. **ඛමාපෙතූනීති** න පුන එවරූපං කරිස්සාමාති ඛමාපෙතූනි; **අනුජානාමි භික්ඛවෙ භික්ඛූනි භික්ඛුණීනං කම්මං රොපෙතූ භික්ඛුණීනං නිස්සාදෙතූනති** එත්ථ තජ්ජනීයාදීසු 'ඉදං නාම කම්මං එතිස්සා කාතබ්බ'න්ති එවං රොපෙත්වා 'තං දුනි තුමෙහව කරොථා'ති නීයාදෙතබ්බං; සචෙ පන අඤ්ඤමඤ්ඤං රොපිතෙ අඤ්ඤං කරොන්ති, "**තජ්ජනීයකම්මාරහස්ස නිස්සයකම්මං කරොන්තී**" ති එත්ථ වුත්තනයෙන කාරෙතබ්බතං ආපජ්ජන්ති; **කද්දමොදකෙනාති** එත්ථ න කෙවලං කද්දමොදකෙන; **විපස්සන්නාදකරජතකද්දමාදිසුපි** යෙන කෙනචි ඔසිඤ්චිතුං සක්කා එතෙමෙව. **අවන්දිතුං සා භික්ඛවෙ යික්ඛු භික්ඛුණියා ඛමාපෙතබ්බාති** භික්ඛුණි උපස්සයෙ සන්තිපතිත්වා 'අසුකො නාම අය්‍යා භික්ඛුණිං අපාදියං[3] දසෙසති. එතස්ස අය්‍යස්ස අවන්දියකරණං රුච්චති'ති එවං තික්ඛත්තුං සාවෙතබ්බං. එත්තාවතා අවන්දියො කතො හොති. තතො පට්ඨාය යථා සාමණෙරං දිස්වා න වන්දන්ති, එවමෙව දිස්වාපි න වන්දිතබ්බා. තෙන භික්ඛුනා සම්මා වත්තනෙන භික්ඛුණිඋපස්සයං ආගන්ත්වා විහාරෙයෙව සඞ්ඝං වා එකපුග්ගලං වා උපසඞ්කමිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා 'භික්ඛුණිසඞ්ඝා මය්හං ඛමතූ'ති ඛමාපෙතබ්බං. තෙන භික්ඛුනා භික්ඛුණිනා සන්තිකං ගන්ත්වා 'එසා භික්ඛු තුමෙහ ඛමාපෙති'ති වත්තබ්බං. තතො පට්ඨාය සා වන්දිතබ්බා. අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො. විත්ථාරං පන සම්මාවිනයඛන්ධකෙ කථාම. **ඔභාසනතීති** අසද්ධම්මෙන ඔභාසනති; **භික්ඛුණීහි** සද්ධිං සම්පයොජෙනතීති භික්ඛුණීහි සද්ධිං පුරිසෙ අසද්ධම්මෙන සම්පයොජෙනති; අවන්දියකාරණා වුත්තනයමෙව. **ආවරණතීති** විහාරප්පවෙසනිවාරණං; **ඔවාදං ඣපෙතබ්බන්ති** එත්ථ න හි භික්ඛුණිඋපස්සයං ගන්ත්වා ඣපෙතබ්බා; ඔවාදට්ඨාය පන ආගතා භික්ඛුණියො වත්තබ්බා 'අසුකා නාම භික්ඛුණී සාපත්තිකා, තස්සා ඔවාදං ඣපෙම්. මා තාය සද්ධිං උපොසථං කරිත්ථා'ති.

සාසඞ්ඝිකලාභුප්පාදෙපි දණ්ඩකම්මං වුත්තනයමෙව. **න භික්ඛවෙ භික්ඛුණියා ඔවාදො න ගහණෙ බ්බොති** ආදීනි භික්ඛුණිවිභඞ්ග වණ්ණනාය වුත්තනයානෙව. **ඵාසුකෙ නමෙතූනීති** ගිහිදූරිකායො විය සන්තට්ඨකොන[4] කායබන්ධනෙන ඵාසුකෙ නමන්ත්‍යාය බන්ධන්ති. **ඵාසුපරිහාරකතූනති** එකවාරං පරිකම්පනකං; **විලීවෙන පටෙට**

---

1. සී. I. & සී. II. සඞ්ඝවිහාරිණියො;
2. සී. I. & සී. II. අපාසාදියං.
3. සී. I. සී. II. ඵාසුපට්ඨකොන;

නාති සණ්ඨහති වෙළවිලිවෙති කතපටෙන; **දුස්සපටවෙනාති** සෙත වත්ථපටෙන; **දුස්සවෙණ්ණාති** දුස්සෙන කතවෙණියා; **දුස්සවට්ටියාති** දුස්සෙන කතවට්ටියා. **වොලපටවාදීසු** වොලක්කාසාවං වොලනති වෙදි තබ්බං. **අධිසීලෙනාති** ගොප්ඵඛට්ඨිකෙන; ජඞ්ඝනති කට්ඨපදෙසෝ වුච්චති. **හත්ථං ඩොඩ්ඩාපෙනතීති** අග්ගඛාහං කොට්ඨාපෙත්වා මොර පත්තාදීහි චිත්තකම්මං කාරෙනති. **හත්ථඩොඩ්ඩනති** පිටඨිහත්ථං; **පාදනති** ජඞ්ඝං; **පාදඩොඩ්ඩනති** පිටඨිපාදං; මුඛලිම්පනාදීනි වුත්තනයානෙව. **අඞ්කරණං ඩහරොනතීති** අඞ්කේ අසද්දනතියෝ අවඞ්ගදෙසෙ අඩොඹුඛං ලෙඛං කරොනති; **විසෙසඛනති** ගණ්ඨපදෙසෙ විචිත්‍රඝණ්ඨානං විසෙසකං කරොනති; **ඔලොඛෙනතීති** වාතපානං විවරිත්වා විථිං ඔලොකෙනති; **ඝාලොඛඤ නිඛ්ඛනතීති** ද්වාරං විවරිත්වා උපඩ්ඩකායං දස්සෙනතියෝ තිට්ඨනති; **නාවනති**[1] නටසමජ්ජං කරොනති. **වෙඝිං වුඨ්ඨාපෙනතීති** ගණිකං වුට්ඨාපෙනති; **පානාගාරං ඨපෙනතීති** සුරං විකකිණනති; **සූනං ඨපෙනතීති** මංසං විකකිණනති; **ආපණනති** නානාභණ්ඩානං අනෙකවිධං ආපණං පසාරෙනති. **දූසං උපඨාපෙනතීති** දූසං ගහෙත්වා තෙන අත්තනෝ වෙය්‍යාවච්චං කාරෙනති; **හරිතඤපකකිඤං පකිණනතීති** හරිතඤඤෙව පකඤඤ පකිණනති. පකිණණකාපණං පසාරෙනතීති වුත්තං හොති.

ඝඛනිලකාදිකථා කථිතායෙව. **භික්ඛුණී වෙ භික්ඛවෙ කාලං ඛරොනතීති** ආදිසු අයං පාළිමුත්තකවිනිච්ඡයොඃ– සචෙ හි පඤ්චසු සඛධම්මිකෙසු යො කොචි කාලං කරොනෙතා 'මමවචනෙන මඤ්ඤං පරිකඛාරෙ උපජ්ඣායස්ස හොතු, ආචරියස්ස හොතු, සද්ධිවිහාරිකස්ස හොතු, අනෙතවාසිකස්ස හොතු, මාතු හොතු, පිතු හොතු, අඤ්ඤස්ස වා කස්සචි හොතූ'ති වදති, තෙසං න හොති. **සඞ්ඝසෙව** හොති. න හි පඤ්චන්නං සඛධම්මිකානං **අවඤ්ඤදානං** රුහති. ගිහී නමපත රුහති. භික්ඛු භික්ඛුණීවිහාරෙ කාලං කරොති, තස්ස පරිකඛාරෙ භික්ඛූනං යෙව හොති. භික්ඛුණී භික්ඛුවිහාරෙ කාලං කරොති, තස්සා පරිකඛාරෙ භික්ඛුණීනං යෙව හොති.

පුරාණමලලිති පුරාණෙ ගිහිකාලෙ මල්ලස්ස භරියා. **පුරිසවය්‍යඤ්ජනානි** පුරිසනිමිත්තානි; **ථිනානං වා හොතු අවත්ථානං වා පටිවත්ථානං වා, අපටිවත්ථානං වා,** සබෙ එතසම්ං යෙව ඨානෙ පුරිසවය්‍යඤ්ජනානි චිත්තං උපපාදෙත්වා උපනිජ්ඣායති, දුක්කටං.

අත්තනො පරිභොගඩ්ඨාය දිනනං නාම යං 'තුමෙහ එව පරිභුඤ්ජථා'ති වත්වා දින්නං; තං අඤ්ඤස්ස දදතො දුක්කටං. අඤ්ඤං ගහෙත්වා පන දාතුං වට්ටති. සබෙ අසපපායං සඛඛම්පි අපනෙතුං වට්ටති. විවරං එකාහං වා ද්වීහං වා පරිභුඤ්ජිත්වා දාතුං වට්ටති. පත්තාදීසුපි එසෙව නයොං. **භික්ඛූනං සඤානිඩං භික්ඛුණී භික්ඛූනි පරිභුඤ්ජාතා**ති ගිහියා පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතාමිසං අජ්ජ

1. නතවච්චනති.

අඤ්ඤස්මිං අනුපසම්පන්නා **අත්ථි භික්ඛූහි පටිඤ්ඤාය**ාපෙත්වා භික්ඛුණීහි භුඤ්ජිතබ්බං. භික්ඛූහි පටිඤ්ඤාතං හි භික්ඛුණීනං අපටිඤ්ඤාතකට්ඨානෙ තිට්ඨති. භික්ඛුණීනං පටිඤ්ඤාතම්පි භික්ඛූසු එසෙව නයො.

ආසනං සඛඛාසනන්ති[1] ආසනං ගාහෙත්වාති්‍යෙ; **කාලං විනාාමසුනන්ති** අඤ්ඤං උට්ඨාපෙත්වා අඤ්ඤං නිසීදුපෙත්වාති්‍යො හොජන කාලං අතික්කාමෙසුං. **අට්ඨන්නං භික්ඛුණීනං සථාවුඩ්ඩාන්ති** එත්ථ සවෙ පුරෙ අට්ඨසු නිසින්නාසු තාසං අඛභන්තරිකා අඤ්ඤ ආගච්ඡති, සා අත්තනො නවකං උට්ඨාපෙත්වා නිසීදිතුං ලභති. යා පන අට්ඨසිපි නවකතරා, සා සවෙපි සථවිරසා හොති, ආගන්තුපටිපාටියාව නිසීදිතුං ලභති. **අඤ්ඤත්ථ සථාවුඩ්ඩං න පටිබාහිතබ්බන්ති** ඨපෙත්වා භත්තග්ගං අඤ්ඤසුමිං වතුපවවයහාජනීයට්ඨානෙ 'අහං පුබ්බෙ ආගතා'ති බුඩ්ඩං පටිබාහෙත්වා කිඤ්චි න ගහෙතබ්බං; යථා බුඩ්ඩමෙව වට්ටති. **පචාරාරහා** නාම නිතා්‍යෙව.

ඉදඤ්චුනන්තාදි සබබයානානි අනුඤ්ඤතානි. **පාටඞ්කිනන්ති** පටපොටලිකං; **දුග්ගතා උපසම්පදං දසන්නං අන්තරායානං** යෙන කෙනචි වට්ටති. සම්මාවාවාපරියොසානෙ සා භික්ඛුණී භික්ඛුණීඋපාසසයෙ සිතා වා හොතු නිසින්නා වා ජාගරා වා නිද්දං ඔක්කන්නා වා, උපසම්පන්නාව හොති. තාවදෙව ජායාදිනි ආගතානං දූතභික්ඛුණියා ආවික්ඛිතබ්බානි; **උදඤ්ඡිසෙනානි** භණ්ඩසාලා; **න සම්මතීති** නපජ්ජති; **උපාසසඝනන්ති** ඝරං; **නවකම්මනසි සඞ්ඝසසථාය භික්ඛුණියා නවකම්මම්පි කාතුං** අනුජානාමීති අත්ථො. **තසසා පබබජ්ජනන්ති** තසසා පබබජිත කාලෙ; **යාව සා දුරඩ්ගා විඤ්ඤාපෙතුං පාපුණාතීති** යාව ඛාදිතුං භුඤ්ජිතුං නහානිතුඤ්ච මණ්ඩිතුඤ්ච අත්තනො ධම්මතාය සකොතීති අත්ථො; **ඨපෙත්වා ආගාරන්ති** සහගාරසෙය්‍යම්පි තං ඨපෙත්වා. **සථා අඤ්ඤස්මිං පුග්ගලෙ** එවං දුතිසිකාය භික්ඛුණියා තසමිං දූරගතෙ පටිපජ්ජිතබබන්ති දසෙති. මාතා පන නහාපෙතුං පායෙතුං හොජෙතුං මණ්ඩෙතුං උරෙ කත්වා සයිතුඤ්ච ලභති. **යදෙව සා විබභන්තාති** යසමා සා විබභන්තා අත්තනො රුචියා ඛාදනියා ඔදනාති වත්ථානි නිවත්ථා, තසමා යෙව සා අභික්ඛුණී, න සික්ඛාපච්චක්ඛානෙනාති දසෙති. සා පුන උපසම්පදං න ලභති. **සා ආගන්තා න උපසම්පාදෙතබ්බාති** න කෙවලං න උපසම්පාදෙතබබා; පබබජ්ජම්පි න ලභති. ඔදනාති ගහෙත්වා විබභන්තා පන පබබජ්ජාමත්තං ලභති. **අභිවාදනන්ති** ආදිසු පුරිසා පාදෙ සම්බාහන්තා වන්දනති, කෙසෙ ඡින්දනති, නඛෙ ඡින්දනති, වණපටිකම්මං කරොනති, තං සබබං කුක්කුච්චායනතා න සාදියනතීති අත්ථො. තත්‍ර **එකෙ** ආචරියා 'සබෙ එකතොං වා උභතොං වා අවසුතාව හොනති සාරත්තා, යථාවත්ථුකමෙව', එකෙ ආචරියා: 'නත්ථි එත්ථ ආපත්තී'ති වදනතීති එවං ආචරියවාදං දසෙත්වා **ඉදං ඔදිසසා අනුඤ්ඤතං** වට්ටතීති අට්ඨකථාසු වුත්තං. **තමපමාණං.**

1. සංඝායනත්ථියො, සඛඛාසඛානියෙ.

"අනුජානාමි භික්ඛවේ සාදිතු"නති වචනතෙතව තං කප්පියං. **පලලඛකං නිසීදිතූ**නති පල්ලඛකං ආභුජිත්වා නිසීදිතූහ; **අඩ්ඪපල්ලඛකන්ති** එකං පාදං ආභුජිත්වා කතපල්ලඛකං; **හෙට්ඨා විවටෙ උපරි පටිච්ඡන්නෙ**නති එත්ථ සවෙ කූපෝ ඛතෝ හොති, උපරි පන පදරමත්තමෙව, සබ්බදිසාසු පඤ්ඤායති, එවරූපෙපි වට්ටති. **කුඛකුඛං මත්තිඛන්ති**[1] කුණ්ඩකං වෙව මත්තිකඤ්ච; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

භික්ඛුණීඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 11.

පඤ්චඝනිඝණ්ඩිකෙ වත්තාති **පාරාජිකානි ඨපෙත්වා අවසෙසානි බුද්ධානුබුද්ධානී**ති එවමාදි එකාභිකාපදමපි අපරිච්චජිත්වා සබ්බසං සඞ්ඝහෙතබ්බභාවදස්සනත්ථං පරියායෙන වුත්තං; **ඉදං වො සමණානන්**නති ඉදං සමණානං; පදපූරණමත්තෙ වොකාරෝ.[2] **ඉදම්පි තෙ ආවුසො ආනන්ද දුක්කටං**නති ඉදං තයා දුට්ඨු කතන්ති කෙවලං ගරහනෙනෙති ථෙරෙහි වුත්තං; න ආපත්තිං සඤ්ඤාය. න හි තෙ ආපත්තාපත්තිං න ජානන්ති. ඉදතෙව වෙතං අනුඝාවිතං: "සඞ්ඝා අපසාදතං න පසාදෙති. **පසාදතඤ්ච** සම්පිච්ඡන්දනී"ති. **දෙසෙහි තං අවුසො දුක්කට**නති ඉදම්පිච 'අ.ම භන්තෙ, දුට්ඨු මයා තං කතන්ති එවං පටිජානාහි ත'නති එවං පටිජානාහි තං දුක්කටන්ති ඉදං සඤ්ඤාය වුත්තං. න ආපත්තිං දෙසනං. ථෙරෝ පන යස්මා අත්තියා න පුච්ඡි, න අනාදරෙන, තස්මා තත්ථ දුට්ඨු කතභාවම්පි අසල්ලක්ඛෙත්වා '**නාහං තං දුක්කටං පස්සාමි**'ති වත්වා ථෙරෙසු ගාරවං දස්සෙන්තෝ '**අපි ච ආයස්මන්තානං සද්ධාය දෙසෙමි තං දුක්කට**'නති ආහ. යථා තුම්හෙ වදථ, තථා පටිජානාමීති වුත්තං හොති. එසෙව නයෝ අවසෙසෙසුපි වතූසු ඨානෙසු. **සෙසමෙත්ථ** යං වත්තබ්බං සියා, තං නිදානවණ්ණනා යමෙව වුත්තනති.[3]

පඤ්චඝනිඝණ්ඩිකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

1. කුඛකුඛමත්තිඛන්තනි;

2. එත්ථ "ධම්මඤ්ඤලිඛන්තනි යාව සමණස්ස ගොතමස්ස පරිනිබ්බාණවිතඤ්ඤත්ථං පඤ්ඤපෙයනි, තාව ඤාපලනි අත්ථෝ" ඉති පාඨෝ කෙසුචි පොත්ථකෙසු ආගච්ඡති

3. "විසෙසමත්තමෙව වණ්ණයිස්සාම මාගධිමඃ. විඤ්ඤල අභෙසුනති මිං ඉමිඃ. විඤ්ඤල ගමිනඃ. අභාසුනති අධිපපායතාහ. රජ්ජාහරණ. කරිස්සාමිනි උදඛෙන සෙමෙන්ති පිළන්ති පරිකම්මි. ඛතඃ. භූමි. පූරතුස්සාම; න කූලාවඛඛමෙනාතිනි න සොවෙඛෙ ගමෙනාතිනි අධිපපායෙ. යදඛෙගතා තයානි යඃ දිවසඃ අගඃ. ඛතඃ තයා" ඉවවඛිඛඃ පාඨෝ කෙසුචි පොත්ථකෙසුඝ්ඝ්ඝ්

4. 12.

සන්නිසන්නිකඛන්ධකෙ[1] **වඩ්ඪන්තී ඛටඹිනති** පුනපපුනං[2] කලෙ ඛරං නිකඛිපමානා භුම්ං වඩ්ඪෙනති. එවං වඩ්ඪෙන්තාව **ඔරං ආදි යනති** සුනඛභවං. **පාසඛං**[3] **නො ආවුසො ඛණන්ති** ආවුසො අමෙහි පාපකං කතන්ති අත්ථො; **ඛණනමන ඛං භුම්ි විහාරෙනාති** එත්ථ භුම්ිති පියවචනමෙතං; පියං වත්තුකාමො කිර ආයස්මා සඛඛකාමී නවකෙ භික්ඛූ එවං ආමන්තෙති. **ඛුල්ලඛවිහාරෙනාති** උත්තානවිහාරෙන. **සාවජ්ජා සුත්තවිභඞ්ගති** කථං සුත්තවිභඞ්ගෙ පටික්ඛිත්තං හොති? තත්ර හි "සන්නිධි නාම අජ්ජ පටිග්ගහිතං අපරජ්ජු"නති වත්වා පුන "සන්නිධිකාරකෙ[4] අසන්නිධිකාරකසඤ්ඤී ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා ඛාදති වා භුඤ්ජති වා, ආපත්ති පාචිත්තියස්සා"ති ආපත්තිං වදන්තෙන පටික්ඛිත්තං හොති. තන්ත්රෙකෙ මඤ්ඤන්ති "යො පන භික්ඛු සන්නිධිකාරකං ඛාදනීයං වා භොජනීයං වාති හි වුත්තං. ඉදඤ්ච ලොණං නාම යාවජීවිකත්තා සන්නිධිභාවං නාපජ්ජති. යම්පි තෙන අලොණිකං ආමිසං පටිග්ගහෙත්වා තෙන සද්ධිං පරිභුඤ්ජති, තං තදහු පටිග්ගහිතමෙව. තස්මා 'යාවකාලිකෙන භික්ඛවෙ යාවජීවිකං තදහු පටිග්ගහිතං කාලෙ කප්පති. විකාලෙ න කප්පති'ති වචනතො දුක්කටෙනෙව භවිතබ්බ"න්ති. තෙ වත්තබ්බා:- "තුම්හාකං මතියා දුක්කටෙනපි න භවිතබ්බං. න හි එත්ථ යාවජීවිකං තදහු පටිග්ගහිතං. යාවඛාලිකමෙව තදහු පටිග්ගහිතං න ච විකාලෙ පරිභුත්තං. යදි තං 'විකාලෙ න කප්පති'ති වචනෙන තුම්හෙ දුක්කටං මඤ්ඤථ, යාවජීවිකමිස්සං යාවකාලිකං විකාලෙ භුඤ්ජන්තස්ස විකාලෙභොජනපාචිත්ති යම්පි න භවෙය්ය. තස්මා න ව්‍යඤ්ජනමත්තං ගහෙතබ්බං. අත්ථො උපපරික්ඛිතබ්බා. අයං හෙත්ථ අත්ථෝ: යාවකාලිකෙන යාවජීවිකං තදහු පටිග්ගහිතං යදි සම්භින්නරසං හොති, යාවකාලිකඝතිකමෙව හොති. තස්මා **'යො පන භික්ඛු විකාලෙ ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා**'නි ඉම්නා සික්ඛාපදෙන කාලෙ කප්පති. විකාලෙ න කප්පති. න ඉධ න කප්පතීති වචනමත්තෙනෙව දුක්කටං හොති. යථෙව ච යාවජීවිකං තදහු පටිග්ගහිතං යාවකාලිකෙන සම්භින්නරසං විකාලෙ න කප්පති විකාලෙභොජනපාචිත්තියාවහං හොති. එවං අජ්ජ පටිග්ගහිතම්පි අපරජ්ජු යාවකාලිකෙන සම්භින්නරසං න කප්පති. සන්නිධිභොජනපාචිත්තියාවහං හොති. තං සන්නිධිකතං ඉදනති

---

1. "භික්ඛාහෙතුනානි භික්ඛූ අහෙසුන, භික්ඛූ ගණෙහි තත්තකෙ පටිවිසෙ එපසුනති අත්ථං. මිහියති භිමපාසාදමිමෙ භිමවලාහකා; අභිජ්ජානිවුතානි අභිජ්ජා පටිවිජ්ජායා; පොසානි පුරිසා; පියරූප. අභිනන්දුන්ති පත්ථෙන්තීති පියරූපාභි නන්දිනො; අවිද්දසූති අවිජ්ජානන්තා; රාහරජෙහි සරජා; ඉගදිසානි මිගා; ගනෙන්ති කාති සජ්ජෙන්තීත්‍යා" ඉවවධිකො ජාතඨා කොසුව පොත්ථකෙසු දිස්සති.

2. සී. I. පුනපපුනං; 3. සී. I. පාඨිකං;

4. සී මූ. සන්නිධිකාරඤ්ච අසන්නිධිකාරඤ්ච අසන්නිධිකාරකසඤ්ඤී;

අජානනෙනාපි න මුච්චතීති, වුත්තං හෙතං 'සනිධිකාරකෙ අසනිධිකාරකසඤ්ඤී ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා ඛාදති වා භුඤ්ජති වා, ආපත්ති පාචිත්තියස්සා'ති. තසමා **'ඝණ්ඨි පටිකඛිත්ත'**නති ඉමිස්සා පුච්ඡාය සුපරිසුද්ධමිදං ව්‍යාකරණං **සාඛපසිඛා සුත්තවිභඞ්ගෙ**"ති. **රාජ ගහෙ උපොසථාගාරසුත්තන්ති** ඉදං "න භික්ඛවෙ එකස්මිං ආවාසෙ දෙ උපොසථාගාරානි සම්මන්නිතබ්බානි. යො සම්මන්නෙය්‍ය, **ආපත්ති දුක්කටස්සා**"ති එතං සඞ්ඛාය වුත්තං. **විනයානිසාරෙ දුක්කටන්ති** "න භික්ඛවෙ එකස්මිං ආවාසෙ දෙ උපොසථාගාරානි සම්මන්නිතබ්බානී"ති එතස්ස විනයස්ස අනිසාරෙ දුක්කටං; **වණ්ණපථෙ විනය වඤ්ඤමිනන්ති** ඉදං "අධමෙමන වෙ භික්ඛවෙ වගගකම්මං අකම්මං. න ච කරණීය"නති එවමාදිං කත්වා **වණ්ණපථෙ ඛණ්ඩෙ** ආගතං විනයවඤ්චං සඞ්ඛාය වුත්තං; **එසෙවෙවා ඛපත්තී**ති ඉදං ධම්මිකං ආවිණණං සඞ්ඛාය වුත්තං; **ඡේදනඤ්ච පාචිත්තියන්ති** සුත්තවිභඞ්ගෙ හි "නිසීදනං නාම සදිසං වුච්චති"ති ආගතං; තසමා දිවසෙ සුගතවිදත්ථියා උපරි දසා යෙව විදත්ථිමත්තා ලබ්භති. දසාය විනා තම්පමාණං කරොන්තස්ස ඉදං ආගතමෙව හොති: "තං අනිකකාමයතො ඡේදනකං පාචිත්තිය"නති. තසමා **"කිං ආපජ්ජතී"**ති පුට්ඨො **"ඡේදනඤ්ච පාචිත්තිය"**නති ආහ. ඡේදනකසික්ඛාපදෙ වුත්තපාචිත්තියං ආපජ්ජතීති අත්ථො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය

සත්තසත්තතිකඛණ්ඩවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

දිවඩ්ඩසඩ්ඩහා වුත්තා ද්වාවීසතිපභෙදනා,
ඛන්ධකා සාසනෙ පඤ්චා කඛ්ඩුකඛ්ඩපහාසිනො.

යා[1] තෙසං වණ්ණනා එසා අනන්තරායං විනා යථා,
සිද්ධා සිජ්ඣනතු සා ලාභ්‍යා එවං ආසාදි[2] පාණිනන්ති.

චුල්ලවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

1, සී. 2, සබ්බාපි.

සමන්තපාසාදිකාය විනයට්ඨකථාය

පරිවාරවණ්ණනා.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

විසුද්ධපරිවාරස්ස පරිවාරොති සාසතෙ,
ධම්මකඛ්ඛසරීරස්ස ඛඞ්කානං අනන්තරා.

සඞ්ඝහං යො සවාරුළෙහා තස්ස පුබ්බාගතං නයං
හිත්වා ඤෙ කරිස්සාමි අනුත්තානත්ථවණ්ණනං,

---

5. 1. 1.

තත්ථ "**සමන්තා භගවතා** – පෙ – **පඤ්ඤත්ත**න්ති ආදිනයප්පවත්තාය තාව පුච්ඡාය අයං සඞ්ඛෙපත්ථොः යො සො භගවා සාසනස්ස චිරට්ඨිතිකත්ථං ධම්මසෙනාපතිනා සද්ධිවිහාරිවබහුමානවෙගසමුස්සිතං අඤ්ඤලිං සිරසි පතිට්ඨාපෙත්වා යාචිතො දස අත්ථවසෙ පටිච්ච විනය පඤ්ඤත්තිං පඤ්ඤපෙසි, **සෙන භගවතා** තස්ස තස්ස සික්ඛාපදස්ස පඤ්ඤත්තිකාලං **ජානතා** තස්සා තස්සා සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තියා දස [1]අත්ථවසෙ **පස්සතා**, අපි ච පුබ්බෙනිවාසාදීහි **ජානතා**, දිබ්බෙන චක්ඛුනා **පස්සතා**. තීහි විජ්ජාහි ඡහි වා පන අභිඤ්ඤාහි **ජානතා**, සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණෙන සමන්තචක්ඛුනා **පස්සතා**, සබ්බධම්මජානනසමත්ථාය පඤ්ඤාය **ජානතා**, සබ්බසත්තානං චක්ඛුවිසයාතීතානි තිරොකුඩ්ඩාදිගතානි චාපි රූපානි අතිවිසුද්ධෙන මංසචක්ඛුනා ච **පස්සතා**, අත්තහිතසාධිකාය සමාධිපදට්ඨානාය පවෙදෙතපඤ්ඤාය **ජානතා**, පරහිතසාධිකාය කරුණාපදට්ඨානාය දෙසනාපඤ්ඤාය **පස්සතා**, **අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන** යං පඨමං **පාරාජිකං පඤ්ඤත්තං**, තං **කත්ථ පඤ්ඤත්තං**? කං **ආරබ්භ** පඤ්ඤත්තං? **කිස්මිං වත්ථුස්මිං** පඤ්ඤත්තං? **අථ තත්ථ පඤ්ඤත්තන්ති** –පෙ– **සෙනාහතන්ති** පුච්ඡාවිස්සජ්ජනෙ පන "**සමෙන්ත භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන පඨමං පාරාජිකං**"න්ති ඉදං කෙවලං පුච්ඡාය ආගතස්ස ආදිපදස්ස පවත්තිඋද්ධාරණ[2]මත්තමෙව "**කත්ථ පඤ්ඤත්තන්ති වෙසාලිං පඤ්ඤත්තං; කං ආරබ්භාති? සුදින්නං කලන්දපුත්තං ආරබ්භා**"ති එවමාදිනා පන නයෙන පුනපි එත්ථ එත්තකං පදං පුච්ඡිත්වාව විස්සජ්ජිතං.

---

1. සී. මූ. අත්ථස්ස. 2. සී. I. පවත්තුද්ධාරණ.

එකා පඤ්ඤත්තීති "යෝ පන භික්ඛු මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවෙය්‍ය, පාරාජිකෝ හොති අසංවාසෝ"ති අයං එකා පඤ්ඤත්ති; **මේ අනුපඤ්ඤත්තියොති** "අන්තමසෝ තිරච්ඡානගතායපී"ති ච, "සික්ඛං අපච්චක්ඛාය"ති ච මක්කටිවජ්ජිපුත්තකවත්ථූනං වසෙන වුත්තා ඉමා දෙ අනුපඤ්ඤත්තියෝ; එත්තාවතා "**අත්ථි නාම පඤ්ඤත්ති අනුපඤ්ඤත්ති අනුපඤ්ඤත්ති**"ති ඉමිස්සා පුච්ඡාය දෙ කොට්ඨාසා විස්සජ්ජිතා හොන්ති. තතියං විස්සජ්ජේතුං පන "**අනුපඤ්ඤත්ති නාමේ නත්ථී**"ති වුත්තං. අයං හි අනුපඤ්ඤත්ති නාම අනුපඤ්ඤත්තා දෙසෙ පඤ්ඤත්තා; සා අට්ඨ ගරුධම්මවසෙන භික්ඛුණීනංයෙව ආගතා. අඤ්ඤත්ථ නත්ථි. තස්මා වුත්තං "අනුපඤ්ඤත්ති නාම නත්ථී"ති. **සබ්බත්ථ පඤ්ඤත්තීති** මජ්ඣිමදෙසෙ වෙව පච්චන්තිමජනපදෙසු ච සබ්බත්ථ පඤ්ඤත්ති, *විනයධරපඤ්චමෙන ගණෙන උපසම්පදා ගණඛණ්ඩපවාරණා ඨවනඛාතං වම්මවිධාරණන්ති ඉමානි චත්තාරි ති සික්ඛාපදානි මජ්ඣිමදෙසෙයෙව පඤ්ඤත්ති. එතෙව හි එතෙහි **ආපත්ති** හොති න පච්චන්තිමජනපදෙසු. සෙසානි සබ්බානි එව සබ්බත්ථ පඤ්ඤත්තීති නාම.* **සාධාරණපඤ්ඤත්තීති** භික්ඛූනඤ්චෙව භික්ඛුණීනං ච සාධාරණපඤ්ඤත්ති; සුද්ධිභික්ඛූනමෙව හි සුද්ධභික්ඛුණීනං වා පඤ්ඤත්තං සික්ඛාපදං **අසාධාරණපඤ්ඤත්ති** නාම හොති. ඉදං පන භික්ඛුං ආරබ්භ උපජ්ඣෙ වත්තුම්හි "යා පන භික්ඛුණී ඡන්දසෙ මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවෙය්‍ය අන්තමසෝ තිරච්ඡානගතෙනපි, පාරාජිකා හොති අසංවාසා"ති භික්ඛුණීනමපි පඤ්ඤත්තං. විනීත කථා[1]මත්තමෙව හි තාසං නත්ථි, සික්ඛාපදං පන අත්ථි. තෙන වුත්තං "සාධාරණපඤ්ඤත්තී"ති. **උභතොපඤ්ඤත්තියමපි** එසෙව නයො. ව්‍යඤ්ජනමත්තමෙව හි එත්ථ නානං. භික්ඛූනං භික්ඛුණීනමපි සාධාරණත්තා **සාධාරණපඤ්ඤත්ති**. උභින්නම්පි පඤ්ඤත්තත්තා **උභතොපඤ්ඤත්තීති**. අපෙ පන භෙදෙ නත්ථි. **නිදානොගධන්ති** "යස්ස යියා ආපත්ති සෝ ආවිකරෙය්‍ය"ති එත්ථ සබ්බාපත්තීනං අනුපවිට්ඨත්තා නිදානොගධං; නිදානෙ අනුපවිට්ඨ නත්ති අත්ථො. **දුතියඤ්ච උද්දෙසෙනාති** නිදානොගධං **නිදානපරියාපන්නම්පි** සමානං "තත්‍රිමෙ වුත්තා රෙ පාරාජිකා ධම්මා"ති ආදිනා දුතියෙනෙව උද්දෙසෙන උද්දෙසං ආගච්ඡති. **වත්ථූනං විපත්තීනන්ති** සීලවිපත්තිආදීනං; පඨමං හි දෙ ආපත්තික්ඛන්ධා **සීලවිපත්ති** නාම. අවසෙසා පඤ්ච **ආචාර විපත්ති** නාම. මිච්ඡාදිට්ඨි ච අන්තග්ගාහිකා ච දිට්ඨි **දිට්ඨිවිපත්ති** නාම. **ආජීවහෙතු පඤ්ඤත්තානි** ච සික්ඛාපදානි **ආජීවවිපත්ති** නාම. ඉති ඉමාසං වත්ථූනං විපත්තීනං ඉදං පාරාජිකං **සීලවිපත්ති** නාම හොති. **එකෙන සමුට්ඨානන්ති** අඞ්ගිකෙන එකෙන සමුට්ඨානෙන. **එත්ථ හි චිත්තං අඞ්ගං** හොති, කායෙන පන ආපත්තිං ආපජ්ජති.

* පුප්ඵලඛණ්ඩනාදීසු පාඨෙසු, සී. I. පොත්ථකෙසු ච ඉති. I. සී. I. චිත්තකථා;

තෙන වුත්තං "**කායතෝ ච චිත්තතෝ ච සමුට්ඨානී**"ති. **විති සමථෙ**තීති "ආපත්තිං ආසී"ති සම්මුඛා පුච්ඡියමානෝ "ආම ආපත්තිං ආමී"ති පටිජානාති. තාවදෙව හණ්ඩනකාලඝට්ඨනා වූපසන්තා හොන්ති. සක්කා ච හොති තං පුග්ගලං අපනෙත්වා උපොසථං වා පවාරණං[1] වා කාතුං. ඉති **සම්මුඛාවිනයෙන** ච **පටිඤ්ඤාතකරණෙන** චාති දීහි සමථෙහි සම්මති න ච තපපච්චයා කොචි උපද්දවෝ හොති. යම්පන උපරි **පඤ්ඤත්තිවිනයෙන** "කතමෙන සමථෙන සම්මතී"ති වුත්තං, තං සමථං ඔතාරෙත්වා අනාපත්තිං[2] කාතුං න සක්කාති ඉමමත්ථං සඤ්ඤාය වුත්තං. **පඤ්ඤත්තිවිනයෝ**ති "යෝ පන භික්ඛූ"ති ආදිනා නයෙන වුත්තමාතිකා 'පඤ්ඤත්තිවිනයෝ'ති අත්ථෝ; **විභඞ්ගෝ**ති පදභාජනං වුච්චති. විභත්තීති විභඞ්ගසෙවෙතං නාමං. **අංවරෙ**ති විතික්කමෝ; **සංවරෙ**ති අවිතික්කමෝ. **යෙසං වත්තතීති** යෙසං විනයපිටකඤ්ච අට්ඨකථා ච සඛ්ඛා පගුණාති අත්ථෝ; **තෙ ධාරෙන්තී**ති තෙ එතං පඨමං පාරාජිකං පාලිතො ච අත්ථතො ච ධාරෙන්ති; න හි සක්කා සඛ්ඛං විනයපිටකං අජානන්තෙන එතස්ස අත්ථෝ ඤාතුන්ති. **තෙනා හතන්ති** ඉමං පඨමපාරාජිකං පාලිවසෙන ච අත්ථවසෙන ච යාව අජ්ජතනං[3] කාලං තෙන ආනීතං. **පරම්පරාහතන්ති** පරම්පරාය ආනීතං; ඉදානි යාව පරම්පරාය ආනීතං තං දස්සෙතුං "**උපාලි දූසකා වා**"ති ආදිනා නයෙන පොරාණකෙහි මහාථෙරෙහි ගාථාසූ ඨපිතා. තත්ථ යං වත්තබ්බං තං නිදානවණ්ණනාය මෙව වුත්තං. ඉමිනා නයෙන දුතියපාරාජිකාදිපුච්ඡාවිස්සජ්ජනෙසුපි විනිච්ඡයෝ වෙදිතබ්බෝති.

මහාවිභඞ්ගෙ පඤ්ඤත්තිවාරවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

5. 1. 2.

ඉතො පරං "**සමට්ඨං ධම්මං පතිසෙවමානා භික්ඛු ආපත්තිං ආපජ්ජතී**"ති ආදිපභෙදෙ **භණ්ඩාපත්ත්‌යාරෙ**, "**සමට්ඨං ධම්මං පතිසෙවනස්ස ආපත්තිං ආසු චතූහං විපත්තිං භික්ඛු විපත්තිං භජතී**"ති ආදිපභෙදෙ, **විපත්තිවාරෙ**, "**සමට්ඨං ධම්මං පතිසෙවනස්ස ආපත්තිං සත්තහං ආපත්තික්ඛන්ධානං භික්ඛු ආපත්තික්ඛන්ධෙ භඤ්ඤති**"ති ආදිපභෙදෙ, **ඛන්ධභවාරෙ**, "**සමට්ඨං ධම්මං පතිසෙවනස්ස ආපත්තිං ජනං ආපත්තිසමුට්ඨානානං භික්ඛු සමුට්ඨානෙ සමුට්ඨහතී**"ති ආදිපභෙදෙ **සමුට්ඨානවාරෙ**, "**සමට්ඨං ධම්මං පතිසෙවනස්ස ආපත්තිං චතූහං අධිකරණානං භික්ඛු අධිකරණං අධිකරණ**"න්ති ආදිපභෙදෙ, **අධිකරණවාරෙ**, "**සමට්ඨං ධම්මං පතිසෙවනස්ස ආපත්තිං සත්තහං සමථානං භික්ඛු සමථෙ සමෙතී**"ති ආදිප

---

1. සී. මු. උපොසථෝ වා පවාරණා වා; 2 සී. මු. අනාපත්තිං.
3. සී. I. අජ්ජතනා;

හෙදෙ **සමථවාරෙ**, තදනන්තරෙ **සමුච්චයවාරෙ** වාති ඉමෙ සත්ත වාරා උත්තානත්ථා එව. තතො පරං "**මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවන්ත පච්චයා පරාජිතං කත්ථ පඤ්ඤත්ත**"න්ති ආදිනා නයෙන පුන පච්චයවසෙන එකො පඤ්ඤත්තිවාරො, තස්ස වසෙන පුරිමසදිසා එව කතාපත්තිවාරුදයො සත්ත වාරාති එවං අපරෙපි අට්ඨ වාරා වුත්තා. තෙපි උත්තානත්ථා එව. ඉති පුරිමා අට්ඨ, ඉමෙ අට්ඨාති මහාවිභඞ්ගෙ සොළස වාරා දස්සිතා. තතො පරං තෙනෙව නයෙන භික්ඛුණිවිභඞ්ගෙපි සොළස වාරා ආගතාති එවම්මෙ උභතොවිභඞ්ගෙ චත්තාරිංස වාරා පාළිනයෙනෙව වෙදිතබ්බා. න හෙත්ථ කිඤ්චි පුබ්බ අවිනිච්ඡිතං නාම අත්ථි.

තදනන්තරාය පන සමුට්ඨානභාය **අනන්තා ඉති නිච්ඡයාති** අනන්තා ඉති විනිච්ඡිතා; **සභාගඛම්මානන්ති** අනිච්චාකාරාදීහි සභාගානං සඞ්ඛතධම්මානං; **නාමමත්තං න නාසෙතීති** නාමමත්තමපි න පඤ්ඤයති; **දුක්ඛභාගිනන්ති** දුක්ඛභාජනං; **බ්‍රහ්මා ස ව මාති ඛාති බ්‍රහ්මා යා ව මාතිකාති** අත්ථො. අයමෙව වා පාඨො. **සමුට්ඨානං[1] නිගතං කත්ථනති** සමුට්ඨානං නියතං කත්ථ; නියතභාවං නියත සමුට්ඨානන්ති අත්ථො. එතෙන භූතාරොචනවොරිවුට්ඨාපනඅනන්තඤ්ඤතසික්ඛාපදභාගස්ස සඞ්ඝතො පච්චෙතබ්බා. එතානෙව හි තිණ්ණි සික්ඛාපදානි නියතසමුට්ඨානානි. අඤ්ඤානි සඤ්ඨි අසමභිග්ගා සමුට්ඨානානි. **සමෙහදං[2] නිදානඤ්ච පඤ්ඤත්තන්ති** අඤ්ඤමපි සමෙහදඤ්ච නිදානඤ්ච; තත්ථ සමෙහදවචනෙන සමුට්ඨානසමෙහදස්ස ගහණං පච්චෙතබ්බං. තානි හි තිණ්ණි සික්ඛාපදානි එපෙත්ථා සෙසානි සමභිග්ගා සමුට්ඨානානි. නිදානවචනෙන සික්ඛාපදානං පඤ්ඤත්තිං[3] දෙසසඞ්ඛාතං නිදානං පච්චෙතබ්බං. **සුත්තෙ ච දිස්සන්ති උපරීති** සික්ඛාපදානං සමුට්ඨානනියමො සමෙහදෙ නිදානන්ති ඉමානි තීණි සුත්තෙමහි එව දිස්සන්ති; පඤ්ඤයන්තීති අත්ථො. තත්ථ "එකෙන සමුට්ඨානෙන සමුට්ඨාති: කායතො ච චිත්තතො වා"ති ආදිමහි තාව පුරිමනයෙ නෙව **සමුට්ඨානෙන[4]** නියමො ච සමෙහදෙ ච දිස්සන්ති. ඉතරථා පන **නිදානං[5]** නාම–

"වෙසාලියා රාජගහෙ සාවත්ථියා ච ආළවි,
කොසම්බියා ච සකෙකත්තු භග්ගෙසු ච පඤ්ඤත්තා"ති

එවං උපරි දිස්සති. පරතො ආගතෙ සුත්තෙ දිස්සන්තීති වෙදිතබ්බං. "**විභඞ්ගෙ චිත්තු**"ති ගාථාය අයමත්ථො: යං සික්ඛාපදං දීඝු විභඞ්ගෙසු **පඤ්ඤත්තං** උපොසථදිවසෙ භික්ඛු ච භික්ඛුණියො ච **උද්දිස්සන්ති,[6]** තස්ස **ඡට්ඨා සුත්තා සමුට්ඨානං පවක්ඛාමි**, තං මෙ **සුණාථාති. සඤ්ච චිත්තානුභාසනසඤ්ඤාති[7]** සඤ්චරිත්තඤ්ච සමනුභාසනඤ්ච; **අතිරෙ**

1. සමුට්ඨානං - පාළියං, 2. සමෙහදං - පාළියං.
3. සී. 1. දඤ්ඤත්තා. 4. සී. 1. සමුට්ඨානා. 5. සී. 1. නිදානඤ්ච.
6. සී. 1 උද්දිසන්ති. 7. සී. 1. සංසඤ්ඤාති.

කානඤ්ච විවරන්ති අතිරෙකචීවරං; සන්ධානන්ති අත්ථං. **ලෝමානි පදඝසා ඛණ්ඩාති** එළකලෝමානි ච පදඝසොඩමේමා ච; **භූතං සංවිධානෙන වාති** භූතාරොචනඤ්ච, සංවිදහිත්වා **අධ්‍යානපටිපජ්ජනඤ්ච; ථෙය්‍යදෙසනාවොදිස්සාති** ථෙය්‍යසත්ථං ච ත්‍වත්තපාණිස්ස අගිලානස්ස ධම්මදෙසනා ච වොරිවුට්ඨාපනඤ්ච; **අනනුඤ්ඤාතාය සෙඛරඤ්ඤාති** මාතාපිතූහාමිකෙහි අනනුඤ්ඤාතාය සද්ධිං ඉමානි තෙරස සමුට්ඨානානි ඝොනන්ති; **සද්ධිඤ්ච ඉධ දිස්සරෙති** ඉධ උභතො විභඞ්ගෙ එතෙසු තෙරසසු සමුට්ඨානෙසු එකෙකසමිං අඤ්ඤතිපි සද්ධිඤාති සමුට්ඨානානි දිස්සන්ති; ඉදානි තානි දස්සෙතුං **"මෙථුනං[1] සුක්කසංසග්ගො"ති** ආදි වුත්තං.

තත්‍ථ **මෙථුනන්ති** ඉදං තාව පඨමපාරාජිකං නාම එකං සමුට්ඨානසීසං; සෙසානි තෙන සද්ධිඤාති. තත්‍ථ **සුක්කසංසග්ගොති** සුක්කවිසට්ඨිවෙව කායසංසග්ගොව; **අනිඝසා පඨමිඤාති** පඨමං අනියතසික්ඛාපදං; **පුබ්බුපපරිපාවිතාති** 'ජානං පුබ්බුපගතං භික්ඛු'න්ති සික්ඛාපදඤ්ච භික්ඛුණිපරිපාවිතසික්ඛාපදඤ්ච;[2] **රහො භික්ඛුණියා සහාති** භික්ඛුණියා සද්ධිං රහො නිසජ්ජා[3]සික්ඛාපදඤ්ච; **සහොජන[4]රහො මෙ වාති** සහොජනෙ කුලෙ අනුපඛජ්ජනිසජ්ජාසික්ඛාපදඤ්ච දෙ රහොනිසජ්ජාසික්ඛාපදානි ච, **අඞ්ගුලි උදකෙ හසනන්ති** අඞ්ගුලිපතොදකඤ්ච උදකෙ හසඤ්ඤමත්තිකාසික්ඛාපදඤ්ච; **පහාරෙ උග්ගිරෙ මෙති** පහාරදාන සික්ඛාපදඤ්ච තලඝාතිකාඋග්ගිරණසික්ඛාපදඤ්ච; **නෙපඤ්ඤසුඤ්ඤ ච සෙඛියානි** පරිමණ්ඩලනිවාසනාදීනි ඛුද්දකවණ්ණනාවසානෙ වුත්තානි තෙපඤ්ඤාස සෙඛියසික්ඛාපදානි ච; **අඩ්ඪකඨං[5] ගාමාවඤ්ඤාති** භික්ඛුණීනං අඩ්ඪකඨකසික්ඛාපදඤ්ච ගාමන්තරගමනං අවඤ්ඤා අවඤ්ඤාය ගහට්ඨතො ඛාදනීයගහණසික්ඛාපදඤ්ච; **තලමට්ඨඤ්ච සුරාඛාති** තලඝාතකං ජතුමට්ඨං උදකඤ්ච සුරාදීනං ඛාදනඤ්ච; **වස්සං වුට්ඨා ච ඔවාදානි "වස්සං වුට්ඨා ජපඤ්ච ඉොජනානී"ති** සික්ඛාපදඤ්ච ඔවාදඤ්ච අගමනසික්ඛාපදඤ්ච;[6] **ඉමෙ සික්ඛාති** ඉමා සික්ඛාඉො; ලිඞ්ගවිපරියඉො කතො. **කාමමානසිඤා කතාති** කාමචිත්තසමුට්ඨානා කතා.

අදින්නාදානන්ති ඉදං තාව අදින්නාදානන්ති වා දුතියපාරාජිකන්ති වා එතං සමුට්ඨානසීසං; **සෙසානි තෙන සද්ධිඤාති**. තත්‍ථ **විඤ්ඤත්තාදීනි** මනුස්සවිඤ්ඤත්තාදීනි මනුස්සධම්මසික්ඛාපදානි; **දුට්ඨුල්ලං[7] අත්තකාමං ඤාති** දුට්ඨුල්ලවාචාඅත්තකාමපාරිචරියසික්ඛාපදානි; **අමූලඤ්ඤාගාමි ඤාති** දෙ දුට්ඨදොසසික්ඛාපදානි; **අනිඝසා දුනිසිඤාති** දුතියං අනියතසික්ඛාපදං; **අවසීඤන[8]පරිණාමනෙති** සාමං චීවරං දත්වා අවස්සජනඤ්ච සඞ්ඝිකලාභස්ස අත්තනො පරිණාමනඤ්ච; **මුසා ඔමඤ්ඤෙ ඤාති** මුසාවාදෙ ච ඔමසවාදෙ ච භික්ඛුපෙසුඤ්ඤඤ්ච; **දුට්ඨුල්ලා**

---

1. සී. I. මෙථුන. 2. සී. 1. පිණ්ඩපාතසික්ඛාපදඤ්ච. 3. නිසජ්ජා.
4. සහොජනෙ - පාළියං 5 සී. 1. අඩ්ඪකඨකං. 6. සී 1. ඔවාදසික්ඛාපදඤ්ච.
7. සී. I. දුට්ඨුල්ලා. 8. පාළියං - අවස්සජෙත.

පඨවිං බණතීති දුට්ඨුල්ලාපත්තිආරොචනඤ්ච පඨවිඛණනඤ්ච; **භූතගාමං අඤ්ඤතරං උජ්ජවෙතීති** භූතගාමඅඤ්ඤවාදකඋජ්ජාපනඤ්ච පදභි; **නිත්තණඩණං සිඤ්චනඤ්චාති** විහාරතො නික්කඩ්ඪනඤ්ච උදක[1]තිණාදිසිඤ්චනඤ්ච; **ආමිසහෙතු භුත්තාවිනීති** "ආමිසහෙතු භික්ඛුණියො ඔවදන්තී"ති සික්ඛාපදඤ්ච, භුත්තාවී අනතිරිත්තෙන ඛාදනීයාදිනා පවාරණසික්ඛාපදඤ්ච; **එහි අනාදරියං කිංඅාති** "එහාවුසො ගාමං වා"ති සික්ඛාපදඤ්ච, අනාදරියඤ්ච භික්ඛුභිංසාපනඤ්ච; **අපනිධෙව ජීවිතඤ්චාති** පත්තාදීනං අපනිධානසික්ඛාපදඤ්ච, සංවිච්චපාණං ජීවිතා වොරොපණඤ්ච; **ජානං සඤ්චිච්ච පාණං[2] සඤ්ඤතීති** ජානං සඤ්චිච්චපාණඋදකසික්ඛාපදඤ්ච පුන කම්මාය උක්කොටනඤ්ච; **ඌනවීසතිවාසඤ්ඤාති** ඌනවීසතිවස්සසික්ඛාපදඤ්ච උක්කිත්තනෙන සද්ධිං සංවාසසික්ඛාපදඤ්ච නාසිතකසාමණෙරඋපොසථසික්ඛාපදඤ්ච; **සඝඨම්මිඤං විලෙඛාති** සඝඨම්මිතං වුච්චමානසික්ඛාපදඤ්ච, "විලෙඛාය සංවත්තනතී"ති ආගතසික්ඛාපදඤ්ච; **මොඝෙ අමූලකෙන චාති** මොඝනෙ පාචිත්තියසික්ඛාපදඤ්ච, අමූලකෙන සංඝාදිසෙසෙන අනුද්ධංසනසික්ඛාපදඤ්ච; **කුඤකුවඨම්මිඤං චීවරං දත්වාති** කුඤකුවඨුපපාදනඤ්ච ධම්මිකානං කම්මානං ඡඳං දත්වා ඛියනඤ්ච චීවරං දත්වා ඛියනඤ්ච, **පරිණාමෙඤ්ඤ පුග්ගලෙති** සංඝිකං ලාභං පුග්ගලස්ස පරිණාමනසික්ඛාපදං; **කිං නෙ අකාලං අවජ්ජිස්සතී**ති "කිං තෙ අය්යෙ එසො පුරිසපුග්ගලො කරිස්සති"ති ආගතසික්ඛාපදඤ්ච; "අකාලචීවරං කාලචීවර"නති අධිට්ඨහිත්වා හාජාපනසික්ඛාපදඤ්ච, **භික්ඛුණියා සද්ධිං චීවරං පරිවත්තෙත්වා අවජ්ඣතඤ්ච** සික්ඛාපදඤ්ච; **දුග්ගහිතනිරයෙන චාති** දුග්ගහිතෙන දූපධාරිතෙන පරං උජ්ඣාපනසික්ඛාපදඤ්ච, නිරයෙන වා බ්‍රහ්මචරියෙන වා අනිය්‍යපනසික්ඛාපදඤ්ච; **ගණං විඤ්ඤපෙත්වා දුබ්බලනති** "ගණස්ස චීවරලාභං අනන්තරායං කරෙය්‍යා"ති ච "ධම්මිකං චීවරවිඤ්ඤං පටිබාහෙය්‍යා"ති ච "දුබ්බලචීවරං පච්චාසාය චීවරකාලසමයං අතික්කාමෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදානි; **ඤඤාතාවිඤ්ඤත්තසඤ්ඤතති** "ධම්මිකං කඨිනුද්ධාරං පටිබාහෙය්‍ය, භික්ඛුණියා සංවිච්ච අඵාසු කරෙය්‍ය, භික්ඛුණියා උපස්සයං දත්වා කුපිතා අනත්තමනා නික්කඩ්ඪෙය්‍ය වා"ති වුත්තසික්ඛාපදානි; **අකෙකාසඤ්ච ණඩිඛවජ්ජරිති** "භික්ඛු අකෙකාසෙය්‍ය වා පරිභාසෙය්‍ය වා, වණ්ඩිකතා ගණං පරිභාසෙය්‍ය, කුලමච්ඡරිනී අස්සා"ති වුත්තසික්ඛාපදානි; **ගබ්භිනිඤඤ පායතතිඤාති** "ගබ්භිනිං වුට්ඨාපෙය්‍ය, පායන්තිං වුට්ඨාපෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදානි; **මෙ වස්සා සික්ඛා සංඝෙනාති** "මෙ වස්සානි ඡ ධම්මෙසු අසික්ඛිතසික්ඛා සික්ඛමානා වුට්ඨාපෙය්‍ය, සික්ඛිතසික්ඛා සික්ඛමානං සංඝෙන අසම්මතං වුට්ඨාපෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදානි; **තතො වෙව ගිහිගතනාති** ඌනඩ්වාදසවස්සං ගිහිගතං, පරිපුණ්ණඩ්වාදසවස්සං ගිහිගතං "දෙ වස්සානි ඡ ධම්මෙසු අසික්ඛිත

---

1. සී. 1. උදකෙන. 2. සී. I. සපපාණකං.

සික්ඛං දෙව වස්සානි සික්ඛිතසික්ඛං සංඝෙන අසම්මත"නති වුත්ත සික්ඛාපදනී; **කුමාරීභූතා තිස්සොති** "ඌනවීසතිවස්සං කුමාරී භූත"නති ආදිනා නයෙන වුත්තා තිස්සො; **ඌනද්වාදසවස්සමේව කාති** "ඌනද්වාදසවස්සා වුට්ඨාපෙය්‍ය, පරිපුණ්ණද්වාදසවස්සා සංඝෙන අසම්මතා වුට්ඨාපෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **අලනන්තාව සොකා වස්සානි** "අලනන්තාව තෙ අය්‍යෙ වුට්ඨාපිතෙනා"ති "වණ්ඩිං සොකා වස්සං සික්ඛමානං වුට්ඨාපෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **ඡඤ්ච අනුවස්සා ච මෙති** 'පාරිවාසිකඡන්දදානෙන සික්ඛමානං වුට්ඨාපෙය්‍ය, අනුවස්සං වුට්ඨාපෙය්‍ය, එකං වස්සං දෙව වුට්ඨාපෙය්‍යා'ති වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **සමුට්ඨානා නිස්සා කතාති** නිස්සසමුට්ඨානා කතා.

සංවිධානවිභාගෙති සඤ්චරිත්තං සඤ්ඤුවිකාය කුවිකරණං මහල්ලකවිහාරකරණඤ්ච; **ඩෙපනඤ්ච පටිග්ගහෙති අඤ්ඤතිකාය** භික්ඛුණියා පුරාණචීවරඩෙවාපනඤ්ච චීවරපටිග්ගහණඤ්ච; **විඤ්ඤත්තුත්තරි අභිහට්ඨුන්ති** අඤ්ඤතකං ගහපතිං චීවරවිඤ්ඤත්තිං තතුත්තරිං සාදියනසික්ඛාපදඤ්ච; **උභින්නං දූතෙන වාති** "චීවර චෙතාපන්නං උපකට්ඨං හොති"නි ආගතසික්ඛාපදද්වයඤ්ච දූතෙන චීවරචෙතාපන්නං පහිතසික්ඛාපදඤ්ච; **කොසියා සුද්ධමෙකාහා ඡඛ්බස්සානි නිසීදනන්ති** "කොසියමිස්සකං සන්ථත"නති ආදීනි පඤ්ච සික්ඛාපදානි; **රිඤ්චන්ති රූදිකා චෙවාති** විභඞ්ගෙ "රිඤ්චන්ති උදෙස"නති ආගතං එළකලොමඩෙවාපනං රූපියපටිග්ගහණසික්ඛාපදඤ්ච; **උභෝ නානප්පකාරකාති** රූපියසංවොහාරකායවිඤ්ඤත්තිසික්ඛාපද ද්වයං; **ඌනඛණ්ඩනවස්සිකාති** ඌනපඤ්චබන්ධනපත්තසික්ඛාපදඤ්ච වස්සිකසාටිකසික්ඛාපදඤ්ච; **සුත්තං විඤ්ඤපෙත්වා වාති** සුත්තං විඤ්ඤාපෙත්වා චීවරවායාපනඤ්ච තන්තවායෙ උපසංකම්මිත්වා චීවරෙ විකප්පං පජ්ජනඤ්ච; **මාරදූතසික්ඛනී වාති** යාව ද්වාරකොසා අග්ගළට්ඨපනාය, "අඤ්ඤතිකාය භික්ඛුණියා චීවරං දදෙය්‍ය, චීවරං සිබ්බෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **පුබ්බපවත්තඅජ්ජෝති වාති** පුබ්බෙ වා මඤ්ඤි වා අභිහට්ඨුං පවාරණසික්ඛාපදං වාතුමාසපච්චයපවාරණජෝතිසමාද හනසික්ඛාපදානි ච; **රජනං සුවී මඤ්ඤා ච තූලං නිසීදන කණ්ඩු ච වස්සිකා ච සුගතෙනාති** රජනසික්ඛාපදඤ්චෙව සූචිඝරසික්ඛාපදද්වයී නි ච සත්ත සික්ඛාපදානි; **විඤ්ඤත්තිති අඤ්ඤං චෙතාපනා ච මෙ සංඝිකා මහාජනි මෙ සුගතලා ලහුකා ගරූති** "යා පන භික්ඛුණී අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙත්වා අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙය්‍යා"ති ආදීනි තව සික්ඛාපදානි; **මෙ විඝාසා ඛාදිතා වාති** "උච්චාරං වා පස්සාවං වා සඞ්කාරං වා විඝාසං වා තිරොකුඩ්ඩෙ වා තිරොපාකාරෙ වා ඡඩ්ඩෙය්‍ය වා ඡඩ්ඩාපෙය්‍ය වා, ඔහරිතෙ ඡඩ්ඩෙය්‍ය වා ඡඩ්ඩාපෙය්‍ය වා"ති එවං වුත්තානි මෙ විඝාසසික්ඛාපදානි ච උදකසාටිකසික්ඛාපදඤ්ච; **සමණචීවරෙන වාති** "සමණචීවරං දදෙයා"ති ඉදමෙතං සන්ධාය වුත්තං.

හෙදකුවත්තදුබ්බචදුසදුට්ඨුල්ලදිට්ඨි වාති සංඝභෙදකුවත්තක දුබ්බචකුලදූසක දුට්ඨුල්ලපටිච්ඡාදන දිට්ඨිඅපටිනිස්සජ්ජන සික්ඛාපදානි; **ඡන්දඋජ්ජග්ඝිකා** මෙ වාති ඡන්දං අදත්වා ගමනසික්ඛාපදං උජ්ජග්ඝිකාය අනන්තරඝරෙ ගමනනිසීදනසික්ඛාපදඤ්ච; **මෙ ච** ඝදූති "අපපසද්දො අනන්තරඝරෙ ගම්මිස්සාම්, නිසීදිස්සාම්"ති සික්ඛාපදඤ්ච; **න බ්‍යාහරෙති** "න සකබලෙන මුඛෙන ව්‍යාහරිස්සාම්"ති සික්ඛාපදං; **ඡමා නීචාසනෙ ඨානං පච්ඡතො උපජ්ඣෙන** වාති ඡමාය නිසීදිත්වා, නීචෙ ආසනෙ නිසීදිත්වා; ඨිතෙන නිසින්නස්ස, පච්ඡතෝ ගච්ඡන්තෙන පුරතො ගච්ඡන්තස්ස, උපජ්ඣෙන ගච්ඡන්තෙන පච්ඡෙන ගච්ඡන්තස්ස ධම්මදෙසනසික්ඛාපදානි; **වජ්ජානුවත්තිඝණාති** වජ්ජපටිවජ්ඣන උක්ඛිත්තානුවත්තනඝණ්ඨගහණාදිසංඛ්‍යානි තීණි පාරාජිකානි; **ඔසාරෙ පවාවිකඛණාති** "අනපලොකෙත්වා කාරකසංඝං අනාසඤ්ඤය ගණස්ස ඡන්දං ඔසාරෙය්‍යා"ති ච "බුද්ධං පවාරෙමී"ති ච වුත්ත සික්ඛාපදද්වයං; **කිඤ්චිං සංඝට්ඨා** මෙ වඩ්ඪති "කිඤ්චිදෙව අධිකරණෙ පවාරණා"ති ච "භික්ඛුණියො පනෙව සංඝට්ඨා විහරන්තී"ති ච "යා පන භික්ඛුණී එවං වදෙය්‍ය සංඝට්ඨාව අය්‍යෙ තුම්හෙ විහරථා"ති ච "අත්තානං වඩ්ඪිත්වා වඩ්ඪිත්වා රොදෙය්‍යා"ති ච වුත්ත සික්ඛාපදානි; **විඝිබෙඛ දුක්ඛිතාය** වාති "භික්ඛුණියා විවරං විඝිබෙඛත්වා වා විඝිබ්බාපෙත්වා වා"ති ච "දුක්ඛිතං සහජීවිනී"ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **පුන සංඝට්ඨානවුපගමනෙ**ති "සංඝට්ඨා විහරෙය්‍ය ගහපතිනා වා ගහපතිපුත්තෙන වා"ති එවං පුන වුත්තසංඝට්ඨසික්ඛාපදඤ්ච "එතය්‍යෙ ඉමං අධිකරණං වූපසමෙතීති වුච්චමානා සාධූති පටිසුණිත්වා පච්ඡා අනන්තරායිකිනී නෙව වූපසමෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදඤ්ච; **ආරාමඤ්ච පවාරණාති** "ජානං සභික්ඛුකං ආරාමං අනාපුච්ඡා පවිසෙය්‍යා"ති ච "උභතො සංඝෙ තීහි ඨානෙහි න පවාරෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයං; **අඤ්ඤදත්ථාය සහජීවි මෙති** "අඤ්ඤදත්ථාය භික්ඛුණියා භික්ඛුසංඝතො දෙ ධම්මා පච්චාසිංසිතබ්බා"ති වුත්ත සික්ඛාපදඤ්ච, "සහජීවිනිං වුට්ඨාපෙත්වා දෙ වස්සානි නෙව අනුගණ්හෙය්‍ය, සහජීවිනිං වුට්ඨාපෙත්වා නෙව වූපකාසෙය්‍යා"ති වුත්ත සික්ඛාපදද්වයඤ්ච; **චීවරං අනුබන්ධනාති** "සචෙ මෙ ත්වං අය්‍යෙ චීවරං දස්සසි, එවාහනනං වුට්ඨාපෙස්සාමී"ති ච "සචෙ මෙ ත්වං අය්‍යෙ දෙ වස්සානි අනුබන්ධිස්සසි, එවාහනනං වුට්ඨාපෙස්සාමී"ති ච වුත්තසික්ඛාපදද්වයං.

උභතොසඞ්ඝිනා නිණ්ණීති "නිට්ඨිතචීවරසමිං භික්ඛුනා උභතොසඞ්ඝං කඨිනෙ"ති වුත්තානි ආදිතොව තීණි සික්ඛාපදානි; **පඨමං පත්තං හෙට්ඨජ්ජනාති 'දසාහපරමං අතිරෙකපත්තො'ති** වුත්තපඨමපත්තසික්ඛාපදඤ්ච, "පටිග්ගහණීයාති හෙට්ඨජ්ජනී"ති වුත්තසික්ඛාපදඤ්ච; **අවෙව ඛණ්ඩාපි සාසඞ්කනති** අවෙවකචීවරසික්ඛාපදඤ්ච තදනන්තරමෙව **සාසඞ්කසික්ඛාපදඤ්ච; පක්කමනෙගණන වා දුවෙති** "තං පක්කමන්තෙනා

නෙව උඩ්ඩරෙය්‍යා"ති භුතගාමවගෙ වුත්තසික්ඛාපදඤ්ඤං; **උපස්‍ස්‍ස්‍ස්‍ං පරම්පරන්නි** "භික්ඛුණිඋපස්‍ස්‍ස්‍ං ගන්ත්‍වා භික්ඛුණියො ඔවදෙය්‍යා"ති ච "පරම්පරහොජ්ජෙ පාචිත්තිය"න්නි ච වුත්තසික්ඛාපදඤ්ඤං; **අනතිරිත්තං නිම්මන්තණන්නි**[1] "අනතිරිත්තං ඛාදනීයං වා හොජ්නීයං වා"ති ච "නිම්මන්තිතො සහත්තො සම්මන්නො"ති ච වුත්තසික්ඛාපදඤ්ඤං; **විඝාසපං රක්ඛෙය්‍යු විකාලෙ**ති 'සාමං විවරං එකපෙත්‍වා'ති ච "රක්ඛෙය්‍යු ඛත්තියස්‍සා"ති ච "විකාලෙ ගාමං පවිසෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **චොස්‍සාසාරක්ඛෙය්‍යුන්ති** වා "චොස්‍සාස මාතරුපා සීතා"ති ච "තථාරූපෙසු ආරක්ඛෙය්‍යුකෙසු සෙනාසනෙසු පුබ්බෙ අපපටිසංවිදිත"න්නි ච වුත්තසික්ඛාපදඤ්ඤං; **උස්‍ස්‍ස්‍ස්‍සනන්නිවෙ ස්‍ස්‍ස්‍සන්ත්‍වා**නි "උස්‍ස්‍ස්‍සවාදිකා"නි ච "පත්තස්‍සනන්නිවයං කරෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදඤ්ඤං; **පුරෙ පවජ්‍යා විකාලෙ වා**නි "යා පන භික්ඛුණී පුරෙභත්තං කුලානි උපසංකම්ම්‍ය"නි ච "පවජ්‍යාභත්තං කුලානි උපසඞ්කම්ම්‍ය"නි ච වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **පඤ්ඩාඛිකා සංකමනීයන්නි** "පඤ්ඩාඛිකං සංඝාවිවාරං අධිට්ඨෙය්‍යා"ති විවරසංකමනීයං ඨාරෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදඤ්ඤං; **මෙ ආවුස්‍ස්‍ථෙන වා**නි "ආවුසථවිවරං අනිස්‍සජ්ජිත්‍වා පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, ආවුසථං අනිස්‍සජ්ජිත්‍වා වාරිකං පක්කමෙය්‍යා"ති එවං ආවුසථෙන සද්ධිං වුත්තසික්ඛාපදානි ච; **මෙ පස්‍සාඛෙ ආසනෙ වෙවා**නි "පස්‍සාඛෙ ජාතං ගණ්ඩං වා"ති ච "භික්ඛුස්‍ස පුරතො අකාපුවජ්‍ය ආසනෙ නිසිදෙය්‍යා"ති ච වුත්තසික්ඛාපදඤ්ඤං.

එළකලොමා මෙ සෙස්‍යානි එළකලොමසික්ඛාපදඤ්ඤව දෙව සහසෙය්‍යසික්ඛාපදානි; **ආහච්චපිණ්ඩභොජනසික්ඛාපදන්නි** ආහච්චපාදක සික්ඛාපදඤ්ච ආවසථපිණ්ඩභොජනසික්ඛාපදඤ්ච; **ගණභොජන විකාලභොජන සන්නිධිකාරකඛාදනීයසික්ඛාපදත්තයං; දන්තපොනෙනවෙළකා**නි දන්තපොනසික්ඛාපදඤ්ච අවෙලක සික්ඛාපදඤ්ච; **උස්‍සන්නං සෙනං උස්‍සාඛී**ති 'උස්‍සන්නං සෙනං දස්‍සනාය ගවෙස්‍යා, සෙනාය වසෙය්‍ය, උස්‍සාඛිකා වා – පෙ – අණ්ඩිකදස්‍සනං වා ගවෙස්‍යා'ති වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **සුරා ඔසරණ නහානසික්ඛාපදඤ්ච**නි සුරාපානසික්ඛාපදඤ්ච ඔරෙතඩ්ඩිමාස නහානසික්ඛාපදඤ්ච; **දුබ්බණ්ණකරණා වෙ දෙසනිකා**නි "නිණ්ණං දුබ්බණ්ණකරණාන"න්නි වුත්තසික්ඛාපදඤ්ච වුත්තාවසෙසං පාචිදෙසනීයඛණ්ඩඤ්ච; **ලසුණුපතිට්ඨෙනවෙ නා**නි ලසුණසික්ඛාපදං, "භික්ඛුස්‍ස භුඤ්ජන්තස්‍ස පානීයෙන වා විඛ්‍යනෙන වා උපතිට්ඨෙය්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදං, "නවෙවං වා ඛීතං වා වාදිතං වා දස්‍සනාය ගවෙස්‍යා"ති වුත්තසික්ඛාපදං ච; ඉතො පරං පාලිං විවරිත්‍වා ලිඛිති. යථා පන අවසං වණ්ණයාම, එවමෙවපි අනුක්කමො වෙදිතබ්බො. **නහානං අප්පරණං සෙස්‍යා**නි "නහානා නහාසෙය්‍ය, එකප්පරණපාපුරණා තුවටෙය්‍යුං, එක

1, සී. I. නිම්මන්තණන්නි;

මයෙව තුවටෙවයන්ති'' වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **අඤ්ඤාරඨෙ නථා** ඛෝති ''අඤ්ඤාරඨෙ සාසංකසම්මතෙ, නිරොරඨෙ සාසංක සම්මතෙ''ති වුත්තසික්ඛාපදඛ්ඛයං; **අඤ්ඤාවිහාරං විඤ්ඤාගාරන්ති** ''අඤ්ඤාවිහාරං වාරිකං පකඛමෙවය, රාජාගාරං වා විත්තාගාරං වා – පෙ – පොක්ඛරණිං වා දස්සකාය ගච්ඡෙය්‍යා''ති ච වුත්තසික්ඛා පදඛ්ඛයං; **ආසඤ්ඩිං සුත්තඛාඛණාඛාති** ''ආසඤ්ඩිං පල්ලඞ්කං වා පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, සුත්තං කන්තෙය්‍යා''ති වුත්තසික්ඛාපදඛ්ඛයං; **වෙජ්‍යාවච්චං ඛරෙය්‍යා වාති** ''ගිහිවෙය්‍යාවච්චං කරෙය්‍ය, අඟාරිකස්ස වා පරිබ්බාජකස්ස වා පරිබ්බාජිකාය වා සඛත්තා ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා දදෙය්‍යා''ති වුත්තසික්ඛාපදඛ්ඛයං; **අභික්ඛුඛාවාසෙ වාති** ''අභික්ඛුකෙ ආවාසෙ වස්සං වසෙය්‍ය''ති ඉදමෙතං සඞ්ඛාය වුත්තං; **ඡත්තං ඛාරෙය්‍යාති** සංඛාණිඤ්ච ඛාරෙය්‍ය'' ති වුත්තසික්ඛාපදත්තයං, **අලංඛාරං ඛණ්ඩාබිසිඛාඛාති** ''ඉත්ථාලංඛාරං ඛාරෙය්‍ය, ගණ්ඨිවුණ්ණකෙන නහා යෙය්‍ය, වාසිතකෙන සිඤ්චෙය්‍යා'' ති වුත්තසික්ඛා පදත්තයං; **භික්ඛුණීති** ආදීසු ''භික්ඛුණියා විඤ්ඤාපෙය්‍ය''ති ච ආදීනි චත්තාරි සික්ඛාපදානි වුත්තානි; **අසංචච්ඡිඛා ආපජ්ජතීති** ''අසංකච්චිකා ගාමං පවිසෙය්‍ය, පාචිත්තිය''න්ති එවං වුත්තා ආපත්ති ච; **චත්තාරිඝා චතුත්තඛීති** එත්ථ සඛ්ඛානිපි චතුවත්තාළිස සික්ඛා පදානි, **කායෙන න වාචාචිත්තෙන්ත ඛාඝචිත්තෙන්ත න වාචතොති** කායෙන වෙව කායචිත්තෙන්ත ච සමුට්ඨහන්ති; න වාචාචිත්තෙන්ත න වාචතොති අත්ථො. **ඉමෙ සමුට්ඨානිකා සඛ්ඛෙ ඝමා ඵලඛෙලොමිකාති** ඉදං උත්තානත්ථමෙව.

පදසඤ්ඤත්‍ර අඝම්මඛාති ''පදසොධම්මං, මාතුගාමස්ස උත්තරිං ඡපඤ්චවාචාහි ධම්මං දෙසෙය්‍ය, අඤ්ඤත්‍ර විඤ්ඤුනා පුරිසවිඤ්ඤ ඛෙන, අසම්මතො භික්ඛුණියො ඔවදෙය්‍යා''ති ච වුත්තසික්ඛාපද ත්තයං: **ඝථා අට්ඨඛඝතෙන වාති** ''අට්ඨඛඝතෙ සුරියෙ ඔවදෙය්‍යා''ති ඉදමෙතං සඞ්ඛාය වුත්තං. **තිරච්ඡානවිජ්ජා ඛෙ**''ති **තිරච්ඡාන විජ්ජං පරියාපුණෙය්‍ය, වාචෙය්‍යා''ති** එවං වුත්තසික්ඛාපදඛ්ඛයං; **අනොඝාසෙ ච පුච්ඡනාති** ''අනොඝාසකතං භික්ඛුං පඤ්හං පුච්ඡෙය්‍යා''ති ඉදමෙතං සඞ්ඛාය වුත්තං.

අදධානං නාවං පඤ්ඤාති ''භික්ඛුණියා සද්ධිං සංවිධාය එක ද්ධානමග්ගං පටිපජ්ජෙය්‍ය, එකං නාවං අභිරුහෙය්‍ය, පණීතභොජ නානි අයිලානෙ අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤුපෙක්ඛා භුඤ්ජෙය්‍යා''ති වුත්ත සික්ඛාපදත්තයං; **ඝාඝුඝාඝමන සංහරෙති** ඝාඝුඝාඝමන සද්ධිං සංවිධාය ගමනඤ්ච 'සඛ්ඛාධෙ ලොමං සංඝරෙය්‍යා'ති වුත්තසික්ඛා පදඤ්ච; **ඛඤ්ඤං නිමන්තිතා වෙවාති** ''ඛඤ්ඤං විඤ්ඤුපෙක්ඛා වා''ති ච ''නිමන්තිතා වා පවාරිතා වා ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා ඛාදෙය්‍ය වා භුඤ්ජෙය්‍ය වා''ති වුත්තසික්ඛාපදඤ්ච; **අඨ්ඨ ඝානි භික්ඛුණීනං** වුත්තා අථ්ඨ **ඝාඝිදඝනියා.**

එතෙහි සඤ්ඤුනීති එතෙහි සඤ්ඤුනෙත්ත සද්ධිං සංවිධාය එක ඛ්‍යානමඤ්ඤගමනත්ථාය; **සුපං වියඤ්ජනෙන වාති** ඉදං සුපෝදන වියඤ්ජනානං සඤ්ඤාය වුත්තං; **රත්තිවිප්පහානඤ්ච ඔකාසනති** "රත්තක්කාරෙ අපපදීපෙ, පටිච්ඡන්නෙ ඔකාසෙ, අපේක්ඛාකාසෙ පුරිසෙන සද්ධි"නති එවං වුත්තසික්ඛාපදත්තයං; **බහූහෙන සන්තෙනති** ඉදං තදුභයත්‍රා මෙව "රජිකාය වා බහූහෙ වා පුරිසෙන සද්ධි"නති ආගත සික්ඛාපදං සඤ්ඤාය වුත්තං; **ඛන්ධකදෙසනාසමුට්ඨානානි** එකාදස උත්තා නානෙව. එවං තාව සමන්තපාසාදිකාය සමන්තභද්‍රාය ආචාර්‍යවරයාණන් විසින් කරන ලද විනය අට්ඨකථාවෙහි මහාවග්ගෙ සමුට්ඨානසීසවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

5. 3.

ඉදානි ආපත්තිආදිකොට්ඨාසෙසු කොසල්ලජනනත්ථං **"කති ආපත්තියොඋ"**ති ආදිනා නයෙන මාතිකං ඨපෙත්වා නිද්දෙසපටිනිද්දෙස වසෙන විභඞ්ගා වුත්තෙතා. තත්‍ර **කති ආපත්තියොති** මාතිකාය ච විභඞ්ගෙ ච ආගතාපත්තිපුච්ඡා. එස නයෝ දුතියපදෙපි. කෙවලං ඉමෙ ආපත්තියෝ එව රාසිවසෙන "ඛන්ධා"නි වුත්තා. **විනීතවත්ථූනි** තාසං ආපත්තීනං විනයපුච්ඡා; විනීතං විනයෝ වුපසමොති ඉදං හි අත්ථතෝ එකං. විනීතානිඒව විනීතවත්ථූනීති අයමෙත්ථ පදත්ථෝ. ඉදානි යෙසු සති ආපත්තියෝ හොන්ති, අසති න හොන්ති, තෙ දස්සෙතුං **"කති අඞ්ගරවා"**නි පුච්ඡාඋදයං. **විනීතවත්ථූනීති** අයං පන තෙසං අඞ්ගරවානං විනයපුච්ඡා; යස්මා පන තා ආපත්තියෝ විපත්තිං ආපන්නා කාම නත්‍රි, තස්මා **"කති විපත්තියොඋ"**ති අයං ආපත්තීනං විපත්තිභාවපුච්ඡා. **"කති ආපත්තිසමුට්ඨානානි"**ති තාසං යෙව ආපත්තීනං සමුට්ඨානපුච්ඡා. **විවාදමූලානි අනුවාදමූලානීති** ඉමානි **"විවාදාධිකරණං අනුවාදාධිකරණ"**නති ආගතානං විවාදානුවාදානං මූලපුච්ඡා; **ආරණ්ණිකා ධම්මා"**නි විවාදානුවාදමූලානං අභාවකරධම්ම පුච්ඡා. **"භෙදකරවත්ථූනී"**ති අයං "භෙදනසංවත්තනිකං වා අධිකරණ"නති ආදිසු වුත්තකාරණපුච්ඡා. **"අධිකරණානි"**ති භෙදකර වත්ථූසු සති උපජ්ජනධම්මපුච්ඡා. **"සමථා"**ති තෙසං යෙව වූප සමනධම්මපුච්ඡා. **"පඤ්ච ආපත්තිඋයොඋ"**ති මාතිකාය ආගතවසෙන වුත්තා. **"සත්තා"**ති විභඞ්ගෙ ආගතවසෙන.

ආරකා එතෙහි රමතීති **ආරති**; භුසා වා රති **ආරති**; විසා එතෙහි රමතීති **විරති**; පවෙකං පවෙකං විරමතීති **පටිවිරති**; වෙරං මනති විනාසෙතීති **වෙරමණී**; න එතාය එතෙ ආපත්ති

බන්ධා කරීයන්තීති **අඞ්ගියා**; යං එතාය අසති ආපත්තිකරණං උපපජ්ජය, තස්ස පටිපක්ඛතො **අඞ්ගරණං**; ආපත්තික්ඛන්ධඅඞ්ගා පත්තියා පටිපක්ඛතො **අනඞ්ගියාපත්ති**; වෙලනතො **වෙලා**; වෙලන තො[1] විනාසනතොති අත්ථො. නිග්ගහණං සිනොති බන්ධති නිවාරෙතීති සෙතු. ආපත්තික්ඛන්ධානමෙතං අධිවචනං. **සො සෙතු** එතාය පඤ්ඤත්තියා ගහඤ්ඤතීති[2] **සෙතුඝාතො**; සෙසවිනීතවත්ථුන්දෙසෙසුපි එසෙව නයො.

බුද්ධෙ අගාරවාදිසු යො බුද්ධෙ ඛරමානෙ උපට්ඨානං න ගච්ඡති, පරිනිබ්බුතෙ චෙතියට්ඨානං බොධිට්ඨානං න ගච්ඡති, චෙතියං වා බොධිං වා න වන්දති, චෙතියඞ්ගණෙ සම්මජ්ජනිං සඵපාහනං වරති, **තස්සෙතස්ස බුද්ධෙ ගාරවොති** වෙදිතබ්බො. යො පන **සඞ්ඝොනෙතා** යෙව ධම්මස්සවණං න ගච්ඡති, සරභඤ්ඤං න භණති, ධම්මකථං න කථෙති, ධම්මස්සවණගහ නිත්තිඤ්ච න ගච්ඡති, විකික්ඛෙත්තා වා අත්තදෙරා වා නිසීදති, **තස්සෙතස්ස ධම්මගාරවං**. යො ථෙරතරවම්මඤ්ඤමෙසු චිත්තීකාරං න පච්චුපට්ඨාපෙති, උපොසථාගාරචිත්තකම්මාලඞ්කාදිසු කායපාගබ්භියං දස්සෙති, යථාබුඩ්ඪං න වන්දති, **තස්සෙතස්ස සඞ්ඝෙ ගාරවං**. තිස්සො සික්ඛා සම්මදග්ග අසික්ඛමානොයෙව පන **සික්ඛාය අගාරවොති** වෙදිතබ්බා. පමාදෙ ච **සති්පපවාසෙ සීථිලමානො** යෙව අපමාදලක්ඛණං අබ්භොගාහමානො **අපමාදෙ අගාරවොති** වෙදිතබ්බා. තථා ආමිසපටිසන්ථාරං[3] ධම්මපටිසන්ථාරන්ති ඉමං දුවිධං පටිසන්ථාරං අභාජෙනතා යෙව **පටිසන්ථාරෙ අගාරවොති** වෙදිතබ්බොති. **ගාරවතිදෙසෙ** වුත්තනයපරියායෙන අත්ථො වෙදිතබ්බා.

විවාදමූලනිදෙසෙ "**සත්ථරි පි අගාරවෙ**"ති ආදීනං බුද්ධෙ අගාර වාදිසු වුත්තනයෙනෙව අත්ථො වෙදිතබ්බෙ. **අපනිසෙසොති** අනීව වුත්තෙ; න සත්ථාරං ජෙට්ඨකං කත්වා විහරති. **අඤ්ඤතං වාති** අත්තනො සන්තානෙ වා අත්තනො පකෙඩ වා; සකාය පරිසායාති අත්ථො. **බහිද්ධාති** පරසන්තානෙ වා පරපකෙඩ වා; **නනු තුම්හෙහි** තස්මිං අඤ්ඤත්තබහිද්ධාභෙදෙ සපරසන්තානෙ[4] වා සපරපරිසාය වා; **පහාණාය වායමෙමය්‍යාථා**ති මෙත්තාභාවනාදීහි නයෙහි පහාණත්ථං වායමෙය්‍යාථ; මෙත්තාභාවනාදිනයෙන හි අඤ්ඤත්තම්පි බහිද්ධාපි පහීයති. **අන වඤ්ඤවාසාති** අපවත්තභාවාය; **සඞ්ඛිතිපරාමාසීති** සකමෙව දිට්ඨිං පරාමසති; යං අත්තනො[5] දිට්ඨිගතං, ඉදමෙව සච්චන්ති ගණ්හාති. **ආධානග්ගාහීති** දළ්හග්ගාහී; **අනුවාදමූලනිදෙසෙ** කිඤ්චාපි විවාදමූල නිදෙසෙනෙව සමානොව, අථ ඛො අධිට්ඨාරස හෙදකරවත්ථූනි නිස්සාය විවදන්තානං කොධූපනාහාදයො විවාදමූලානි. තථා විවදන්තා පන සීලවිපත්තිආදිසු අඤ්ඤතරං විපත්තිං ආපජ්ජිත්වා 'අසුකො

1. සී. 1 වලනතො; 2. සී. මූ. හඤ්ඤති;
3. සී. I. පටිසන්ථරං. 4. පරසන්තානතො. 5. සී මූ. & II. අත්තනා.

භික්ඛු අසුකං නාම විපත්තිං ආපන්නො'ති වා, 'පාරාජිකං ආපන්නොසි. සංඝාදිසෙසං ආපන්නොසි'ති වා අනුවදනති. එවං අනුවදන්තානං කොධූපනාහාදයො **අනුවාදමූලානීති** අයමෙත්ථ විසෙසො.

සාරණීයධම්මානිදෙසෙ මෙත්තාචිත්තෙන තතා තායතඛ්බං **මෙත්තං කායකම්මං** නාම. **ආවි චෙව රහො වාති** සම්මුඛා ච පරම්මුඛා ච; තත්ථ නවකානං චීවරතම්මාදීසු සඟායභාවගමනං සම්මුඛාකාය කම්මං නාම. ථෙරානං පන පාදධොවනවීජනවාතදානාදිභෙදම්පි සබ්බං සාමීචිකම්මං **සම්මුඛා කායකම්මං** නාම. උභයෙසම්පි[1] දුන්නික්ඛිත්තානං දුරුභණ්ඩාදීනං තෙසු අවඤ්ඤං අකත්වා අත්තනා දුන්නික්ඛිත්තානං විය පටිසාමනං **පරම්මුඛා මෙත්තං කායකම්මං** නාම. **අසම්පි ධම්මා සාරණීයොති** අයං මෙත්තාකායකම්ම සංඛාතො ධම්මො සරිතබ්බා සඤ්ජානිතබ්බොති; යො තං කරොති, තං පුග්ගලං, යෙසං කතා හොති, තෙ පසන්නචිත්තා අභිසපපුරිසෙ'ති අනුස්සරන්තීති අධිප්පායො. **ඵාසුකරණොති** තං පුග්ගලං සබ්බාකාරෙන පියං කරොති; **ගරුකරණොති** තං පුග්ගලං සබ්බාකාරෙන ගරුං කරොති; **සංගහායාති** ආදීසු සබ්බාකාරෙහි සංගහෙතබ්බභාවාය; තෙහි සද්ධිං අවිවාදත්ථාය[2] සම්මග්ගභාවාය එකීභාවාය ච සංවත්තති. **මෙත්තං චිත්තකම්මන්ති** ආදීසු දෙවදත්තෙ තිස්සත්ථෙරොති එවං පග්ගය්හ වචනං සම්මුඛා මෙත්තං චිත්තකම්මං නාම. විහාරෙ අසන්තෙ පන තං පට්ඨුච්ඡන්තස්ස "කුහිං අම්හාකං දෙවත්ථෙරො? කුහිං අම්හාකං තිස්සත්ථෙරො? කදා නු ඛො ආගමිස්සන්ති?"ති එවං මමායනවචනං පරම්මුඛා මෙත්තං චිත්තකම්මං නාම. මෙත්තාසිනෙහසිනිද්ධානි[3] පන නයනානි උම්මිලෙත්වා පසන්නෙන මුඛෙන ඔලොකනං **සම්මුඛා මෙත්තං මනොකම්මං** නාම. "දෙවත්ථෙරො තිස්සත්ථෙරො අරොගො හොතු අපපාබාධො"ති සම්පන්නාහරණං පරම්මුඛා මෙත්තං මනොකම්මං නාම. **අපපටිවිභත්තභොගීති** නෙව ආමිසං පටිවිභජිත්වා භුඤ්ජති, න පුග්ගලං; යො හි "එත්තකං පරෙසං දස්සාමි. එත්තකං අත්තනා භුඤ්ජිස්සාමි. **එත්තකං වා අසුකස්ස** ව අසුකස්ස ව දස්සාමි. එත්තකං අත්තනා භුඤ්ජිස්සාමි"ති පටිවිභජිත්වා භුඤ්ජති,[4] අයං පටිවිභත්තභොගී නාම. අයමපන එවං අකත්වා ආහටං පිණ්ඩපාතං ථෙරාසනතො පට්ඨාය දත්වා ගහිතාව සෙසං භුඤ්ජති. **සීලවණ්ණනායීති** වචනතො දුස්සීලස්ස අදූතුම්පි වට්ටති. සාරණීයධම්මපූරකෙන පන **සබ්බෙන** සබ්බං දූතබ්බමෙවාති වුත්තං. ගිලානගිලානුපට්ඨාකආගන්තුකගමිකචීවරකම්මාදිපසුතානං විවෙය්‍ය දූනම්පි වට්ටති. න හි එතෙ[5] විවිනිත්වා දෙන්තෙන පුග්ගල විභාගො කතො හොති. ඊදිසානං හි කිච්ඡලාභත්තා විසෙසො කාතබ්බා යෙවාති අයං කරොති. **අඛණ්ඩානීති** ආදිසු යස්ස සත්තසු ආපත්තික්ඛන්ධෙසු ආදිමහි වා අන්තෙ වා සික්ඛාපදං

1. සී. I. උභයෙසම්පි වා. 2. සී. II. අවිවාදනාය. 3. සී. II. සිනිද්ධානං.
4. සී. I. භුඤ්ජිස්සාමි'ති. 5. සී. II. එත්තෙහි.

භින්නං හොති, තස්ස සීලං පරියනෙත භින්නඝාටකො විය ඛණ්ඩං නාම. යස්ස පන වෙමජ්ඣෙ භින්නං, තස්ස ජිඳඝාටකො විය **ජිඳ්දං** නාම හොති. යස්ස පවිපාටියා දෙ තීණි භින්නානි, තස්ස පිටඨියං වා කුච්ඡියං වා උට්ඨිතෙන විසභාගවණ්ණෙන කාළරත්තාදීනං අඤ්ඤතරසරීරවණ්ණගාවී විය **සබලං** නාම හොති. යස්ස අනන්තරනන්තරා භින්නානි, තස්ස අනන්තරනන්තරා විසභාගවණ්ණබින්දුචිත්‍රා ගාවී විය **කම්මාසං** නාම හොති. යස්ස පන සබ්බෙන සබ්බං අභින්නානි සීලානි, තස්ස **කානි සීලානි අඛණ්ඩානි අවිජ්ඳුනි අසබලානි අකම්මාසානි** නාම. හොනති. තානි පනෙතානි භුඤ්ජිස්ස භාවකරණතො භුජිස්සානි; විඤ්ඤූහි පසත්ථත්තා **විඤ්ඤූපප්පසත්ථානි.** තණ්හාදිට්ඨීහි අපරාමට්ඨත්තා **අපරාමට්ඨානි.** උපචාරසමාධිං වා අප්පණාසමාධිං වා සංවත්තයනතීති **සමාධිසංවත්තනිකානීති** වුච්චනති. **සීලසාමඤ්ඤගතො විහරතීති** තෙසු තෙසු දිසාභාගෙසු විහරනෙනහි කල්‍යාණසීලෙහි නිකඛූහි සද්ධිං සමානභාවූපගතසීලො විහරති; **යාසං දිට්ඨීති** මග්ගාසමපයුත්තා සම්මාදිට්ඨි; **අදිසාති** නිද්දිසා; **නිසාතීති** නිය්‍යාණිකා; **කාකකරස්සාති** යො තථා කාරී හොති (තස්ස;) **දුක්ඛඛක්ඛයාසාති** සබ්බදුක්ඛස්ස ඛයත්ථං; සෙසං යාව **සමථභෙද** පරියොසානා උත්තානත්ථමෙව.

උපසම්පදං පුච්ඡිස්සනති උපසම්පදකඛණ්ඩං පුච්ඡිස්සං; **ඝනිදනං ඝනිදෙස්සනති** නිදනෙන ව නිදෙසෙන ච සද්ධිං පුච්ඡිම්; **සම්මුඛාවිනයපදනං ඝනි ආපත්තිසෝඝි** යානි තත්ථ සම්මුඛාවිනයානි උත්තමානි පදානි වුත්තානි, තෙසං සම්මුඛාවිනයපදනං උත්තමපදනං සංඛෙපතො කති ආපත්තියො හොනතීති; යෙන හි යෙන පදෙන යා යා ආපත්ති පඤ්ඤත්තා, සා තස්ස පදස්ස ආපත්තීති වුච්චති. තෙන වුත්තං "සම්මුඛාවිනයපදනං කති ආපත්තියො"ති. **මෙ ආපත්තිසඝානි** ඌනවීසතිවස්සං උපසම්පාදෙනතස්ස පාචිත්තියං, සෙසෙසු[1] සබ්බපදෙසු දුක්කටං. **තිසෙසඝාති** "නස්සනෙතතෙ විනස්සනෙනතත්ත. කො තෙහි අත්ථො"ති වදතො භෙදපුරෙක්ඛාරනං[2] උපොසථකරණෙ ථුල්ලච්චයං, උක්ඛිත්තෙන සද්ධිං උපොසථකරණෙ පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටනති එවං **උපොසථක්ඛණ්ඩිකෙ තිසෙසා** ආපත්තියො; **එකාති** වස්සූපනායිකක්ඛණ්ඩිකෙ එකා දුක්කටාපත්ති යෙව; **තිසෙසාති** භෙදපුරෙක්ඛාරස්ස පවාරයතො ථුල්ලච්චයං, උක්ඛිත්තකෙන සද්ධිං පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටනති එවං **පවාරණක්ඛණ්ඩිකෙපි තිසෙසා** ආපත්තියො; **තිසෙසාති** වජ්ජතරිං උග්ගහෙත්වා මාරෙනතානං පාචිත්තියං, රතෙනත විතෙනත අඛජ්ජත්ත ජ්‍ජනෙ ථුල්ලච්චයං, සෙසෙසු දුක්කටනති එවං **චම්මඛණ්ඩිකෙපි තිසෙසා** ආපත්තියො; **භෙසජ්ජක්ඛණ්ඩිකෙපි** සමනතා ඛඩ්ඩුලෙ ථුල්ලච්චයං, භොජ්ජයාගුයා පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටනති එවං

1. සී. ඉ. පුඛ. 2. සී, ?, භෙදපුරක්ඛාරඛං.

තිසෝ ආපත්තියෝ. **තනිනං** කෙවලං පඤ්ඤත්තමේව තත්ථ. තත්ථ ආපත්ති **චීවරසංයුත්තෙ** කුසචීරවාකචීරෙසු ථුල්ලච්චයං, අතිරෙකචීවරෙ නිස්සග්ගියං **පාචිත්තියං**, සෙසෙසු දුක්කටන්ති ඉමා තිස්සෝ ආපත්තියෝ. **චතුපඤ්චකෙ** එකා දුක්කටාපත්තියෙව. **සොසම්බඤ්ඤඤ්ඤමඤ්ඤඤ්ඤපාදිවාඤ්ඤඤ්ඤසමුච්චයඤ්ඤඤ්ඤකෙසුපි** එකාදුක්කටාපත්තියෙව **සමථක්ඛන්ධකෙ** ඡන්දදායකො බියත්, බීයන්තං පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටන්ති ඉමා දෙ ආපත්තියෝ. **ඛුද්දකවත්ථුස්මිං** අත්තනො අඞ්ගජාතං **ඡින්දති**, ථුල්ලච්චයං, රොමන්තෙ පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටන්ති ඉමා **තිස්සෝ ආපත්තියෝ. සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ** ගරුභණ්ඩවිස්සජ්ජනෙ ථුල්ලච්චයං, **සඞ්ඝිකා විහාරා නික්කඩ්ඪතෙ** පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටන්ති ඉමා තිස්සෝ ආපත්තියෝ. **සඞ්ඝභෙදෙ** භෙදකානුවත්තකානං ථුල්ලච්චයං, ගණභොජනෙ පාචිත්තියන්ති ඉමා දෙ ආපත්තියෝ; **සමාචාරං සුවිසිස්සනන්ති වුත්තෙ වත්තක්ඛන්ධකෙ** එකා දුක්කටාපත්තියෙව. සා සබ්බවත්තෙසු අනාදරියෙන හොති. තථා **පාතිමොක්ඛට්ඨපනෙ. භික්ඛුණීඛන්ධකෙ** අපපවාරණාය පාචිත්තියං, සෙසෙසු දුක්කටන්ති ඉමා දෙ ආපත්තියෝ. **පඤ්චසතිකඛන්ධකසත්තසතිකඛන්ධකෙසු** කෙවලං[1] ධම්මෝ සංගහං ආරොපිතො, නත්ථි තත්ථ ආපත්තීති.

ඛන්ධකපුච්ඡාවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 7.

ආපත්තිකරා ධම්මා ජානිතබ්බාති ආදිමහි එකූනතරිකනයෙ ආපත්තිකරා ධම්මා නාම ඡ ආපත්තිසමුට්ඨානානි; එතෙසං හි වසෙන පුග්ගලො ආපත්තිං ආපජ්ජති, තස්මා ආපත්තිකරාති වුත්තා. **අනාපත්තිකරා** නාම සත්ත සමථා. **ආපත්ති ජානිතබ්බාති** තස්මිං තස්මිං සික්ඛාපදෙ ච විභඞ්ගෙ ච වුත්තා ආපත්ති ජානිතබ්බා; **අනාපත්තීති** "අනාපත්ති භික්ඛු අසාදියන්තස්සා"ති ආදිනා නයෙන අනාපත්ති ජානිතබ්බා; **ලහුකාති** ලහුකෙන විනයකම්මෙන විසුජ්ඣනතො පඤ්චවිධා ආපත්ති; **ගරුකාති** ගරුකෙන විනයකම්මෙන විසුජ්ඣනතො සංඝාදිසෙසා ආපත්ති; කෙනචි ආකාරෙන අනාපත්තිභාවං උපනෙතුං අසක්කුණෙය්යතො පාරාජිකාපත්ති ච; **සාවසෙසාති** ඨපෙත්වා පාරාජිකං සෙසා; **අනවසෙසාති** පාරාජිකාපත්ති; දෙ ආපත්තික්ඛන්ධා දුට්ඨුල්ලා; අවසෙසා අදුට්ඨුල්ලා; **ඔපවෙය්හමඞ්ගුකං** සාවසෙසදුට්ඨදොසං. **දෙසනාගාමිඋකං** ලහුකදුක්කටඔඞ්ගිකං; **අනනරායිකාති** සත්තපි ආපත්තියෝ සඤ්චිච්ච වීතික්කමන්තා සඤ්ඤාතනරායෙනෙව මොක්ඛන්තරායඤ්ච කරොන්තීති අනන්තරායිකා; අජානන්තෙන්ත වීතික්කමන්තා පන

---

1. ඒ. II. කෙවලා.

පණ්ණත්තිවජ්ජපත්තී නෙව **සඤ්ඤාතන්තරං** න මොක්ඛන්තරං කරොන්තීති **අනන්තරාසිකා**. අනන්තරාසිකං ආපන්නාසුපි **දෙසනාගාමිනිං** දෙසෙන්තා වුට්ඨානගාමිනිතො වුට්ඨාය සුද්ධිං **පත්තස්ස සාමණේර**භූමියං ඨිතස්ස ච අවාරිතෝ සඤ්ඤාමොක්ඛමඤ්ඤොති. **සාවජ්ජපඤ්ඤත්තීති** ලොකවජ්ජා; **අනවජ්ජ පඤ්ඤත්තීති පණ්ණත්තිවජ්ජා**; **කිරියඤ්ඤා**[1] **සමුට්ඨිතා** නාම යං කරොන්තොත ,ආපජ්ජති පරාජිකාපත්තිං එව; **අකිරියඤ්ඤාති** යං අකරොන්තොත ආපජ්ජති, චීවර අනධිට්ඨානාපත්තිං විය; **කිරියාකිරියඤ්ඤාති** යං කරොන්තොත ච අකරොන්තොත ච ආපජ්ජති, කුටිකාරාපත්තිං විය; **සුඛාසනන්තීති** පඨමං ආපන්නාපත්තිං; **අපරාපත්තීති** පාරිවාසිකාදීහි පච්ඡා අපන්නා; **සුඛාසනන්තිනං අනන්තරාපත්තිං** නාම මූලච්ඡේජ්ජාය අනන්තරාපත්තිං; **අපරාපත්තිනං අනන්තරාපත්තිං** නාම අඤ්ඤ[2]විසුද්ධියා අනන්තරාපත්තිං; **කුරුන්දියං** පන **"සුඛාසනන්තිං** නාම පඨමං ආපන්නා; **අපරාපත්තිං** නාම මානත්තාරහකාලෙ ආපන්නා; **සුඛාසනන්තිනං අනන්තරාපත්තිං** නාම පරිවාසෙ ආපන්නා; **අපරාපත්තිනං අනන්තරාපත්තිං** නාම මානත්තචාරෙ ආපන්නා"ති වුත්තං. ඉදං හි එකෙන පරියායෙන යුජ්ජති. **දෙසිතා ඛණ්ඩා** පගා නාම යා ධුරනික්ඛෙපං කත්වා පුන න ආපජ්ජිස්සාමීති දෙසිතා හොති; **අඛණ්ඩා**පගා නාම යා ධුරනික්ඛෙපං අකත්වා සඤ්ඤාගෙ නෙව විනෙතෙන අපරිසුද්ධෙන දෙසිතා හොති; අයං හි දෙසිතාපි දෙසියඛණ්ඩතං න උපෙති. අට්ඨමෙ වත්ථුස්මිං භික්ඛුණියා පාරාජිකමෙව හොති. **පඤ්ඤත්තීති ඤාතිඛබ්බාති** ආදීසු නවසු පදෙසු පඨම පාරාජිකපුච්ඡාය වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයා වෙදිතබ්බා. **ථුල්ල වජ්ජාති** ථුල්ලදෙසෙ පඤ්ඤත්තා ගරුකාපත්තිං; **අථුල්ලවජ්ජාති** ලහුකා ආපත්තිං; **ගිහිපටිසංයුත්තාති** සුඛම්මත්ථෙරස්ස ආපත්තිං යා ච ඛම්මිකස්ස පටිස්සවස්ස අසච්චාපනෙ ආපත්තිං; අවසෙසා **න ගිහිපටිසංයුත්තා**; පඤ්චානන්තරියකම්මාපත්තිං **නිරයා**; සෙසා **අනිරයා**; **ආදිකම්මිකාති** සුදින්නත්ථෙරාදිආදිකම්මිකෙ; අනාදිකම්මිකාති මක්කටී සම්මණ්ඩාදී අනුපසම්පදඤත්තිකාරකෙ; **අභිච්චාපත්තිඤ්ඤා** නාම යෙ කදාචි කරහචි ආපත්තිං ආපජ්ජති; **අභිණ්හාපත්තිඤ්ඤා** නාම යෙ නිච්චං ආපජ්ජති; **චොදකෙ** නාම යෙ වත්ථුනා වා ආපත්තියා වා පරං චොදෙති; යෙ පන එවං චොදිතා අඤං **චුදිතකෙ** නාම; පඤ්චදසහි ඨමෙහි අපතිට්ඨහිත්වා අභූතෙන වත්ථුනා චොදෙන්තා **අධම්මචොදකෙ** නාම; තෙන තථා චොදිතා **අධම්මචුදිතකෙ** නාම; විපරිණාමෙන **ධම්මචොදකචුදිතකා** වෙදිතබ්බා. **විඡ්ඣනතනියඤ්ඤෙහි** වා **සම්මත්තනියඤ්ඤෙහි** වා ඨමෙහි **සමන්නාගතා නිරයා**; විපරිතා **අනිරයා**, සාවසා **ඛබ්බාපත්තිඤ්ඤා** නාම; බුද්ධා ච පවෙචකබුද්ධා ච **අභබ්බාපත්තිඤ්ඤා** නාම; **උභතොපඤ්ඤත්තිකම්මකතා**

1. සී. I කිරියාතො.
2. සී. I. අඤ්ඤ. 3. සී. මූ. & I. ඛණ්ඩසීසා.

අනුකඩ්ඪනකෙහා නාම; අයං හි උපොසථං වා පවාරණං වා ධම්මපරිහොගං වා ආමිසපරිහොගං වා න කොපෙති. "මෙතනියං භික්ඛුණිං නාසෙථ. දුස්සකෝ නාසෙතබ්බෝ. කණ්ඨකෝ සමණුද්දෙසෝ නාසෙතබ්බෝ"ති එවං ලිඛිතදණ්ඩකම්මසංවාසකාසනාහි නාසිතෝ වා **නාසිතකෙහා** නාම; සෙසා සබ්බා **අනාසිතකා**; යෙන සද්ධිං උපොසථාදිකෝ සංවාසෝ අත්ථි, අයං **සමානසංවාසකෙහා**; ඉතරෝ **නානාසංවාසකෙහා**; සෝ කම්මනානාසංවාසකෝ ලද්ධිනානාසංවාසකොති දුවිධෝ හොති. **ඨපනං ජානිතබ්බන්ති** "එකං භික්ඛවේ අධම්මිකං පාති මොක්ඛට්ඨපන"න්ති ආදිනා නයෙන වුත්තපාතිමොක්ඛට්ඨපනං ජානිතබ්බන්ති අත්ථෝ.

එකසවණුද්දෙසා නිට්ඨිතා.

---

4. 8.

දුස්සෙසු – සවිත්තකා ආපත්ති **සඤ්ඤාවිමොක්ඛා**. අවිත්තකා **නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛා**; **ලද්ධසමාපත්තිකස්ස** ආපත්ති නාම භූතාරොචනා පත්ති. **අලද්ධසමාපත්තිකස්ස** අභූතාරොචනාපත්ති;[1] **සද්ධම්මපටිසංයුත්තා** නාම පදසෙ ධම්මාදිනා. **අසද්ධම්මපටිසංයුත්තා** නාම දුට්ඨුල්ලවාචාපත්ති. **සපරික්ඛාරපටිසංයුත්තා** නාම නිස්සග්ගියවත්ථුනෙ අනිස්සජ්ජිත්වා පරිහොගෙ, පත්තචීවරාදිනං නිද්ධනෙ, කිලිට්ඨචීවරාදිනං අධොවනෙ, මලග්ගහිතපත්තස්ස අපවනෙති, එවං අයුත්තපරිහොගෙ ආපත්ති. **පරපරික්ඛාරපටිසංයුත්තා** නාම, සඞ්ඝිකාමඤ්චපීඨාදිනං අජ්ඣොකාසෙ සන්ථරණඅනාපුච්ඡාගමනාදිසු ආපජ්ජිතබ්බා ආපත්ති. **සඞ්ඝගණපටිසංයුත්තා** නාම "මුදුපිට්ඨිකස්ස ලම්බිස්ස උණ්හෙනා අඔජානං පෙල්ලනත්ථාය'ති ආදිනා නයෙන වුත්තා පත්ති. **පරසඞ්ඝගණපටිසංයුත්තා** නාම මෙථුනධම්මකායසංසග්ගපහාරදානාදීසු වුත්තාපත්ති. සිඛරිණිං[2] "සිඛරිණියා"ති **සවචං භණනෙනා ගරුකං** ආපජ්ජති. "සමජානමුසාවාදෙ පාචිත්තිය"න්ති **මුසා භණනෙනා ලහුකං**. අභූතාරොචනෙ **මුසා භණනෙනා ගරුකං**. භූතාරොචනෙ **සවචං භණනෙනා ලහුකං**. සඞ්ඝකම්මං වග්ගං කරිස්සාමීති අනෙනාසිමාය එකමනෙන නිසීදනෙනා **භූමිගතා ආපජ්ජති** නාම. සචෙ පන අඞ්ගුලිමත්තම්පි ආකාසෙ තිට්ඨෙය්‍ය, න ආපජ්ජෙය්‍ය, තෙන වුත්තං '**නො වෙහාසගතා**'ති. වෙහාසකුටියා ආභවපච්චයකං මඤ්චං වා පීඨං වා අභිනිසීදනෙනා **වෙහාසගතා ආපජ්ජති** නාම, සචෙ පන තං භූමියං පඤ්ඤපෙත්වා නිපජ්ජෙය්‍ය න ආපජ්ජෙය්‍ය, තෙන වුත්තං '**නො භූමිගතා**'ති. ගමියෝ ගමිඅවත්තං අපූරෙත්වා ගච්ඡනෙනා **නික්ඛමනෙනා ආපජ්ජති** නාම, **නො පවිසනෙනා**. ආගන්තුකෝ ආගන්තුකවත්තං අපූරෙත්වා සජ්ඣත්තුපාහනෙනා පවිසනෙනා **පවිසනෙනා ආපජ්ජති** නාම, **නො**

---

1. සී. I. අභූතාරොචනාපත්ති. 2. සී. I. සිඛිරණිං.

නික්ඛිත්තගහණා ආදිඅත්ථෙනා ආපජ්ජති නාම භික්ඛුණී අභිගමසීරං උදකසුද්ධිකං ආදියමානා; දුබ්බණ්ණකරණං අනාදියිත්වා විවරං පරිභුඤ්ජන්තා පන **අනාදිඅත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. මුඛවාතාදීනි තිත්තියබ්බතානි සමාදියන්තා **සමාදිඅත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. පාරිවාසිකාදයෝ පන තජ්ජනීයාදිකම්මකතා වා අත්තනෝ වත්තං අකරොන්තා **ආපජ්ජති** නාම. තෙ සන්ධාය වුත්තං **"අජානන්තී න සමාදිඅත්ථෙනා ආපජ්ජති"**ති. අඤ්ඤතිකාය භික්ඛුණියා විවරං සිබ්බනෙත්තා වෙජ්ජකම්මමණ්ඩාගාරිකකම්මවිත්තකකම්මාති වා කරොන්තෙත්තා **කරණත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. උපජ්ඣායවත්තාදීනි අකරොන්තෙත්තා **අකරණත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. අඤ්ඤතිකාය භික්ඛුණියා විවරං දදමානෙත්තා **දදත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. සද්ධිවිහාරිකඅන්තෙවාසිකානං විවරාදීනි අදෙන්තෙත්තා **අදදත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. අඤ්ඤතිකාය භික්ඛුණියා විවරං ගණ්හන්තෙත්තා **පතිගණ්හනත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. "න භික්ඛවෙ ඔවාදෙ න ගහෙතබ්බෙ"ති වචනතො ඔවාදං අගණ්හන්තෙත්තා **න පතිගණ්හනත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. නිස්සග්ගියවත්ථුං අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජන්තෙත්තා **පරිභුඤ්ජනත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. සඤ්ඩාභිකං සඞ්ඝාටිවාරං අතික්කාමයමානෙ[2] **න පරිභුඤ්ජනත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. **සඝාරෙය්‍යං රත්තිං ආපජ්ජති** නාම; **නො දිවා**. ආරං අසංවරිත්වා පතිසල්ලීයන්තෙත්තා **දිවා ආපජ්ජති** නාම, **නො රත්තිං**. එකරත්තඡාරත්තං සත්තාහඉදඝාහාතික්කමෙසු වුත්තං ආපත්තිං ආපජ්ජන්තෙත්තා **අරුණුග්ගමනෙ ආපජ්ජති** නාම. පවාරෙත්වා භුඤ්ජන්තෙත්තා **න අරුණුග්ගමනෙ ආපජ්ජති** නාම. භූතගාමඤ්චෙව අඛජ්ජතඤ්ච ඡින්දන්තෙත්තා **ඡින්දනත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. සොසෙ වා තඛෙ වා න ඡින්දන්තෙත්තා **න ඡින්දනත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. ආපත්තිං ඡාදෙන්තෙත්තා **ඡාදනත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. "යිණෙන වා පණෙණන වා පටිවිජ්ඣිතබ්බා. නත්වෙව නගෙන ආගන්තබ්බං. යො ආගච්ඡෙය්‍ය ආපත්තිං දුක්කටස්සා"ති ඉමං පන ආපත්තිං න ඡාදෙන්තෙත්තා **න ඡාදනත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. කුසචීරාදීනි ධාරෙන්තෙත්තා **ධාරණත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. "අයන්තෙ භික්ඛු පත්තො ඡාව භෙදනාය ධාරෙතබ්බො"ති ඉමං ආපත්තිං න ධාරෙන්තෙත්තා **න ධාරණත්ථෙනා ආපජ්ජති** නාම. "අත්තනා වා අත්තානං නානා සංවාසකං කරොති"නි එකස්මිංයෙව දිවසු සඞ්ඝස්සු නිසීදන්නාසු එකස්මිං පකෙඛ නිසීදිත්වා පරපක්ඛස්ස ලද්ධිං ගණ්හන්තෙත්තා ඉතරස්මිං පකෙඛ **නිසීදන්නා** තෙසං **අත්තනාව අත්තානං නානාසංවාසකං කරොති** නාම. යෙසං සන්තිකෙ නිසීදන්නා තෙසං ගණ්හනත්ථාය හුත්වා කම්මං කොපෙති, ඉතරෙසං ගහිතපාසං අනාගතත්තා. සමානසංවාසකොපි එසෙව නයො. යෙසං හි සො ලද්ධිං රොචෙති, තෙසං සමානසංවාසකො හොති. ඉතරෙසං නානාසංවාසකො. **සත්තාපත්තිත්ථෙනා සත්තා**

---

1. සී. මූ. & ඉ. අසාදියන්තෙත්තා ආපජ්ජති. 2. සී. ඉ. අතික්කමයමානා.

පත්තික්ඛන්ධාති ආපජ්ජිතබ්බතො ආපත්තියෝ, රාසට්ඨෙන ඛන්ධාති; එවං දෙවෙයෙව නාමානි හොන්තීති නාමවසෙන දුකං දස්සිතං. **කම්මෙන වා සලාකභාගෙන වාති** එත්ථ උද්දෙසො වෙව කම්මඤ්ච එකං; වොහාරෙ වෙව අනුසාවනා ව සලාකගාහො ව එකං; වොහාරානුසාවන සලාකග්ගාහා පුබ්බභාගා; කම්මඤ්චෙව උද්දෙසො ච පමාණං.

අදධානගිනො නාම ඌනවීසතිවස්සො; **අඛණ්ඩනාසො** නාම. හත්ථච්ඡින්නාදිභෙදෙ; **වඤ්චිපණෙනා** නාම; පණ්ඩකො තිරච්ඡාන ගතො උභතොව්‍යඤ්ජනකො ච අවසෙසා ථෙය්‍යසංවාසාදයො අට්ඨ අභබ්බපුග්ගලා **සඞ්ඝෙන දුක්කතෙන** නාම;[1] දුක්කතකිරියා දුක්කතකම්මා ඉමස්මිං යෙව අත්තභාවෙ කතෙන අත්තනො කම්මෙන අභබ්බට්ඨානං පත්තාති අත්ථො. **අපරිපුණ්ණෙ** නාම අපරිපුණ්ණපත්තචීවරෙ; **නො ච ඣායති** නාම උපසම්පදං න ඣායති; **අලජ්ජිස්ස ච බාලස්ස වාති** අලජ්ජි සවෙපි තිපිටකො හොති, බාලො ච සවෙපි සට්ඨිවස්සො හොති, උභොපි නිස්සාය න වත්තබ්බං. "බාලස්ස ච **ලජ්ජිස්ස** ච **ඣායිනො**[2] වාති එත්ථ බාලස්ස "ඉමං නිස්සයං ගණ්හා"ති ආණායපි නිස්සයො දාතබ්බො. ලජ්ජිස්ස පන ඣායනතෙසෙව. **ඝාතිභාරනති** සද්දෙසං; යං **අජ්ඣාචරනෙතා** ආපත්තිං ආපජ්ජති. **කායෙන පටිසෙවනාදිනා** නාම හත්ථවිකාරාදීහි පටිසෙවනාදිනා; **කායෙන පටිජානාතීති** හත්ථවිකාරාදීහි පටිජානාති; **උපඣාතිකා** නාම උපඣාතො; **සික්ඛාපඣාතිකා** නාම සික්ඛාපඣාතො; **භොගූපඣාතිකා** නාම පරිභොගූපඣාතො; තත්ථ තිස්සො සික්ඛා අසික්ඛතො සික්ඛාපඣාතිකා වෙදිතබ්බා. සඞ්ඝිකං වා පුග්ගලිකං වා දුපරිභොගං භුඤ්ජතො භොගූපඣාතිකා වෙදිතබ්බා. **ඉමෙ වෙන සික්ඛාති** ඉමෙ අත්ථා විනයෙ සිද්ධා; **පඤ්ඤත්තං** නාම සකලෙ විනය පිටකෙ කපපියාකපපියවසෙන පඤ්ඤත්තං; **පඤ්ඤාපෙතානුලොමං** නාම චතුන්න මහාපදෙසෙසු දට්ඨබ්බං. **සෙතුඝාතොති** පවත්තඣානතො; යෙන චිත්තෙන අකපපියං කරෙය්‍ය, තස්ස චිත්තස්සාපි අනුප්පාදනන්ති අත්ථො. **මානඤ්ඣාගිනාති** මත්තාය පමාණෙන කරණං; පමාණෙ ඨාන නන්ති අත්ථො. **කායෙන ආපජ්ජතීති** කායද්වාරිකං කායෙන ආපජ්ජති; වචීද්වාරිකං **වාචාය**; **කායෙන උට්ඨාතීති** නිණ්ණවද්වාරිකමථෙ විත්තාපි දෙසනාය කායෙනෙව වුට්ඨාති; දෙසෙන්තා වුට්ඨහනතො පන **වාචාය වුට්ඨාති. අඛණ්ඩනාසපරිභොගො** නාම අඛණ්ඩාභරණපරිභොගො; **බාහිරපරිභොගො** නාම සිඛණ්ඩකණ්ණාදි; **අනාගතං භාරං වහතීති** අථෙරොව සමානො ථෙරෙහි වහිතබ්බං විඤ්ඤාගාහඩම්මජෙණ්ඩසාදි භාරං වහති; තං නිස්ථරිතුං විරියං ආරභති; **ආගතං භාරං න වහතීති** ථෙරෙ ථෙරකිච්චං න කරොති; "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ථෙරෙන භික්ඛුනා සාමං වා ධම්මං භාසිතුං; පරං වා අජ්ඣෙසිතුං. "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ථෙරුඩ්ඩෙය්‍යං පාතිමොක්ඛ"නාති එවමාදි සබ්බං පරිහාපෙතීති අත්ථො. **න කුක්කුච්චායතීතබ්බං කුක්කුච්චායතීති** න

---

1. සී, ඉ, උ. & II, දුක්කටකො. 2. සී. ඉ උ අලජ්ජිස්ස වා පි.

කුක්කුච්චායිතබ්බං කුක්කුච්චායිච්චා න කරොති; කුක්කුච්චායිතබ්බං න කුක්කුච්චායනීති කුක්කුච්චායිතබ්බං න කුක්කුච්චායිච්චා කරොති; එසෙසං දිවාභාගං දිවා ව රත්තිභාගං ව ආසවා වඩ්ඪන්තීති අත්ථො. අනන්තරද්වයෙපි වුත්තපටිපක්ඛවසෙන අත්ථො වෙදිතබ්බො. **සෙසං** තත්ථ තත්ථ වුත්තනයත්තා උත්තානමෙවාති.

දුක්කටවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 9.

නිස්සග්ග. - **අඤ්ඤත්‍රෙති නිට්ඨානෙන භගවතා ආපජ්ජතීති** අඤ්ඤත්‍ර යං නිට්ඨානෙන භගවතා ආපජ්ජතීති අත්ථො; එස නයො සබ්බත්ථ. තත්ථ රුහිරුප්පාදූපත්තිං නිට්ඨානෙන ආපජ්ජති. "එතරහි ඛො පනාහං භික්ඛූ අඤ්ඤමඤ්ඤං ආවුසොවාදෙන සමුදාචරාමි. න චොමම්වචනෙන එවං සමුදාචරිතබ්බං. නවකෙන ආනන්ද භික්ඛුනා ථෙරෝ භික්ඛු 'භන්තෙ'ති වා 'ආයස්මා'ති වා සමුදාචරිතබ්බො"ති වචනතො ථෙරං ආවුසොවාදෙන[1] සමුදාචරණපච්චයා ආපත්තිං **පටිනිබ්බෙ භගවතා ආපජ්ජති, නො නිට්ඨානෙන.** ඉමා දෙ ආපත්තියො ඨපෙත්වා අවසෙසා ධරන්තොපි භගවතා ආපජ්ජති, **පටිනිබ්බානෙපි.** **පවාරෙත්වා අනතිරිත්තං භුඤ්ජන්තො ආපත්තිං කාලෙ ආපජ්ජති නො විකාලෙ.** විකාලභොජනාපත්තිං පන විකාලෙ **ආපජ්ජති නො කාලෙ.** අවසෙසා **කාලෙ** වෙව **ආපජ්ජති විකාලෙ** ච. සභාගාරසෙය්‍යං **රත්තිං ආපජ්ජති.** ද්වාරං අසංවරිත්වා පතිසල්ලියනං **දිවා.** සෙසං **රත්තිං වෙව දිවා** ච. "දසවස්සොමහි. අභිරෙකදසවස්සොමහී"ති බාලො අව්‍යත්තො පරිසං උපට්ඨාපෙන්තො **දසවස්සා ආපජ්ජති නො ඌනදසවස්සා.** 'අහං පණ්ඩිතො ව්‍යත්තො'ති නවො වා මජ්ඣිමො වා පරිසං උපට්ඨාපෙන්තො **ඌනදසවස්සා ආපජ්ජති නො දසවස්සා.** සෙසං **දසවස්සා** වෙව **ආපජ්ජති ඌනදසවස්සා** ච. 'පඤ්චවස්සොමහි'ති බාලො අව්‍යත්තො අනිස්සාය වසන්තො **පඤ්චවස්සා ආපජ්ජති.** 'අහං පණ්ඩිතො ව්‍යත්තො'ති නවකො අනිස්සාය[2] වසන්තො **ඌනපඤ්චවස්සා ආපජ්ජති.** සෙසං **පඤ්චවස්සා** වෙව **ආපජ්ජති ඌනපඤ්චවස්සා** ච. අනුපසම්පන්නං පදසො ධම්මං වාචෙන්තො, මාතුගාමස්ස ධම්මං දෙසෙන්තොති එවරූපිං ආපත්තිං **කුසලචිත්තො ආපජ්ජති.** පාරාජිකසික්ඛාපච්චක්ඛානාය සංඝාදුට්ඨුල්ලඅත්තකාමපාරිචරියදුට්ඨදොසඅඛණ්ඩඡෙදපහාරදානසත්ථහාරකාදිභෙදං **අකුසලචිත්තො ආපජ්ජති.** අසංචිච්චඅභාගාරසෙය්‍යාදිං **අව්‍යාකතචිත්තො ආපජ්ජති.** යං අරහාව ආපජ්ජති, සබ්බං අව්‍යාකතවිත්තොව ආපජ්ජති. මෙථුනධම්මාදිභෙදමාපත්තිං **සුඛවෙදනාසම්ඵයුත්තා ආපජ්ජති.** දුට්ඨදොසාදිභෙදං **දුක්ඛවෙදනාසම්ඵයුත්තා.** යං සුඛවෙදනාසම්ඵයුත්තා ආපජ්ජති, තං යෙව මජ්ඣත්තෙතා හුත්වා ආපජ්ජනතා **අදුක්ඛමසුඛවෙදනාසම්ඵයුත්තා ආපජ්ජති.**

---

1. සී. 1. ආවුසවාදෙන. 2. සී. 1. අනිස්සා.

තයෝ පටිකෙඛපාති බුද්ධස්ස භගවතෝ තයෝ පටිකෙඛපා; චතුත්ථවෙයෙව මකිච්ඡකා අසනුට්ඨිකා කිලෙසසල්ලබන්ධනපටිපත්තියා අගොපනා, ඉමේ හි තයෝ ධම්මා බුද්ධේන භගවතා පටික්ඛිත්තා. අපි ච්ඡන්දයෝ පන තයෝ බුද්ධේන භගවතා **අනුඤ්ඤාතා**. තේන වුත්තං "**තයෝ අනුඤ්ඤාතා**"ති. 'දසවස්සොමහ'න්ති පරිසං උපට්ඨාපෙන්තා 'පඤ්චවස්සොමහ'න්ති නිස්සයං අගණ්හන්තෝ **බාලෝ ආපජ්ජති නෝ පණ්ඩිතෝ**.[1] උභතදසවස්සෝ 'ව්‍යත්තොමහ'න්ති බහුස්සුතත්තා පරිසං උපට්ඨාපෙන්තෝ උභතපඤ්චවස්සෝ ච නිස්සයං අගණ්හන්තෝ **පණ්ඩිතෝ ආපජ්ජති නෝ බාලෝ**; අවසෙසං **පණ්ඩිතෝ** වෙව **අපජ්ජති බාලෝ** ච. වස්සං අනුපගච්ඡන්තෝ **කාළෙ ආපජ්ජති නෝ ප්‍රවාරණං**. මහාපවාරණාය අපවාරෙන්තෝ **ප්‍රවාරණං ආපජ්ජති නෝ කාළෙ**. අවසෙසං **කාළෙ** වෙව **ආපජ්ජති ප්‍රවාරණං** ච. වස්සූපගමනං **කාළෙ කප්පති නෝ ප්‍රවාරණං**. මහාපවාරණාය පවාරණං **ප්‍රවාරණං කප්පති නෝ කාළෙ**. සෙසං අනුඤ්ඤාතකං **කාළෙ කප්පති ප්‍රවාරණං** ච.

කත්තිකපුණ්ණමාසියා පවිසිමේ දෝවිපදදිවසෙ විකපෙත්වා ඨපිතං වස්සිකසාටිකං නිවාසෙන්තෝ **හෙමන්තෙන ආපජ්ජති**. **ගුරුභණ්ඩමපන කත්තිකපුණ්ණමදිවසෙ අපචවුධාරිත්වා හෙමන්තෙ ආපජ්ජතී**ති වුත්තං. තම්පි සුවුත්තං. "වාතුම්හාසං අධිට්ඨාතුං තතෝ පරං විකපෙතු"න්ති හි වුත්තං. අතිරෙකමාසෙ සෙසෙ ගිම්හානෙ පරියෙසන්තෝ අතිරෙකමාසෙ සෙසෙ කත්වා නිවාසෙන්තෝ ච **ගිම්හෙන ආපජ්ජති** නාම. සතියා වස්සිකසාටිකාය නගෙය්‍ය කායං ඔවස්සාපෙන්තෝ **වස්සෙ ආපජ්ජති** නාම. පාරිසුද්ධි[2]උපොසථං වා අධිට්ඨාතුපොසථං වා කරොන්තෝ **සඞ්ඝෙ ආපජ්ජති**. සුත්තුද්දෙසඤ්ච අධිට්ඨාතුපොසථඤ්ච කරොන්තෝ **ගණෙ ආපජ්ජති**. එකෝ සුත්තුද්දෙසං කරොන්තෝ **පුග්ගලෙ ආපජ්ජති**. පවාරණායපි එසෙව නයෝ. සංඝුපොසථෝ ච සඞ්ඝපවාරණා ච **සඞ්ඝසෙව කප්පති**. ගණුපොසථෝ ච ගණපවාරණා ච **ගණසෙව කප්පති** අධිට්ඨානුපොසථෝ ච පවාරණා ච **පුග්ගලසෙව කප්පති**. 'පාරාජිකං ආපන්නොමහී'ති ආදීනි භණන්තෝ **වත්තුං ජානෙති න ආපත්තිං**. 'මෙත්තෙය්‍යං ධම්මං පතිසෙවී'නි ආදීනි භණන්තෝ **ආපත්තිං ජානෙති නෝ වත්තුං**. නෙව වත්තුං න ආපත්තිං **ආරොචෙති, අයං වත්තුං වෙව ජානෙති ආපත්තිඤ්ච**.

පටිවිජානෙතීති පටිවිජානි; ඤත්තාසරමෙව පටිවිජානි **ඤත්තාසර පටිවිජානි**. ඉතරසුපි එසෙව නයෝ. ද්වාරං පිදහිත්වා අන්තො ඤත්තාසරෙ ඨිතෙන පරිකම්මං කාතුං වට්ටති. උදකෙ ඔතිණ්ණෙනාපි එත දෙව වට්ටති. උභයත්ථ ඛාදතුං භුඤ්ජිතුං වා න වට්ටති. **වත්ථපරිවිජානි සඞ්ඝිකපරිභොගතාය තාය පරිවිජන්තෙන සඞ්ඝං කාතුං වට්ටති. වහනතීති** නීහරති; නීහරං වා පටික්ඛෙපං වා න ලභන්ති. **වත්ථ**

---

1. සී. 1. න පණ්ඩිතෝ. 2. සී. I. පරිසුද්ධි

මණ්ඩලං අඛණ්ඩිකාධිමරජරාහුවිමුත්තං විවටං යෙව විරොචති. න තෙසු අඤ්ඤතරෙන පටිච්ඡන්නං, තථා **සූරියමණ්ඩලං. ධම්මවිනයොපි** විවරිතා විභජිතා දෙසියමානොව විරොචති නො පටිච්ඡන්නොති.

අසෙඛසුත්ත හෙසජ්ජත කරණීයෙ අසුඤ්ඤං විසුඤ්ඤපෙතෙතා **ගිලානො ආපජ්ජති**. න හෙසජ්ජෙන කරණීයෙ හෙසජ්ජං විසුඤ්ඤපෙතෙතා **අගිලානො ආපජ්ජති**. අවසෙසං ආපත්තිං **ගිලානො** වෙව **ආපජ්ජති අගිලානො** ච. **අඤ්ඤෙ ආපජ්ජති නො** ඛණිති අනුපඛජ්ජ සෙය්‍යං කපෙපතෙතා අඤ්ඤං ආපජ්ජති; ඛණි **ආපජ්ජති නො අඤ්ඤෙ**ති සඞ්ඝිකං මඤ්චාදිං අජ්ඣොකාසෙ සන්ථරිත්වා පකක්කමන්තො ඛණි ආපජ්ජති. අවසෙසං පන **අඤ්ඤෙ** වෙව **ආපජ්ජති** ඛණි ච. **අඤ්ඤෙ ඔමාණෙති** ආගන්තුකෙ ආගන්තුකවත්තං අදස්සෙත්වා සජ්ඣායුපාහනෙ විහාරං පවිසන්තෙ උපචාරසීමං ඔක්කන්තමත්තෙතාව[1] ආපජ්ජති. ඛණිසීමායාති ගමිකෙ දූරුහණඩ්ඩපරිසාමන්තාදිගමිකවත්තං අපූරෙත්වා පක්කමන්තෙතා උපචාරසීමං අතික්කන්තමත්තෙතාව ආපජ්ජති. අවසෙසං **අඤ්ඤෙ ඔමාණෙසඤ්ච ආපජ්ජති** ඛණිසීමාය සෙසඤ්ච. සති බ්‍රඞ්ඝතරෙ අනජ්ඣිට්ඨෙ ධම්මං භාසන්තො සඞ්ඝමජ්ඣෙ ආපජ්ජති නාම. **ගණමජ්ඣෙ**පි සුගණලඤ්ඡනනිස්සෙසෙපි එසෙව නයො.

කායෙන වුට්ඨාතීති තිණ්ණං වත්ථාරනයානං යෙන වත්ථුනා කායං අවිඤ්ඤත්තිං විඤ්ඤාය දෙසෙන්තස්ස වාචාය වුට්ඨාති. වත්ථුම්පයුත්තං කායකිරියං කත්වා දෙසෙන්තස්ස **කායෙන වාචාය වුට්ඨාති** නාම. **සඞ්ඝමජ්ඣෙ** දෙසනාගාමීපි වත්ථානගාමීපි වුට්ඨාති. **ගණපුග්ගලමජ්ඣෙ** පන දෙසනාගාමීයෙව වුට්ඨාති. **ආගාළ්හාය වෙතෙය්‍යා**ති ආගාළ්හාය දළ්හාය වෙතෙය්‍ය; තජ්ජනීයකම්මාදිනතස්ස වත්තං න පූරයතො ඉච්ඡමානො සඞ්ඝො උක්ඛෙපනීයං කම්මං කරෙය්‍යාති අත්ථො. **අලජ්ජී ච හොති බාලො ච අපනතනතාය වා**ති එත්ථ "බාලො අයං ධම්මං ධම්මං න ජානාතී"ති අපනතතාය වා "ආපත්තානාපත්තිං න ජානාතී"ති න එතස්මාවත්තා කම්මං කාතබ්බං; බාලභාවමූලකං පන අපනතතත්තභාව මූලකත්තා **ආපත්තිං** ආපන්නස්ස කම්මං කාතබ්බන්ති අත්ථො. **අධිසීලෙ ගිලිච්ඡෙනෙනා** නාම ඉමෙ ආපත්තික්ඛන්ධෙ ආපන්නොති; **ආචාර විපත්තෙනා** නාම පඤ්ච ආපත්තික්ඛන්ධෙ ආපන්නොති; **දිට්ඨිවිපත්තෙනා** නාම අන්තගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතොති; තෙසං ආපත්තිං අපස්සන්තානං අපටිකරොන්තානං දිට්ඨිඤ්ච අනිස්සජ්ජන්තානංයෙව කම්මං කාතබ්බං.

කායිකො දණ්ඩො නාම පාසකාදිඝ්ඨකිලඤ්ජාදිහෙතු, අනාචාරො; **වාචසිකො දණ්ඩො** නාම මුඛාලම්බරකරණාදිහෙතු, අනාචාරො; **කායික වාචසිකො** නාම තච්චනගාරතාදිහෙතු, ඊහිපි ද්වාරෙහි අනාචාරො; **කායිකස්ස අනාචාරස්ස** නාම කායද්වාරෙ පඤ්ඤත්තසික්ඛාපද

1. ම. 1. ඔක්කන්තමත්තෙතා.

වීතික්කමෝ; වාචසිකෝ අනාචාරෝ නාම වචිද්වාරේ පඤ්ඤත්ත සික්ඛාපදවීතික්කමෝ; **කායිකවාචසිකෝ** නාම ද්වාරද්වයෙපි පඤ්ඤත්තසික්ඛාපදවීතික්කමෝ; **සාසිංසෙන උපඝාතිකේනාති** කාය ද්වාරේ පඤ්ඤත්තස්ස සික්ඛාපදස්ස අසික්ඛණේන; යෝ හි තං න සික්ඛති, සෝ තං උපඝාතෙති, තස්මා **තස්ස** තං අසික්ඛණං 'සාසිකං උපඝාතික'න්ති වුච්චති සෙසපදද්වයෙපි **එසෙව** නයෝ. **සාසිංසෙන මිච්ඡාජීවේනාති** ජංඝපෙසනිකාදිනා වා ගණ්ඩඵාල නාදිනා වා වෙජ්ජකමේන; **වාචසිකේනාති** සාසනඋග්ගහණ ආරොචනාදිනා; තතියපදං උභයසම්පයොගවසෙන වුත්තං.

අලං භික්ඛු මා භණ්ඩනන්ති 'අලං භික්ඛු මා භණ්ඩනං කරි මා කලහං. මා විවාදං කරී'ති අත්ථෝ; **න වොහරිතබ්බන්ති** න කිඤ්චි වත්තබ්බං; වදතොපි හි තාදිසස්ස න වචනං සොතබ්බං මඤ්ඤන්ති. **න කිඤ්චිදේව පවෙඛඨබ්බතොති** කිඤ්චිදේව විජ්ජනගාහාදිකෙ එකස්මිම්පි ජේට්ඨකට්ඨානෙ න ඨපෙතබ්බතාති අත්ථෝ. **ඔකාසං කාරෙතූති** 'කරොතු ආයස්මා ඔකාසං, අහං තං වත්තුකාමොත්ති එවං ඔකාසං කාරෙ න්තස්ස; **නාලං ඔකාසඛම්මං කාතූන්ති** 'කිං ත්වං කරිස්සසී'ති ඔකාසෙ න කාතබ්බෝ; **සච්චනිසං නාදාතබ්බන්ති** වචනං න ආදාතබ්බං, වච නම්පි න සොතබ්බං; යත්ථ ගහෙත්වා ගනාතුකාමෝ හොති, න තත්ථ ගන්තබ්බන්ති අත්ථෝ. **තිහඞ්ගෙහි සමන්නාගතස්ස භික්ඛුනෝ විනයොති** යං සෝ ජානාති, සෝ තස්ස විනයෝ නාම හොති. **සෝ න පුච්ඡිතබ්බොති** අත්ථෝ. **අනුසොසෝ න දාතබ්බොති** ඉදං කප්ප තිති පුච්ඡනතස්ස පුච්ඡාය ඔකාසෝ න දාතබ්බෝ; අඤ්ඤං පුච්ඡාති වත්තබ්බෝ. යොපි තං පුච්ඡති, සෝ අඤ්ඤං* පුච්ඡාති වත්තබ්බෝ. ඉති සෝ නෙව වත්තබ්බෝ නාස්ස පුච්ඡා සොතබ්බාති අත්ථෝ. **විනයෝ නු ඛොසච්චි[1]නබ්බොති** විනයපඤ්හා න සාසවේහිතබ්බෝ; කප්පියාකප්පියකථා න සංසන්දෙතබ්බා. **ඉදමප්පහායාති** එතං ධම්මවාරි පරිඤ්ඤාදිකං ලද්ධිං විජහිත්වා; **සුදං ධම්මවාදිනන්ති** ඛීණාසවං භික්ඛුං; **පාතව්‍යතං ආපජ්ජතීති** පාතව්‍යභාවං පතිසෙවනං ආපජ්ජති; **ඉදමප්පහායාති** වචනතො පන තං ධම්මවාරිපරිඤ්ඤාතං පහාය ඛීණාසවං 'මුසා මයා භණිතං. ධම්මං මේ'ති ධම්මපෙක්ඛා 'නත්ථි කාමෙසු දොසෝ'ති ලද්ධිං විජහිත්වා ගහිවිසොධනං කරෙය්‍ය; **අකුසලමූලානීති** අකුසලානි වෙව මූලානි ච; අකුසලං වා මූලානි; කුසලමූලෙසුපි එසෙව නයෝ. **දුට්ඨු චරිතානි විරූපානි වා චරිතානි දුච්චරිතානි.** සුට්ඨු චරිතානි සුන්දරානි වා චරිතානි **සුචරිතානි.** කායෙන කරණ භූතෙන කතං **දුච්චරිතං කායදුච්චරිතං.** එස නයෝ සබ්බත්ථ. සෙසං තත්ථ තත්ථ වුත්තනයත්තා උත්තානමෙවාති.

නිස්සග්ගියකථා නිට්ඨිතා.

---

1. සාසවේති.

* යොපි ඉතෝ පුච්ඡියති, තෙනාපි අඤ්ඤං ?

4. 10.

චතුක්කෙකසු **සඤ්චාවාය ආපජ්ජති පරිවාය වුට්ඨාතීති** වචීද්වාරිකං පදසොධම්මාදිභෙදං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා තිණ්ණම්පි සාරණසම්මථානං ගහොපරස්ස කම්මවාචාය වුට්ඨාති; **පරිවාය[1] ආපජ්ජති සඤ්චාවාය වුට්ඨාතීති** පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගෙ පරස්ස කම්මවාචාය ආපජ්ජති; පුග්ගලස්ස සමනුභෙ දෙසෙනෙතා සඤ්චාවාය වුට්ඨාති; **සඤ්චාවාය ආපජ්ජති සඤ්චාවාය වුට්ඨාතීති** වචීද්වාරිකං පදසොධම්මාදිභෙදං ආපත්තිං සඤ්චාවාය ආපජ්ජති; දෙසෙත්වා වුට්ඨහනෙතාපි සඤ්චාවාය වුට්ඨහති; **පරිවාය ආපජ්ජති පරිවාය වුට්ඨාතීති** යාවතතියකං සඞ්ඝාදිසෙසං පරස්ස කම්මවාචාය ආපජ්ජති; වුට්ඨහනෙතාපි පරස්ස පරිවාසසමාදානවාදීහි වුට්ඨාති; තතො පරෙපි කායද්වාරිකං **කායෙන වාචාය ආපජ්ජති**. දෙසෙනෙතා **වාචාය වුට්ඨාති**. වචීද්වාරිකං **වාචාය ආපජ්ජති**. තිණ්ණම්පාරණෙ **කායෙන වුට්ඨාති**. කායද්වාරිකං **කායෙන ආපජ්ජති**. තමෙව තිණ්ණම්පාරණෙ **කායෙන වුට්ඨාති**. වචීද්වාරිකං **වාචාය ආපජ්ජති**. තමෙව දෙසෙනෙතා **වාචාය වුට්ඨාති**. සඞ්ඝිසාමණෙරස්ස උපාසකතා පච්චත්ථරණෙන අනත්ථරතෙ[2] කායසංසග්ගෙ ලොමගණනාය ආපත්තිභෙදාපත්තිං සහ ගාරවෙය්‍යාපත්තිඤ්ච **පඤ්චතා ආපජ්ජති**. පබ්බාජෙත්වා පන ආපත්තාභාවං ඤත්වා දෙසෙනෙතා **පච්චුද්ධා වුට්ඨාති**. ජග්ගනෙතා ආපජ්ජිත්වා පන තිණ්ණම්පාරණසම්මථානං සයනෙතා **පඤ්චතා වුට්ඨාති** නාම. පවත්තිපදද්වයම්පි වුත්තානුසාරෙනෙව වෙදිතබ්බං. අවිත්තකාපත්තිං **අවිත්තඞ්ගා ආපජ්ජති** නාම. පවජ්ජා දෙසෙනෙතා **සවිත්තඞ්ගා වුට්ඨාති**. සවිත්තකාපත්තිං **සවිත්තඞ්ගා ආපජ්ජති** නාම. තිණ්ණම්පාරණසම්මථානං සයනෙතා **අවිත්තඞ්ගා වුට්ඨාති**. සෙසපදද්වයම්පි වුත්තානුසාරෙනෙව වෙදිතබ්බං.

යො සභාගං ආපත්තිං දෙසෙති, අයං දෙසනාපච්චයා දුක්කටං **ආපජ්ජනෙනා** පාචිත්තියාදිසු අඤ්ඤතරං **දෙසෙති**, තඤ්ච **දෙසෙනෙනා** දුක්කටං **ආපජ්ජති**. තං පන **ආපජ්ජනෙනා** පාචිත්තියාදිනෙ වුට්ඨාති. පාචිත්තියාදිතො ව වුට්ඨහනෙනා තං ආපත්තිං **ආපජ්ජති**. ඉති එකස්ස පුග්ගලස්ස එකමෙව පයොගං සන්ධාය "**අත්ථි ආපජ්ජනෙනා දෙසෙති**"ති ඉදං චතුක්කං වුත්තනති වෙදිතබ්බං.

තම්ම චතුක්කෙක පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගාපත්තිං **කම්මෙන ආපජ්ජති**. දෙසෙනෙතා **අකම්මෙන වුට්ඨාති**. විසඨිආදිකං **අකම්මෙන ආපජ්ජති**. පරිවාසාදිනා **කම්මෙන වුට්ඨාති**. සමනුභාසනං **කම්මෙනෙව ආපජ්ජති කම්මෙන වුට්ඨාති**. සෙසං **අකම්මෙන ආපජ්ජති, අකම්මෙන වුට්ඨාති**.

---

1. සී. 1. පරස්ස වාචාය. 2. අනත්ථතො - සඞ්ඝභෙ.

පරිකම්මාරවතුක්කෙ පඨමෝ සකපරික්ඛාරෝ, දුතියෝ සඞ්ඝිකෝ, තතියෝ චෙතියඝරාදිකෝ, චතුත්ථෝ ගිහිපරික්ඛාරෝ. සචෙ පන සෝ පත්තචීවරාදිවකථම්මහෙතුඅජ්ඣාදීනං අත්ථාය ආහටෝ හොති, අවාපුරණං දාතුං අඤ්ඤෝ වා යාගුපෙතුඤ්ච වට්ටති. **සම්මුඛාවතුක්කෙ** පාපිකාය දිට්ඨියා අපපටිනිස්සග්ගාපත්තිං සඞ්ඝස්ස **සම්මුඛාව ආපජ්ජති**. වුට්ඨාන කාලෙ පන සඞ්ඝෙන කිච්චං නත්ථීති **පරම්මුඛා වුට්ඨාති**. මිසවාසී ආදිකං **පරම්මුඛා ආපජ්ජති**. සඞ්ඝස්ස **සම්මුඛා වුට්ඨාති**. සම්බහුලාසනං සඞ්ඝස්ස **සම්මුඛා** එව **ආපජ්ජති, සම්මුඛා වුට්ඨාති**. සෙසං සම්ප ජානමුසාවාදදුභෙදං **පරම්මුඛාව ආපජ්ජ , පරම්මුඛාව වුට්ඨාති**. **අජානනාවතුක්කං අචිත්තකවතුක්කසදිසං. ලිඛිපාතුභාවෙනාති** සයිතසෙව භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුණියා වා ලිඛිපරිවත්තෙන ජාතෙ සඝාරසෙය්‍යාපත්ති හොතීති ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. උභින්නම්පි පන අසාධාරණාපත්ති ලිඛිපාතුභාවෙන වුට්ඨාති. සඝපරිලාභවතුක්කෙ යස්ස භික්ඛුනො ලිඛිතං පරිවත්තති, සො සඝලිඛිතපරිලාභෙන පඨමං උපජ්ඣාවසෙන සෙධභාවෙන ච පුරිමං පුරිසලිඛිතා ජහති, පච්ඡිමෙ ඉත්ථිලිඞ්ගෙ පතිට්ඨාති, පුරිසකුත්තපුරිසාකාරාදිවසෙන පවත්තා කායවචිවිඤ්ඤත්තියෝ පරිපස්සම්භන්ති, භික්ඛූති වා පුරිසොති වා එවං පවත්තා පණ්ණත්තියෝ නිරුජ්ඣන්ති. යානි භික්ඛූහි අසාධාරණානි ඡ වත්තාළීස සික්ඛාපදානි තෙහි අනාපත්තියෙව හොති. දුතියවිතුක්කෙ පන යස්සා භික්ඛුණියා ලිඞ්ගං පරිවත්තති, සා පච්ඡා සඞ්ඝපත්තියා වා ඡන්දහාරෙන වා **පච්ඡිමනති** සඞ්ඛං ගතං ඉත්ථිලිඞ්ගං **ජහති**. වුත්තනයෙනෙව **පුරිමනති** සඞ්ඛං ගතෙ පුරිසලිඞ්ගෙ **පතිට්ඨාති**. වුත්තනයපරිවත්තා **චි සඤ්ඤත්තියෝ පරිපස්සම්භන්ති**.[1] භික්ඛූනී වා ඉත්ථිති වා එවං පවත්තා **පණ්ණත්තියෝ නිරුජ්ඣන්ති**. යානි භික්ඛූහි අසාධාරණානි සතං තිංසං වෙ[2] සික්ඛාපදානි, තෙහි අනාපත්තියෙව හොති.

වත්තාරෝ සාමුක්කංසාති වත්තාරෝ මහාපදෙසා; තෙ හි භගවතා අනුපඤ්ඤත්තා වත්ථුසමිං සඞ්ඝං උක්කංසන්ති උක්කිපිත්වා ඨපිතත්තා සාමුක්කංසාති වුච්චන්ති. **පරිභාසාති** අපෙක්ඛාගරණියපරිභොගා; උදකං පන අකාලිකත්තා අපපටිග්ඝහිතකං වට්ටති; යාවකාලිකාදීනි අපපටිග්ඝහිතකානි අපෙක්ඛාගරිතුං න වට්ටන්ති. **වත්තාරි මහාවිකානි** කාලෙ දිස්සන්තා යථාවුත්තෙන කාලෙ වට්ටන්ති. **උපාසකා සීලවාති** පඤ්ච වා දස වා සීලානි ගොපයමානෙ; ආගන්තුකාදි චතුක්කෙ සත්තපුග්ගලතො සසීසමපාරුතො විහාරං පවිසනෙනා තත්ථ විවරණෙනා ච **ආගන්තුකඛෙත්තාව ආපජ්ජති, නො ආවාසිකඛෙත්තා**. ආවාසිකවත්තං අකරොනෙනා පන **ආවාසිකඛෙත්තා ආපජ්ජති නො ආගන්තුකඛෙත්තා**. සෙසං කායවචිද්වාරිකං ආපත්තිං උභොපි ආපජ්ජන්ති. **අසාධාරණං ආපත්තිං නෙව ආගන්තුකඛෙත්තා ආපජ්ජති, නො ආවාසිකඛෙත්තා.**

1, සී. I. පරිපස්සම්භන්ති. 2. සී. I. සත්තතිංසඤ්ච.

ගමිකවත්‍ථුකෙන ගමිකවත්‍ථුං අප්පරෙච්ච ගච්ඡන්තෙ ගමිකො ආපජ්ජති නො ආවාසිකො. ආවාසිකවත්‍ථුං අතරෙනෙත්වා ආවාසිකො ආපජ්ජති, නො ගමිකො. සෙසං උභොපි ආපජ්ජන්ති. **අසාධාරණං** උභොපි නාපජ්ජන්ති. **වච්ඡුනාහත්‍ථනාදිවත්‍ථුකෙන** වත්‍ථුනා පාරාජිකානං අඤ්ඤමඤ්ඤං වච්ඡුනාහත්‍ථතාව හොති, න **ආපත්තිනානත්තතා.** සබ්බාපි හි සා පාරාජිකාපත්තියෙව. **සඞ්ඝාදිසෙසාදිසුපි** එසෙව නයො. භික්ඛුස්ස ච භික්ඛුණියා ච අඤ්ඤමඤ්ඤං කායසංසග්ගෙ භික්ඛුස්ස සඞ්ඝාදිසෙසො. භික්ඛුණියා පාරාජිකන්ති එවං ආපත්තිනානත්තතාව හොති, න **වච්ඡුනානත්තතා.** එත්තකම්පි හි කායසංසග්ගෙ වච්ඡු. තථා ලඤ්ඡනබ්‍යඤ්ජනෙ භික්ඛුණියා පාචිත්තියං, භික්ඛුස්ස දුක්කටන්ති එවමාදිනාපෙත්ථ නයෙන යොජනා වෙදිතබ්බා. වත්‍ථුනානං පාරාජිකානං තෙරසහි සඞ්ඝාදිසෙසෙහි සද්ධිං වච්ඡුනානත්තතා වෙව ආපත්තිනානත්තතා ච. එවං සඞ්ඝාදිසෙසාදීනං අනියතාදීහි. ආදිතො චත්තාරි පාරාජිකානි එකතො ආපජ්ජනකානං භික්ඛුභික්ඛුණීනං **නෙව වච්ඡුනානත්තතා නො ආපත්තිනානත්තතා.** එසු ආපජ්ජනෙනපි සෙසා සාධාරණාපත්තියො ආපජ්ජනෙනපි එසෙව නයො **වච්ඡුඝභාගාදිවත්‍ථුකෙන** භික්ඛුස්ස ච භික්ඛුණියා ච කායසංසග්ගෙ **වච්ඡුඝභාගතා, නො ආපත්තිඝභාගතා.** වත්‍ථුසු පාරාජිකෙසු **ආපත්තිඝභාගතා, නො වච්ඡුඝභාගතා.** එස නයො සඞ්ඝාදිසෙසාදිසු. භික්ඛුස්ස ච භික්ඛුණියා ච වත්‍ථුසු පාරාජිකෙසු **වච්ඡුඝභාගතා චෙව ආපත්තිඝභාගතා ච.** එස නයො සබ්බාසු සාධාරණාපත්තීසු. අසාධාරණාපත්තියං **නෙව වච්ඡුඝභාගතා නාපත්තිඝභාගතා.** යො හි පුරිමචතුක්කෙ පඨමපදෙහා සො ඉධ දුතියො. යො ච තත්‍ථ දුතියො, සො ඉධ පඨමො. තතියචතුක්කෙපි නානාකරණං නත්‍ථි.

උපඣ්ඣායවත්‍ථුකෙන සද්ධිවිහාරිකස්ස උපඣ්ඣායෙන කත්තබ්බ වත්තස්ස අකරණෙ ආපත්තිං **උපඣ්ඣායො ආපජ්ජති, නො සද්ධිවිහාරිකො.** උපඣ්ඣායස්ස කත්තබ්බවත්තං අතරෙනෙත්වා **සද්ධිවිහාරිකො ආපජ්ජති, නො උපඣ්ඣායො.** සෙසං උභොපි ආපජ්ජන්ති. අසාධාරණං උභොපි නාපජ්ජන්ති. **ආවරියවත්‍ථුකෙනපි** එසෙව නයො. **ආදියනත්ත වත්‍ථුකෙන** පාදං වා අතිරෙකපාදං වා සහත්‍ථා **ආදියනෙන ගරුකං ආපජ්ජති.** ඌනකපාදං ගණ්හාතීති **ආණත්තියා අඤ්ඤං** පයොජෙන්තො **ලඝුකං.** එතෙන නයෙන සෙසපදත්තයං වෙදිතබ්බං. **අභිවාදනාරහවත්‍ථුකෙන** භික්ඛුණිං තාව හත්තග්ගෙ නවමභික්ඛුණිතො පට්ඨාය උපඣ්ඣායපි **අභිවාදනාරහා නො පච්චුට්ඨානාරහා. අවිසෙසෙන** ච විපකතභොජනස්ස භික්ඛුස්ස යො කොචි බුඩ්ඪතරො සට්ඨිවස්සොපි පාරිවාසිකස්ස සමීපං ගතො තදහුපසම්පන්නොපි **පච්චුට්ඨානාරහො නො අභිවාදනාරහො.** අපපටිකිත්තෙසු යානෙසු

බුද්ධෝ නවහස්ස අභිවාදනාරහෝ චෙව පච්චුට්ඨානාරහෝ ච. නව කෝ පන බුද්ධස්ස නෙව අභිවාදනාරහෝ න පච්චුට්ඨානාරහෝ. **ආසනාරහ**වතුක්කස්ස පඤ්චපදං පුරිමවතුක්කෙ දුතියපදෙන දුතිය පදඤ්ච පඤ්චපදෙන ච අත්ථතෝ සදිසං. **කාලවතුක්කෙ** පවාරෙත්වා භුඤ්ජන්තෝ **කාලෙ ආපජ්ජති නෝ විකාලෙ**. විකාලභොජනපතිං **විකාලෙ ආපජ්ජති, නෝ කාලෙ**. සෙසං **කාලෙ චෙව ආපජ්ජති, විකාලෙ ච**. අසාධාරණං නෙව **කාලෙ නෝ විකාලෙ**. **පටිග්ගහිත**වතුක්කෙ පුරෙභත්තං **පටිග්ගහිතං** සාමිසං **කාලෙ කප්පති නෝ විකාලෙ**. පානකං **විකාලෙ කප්පති**. පුනදිවසං **නෝ කාලෙ**. සත්තාහකාලිකං යාවජීවිකං **කාලෙ චෙව කප්පති විකාලෙ** ච. අත්තනො, අත්තනෝ කාලාතීතං යාවකාලිකාදිභාජනං අකප්පියමංසං උග්ගහිතකපටිග්ගහිතඤ්ච **නෙව කාලෙ කප්පති නෝ විකාලෙ**.

පච්චත්තිමවතුක්කෙ සමුද්දෙ සිවං බඤ්ඤන්තා **පච්චත්තිමෙසු ජනපදෙසු ආපජ්ජති, නෝ මජ්ඣිමෙසු**. පඤ්චවග්ගෙන උපසම්පා දෙන්තා ගණඔහණූපාහනං ධුවභාහාතවම්මච්චරණානි ච **මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු ආපජ්ජති නෝ පච්චත්තිමෙසු**. ඉමානි චත්තාරි ඉධ[1] න කප්පතීති වදන්තාපි පඨවත්තිමෙසු ආපජ්ජති. ඉධ කප්පතීති වද න්තා පන මජ්ඣිමෙසු ආපජ්ජති, සෙසාපත්තිං උභයත්ථ ආපජ්ජති. අසාධාරණං න කත්ථචි ආපජ්ජති. දුතියවතුක්කෙ පඤ්චවග්ගෙන ගණෙන ච උපසම්පදාදිවතුබ්බිධම්පි වට්ටති **පච්චත්තිමෙසු ජනපදෙසු කප්පති**. ඉදං කප්පතීති දීපෙතුම්පි තත්ථෙව කප්පති. නෝ ම ඣිමෙ. ඉදං න කප්පතීති දීපෙතුම්පත ම ඣිමෙසු ජනපදෙසු කප්පති. නෝ පච්චත්තිමෙසු. සෙසං "අනුජානාමි භික්ඛවෙ පඤ්ච ලොණානී"ති ආදිසු අනුඤ්ඤාතකං උභයත්ථ කප්පති. යම්පන අකප්පියත්තා පටික්ඛි ත්තං, තං උභයත්ථාපි න කප්පති. **අනෙනා**ආදිවතුක්කෙ අනුපඛජ්ජ සෙය්‍යාදිං **අනෙනා ආපජ්ජති නෝ ඛහි**. අජ්ඣොකාසෙ සඩ්ඝිකමඤ්චා දීනං නික්ඛිපිත්වා පානකමත්තෙපා **ඛහි ආපජ්ජති නෝ අනෙනා**. සෙසං **අනෙනා චෙව ඛහි ච. අසාධාරණං**[2] **නෝ අනෙනා න ඛහි අනෙනා සීමාදි**වතුක්කෙ ආගන්තුකෙ වත්තං න පූරෙන්තෙ **අනෙනාසීමා ඝං ආපජ්ජති**. ගම්භියෙ **ඛහිසීමාඝං**. මුසාවාදාදිං **අනෙනාසීමාඝඤ්ච ඛහි සීමාඝඤ්ච ආපජ්ජති**. අසාධාරණං න කත්ථචි. **ගාමව**තුක්කෙ **අන්තරඝරපටිසංයුත්තං** සෙඛපඤ්ඤත්තිං **ගාමෙ ආපජ්ජති නෝ අරඤ්ඤෙ**. භික්ඛුණිං අරුණං උට්ඨාපෙන්තා **අරඤ්ඤෙ ආපජ්ජති නෝ ගාමෙ**. මුසාවාදාදිං **ගාමෙ චෙව ආපජ්ජති අරඤ්ඤෙ ච**. අසාධාරණං න කත්ථචි.

වත්තාරෙ පුබ්බකිච්චාති 'සම්මජ්ජනී[3] පදීපෙ ච උදකං **ආසනෙන** චා'ති ඉමං වතුබ්බිධං පුබ්බකරණන්ති වුච්චතීති වුත්තං. 'ඡන්දපාරිසුද්ධි උතුඝඤ්ඤා භික්ඛුගණනා ච ඔවාදෙ'ති ඉමෙ පන වත්තාරෙ **පුබ්බ**

1 ම. ඉධ පන කප්පතීති. 2. සී 1. අසාධාරණං. 3. සී. 1. සම්මජ්ජනා.

කිච්චානි වෙදිතබ්බා. **චත්තාරෝ පත්තකල්ලානී** උපොසථෝ, යාව තිකා ච භික්ඛු කම්මපත්තා තෙ ආගතා හොන්ති, සභාගාපත්තියෝ න විජ්ජන්ති, වජ්ජනීයා ච තස්මිං න හොන්ති, පත්තකල්ලන්ති වුච්චති; **චත්තාරි අනුස්සාවනානීති** "එතදෙව පවෙදයං කරිත්වා අනුස්සාවං පාවිත්තිය"න්ති එවං වුත්තානි අනුපඛජ්ජසෙය්‍යාකප්පන සික්ඛාපදං, "එහාවුසෝ ගාමං වා නිගමං වා"ති සික්ඛාපදං, සාච්චෙව කුක්කුච්චඋපදඝනං, උපස්සුතිඋත්‍ථානන්ති[1] ඉමානි චත්තාරි; **චතස්සෝ භික්ඛුසම්මුතියොති** "එකරත්තෙපි වෙ භික්ඛු තිවිවරෙන විප්පවසෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා," "අඤ්ඤං නවං සත්‍ථකං කාරාපෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා," "තතොවෙ උත්තරිං විප්පවසෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා," "දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං අනුපසම්පන්නස්ස ආරොචෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා"ති එවං ආගතා තෙරසහි සම්මුතීහි මුත්තා සම්මුතියො. **ගිලානෙවතුකෙක**, අඤ්ඤභෙසජ්ජන කරණියෙ[2] ලොලතාය අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙන්තො **ගිලානො ආපජ්ජති** අභෙසජ්ජකරණියෙ[2] භෙසජ්ජං විඤ්ඤාපෙන්තො **අගිලානො ආපජ්ජති**. මුසාවාදදිං උභොපි; අසාධාරණං උභොපි නාපජ්ජන්ති. සෙසං සබ්බත්‍ථ උත්තානමෙවාති.

චතුඤ්ඤවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 7.

පඤ්චකෙසු පඤ්ච පුග්ගලා නිස්සාතී ආනන්තරියානමෙවෙතං ගහණං. **පඤ්ච ජෙදනකා ආපත්තී** නාම පමාණිකිකකෙනෙව මඤ්ච පීඨෙ තිසිදනකණ්ඩුපටිච්ඡාදිවසසිකසාටිකාසු සුගතචීවරෙ ච වෙදිතබ්බා. **පඤ්චභාණාවාරෙතී** අලජ්ජිතා අඤ්ඤතරා කුක්කුච්චපකතතා අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතා කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතාති ඉමෙහි පඤ්චහි; **පඤ්ච ආපත්තිසතා මුසාවාදපච්චයාති** පාරාජික ථුල්ලච්චය දුක්කට සඞ්ඝාදිසෙසපාචිත්තියා; **අනාමණ්ඩනවාරෙති** "සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා පුරෙභත්තං වා[3] පච්ඡාභත්තං වා කුලෙසු වාරිතතා ආපජ්ජෙය්‍යා"ති ඉමස්ස ආපුච්ඡනං වාරස්ස අභාවෙ; **අනතිට්ඨානෙති** "ගණ භොජනෙ අඤ්ඤත්‍ර සමයා'ති වුත්තසමයං අධිට්ඨහිත්වා භොජනං අධිට්ඨානං නාම; තථා අකරණං අනධිට්ඨානං. **අවිසජ්ජනා** නාම යා පරමපර භොජනෙ විසජ්ජනා වුත්තා, තස්සා අකරණං. ඉමානි හි පඤ්ච පිණ්ඩපාතිකස්ස ධුතඞ්ගනෙව පරිකුච්චතානි. **උස්සංකිතපරිසංකිතොති** යෙ පස්සන්ති, යෙ සුණන්ති, තෙහි උස්සංකිතො වෙව පරිසංකිතොව; අපි ච[4] **අකුප්පධම්මා** ඛීණාසවොපි සමානො; තස්මා අගොචරා පරිහරිතබ්බා. න හි එතෙසු සන්දිස්සමානො අයසතො වා ගරහතො වා මුච්චති. **ඔහාරිණිඛානෙති** සුසානෙ පතිතකං; **පාපණිඛානෙති** ආපණ ද්වාරෙ පතිතකං; **ථූපචීවරෙති** වම්මිකං පරිකුච්චිත්වා බලිකම්මකතං;

---

1. උපස්සුති තිට්ඨතෙති. 2. කරණීයෙන.
3. සී. 1. පුරෙභත්තං. 4. සී. 1. අපි.

ආගිසෙකිඤ්ඤානි නහානට්ඨානෙ වා රඤ්ඤා අභිසෙකට්ඨානෙ වා ඡඩ්ඩිතවිවරා; **ගණපවෙණගතානි** සුසානං නෙත්වා පුන ආනීතකං; **පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධා කායෙන වාචාය සමුට්ඨහන්තීති** පඨමෙන ආපත්තිසමුට්ඨානෙන පඤ්චාපත්තියො ආපජ්ජති, "භික්ඛු කපියභඤ්ඤදී සංයාච්කායෙ කුටිං කරොතී"ති එවං අන්තරපෙය්‍යාලෙ වුත්තාපත්තියො; **පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධා කායෙන වාචාය** වාති තදුභයෙන ආපත්තිසමුට්ඨානෙන පඤ්චාපත්තියො ආපජ්ජති, "භික්ඛු කපියභඤ්ඤදී සංචිදහිත්වා කුටිං කරොතී"ති එවං තත්‍රෙව වුත්තා ආපත්තියො. **දෙසනාගාමිනියොති** ඨපෙත්වා පාරාජිකඤ්ච සඞ්ඝාදිසෙසඤ්ච අවසෙසා; **පඤ්චකම්මානීති** තජ්ජනීයනියස්සපබ්බාජනීයපටිසාරණීයානි වත්තාරි උක්ඛෙපනීයඤ්ච කිඛ්ධම්පි එකානි පඤ්ච; **ඝාවනතිගණෙ පඤ්චාති** උක්ඛිත්තානුවත්තිකාය භික්ඛුණියා යාවතතියං සමනුභාසනාය අපපටිනිස්සජ්ජනියා පාරාජිකං ථුල්ලච්චයං දුක්කටන්ති තිස්සො, භෙදකානුවත්තකාදිඝමනුභාසකාසු සඞ්ඝාදිසෙසො, පාපිකාය දිට්ඨියා අපපටිනිස්සග්ගෙ පාචිත්තියං; **අදින්නන්ති** අසෙඤ්ඤන අදින්නං; **අවිදිතන්ති** පතිගණ්හාමීති චෙතනාය අභාවෙන අවිදිතං; **අකප්පියන්ති** පඤ්චහි සමණකප්පෙහි අකප්පියකතං; යං වා පනඤ්ඤම්පි **අකප්පියමංසං** අකප්පිය[1]භොජනං; **අභතාභිහිත්තන්ති** පච්චරෙච්චා අභිහිත්තං අකතං; **සම්මජ්ජදුන්නානි** තටසම්මජ්ජාදිදුන්නං; **උසභදුන්නානි** ගොගණසස අන්තරෙ උසභවිස්සජ්ජිතං; **චිත්තභාවම්දුන්නානි** ආවාසං කාරෙච්චා තත්‍ථ චිත්තකම්මං කාරෙතුං වට්ටති. ඉදමපන පටිභානචිත්තකම්මදුනං සඞ්ගාය වුත්තං. ඉමානි හි පඤ්ච කිඤ්චාපි ලොකස්ස පූසඤ්ඤකම්ම සම්ම තානි, අථ ඛො අප්පඤ්ඤානි අකුසලානි යෙව. **උපපත්තිං**[2] **පටිභානන්ති** එත්‍ථ පටිභානන්ති කථෙතුකම්‍යතා වුච්චති. ඉමෙ පඤ්ච **දුප්පටිවිත්තොදාඝාති** න සුපපටිවිත්තොදයා; උපායෙන පන කාරණෙන අනුරූපාහි පච්චවෙක්ඛණඅනුසාසනාදීහි සක්කා පටිවිත්තොදෙතුන්ති අත්‍ථො.

සඞ්ඝචිත්තං පසීදතීති එත්‍ථ ඉමානි වත්‍ථූනි:-

ඛාටකඤ්ඣරවාසි[3] **ථූසඤ්ඤදෙවත්‍ථෙරෙ** කිර චෙතියඞ්ගණං සම්ම ජ්ජිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා සිඤ්චුවාරකුසුමසන්ථතම්හි සම විපඤ්කිණ්ණවාලිකං චෙතියඞ්ගණං ඔලොකෙන්තො බුද්ධාරම්මණං පීතිපාමුජ්ජං උපපාදෙත්වා අට්ඨාසි. තස්මිං ඛණෙ මාරො පඛුතපාදෙ නිඛුත්තකාලමක්කටො විය හුත්වා චෙතියඞ්ගණෙ ගොමයං විප්පකිර නෙන්තා ගතො. ථෙරො තාසඤ්ඤි අරහත්තං පාපුණිතුං. සම්මජ්ජිත්වා අගමාසි. දුතියදිවසෙපි ජරග්ගවෙ හුත්වා තාදිසමෙව විප්පකාරං අකාසි. තතියදිවසෙ වඤ්චකපාදමනුස්සත්තභාවං නිම්මිනිත්වා පාදෙ පරිකඩ්ඪ නෙත්වා අගමාසි. ථෙරෙ "එවරූපො බිහච්චපුරිසො සමන්තා යොජන පමාණෙසු ගොචරගාමෙසු නත්ථි. සියා නු ඛො මාරොති" විතක්ක ත්වා "මාරොසි නු?"නති ආහ. "ආම භන්තෙ මාරොමි. න දුනි තෙ

---

1 සී. 1. අකප්පියං. 2 උපපත්තා.

3. ඛාළඤ්ඣාළ-සාරත්‍ථදීපනියං සී. මූ. කාලඤ්ඣාර. ඝට ඤඤ්ඣාර -

4. පාදෙසු පරිකඩ්ඪනෙන. (ජා. අ. ඨ) 7. - 25.

වඤ්චතුං අසක්ඛි"නන්ති. "දිට්ඨපුබ්බො තයා තථාගතො?"ති. "ආම දිට්ඨපුබ්බො"ති. "මාරො නාම මහානුභාවො හොති, ඉඞ්ඝ තාව බුද්ධිඤ්ඤ භගවතො අත්තභාවසදිසං අත්තභාවං නිම්මිණාහි"ති. "න සක්කා භන්තෙ තාදිසං රූපං නිම්මිණිතුං. අපි ච ඛො පන තංසරික්ඛකං පතිරූපකං නිම්මිණිස්සාමි"ති සකත්තභාවං විජහිත්වා බුද්ධරූපසදිසෙන අත්තභාවෙන අට්ඨාසි. ථෙරො මාරං ඔලොකෙත්වා "අයං තාව සරාගදෝසමොහො එවං හොතුකාමො. කථන්නු ඛො භගවා? සෝ හි[1] සබ්බසෝ විතරාගදෝසමොහො"ති බුද්ධාරම්මණං පීතිං පවිලඞ්ඝිත්වා විපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා අරහත්තං පාපුණි මාරො "වඤ්චිතොම්හි තයා භන්තෙ"ති ආහ ථෙරෝ පි "කිං අත්ථි ජරමාර, තාදිසං වඤ්චතුං"නන්ති ආහ.

ලොඛනගර[2]විහාරෙපි **දත්තෝ** නාම දහරභික්ඛු වෙනෙයඛගණං සම්මජ්ජිත්වා ඔලොකෙන්තො ඔදාතකසිණං පවිලඞ්ගි. අථස්ස සමාපත්තිලාභිනො නිබ්බත්තෙසි. තතො විපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා ඵලත්තයං සච්ඡාකාසි.

පරිවත්තං පඝිදතීති එත්ථ ඉමාහි වත්ථූහි:

නිස්සෝ නාම දහරභික්ඛු **ජම්බුකොලවෙනෙයඛගණං** සම්මජ්ජිත්වා සඞ්කාරඡඩ්ඩනිං හත්ථෙන ගහෙත්වා අට්ඨාසි. තස්මිං ඛණෙ **නිස්සදත්ත**ත්ථෙරෝ නාම නාවාතො ඔරුය්හ වෙනෙයඛගණං ඔලොකෙන්තො භාවිතවිත්තෙන සමථවිපස්සනානි සඳ්ධා පඤ්ඤාභඝසං පුච්ඡි. ඉතරෝ සබ්බං විස්සජ්ජෙසි. අඤ්ඤතරස්මිම්පි විහාරෙ ථෙරෝ වෙනෙයඛගණං සම්මජ්ජිත්වා වත්තං පරිවත්තෙසි. **සොණත්ත**ත්ථවිසයතො වෙනෙයවඳනකා වත්තාරෝ ථෙරා ආගන්ත්වා වෙනෙයඛගණං දිස්වා අන්තෙ අපවිසිත්වා ද්වාරෙගෙව ඨත්වා එකො ථෙරෝ අට්ඨ කපෙ අනුස්සරි. එකො සොළස. එකො වීසති. එකො තිංස කපෙ අනුස්සරි.

දෙවතා අත්තමනා හොන්තීති එත්ථ ඉදං වත්ථු:

එකස්මිං කිර විහාරෙ එකො භික්ඛු වෙනෙයඛගණඤ්ච බොධියඛගණඤ්ච සම්මජ්ජිත්වා නහායිතුං ගතො. දෙවතා ඉමස්ස විහාරස්ස කතකාලතො පට්ඨාය එවං වත්තං පූරෙත්වා සම්මට්ඨපුබ්බං භික්ඛු නත්ථීති පඤ්ඤාවිත්තා පුප්ඵහත්ථා අට්ඨංසු. ථෙරෝ ආගන්ත්වා "කතර ගාමවාසිකත්ථා"නි ආහ. "භන්තෙ ඉඛෙව වසාම. ඉමස්ස විහාරස්ස කතකාලතො පට්ඨාය එවං වත්තං පූරෙත්වා සම්මට්ඨපුබ්බං භික්ඛු නත්ථීති තුම්හාකං භන්තෙ වත්තෙ පසීදිත්වා පුප්ඵහත්ථා ඨිතම්හා"නි දෙවතා ආහංසු.

පාසාදිකසංවත්තනිකන්ති එත්ථ ඉදං වත්ථු:

එකං කිර අමච්චපුත්තං **අභයත්ථෙරං**ඤ්ච ආරබ්භ අයං කථා උදපාදි: "කින්නු ඛො අමච්චපුත්තො පාසාදිකො? **අභයත්ථෙරෝ**?"ති. උභොපි තෙ එකස්මිං යානෙ ඔලොකෙස්සාමීති සඤ්ඤිකා අමච්චපුත්තං

---

1. සී, ඉ, උ. භගවා න හොතීති.
2. ලාඛනගර - සාරත්ථදීපනියං.

අලඞ්කරිත්වා මහාවෙත්තියං වන්දුපෙස්සාමාති අගමංසු. ථෙරම්පාපි පංසුකූලිකං චීවරං කාරෙත්වා පුත්තස්ස පහිණි. 'පුත්තො මේ කෙසෙ ඡින්දිත්වා ඉමං චීවරං පාරුපිත්වා භික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතෝ මහාවෙත්තියං වන්දතූ'ති. අමච්චපුත්තොපි සත්තපරිවුතො පාචීනද්වාරෙන වෙත්තියඞ්ගණං ආරුළ්හෝ. **අථ ඛෝ සෝ සත්තෙ** භික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතෝ දක්ඛිණද්වාරෙන වෙත්තියඞ්ගණං ආරුහිත්වා වෙත්තියඞ්ගණෙ තෙන සදධිං සම්මොදනීයං කත්වා ආහ: "කිං නු ඛෝ ආවුසෝ මහාලඤ්ඡකත්ථෙරස්ස සම්මඨඨඨානෙ කවචරං ඡඩ්ඩෙත්වා මයා සදධිං යුගග්ගාහං ගණ්හාසී?"ති. අතීතත්තභාවෙ කිර **අහෝසි සෝ** මහාලඤ්ඡකත්ථෙරෝ නාම ත්‍රුත්වා **සාවරණාගමෙ** වෙත්තියඞ්ගණං සම්මජ්ජි. අමච්චපුත්තොපි මහාඋපාසකො ත්‍රුත්වා සම්මට්ඨට්ඨානෙ කවචරං ගහෙත්වා ඡඩ්ඩෙසි.

සඤ්ඤාඝනං ඛණං හොතීති ඉදං සම්මජ්ජනවත්තං නාම බුද්ධාදිගුණනිස්සිතං, තස්මා තං කරොන්තෙන සඤ්ඤාඝනං කතං හොති. තන්‍රිදං වත්ථු:

ආයස්මා කිර සාරිපුත්තෙත්ථෙරො **නිම්මිවණං** ගන්ත්වා එකස්මිං පබ්භාරෙ අසම්මජ්ජිත්වාව නිරොධං සමාපජ්ජිත්වා නිසීදි. භගවා ආවජ්ජන්තොපි ථෙරස්ස අසම්මජ්ජිත්වා නිසින්නභාවං ඤත්වා අඤ්ඤෙන ගන්ත්වා[1] ථෙරස්ස පුරතො අසම්මට්ඨට්ඨානෙ පදුමානි දස්සෙත්වා පච්චාගඤ්ඡි. ථෙරො සමාපත්තිතො වුට්ඨිතො භගවතො පදුමානි දිස්වා ඛලවහිරොත්තපං පවත්තපට්ඨාපෙත්වා ජනපදුකෙහි පතිට්ඨාය "අසම්මජ්ජිත්වා නිසින්නභාවං වත මෙ සත්ථා අඤ්ඤාසි. සබ්බසම්ජෙඛ දුනි වොදනං කාරෙස්සාමී"ති දසබලස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා වන්දිත්වා නිසීදි. භගවා "කුහිං ගතොසි, සාරිපුත්තා?"ති වත්වා "න පතිරූපං දුනි[2] තෙ මඤ්ඤං අනන්තරෙ ඨානෙ ඨත්වා විවරන්තස්ස අසම්මජ්ජිත්වා නිසීදිතු"නති ආහ. තතො පට්ඨාය ථෙරො ගණ්ඨිකපට්ටිඝට්ටනට්ඨානෙපි තිට්ඨන්තො පාදෙන කවචරං විඝ්ඨෙත්වාව නිට්ඨති.

අත්තනො භාසපරිඝත්තං න උග්ගණ්හාතීති "ඉමස්මිං වත්ථුස්මිං එත්තකං සුත්තං උපලබ්භති. එත්තකො විනිච්ඡයො. එත්තකං සුත්තඤ්ච විනිච්ඡයඤ්ච වක්ඛාමී"ති එවං අත්තනො භාසපරිඝත්තං න උග්ගණ්හාති. "අයං වොදකස්ස පුරිමකථා. අයං පච්ඡිමකථා. අයං වුදිතකස්ස පුරිමකථා. අයං පච්ඡිමකථා. එත්තකං ගයන්තුපගං. එත්තකං න ගයන්තුපග"නති එවං අනුග්ගණ්හනතො පන **පරස්ස භාසපරිඝත්තං න උග්ගණ්හාති** නාම. **ආපත්තිං න ජානාතීති** පාරාජිකං වා සඞ්ඝාදිසෙසං වාති සත්තන්නං ආපත්තික්ඛන්ධානං නානාකරණං[3] න ජානාති. මූලන්ති දෙ ආපත්තියා මූලානි: කායො ච වාචා ච, තානි න ජානාති. **සමුදයන්ති** ඡ ආපත්තිසමුට්ඨානානි ආපත්තිසමුදයො නාම, තානි න ජානාති. පරාජිකාදීනං වත්ථුං න ජානාතීතිපි වුත්තං

1. සී 1. අඤ්ඤෙනාගන්ත්වා. 2. සී. 1. පතිරූපං.
3. සී. 1. නානාකාරණං.

හොති. **නිරොධනති** 'අයං ආපත්ති දෙසනාය නිරුජ්ඣති, වූපසම්මති. අයං වුට්ඨානෙනා'ති එවං ආපත්තිනිරොධං න ජානාති. **සත්ත සමථෙ අජානන්තා පන ආපත්තිනිරොධගාමිනිං පටිපදං න ජානාති** අධිකරණපඤ්හෙ: **අධිකරණං** නාම චත්තාරි අධිකරණානි. **අධිකරණස්ස මූලං** නාම තෙත්තිංස මූලානි: විවාදාධිකරණස්ස ඒාදස මූලානි; අනුවාදාධිකරණස්ස වුද්ධස, ආපත්තාධිකරණස්ස ඡ, කිච්චාධිකරණස්ස එකං. තානි පරතො ආවිභවිස්සන්ති. **අධිකරණසමුදයා** නාම අධිකරණසමුට්ඨානං; විවාදාධිකරණං අට්ඨාරස භෙදකරවත්ථූනි නිස්සාය උපජ්ජති; අනුවාදාධිකරණං වතස්සො විපත්තියො; ආපත්තාධිකරණං සත්තාපත්තික්ඛන්ධා; කිච්චාධිකරණං චත්තාරි සඞ්ඝකිච්චානීති ඉමං විභාගං න ජානාති'නි අත්ථො. **අධිකරණනිරොධං න ජානාතීති** ධම්මෙන විනයෙන සත්ථුසාසනෙන මූලා මූලං ගන්ත්වා විනිච්ඡයසමථං පාපෙතුං න සක්කොති; "ඉදං අධිකරණං දිට්ඨි, ඉදං වත්තු, ඉදං නීති, ඉදං එකෙන සමථෙන සමථා'නි එවං සත්ත සමථෙ අජානන්තා පන අධිකරණනිරොධගාමිනිං පටිපදං න ජානාති නාම. **වත්ථුං න ජානාතීති** 'ඉදං පාරාජිකස්ස වත්ථු, ඉදං සඞ්ඝාදිසෙසස්සා'නි එවං සත්තන්නං ආපත්තික්ඛන්ධානං වත්ථුං න ජානාති. **නිදානන්ති** "සත්තන්නං නිදානානං ඉදං සික්ඛාපදං එත්ත පඤ්ඤත්තං, ඉදං එත්ථා"නි න ජානාති. **පඤ්ඤත්තිං න ජානාතීති** තස්මිං තස්මිං සික්ඛාපදෙ පඤ්ඤත්තිං න ජානාති. **අනුසන්ධිවචනපථන්ති** පුනපුනං[1] පඤ්ඤත්තිං න ජානාති **අනුසන්ධිවචනපථන්ති** කථානුසන්ධිවිනිච්ඡයානුසන්ධිවසෙන වත්ථුං න ජානාති; **ඤත්තිං න ජානාතීති** සම්බන්ධ සම්බං ඤත්තිං න ජානාති. **ඤත්තියා කරණං න ජානාතීති** ඤත්තිකිච්චං න ජානාති. ඔසාරණාදීසු නවසු ඨානෙසු ඤත්තිකම්මං නාම හොති. ඤත්තිදුතියඤත්ති චතුත්ථකම්මෙසු ඤත්තියා කම්මපත්තො හුත්වා නිට්ඨිතති න ජානාති. **න පුබ්බකුසලො හොති න අපරකුසලොති** පුබ්බෙ කතෙතබ්බඤ්ච, පච්ඡා කතෙතබ්බඤ්ච න ජානාති. ඤත්ති නාම පුබ්බෙ ඨපෙතබ්බා, පච්ඡා න ඨපෙතබ්බාතිපි න ජානාති. **අකාලඤ්ඤූ ච හොතීති** කාලං න ජානාති; අනජ්ඣිට්ඨෝ අයාචිතො හාසති, ඤත්තිකාලම්පි ඤත්තිවෙත්තම්පි ඤත්තිඔකාසම්පි න ජානාති.

මඤ්ඤතා සමාමූළ්හතනාති කෙවලං අඤ්ඤුණෙන මොමූහභාවෙන ධූතඞ්ග ආනිසංසං අජානිත්වා; **පාපිච්ඡාති** තෙන අරඤ්ඤවාසෙන පවිවෙකාභං පත්ථයමානො; **පච්චෙකඤාති** සාගචිත්තුප්පත්තිවෙකං; **ඉදමත්ථිතඤාති** ඉමාය කල්‍යාණාය පටිපත්තියා අත්ථො එතස්සාති– ඉදමත්ථි, ඉදමත්ථිනො භාවො – ඉදමත්ථිතා; තං ඉදමත්ථිතං[2] යෙව නිස්සාය න අඤ්ඤං කිඤ්චි ලොකාමිසන්ති අත්ථො. **උපොසථං න ජානාතීති** නවවිධං උපොසථං න ජානාති; **උපොසථඞ්ගම්මතා**

1, සී. 1. පුනපපුනං. 2. සී. 1 ඉදමවත්ථිතං.

අධමේමන වග්ගාදිහෙදං චතුබ්බිධං උපොසථකම්මං න ජානාති; **පාති මොක්ඛන්ති** ද්වෙ මාතිකා න ජානාති; **පාතිමොක්ඛුද්දෙසන්ති** සබ්බම්පි නවවිධං පාතිමොක්ඛුද්දෙසං න ජානාති; **පවාරණන්ති** නවවිධං පවාරණං න ජානාති; **පවාරණකම්මං** උපොසථකම්මසදිසමෙව.

අපාසාදික පඤ්චක - **අපාසාදිකන්ති** කායදුච්චරිතාදි අකුසල කම්මං වුච්චති; **පාසාදිකන්ති** කායසුචරිතාදි කුසලකම්මං වුච්චති; **අතිවෙලන්ති** වෙලං අතික්කම්ම බහුතරං කාලං කුලෙසු අපපං විහරති අත්ථො. **ඔසාරෙතීති** කිලෙසානං අනොසාරණං: **සඞ්කිලිට්ඨන්ති** දුට්ඨුල්ලාපත්තිං කායසංසග්ගාදිහෙදං; **විසූදධිපඤ්චකෙ පවාරණ** ගහණෙන නවවිධාපි පවාරණා වෙදිතබ්බා සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

පඤ්චකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 8.

ඡක්කෙකසු - **ඡ සාමීවිසොති** "සො ව භික්ඛු අනබ්භිතො. තෙ ව භික්ඛු ගාරය්හා. අයං තත්ථ සාමීචි" "යූසඤ්ඤාතායසමන්නාහා සඝං. මා වො සඝං විනස්සාහි අයං තත්ථ සාමීචි," "අයං තෙ භික්ඛු පත්තො යාව හෙදනාය ධාරෙතබ්බොති අයං තත්ථ සාමීචි," "තතො නීහරිත්වා භික්ඛූහි සද්ධිං සංවිභජිතබ්බං. අයං තත්ථ සාමීචි," "අදසුතබ්බං පරිපුච්ඡිතබ්බං පරිපඤ්හිතබ්බං. අයං තත්ථ සාමීචි," "යස්ස භවිස්සති සො හරිස්සතීති අයං තත්ථ සාමීචි" ඉති ඉමා භික්ඛුපාතිමොක්ඛෙයෙව ඡ සාමීචියො. **ඡ ඡජ්ජනාඝාතා** පඤ්චකෙ වුත්තා පඤ්ච, භික්ඛුණීනං උදකසාටිකාය සද්ධිං ඡ; **ඡහාඛාරෙහීති** අලජ්ජිතා **අසඤ්ඤතා** කුඤ්ඤ චවපනතා අකපපියෙ කපපියසඤ්ඤිතා කපපියෙ අකපපියසඤ්ඤිතා සතිසමෙමොසාති; තත්ථ එකරත්තඡාරත්තසත්තාහාතික්කමාදීසු ආපත්තිං සතිසමෙමොසෙන ආපජ්ජති. සෙසං වුත්තනයමෙව. **ඡ ඨානිසංසා විනිච්ඡරෙති** පඤ්චකෙ වුත්තා පඤ්ච, තස්සාධෙය්‍යා උපොසථොති ඉමිනා සද්ධිං ඡ. **ඡ පරමානීති** "දසාහපරමං අතිරෙක චීවරං ධාරෙතබ්බං," "මාසපරමං තෙන භික්ඛුනා තං චීවරං නික්ඛිපිතබ්බං," "සත්තාහපරමං තෙන භික්ඛුනා තතො චීවරං සාදිතබ්බං," "ඡක්ඛත්තුපරමං තුණ්හීභූතෙන උදික්ඛිත්ත ඛාතබ්බං", "නවං පන භික්ඛුනා සත්ථං කාරාපෙත්වා ඡබ්බස්සානි ධාරෙතබ්බන්ති ඡබ්බස්සපරමං තං[1] ධාරෙතබ්බං", "තියොජනපරමං සහත්ථා හාරෙතබ්බානි", "දසාහ පරමං අතිරෙක පත්තො ධාරෙතබ්බො", "සත්තාහපරමං සන්නිධිකාරකං පරිභුඤ්ජිතබ්බානි", "ඡාරත්තපරමං තෙන භික්ඛුනා තෙන චීවරෙන විප්පවසිතබ්බං", "චතුඤ්චංසපරමං, අඩ්ඪතෙය්‍යඤ්චංසපරමං, ඛුද්දකුලපබ්බපරමං ආදාතබ්බං, අවඩ්ඪඛුලපරමං[2] මඤ්චපටිපාදකං, 'අවඩ්ඪඛුලපරමං දන්තකට්ඨ"න්ති ඉති ඉමානි චුද්දස පරමානි. තත්ථ පඨමානි

1. සී 1. ඡබ්බස්සපරමතා. 2 අඩ්ඪඛුලපරමං.

ඡ එකං ඡක්ඛං, තතෝ එකං අපනෙත්වා සෙසෙසු එකෙකං පක්ඛිපිත්වාති ආදිනා නයෙන අසුසුනිපි ඡක්ඛාති කාතබ්බාති. **ඡ ආපත්තිසතානීති** තීණි ඡක්ඛානි අනන්තරපෙය්‍යාලෙ වුත්තානි. **ඡ ඛන්ධකානීති** තජ්ජනීය නියස්ස පබ්බාජනීය පටිසාරණීයානි වත්තාරි, ආපත්තියා අදස්සනෙ ච අපටිකම්මෙ ච වුත්තඤ්චමපි එකං පාපිකාය දිට්ඨියා අපටිනිස්සග්ගෙ එකන්ති ඡ. **නහානෙනේති** ඔරෙනද්ධමාසං නහානෙන; විපත්තන්විවර ආදි ඡක්ඛඤ්චං යාවතිකඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨං, සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

ඡක්ඛකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 9.

සත්තකෙසු – **සන්ත සාමීචියොති** පුබ්බෙ වුත්තෙසු ඡසු "සා ව භික්ඛුණී අනඛහිතා. තා ව භික්ඛුණියො ගාරය්හා. අයං තත්ථ සාමීචී"ති ඉමං පක්ඛිපිත්වා සත්ත වෙදිතබ්බා. **සන්ත අධම්මිකා පටිඤ්ඤාත කරණාති** "භික්ඛු පාරාජිකං අජ්ඣාපන්නොා හොති. පාරාජිකෙන චොදියමානො 'ඝඩාදිසෙසං අජ්ඣාපන්නොාමහි'ති පටිජානාති. තං සඞ්ඝා සඞ්ඝාදිසෙසෙන කාරෙති, අධම්මිකං පටිඤ්ඤාත කරණන්ති එවං සමථක්ඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨා. **ධම්මිකාපි** තත්ථෙව නිද්දිට්ඨා. **සන්තානං අනාපත්තී සන්තානාභරණීසෙන ගන්තුන්ති** වස්සූපනායිකක්ඛන්ධකෙ වුත්තං. **සන්තානිසංසා චීනසඞ්ඝරති** 'තස්සාධෙය්‍යෙ උපොසථෝ පවාරණා"ති ඉමෙහි සද්ධිං පඤ්චකෙ වුත්තා පඤ්ච සත්ත හොන්ති. **සන්ත පරමානීති** ඡකෙක වුත්තානි යෙව සත්තකවසෙන යොජෙතබ්බානි. **සන්තවීවරන්ති** ආදීනි දෙ සත්තකානි කඨිනක්ඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨානි. **භික්ඛුස්ස න හොන්ති ආපත්ති දට්ඨබ්බා, භික්ඛුස්ස හොන්ති ආපත්ති දට්ඨබ්බා** භික්ඛුස්ස හොති **පටිඤ්ඤාතබ්බාති** ඉමානි තීණි සත්තකානි, දෙ අධම්මිකානි. එකං ධම්මිකං. **තානි** තීණිපි වමෙපෙය්‍යකෙ නිද්දිට්ඨානි. **අසද්ධම්මාති** අසතං ධම්මා, අසන්තා වා ධම්මා; අසොභනා හීනා ලාමකාති අත්ථෝ. **සද්ධම්මාති** සතං බුද්ධාදීනං ධම්මා, සන්තෝ වා ධම්මා සුන්දරා උත්තමාති අත්ථෝ. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සත්තකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 10.

අට්ඨකෙසු–**අට්ඨානිසංසෙති** 'න මයං ඉමිනා භික්ඛුනා සද්ධිං උපොසථං කරිස්සාම. විනා ඉමිනා භික්ඛුනා උපොසථං කරිස්සාම. න මයං ඉමිනා භික්ඛුනා සද්ධිං පවාරෙස්සාම. සඞ්ඝකම්මං කරිස්සාම. ආසනෙ නිසීදිස්සාම. යාගුපානෙ නිසීදිස්සාම. භත්තග්ගෙ නිසීදිස්සාම. එකාවුත්තෙන වික්කමිස්සාම. යථා බුද්ධං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ජලිකම්මං සාමීචි

කම්මං කරිස්සාම. විනා ඉමිනා භික්ඛුනා කරිස්සාමා"ති එවං කොසම්බක කක්ඛකෙ[1] වුත්තෙ ආනිසංසෙ. දුතියඅථකෙපෙ එසෙව නයො. තමපිහි එවමෙව කොසම්බකකක්ඛකෙ වුත්තං. **අථඛ සාවනහේතුකා**ති භික්ඛුනං තෙරසකෙ වත්තාරො භික්ඛුණීනං සත්තරසකෙ භික්ඛුනි අසා ධාරණා වත්තාරොති අථඛ. **අථඛනාකාරෙති කුලානි දූසෙනීති** කුලානි දූසෙති පුපෙථන වා ථලෙන වා වුණ්ණෙන වා මත්තිකාය වා දන්ත කථෙන වා වෙළුයා වා වෙජ්ජිකාය වා ජඞ්ඝපෙසනිකෙන වාති ඉමෙහි අථඛහි. **අථඛ මානිකා** චිවරකක්ඛකො, අපරා අථඛ කඨිනකක්ඛකෙ වුත්තා. **අථඛනි අසද්ධම්මෙනා**ති ලාභෙන අලාභෙන යසෙන අයසෙන සක්කාරෙන අසක්කාරෙන පාපිච්ඡතාය පාපමිත්ත තාය.[2] **අථඛ ලොකධම්මා** නාම ලාභො සාරාගො, අලාභෙ පටි විරොධො; එවං යසෙ අයසෙ පසංසාය නින්දාය සුඛෙ සාරාගො, දුක්ඛෙ පටිවිරොධොති. **අථඛඛිගිහකා මුඛාවාදූ**ති "විනිධාය සඤ්ඤ"න්ති ඉමිනා සද්ධිං පාළියං ආගතෙහි සත්තහාකි අථඛහි අඔහකි අථඛඛිකො **අථඛ උපොසථඛඛානී**ති

"පාණං න හානෙ න ච 'දින්නමාදියෙ
මුසා න භාසෙ න ච මජ්ජපො සියා,
අබ්‍රහ්මචරියා විරමෙය්‍ය මෙථුනා
රත්තිං න භුඤ්ජෙය්‍ය විකාලභොජනං,

මාලං න ධාරෙ න ච ගන්ධමාවරෙ
මඤ්චෙ ච්මාඝං ච සයෙථ සන්ථතෙ,
එතඤ්හි අථඛඞ්ගිකමාහුපොසථං
බුද්ධෙන දුක්ඛන්තගුනා පකාසිත"න්ති

එවං වුත්තානි. **අථඛ දූසනෙසඛඛානී**ති "ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සොතා ව හොති සාවෙතා චා"ති ආදිනා නයෙන සඞ්ඝභෙදකෙ වුත්තානි. **නිස්සීසවත්තානී** මහාඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨානි. **අනතිරිත්තා** ව **අති රිත්තා** ව පවාරණ සික්ඛාපදෙ නිද්දිට්ඨා. **අථඛනතං පවුට්ඨානඛඛ**න්ති භත්තග්ගෙ බුඤ්ඣන්තිකභික්ඛුණීනං, ආසනමපි තාසංයෙව දාතබ්බං. **උපා ඉඣාති** විඤාඣ; **අථඛානිසංසා විනඤඛඛරෙ**ති පඤ්චකෙ වුත්තෙසු පඤ්චසු "තස්සාධෙය්‍යා උපොසථො, පවාරණා, සඞ්ඝකම්ම"න්ති ඉමෙ තයො පක්ඛිපිත්වා අථඛ වෙදිතබ්බා. **අථඛ පරමානී**ති පුබ්බෙ වුත්ත පරමානෙව අථඛතාවසෙන යොජෙත්වා වෙදිතබ්බානි. **අථඛසු ඛම්මසු සම්මා වත්තිනඛඛ**න්ති "න පකතත්තස්ස භික්ඛුනො උපොසථො ඨපෙ තබ්බො. න පවාරණා ඨපෙතබ්බා"ති ආදිනා නයෙන සමථක්ඛන්ධකෙ නිද්දිට්ඨෙසු අථඛසු; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

අථඛඛවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

1. සී. 1. කොසම්බකඛ. 2. සී. 1. පාපමිච්ඡතාය.

4. 10.

නවකෙසු-**නව ආඝාතවත්ථූනීති** "අනත්ථං මෙ අවධී"ති ආදීනි නව; **නව ආඝාතපටිවිනයාති** "අනත්ථං මෙ අවධි, තං කුතෙත්ථ ලබ්භා"ති, ආඝාතං පටිවිනෙනී"ති ආදි නව;[1] **නව විනිබන්ධවත්ථූනීති** නවහි ආඝාත වත්ථූහි ආරති විරති පටිවිරති සෙතුඝාතො.[2] **නවහි සඤ්ඤා හිජ්ජතීති** "නවත්තං වා උපාලි අනිරෙකත්තවත්තං වා සඤ්ඤාජී වෙව හොති සඤ්ඤිදෙ වා"ති. **නව පරමාණීනි** පුබ්බෙ වුත්තපරමාණෙව නවක වසෙන යොජෙත්වා වෙදිතබ්බානි. **නව තණ්හාමූලකා** නාම තණ්හං පටිච්ච පරියෙසනා, පරියෙසනං පටිච්ච ලාභො, ලාභං පටිච්ච විනිච්ඡයො, විනිච්ඡයං පටිච්ච ඡන්දරාගො, ඡන්දරාගං පටිච්ච අජ්ඣොසානං, අජ්ඣොසානං පටිච්ච පරිග්ගහො, පරිග්ගහං පටිච්ච මච්ඡරියං, මච්ඡරියං පටිච්ච ආරක්ඛා, ආරක්ඛාධිකරණං දණ්ඩාදානසත්ථාදීන[3]කලහවිග්ගහ විවාදතුවංතුවංපෙසුඤ්ඤමුසාවාදා. **නවච්ඡමානානීති** "සෙය්‍යස්ස සෙය්‍යොහමස්මී"ති මානාදයො. **නව වීවරානීති** තිචීවරන්ති වා වස්සික සාටිකාති වා ආදිනා නයෙන වුත්තානි. **න විකප්පෙතබ්බානීති** අධිට්ඨිතකාලතො පට්ඨාය න විකප්පෙතබ්බානි. **නව අධම්මිකානි දානානීති** සඞ්ඝස්ස පරිණතං අඤ්ඤසඞ්ඝස්ස වා චෙතියස්ස වා පුග්ගලස්ස වා පරිණාමෙතීති එවං වුත්තානි; **නව පටිග්ගහා-පරිභොගාති** එතෙසං යෙව දානානං පටිග්ගහා ව පරිභොගා ව; **තීණි ධම්මිකානි දානානීති** සඞ්ඝස්ස නිය්‍යාතං[4] සඞ්ඝසෙසව දෙති, චෙතියස්ස නිය්‍යාතං චෙතියසෙසව, පුග්ගලස්ස නිය්‍යාතං පුග්ගලසෙසව දෙතීති ඉමානි තීණි. පටිග්ගහපරිභොගාපි තෙසං යෙව පටිග්ගහා ව පරිභොගා ව; **නව අධම්මිකා පඤ්ඤත්තිසමූහාති** අධම්මවාදී පුග්ගලො අධම්මවාදී සඞ්ඝස්ස අධම්මවාදී සඞ්ඝෙනාති එවං තීණි තිකානි සම්පිණ්ඩෙත්වා නිද්දිට්ඨානි. **ධම්මිකා පඤ්ඤත්තිසමූහාපි** ධම්මවාදී පුග්ගලොති ආදිනා නයෙන තථෙව නිද්දිට්ඨා. **අධම්මඤ්ඤෙව මෙ නවඤානි** ඔවාදවග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදනිද්දෙසෙ දුකකවවසෙන වුත්තානි; **ධම්මඤ්ඤෙව මෙ නවඤානි** තත්‍රෙව පාවිත්තියවසෙන වුත්තානි. සෙසං සබ්බත්‍ථ උත්තානමෙවාති.

නවඤවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 11.

දසකෙසු - **දස ආඝාතවත්ථූනීති** නවකෙසු වුත්තානි නව "අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාණාතිපාතිනා හත්ථතො වා පාණිනා වා පාසාණෙන වා සත්ථෙන වා විසමෙන වා පථවිං අභිවිජිත්වා අභිවිජිත්වා මාරණං, අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස අදින්නාදානෙන හත්ථතො වා පාණිනා වා පාසාණෙන වා සත්ථෙන වා විසමෙන වා පථවිං අභිවිජිත්වා අභිවිජිත්වා මාරණං, අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස මුසාවාදෙන හත්ථතො වා පාණිනා වා පාසාණෙන වා සත්ථෙන වා විසමෙන වා පථවිං අභිවිජිත්වා අභිවිජිත්වා මාරණං, අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පෙසුඤ්ඤෙන හත්ථතො වා පාණිනා වා පාසාණෙන වා සත්ථෙන වා විසමෙන වා පථවිං අභිවිජිත්වා අභිවිජිත්වා මාරණං, අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස ඵරුසාය හත්ථතො වා පාණිනා වා පාසාණෙන වා සත්ථෙන වා විසමෙන වා පථවිං අභිවිජිත්වා අභිවිජිත්වා මාරණං, අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස සම්ඵප්පලාපෙන හත්ථතො වා පාණිනා වා පාසාණෙන වා සත්ථෙන වා විසමෙන වා පථවිං අභිවිජිත්වා අභිවිජිත්වා මාරණං, අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස අභිජ්ඣාය හත්ථතො වා පාණිනා වා පාසාණෙන වා සත්ථෙන වා විසමෙන වා පථවිං අභිවිජිත්වා අභිවිජිත්වා මාරණං, අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස බ්‍යාපාදෙන හත්ථතො වා පාණිනා වා පාසාණෙන වා සත්ථෙන වා විසමෙන වා පථවිං අභිවිජිත්වා අභිවිජිත්වා මාරණං, අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස මිච්ඡාදිට්ඨියා හත්ථතො වා පාණිනා වා පාසාණෙන වා සත්ථෙන වා විසමෙන වා පථවිං අභිවිජිත්වා අභිවිජිත්වා මාරණං, අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදානෙන හත්ථතො වා පාණිනා වා පාසාණෙන වා සත්ථෙන වා විසමෙන වා පථවිං අභිවිජිත්වා අභිවිජිත්වා මාරණං, අට්ඨානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස ඉමෙහි දසහි ඨානෙහි හත්ථතො වා පාණිනා වා පාසාණෙන වා සත්ථෙන වා විසමෙන වා පථවිං අභිවිජිත්වා අභිවිජිත්වා මාරණං" ඉමෙහි දසහි ඨානෙහි සඳ්ධිං දස හොන්ති. **ආඝාත පටිවිනයාපි** තත්‍ර වුත්තා නව "අට්ඨානෙ වා පන අඨානතො ජායති"ති ඉමිනා සඳ්ධිං දස වෙදි

---

1. සී. 1. ආදීනි නව. 2. සී. 1. විරති සෙතුඝාතො.
3. සී. 1. දණ්ඩදානසත්ථාදන. 4. සී. 1. දින්නං.

තබ්බා. **දස විනිතවත්ථූනීති** දසහි ආසාතවත්ථූහි විරතිසඞ්ඛාතානි දස. **දසවත්ථුකා මිච්ඡාදිට්ඨීති** "නත්ථි දින්න"න්ති ආදිවසෙන වෙදිතබ්බා. "අත්ථි දින්න"න්ති ආදිවසෙන **සම්මාදිට්ඨි**; "සස්සතෝ ලොකෝ"ති ආදිවසෙන පන **අනන්තගාහිකා දිට්ඨි** වෙදිතබ්බා. **දස මිච්ඡත්තාති** මිච්ඡාදිට්ඨිආදයෝ මිච්ඡාවිමුත්තිපරියොසානා විපරීතා; **සම්මත්තා සලාකග්ගාහා** සමථකඛණ්ඩකෙ නිද්දිට්ඨා. **දසහඞ්ගෙහි සමන්නාගතො හික්ඛු උබ්බාහිකාය සම්මන්නිතබ්බෝති** "සීලවාහොති"ති ආදිනා නයෙන සමථකඛණ්ඩකෙ වුත්තෙහි දසහි; **දස ආදීනවා රාජන්තෙපුරප්පවෙසනෙ** රාජඝිකඛාපදෙ නිද්දිට්ඨා. **දස දුගවත්ථූනීති** අන්නං පානං වත්ථං යානං මාලා ගන්ධං විලෙපනං සෙය්‍යාවසථං පදීපෙය්‍යං. **දස රතනානීති** මුත්තාමණිවෙළුරියාදීනි; **දස පංසුකූලානීති** සොසානිකං පාපණිකං උච්චාරඛාසිතං උපචිකාඛාසිතං අගාරිදඩ්ඪං ගොඛාසිතං අජිකාඛාසිතං චූළවිවරං **ආභිසෙකියං** ගත පටියාගතන්ති[1] එතෙසු උපසම්පන්නෙන උසුකකං කාතබ්බං. **දස විවරබාරණාති** "සබ්බනීලකානි විවරානි ධාරෙතබ්බානී"ති වුත්තනයෙන දසාති **කුරුන්දියං** වුත්තං. **මහාඅට්ඨකථායං** පන නවසු කපියවිවරෙසු උදකසාටිකං වා සඞ්ඝාවටිකං වා පක්ඛිපිත්වා දසාති වුත්තං. **අවඤ්ඤියපුග්ගලා**[2] සෙනාසනකඛණ්ඩකෙ නිද්දිට්ඨා. **දස අකෙකාස වත්ථූනි** ඔමසවාදෙ නිද්දිට්ඨානි. **දස ඝාකාරා** පෙසුඤ්ඤසිකඛාපදෙ නිද්දිට්ඨා. **දස සෙනාසනානීති** මඤ්චෝ පීඨං භිසිබිම්බොහනං විම්බිලිකා උත්තරත්ථරණං තට්ටිකා චම්මඛණ්ඩෝ නිසීදනං **තිණසන්ථාරෝ පණ්ණසන්ථාරොති.**[3] **දස වරානි යාචිංසූති** විසාඛා අට්ඨ සුද්ධොදනමහාරාජා එකං, ජීවකො එකං. **සාගතානිසංසා** ච **අකප්පිය මංසානි** ච හෙසජ්ජකඛණ්ඩකෙ නිද්දිට්ඨානි. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

දසකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 12.

එකාදසකෙසු – **එකාදසාති** පණ්ඩකාදයෝ එකාදස. **එකාදස පාදුකාති** දස රතනමයා එකා කට්ඨපාදුකා. **තිණපාදුකා** මුඤ්ජපාදුකා බබ්බජපාදුකාදයෝ පන කට්ඨපාදුකසඞ්ගහමෙව ගච්ඡන්ති. **එකා දස පත්තාති** තම්බලොහමයෙන වා දාරුමයෙන වා සද්ධිං දස රතන මයා. **එකාදස චීවරානීති** සබ්බනීලකාදීනි. **එකාදස යාවතනියකාති** උකඛිත්තානුවත්තිකාභික්ඛුණීසඞ්ඝාදිසෙසා අට්ඨ, අරිට්ඨෝ වණ්ඩකාලීති එකාදස. **අනන්තරධිඛා** නාම "නසි අනිමිත්තා"ති ආදයෝ. **එකාදස චීවරානි අධිට්ඨාතබ්බානීති** තිචීවරං, වස්සිකසාටිකා, නිසීදනං, පච්චත්ථරණං, කණ්ඩුප්පටිච්ඡාදි, මුඛපුඤ්ඡනචොලං, පරික්ඛාර

1. සී. මූ. භත පටියාභතං. 2. සී. මූ. අවන්දනීය පුග්ගලා.
3. සී. 1. පොත්ථකෙ "පච්චත්ථරණං" ඉති දිස්සති.

වොලං, උදකසාටිකා, සඞ්ඝාටිකාති. **න විකපෙත්වා** විකපෙතබ්බානීති එතා නෙව අධිට්ඨිතකාලතො පට්ඨාය න විකපෙතබ්බානි. **ඡණ්ණඤ්ච** වීසා[1] ච සුත්තමයෙන සද්ධිං එකාදස කොතනි. තෙ **සබ්බෙ** බුද්ධක කඛණ්ඩිකෙ නිද්දිට්ඨා. **පඤ්චඞ්ගෝ** පඤ්චඞ්ගිකඋපදෙ **නිද්දිට්ඨා. නිස්සග්ග පච්චයසද්ධිඤ්ච** උපජ්ඣායමහා පඤ්ච, ආචරියමහා ඡ, එවං එකාදස. **අවච්ඡිත්තපුණ්ණලා** නගෙන සද්ධිං එකාදස, තෙ **සබ්බෙ** සෙතා සාතඛණ්ඩිකෙ නිද්දිට්ඨා. **එකාදස පරමානි** පුබ්බෙ වුත්තෙසු වුද්ධසු එකාදසකවසෙන යොජෙත්වා වෙදිතබ්බානි. **එකාදස වරානීති** මහා පජාපතියා යාචිතවරෙන සද්ධිං පුබ්බෙ වුත්තානි දස. **එකාදස සීමා දෙසානි** "අතිඛුද්දකා සීමං සම්මන්නන්ති"ති ආදිනා නයෙන කම්ම වග්ගො ආගම්සනති. **අසෙකාසඤ්ඤපරිහාසඤ්ච පුග්ගලෙ එකාදසාදීනවා** නාම "යො සො භික්ඛවෙ භික්ඛු අසෙකාසකපරිහාසකො සබ්‍රහ්මචාරීනං අරියූපවාදී, අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං සො එකා දසන්නං බ්‍යසනානං අඤ්ඤතරං බ්‍යසනං න නිගච්ඡෙය්‍ය. කතමෙසං එකාදසන්නං? අනධිගතං නාධිගච්ඡති, අධිගතා පරිහායති. සද්ධම්මස්ස න වොදයති.[2] සද්ධම්මෙසු වා අධිමානිකො හොති. **අනභිරතො** වා බ්‍රහ්මචරියං චරති. අඤ්ඤතරං වා සඞ්කිලිට්ඨං **ආපත්තිං ආපජ්ජති.** සික්ඛං වා පච්චක්ඛාය හීනායාවත්තති.[3] ගාළ්හං වා රොගාතඞ්කං ඵුසති. උම්මාදං වා පාපුණාති. විත්තක්ඛෙපං වා **ආපජ්ජති.** සම්මූළ්හො කාලං කරොති. කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජතී"ති. එත්ථ ච "සද්ධම්මො"ති බුද්ධවචනං අධිප්පෙතං. **ආසෙවිතායාති** ආදිතො පට්ඨාය සෙවිතාය; **භාවිතායාති** නිප්ඵාදිතාය වඩ්ඪිතාය වා; **බහුලීකතායාති** පුනප්පුනං කතාය. **යානීකතායාති** සුයුත්තයානසදිසාය කතාය. **වත්ථුකතායාති** යථා පතිට්ඨා හොති, එවං කතාය. **අනුට්ඨිතායාති** අනු අනු පවත්තිතාය; නිච්චා ධිට්ඨිතායාති අත්ථො. **පරිචිතායාති** සමන්තතො චිතාය; සබ්බ දිසාසු චිතාය ආචිතාය; භාවිතාය අභිවඩ්ඪිතායාති[4] අත්ථො. **සුසමාරද්ධායාති** සුට්ඨු සමාරද්ධාය; වසිභාවං උපනීතායාති අත්ථො. **න පාපකං සුපිනන්ති** පාපකමෙව න පස්සති, භද්දකං පන වුඩ්ඪිකාරණ භූතං පස්සති. **දෙවතා රක්ඛන්තීති** ආරක්ඛදෙවතා ධම්මිකං රක්ඛං පච්චුපට්ඨාපෙන්ති. **තුවට්ටං චිත්තං සමාධියතීති** ඛිපං චිත්තං සමාධියති. **උත්තරිං අප්පටිවිජ්ඣන්තොති** මෙත්තාඣානතො උත්තරිං අරහත්තං අසච්ඡිකරොන්තො සෙඛෝ[5] වා පුථුජ්ජනො වා හුත්වා කාලං කරොන්තො බ්‍රහ්මලොකූපගො හොති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

එකාදසඞ්ගවණ්ණනාපරියොසානා
එකුත්තරිකඞ්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

1. සී. මූ. විඛා. 2. සී. 1 වොදයන්ති. 3. සී. 1. හීනාය වත්තති.
4. සී. 1. පෙ॰ත්ථකා. 'භාවිතාය, අභිවඩ්ඪිතාය ඉති' නත්ථි. 5. සී. මූ. සෙඛෙක්ඛා.

4. 13.

"උපොසථකම්මස්ස කතා ආදී"ති ආදීනං පුච්ඡානං විස්සජ්ජනෙ **සාමග්ගි ආදීති** "උපොසථං කරිස්සාමා"ති සීමං සොධෙත්වා ඡන්දපාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා සන්නිපතිතානං කායසාමග්ගි ආදි. **කිරියා මජ්ඣෙති** පුබ්බකිච්චං කත්වා පාතිමොක්ඛුද්දෙසාරණකිරියා මජ්ඣෙ. **නිට්ඨානං පරියොසානන්ති** "තත්ථ සබ්බෙහෙව සම්මොදමානෙහි අවිවදමානෙහි සික්ඛිතබ්බ"න්ති ඉදං පාතිමොක්ඛනිට්ඨානං පරියොසානං. **පවාරණකම්මස්ස සාමග්ගි ආදීති** "පවාරණං කරිස්සාමා"ති සීමං සොධෙත්වා ඡන්දපවාරණං ආහරිත්වා සන්නිපතිතානං කායසාමග්ගි ආදි. **කිරියා මජ්ඣෙති** පවාරණඤ්ඤති ච පවාරණකථා ච[1] මජ්ඣෙ. සඞ්ඝනවකස්ස "පස්සෙතං පටිකරිස්සාමී"ති වචනං පරියොසානං. **තජ්ජනීයකම්මාදිසු** වත්ථු නාම යෙන වත්ථුනා කම්මාරහො හොති, තං වත්ථු. **පුග්ගලොති** යෙන තං වත්ථු කතං, සො පුග්ගලො; **කම්මවාචා පරියොසානන්ති** "කතං සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තජ්ජනීයකම්මං. ඛමති සඞ්ඝස්ස. තස්මා තුණ්හි එවමෙතං ධාරයාමී"ති එවං තස්සා තස්සා කම්මවාචාය අවසානවචනං පරියොසානං. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

උපොසථාදිවිස්සජ්ජනවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 14.

අත්ථවසපකරණෙ-**දස අත්ථවසෙති** ආදීසු යං වත්තබ්බං තං පඨම පාරාජිකවණ්ණනායමෙව වුත්තං. **සං සඞ්ඝසුට්ඨුතා නං සඞ්ඝඵාසූති** ආදීසු උපරිමං උපරිමං පදං හෙට්ඨිමස්ස හෙට්ඨිමස්ස පදස්ස අත්ථො. **අප්පසන්නානං පසාදාය** නාති ආදිමහි පන යදෙතං දසසු පදෙසු එකෙකං මූලං කත්වා දසකඛත්තුං යොජනාය පදසතං වුත්තං. තත්ථ පච්ඡිමස්ස පච්ඡිමස්ස පදස්ස වසෙන අත්ථසතං පුරිමස්ස පුරිමස්ස වසෙන ධම්මසතං වෙදිතබ්බං. අථවා යෙ දස අත්ථවසෙ පටිච්ච තථාගතෙන සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං, යෙ පුබ්බෙ පඨමපාරාජිකවණ්ණනායං "තත්ථ **සඞ්ඝසුට්ඨුතා** නාම සඞ්ඝස්ස සුට්ඨුභාවො. 'සුට්ඨු දෙවා'ති ආගතට්ඨානෙ හිය 'සුට්ඨු භනෙතා'ති වචනසම්පටිච්ඡනභාවො. යො ච තථාගතස්ස වචනං සම්පටිච්ඡති, තස්ස තං දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය හොති, තස්මා සඞ්ඝස්ස 'සුට්ඨු භනෙතා'ති මම වචනං සම්පටිච්ඡනත්ථං පඤ්ඤපෙස්සාමි. අසම්පටිච්ඡනෙ ආදීනවං සම්පටිච්ඡනෙ ච ආනිසංසං දස්සෙත්වා න බලක්කාරෙන අභිභවිත්වාති එතමත්ථං ආවිකරොන්තො ආහ: **සඞ්ඝසුට්ඨුතායා**"ති එවමාදිනා නයෙන වණ්ණිතා, තෙසං ඉධ දසකඛත්තුං ආගතත්තා අත්ථසතං තදත්ථජොතකානඤ්ච පදානං වසෙන ධම්මසතං වෙදිතබ්බං. ඉදානි අත්ථජොතකානං නිරුත්තීනං වසෙන නිරුත්තිසතං, ධම්ම

---

1. සී. 1 පවාරණාඛ්‍යාව.

භූතානං නිරුත්තීනං වසෙන නිරුත්තිසතානි **මෙ නිරුත්තිසතානි**, අත්ථසතෙ සූණසතං, ධම්මසතෙ සූණසතං, දිට්ඨි නිරුත්තිසතෙසු දෙ සූණසතානීති චත්තාරි සූණසතානි ව වෙදිතබ්බානි.

"අත්ථසතං ධම්මසතං - දෙ නිරුත්තිසතානි ච,
චත්තාරි සූණසතානි - අත්ථවසෙ පකරණෙ"ති හි

යං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තන්ති.

ඉති සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
මහාවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 15.

එකංසං විවරං කත්වාති එකස්මිං අංසකූටෙ විවරං කත්වා; සාධුකං උත්තරාසඞ්ගං කත්වාති අත්ථො. **පග්ගණ්හිත්වාන**[1] **අඤ්ජලිනති** දසනඛසමොධානසමුජ්ජලං අඤ්ජලිං උක්කිපිත්වා; **ආසිංසමානරූපොවාති** පච්චාසිංසමානරූපො විය; **කිස්ස නු ඉධම්මාගතොනාති** කෙන කාරණෙන කිම්පත්ථං පත්ථයමානො නු ඛො ඉධ ආගතො.[2] කො එවමාහ? සම්මා සම්බුද්ධො. කං එවමාහ? ආයස්මන්තං උපාලිං. ඉති අයස්මා උපාලි භගවන්තං උපසඞ්කමිත්වා "**ඒස්ස විනයෙස්සූ**"ති ඉමං ගාථං පුච්ඡි. අථස්ස භගවා "**භද්දකො තෙ උම්මඞ්ගොආ**"ති[3] ආදීනි වත්වා තං විස්සජ්ජෙසි. එස නයො සබ්බත්ථ. ඉති ඉමෙ සබ්බපදෙහි බුද්ධකාලෙ උපාලිත්ථෙරො පුච්ඡි. භගවා බ්‍යාකාසි. සඞ්ගීතිකාලෙ පන **මහාඛන්ධකපරිවාරෙ** පුච්ඡි. **උපාලිත්ථෙරො** බ්‍යාකාසි. තත්ථ **භද්දකො තෙ උම්මඞ්ගොආ**ති භද්දිකා තෙ පඤ්ඤා[4]; පඤ්ඤා[4] හි අවිජ්ජන්ධකාරතො උම්මුජ්ජිත්වා ඨිතත්තා උම්මඞ්ගොආති වුච්චති. **නාගොආ**ති කාරණත්ථෙ නිපාතො; යස්මා මං පුච්ඡසි, තස්මා තෙ ආචික්ඛිස්සනාති[5] අත්ථො. සම්පටිච්ඡනත්ථෙ වා; "**නාගොආ**"ති හි ඉමිනා වචනං සම්පටිච්ඡිත්වා අකඛිස්සනාති ආහ. 'සම්‍යද්ගිත්වා, විසිඛෙත්වා, සාමිසෙන සඞ්ගත්වා'නාති ඉමානි තීණියෙව සික්ඛාපදානි **භගවතා** පඤ්ඤත්තානි. **යං නං අපුච්ඡිමහාති** යං වතං ආපුච්ඡිමහ; **අකිත්තයීති** අභාසි; **නොති** අම්හාකං; **නං නං බ්‍යාකතන්ති** යං යං පුච්ඡිං, තං තදෙව බ්‍යාකතං; **අනියඤ්ඤදිට්ඨාති** අඤ්ඤථා අකත්වා බ්‍යාකතං; **සෙ දුට්ඨුල්ලා සා සීලවිපත්තිනීති** එත්ථ කිඤ්චාපි සීලවිපත්ති නාම පඤ්චහි[6] නත්ථි, අථ ඛො දුට්ඨුල්ලං විස්සජ්ජෙතුකාමතායෙතං වුත්තං. චතූසු හි විපත්තීසු දුට්ඨුල්ලං එකාය විපත්තියා සඞ්ගහිතං. අදුට්ඨුල්ලං තීහි විපත්තීහි සඞ්ගහිතං. තස්මා "සෙ දුට්ඨුල්ලා සා සීලවිපත්තී"ති වත්වා තමෙව විත්ථාරතො දස්සෙතුං "**පාරාජිකං ඨපෙත්වා සෙසා සීලවිපත්තීති වුච්චති**"ති ආහ. ඉදානි තිස්සන්නං විපත්තීනං වසෙන අදුට්ඨුල්ලං දස්සෙතුං "**ථුල්ලච්චය**"න්ති ආදිමාහ. තත්ථ "**සෙසා වා සං අසෙකාසන්ති සාසාධිපජ්ඣායො**"ති ඉදං දුබ්භාසිතස්ස වත්ථුදස්සනත්ථං

---

1. පඤ්චඞ්ගත්වාන - පාළි. 2. සී. 1. සමාගතො.
3. සී. මූ. උම්මඞ්ගා. 4. සී. මූ & II. පඤ්ඤා. 5. සී. මූ & ඉටලි - අභිසඞ්ඛිස්සතාති
6. සී. මූ. & II. පඤ්ඤා.

වුත්තං. **අඛාවිකඛනතීති** "තථාහං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමී"ති වදන්තා අඛාවිකඛනති; **අයං ඝා ආජීවවිපත්තී සම්මතාති** අයං ජාති සික්ඛාපදෙහි සඞ්ඛතිතා ආජීවවිපත්තී නාම වත්තුවා විපත්තී සම්මතාති; එතඤාවතා "අදුට්ඨුල්ලා"නති ඉදං විස්සජ්ජිතං හොති.

ඉදානි **"සෙ ව යාවතනියකා"**ති පඤ්හං විස්සජ්ජේතුං **"එකාදසා"**ති ආදිමාහ. යස්මා පන "යෙ ව යාවතනියකා"ති අයං පඤ්හා "එකාදස යාවතනියකා"ති එවං සඞ්ඛාවසෙන විස්සජ්ජිතො, තස්මා සඞ්ඛානුසන්ධිවසෙනෙව **"ඝනී ඡෙදනඝානී"**ති ආදිනෙ අඤ්ඤං අනන්තරපඤ්හා පුච්ඡි. තෙසං විස්සජ්ජනත්ථං **"ඡ ඡෙදනඝානී"**ති ආදි වුත්තං. තත්ථ **"එකං භෙදනඝං එකං උඤ්ඡනඝං - සොළස[1] ඝානානි පඤ්ඤත්තානී"**ති ඉදමෙව අපුඛඛං. සෙසං මහාවග්ගෙ විභත්තමෙව. යං පනෙතං අපුඛඛං තත්ථ **"එකං භෙදනඝං"**නති සුවිඤ්ඤෙයං; **"එකං උඤ්ඡනඝං"**නති තුලොනාධිමඤ්ඣපිඨං; **සොළසා**ති සොළස; **ඝානානි පඤ්ඤත්තානීති** "ඝාන"නති එවං වත්තා පඤ්ඤත්තානා, තෙ එවං වෙදිතබ්බා: "ඝානං සඞ්ඝිකං ලාභං පරිණතං අත්තනෝ පරිණාමෙය්‍ය, ඝානං පුබ්බූපගතං භික්ඛුං අනුපඛජ්ජ නිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය, ඝානං සප්පාණකං උදකං තිණං වා මත්තිකං වා ඔසෙච්චය වා සිඤ්චා පෙය්‍ය වා, ඝානං භික්ඛුණිපරිපාචිතං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජෙය්‍ය, ඝානං ආසාදනාපෙක්ඛා භුත්තසමිං පාවිතනියං, ඝානං සප්පාණකං උදකං පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, ඝානං යථා ධම්මං නිහතාධිකරණං, ඝානං දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං පටිවිඝාදෙය්‍ය, ඝානං ඌනවස්සතිවස්සං පුග්ගලං උපසම්පාදෙය්‍ය, ඝානං ථෙය්‍යසත්ථෙන සද්ධිං, ඝානං තථාවාදිනා භික්ඛුනා අකතානුධම්මෙන, ඝානං තථා නාසිතං සම්භුඤ්ජෙයං, ඝානං සඞ්ඝිකං ලාභං පරිණතං පුග්ගලස්ස පරිණාමෙය්‍ය, ඝානං පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣාපන්නා භික්ඛුණිං නෙව අත්තනා පටිවෙදෙය්‍යං, ඝානා වෝරං වජ්ඣං විදිතං අනුපලොකෙත්වා, ඝානා සභික්ඛුකා ආරාමා අනාපුච්ඡා පවිසෙය්‍යා"ති.

ඉදානි **"ඝාඛාරණ අඝාඛාරණ"**නති ඉමං පුරිමපඤ්හං විස්සජ්ජෙන්තා **"චිඤං මෙ ඝකානී"**ති ආදිමාහ. තත්ථ භික්ඛුණීහි අඝාධාරණෙසු **"ඡ ඝඞ්ඝාදිසෙසා"**නි විස්සට්ඨි කාමඤංඝගෙහා දුට්ඨුල්ලං අත්තකාමං. කුටි විහාරොති **දළිති අනිඝතෙති අට්ඨානි** ච්ඡි අනියතෙහි සද්ධිං අට්ඨ ඉමෙ; **නිඝඝගිඝානි මාදඝානි**

"ඛොවනඤ්ච පටිඝහෝ කොඝෙය්‍යසුඛඤ්ඣාගා,
ඡඛඝසානි නිසිදනං,
ඉඛ ලොමා පඨමෝ පත්තෝ වසසිකාරඤ්ඤකෙන වා"ති

ඉමෙ ඛාදස. **මාචිඝානි බුදඛානි**

"සකලෝ භික්ඛුණීවඝෝ - පරමපරඤ්ච හොජනං,
අනතිරිත්තං අභිහටං - පණීතඤ්ච අවෙලකං.

1, පාළියං - සොළස. සී, 1. සෝරස.

විකාලෙ ගාමප්පවෙසො – ජානං දුට්ඨුල්ලචෝදනං,
මාතුගාමෙන සද්ධිඤ්ච – යාව අනික්කනතරුප්පකෙ.

සත්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා – විකාලෙ ගාමප්පවෙසනං
නිසීදනෙ ච යා සික්ඛා – වසිස්සා යා ච සාවිකා,
දාඨවිසති ඉමා සික්ඛා – බුද්ධසෙට්ඨ පකාසිතා"ති.

භික්ඛූහි අසාධාරණෙසුපි **"සඞ්ඝමහා දස නියාමරෙ"**ති 'සඞ්ඝමහා නිස්සාරියතී'ති එවං විභඞ්ගෙ වුත්තා, මාතිකායඤ්ච පන "නිස්සාරණීයං සඞ්ඝාදිසෙසං"නති එවං අගහිතා දස; **නිස්සග්ගියා මාදයාති** භික්ඛුණී විභඞ්ගෙ විභත්තානි නිස්සග්ගියානෙව; බුද්ධඤාපි තත්ථ විභත්තබුද්ධා එව. තථා වත්තාරෝ පාටිදෙසනීයා, ඉති **සත්තසෙට්ඨව තිංසඤ්ච** සික්ඛා විභඞ්ගෙ භික්ඛුණීනං **භික්ඛූහි අසාධාරණා**. සෙසං ඉමස්මිං සාධාරණා සාධාරණවිස්සජ්ජනෙ උත්තානමෙව.

ඉදානි විපත්තිභෙදො ච **"සෙහි සම්මතෙහි සම්මන්නති"**ති ඉදං පඤ්හං විස්සජ්ජෙතුං **"අථෙවං පාරාජිකා"**ති ආදිමාහ. තත්ථ **දුරාසදූති** ඉමිනා තෙසං අපපටිභයතං දස්සෙති. කණ්හසප්පදයො විය හි එතෙ දුරාසදා දුරුපගමනා දුරාසජ්ජනා ආසජ්ජියමානා[1] මූලච්ඡෙදඤ්ච සංවත්තන්ති. **තාලවත්ථුසමූපමාති** සබ්බං තාලං උද්ධරිත්වා තාලස්ස වත්ථු මත්තකරණෙන සමූපමා; යථා වත්ථුමත්තකතො තාලො න පුන පාකතිකො හොති, එවං න පුන පාකතිකා හොන්ති. එවං සාධාරණං උපමං දස්සෙත්වා පුන එකෙකස්ස වුත්තං උපමං දස්සෙන්තො **"පණ්ඩු පලාසො"**ති ආදිමාහ. **අවිරූළ්හි භවන්ති නෙති** යථා එතෙ පණ්ඩු පලාසාදයො පුන හරිතාදිභාවෙන අවිරූළ්හිධම්මා හොන්ති, එවං පාරාජිකාපි පුන පකතිසීලාභාවෙන අවිරූළ්හිධම්මා හොන්තීති අත්ථො. එත්තාවතා විපත්තියො ච **"සෙහි සම්මතෙහි සම්මන්නති"**ති එත්ථ ඉමා තාව අට්ඨපාරාජිකාපත්තියො කෙහිචි සම්මතෙහි න සම්මන්නන්තීති එවං දස්සිතං හොති. යා පන විපත්තියො සම්මන්නි, තා දස්සෙතුං **"සෙ චිඤ්ඤ ඝණ්ඨාදිසෙසා"**ති ආදි වුත්තං. තත්ථ **නීහි සම්මතෙහීති** සබ්බ සඞ්ඝාභිකවචනමෙතං. සඞ්ඝාදිසෙසා හි ඒහි සම්මතෙහි සම්මන්නි. න **නිණවත්ථාරකෙන, සෙසා** නීහිපි සම්මන්නි. **මෙ උපොසථා මෙ පවාරණාති** ඉදං භික්ඛූනඤ්ච භික්ඛුණීනඤ්ච වසෙන වුත්තං. විහත්තිමත්තදස්සනෙනෙව වෙතං වුත්තං. න සම්මතෙහි වූපසම්මනවසෙන. භික්ඛූපොසථෙ භික්ඛුණීඋපොසථෙ භික්ඛූපවාරණා භික්ඛුණීපවාරණාති ඉමාපි හි වත්ථසෙසා විහත්තියො, විභජ්ජානීති අත්ථෙ. **වත්තාදිකම්මානීති** අධමෙමන වඤ්චාදීනි උපොසථකම්මානි; **පඤ්චවග්ගෙව උද්දෙසා චතුවග්ගෙ භවන්ති අනඤ්ඤථාති** භික්ඛූනං පඤ්චවග්ගෙ උද්දෙසා භික්ඛුණීනං චතුවග්ගෙ භවන්ති; අඤ්ඤථා න භවන්ති; ඉමා අපරාපි විභත්තියො. **ආපත්තිකඞ්ඛා ච භවන්ති සත්ත අධිකරණානි වත්තාරීති** ඉමා

---

1. සී. මූ. & ඉ. ආපජ්ජමානා.

පන විභත්තියො සමථෙති සම්මන්ති. තසමා "**සන්තානි සමථෙති**"ති ආදිමාහ. අථවා "**දෙ උපොසථා දෙ පවාරණා චත්තාරි කම්මානි පඤ්ච උද්දෙසා චතුරො භවන්ති අනඤ්ඤථා**"ති ඉමාපි චතසෙසා විභත්තියො **නිස්සාය** "**නඤ්ඤතෙතෙ විනඤ්ඤතෙතෙ**"ති ආදිනා නයෙන යා ආපත්තියො ආපජ්ජන්ති, තා යසමා වුත්තපපකාරෙහෙව සමථෙහි සම්මන්ති, තසමා තම්මූලකානං ආපත්තීනං සම්ථදස්සනත්ථමපි තා විභත්තියො වුත්තාති වෙදිතබ්බා. **කිච්චං එකෙනාති** කිච්චාධිකරණං එකෙන සම්මථෙන සම්මති.

එවං පුච්ඡානුක්කමෙන සබ්බපඤ්හා විස්සජ්ජිතා ඉදානි "**ආපත්තිනික්ඛඩ්ඩා ච භවන්ති සත්තා**"ති එත්ථ සඞ්ගහිතආපත්තික්ඛඩ්ඩානං පවෙචකං නිබ්බචනමත්තං දස්සෙන්තො "**පාරාජික**"න්ති ආදිමාහ. තත්ථ "පාරාජික"න්ති ගාථාය අයමත්ථෝ: යදිදං පුග්ගලාපත්තිසික්ඛාපද පාරාජිකෙසු ආපත්ති පාරාජිකං නාම වුත්තං, තං ආපජ්ජන්තො පුග්ගලෝ යසමා පාරාජිකො පරාජයමාපන්නො සද්ධම්මා **චුතො පරිහීනො හොති**[1] නිරාකතෝ ච හොති, අනිහතෙ තසම්ං පුග්ගලෙ පුන උපොසථපවාරණාදිභෙදෙ සංවාසෙ නත්ථි; **තෙනාහ භගවා ඉති වුච්චතීති** තෙන කාරණෙන එතං ආපත්තිං "පාරාජික"න්ති වුච්චති; අයං හෙත්ථ සඞ්ඛෙපත්ථෝ: යසමා පාරාජිකො හොති, **තෙන** තසමා එතං පාරාජිකන්ති වුච්චති.

දුතියගාථායපි ඛන්ධාදීනං අත්ථමත්තමෙව දස්සෙතුං "**ඡඞ්ඛාව දෙති පරිවාසං**"න්ති ආදි වුත්තං. අයං පනෙත්ථ අත්ථෝ: ඉමං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා වුට්ඨාතුකාමස්ස යං තං ආපත්තිවුට්ඨානං ආදිමහි වෙව පරිවාසදානත්ථාය ආදිතො සෙසෙ මජ්ඣෙ මානත්ත දානත්ථාය මූලාය පටිකස්සනෙන වා සහ මානත්තදානත්ථාය අවසානෙ අබ්භානත්ථාය ච සඞ්ඝා ඉච්ඡිතබ්බා, න හෙත්ථ එකමපි කම්මං විනා සඞ්ඝෙන සකකා කාතුන්ති සඞ්ඝා ආදිමහි වෙව සෙසෙ ච ඉච්ඡිතබ්බා අස්සාති **සඞ්ඝාදිසෙසො**.

තතියගාථාය **අනියතොති** යසමා න නියමතො, තසමා අනියතො අයමාපත්තික්ඛන්ධොති අත්ථෝ. කිං කාරණා න නියතොති? **අනෙකංසිකතං පදං** යසමා ඉදං සික්ඛාපදං අනෙකංසෙන කතන්ති අත්ථෝ. කතං අනෙකංසෙන **තිණවණ්ණසන්ථතතරං ඨානං, තිණවණ්ණං** ධම්මානං අත්ථතතරෙන කාරෙතබ්බොති හි තත්ථ වුත්තං. තසමා **අනියතොති පවුච්චති සෙ** ආපත්තික්ඛන්ධො අනියතොති වුච්චති. යථා ච **තිණවණ්ණං** අත්ථතතරං ඨානං, එවං දීඝඤ්ච ධම්මානං අත්ථතතරං ඨානං යත්ථ වුත්තං, සොපි අනියතො එව.

---

1. සී. ඉ. නිරඔහතොං. සී. 1. නිරඔහකතො

චතුප්පගාථාය **අවච්චයෝ තෙන සමෝ** නප්පටීති දෙසනාගාම්භිඃ[1] අවච්චයඤ්ච තෙන සමෝ ථූලෝ අවච්චයෝ නත්ථි; **තෙතෙනං ඉති වුච්චති**, ථූලතනා අවච්චයස්ස එතං ථූල්ලවච්චයනන්ති වුච්චතීති අත්ථෝ. පඤ්චමගාථාය **"නිස්සජ්ජිත්වාන දෙසෙති තෙතෙනන්ති** නිස්සජ්ජිත්වා[2] දෙසෙතබ්බතෝ **"නිස්සඝ්ගිය"**න්ති වුච්චතීති අත්ථෝ. ඡට්ඨගාථාය **පාතෙති කුසලං ධම්මන්ති** සඤ්චිච්ච ආපජ්ජන්තස්ස කුසලධම්මසඞ්ඛාතං කුසලචිත්තං පාතෙති, තස්මා පාතෙති චිත්තන්ති පාචිත්තියං; යම්පන චිත්තං පාතෙති, තං යස්මා අරියමග්ගං අපරජ්ඣති, චිත්තසමෝහ කාරණඤ්ච හොති, තස්මා **"අරියමග්ගං අපරජ්ඣති, චිත්තසමෝහා හන්ථඣාන"**න්ති ච වුත්තං. පාටිදෙසනීයගාථාය "ගාරය්හං ආවුසෝ ධම්මං ආපජ්ජි"න්ති වුත්තගාරය්හභාවා[3] කාරණදස්සනත්ථමේව **"ගිහිල්ලූ අනුසූයනභාසා සඤ්ඤා"**ති ආදි වුත්තං. පටිදෙසෙතබ්බතෝ පන සා ආපත්ති **"පාටිදෙසනීයා"**ති වුච්චති.

දුක්කටගාථාය **අපරද්ධං චිරද්ධං**[4] **බලින**න්ති සබ්බමෙතං "යඤ්චි දුක්කට"න්ති එත්ථ වුත්තස්ස දුක්කටස්ස පරියායවචනං; යඤ්හි දුට්ඨු කතං විරූපං වා කතං, තං **දුක්කටං**. තං පනෙතං යථා සත්ථාරා වුත්තං, එවං අකතත්තා **අපරද්ධං**;[5] කුසලං විරජ්ඣිත්වා පවත්තත්තා **චිරද්ධං**; අරියවත්තපටිපදං අනාරුළ්හත්තා **බලින**ං. **"යං මනුස්සෝ කතර"**ති ඉදමුපනස්ස ඔපම්මනිදස්සනං. තස්සත්ථෝ: යථා හි යං ලෝකෙ **මනුස්සෝ ආවිං වා යදි වා රහෝ** පාපං කරොති, තං **දුක්කටතනති පවෙදෙන්ති**, එවම්දමපි බුද්ධපතිකුට්ඨෙන ලාමකභාවෙන පාපං; තස්මා **දුක්කටන්ති** වෙදිතබ්බං. දුබ්භාසිතගාථාය **"දුබ්භාසිතං දුරාභට්ඨ"**න්ති දුට්ඨු ආභට්ඨං භාසිතං ලපිතන්ති දුරාභට්ඨං; යං දුරාභට්ඨං, තං දුබ්භාසිතන්ති අත්ථෝ. කිඤ්චාපි[6] හි යෙය්‍යෝ? **සංකිලිට්ඨඤ්ච** යං පදං සංකිලිට්ඨං යස්මා තං පදං හොතීති අත්ථෝ. කථං? **යඤ්ච විඤ්ඤූ ගරහන්ති**, යස්මා ච නං විඤ්ඤූ ගරහන්තීති අත්ථෝ. **තෙතෙනං ඉති** වුච්චතීති තෙන සඞ්කිලිට්ඨභාවෙන ච විඤ්ඤූගරහනෙනාපි ච එතං ඉති වුච්චති, **"දුබ්භාසිත"**න්ති එවං වුච්චතීති අත්ථෝ.

සෙඛියගාථාය **"ආදි චෙතං වරණඤ්ච**[7]"න්ති ආදිනා සෙඛස්ස සන්තකභාවං දීපෙති. තස්මා සෙඛස්ස ඉදං සෙඛියන්ති අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපත්ථෝ. ඉදං **"ඔරුඤං ලහුඤං චාපි"**ති ආදිපදෙසික්ඛා අසඞ්ඛතී තස්ස **"හන්ද වාඛ්‍යං සුණොම තෙ"**ති ඉමිනා පන ආයාචන වචනෙන සඞ්ඛතිතස්ස අත්ථස්ස දීපනත්ථං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. **ජනනමති වස්සනීති** ආදිමහිපි එසෙව නයෝ. තත්ථ **ජනනමති වස්සනීති** ගෙහං තාව නිණ්ණදිහි අච්ඡන්නං අතිවස්සති; ඉදං පන ආපත්තිඃඛ්‍යාතං ගෙහං ඡත්තං අතිවස්සති; මූලාපත්තිං හි ඡාදෙන්තා අඤ්ඤං නවං

1 සී. මූ. ගාමිනිඃ. 2. සී. මූ. නිස්සජ්ජිත්වා. 3. සී. මූ. ඣරයහාභාව්. 4. සී. මූ. විරදඛඤ්ච. 5. සී. II. අවරුද්ධං. 6 සී. I. & II. කිඤ්චාපි. 7 සී. මූ. ආදිනා සයෙන. 8. සී. මූ. ගරුඤ.

ආපත්තිං ආපජ්ජති. එවං නානිවත්තනීති ගෙහං තාව අවිවටං සුවත්තනං නානිවත්තති; ඉදං පන ආපත්තිසඞ්ඛාතං ගෙහං විවටං නානිවත්තති; මූලාපත්තිං හි විවරන්තෝ දෙසනාගාමිනිං දෙසෙත්වා වුට්ඨානගාමිනීතෝ වුට්ඨහිත්වා සුද්ධන්තෙ පතිට්ඨාති. ආගතිං සංවරන්තෝ අඤ්ඤං ආපත්තිං නාපජ්ජති. **කතමා ඡන්නං විවරථාති** තෙන කාරණෙන දෙසනාගාමිනිං දෙසෙන්තෝ වුට්ඨානගාමිනීතෝ ච වුට්ඨහන්තෝ ඡන්නං විවරෙථ. **එවං තං නානිවත්තතීති** එවං වෙතං විවටං නානිවත්තතීති අත්ථෝ. **ගති මිගානං පවනන්ති** අජ්ඣාසයෙ ව්‍යාධාදීහි[1] පරිපාතියමානානං මිගානං **පවනං** රුක්ඛාදිගහනං **අරඤ්ඤං ගති** පටිසරණං හොති; තං පත්වා තෙ අස්සසන්ති.[2] එතෙනෙව නයෙන **ආකාසෙ පක්ඛිනං ගති**. අවස්සං උපගමනට්ඨෙන පන **විහඞ්ගා ගති ඛම්මානං**, සබ්බසොපි සඞ්ඛතධම්මානං විනාසෙ ගති.[3] න හි තෙ විනාසං අගච්ඡන්තා ඨාතුං සක්කොන්ති. සුචිරම්පි ඨත්වා පන **නිබ්බාණං අරහන්තා ගති**, ඛීණාසවස්ස අරහතො අනුපාදිසෙසනිබ්බාණධාතු එකංසෙන ගතීති අත්ථෝ.

ඡාථාසඞ්ගණ්හවණ්ණනා නිට්ඨිතා.[4]

---

4. 16.

අධිකරණභෙදෙ "**ඉමෙ දස උක්කොටා**"ති අධිකරණානං උක්කොටෙ වත්වා[5] පුන අධිකරණුක්කොටෙන සමථානං උක්කොටං දස්සෙතුං "**විවාදාධිකරණං උක්කොටෙතෙතා නාම සමථෙ උක්කොටෙතී**"ති ආදිමාහ. තත්ථ **විවාදාධිකරණං උක්කොටෙතෙතා මෙ සමථෙ උක්කොටෙතී**ති සම්මුඛාවිනයඤ්ච යෙභුය්‍යසිකඤ්ච ඉමෙ ද්වෙ උක්කොටෙති, පටිසෙධෙති; පටික්කොසතීති අත්ථෝ. **අනුවාදාධිකරණං උක්කොටෙතෙතා වත්තාරොති** සම්මුඛාවිනයං සතිවිනයං අමූළ්හවිනයං තස්සපාපිය්‍යසිකන්ති ඉමෙ වත්තාරො සමථෙ උක්කොටෙති; **ආපත්තාධිකරණං උක්කොටෙතෙතා තයොති** සම්මුඛාවිනයං පටිඤ්ඤාතකරණං තිණවත්ථාරකන්ති ඉමෙ තයො සමථෙ උක්කොටෙති; **කිච්චාධිකරණං උක්කොටෙතෙතා එකොති** සම්මුඛාවිනයං ඉමං එකං සමථං උක්කොටෙති; "**ඡ ති උක්කොටා**"ති ආදිපුච්ඡානං විස්සජ්ජනෙ පන ද්වාදසසු[6] උක්කොටෙසු "**අට්ඨ කම්ම**"න්ති ආදයො තාව තයො උක්කොටා විසෙසතො දුතියෙ අනුවාදාධිකරණෙ ලබ්භන්ති. "**අනිට්ඨ කම්ම**"න්ති ආදයො තයො

---

1. සී. මූ. ව්‍ය භාදීහි. 2. සී. මූ. අස්සාසෙන්ති. 3. සී. මූ. විනාසෙව පෙසං ගති.
4. සී. I. & , පොත්ථකෙසු "ඡාථා සඞ්ගණ්හිකවණ්ණනා නිට්ඨිතා" ඉති නත්ථි.
5. සී. II. අධිකරණං උක්කොටෙත්වා. සී. මූ. & I. අධිකරණානං උක්කොටෙත්වා.
6. සී. I. & II. විස්සජ්ජනෙ වාදසසු.

පඨමේ විවාදාධිකරණේ ලබ්භති. "අවිනිච්ඡිත"න්ති ආදයෝ තයෝ තතියේ ආපත්තාධිකරණේ ලබ්භති. "අවූපසන්ත"න්ති ආදයෝ තයෝ වත්තුම්හි කිච්චාධිකරණේ ලබ්භන්ති. අපි ච ආදයෝපි ච එකෙකස්මිං අධිකරණේ ලබ්භන්තියෙව.

තත්ථ ජාතකං අධිකරණං උක්කෝටෙතීති යස්මිං විහාරෙ 'මය්හං ඉමිනා පත්තෙන භණ්ඩං භතං. විවරං භණිත'න්ති ආදිනා නයෙන පත්තචීවරාදීනං අත්ථාය අධිකරණං උප්පන්නං හොති, තස්මිං යෙව ච කං විහාරෙ[1] ආවාසිකා සන්නිපතිත්වා "අලං ආවුසො"ති අත්තනා[2] පවත්තිතෙ සඤ්ඤපෙත්වා පාලිවුත්තකවිනිච්ඡයෙනෙව වූපසමෙන්ති, ඉදං තත්ථ ජාතකං අධිකරණං නාම. යෙනාපි විනිච්ඡයෙන සමිතං, සොපි එකො සම්මථොයෙව. ඉමං උක්කෝටෙන්තස්සාපි පාචිත්තියං.

තත්ථ ජාතකං වූපසන්නන්ති සචෙ පන තං අධිකරණං නෙවා සිඤා වූපසමෙතුං න සක්කොන්ති, අථඤ්ඤෙ විනයධරෙ ආගන්ත්වා "කිං ආවුසො ඉමස්මිං විහාරෙ උපොසථො වා පවාරණා වා සීතා?"ති පුච්ඡති, තෙහි ච තස්මිං කාරණෙ කථිතෙ තං අධිකරණං ඛණ්ඩකතො ච පරිවාරතො ච සුත්තෙන විනිච්ඡිත්වා වූපසමෙති. ඉදං තත්ථ ජාතකං වූපසන්නං නාම අධිකරණං. එතං උක්කෝටෙන්තස්සාපි පාචිත්තියමෙව.

අනන්තරාභොගෙති තෙ අත්තපච්චක්ඛිකා "න මයං එතස්ස විනිච්ඡයෙ තිට්ඨාම. තාගං විනයෙ කුසලෙ. අම්හාකම්පි නාම ගාමෙ විනය ධරා ථෙරා වසන්ති. තත්ථ ගන්ත්වා විනිච්ඡිනිස්සාමා"ති ගච්ඡන්තා අන්තරාමග්ගෙයෙව කාරණං[3] සල්ලක්ඛෙත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤං වා සඤ්ඤපෙන්ති, අඤ්ඤං වා තෙ භික්ඛූ නිජ්ඣාපෙන්ති, ඉදම්පි වූපසන්න මෙව හොති. එවං වූපසන්නං අන්තරාමග්ගෙ අධිකරණං උක්කෝටෙති යො, තස්සාපි පාචිත්තියමෙව.

අනන්තරාභොගෙ වූපසන්නන්ති න හෙව ඛො පන අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤත්තියා වා සභාගභික්ඛූනිජ්ඣාපනෙන වා වූපසන්නං හොති, අපි ච ඛො පවිසන්තං ආගච්ඡන්තො එකො විනයධරෙ දිස්වා "කත්ථ ආවුසො ගච්ඡථ?"ති පුච්ඡිත්වා 'අමුකං නාම ගාමං. ඉමිනා නාම කාරණෙනා"ති වුත්තෙ "අලං ආවුසො. කිං තත්ථ ගතෙනා?"ති තත්ථෙව[4] ඨමෙන්ත විනයෙන තං අධිකරණං වූපසමෙති, ඉදං අන්තරාමග්ගෙ වූපසන්නං නාම. එතං උක්කෝටෙන්තස්සාපි පාචිත්තියමෙව.

තත්ථ ගතන්ති සචෙ පන "අලං ආවුසො. කිං තත්ථ ගතෙනා?"ති වුච්චමානාපි[5] "මයං තත්ථෙව ගන්ත්වා විනිච්ඡයං පාපෙස්සාමා"ති විනය ධරස්ස වචනං අනාදියිත්වා ගච්ඡන්තියෙව, ගන්ත්වා සභාගානං භික්ඛූනං එතමත්ථං ආරොචෙන්ති. සභාගා භික්ඛූ "අලං ආවුසො. සඛසන්නි

---

1. සී. I. & II. තස්මිං යෙව විහාරෙ. 1 අත්ථ - විමතිවිනොදනි.
3. සී. ඉ. ක. කාරණං. 4. සී. ඉ වුත්තෙන තත්ථෙව. 5. සී. ඉ. වුච්චමානොපි.

පාතං නාම ගරුකං"නති තත්‍රෙව නිසිදුපෙත්වා විනිච්ඡිනිතබ්බා සඤ්ඤා පෙනති. ඉදමපි වූපසන්තමෙව හොති. එවං වූපසන්තං තත්‍ර ගතං අධිකරණං උක්කොටෙති යෙව, තස්සාපි පාචිත්තියමෙව.

තත්‍ර ගතං වූපසන්නන්ති න හෙව ඛො පන සභාගභික්ඛූනං සඤ්ඤත්තියා වූපසන්තං හොති, අපිච ඛො සඞ්ඝං සන්නිපාතෙත්වා ආරොචෙති. තං[1] සඞ්ඝමජ්ඣෙ විනයධරා වූපසමෙන්ති, ඉදං **තත්‍ර ගතං වූපසන්නං** නාම. එතං උක්කොටෙන්තස්සාපි පාචිත්තියමෙව.

සතිවිනයන්ති ඛීණාසවස්ස දින්නං සතිවිනයං උක්කොටෙති, පාචිත්තියමෙව. උම්මත්තකස්ස දින්නෙ **අමූළ්හවිනයෙ**[2] පාපුස්සත්තස්ස දින්නාය **භික්ඛුනියාපි සික්ඛාසාජි** එසෙව නයො. **තිණවත්ථාරකං උක්කොටෙතීති** සඞ්ඝෙන තිණවත්ථාරකසම්මතෙන වූපසම්මතෙ අධිකරණෙ ආපත්ති නාම එසා භික්ඛු උපසඞ්කමිත්වා උක්කුටිකං නිසිදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා දෙසියමානා වුට්ඨාති. 'ඉමපනෙතං නිද්දෝසනත්ථසාපි ආපත්තිවුට්ඨානං නාම, එතං මයාහං න ඛමතී'ති එවං වදන්තොපි තිණවත්ථාරකං උක්කොටෙති නාම. තස්සාපි පාචිත්තියමෙව.

ඡන්දගතිං ගච්ඡන්තො අධිකරණං උක්කොටෙතීති විනයධරෙ හුත්වා අත්තනො උපජ්ඣායාදීහං අත්ථාය "අධම්මං ධම්මො"ති ආදිනි දීපෙත්වා පුබ්බෙ විනිච්ඡිතං අධිකරණං ද්වාදසසු උක්කොටෙසු යෙන කෙනචි උක්කොටෙන්තො ඡන්දගතිං ගච්ඡන්තො අධිකරණං උක්කොටෙති නාම. දවිසු පන අත්තපච්චත්ථිකෙසු එකස්මිං "අනත්ථං මෙ අවරී"ති ආදිනා නයෙන සමුපපන්නාඝාතො, තස්ස පරාජය[3]ආරොපණත්ථං 'අධම්මං ධම්මො'ති ආදිනි දීපෙත්වා පුබ්බෙ විනිච්ඡිතං අධිකරණං ද්වාදසසු උක්කොටෙසු යෙන කෙනචි උක්කොටෙන්තො **දොසාගතිං ගච්ඡන්තො අධිකරණං උක්කොටෙති** නාම. මඤ්ඤ පන මොමූහො මොමූහත්තා එව "අධම්මං ධම්මො"ති ආදිනි දීපෙත්වා වුත්ත නයෙනෙව උක්කොටෙන්තො **මොහාගතිං ගච්ඡන්තො අධිකරණං උක්කොටෙති** නාම. සබෙ පන ඉමෙ අත්තපච්චත්ථිකෙසු එකො විස මානි කායකම්මාදිනි ගහණං[4] මිච්ඡාදිට්ඨිං බලවන්තෙ ව පකඛානතරියෙ අභිභුය්‍යතෙ භික්ඛු නිසසිතත්තා විසමනිස්සිතෙ[5] ගහණනිස්සිතෙ බලවනිස්සිතෙ ව හොති, තස්ස භයෙන "අයං මෙ ජීවිතන්තරායං වා බ්‍රහ්මචරියන්තරායං වා කරෙය්‍යා"ති "අධම්මං ධම්මො"ති ආදිනි දීපෙත්වා වුත්තනයෙනෙව උක්කොටෙන්තො **භයාගතිං ගච්ඡන්තො අධිකරණං උක්කොටෙති** නාම.

---

1. සී. මූ. ආරොචිතං. 2. සී. II. විනයෙ වං. 3. සී. මූ. & I. පරාජයං.
4. සී. මූ. ගහනං. 5. සී. මූ. වුත්තවිසමනිස්සිතෙ.

නදහූපසම්පජ්ජනෙනාති එකෝ සාමණේරෝ බ්‍යත්තෝ හොති බහුස්සුතෝ. සෝ විනිච්ඡයේ පරාජයං පත්වා මඬකුභූතෙ භික්ඛූ දිස්වා පුච්ඡති: "කස්මා මඬකුභූතත්ථා?"ති, තෙ තස්ස තං අධිකරණං ආරොචෙන්ති, සෝ තෙ එවං වදෙති: "හොතු භන්තෙ. මං උපසම්පාදෙථ. අහං තං අධිකරණං වූපසමෙස්සාමී"ති. තෙ තං උපසම්පාදෙන්ති. සෝ දුතියදිවසෙ භෙරිං පහරිත්වා සඞ්ඝං සන්නිපාතෙති. තතෝ භික්ඛූහි "කෙන සඞ්ඝෝ සන්නිපාතිතොත්?"ති වුත්තෙ "මයා"ති වදති. "කස්මා සන්නිපාතිතොත්?"ති. "භියෝ‍ය්‍යා අධිකරණං දුබ්බිනිච්ඡිතං. තම්මයං විනිච්ඡිනිස්සාමී"ති. "තුවං පන භියෝ‍ය්‍යා කුහිං ගතොත්?"ති. "අනුපසම්පන්නොමහි භන්තෙ. අජ්ජ පන උපසම්පන්නොමහී"ති. සෝ වත්තබ්බෝ: "ඉදං ආවුසෝ තුම්හාදිසානං භගවතා සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං: 'තදුභූපසම්පන්නෝ උක්කොටෙති, උක්කොටනකං පාචිත්තිය'න්ති. ගච්ඡ. ආපත්තිං දෙසෙහී"ති. **ආගන්තුකෙපි** එසෙව නයෝ. **කාරකොති** එකං සඞ්ඝඤ්ච සද්ධිං අධිකරණං විනිච්ඡිනිත්වා පරිවෙණගතං පරාජිතා භික්ඛූ වදන්ති: "කිස්ස භන්තෙ තුම්හෙහි එවං විනිච්ඡිතං අධිකරණං? නනු එවං විනිච්ඡිනිතබ්බ?"න්ති. සෝ "කස්මා පඨමං යෙව එවං න වදිත්ථා?"ති තං අධිකරණං උක්කොටෙති. එවං යෝ කාරකෝ උක්කොටෙති, තස්සාපි උක්කොටනෙ[1] පාචිත්තියං. **ඡන්දදායකොති** එත්ථ අධිකරණවිනිච්ඡයේ ඡන්දං දත්වා සභාගෙ භික්ඛූ පරාජයං පත්වා ආගතෙ මඬකුභූතෙ දිස්වා "සෙවදානි අහං විනිච්ඡිනිස්සාමී"ති සඞ්ඝං සන්නිපාතෙත්වා "කස්මා සන්නිපාතෙසී?"ති වුත්තෝ "භියෝ‍ය්‍යා අධිකරණං දුබ්බිනිච්ඡිතං. තම්මයං අජ්ජ විනිච්ඡිනිස්සාමී"ති, "භියෝ‍ය්‍යා පන ත්වං කත්ථ ගතොත්?"ති, "ඡන්දං දත්වා නිසින්නොමහී"ති. සෝ වත්තබ්බෝ: "ඉදං ආවුසෝ තුම්හාදිසානං භගවතා සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං. 'ඡන්දදායකෝ උක්කොටෙති, උක්කොටනකං පාචිත්තිය'න්ති. ගච්ඡ. ආපත්තිං දෙසෙහී"ති.

විවාදාධිකරණං කිංනිදානන්ති ආදීසු කිංනිදානමස්සාති කිංනිදානං. කෝ සමුදයෝ අස්සාති කිංසමුදයං. කා ජාති අස්සාති **කිංජාතිකං**. කෝ පභවෝ අස්සාති **කිම්පභවං**. කෝ සම්භාරෝ අස්සාති **කිංසම්භාරං**. කිං සමුට්ඨානං අස්සාති **කිංසමුට්ඨානං**. සඞ්ඝානෙතානි කාරණවෙවචනානි යෙව. **විවාදනිදානන්ති** ආදීසුපි අට්ඨාරසභෙදකරවත්ථුසඞ්ඛාතෝ විවාදෙ නිදානමෙතස්සාති විවාදනිදානං; විවාදං නිස්සාය උප්පජ්ජනකවිවාදවසෙනෙතං වුත්තං. අනුවාදෙ නිදානං අස්සාති **අනුවාදනිදානං**. ඉදම්පි අනුවාදං නිස්සාය උප්පජ්ජනකඅනුවාදවසෙන වුත්තං. ආපත්තිනිදානං අස්සාති **ආපත්තාධිකරණනිදානං**. ආපත්තාධිකරණපවවයා වතස්සො ආපත්තියො ආපජ්ජතීති එවං ආපත්තිං නිස්සාය උප්පජ්ජනකඅාපත්තිවසෙනෙතං වුත්තං. කිච්චයං නිදානමස්සාති **කිච්චයනිදානං**. චතුබ්බිධං සඞ්ඝකම්මං කාරණමස්සාති අත්ථෝ. උක්ඛිත්තානුවත්තිකාය භික්ඛුණියා

1. සී. ම්. උක්කොටනකෙ.

යාව තතියං සම්මුඛාසකාදිකං කිච්චං නිස්සාය උපජ්ඣතකකිච්චං නං වසෙනෙතං වුත්තං. අයං වත්තුම්පි අධිකරණානං විස්සජ්ජන පකෙඛ එකපදයොජනා. එතෙනානුසාරෙන සබ්බපදෙසු යොජෙතබ්බානි. දුතියපුච්ඡා "හෙතුනිදාන"නති ආදිමහි විස්සජ්ජනෙ නවත්තබ්බං කුසලාකුසලාබ්‍යාකතහෙතූනං වසෙන හෙතුනිදානාදිතා වෙදිතබ්බා. තතියපුච්ඡාය විස්සජ්ජනෙ බ්‍යඤ්ජනමත්තං නානං. හෙතු යෙව හි එත්ථ 'පච්චයෝ'ති වුත්තොති.

මූලපුච්ඡාය විස්සජ්ජනෙ "වාදස මූලානී"නි කොධ උපනාය යුගල කාදීනි ඡ විවාදමූලානි, ලොභදොසමොහා තයො, අලොභාදොසා මොහා තයොති ඉමානි අකුසලත්තිකානානාපදවත්තානි ද්වාදස මූලානි. වුද්දස මූලානීති තානෙව ද්වාදස කායවාංගි සඩ්ගි වුද්දස හොන්ති. ඡ මූලානීති කායාදීනි ඡ සම්මුඛ්‍යානානි; සම්මුඛ්‍යානපුච්ඡාය විස්සජ්ජනෙ අට්ඨාරස භෙදකරවත්ථූනි සමුට්ඨාන්‍තානි තඤ්හි එතෙසු අට්ඨාරසසු භෙදකරවත්ථූසු සම්මුඛ්‍යාති, එතෙහි වා කාරණභූතෙහි සම්මුඛ්‍යාති, තෙනසෙතානි සම්මුඛ්‍යානානි වුච්චන්ති. එස නයො සබ්බත්ථ.

"විවාදාධිකරණං ආපන්නී"ති ආදිහෙදෙ "එකඤ්ච අධිකරණෙන කිච්චාධිකරණෙනා"ති ඉදං අධිකරණෙසු යෙන[1] අධිකරණෙන සම්මති, තං දසෙතුං වුත්තං. න පනෙතානි එකංසතො කිච්චාධිකරණෙනෙව සම්මන්ති. න හි පුග්ගලස්ස සන්තිකෙ දෙසෙන්තස්ස[2] කිච්චාධිකරණං නාම අත්ථි. න ඤත්තිමත්ත සම්මථෙනාති සාවසෙසාපත්තිං විය න සම්මති. න හි සක්කා සා දෙසෙතුං තතො වුට්ඨාය සුද්ධිනෙත පතිට්ඨාතුං.

"විවාදාධිකරණං හොති අනුවාදාධිකරණ"න්ති ආදි නයො උත්තානොයෙව. තතො පරං "ඡසු සතිවිනයෙසූ"ති ආදිකා සම්මුඛා විනයං අමුඤ්චිත්වා ඡ ගමකපදච්ඡා වුත්තා, තාසං විස්සජ්ජනෙනෙව අත්ථො පකාසිතොති. සංඝට්ඨාදිපුච්ඡානං විස්සජ්ජනෙ "සංඝට්ඨා"නි සතිවිනයකම්මවාචාඛණ්ඩසීමායෙව ද්වින්නම්පි සම්ථානං සිද්ධත්තා සම්මුඛාවිනයොති වා සතිවිනයොති වා ඉමෙ ධම්මා සංඝට්ඨා නො විසංඝට්ඨා. යස්මා පන කදලිඛණ්ඩෙ පත්තවට්ටිතං විය න සක්කා තෙසං විනිබ්භුජිත්වා නානාකරණං දසෙතුං, තෙන වුත්තං: "න ච ලබ්භා ඉමෙසං ධම්මානං විනිබ්භුජිත්වා නානාකරණං පඤ්ඤපෙතු"නති. එස නයො සබ්බත්ථ.

"කිංනිදානා"නි පුච්ඡාවිස්සජ්ජනෙ නිදානං නිදානමස්සාති නිදාන නිදානා. තත්ථ සඞ්ඝසම්මුඛතා ධම්මසම්මුඛතා විනයසම්මුඛතා පුග්ගල සම්මුඛතාති ඉදං සම්මුඛාවිනයස්ස නිදානං. සතිවෙපුල්ලප්පත්තෙහි බීණාසවෙ ලද්ධුපවාදෙ සතිවිනයස්ස නිදානං. උම්මත්තකෙ හිකඛු අමූළ්හ විනයස්ස නිදානං. යො ච දෙසෙති, යස්ස ච දෙසෙති, උභින්නං සම්මුඛී භාවෙ පටිඤ්ඤාතකරණස්ස නිදානං. භණ්ඩනජාතානං අධිකරණං

1. සී. මු. ඉදං ඒයක 2. සී, II, දෙසෙතුං නත්ථ.

වූපසමෙතුං අසක්කුණෙය්‍යතා යෙභුය්‍යසිකාය නිදානං. පාපුස්සත්තෙනා පුග්ගලෝ තස්සපාපිය්‍යසිකාය නිදානං. භණ්ඩනජාතානං බහූනඤ්ඤා මණ්ඩනඅජ්ඣාචාරෙ තිණවත්ථාරකස්ස නිදානං. තෙතුපච්චයාදිවා වුත්තනයා එව. මූලපුච්ඡාය විස්සජ්ජනං උත්තානමෙව. සම්මුඛාපුච්ඡාය කිඤ්චාපි "ඡන්නන්නං සමථානං ඛන්ධකෙ ඡන්නංඑ ඡන්දාරහානං සම්මුඛාභාවතෝ ඡන්නං යෙව සමථානං ඡ සම්මුඛාභාවානි විභත්තානි. තත්ථ කම්මස්ස ක්‍රියාති ඤත්තිං වෙදිතබ්බා. කරණන්ති තස්සායෙව ඤත්තියා ඨපෙතබ්බකාලෙ ඨපනං; උපගමනන්ති සයං උපගමනං; අත්තනායෙව තස්ස කම්මස්ස කරණන්ති අත්ථෝ. අජ්ඣුපගමනන්ති අජ්ඣිඤඤානුපගමනං,[1] අයඤඤං සද්ධිවිහාරිකාදිකං 'ඉමං කම්මං කරොහී'ති අජ්ඣිඤඤනන්ති අත්ථෝ. අධිවාසනාති "රුච්චති මෙ එතං; කරොතු සඞ්ඝෝ"ති එවං අධිවාසනා; ඡන්දදානන්ති අත්ථෝ. අප්පටික්කොසනාති "න මෙතං ඛමති, මා එවං කරොථා"ති අප්පටිසෙධනා; ඉති ඡන්නං ඡක්කාගං වසෙන ඡන්නංඑ සම්මුඛාභා වෙදිතබ්බා. භාණත්ථපුච්ඡාවිස්සජ්ජනං උත්තානමෙව. අධිකරණපුච්ඡාවිස්සජ්ජනෙ "අයං විවාදෙ නෝ අධිකරණං"නති අයං මාතාපුත්තාදීනං විවාදෙ විරුද්ධවාදතා විවාදෙ නාම හොති. සම්පෙහි පන අධිකරණියතාය අභාවතෝ අධිකරණං න හොති. අනුවාදදීසුපි එසෙව නයෝ. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

අධිකරණභෙදවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 17.

දුතියගාථාසඞ්ගණියං **වෙදනාති** වත්ථුඤ්ච ආපත්තිඤ්ච දස්සෙත්වා වොදනා; **සාරණාති** දෙසසාරණා; **සඞ්ඝා කිමත්ථායාති** සඞ්ඝසන්නිපාතෙ කිමත්ථාය; **මන්තිකම්මං පන කිස්ස කාරණාති** මන්තිකම්මං වුච්චති මන්තනාගහණං; තං කිස්ස කාරණාති අත්ථෝ. **වෙදනා සාරණත්ථායාති** වුත්තපකාරා වොදනා තෙන වුද්ධිකපුග්ගලෙන කතදෙසසාරණත්ථාය; **නිග්ගහත්ථාය සරණාති** දෙසසාරණා පන තස්ස පුග්ගලස්ස නිග්ගහණත්ථාය; **සඞ්ඝා පරිග්ගහත්ථායාති**. තත්ථ සන්නිපතිතෝ සඞ්ඝෝ විනිච්ඡයපරිග්ගහණත්ථාය; ධම්මාධම්ම[2]තුලනත්ථාය සුවිනිච්ඡිත දුබ්බිනිච්ඡිත[3]ජානනත්ථායාති අත්ථෝ. **මන්තිකම්මං පන පාවිසෙක්ක**න්ති සුත්තානන්තියත්ථෙරානඤ්ච විනයධරත්ථෙරානඤ්ච මන්තනාගහණං පාවෙක්කං පාවෙක්කං විනිච්ඡයසන්නිට්ඨාපනත්ථං; **මා බො පමිජ්ඣනත්ථි** චුදිතකෙ වා වොදකෙ වා කොපං මා ජනයි; **සබ්බෙ අනුප්පජ්ජකොතුවන්නති** සබ්බෙ තුම්හෙ සඞ්ඝමජ්ඣෙ ඔතිණ්ණං අධිකරණං විනිච්ඡිතුං නිසින්නෝ විනයධරෙ; **විග්ගාහිකන්ති** "න ත්වං ඉමං ධම්මවිනයං

1. සී. I. අජ්ඣිඤඤනුග්ගහණං. 2. සී. මූ. ධම්මාධම්ම.
3. සී. මූ. දුබ්බිනිච්ඡිතං.

ආජානාසී"ති ආදිනයපවත්තං; **අනාපත්තිසංගිහනානි** යා[1] අනාපත්ති ජනයති, පරිහං බොහෙත්වා උට්ඨාපෙති, එවරූපිං කථං මා අහණි. **සුත්තෙ විනයෙ වානි** ආදීසු **සුත්තං** නාම උභතොවිභඞ්ගා; **විනයො** නාම ඛන්ධකා; **අනුලොමෙ** නාම පරිවාරෙ; **පකිණ්ණකං** නාම සකලං විනයපිටකං; **අනුලොමිකං** නාම වත්තාරෝ මහාපදෙසා; **අනුයොගවත්තං නිසාමයාති**[2] අනුයුඤ්ජනවත්තං නිසාමෙථ; **කුසලෙන බුද්ධිමතා ඤාණෙති** ජෙට්ඨෙන පණ්ඩිතෙන සුඛුමපාරමිප්පත්තෙන භගවතා නීහරිත්වා ඨපිතං; **සුඛුමත්තානි** සුපසාදිතං;[3] **සික්ඛාපදානුලොමි ඤාණෙති** සික්ඛාපදානං අනුලොමං; අයං තාව පදත්ථො. අයං පනෙත්ථ සාධිප්පායපදවණ්ණනා: 'සචෙ තුම්හං අනුවිජ්ජකො, මා සහසා හණි. මා අනාපත්තිසංගිහතං විඤ්ඤාණකථං හණි. යං පන කුසලෙන බුද්ධිමතා ලොකානාථෙන එතෙසු සුත්තාදීසු අනුයොගවහානං කතං සුපසාදිත්තං සබ්බසික්ඛාපදානං අනුලොමං, තං නිසාමය, තං උපධාරෙහි'ති. **ගතිං න නාසෙසෙනෙතා සමපරාසිඤ්ඤානි** අත්තනො සම්පරායෙපු ගතිං නිබ්බත්තිං අනාසෙනෙතා අනුයොගවත්තං නිසාමය; යො හි තං අනිසාමෙත්වා අනුයුඤ්ජති, සො සම්පරායිකං අත්තනො ගතිං නාසෙති, තස්මා තුම්හෙ තං අනාසෙනෙතා නිසාමයාති අත්ථො.

ඉදානි තං අනුයොගවත්තං දස්සෙතුං **"කිංසෙසී"**ති ආදිමාහ. තත්ථ **කිංසෙසීති** කිතං එසනෙතා ගවෙසනෙතා; මෙත්තඤ්ච මෙත්තා[4] පුබ්බභාගඤ්ච උපට්ඨපෙත්වාති අත්ථො. **කාලෙනාති** යුත්තපත්තකාලෙන; අපේක්ඛිතකාලෙයෙව තව භාරෙ කතෙ අනුයුඤ්ජාති අත්ථො. **සහසා වොහාරං මාපඣාරසීති** යො එතෙසං සහසා වොහාරෙ හොති, සහසා භාසිතං, තං මා අපඣාරෙසි; මා ගණ්හිත්ථ; **පටිසඤ්ඤුනුසඤ්ඤිනෙන කාරයෙති** එත්ථ **'අනුසඤ්ඤිත'**නති කථානුසන්ධි වුච්චති. තස්මා පටිසඤ්ඤුනුසන්ධිනා කාරයෙ; කථානුසන්ධිං සල්ලක්ඛෙත්වා පටිසඤ්ඤං කාරයෙති අත්ථො. අථවා පටිසඤ්ඤං ව අනුසන්ධිනෙන ව කාරයෙ; ලජ්ජිං පටිසඤ්ඤං කාරයෙ; අලජ්ජිං වත්තානුසන්ධිනාති[5] අත්ථො. තස්මා එවං **"පටිසඤ්ඤු ලජ්ජීසූ"**ති ගාථමාහ. තත්ථ **වත්තානුසන්ධිනෙන කාරයෙති** වත්තානුසන්ධිනා කාරයෙ; යා අස්ස වත්තෙන සද්ධිං පටිසඤ්ඤු සන්ධියති, තාය පටිසඤ්ඤං කාරයෙති අත්ථො. **සඤ්ඤිවොති** ජානනෙනා ආපජ්ජති; **පරිගුහනීති** නිගුහති, න දෙසෙති, න වුට්ඨාති; **සවං අහමපි ජානාමීති** යං තුම්හෙහි වුත්තං, තං සවං, අහමපි තං එවමෙව ජානාමි; **අඤ්ඤඤ්ඤං නාහනති** අඤ්ඤඤ්ඤං තං අහං පුච්ඡාමි; **පුබ්බාපරං න ජානාතීති** පුරෙ කථිතඤ්ච පච්ඡා කථිතඤ්ච න ජානාති; **අකොවිදොති** තස්මිං පුබ්බාපරෙ අකුසලො; **අනුසන්ධිවචනපථං න ජානාතීති** කථානුසන්ධිවචනං විනිච්ඡයානුසන්ධිවචනඤ්ච න ජානාති; **සිලවිපත්තිඤ්ච චොදෙතීති** සීලි ආපත්තිකම්මෙහි චොදෙති; **ආචාර**

---

1. සී, ඉ. යංච, 2 සී, ඉ. & I. නිසාමෙථාති. 3. සී, ඉ. සුපසාදිතත්තා.
4. සී, I. මෙත්තඤ්ච මෙත්තා. 5. සී, I. වුත්තානුසන්ධිනාති.

දිට්ඨිසාති ආචාරවිපත්තියා චෙව දිට්ඨිවිපත්තියා ච; ආචාරවිපත්තියා වොදෙනෝ පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධෙහි වොදෙති. දිට්ඨිවිපත්තියා වොදෙනෝ මිච්ඡාදිට්ඨියා චෙව අන්තගාහිකදිට්ඨියා ච වොදෙති. ආජීවෙනාපි වොදෙනීති ආජීවහෙතුපඤ්ඤත්තෙහි ජහි සික්ඛාපදෙහි වොදෙති; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමේවාති.

දුතියඝාටාසඛගණ්ඨිකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 18.

ඉදානි එවං උපජ්ඣායෙ වොදෙන්තෙ විත්‍යධරෙන කත්තබ්බකිච්චං දස්සෙතුං "අනුවිජ්ජකෙනා"තිආදි ආරද්ධං. තත්‍ර "දිට්ඨිං දිට්ඨෙනා"ති ගාථාය අයමත්ථෝ: එකෙනෙකෝ මාතුගාමෙන සද්ධිං එකථානතෝ නික්ඛමනෙන්තා වා පවිසනෙන්තා වා දිට්ඨෙය්‍ය, සෝ තං පාරාජිකෙන චොදෙති. ඉතරෝ තස්ස දස්සනං අනුජානාති. තං පන දස්සනං පටිච්ච පාරාජිකං නාපජ්ජති, න පටිජානාති. එවමේත්ථ යං තෙන දිට්ඨං, තං තස්ස "දිට්ඨෝ මයා"තිඉමිනා දිට්ඨවචනෙන සමෙති. යස්මා ඉතරෝ තං දස්සනං පටිච්ච දෙසං න පටිජානාති, තස්මා අසුද්ධපරිභඞ්කිනෝ හොති; අමූලකපරිභඞ්කිතොති අත්ථෝ. තස්ස පුග්ගලස්ස 'සුද්ධෝ අහ'න්ති පටිඤ්ඤාය සද්ධිං උපෝසථෝ කාතබ්බෝ. සෙසගාථා ද්වෙපි එසෙව නයෝ සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමේවාති.

අනුවිජ්ජකකිච්චවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 19.

"චොදනාය කෝ ආදී"ති ආදි පුච්ඡාතං[1] විස්සජ්ජනෙ සවෙව ච අකුප්පෙ වාති සවෙව පතිට්ඨාතබ්බං අකුප්පෙ ච; යං කතං වා න කතං වා, තදෙව වත්තබ්බං. න ච චොදකෙ වා අනුවිජ්ජකෙ වා සඞ්ඝෝ වා කොපෝ උපපාදෙතබ්බෝ. ඔතිණ්ණානොතිණ්ණං ඤාතිතබ්බන්ති ඔතිණ්ණඤ්හි අනොතිණ්ණඤ්හි වචනං ඤාතිතබ්බං; තත්‍රායං ඤාතනා[2] විධි: එත්තිකා[3] චොදකස්ස පුබ්බකථා, එත්තිකා[3] පවත්තිමකථා, එත්තිකා[3] චුදිතකස්ස පුබ්බකථා, එත්තිකා[3] පවත්තිමකථාති ඤාතිතබ්බා.[4] චොදකස්ස පමාණං ගණ්හිතබ්බං. චුදිතකස්ස පමාණං ගණ්හිතබ්බං. අනුවිජ්ජකස්ස පමාණං ගණ්හිතබ්බං. අනුවිජ්ජකෝ අපපමත්තකම්පි හාපෙන්තෝ[5] "ආවුසො සම්මන්නාහරිත්වා උද්දිසා කත්වා ආහරා"ති වත්තබ්බෝ. සඞ්ඝෙනාපි එවං පටිපජ්ජිතබ්බං. සෙහි ධම්මෙහි සෙන විනයෙන සෙන සත්ථුසාසනෙන තං අධිකරණං වූපසම්මතීති එත්ථ ධම්මොති භූතං වත්ථු; විනයොති චොදනා චෙව සාරණා ච; සත්ථුසාසනන්ති ඛන්ධාදිසමපඤ්චෙව අනුසාවනසමපඤ්ච; එතෙන හි ධම්මෙන ච විනයෙන ච සත්ථුසාස

1. සී. ඉ. උ. ආදිතා පුච්ඡාතං. 2. සී ඒ. & II. ඤාතනා 3. සී, ඉ. එත්තකා.
4. සී. ඉ. ඤාතිතබ්බං. 5. සී. ඉ. අහාපෙන්තෝ.

තෙන ච අධිකරණං වූපසම්මති. තස්මා අනුවිජ්ජකෙන භූතෙන වත්‍ථුනා චෝදෙන්‍ති ආපත්තිං සාරෙන්‍ති සඤ්ඤත්තිසම්පදඤ්ච වෙව අනුසාවන සම්පත්තිඤ්ච තං[1] අධිකරණං වූපසමෙතබ්බං. **අනුවිජ්ජකෙන එවං පටිපජ්ජිතබ්බං.** සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.

උපොසථෝ කිමත්‍ථායාති ආදි පුච්ඡාවිස්සජ්ජනම්පි උත්තානමෙව. අවඝාතගාථාසු **ථෙරෙ ච පරිභාසතීති** අවඤ්ඤං කරොන්තො "කිං ඉමෙ ජානන්තී"ති පරිභාසති; **ඛත්තා උපහතින්ද්‍රියොති** තාය ඡන්‍දාදිගාමිතාය තත්‍ථ ච පරිහාසතත්‍ථ අත්තනාව[2] අත්තකො ඛත්තත්තා ඛත්තෝ; සද්ධාදීනං[3] ඉන්ද්‍රියානං උපහතත්තා **උපහතින්ද්‍රියෝ; නිරයං ගච්ඡති දුම්මඞ්කා න ව සික්ඛාය ගාරවොති** සො ඛත්තෝ උපහතින්ද්‍රියෝ පඤ්ඤායභාවතෝ **දුම්මඞ්කා** නීසු සික්ඛාසු අසික්ඛනතෝ න ච **සික්ඛාය ගාරවෝ** කායස්ස භෙදා නිරයමෙව උපගච්ඡති. තස්මා "**න වාමිසං හි නිස්සාය** -පෙ- **යථා ධම්මෝ තථා කරෙ**"ති. තස්සත්‍ථෝ: න ච **ආමිසං** නිස්සාය කරෙ, චුද්දසවොදකෙසු හි අඤ්ඤතරෙන දින්නං චීවරාදිආමිසං ගණ්හන්තොපි ආමිසං නිස්සාය කරොති, එවං න කරෙය්‍ය; **න ච නිස්සාය පුග්ගලන්ති** "අයං මෙ උපජ්ඣායෝ වා, ආචරියෝ වා"ති ආදිනා නයෙන ඡන්‍දාදිහි ගහිතත්තා පුග්ගලං නිස්සාය කරොති, එවං න කරෙය්‍ය; **අථ ඛො යථාපෙතෙන චිවරෙ**[4] යථා ධම්මෝ සීතෝ, තථෙව කරෙය්‍යාති. **උපඛණ්ඩඤ්ච පපතීති** "එවං කථෙහි, මා එවං කථයිත්‍ථා"ති කණ්ණමූලෙ මන්තෙති; **ජිම්හං පෙක්ඛතීති** දෙසමෙව ගවෙසති; **විනිහරතීති** විනිච්ඡයං හාපෙති; **ඝම්මඝඝං පවිසෙවතීති**[5] ආපත්තිං දීපෙති; **අඤ්ඤාලෙන ච වොදෙතීති** අඤ්ඤාසෙ අනජ්ඣිට්ඨෝ ච වොදෙති; **පුඛ්ඛාපරං න ජානාතීති** පුරිමකථඤ්ච පච්ඡිමකථඤ්ච න ජානාති; **අනුසන්ධිවචනපථං න ජානාතීති** කථානුසන්ධිවිනිච්ඡයානුසන්ධිවසෙන වචනං න ජානාති; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

චොදනාකණ්ඩවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 20.

චූළසඞ්ඝාභෙ – සඞ්ඝාමාවච්චරෙන භික්ඛුනාති සඞ්ඝාමො වුච්චති අධිකරණවිනිච්ඡයත්‍ථාය සඞ්ඝසන්නිපාතො; තත්‍ර හි අත්තපච්චත්‍ථිකා වෙව සාසනපච්චත්‍ථිකා ච උද්ධම්මං උබ්බිනයං සාසනං[6] දීපෙන්තා සමොසරන්ති **වෙසාලිකා වජ්ජිපුත්තකා** විය. සො භික්ඛු තෙසං පච්චත්‍ථිකානං ලද්ධිං මද්දිත්වා සකවාදදීපනත්‍ථාය තත්‍ථ අවචරති, අජ්ඣාසයං විනිච්ඡයං පවත්තෙති, සො සඞ්ඝාමාවච්චරෝ නාම, **ඉස** සෙට්ඨරෝ විය. තෙන සඞ්ඝාමාවච්චරෙන භික්ඛුනා **සඞ්ඝං උපසඞ්ඝ**

1. සී. I. & II. සඤ්ඤත්තිසම්පදඤ්ච තං. 2 සී. මූ. අත්තනා.
3. සී. මූ. සද්ධාදීනඤ්ච. 4. සී. I. & II. කාරෙය්‍යාති. 5. සී. I. සෙම්හිති.
6. සී. මූ. සද්ධම්මසාසනං.

මෙහෙන නිවත්තෙතුන සඤ්ඤා උපසඤ්ඤමිතබ්බා. නිවත්තෙතුන්ති මානද්ධජං **නිපාතෙත්වා** නිහතමානත්තෙතුන; **රජෝහරණසමෙනාති** පාදපුඤ්ඡනසමෙන; යථා රජෝහරණස්ස සංකිලිට්ඨේ වා අසංකිලිට්ඨේ වා පාදෙ පුඤ්ඡිතුකාමතා නෙව රාගො න දෙසො; එවං ඉට්ඨානිට්ඨේසු අරජ්ජනෙන අදුස්සනෙනාති අත්ථො. **යථා පතිරූපෙ ආසනෙති** යථා පතිරූපං ආසනං ඤත්වා අත්තනො පාපුණනට්ඨානෙ ථෙරාසනං භික්ඛූනං පිට්ඨිං අදස්සෙත්වා නිසීදිතබ්බං; **අනානාකථිකෙනාති** නානාවිධං තං තං අනත්ථකථං අකථෙන්තෙන; **අතිරච්ඡානකථිකෙනාති** දිට්ඨසුතමුතමත්තම්පි රාජකථාදිකං තිරච්ඡානකථං අකථෙන්තෙන; **යාමං වා ධම්මො භාසිතබ්බොති** සඞ්ඝසන්නිපාතට්ඨානෙ කප්පියාකප්පිය[1]නිස්සිතා වා රූපාරූපපරිච්ඡේදසම්මාවාරච්ඡස්සාවාරට්ඨාන නිසජ්ජවිත්තාදිනිස්සිතා වා කථා ධම්මො නාම. එවරූපො ධම්මො සයං වා භාසිතබ්බො. **පරෙ වා අජ්ඣෙසිතබ්බා** – යො භික්ඛු තථාරූපිං කථං කථෙතුං පහොති, සො වත්තබ්බො: "ආවුසො සඞ්ඝම්පක්ඛි පඤ්ඤ උපපන්නෙ තුං කථෙය්යාසී"ති. **අරියො වා තූණ්හීභාවෝ නාතිමඤ්ඤිතබ්බොති** අරියා තූණ්හී නිසීදන්තා න බාලපුථුජ්ජනා විය නිසීදන්ති. අඤ්ඤතරං කම්මට්ඨානං ගහෙත්වාව නිසීදන්ති ඉති කම්මට්ඨානමනසිකාරවසෙන තූණ්හීභාවෝ අරියතූණ්හීභාවෝ නාම. **සෝ නාතිමඤ්ඤිතබ්බො.** 'කිං කම්මට්ඨානානුයොගෙනා'ති නාවජානිතබ්බො. අත්තනෝ පතිරූපං කම්මට්ඨානං ගහෙත්වාව නිසීදිතබ්බන්ති **අත්ථො. න උපජ්ඣායො පුච්ඡිතබ්බොති** 'කොනාමො තුය්හං උපජ්ඣායෝ'ති න පුච්ඡිතබ්බො. එස නයො සබ්බත්ථ. **න ජාතීති** "ඛත්තියො නුං? බ්‍රාහ්මණජාතියො?"ති එවං ජාති න පුච්ඡිතබ්බා; **න ආගමොති** "දීඝභාණකො නුං? මජ්ඣිමභාණකො?"ති එවං **ආගමො** න පුච්ඡිතබ්බො; **කුලූපදෙසොති** ඛත්තියකුලාදිවසෙන[2] වෙදිතබ්බො; **අත්‍රස්ස පෙමං වා දෙසො වාති** අත්‍ර පුග්ගලෙ එතෙසං කාරණානං අඤ්ඤතරවසෙන පෙමං වා භවෙය්‍ය දෙසො වා; **නො පරිසඤ්ඤපි සෙනාති**[3] පරිසකපක්ඛෙන පරිසාක්‍රුට්ඨාදිකෙන න භවිතබ්බං; යං පරිසාය රුච්චති, තදෙව වෙතෙත්වා කථෙතබ්බන්ති අත්ථො. **න හට්ඨමුදග්ගෙනාති** කථෙතබ්බෙ ච අකථෙතබ්බෙ ච **සඤ්ඤජනනට්ඨං** හට්ඨවිකාරෙ න කාතබ්බෝ; **අත්ථං අනුවිධියමානෙනාති** විනිච්ඡයපටිවෙධමෙව සල්ලක්ඛෙන්තෙන; "ඉදං සුත්තං උපලබ්භති. ඉමස්මිං විනිච්ඡයෙ ඉදං වක්ඛාමී"ති[4] පරිතුලයන්තෙන නිසීදිතබ්බන්ති අත්ථො. **න ච ආසනා වුට්ඨාතබ්බන්ති** න ආසනා වුට්ඨාය සන්නිපාතමණ්ඩලෙ විවරිතබ්බං; විනයධරෙ උට්ඨිතෙ සබ්බා පරිසා උට්ඨහති. **න විනිභාතබ්බන්ති** න විනිච්ඡයො භාසෙතබ්බෝ; **න කුම්මග්ගෙනා සෙවිතබ්බොති** න ආපත්ති දීපෙතබ්බා; **අභාභිසඤ්ඤෙන භවිතබ්බන්ති** න සභසා කාරිතා භවිතබ්බං; සභසා

---

1. සී., ඉ. පු. අකප්පියකප්පිය.
2. සී. පු. එසෙසොව.
3. පරිඤ්ඤාපිසඤ්ඤෙන - පාළිපා.
4. සී., ඉ. පු. වක්ඛාමීති එව.

දුරුත්තවචනං න කථෙතබ්බන්ති අත්ථො. **වචනක්ඛමෙනාති** දුරුත්ත වචං[1] ඛමනසීලෙන; **ගිහිපටිසඞ්ඛුණාති** හිතෙසිනා හිතඋවෙසිනා කරුණා ව කරුණාපුබ්බභාගො ව උපට්ඨාපෙතබ්බොති; අයං පදවෙපි[2] අධිප්පායො. **අනුරුරුනෙනාති** න අසුරුසුරුනෙන; **අසුරුරුත්තං** වුච්චති විඤ්ඤාණකකථාසඞ්ඛාත අසුභරවචනං; තං න කථෙතබ්බන්ති අත්ථො. **අත්තනා පරිගණ්හෙතබ්බොති** "විනිච්ඡිනිතුං වූපසමෙතුං සක්ඛිස්සාමි නු ඛො? නො"ති එවං අත්තනා පරිග්ගහෙතබ්බො; **අත්තනො පමාණං ජානිතබ්බන්ති** අත්ථො. **පරෝ පරිගණ්හෙතබ්බොති** "ලජ්ජියා[3] නු ඛො අයං පරිසා? සක්කා සඤ්ඤාපෙතුං? උදාහු නො"ති එවං පරෝ පරිග්ගහෙතබ්බො; **චොදකෝ පරිගණ්හෙතබ්බොති** "ධම්ම චොදකෝ නු ඛො? නො?"ති එවං චොදකෝ[4] පරිග්ගහෙතබ්බො; **චුදිතකෝ පරිගණ්හෙතබ්බොති** "ධම්මචුදිතකෝ නු ඛො? නො"ති එවං චුදිතකෝ[4] පරිග්ගහෙතබ්බො **අධම්මචොදකෝ පරිගණ්හෙතබ්බොති** තස්ස පමාණං ජානිතබ්බං. සෙසෙසුපි එසෙව නයො. **වුත්තං අභාපෙනෙනාති** චොදකචුදිතකෙහි වුත්තවචනං අභාපෙනෙන; **අවුත්තං අපපාසෙනෙනාති** අනොසටං වත්ථුං අපපාසෙනෙන; **මඤ්ඤු[5] පහාසෙතබ්බොති** මඤ්ඤු මොමූහො පඝාණෙති තබ්බො; 'කත්තු ඛ්වං කුලපුත්තෙනා'ති උත්තෙජෙත්වා අනුයොගවත්තං කථාපෙත්වා තස්ස අනුයොගො ගණ්හිතබ්බො. **හිරූ අස්සාසෙතබ්බොති** යස්ස සඞ්ඝමජ්ඣං වා ගණමජ්ඣං වා අනොසටපුබ්බත්තා සාරජ්ජං උපජ්ජති, තාදිසො 'මා භායි. විස්සට්ඨෝ කථෙහි. මයං තෙ උපත්ථම්භා භවිස්සාමා'ති වත්වාපි අනුයොගමත්තං[6] කථාපෙතබ්බො.[7] **වණ්ණා නිසෙධෙතබ්බොති** අපසාදෙතබ්බො තජ්ජෙතබ්බො. **අසුචි විභාවෙතබ්බොති** අලජ්ජිං පකාසෙත්වා ආපත්තිං දෙසාපෙතබ්බො; **උජු මද්දවෙනාති** යො භික්ඛු උජුසීලවා කායවඞ්කාදිරහිතො, සො මද්දවෙනෙව උපවරිතබ්බො; **ධම්මස්ස ච පුග්ගලෙසු චාති** එත්ථ යො ධම්මගරුකො හොති න පුග්ගලගරුකො, අයමෙව ධම්මස්ස ච පුග්ගලෙසු ච මජ්ඣත්තොති වෙදිතබ්බො.

"සුත්තං සංසන්දනත්ථාය"ති ආදිසු තෙන ච[8] පන එවං සබ්බත්ථ වාරිතං පියමනාපගරුභාවනීයෙන අනුවිජ්ජකෙන සමුදාගමෙසු සුත්තාදිසු සුත්තං සංසන්දනත්ථාය; ආපත්තානාපත්තිකං සංසන්දනත්ථන්ති වෙදිතබ්බං. **ඔපම්මං නිදස්සනත්ථාය**ති ඔපම්මං අත්ථදස්සනත්ථාය; **අත්ථං[9] සන්දස්සනත්ථාය**ති අත්ථං ඤාපනත්ථාය; **පමුඤ්චිය ඵපනත්ථාය**ති පුච්ඡං පුග්ගලස්ස ඵපනත්ථාය; **ඔකාසකම්මං චොදනත්ථාය**ති වත්ථුනා වා ආපත්තියා වා චොදනත්ථාය; **චොදනා සාරණත්ථාය**ති දෙසාදෙසු[9] සාරාපනත්ථාය; **සාරණා සඤ්ඤත්ථාය**ති දෙසා

---

1. සී මූ. දාචං. 2 සී I පදවෙසඞ්. 3. සී. මූ. ලජ්ජිකා.
4. සී. I. & II. එවං. 5. සී. I, & II. වෙදඞ්ඛා. 6. සී. මූ. අනුයොගවත්තං.
7. සී. මූ. කථෙතබ්බා. 8. සී. I. ආදි සකෙන ච. 9. සී, මූ. දෙසාදෙසං,

දෙසනාසාරණා සවවනීයකරණත්ථාය; **සවවනීයං පළිබොධත්ථායාති** සවවනීයං 'ඉමම්හා ආවාසා පදමපි[1] මා පක්කමී"ති එවං පළිබොධත්ථාය; **පළිබොධො විනිවිජ්ඣත්ථායාති** විනිවිජ්ඣ[2]පාපනත්ථාය; **විනිවිජ්ඣො සන්තීරණත්ථායාති** දෙසාදෙසනන්තීරණත්ථාය තුලනත්ථාය; **සන්තීරණං ඤාණාභාගමනත්ථායාති** ආපත්තිඅනාපත්තිගරුකලහු කාපත්තිජානනත්ථාය; **සඞ්ඛා සමූපගච්ඡති – සමූපවිජ්ඣනත්ථායාති** සමපරිග්ගහත්ථාය[3] ච; සුවිනිච්ඡිතදුබ්බිනිච්ඡිතභාවජානනත්ථාය වාති අත්ථො. **පවවඤ්ඣාසිනො අවිසංවාදකඣාසිනොති** ඉස්සරියාධිපවවජෙඣකට්ඨානෙ ච අවිසංවාදකඣානෙ ච සිතා; න තෙ අපසා දෙතබ්බාති අත්ථො.

ඉදානි යෙ මන්දබුද්ධිනො[4] එවං වදෙයයුං "විනයො නාම කිමත්ථාය"ති, තෙසං වවනොකාසං විදහනත්ථමත්ථං දස්සෙතුං '**විනයො සංවරත්ථාය**"ති ආදිමාහ. තත්ථ **විනයො සංවරත්ථායාති** සකලාපි විනයපඤ්ඤත්ති කායවච්චාරසංවරත්ථාය ආජීවපාසුද්ධිපරියොසානස්ස සීලස්ස උපනිස්සයො හොති; පවවයො හොතීති අත්ථො. **එස නයො සබ්බත්ථ.** අපිවෙත්ථ **අවිප්පටිසාරොති** පාපපුඤ්ඤානං කතාකතවසෙන චිත්තවිප්පටිසාරාභාවො; **පාමොජ්ජන්ති** දුබ්බලා තරුණපීති; **පීතීති** බලවා (?) බහලපීති; **පස්සද්ධීති** කායචිත්තදරථපටිපස්සද්ධි; **සුඛන්ති** කායිකචෙතසිකසුඛං; තඤ්හි දුවිධම්පි **සමාධිස්ස** උපනිස්සය පවවයො හොති. **සමාධීති** චිත්තෙකග්ගතා; **යථාභූතඤාණදස්සනන්ති** තරුණවිපස්සනා; උදයබ්බයඤාණසෙසං අධිවවනං. චිත්තෙකග්ගතා හි තරුණවිපස්සනාය පවවයො[5] හොති. **නිබ්බිදත්ති** සිඛාපත්තා වුට්ඨානගාමිනී බලවවිපස්සනා; **විරාගොති** අරියමග්ගො; **විමුත්තීති** අරහත්තඵලං; චතුබ්බිධොපි හි අරියමග්ගො අරහත්තස්ස[6] උපනිස්සය පවවයො හොති. **විමුත්තිඤාණදස්සනන්ති** පවවවෙක්ඛණඤාණං; **විමුත්තිඤාණදස්සනං අනුපාදාපරිනිබ්බාණත්ථායාති** අපපවවයපරිනිබ්බාණත්ථාය; අපපවවයපරිනිබ්බාණස්ස හි තං පවවයො හොති, තස්මිං අනුපපත්තෙ අවස්සං පරිනිබ්බායිතබ්බතොති. **එතදත්ථා කථාති** අයං විනයකථා නාම එතදත්ථා; **මන්තණාති** විනයමන්තණා එව. **උපනිසාති** අයං 'විනයො සංවරත්ථාය'ති ආදිකා පරම්පරපවවයකථාපි එතදත්ථාය; **සොතාවධානන්ති** ඉමිස්සා පරම්පරපවවයකථාය සොතාවධානං; ඉමං කථං සුත්වා යං උප්පජ්ජති **ඤාණං**, තම්පි එතදත්ථාය. **ඉදිදං අනුපාදා චිත්තස්ස විමොක්ඛොති** යො අයං වතුහි උපාදානෙහි අනුපාදියිත්වා චිත්තස්ස අරහත්තඵලසඞ්ඛාතො විමොක්ඛො, සොපි එතදත්ථාය; අපපවවයපරිනිබ්බාණත්ථාය එවාති අත්ථො.

---

1. සී. මූ. පරම්පි. 2 සී. මූ. විනිවිජ්ඣං. 3. සී. මූ. විවිජ්ඣ ඇමපරිග්ගහණත්ථාය
4. සී. මූ. මන්දමන්දා බුද්ධිනො. 5. සී. මූ. උපනිස්සයපවවයො.
6. සී. මූ. අරහත්ත ඵලස්ස.

අනුසොගව ඤාණගාථාසු පඨමගාථා වුත්තත්තා එව. **වත්ථුං විපත්තිං ආපත්තිං නිදානං ආකාරඤ්ඤොවිදෙ පුබ්බාපරං න ජානාතීති** "වත්ථූ"තිආදීනං "න ජානාති"පදෙන සම්බන්ධො, **"අකොවිදෙ"**ති පදස්ස **"සබ්බෙ කාදිසකා"**ති ඉමිනා සම්බන්ධො. තසමා අය මෙත්ථ යොජනා: යො භික්ඛු පාරාජිකාදීනං **වත්ථුං** න ජානාති, වත්ථුච්ඡිධං **විපත්තිං** න ජානාති, **සත්තවිධං ආපත්තිං** න ජානාති, 'ඉදං සික්ඛාපදං අසුකස්මිං නාම නගරෙ පඤ්ඤත්ත'න්ති එවං **නිදානං** න ජානාති, 'ඉදං පුරිමවවනං ඉදං පච්ඡිමවවන'න්ති **පුබ්බාපරං** න ජානාති, 'ඉදං කතං, ඉදං අකත'න්ති **ඛන්ධාඛණං** න ජානාති; **සමෙන** වා**ති** තෙනෙව පුබ්බාපරං අජානනස්ස[1] සමෙන අඤ්ඤුණෙන කතා කතං න ජානාතීති වුත්තං හොති. එවං තාව 'න ජානාති'පදෙන සද්ධිං සම්බන්ධො වෙදිතබ්බො. යං පනෙතං "ආකාරඤ්ඤොවිදෙ"ති වුත්තං, තත්ථ **ආකාර අඤ්ඤාවිදෙ**ති කාරණාකාරණෙ අකොවිදෙ; ඉති යථායං වත්ථු ආදීනි ච න ජානාති, ආකාරස්ස ච අකොවිදෙ, **ස වෙ කාදි සඤ්ඤො භික්ඛු අපපටිඤ්ඤාති** වුච්චති. **"ඛමමඤ්ඤු අධිකරණඤ්ඤූ"**ති[2] ඉමෙසම්පි පදානං "න ජානාතී"ති පදෙනෙව සම්බන්ධො. අයමපතෙත්ථ යොජනා: තත්ථෙව යථායං[3] කම්මඤ්ඤු න ජානාති, අධිකරණඤ්ඤු න ජානාති, සත්තඅපකාරෙ **සම්මෙ වාපි අකොවිදෙ** රාගාදීහි පන රත්තො **දුට්ඨො** ච මූළ්හා ච හඤ්ඤති ගච්ඡති, සම්මොහෙන **මොහා** ගච්ඡති, රත්තත්තා පන දුට්ඨත්තා ච ඡන්ද දෙසා ච ගච්ඡති. පරං සඤ්ඤුපෙතූ අසම්පත්තාය න ච **සඤ්ඤත්තිඤ්ඤලෝ**, කාරණාකාරණදස්සනෙ අසම්පත්තාය **නිජ්ඣත්තිඤ්ඤා** ච **අකොවිදෙ** අත්තනා සදිසාය[4] පරිසාය ලද්ධත්තා **ලද්ධපක්ඛා** හිරියා පරිබාහිරත්තා **අකිරිඤ්ඤා** කාලකෙති කමෙමති සම්පත්තාගතත්තා **ඛණ්ඩඤ්ඤම්මා** ධම්මාදරියපුග්ගලාදරියානං අභාවතො **අනාදරෙ**, ස වෙ තාදිසකො භික්ඛු **අපපටිඤ්ඤාති** වුච්චති. න පටික්ඛිත්තබ්බා න ඔලොකෙතබ්බා න සම්මන්නිතබ්බා ඉස්සරියාධිපච්චජෙට්ඨකට්ඨානෙ ඨපෙතබ්බාති අත්ථො. සුකපක්ඛ[5]ගාථානම්පි යොජනානයො වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බොති.

චූළසඞ්ගාමවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 21.

මහාසඞ්ගාමෙ – **වත්ථුතො වා වත්ථුං සඞ්කමතීති** "පඨමපාරාජිකවත්ථු මයා දිට්ඨං වා සුතං වා"ති වත්වා පුන පුච්ඡියමානො නිඝංසියමානො[6] "න මයා පඨමපාරාජිකස්ස වත්ථු දිට්ඨං, න සුතං. දුතියපාරාජිකස්ස **වත්ථු දිට්ඨං වා සුතං වා**"ති වදති; එතෙනෙව නයෙන

---

1. සී. I. & II. අජානන්තස්ස 2. සමෙමෙ ච අධිකරණෙ ච - පාළියං.
3. සී. මූ. තත්ථෙව ඉති සද්දායං. 4. සී. මූ. අත්තනො පරිස සදිසාය.
5. සී. I. & මූ. පඤ්ඤ. 6. සී මූ. පොත්ථකෙ 'නිඝංසියමානා'ති පදං නත්ථි.

සෙසවත්ථුසඞ්ඛමවණං, විපත්තිතො **විපත්තිසඞ්ඛමවණං**, ආපත්තිතො **ආපත්තිසඞ්ඛමවණඤ්ච** වෙදිතබ්බං. යො පන "නෙව මයා දිට්ඨං න සුත"න්ති වත්වා පච්ඡා "මයාපෙතං දිට්ඨං වා සුතං වා"ති වදති. "දිට්ඨං වා සුතං වා"ති වත්වා පච්ඡා "න දිට්ඨං, න සුතං වා"ති වදති,[1] අයං "**වජානිත්වා පටිජානාති. පටිජානිත්වා අවජානාති**"ති වෙදිතබ්බො. එසොව **අසෙඛසුත්තසඞ්ඛං පවිවරති** නාම. **වණණා වණණාති** නීලාදිවණණාවණණවසෙන විසටසිසිකාපදං[2] වුත්තං. **වචනාමනුපපදනාති** සඤ්චරිත්තං වුත්තං. **කායසංසග්ගාදිත්තයං** සරූපෙනෙව වුත්තං. ඉති ඉමානි පඤ්ච **මෙථුනධම්මස්ස පුබ්බභාගො** පුබ්බපයොගොති වෙදිතබ්බානි. **චත්තාරි අපලොකනකම්මානීති** අධමෙමන වග්ගාදීනි; සෙසෙසුපි එසෙව නයො. ඉති චත්තාරි වතුක්කානි සොළස හොනති. **බහුජනඅහිතාය පටිපන්නා හොතීති** විනයධරෙන හි එවං ඤතුගතියා[4] අධිකරණෙ විනිච්ඡිතෙ තස්මිං විහාරෙ **සඞ්ඝභෙදා නිජ්ඣති**. ඔවාදූපජීවිනියො භික්ඛුණියොපි දෙ භාගා හොනති. උපාසකාපි උපාසිකායොපි දූරකාපි දූරිකායොපි[5] තෙසං ආරක්ඛ දෙවතාපි තථෙව[6] නිජ්ඣනති. තතො භුම්මදෙවතාආදිං කත්වා යාව අකනිට්ඨබ්‍රහ්මානො දිට්ඨාව හොනති. තෙන වුත්තං: 'බහුජන අහිතාය පටිපන්නා හොති –පෙ– දුක්ඛඞ්ගය දෙවමනුස්සාන"නති. **විසම නිස්සිතොති** විසමානි කායකම්මාදීනි නිස්සිතො; **ගහනනිස්සිතොති** මිච්ඡාදිට්ඨිඅන්තගාහිකදිට්ඨිසඞ්ඛාතං ගහනං නිස්සිතො; **බලවනිස්සි තොති** බලවන්තෙන අභිසඞ්ඛතත[7]භික්ඛු නිස්සිතො; **තස්ස අවජාන නෙනාති** තස්ස වචනං අවජානනෙනා; උපයොගත්ථෙ වා සාමි වචනං. තං අවජානන්තොති අත්ථො. **ඝං අස්සාහාති** යදත්ථාය; **තං අස්සනති** සො අත්ථො; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

මහාසඞ්ඝාමවණණනා නිට්ඨිතා.

---

4. 22.

කසිනෙ – **අට්ඨ මාතිකාති** ඛණ්ඩෙ වුත්තා පඤ්චමනන්තිකාදිකා අට්ඨ; **පළිබොධානිසංසාපි** පුබ්බෙ වුත්තා එව. **පයොගස්සාති** වීවර ඩෙවනාදිනො සත්තවිධස්ස පුබ්බකරණස්සත්ථාය; යො උදකාහරණා දිකො පයොගො කරියති, තස්ස පයොගස්ස; **කතමෙ ධම්මා අනන්තර පච්චයෙන පච්චයොති** අනාගතවසෙන අනන්තරා හුත්වා කතමෙ ධම්මා පච්චයා හොන්තීති අත්ථො. **සමනන්තරපච්චයෙනාති** සුට්ඨු අනන්තරපච්චයෙන, අනන්තරපච්චයමෙව ආසන්නානතරං කත්වා පුච්ඡති.

---

1. සී. I. & II යො ඒන මයා දිට්ඨං වා සුතං වාති වදති. දිට්ඨං සුතං වාති වත්වා පච්ඡා න දිට්ඨං න සුතන්ති වදති, 2. සී. මූ. සුසඞ්කසිසවජ්ජ.
3. සී. මූ. ඛන්ධ. 4. සී. මූ. ඤතුදිගතියා. 5. සී. මූ. දූරකාපි දූරිකායොපි.
6. සී. මූ. තථෙව ඔඛා. 7. සී. මූ. අභිසඞ්ඛතෙ.

නිස්සයපච්චයෙනාති උපජ්ජමානස්ස පයොගස්ස **නිස්සයං** ආධාර භාවං උපගතා විය හුත්වා කතමේ ධම්මා පච්චයා හොන්තීති අත්ථො. **උපනිස්සයපච්චයෙනාති** උපෙතෙන නිස්සයපච්චයෙන; නිස්සයපච්ච යමේව උපගතතරං කත්වා පුච්ඡති **පුරෙජාතපච්චයෙනාති** ඉමිනා පඨමං උපපන්නස්ස පච්චයභාවං පුච්ඡති. **පච්ඡාජාතපච්චයෙනාති** ඉමිනා පච්ඡා උප්පජ්ජනකස්ස පච්චයභාවං පුච්ඡති. **ඝනජාතපච්චය නාති** ඉමිනා අපුබ්බං අචරිමං උපජ්ජමානානං පච්චයභාවං පුච්ඡති. **පුබ්බකරණස්සාති** ධොවනාදිනො පුබ්බකරණස්ස; **පච්චුද්ධාරස්සාති** පුරාණසඞ්ඛාරාදීනං පච්චුද්ධරණස්ස; **අධිට්ඨානස්සාති** කඨිනත්ථරා ධිට්ඨානස්ස; **අත්ථාරස්සාති** කඨිනත්ථාරස්ස, **මාතිකානඤ්ච පළිබොධා නඤ්චාති** අට්ඨන්නං මාතිකානං ද්වින්නං ච පළිබෝධානං; **වත්ථුස්සාති** සඞ්ඝාටිආදිනො කඨිනවත්ථුස්ස;[1] සෙසං වුත්තනයමේව.

එවං යං ලබ්භති, යඤ්ච න ලබ්භති, සබ්බං පුච්ඡිත්වා ඉදානි යං යස්ස ලබ්භති, තදෙව දස්සෙතුං **"පුබ්බකරණං පඤ්ඤාසස්සා"**ති ආදිනා නයෙන විස්සජ්ජිතමාහ. තස්සත්ථෝ: යං වුත්තං "පයොගස්ස කතමේ ධම්මා"ති ආදි, තත්ථ වුච්චතෙ – **පුබ්බකරණං පඤ්ඤාසස්ස අනන්තරපච්චයෙන ප ඤ්ඤා. ඝනනන්තර – නිස්සය – උපනිස්සය පච්චයෙන පච්චයෝ.** පයොගස්සාපි සත්තවිධම්පි පුබ්බකරණං – යස්මා තෙන පයොගෙන නිප්ඵාදෙතබ්බස්ස පුබ්බකරණස්සත්ථාය සෝ පයොගෝ කරියති, තස්මා ඉමෙහි වුත්තා පච්චයෙහි පච්චයෝ හොති. පුරෙජාතපච්චයෝ[2] පනෙස උද්දිට්ඨධම්මෙසු එකධම්මම්පි න ලභති. අඤ්ඤදත්ථු පුබ්බකරණස්ස ඝනං[3] පුරෙජාතපච්චයෝ හොති, පයොගෙ සති පුබ්බකරණස්ස නිප්ඵජ්ජනතො. තෙන වුත්තං **"පඤ්ඤාසස්සා පුබ්බකරණස්ස පුරෙජාතපච්චයෙන පච්චයෝ"**ති. පච්ඡාජාතපච්චයං පන ලභති තෙන වුත්තං– **"පුබ්බකරණං පඤ්ඤාසස්ස පච්ඡාජාත පච්චයෙන පච්චයෝ"**ති. පච්ඡා උප්පජ්ජනකස්ස හි පුබ්බකරණස්ස අත්ථාය සෝ[4] පයොගෝ කරියති. ඝනජාතපච්චයං පන මාතිකාපළි බොධානිසංඝසඞ්ඛාතෙ **පඤ්ඤරස** ධම්මෙ ඵුසිත්වා අඤ්ඤෙ[5] පයොගා දීසු එකොපි ධම්මොපි න ලභති., තෙ එව හි **පඤ්ඤරස** ධම්මා **ඝන** කඨිනත්ථාරෙන එකතො නිප්ඵජ්ජන්තීති අඤ්ඤමඤ්ඤං ඝනජාත පච්චයා හොන්ති. තෙන වුත්තං– **"පඤ්ඤරස ධම්මා ඝනජාත පච්චයෙන පච්චයෝ"**ති. එතෙනුපායෙන සබ්බපදවිස්සජ්ජනානි වෙදිතබ්බානි.

පුබ්බකරණං කිංනිදානන්ති ආදිං[6] පුච්ඡාවිස්සජ්ජනං උත්තානමෙව. **"පයොගෝ කිංනිදානෝ"**ති ආදිං[6] පුච්ඡාඋපවිස්සජ්ජනෙසු **"පෙතුනිදානෝ පච්චයනිදානෝ"**ති එත්ථ ච විවරති හෙතු චෙව පච්චයෝ චාති වෙදිතබ්බානි. පුබ්බපයොගාදීනඤ්හි සම්බන්ධං

---

1. සී, මූ, කඨිනස්ස වත්ථුස්ස. 2. සී. I, & II. පච්චයෙ. 3. සී, මූ. අයං, 4. සී. I. & II. යෝ. 5. සී, I. & II. අඤ්ඤෙ. 6. සී. මූ. ආදිසු.

කාතියෙව හෙතු. තාති පච්චයෝ. න හි ඡබ්බිධෙ විවරෙ අසති පයොගො අත්ථි. න පුබ්බකරණාදීනි. තසමා "පයොගො හෙතුනීදානො"ති ආදි වුත්තං.

සඞ්ඝභාවාරෙ- **වවිභෙදෙනාති** "ඉමාය සඞ්ඝසාමග්ගියා, ඉමිනා උත්තරා සඞ්ඝෙන, ඉමිනා අන්තරාමසකෙන කම්මෙන අත්ථරාමී"ති එතෙන වවිභෙදෙන; කම්මමූලාදිපුච්ඡාවිස්සජ්ජනෙ – **කිරියා මඤ්ඤතී** පච්චුග්ගාරෙ වෙව අධිට්ඨානඤ්ච; **වත්ථු විපන්නං හොතීති** අකප්පියං දූසෙතං හොති; **කාලවිපන්නං** නාම අජ්ජ දූයකෙහි දින්නං සෙව සඞ්ඝෙ කම්මවාරෙ සඞ්ඝස්ස දෙති; **කරණවිපන්නං** නාම තදහෙව ඡින්නිකා අහතං; "ඤත්තිං **ඨානාරහඤ්ච**"නති ආදිපුච්ඡාය විස්සජ්ජනෙ- **සෙසෙ සඤ්ඤාව ධම්මානනති** යෙසු රූපාදිධම්මෙසු සති කම්මං නාම හොති, තෙසං සමොධානං මිස්සිභාවෙ; "**නාමං නාමකම්මං**"නති ආදිනා පන "කම්මං"නති ඉදං බහූසු ධම්මෙසු නාමමත්තං න පරමත්ථතො එකො ධම්මො අත්ථීති දස්සෙති. **චතුවිඤ්ඤත්තියා ආකාරෙ ඤත්වා**ති "න උල්ලිඛිතමත්තෙනා"ති ආදීහි පුබ්බෙ වුත්තකාරණෙහි; **ඤත්ත රසති ආකාරෙයෙති** "අඤ්ඤෙන අත්ථං හොති කම්මං"නති ආදීහි පුබ්බෙ වුත්තකාරණෙහි; නිම්මිත්තකම්මාදීසු යං වත්තබ්බං, **සබ්බං කම්මං කම්මවිභඞ්ගවණ්ණනායං** වුත්තං. **එකුපජ්ඣා එකඤ්ඤිරොධාති** උපජ්ඣ මානාපි එකතො උපජ්ජන්ති, නිරුජ්ඣමානාපි එකතො නිරුජ්ඣන්ති; **එකුපජ්ඣා නානාඤ්ඤිරොධාති** උපජ්ඣමානා එකතො උපජ්ජන්ති, නිරුජ්ඣමානා නානා නිරුජ්ඣන්ති; කිං වුත්තං හොති? **සබ්බෙපි** අත්ථාරෙන සද්ධිං එකතො උපජ්ජන්ති; අත්ථාරෙ හි සති උද්ධාරෙ නාම. නිරුජ්ඣමානා පනෙත්ථ පුරිමා දෙව අත්ථාරෙන සද්ධිං එකතො නිරුජ්ඣන්ති. උද්ධාරභාවං පාපුණන්ති. අත්ථාරස්ස හි නිරොධෙ එතෙ සඤ්ච උද්ධාරභාවො එකක්ඛණෙ හොති. ඉතරෙ නානා නිරුජ්ඣන්ති. තෙසුපි උද්ධාරභාවං පත්තෙසුපි අත්ථාරෙ තිට්ඨන්තී වෙව. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
පඤ්ඤත්තිවගඝවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

4.–23.

උපාලිපඤ්හෙසු "කතිහි[1] නු ඛො භන්තෙ"නි පුච්ඡාය අයං සම්බන්ධො. පෙරෙ කිර රහොගතො සබ්බානි ඉමානි පඤ්චකානි ආවජ්ජෙත්වා "භගවන්තඤ්හි පුච්ඡිත්වා ඉමෙසං භික්ඛාචරියවත්තකාදීනං[2] අත්ථාය තන්තිං ඨපෙස්සාමී"ති භගවන්තං උපසඞ්කමිත්වා "කතිහි නු ඛො භන්තෙ"නි ආදිනා නයෙන පඤ්හා පුච්ඡි. තෙසං විස්සජ්ජනෙ – **උපොසථං න ජානාතීති තවවිධං උපොසථං න ජානාති; **උපොසථ කම්මං න ජානාතීති** අධම්මෙන වග්ගාදිභෙදං චතුබ්බිධං උපොසථ**

1. සී. I. & II. කති. 2. සී. මූ. වත්තකාරිත.

කම්මං න ජානාති; **පාතිමොක්ඛං න ජානාතීති** දෙ මාතිකා න ජානාති; **පාතිමොක්ඛුද්දෙසං න ජානාතීති** භික්ඛූනං පඤ්චවිධං භික්ඛුණීනං වතුබ්බිධන්ති නවවිධං පාතිමොක්ඛුද්දෙසං න ජානාති. **පවාරණං න ජානාතීති** නවවිධං පවාරණං න ජානාති; **පවාරණකම්මං න ජානාතීති** අධම්මෙන වග්ගාදිභෙදං වතුබ්බිධං පවාරණකම්මං න ජානාති; **ආපත්තානාපත්තිං න ජානාතීති** තස්මිං තස්මිං සික්ඛාපදෙ නිද්දිට්ඨං ආපත්තිඤ්ච අනාපත්තිඤ්ච න ජානාති; **ආපත්තෙනා කම්මකතොති** ආපත්තිං ආපත්තොා තපපවවයාව සඞ්ඝෙන කම්මං කතං හොති.

කම්මං න පච්චපස්සෙමහකම්බන්ති අයං යස්මා අනුලොමවත්තෙන වත්තති, තස්මා නාස්ස කම්මං පටිපස්සෙමෙතබ්බං; සරජ්ජුකොව විස්සජ්ජෙතබ්බොති අත්ථො. **සචෙ උපාලි සඞ්ඝො සමගග්ගකරණීයානි කම්මානි කරොතීති** සචෙ සම්මුඛෙහි කරණීයානි උපොසථාදීනි කම්මානි කරොති, උපොසථපවාරණාසු[1] හි සීතාසු උපත්ථම්භො න දාතබ්බොා. සචෙ හි සඞ්ඝො අවවයං දෙසාපෙත්වා සඞ්ඝසාමග්ගිං කරොති, තිණවත්ථාරකසමථං වා කත්වා උපොසථපවාරණං කරොති, එවරූපං සමග්ගකරණීයං නාම කම්මං හොති. **නත්ථි චෙති සචෙ** තාදිසෙ කම්මෙ නික්ඛිත්තෙ **න ඛමති, දිට්ඨාවිකම්මමපි** කත්වා තථාරූපා සාමග්ගි **උපෙතබ්බා**[2] එව. විලොමග්ගාහො න ගණ්හිතබ්බොා. යත්ර පන උද්ධම්මං උබ්බිනයං සාසනං දීපෙති, තත්ථ දිට්ඨාවිකම්මං න වට්ටති. පටිබාහිත්වා පකාසෙතබ්බං.

උසිඤ්චනමනෙති[3] වාති උස්සාද[4]මනෙ[5] ලොහදෙසමාත්‍රස්සත්ථාය.[6] වාචං භාසිතා කණ්ඨවාවො අනත්ථදීපනො; **නිස්සිඤ්චජපීති අත්තනොා** ධම්මතාය උස්සදයුත්තං භාසිතුං න සක්කොති; **අථ ඛොා** "මයා සද්ධිං රාජා එවං කථෙසි. අසුකමහාමත්තොා එවං කථෙසි. අසුකොා නාම මයහං ආචරියොා උපජ්ඣායොා වා නිපිටකොා මයා සද්ධිං එවං කථෙසි"ති එවං අඤ්ඤං නිස්සාය ජපති; **න ච භාසාානුසන්ධිකුසලොති** කථානුසන්ධිවචනෙ ච විනිච්ඡයානුසන්ධිවචනෙ ච අකුසලොා හොති; **න ඝථා ධම්මෙ ඝථා විනයෙති** න භූතෙන වත්ථුනා ආපත්තිං සාරෙත්වා චොදෙතා හොති; **උස්සාදෙතා හොතීති** "අම්හාකං ආචරියොා මහා තිපිටකොා පරම්පරභොජකොා"ති ආදිනා නයෙන එකච්චං උස්සාදෙති;[7] දුතියපදෙ "කිං සොා[8] ජානාති"ති ආදිනා එකච්චං අපසාදෙති; **අධම්මං ගණ්හාතීති** අනිය්‍යාණිකපක්ඛං ගණ්හාති; **ධම්මං පටිබාහතීති** නිය්‍යාණිකපක්ඛං පටිබාහති; **සම්ඵප්පලාපබහුලොති**[9] බහුං

---

1. සී. මූ. & විමතිවිනොදනී - පවාරණාදිසු.
2. සී. මූ. & විමතිවිනොදනී - කාතබ්බා. 3. සී. I. උපසිතමානී.
4. උසාදි - කත්ථචි. 5. 'උස්සාදමානී'ති පදං සී. මූ. පොත්ථකෙ නාගච්ඡති.
6. සී. මූ. දෙසමොහමාත්‍රස්සත්ථං. 7. සී. මූ. උස්සාරෙති.
8. සී. මූ. ආපත්තිං නිං සොා න. 9. සී. මූ. බහුං.

නිරත්ථකකථං කථේති; පඤ්ඤා පවත්තා හොතීති අත්ථිධම්මෝ හාරෙ අනාරොපිතෙ කෙවලං මානං නිස්සාය **අජ්ඣාචරිත්වා** අනධිකාරෙ කථෙතා හොති; **අනොකාසකම්මං කාරෙත්වා**ති ඔකාස කම්මං අකාරෙත්වා පවත්තා හොති; **න සථාදිට්ඨිසා බ්‍යාකතත්තා[1] හොතීති** යස්ස අත්තනෙ දිට්ඨි තං පුරක්ඛත්වා[2] න බ්‍යාකතත්තා[1]; ලද්ධිං නික්ඛිපිත්වා අයථාභූතවා[3]අධම්මාදිසු ධම්මාදිලද්ධිකෝ[4] හුත්වා කථෙතා හොතීති අත්ථෝ.

ආපත්තිභාවං පඤ්ඤාය න ජානාතීති "අයං ආපත්ති කායපයොගා, අයං වචීපයොගා"ති න ජානාති; **ආපත්තිභාවං වූපසමං[5] න ජානාතීති** "අයං ආපත්ති දෙසනාය වූපසම්මති. අයං වුට්ඨානෙන. අයං නෙව දෙසනාය න වුට්ඨානෙනා"ති න ජානාති; **ආපත්තිභාවං න විනිච්ඡයභූසලෝ හොතීති** 'ඉමස්මිං වත්ථුස්මිං අයං ආපත්ති'ති න ජානාති; දෙසානුරූපං ආපත්තිං උද්ධරිත්වා පතිට්ඨාපෙතුං න සක්කොති. **අධිකරණසමුට්ඨානං න ජානාතීති** 'ඉමං අධිකරණං අට්ඨාරස භෙදකරවත්ථූනි නිස්සාය සමුට්ඨාති. ඉදං වතසෝ විපත්තියෝ ඉමං පඤ්ච වා සත්ත වා ආපත්තික්ඛන්ධෙ. ඉමං වත්තාරි සඞ්ඝකිච්චානි නිස්සාය සමුට්ඨාති'ති න ජානාති. **පඤ්ඤාං න ජානාතීති** 'ඉමං අධිකරණං ද්වාදසමූලපයොගං. ඉදං චුද්දසමූලපයොගං. ඉදං ඡමූල පයොගං. ඉදං එකමූලපයොග'නති න ජානාති; අධිකරණානං හි යථාසකමූලමෙව පයොගා නාම හොනති. තං සබ්බම්පි න ජානාතීති අත්ථෝ. **වූපසම්මං න ජානාතීති** 'ඉමං අධිකරණං දීහි සම්ථෙහි වූප සම්මති. ඉමං තීහි. ඉමං චතූහි.[6] ඉමං එකෙන සම්ථෙන වූපසම්මති'ති න ජානාති; **න විනිච්ඡයකුසලෝ හොතීති** අධිකරණං විනිවිජිතිත්වා සම්ථං පාපෙතුං න ජානාති; **කම්මං න ජානාතීති** තජ්ජනීයාදි සත්තවිධං කම්මං න ජානාති; **කම්මස්ස කරණං න ජානාතීති** 'ඉමං කම්මං ඉමිනා නීහාරෙන කාතබ්බ'නති න ජානාති; **කම්මස්ස වත්ථුං න ජානාතීති** 'ඉමං තජ්ජනීයස්ස වත්ථු. ඉමං නියස්සාදීන'නති න ජානාති; **වත්තතන්ති** සත්තසු තමෙසු භෙධා වතුන්නං කම්මානං අට්ඨාරසවිධං නිවිධස්ස ච උක්ඛෙපනීයකම්මස්ස නෙවත්තාලීසවිධං වත්තං න ජානාති. **කම්මස්ස වූපසම්මං[5] න ජානාතීති** 'යෙ භික්ඛූ වත්තෙත වත්තබ්බා යාවති, තස්ස කම්මං පටිප්පස්සම්භෙතබ්බං. අවවයෝ දෙසාපෙතබ්බෝ'ති න ජානාති.

වත්ථුං න ජානාතීති සත්තන්නං ආපත්තික්ඛන්ධානං වත්ථුං න ජානාති; **නිදානං න ජානාතීති** 'ඉදං සික්ඛාපදං ඉමස්මිං නගරෙ පඤ්ඤත්තං. ඉදං ඉමස්මි'නති න ජානාති; **පඤ්ඤත්තිං න ජානාතීති** පඤ්ඤත්තිඅනුපඤ්ඤත්තිඅනුපඤ්ඤත්තිවසෙන තිවිධම්පි

---

1. සී. ඉ. බ්‍යාකතා, 2. සී. ඉ. පුරෙඤ්ඤත්වා. 3. සී. ඉ. අයථාභූතවා,
4. අධම්මාදීසු ධම්මාදිලද්ධිකෝ – කත්ථ. 5. සී, I & II. වූපසම්මං,
6. සී. ඉ. ඉදං තීහි ඉදං චතූහි.

පඤ්ඤත්තිං න ජානාති; ඤදපච්චාභට්ඨං න ජානාතීති සමුඛා කාතබ්බං පදං න ජානාති; 'බුද්ධා භගවා'ති වත්තබ්බෙ 'භගවා බුද්ධා'ති හෙට්ඨාපරියං කත්වා පදං යොජෙති. අකුසලෝ ච හොති විනයෙති විනයපාලියඤ්ච අට්ඨකථායඤ්ච අකුසලෝ හොති; ඤත්තිං න ජානාතීති සඞ්ඛෙපතො හි දුවිධා ඤත්ති: 'එසා ඤත්ති'ති එවං නිද්දිට්ඨා ච අනිද්දිට්ඨා ච; තත්ථ යා එවං අනිද්දිට්ඨා, සා කම්මඤත්ති නාම හොති. යා නිද්දිට්ඨා සා කම්මපාද[1]ඤත්ති නාම. තං සඞ්ඛෙන සඞ්ඛිපං ඤත්තිං න ජානාති. ඤත්තිසා කරණං න ජානාතීති තත්ථ ඨානෙසු කම්මඤත්තියා කාරණං න ජානාති, දුස්ස ඨානෙසු කම්මපාද[2] ඤත්තියා; ඤත්තිසා අනුසාවණන්ති 'ඉමිස්සා ඤත්තියා එකා අනුසාවණා. ඉමිස්සා තිස්සොා'ති න ජානාති; ඤත්තිසා සීමං න ජානාතීති යාවාසං සනිමිත්තයො, අමූළ්හනිමිත්තයො, තස්ස පාපියසිකා, තිණ්ණ වත්ථාරකොත්ති වතුබ්බිධො සමථො ඤත්තියා විනා න හොති, තං ඤත්තියා සමථොති න ජානාති; ඤත්තිසා වූපසමං[3] න ජානාතීති යං අධිකරණං ඉමිනා වතුබ්බිධෙන ඤත්තිසමථෙන වූපසම්මති, තස්ස තං වූපසමං 'අයං ඤත්තියා වූපසමෝ කතො'ති න ජානාති; සුත්තං න ජානාතීති උභතොවිභඞ්ගං න ජානාති; සුත්තානුලොමං න ජානාතීති වත්තාරො මහාපදෙසෙ න ජානාති. විනයං න ජානාතීති ඛන්ධකපරිවාරං න ජානාති. විනයානුලොමං න ජානාතීති මහාපදෙසෙයෙව න ජානාති; න ච ඨානාඨානකුසලෝති කාරණාකාරණකුසලෝ න හොති; ධම්මං න ජානාතීති ථපෙත්වා විනයපිටකං අවසෙසං පිටකද්වයං න ජානාති; ධම්මානුලොමං න ජානාතීති සුත්තනෙත්තිකෙ වත්තාරො මහාපදෙසෙ න ජානාති; විනයං න ජානාතීති ඛන්ධකපරිවාරං[4] න ජානාති; විනයානුලොමං න ජානාතීති වත්තාරො මහාපදෙසෙ න ජානාති; එතෙහි විභඞ්ගා පනෙත්ථ අසඞ්ගතිතා හොනති. තසමා යං කුරුන්දියං වුත්තං: 'විනයඤ්ඤි සකලං විනය පිටකං න ජානාති'ති, තං න ගහෙතබ්බං.[5] න ච පුබ්බාපරකුසලෝ හොතීති පුරෙ කථාය ච පච්ඡා කථාය ච අකුසලෝ හොති; සෙසං සබ්බත්ථ වුත්තපටිපක්ඛවසෙන ඤෙය්‍යත්තා පුබ්බෙ පකාසිතත්තා ච උත්තානමෙවාති.

අනිස්සිතවණ්ණ – නාපත්තිපඤ්ඤාපනවණ්ණ – වොහාරවණ්ණ වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

දිට්ඨාවිකම්මවණ්ණෙ – **දිට්ඨාවිකම්මාති** දිට්ඨිතං ආවිකම්මා නි;[6] ලද්ධි පකාසනතානං[7] ආපත්තිදෙසනාසඞ්ඛාතානං විනයකම්මානමෙතං අධිවචනං. **අනාපත්තිසා දිට්ඨිං ආවිකරොතීති** අනාපත්තිමෙවාපත්තීති දෙසෙතීති අත්ථො. **අදෙසනාගාමිනිසාති** ගරුකාපත්තියා දිට්ඨිං ආවි

1. සී. I පද. 2. සී. I. & II. කම්ම. 3. සී. I. වූපසම්මං.
4. සී. මූ. පරිවාරමෙව. 5. සී. I. & II. නං ගහෙතබ්බං.
6. සී. මූ. ආවිකම්මානං. 7. සී. මූ. පකාසනතානි

කරොති; සඞ්ඝාදිසෙසඤ්ච පාරාජිකඤ්ච දෙසෙතීති අත්ථො. **දෙසිතා ආපත්ති** ලහුකාපත්තියාපි දෙසිතාය දිට්ඨිං ආවිකරොති; **දෙසිතං පුන දෙසෙතීති** අත්ථො. **චතූහි පඤ්චහි** දිට්ඨිහීති යථා චතූහි පඤ්චහි දිට්ඨිං ආවිකතා හොති, එවං ආවිකරොති; චත්තාරො පඤ්ච ජනා එකතො ආපත්තිං දෙසෙන්තීති අත්ථො. **මානොමානසෙනාති** මානසඞ්ඛාතෙන මානසෙන දිට්ඨිං ආවිකරොති; වවිභෙදං අකත්වා චිත්තෙනෙව ආපත්තිං දෙසෙතීති අත්ථො. **නානානිසංවාසකස්සාති** ලද්ධිනානානිසංවාසකස්ස වා කම්මනානානිසංවාසකස්ස වා සන්තිකෙ දිට්ඨිං ආවිකරොති; ආපත්තිං දෙසෙතීති අත්ථො. **නානාසීමාගතාති** සමානසංවාසකස්සාපි නානාසීමාය ඨිතස්ස සන්තිකෙ ආවිකරොති; මාළකසීමාය හි ඨිතෙන සීමන්තරිකාය ඨිතස්ස සීමන්තරිකාය වා ඨිතෙන අච්චවාසන්නසීමාය ඨිතස්සාපි ආපත්තිං දෙසෙතුං න වට්ටති. **අපඤ්ඤත්තස්සාති** උක්ඛිත්තකස්ස වා, යස්ස[1] උපොසථපවාරණා ඨපිතා හොති, තස්ස වා[2] සන්තිකෙ දෙසෙතීති අත්ථො. **නාලං ඛෝ ඉමිනා කම්මං කාතුන්ති** න පරියත්තං කාතුං; න කාතබ්බන්ති අත්ථො. ඉධාපි අපඤ්ඤත්තෙපි උක්ඛිත්තකොපි ච ඨපිතඋපොසථපවාරණෙව. **චාවනාධිප්පායොති** සාසනතො චාවෙතුකාමෝ; **මන්දත්තා මොමූහත්තාති** මන්දභාවෙන මොමූහභාවෙන විඤ්ඤාපේතුම්පි ජානිතුං[3] අසමත්ථො කෙවලං අත්තනො මොමූහභාවං පකාසෙන්තොයෙව පුච්ඡති උම්මත්තකො විය. **පාපි චෙත්‍ථ** 'එවං මං ජනෙ සම්භාවෙස්සති'ති පාපිකාය ඉච්ඡාය පුච්ඡති; **පරිභවාති** පරිභවං ආරොපෙතුකාමෝ හුත්වා පුච්ඡති; අඤ්ඤඤ්ච ඛ්‍යාකරණෙසුපි එසෙව නයො. සෙසං සබ්බත්‍ථ උත්තානමෙවාති.

දිට්ඨාවිකම්මවගඝවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

අත්තාදානවගඝ ච **ධුතඞගවගඝ** ච යං වත්තබ්බං සියා, තං සබ්බං හෙට්ඨා වුත්තමෙව.

මුසාවාදවගඝ – පාරාජිකං ගවජ්ජතීති **පාරාජිකගාමී**. පරාජිකාපත්තිභාවං පාපුණාතීති අත්ථො. ඉතරෙසුපි එසෙව නයො. තත්‍ථ **අසන්තඋත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනමුසාවාදෙ** පාරාජිකාගාමී; අමූල කෙන පාරාජිකෙන අනුද්ධංසනමුසාවාදෙ **සඞ්ඝාදිසෙසගාමී**, "යො තෙ විහාරෙ වසති"ති ආදිනා පරියායෙන ජානන්තස්ස වුත්තමුසාවාදෙ **ථුල්ලවජ්ජගාමී**, අජානන්තස්ස දුක්කටගාමී, "සම්පජානමුසාවාදෙ පාචිත්තිය"න්ති ආගතො **පාචිත්තියගාමී**ති වෙදිතබ්බො. **අදස්සනෙ නාති** විනයධරස්ස අදස්සනෙන; කපියාකාරකෙසු හි කුක්කුච්චෙව උපපන්නෙ විනයධරං දිස්වා කාපියාකාපියභාවං පටිපුච්ඡිත්වා අකාපියං පහාය කාපියං කරෙය්‍ය, තං අපස්සන්තො පන අකාපියම්පි කාපියන්ති කරොන්තො ආපජ්ජති. එවං ආපජ්ජිතබ්බං ආපත්තිං විනයධරස්ස දස්සනෙන නාපජ්ජති. අදස්සනෙනෙව ආපජ්ජති. තෙන වුත්තං

1. සී. මූ. යස්ස වා. 2. සී. මූ. & I. තස්ස.
3. සී. I. & II. විඤ්ඤාපේතුම්පි ජානිතුම්පි.

"අදස්සනෙනා"ති. **අස්සවමණානා**ති එකවිහාරෙපි වසන්තෙනා පන විනය ධරස්ස උපට්ඨානං ගන්ත්වා කපටියාකපටියං පුච්ඡිත්වා වා අසෙසඤ්ඤඤ්ඤු[1] වුච්චමානං අස්සුණන්තෙනා ආපජ්ජතියෙව. තෙන වුත්තං "අස්සවමණානා"ති. **පසුත්තකඛානි**[2]ති පසුත්තකභාවාය; සහගාරසෙය්‍යං හි පසුත්තක භාවෙනපි ආපජ්ජති. අකපටියෙ කපටියසඤ්ඤිතාය ආපජ්ජන්තෙනා පන **ඡට්ඨ**[3]සඤ්ඤී ආපජ්ජති. **සහිසම්මාසා** එකරත්තාතික්කමා දිවසෙන ආපජ්ජිතබ්බං ආපජ්ජති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

මුසාවාදවගඝවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

භික්ඛුණීවග්ගෙ – **අලාභායා**ති වත්තුන්නං පව්වයානං අලාභත්ථාය; යථා පව්වයෙ න ලභන්ති, තථා **පරිසක්කති**; වායමතීති අත්ථෝ. **අනත්ථායා**ති අනත්ථං කලිසාසනං ආරොපෙන්තෙනා පරිසක්කති; **අවාසායා**ති අවාසත්ථාය;[4] යස්මිං ගාමක්ඛෙත්තෙ වසන්ති, තතො නීහරණත්ථාය; **සම්පයොජෙතීති** අසද්ධම්මසෙවනත්ථාය සම්පයොජෙති; **ඤාතිකි නු ඛො භගිනෙ අඤ්ඤාගි සම්මන්නාගණාය භික්ඛුණියා ධම්මං භාසතඛන්ති** සන්තන්නං කම්මානං අසඳ්දහනතරං සඞ්ඝාය පුච්ඡති; **න ඡාඛවජ්ජානඛබ්බාති** කපටියාකපටියභාවරූපපරිවෙජ්දසමථ විපස්සනාදිභෙදෙ කථාමග්ගෙ න කථෙතබ්බෙ; යස්මා පන ඛීණාසවොපි භික්ඛු න විසංවාදෙති, තථාරූපස්ස කථාමග්ගස්ස සාමී හුත්වා කථෙති. න ඉතරෙ, තස්මා පඨමපඤ්චකෙ "**න අඤ්ඤකඛනා**"ති පටික්ඛිපිත්වා දුතියපඤ්චකෙ "**අඤ්ඤකඛනා**"ති ආදි වුත්තං. **න අත්ථපටිසම්භිදප්පත්තෙනා**ති අත්ථකථාය පටිසම්භිදප්පත්තෙනා පභෙදගතඤ්ඤණප්පත්තෙනා න හොති; **න ධම්මපටිසම්භිදප්පත්තෙනා**ති පාළිධම්මෙ පටිසම්භිදප්පත්තෙනා න හොති; **න නිරුත්තිපටිසම්භිදප්පත්තෙනා**ති වොහාරනිරුත්තියං පටිසම්භිදප්පත්තෙනා න හොති; **න පටිභානපටිසම්භිදප්පත්තෙනා**ති යානි තානි පටිභානසඞ්ඛාතානි අත්ථපටිසම්භිදාදීනි ඤාණානි, තෙසු පටිසම්භිදප්පත්තෙනා න හොති; **යථා විමුත්තං චිත්තං න පච්චවෙක්ඛිතා**ති වත්තුන්නං ඵලවිමුත්තිනං වසෙන යථා විමුත්තා චිත්තං එකූන වීසතිභෙදඤ්ච පච්චවෙක්ඛණඤ්ච න පච්චවෙක්ඛිතා හොති. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

භික්ඛුණීවගඝවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

උබ්බාහිකවග්ගෙ – **න අත්ථකුසලොති** න අත්ථකථාකුසලෝ; අත්ථුද්ධාරෙ ජෙට්ඨකො න හොති. **න ධම්මකුසලොති** ආචරියවාදතො අනුග්ගහිතත්තා පාලියං න කුසලෝ; න පාළිසුරෝ; **න නිරුත්තිකුසලොති** භාසනන්තරවොහාරෙ න කුසලෝ; **න බ්‍යඤ්ජනකුසලොති**

---

1. සී මූ. අපුච්ඡිත්වා වා අසඤ්ඤං.
2. පසුත්තකතා - පාලියං.
3. සී, මූ, & පාලියං - තථා.
4. සී. . ආවාසත්ථාය.

සිථිලඛනිතාදිවසෙන පරිමණ්ඩලබ්‍යඤ්ජනාරොපණෙ කුසලො න හොති; න අක්ඛරපරිවෙජදෙ නිපුණොති අත්ථො **න පුබ්බාපර කුසලොති** අත්ථපුබ්බාපරෙ ධම්මපුබ්බාපරෙ නිරුත්තිපුබ්බාපරෙ බ්‍යඤ්ජනපුබ්බාපරෙ පුරෙකථාපවත්තකථාසු ච න කුසලො හොති; **කොධනොති** ආදීනි යස්මා කොධාදීහි අභිභූතො කාරණාකාරණං න ජානාති, විනිවත්තිතුං න සක්කොති, තස්මා වුත්තානි. **පහාරෙනා හොති නො[1] සාරෙතීති** මොහෙතා හොති, න සතිං උපපාදෙතා; චොදකචුදිතකානං කථං මොහෙති පිදහති, න සාරෙතීති අත්ථො. සෙසමෙත්ථ උබ්බාහිකවගෙ උත්තානමෙව.

අධිකරණවූපසම්වගෙ – **පුඛලඛරු හොතීති** "අයං මෙ උපජ්ඣායො. අයං ආචරියො"ති ආදීනි විනෙතබ්බා තස්ස ජයං ආකඞ්ඛමානො 'අධම්මං ධම්මොති'ති දීපෙති – පෙ – **සඞ්ඝඛරු හොතීති** ධම්මඤ්ච විනයඤ්ච අමුඤ්චිත්වා විනිවත්තනතො සඞ්ඝගරු නාම හොති. විවරාදීනි ගහෙත්වා විනිවත්තනතො **ආමිසගරු** නාම හොති. තානි අග්ගහෙත්වා යථා ධම්මං විනිවත්තනතො **සද්ධම්මගරු** නාම හොති. **පඤ්චහි උපාලි ආකාරෙහීති** පඤ්චහි කාරණෙහි; **සඞ්ඝා භිජ්ජති කම්මෙන උද්දෙසෙන වොහරණෙනා අනුසාවණෙන සලාකගහණා හෙනාති.** එත්ථ **කම්මෙනාති** අපලොකනාදීසු වතූසු කම්මෙසු අඤ්ඤතරෙන කම්මෙන; **උද්දෙසෙනාති** පඤ්චසු පාතිමොක්ඛුද්දෙසෙසු අඤ්ඤතරෙන උද්දෙසෙන; **වොහරණෙනාති** කථනෙන; තාහි තාහි උපපත්තීහි 'අධම්මං ධම්මොති'ති ආදීනි අට්ඨාරස භෙදකරවත්ථූනි දීපෙනෙන; **අනුසාවණෙනාති** 'නනු තුම්හෙ ජානාථ මයං කිං වදාම කුලා පබ්බජිතභාවං බහුස්සුතභාවඤ්ච? මාදිසො නාම උද්ධම්මං උබ්භතයං සත්ථු සාසනං ගාහෙය්‍යාති චිත්තම්පි උපපාදෙතුං තුම්හාකං යුත්තං? කිං මය්හං අළුවි නීලුපලවනම්ව සිතලා? කිමහං **අපායතො** න භායිමි?'ති ආදිනා නයෙන කණ්ණමූලෙ වචිභෙදං කත්වා **අනුසාවණෙන; සලාකගහාහෙනාති** එවං අනුසාවෙත්වා තෙසං චිත්තං උපත්ථම්භෙත්වා අනිවත්තිධම්මෙ කත්වා 'ගණ්හථ ඉමං සලාකා'නති සලාකග්ගාහෙන; එත්ථ ච කම්මමෙව උද්දෙසො වා පමාණං. වොහාරානුසාවණසලාකග්ගාහා පන පුබ්බභාගා. අට්ඨාරසවත්ථුදීපනවසෙන හි[2] වොහරණෙනත්[3] තත්ථ රුච්චනත්ථං අනුසාවෙත්වා සලාකාය ගාහිතායපි අභින්නොව හොති සඞ්ඝො. යදා[4] පන එවං වත්තාරො වා අතිරෙකා[5] වා සලාකං ගහෙත්වා[6] ආවෙණිකං කම්මං වා උද්දෙසං වා කරොන්ති,[7] තදා සඞ්ඝො භින්නොනාම හොති. ඉති ඉං සඞ්ඝභෙදකඛන්ධකවණ්ණනායං අවොචුමහ: "එවං අට්ඨාරසසු වත්ථූසු

---

1. සී. මූ. න.
2. සී. I. & II. වසෙන න හි.
3. සී. මූ. වොහරතෙන.
4. සී. මූ. යථා.
5. සී. මූ. අතිරෙකෙ.
6. සී. මූ. ගාහෙත්වා.
7. සී. මූ. කරොති.

යං කිඤ්චි එකමපි වත්ථුං දීපෙන්ා තෙන තෙන කාරණෙන 'ඉමං ගණ්හථ. ඉමං රොවෙථා'ති සඤ්ඤපෙන්ා සලාකං ගාහාපෙන්ා විසුං සඞ්ඝකම්මෙ කතෙ සඞ්ඝා භින්නො හොති. **පරිවාරෙ** පන 'පඤ්චහි **උපාලි** ආකාරෙහි සඞ්ඝා භිජ්ජති'ති ආදි වුත්තං. තස්ස ඉමිනා ඉධ වුත්තෙන සඞ්ඝභෙදලක්ඛණෙන අත්ථතො නානාකරණං නත්ථි. තං පනස්ස නානා කරණාභාවං තත්ථෙව පකාසයිස්සාම"ති, සවායං පකාසිතො හොති.

පඤ්ඤත්තෙනෙවානති පඤ්ඤත්තං එතං; කථ[1] පඤ්ඤත්තං? වත්ථ කඛණ්ඩකෙ. තත්ථ හි චුද්දස ඛණ්ඩකවත්තානි පඤ්ඤත්තානි. තෙනාහ: "පඤ්ඤත්තෙතං උපාලි මයා ආගන්තුකානං භික්ඛූනං ආගන්තුක වත්ත"නති ආදි. **එවම්පි බො උපාලි සඞ්ඝරාජී හොති, නො ච සඞ්ඝභෙදෙ**ති එත්තාවතා හි සඞ්ඝරාජිමත්තමෙව හොති, න තාව සඞ්ඝභෙදෙ; අනුපුබ්බෙන පන අයං සඞ්ඝරාජි වඩ්ඪමානා සඞ්ඝභෙදඤ්ච සංවත්තතීති අත්ථො. **යථාරත්තීනන්ති** රත්තිපරිමාණානුරූපං; යථා ථෙරානං අත්ථො. **ආවෙණිවාචං**[2] **කම්මානි**ඤ්චාති විසුං වචනානං[3] කරිත්වා; **කම්මාකම්මානි කරොතීති** අපරාපරං සඞ්ඝකම්මං උපාදඤ්ච බුද්ධකානි වෙව මහන්තානි ච කම්මානි කරොතීති; **සෙසමෙත්ථාපි අධිකරණඛුපසමවත්ථෙගෙව** උත්තානමෙවාති.

සඞ්ඝභෙදවත්ථෙගෙඤ්ච **විනිධාය දිට්ඨිං කම්මෙනා**නි තෙසු අධම්මං දීසු අධම්මාදයො එතෙති එවංදිට්ඨිකොව හුත්වා තං දිට්ඨිං විනිධාය තෙ ධම්මාදිවසෙන දීපෙන්ා විසුං කම්මං කරොති. **ඉති** යං විනිධාය දිට්ඨිං කම්මං කරොති, තෙන එවං කතෙන විනිධාය දිට්ඨිං කම්මෙන සද්ධිං පඤ්චඞ්ගානි හොන්ති. **ඉමෙහි බො උපාලි පඤ්චහඞ්ගෙහී**ති අයමෙකදේසං පඤ්චකෙ අත්ථයොජනා එතෙන නයෙන සබ්බපඤ්චකානි වෙදිතබ්බානි. එත්ථාපි ච වොහාරාදිඅඞ්ගතායං පුබ්බභාගවසෙනෙව වුත්තං. කම්මුද්දෙසවසෙනෙව[4] පන අතෙකිච්ඡතා වෙදිතබ්බා සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙව. න හෙත්ථ කිඤ්චි අත්ථි පුබ්බෙ[5] අවුත්තනයං.

ආවාසිකවත්ථෙගෙ-**ඡාහනං නික්කිත්තෙනා**ති යථා ආහරිත්වා ඨපිතො; **විනයඛාහාකරණා**ති විනයපඤ්හා විස්සජ්ජනා; **පරිණාමෙතී**ති නිය මෙති, දීපෙති, කථෙති;[6] **සෙසමෙත්ථ**[7] උත්තානමෙව.

කඨිනත්ථාරවත්ථෙගෙ- **ඔතමසිඤ්චා**ති අඞ්කාරගතං; තඤ්ඤි වත්ථ නත්ථස්ස මඤ්චපාදාදීසුපි නලාටං පටිඅඤ්ඤදස්සනත්ථං. **අසමන්නාහරණානි** කිච්චගි[8]පසුතත්තා වන්දනං අසමන්නාහරතෙනා; **සුතෙනා**ති නිදහං ඔඤ්ඤතෙනා; **එකාබවත්තානි** එකතො[9] ආවත්තෙනා, **සපත්ත පක්ඛෙ** ඨිතො වෙරී විසභාගපුග්ගලො වුච්චති; අයං අවන්දියො. අයඤ්හි

---

1. සී. I. කාවත්ථ. II. කත්ථ. 2. සී. මූ. & පාළියං - ආවෙණි(ක)භාවං.
3. සී. I. අවිවත්ථානං. 4. සී. මූ. වත්ථෙන. 5. සී. මූ. යං පුබ්බෙ.
6. සී. මූ. නියාමෙති කථෙති. 7. සී. මූ. සෙසං. 8. සී. මූ. කිච්ච.
9. සී මූ. එකකොං.

වන්දියමානෝ පාදෙසපි පහරෙය්‍ය; **අසඤ්ඤචිත්තෙනාති** අසඤ්ඤං චින්තය මානෝ; **බාධෙතීති** පිට්ඨිඛජ්ජකාදීනි බාධෙතෝ; **උච්චාරං පස්සාවඤ්ච කරොන්තෝ** අනොකාසගතත්තා **අවන්දියා**;[1] **උකුතිතකොති** තිට්ඨෙනාපි[2] උක්කුපනීයකමෙමන උකුතිතකෝ අවන්දියෝ; තජ්ජනීයාදිකම්මකතා පන චත්තාරොපි වන්දිතබ්බා. උපොසථපවාරණාපි තෙහි සද්ධිං ලභන්ති. ආදිතෝ පට්ඨාය ච වුත්තෙසු අවන්දියෙසු නග්ගඤ්ච උකුතිතකඤ්ච වන්දනාසෙසෙව ආපත්ති. ඉතරෙසං පන අසාරුප්පට්ඨානෙ ච අනන්තරා වුත්තකාරණෙන ච වන්දනා පරිකුත්තා. ඉතො පරං පඨමා උපසම්පන්නාදයො දසපි ආපත්තිවත්ථූහාවෙ තෙව අවන්දියා. තෙ වන්දනාසු හි නියමෙනෙව ආපත්ති. ඉති ඉමෙසු පඤ්චසු තෙරස ජනෙ වන්දනාසු අනාපත්ති. ඛාදෙය්‍යාදිං වන්දනාය ආපත්ති. **ආචරියො වන්දියොති**[3] පබ්බජ්ජාචරියො උපසම්පදාචරියො නිස්සයාචරියො උද්දෙසාචරියො ඔවාදාචරියොති අයං පඤ්ච විධොපි ආචරියො වන්දියො; සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති. කඨින ඛන්ධකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

නිට්ඨිතා උපාලිපඤ්චකවණ්ණනාති

---

4. 24.

අවිත්තකොති ආදීසු සහසෙය්‍යාදිපඤ්චත්තිවජ්ජං අසඤ්චිච්ච ආපජ්ජනෙනා අවිත්තකො ආපජ්ජති. දෙසෙනෙනා **සවිත්තකොති වුට්ඨාති**. යං කිඤ්චි සඤ්චිච්ච ආපජ්ජනෙනා **සවිත්තකො ආපජ්ජති**. තිණවත්ථාරකෙන වුට්ඨහනෙනා **අවිත්තකොති වුට්ඨාති**. පුබ්බ වුත්තමෙව තිණවත්ථාරකෙන වුට්ඨහනෙනා **අවිත්තකො ආපජ්ජති අවිත්තකොති වුට්ඨාති**. ඉතරං දෙසෙනෙනා **සවිත්තකො ආපජ්ජති සවිත්තකොති වුට්ඨාති**. 'ධම්මදෙසනං කරොමී'ති පදසොධම්මාදීනි කරොනෙනා **කුසලචිත්තෙනා ආපජ්ජති**. 'බුද්ධාසනං අනුසාසනිං[4] කරොමී'ති උදග්ගචිත්තොපි දෙසෙනෙනා **කුසලචිත්තෙනා වුට්ඨාති** දෙමනසසිතො[5] හුත්වා දෙසෙනෙනා **අකුසලචිත්තෙනා වුට්ඨානි** තිණවත්ථාරකෙන නිද්දගතො වුට්ඨහනෙනා **අබ්‍යාකතචිත්තෙනා වුට්ඨාති**. ඉමසා පනාදීනි කත්වා "බුද්ධාසනං සාසනං කරොමී"ති සොමනසසිතොපි[6] දෙසෙනෙනා **අකුසලචිත්තෙනා ආපජ්ජති කුසලචිත්තෙනා වුට්ඨාති**. **දෙමනසසිතොව** දෙසෙනෙනා **අකුසලචිත්තෙනා වුට්ඨාති**. වුත්තනයෙනෙව තිණවත්ථාරකෙන වුට්ඨහනෙනා **අබ්‍යාකතචිත්තෙනා වුට්ඨාති**. නිද්දූපගතානි[7] සමයෙ සඟ්ඝාරෙසෙය්‍යං ආපජ්ජනෙනා **අබ්‍යාකතචිත්තෙනා ආපජ්ජති**. වුත්තනයෙනෙව පනෙත්ථ "**කුසලචිත්තෙනා වුට්ඨාති**"ති ආදි වෙදිතබ්බං.

---

1. සී, ඵූ. අවන්දියෙ. 2 සී. ඵූ. නිට්ඨෙන. 3. සී, ඵූ වන්දනී යං.
4. සී, I. අනුසාසනං. 5. සී. ඵූ. II. දෙමනසසිකො.
6. සී. ඵූ. සොමනසසිකො. 7. සී. ඵූ. නිද්දූපගතානං.

"පඨමපාරාජිකං කතිහි සමුට්ඨානෙහි"ති ආදි පුබ්බෙ වුත්ත නයත්තා උත්තානමෙව. **"චතුත්ථාරෝ පාරාජිකා තීහි සමුට්ඨානෙහි"**ති ආදීසු උභතොවිභඞ්ගපරිවෙජදතො යං යං සමුට්ඨානං යස්ස යස්ස ලබ්භති, තං සබ්බං වුත්තමෙව හොති.

"කති ආපත්තියො කායිකා"ති ආදිගාථාතං විස්සජ්ජනෙ **"ඡ ආපත්තියො කායිකා"**ති අන්තරපෙය්‍යාලෙ වත්තබ්බෙන ආපත්ති සමුට්ඨානෙන[1] ඡ ආපත්තියො ආපජ්ජති, "භික්ඛු මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවති, ආපත්ති පාරාජිකස්සා"ති ආදිනා නයෙන වුත්තාපත්තියො. කායද්වාරෙ සමුට්ඨිතත්තා හි එතා කායිකාති වුච්චන්ති. **ඡ වාචසිකාති** තස්මිං යෙව[2] අන්තරපෙය්‍යාලෙ පඤ්චමෙන ආපත්තිසමුට්ඨානෙන ඡ ආපත්තියො ආපජ්ජති; "භික්ඛු පාපිවෙසං ඉච්ඡාපකතො"ති ආදිනා නයෙන වුත්තාපත්තියො. **ඡාදනනස්ස තිස්සොති** වජ්ජපටිච්ඡාදිකාය භික්ඛුණියා පාරාජිකං, භික්ඛුස්ස සඞ්ඝාදිසෙසපටිච්ඡාදනෙ පාචිත්තියං, අත්තනතා දුට්ඨුල්ලාපත්තිපටිච්ඡාදනෙ දුක්කටං. **පඤ්ච සංසග්ගපච්චයාති** භික්ඛුණියා කායසංසග්ගෙන පාරාජිකං, භික්ඛුනතා සඞ්ඝාදිසෙසො, කායෙන කායපටිබද්ධෙ ථුල්ලච්චයං, නිස්සග්ගියෙන කායපටිබද්ධෙ දුක්කටං, අඞ්ගුලිපතොදකෙ පාචිත්තියන්ති ඉමා කාය සංසග්ගපච්චයා පඤ්චාපත්තියො.

අරුණුග්ගෙ තිස්සොති එකරත්ත – ඡාරත්ත – සත්තාහ – දසාහ – මාසාතික්කමවසෙන නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, භික්ඛුණියා රත්ති විපච්චාසෙ සඞ්ඝාදිසෙසො, 'පඨමම්පි යාමං ඡාදෙති, දුතියම්පි තතියම්පි යාමං ඡාදෙති, උද්ධස්සෙ අරුණෙ ජන්නා හොති ආපත්ති, යො ච[3] ඡාදෙති, සො දුක්කටං දෙසාපෙතබ්බා'ති ඉමා අරුණුග්ගෙ තිස්සො ආපත්තියො ආපජ්ජති. **දුවෙ යාවතකියකානි** එකාදස යාවතකියකා නාම, පඤ්ඤත්තිවසෙන පන දෙ හොන්ති භික්ඛුනං යාවතකියකා භික්ඛුණීනං යාවතකියකානි. **එකෙකස්ස අට්ඨවත්ථූනීති** භික්ඛුණීනං යෙව එතා එවං ඉමස්මිං සාසනෙ අට්ඨවත්ථූනා නාම; **එකෙන සබ්බඝඛඝහොති** 'යස්ස සියා ආපත්ති, සො ආවිකරෙය්‍යා'ති ඉමිනා එකෙන නිදානුද්දෙසෙන සබ්බසික්ඛාපදානඤ්ච සබ්බපාති මොක්ඛුද්දෙසානඤ්ච සඞ්ගහො හොති.

විනයස්ස මෙ මූලානීති කායො වෙව වාචා ච; **ඡරුක්ඛා මෙ වුත්තාති** පාරාජිකසඞ්ඝාදිසෙසා; **මෙ දුට්ඨුල්ලවජ්ජනාති** වජ්ජපටිච්ඡාදිකාය පාරාජිකං සඞ්ඝාදිසෙස[4] පටිච්ඡාදකස්ස පාචිත්තියන්ති ඉමා දෙ දුට්ඨුල්ලවජ්ජනාපත්තියො නාම.

ගාමනන්තරෙ වත්ථස්මිං ති "භික්ඛු භික්ඛුණියා සද්ධිං සංවිදහති, දුක්කටං; අඤ්ඤස්ස ගාමස්ස උපචාරං ඔක්කමති, පාචිත්තියං; භික්ඛුණියා ගාමන්තරං ගච්ඡන්තියා පරික්ඛිත්තස්[5] ගාමෙ පඨමපාදෙ ථුල්ලච්චයං,

1. සී. I. & II. සමුට්ඨානෙ. 2 සී. මූ. තස්මිං යෙව ඛණෙ.
3. සී. මූ. යථා. 4. සී මූ. සඞ්ඝාදිසෙසං. 5. සී. මූ. පරික්ඛිත්තෙන.

දුතියපදෙ සඞ්ඝාදිසෙසො, අපරිකම්මතසස පඨමපාදෙන[1] උපවාරො කකමනෙ ථුල්ලවචයං, දුතියපදෙ සඞ්ඝාදිසෙසො'ති ඉමං ගාමන්තරෙ දුක්කටපාචිත්තියථුල්ලවචයසඞ්ඝාදිසෙසවසෙන වත්තසෙසා ආපත්තියො; **වත්තසෙසා නදිපාරපවෙසාති** 'භික්ඛු භික්ඛුණියා සද්ධිං සංවිදහති, දුක්කටං. නාවං අභිරුහති, පාචිත්තියං. භික්ඛුණියා නදිපාරං ගච්ඡන්තියා උත්තරණකාලෙ පඨමපාදෙ ථුල්ලවචයං, දුතියපාදෙ සඞ්ඝාදිසෙසො'ති ඉමා වත්තසෙසා, **එකමංසෙ ථුල්ලවචයන්ති** මනුස්සමංසෙ; **නවමංසෙසු දුක්කටන්ති** සෙසඅකප්පියමංසෙසු.

දුවෙ වාචසිඤා රත්තන්තෙති භික්ඛුණී රත්තන්ධකාරෙ අප්පදීපෙ පුරිසෙන සද්ධිං හත්ථපාසෙ ඨිතා සල්ලපති; පාචිත්තියං; හත්ථපාසං විජහිත්වා ඨිතා සල්ලපති, දුක්කටං; **දුවෙ වාචසිඤා දිවාති** භික්ඛුණී දිවා පටිච්ඡන්නෙ ඔකාසෙ පුරිසෙන සද්ධිං හත්ථපාසෙ ඨිතා සල්ලපති, පාචිත්තියං. හත්ථපාසං විජහිත්වා සල්ලපති, දුක්කටං. **දදමානස්ස තිස්සොති** මරණාධිප්පායො මනුස්සස්ස විසං දෙති, සො වෙ තෙන මරති, පාරාජිකං; යකඛපෙතානං දෙති, තෙ වෙ මරන්ති; ථුල්ලවචයං; තිරච්ඡානගතස්ස දෙති, සො වෙ මරති, පාචිත්තියං; අඤ්ඤතිත්ථියස්ස භික්ඛුණියා චීවරං දෙති,[2] පාචිත්තියන්ති එවං දදමානස්ස **තිස්සො** ආපත්තියො; **වත්තාරෙව පටිග්ගහෙතබ්බෙති** හත්ථපාසවෙණිභාවෙසු සඞ්ඝාදිසෙසො, මූලඛන්ධ අඞ්ගජාතගහණෙ පාරාජිකා, අඤ්ඤතිත්ථියස්ස භික්ඛුණියා චීවරපටිග්ගහණෙ නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, අවස්සුතාය අවස්සුතස්ස හත්ථතො ඛාදනීයං භොජනීයං පටිග්ගණ්හන්තියා ථුල්ලවචයං, එවං පටිග්ගහෙ වත්තාරො ආපත්තික්ඛන්ධා හොන්ති.

පඤ්ච දෙසනාගාමිනියොති ලහුනා පඤ්ච. **ජ ඝපවිඛමමාති** පාරාජිකං ඨපෙත්වා අවසෙසා. **එකෙඤ්ච අපවිඛමමාති**[3] පාරාජිකා පත්ති **විනයධරඞ්ගා මෙ වුත්තාති** පාරාජිකඤ්චෙව සඞ්ඝාදිසෙසඤ්ච. **සාසවාවසිඤානි චාති** සබ්බානෙව සික්ඛාපදානි සාසවාවෙව සිඤානි. **මත්තොඛාරෙ පඤ්ඤත්තං එකසික්ඛාපදම්පි නත්ථි. එකො විහාරෙ ඛඤ්ඣරසොති** ලොණ සොවිරකං.[4] අයමෙව හි එකො ඛඤ්ඣරසො විහාරෙ වට්ටති. **එකා ඤත්තිචතුත්ථෙන සම්මුතීති** භික්ඛුනොවාදකසම්මුති. අයමෙව හි එකා ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙන සම්මුති අනුඤ්ඤාතා.

පාරාජිකා සාධිඤා මෙති භික්ඛූනං මෙථුනධම්මපාරාජිකං.[5] **භික්ඛුණිඤඤ්ච සාසඤාපාරාජිකං; මෙ සංවාසභූමියොති** අත්තනා වා අත්තානං සමානසංවාසකං කරොති, සමග්ගෙ වා නං[6] සඞ්ඝෙ උක්ඛිත්තං ඔසාරෙති; **සාරූළ්හිඤං** පන සමානසංවාසභූමිං ව නානාසංවාසකභූමිං

1. සී. මූ. පාදෙ. 2. සී, මූ. චීවරදනෙ. 3. සී. මූ. අපපවිඛමමාති එකා, 4. සී, මූ. සුවිරකං. 5. සී. මූ. මෙථුන පාරාජිකං.
6. සී, මූ. සමග්ගොව වා

වාති එවං දෙ සංවාසභූමියො වුත්තා. **මිහනං රත්තිවෙස්දෙති** පාරිවාසිකස්ස ව මානත්තචාරිකස්ස ව; **පඤ්ඤත්තා මඤ්ඤුලා මෙති** දෙ ඛුඩ්ඛුලපඤ්ඤත්තියො. 'ඛුඩ්ඛුලපබ්බපරමං ආදාතබ්බ'න්ති අයමෙකා, 'ඛුඩ්ඛුලා වා දෙ මාසං වා'ති අයමෙකා.

මෙ. අනනානං වධිච්චානාති භික්ඛුණි අඤ්ඤානං වධිනිං දෙ ආපත්තියො ආපජ්ජති; වධති රොදති, ආපත්ති පාචිත්තියස්ස; වධති න රොදති, අපත්ති දුක්කටස්ස. **විහි සඞ්ඛා භික්ඛුනීති** කමෙන ව සලාකග්ගාහෙන ව; **මෙත්ථ පඨමාපත්තිඤ්ඤාති** එත්ථ සකලෙ චිතයෙ දෙ පඨමාපත්තිඤා උභින්නං පඤ්ඤත්තිවසෙන; ඉතරථා පන භික්ඛුනං නව භික්ඛුණිනං නවාති[1] අට්ඨාරස හොන්ති. **ඤත්තිඤා කරණා** මෙති දෙ ඤත්තිකිච්චානි: කම්මඤ්ච කම්මපාදකා ව; නවස්ස ඨානෙසු කම්මං හොති. ඒසු කම්මපාදකාවෙත නිට්ඨති.

පාණාතිපාතෙ තිස්සොති අනොදිස්ස ඔපාතං ඛණති, සබෙ මනුස්සා මරන්ති, පාරාජිකං; යක්ඛපෙතානං මරණෙ ථුල්ලච්චයං; තිරච්ඡානගතස්ස මරණෙ පාචිත්තියන්ති ඉමා තිස්සො හොන්ති. **වාචා පාරාජිකා තස්සොති** වජ්ජපටිච්ඡාදිකාය උක්ඛිත්තානුවත්තිකාය අට්ඨ වත්ථූනි.[2] **කුරුන්දියං** පන ආණත්තියා අදින්නාදානෙ, මනුස්ස මාරණෙ, උභතොමනුස්සඨමම්ථලපනෙ වාති එවං තයො වුත්තා. **ඔහාසනා තස්සොත්** වචවමග්ගං පස්සාවමග්ගං ආදිස්ස වණ්ණාවණ්ණ භණනෙ[4] සඞ්ඝාදිසෙසො, වචවමග්ගං පස්සාවමග්ගං ඨපෙත්වා අඩ්ඪකඨකං උභජාණුමණ්ඩලං ආදිස්ස වණ්ණාවණ්ණභණනෙ ථුල්ලච්චයං. උභජාණුමණ්ඩලං අධොජාණුමණ්ඩලං ආදිස්ස වණ්ණාවණ්ණභණනෙ දුක්කටං. **සඤ්චරිත්තෙන වා තස්සොති**[4] පටිග්ගණ්හාති විමංසති පවාහරති, ආපත්ති සඞ්ඝාදිසෙසස්ස; පටිග්ගණ්හාති විමංසති න පවාහරති, ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්ස; පටිග්ගණ්හාති න විමංසති න පවාහරති, ආපත්ති දුක්කටස්සාති ඉමෙ සඤ්චරිත්තෙන කාරණභූතෙන තයො ආපත්තික්ඛන්ධා හොන්ති.

තයො පුග්ගලා න උපසම්පාදෙතබ්බාති අන්ධාතඝිතො අඛතඝිතො වත්ථුවිපන්නො ච. තෙසං නානාකරණං වුත්තමෙව. අපි චෙත්ථ යො පත්තවිවරෙන අපරිපූරෙ, පරිපූරෙ ච න යාවති, ඉමෙපි අඛතඝිතෙනෙව සඞ්ඛතඝිතා. මාතුඝාතකාදයො ච කරණදුක්කටකා පණ්ඩකඋභතොබ්‍යඤ්ජනකතිරච්ඡානගතසඞ්ඛාතෙන වත්ථුවිපන්නෙනෙව සඞ්ඛතඝිතාති වෙදිතබ්බා. **එස නයො කුරුන්දියං** වුත්තෙනා. **තයො කම්මානං සඞ්ඝභාගි** ඤත්තිකපනා, විපකතපවත්තං, අතිතකරණන්ති තත්ථ 'දදෙය්‍ය කරෙය්‍ය'ති ආදිභෙදා **ඤත්තිඛපනා**; 'දෙති කරොති'ති ආදිභෙදං **විපකතපවත්තං**; 'දින්නං කත'න්ති ආදිභෙදං **අතිතකරණං** නාමාති. ඉමෙහි තීහි කම්මානි **සඞ්ඝභාගානි**

1. සී. මූ. නව භික්ඛූනං නව භික්ඛුණියොති. 2 සී. මූ. අට්ඨවත්ථුකායාති.
3. සී මූ. භාසතෙ. 4 සී. මූ තිස්සො.

අපරෙහිපි තීහි සඞ්ඝඤ්ඤාහි; වත්ථූනං ඤත්තියා අනුසාවණායාති. වත්ථුසමුට්ඨානං හි ඤත්තිසමුට්ඨානං අනුසාවණසමුට්ඨානඤ්ච කම්මං නාම හොති. තෙන වුත්තං "තයෝ කම්මානං සඞ්ඝගහ"ති. **නාභිනසඤ්ඤකෝ** නාම 'මෙතනියං භික්ඛුණිං නාසෙථ. දූසකෝ නාසෙතබ්බෝ, දසහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෝ සාමණෙරෝ නාසෙතබ්බෝ, කණ්ටකං සමණුද්දෙසං නාසෙථා'ති එවං ලිඞ්ග - සංවාස - දණ්ඩකම්මනාසනා වසෙන තයෝ නාසිතකා වෙදිතබ්බා. **තිණණානඤං එකාවාචිකාති** "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ද්වෙ තයෝ එකානුසාවණෙ[1] කාතු"නති වචනතෝ තිණ්ණං ජනානං එකුපජ්ඣායෙන නානාවරියෙන එකානුසාවණා වට්ටති.

අදිනඤාදඤෙ තිඤෙසූති පාදෙ වා අතිරෙකපාදෙ වා පාරාජිකං, අතිරෙකමාසකෙ ථුල්ලච්චයං, මාසකෙ වා ඌනමාසකෙ වා දුක්කටං. **වනඤෙසූ මෙථුනපවච්චාති** අකඛිතෙ පාරාජිකං, යෙභුය්‍යෙන ඛිතෙ ථුල්ලච්චයං, වත්ත[2]කතෙ මුඛෙ දුක්කටං; ජතුමට්ඨකෙ[3] පාචිත්තියං. **ජීඤඤනඤඤ තිඤෙසූති** වනඤපකිං ජීඤඤනඤඤ පාරාජිකං, භූතගාමෙ පාචිත්තියං, අඛජාතෙ ථුල්ලච්චයං. **පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතා** අනෝ දිඤඤ විසං ඣඩෙති, සචෙ තෙන මනුඤ්ඤෝ මරති, පාරාජිකං; යක්ඛ පෙතෙසු ථුල්ලච්චයං, තිරච්ඡානගතෙ පාචිත්තියං; විඤඤටිඣඩනෙ සඞ්ඝාදිසෙසෝ; සෙඛියඤ්ච හරිතෙ උච්චාරපඤ්ඤාවඣඩනෙ දුක්කටං; ඉමං ඣඩිතපච්චයා පඤ්චාපත්තියෝ හොන්ති.

පාචිත්තියෙන දුක්කටා ඛණ්ඩාති භික්ඛුනොවාදකවග්ගෙසම්පි දසසුපි සික්ඛාපදෙසු පාචිත්තියෙන සද්ධිං දුක්කටා කතා එවාති අත්ථෝ. **චතුරෙපි තවකා වුත්තාති** පඨමසික්ඛාපදමහියෙව අධිවාසකමෙම දෙ, ධම්මකමෙම දෙතී එවං වත්තාරෝ තවකා වුත්තාති අත්ථෝ. **විඤඤං වීවරෙන වාති** භික්ඛුනිං සන්තිකෙ උපසම්පත්තාය වීවරං දෙන්තස්ස පාචිත්තියං, භික්ඛුණිං සන්තිකෙ උපසම්පත්තාය දෙන්තස්ස දුක්කටන්ති එවං ද්වින්නං භික්ඛුණීනං වීවරං දෙන්තස්ස වීවරෙන කාරණ[4]භූතෙන ආපත්ති හොතීති අත්ථෝ.

අඨ්ඨ පාචිදෙසනියාති පාළියං ආගතා එව[5]. **භුඤ්ජන්තානඤඤ ඛාදෙන්තඤඤ පාචිත්තියෙන දුක්කටා ඛණ්ඩා**ති ආමකධඤඤං විඤඤ පෙත්වා භුඤ්ජන්තියා පාචිත්තියෙන සද්ධිං දුක්කටා කතායෙව.

ගච්ඡන්තඤඤ වනඤෙසූති භික්ඛුණියා වා මාතුගාමෙන වා සද්ධිං සංවිධාය ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටං, ගාමූපචාරොක්කමනෙ පාචිත්තියං, යා භික්ඛුණී එකා වා ගාමන්තරං ගච්ඡති, තස්සා ගාමූපචාරං ඔක්කමන්තියා පඨමපාදෙ ථුල්ලච්චයං, දුතියපාදෙ සඞ්ඝාදිසෙසොති ගච්ඡන්තස්ස ඉමා වතඤෙසූ ආපත්තියෝ හොන්ති. **ඨිතඤඤ වාපි නතනිඤ්ඤාති**

1. සී. II. ඤාවිඤඤ. 2. සී. ඉ. ජීවට. 3. සී. I. මට්ටකෙ.
4. සී. ඉ. කරණ. 5. සී. ඉ. ආගතාතොව.

ඨිතස්සපි වතස්සොපි එවාති අත්ථො. කථං? භික්ඛුණී අඞ්කාරෙ වා පටිවිස්සෙනා වා ඔකාසෙ මිත්තසන්ථවවසෙන පුරිසස්ස හත්ථපාසෙ තිට්ඨති, පාචිත්තියං. හත්ථපාසං විජහිත්වා තිට්ඨති, දුක්කටං. අරුණුග්ගමනකාලෙ දුතියිකාය හත්ථපාසං විජහනති තිට්ඨති, ථුල්ලච්චයං. විජහිත්වා තිට්ඨති, සඞ්ඝාදිසෙසොති. **නිසින්නස්ස වතස්සො ආපත්තියො නිපන්නස්සාපි සන්තිකාති** සචෙපි හි සා නිසීදති[1] වා නිපජ්ජති වා, එතායෙව වතස්සො ආපත්තියො ආපජ්ජති.

පඤ්ච පාචිත්තියානීති පඤ්ච හෙස්සජ්ජානි පටිග්ගහෙත්වා, නානා ඛාජකෙසු වා එකඛාජකෙ වා අමිස්සෙත්වා[2] ඨපිතානි හොන්ති, සත්ත ඛාතික්ඛමෙ සො භික්ඛු පඤ්ච පාචිත්තියානි සඞ්ඛ්‍යානි නානාවත්ථුකානි එකක්ඛණෙ ආපජ්ජති. 'ඉමං පඨමං ආපන්නො, ඉමං පච්ඡා'ති න වත්තබ්බො.

නව පාචිත්තියානීති යො භික්ඛු නව පණීතභොජනානි විඤ්ඤාපෙත්වා තෙහි සද්ධිං එකතො එකං කබළං ඔදහිත්වා මුඛෙ පක්ඛිපිත්වා පරගලං අතික්කාමෙති, අයං නව පාචිත්තියානි[3] නානාවත්ථුකානි එකක්ඛණෙ ආපජ්ජති. 'ඉමං පඨමං ආපන්නො, ඉමං පච්ඡා'ති න වත්තබ්බො. **එකවාචාය දෙසෙය්‍යාති** "අහං හනෙත පඤ්ච හෙස්සජ්ජානි පටිග්ගහෙත්වා සත්තාහං අතික්කමිත්වා පඤ්ච ආපත්තියො[4] ආපන්නො. තා තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමි"ති එවං එකවාචාය දෙසෙය්‍ය, දෙසිතාව[5] හොන්ති. ඒහි තීහි වාචාහි කිච්චං නාම නත්ථි. දුතිය විඤ්ඤාපනෙපි "අහං හනෙත නව පණීතභොජනානි විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජිත්වා නව ආපත්තියො ආපන්නො. තා තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමි"ති වත්තබ්බං.

වත්ථුං කිත්තෙත්වා දෙසෙය්‍යාති "අහං හනෙත පඤ්ච හෙස්සජ්ජානි පටිග්ගහෙත්වා සත්තාහං අතික්කමෙසිං යථා වත්ථුකං. තං තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමි"ති එවං වත්ථුං කිත්තෙත්වා දෙසෙය්‍ය, දෙසිතාව හොන්ති ආපත්තියො. ආපත්තියා නාමග්ගහණෙන කිච්චං නත්ථි. දුතියවිඤ්ඤාපනෙපි 'අහං හනෙත නව පණීතභොජනානි විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජිත්වා, යථා වත්ථුකං. තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමි"ති වත්තබ්බං.

යාවතකියකා[6] තිස්සොති 'උක්ඛිත්තානුවත්තිකාය පාරාජිකං, භෙදකානුවත්තකානං ඛොභකාලිකාදීනං සඞ්ඝාදිසෙසො, පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගෙ චණ්ඩකාලිකාය ච භික්ඛුණියා පාචිත්ති'ය'න්ති ඉමා යාවතකියකා තිස්සො ආපත්තියො. **ඡ වොහාරපථෙ ඨිතා** පයුත්තවාචාපථවියා ඡ ආපත්තියො ආපජ්ජතීති අත්ථො. කථං? ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා පාපිච්ඡෝ ඉච්ඡාපකතො අසන්තං අභූතං උත්තරිමනුස්සධම්මං උල්ලපති, ආපත්ති පාරාජිකස්ස. ආජීවහෙතු

---

1. සී. මූ. සචෙපි හි නිසීදති. 2. සී. මූ. අමිස්සිත්වා
3. සී. මූ. පාචිත්තියානි සඞ්ඛ්‍යානි. 4. සී. I. & II. පාචිත්තියො.
5. සී. I, & II. දෙසිතායෙව. 6. සී. තතියකථා.

ආජීවකාරණා සඤ්චරිත්තං සමාපජ්ජති, ආපත්ති සඞ්ඝාදිසෙසස්ස. ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා යො තෙ විඤ්ඤූ වදෙය්‍යුං – පෙ – ආපත්ති ථුල්ලවච්චස්ස. ආජීවහෙතු ආජීවකාරණා භික්ඛු පණීතභොජනානි අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජති, ආපත්ති පාචිත්තියස්ස. ආජීව හෙතු ආජීවකාරණා භික්ඛුණී පණීතභොජනානි අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජති, ආපත්ති පාටිදෙසනීයස්ස. ආජීවහෙතු ආජීව කාරණා සූපං වා ඔදනං වා අගිලානො අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජති, ආපත්ති දුක්කටස්සාති. **බාදණනස්ස තිණ්ණොති** මනුස්ස මංසෙ ථුල්ලවච්චං, අවසෙසෙසු අකප්පියමංසෙසු දුක්කටං, භික්ඛුණියා ලසුණෙ පාචිත්තියං. **පඤ්ච භොජනපටිවෙස තී** අවඤ්ඤා අවඤ්ඤ තස්ස[1] පුරිසපුග්ගලස්ස[2] ගරුතො භොජනං ගහෙත්වා තත්‍රෙව මනුස්සමංසං ලසුණං අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා ගහිතපණීත භොජනානි අවසෙසඤ්ච අකප්පියමංසං පක්ඛිපිත්වා වොමිස්සකං ඔමද්දිත්වා අජෙඣාහරමානා[3] සඞ්ඝාදිසෙසං, ථුල්ලවච්චං, පාචිත්තියං, පාටිදෙසනීයං දුක්කටන්ති ඉමා පඤ්ච ආපත්තියො භොජන පටිවෙසා ආපජ්ජති.

පඤ්ච ඨානානීති 'උක්ඛිත්තානුවත්තිකාය භික්ඛුණියා යාවතතියං සමනුභාසනාය අපටිනිස්සජ්ජනත්තියා ඤත්තියා දුක්කටං, එතෙ කම්ම වාචාහි ථුල්ලවච්චං, කම්මවාචාපරියොසානෙ ආපත්ති. පාරාජිකස්ස, සඞ්ඝභෙදාය පරක්කමනාදීසු සඞ්ඝාදිසෙසො; පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටි නිස්සග්ගෙ පාචිත්තිය'න්ති එවං සඞ්ඝා යාවතතියකා පඤ්ච ඨානානි ගච්ඡන්ති. **පඤ්චහාකාරෙහිව ආපජ්ජතීති** ආපත්ති නාම පඤ්චන්නං සඟධම්මිකානං හොති; තත්‍ර ද්වින්නං නිපරියායෙන ආපත්තියෙව. සික්ඛමාන – සාමණෙර – සාමණෙරීනං[4] පන අකප්පියතා න වට්ටති. ඉමිනා පරියායෙන තෙ ආපත්තිං[5] න දෙසාපෙතබ්බා. දණ්ඩකම්මං පන තෙසං කාතබ්බං. **පඤ්චන්නං අධිකරණෙන වාති** අධිකරණඤ්ච පඤ්චන්නමෙවාති අත්ථො. එතෙසං යෙව හි ප්‍රඤ්චන්නං පත්තචීවරා දීනං අත්ථාය විනිච්ඡයවොහාරෙ **අධිකරණන්ති** වුච්චති. ගිහීනං පන අවත්ථුකම්මං නාම හොති.

පඤ්චන්නං විනිච්ඡයො හොතීති පඤ්චන්නං සඟධම්මිකානං යෙව විනිච්ඡයො නාම හොති. **පඤ්චන්නං වූපසමෙන වාති** එතෙසංයෙව පඤ්චන්නං අධිකරණං විනිච්ඡිතං වූපසන්නං නාම හොතීති අත්ථො. **පඤ්චන්නමෙවාපත්තීනි** එතෙසං යෙව පඤ්චන්නං අනාපත්ති නාම හොතීති අත්ථො. **තීහි ඨානෙහි හොගහනී** සඞ්ඝාදිගි නීහි කාර

1. සී. I. & II. පඨවියාති අවඤ්ඤාසස. 2. සී. මූ. පුරිසස්ස.
3. සී. මූ. අජෙඣාහරණ්ඩෙ. 4. සී. මූ. සාමණෙරී සාමණෙරා.
5. සී. මූ. තෙසං ආපත්ති.

ණෙහි සොභති. කතමිතිකසඞ්ඝමා හි[1] පුග්ගලෝ සපරිකම්මං ආපත්තිං සඞ්ඝමජ්ඣෙ ගණමජ්ඣෙ පුග්ගලසන්තිකෙ වා පරිකම්මං අබ්භුණ්හ සීලෝ පවිපාකතිණ්හා[2] හොති, තසමා හී’හි ඣානෙහි සොභතීති වුච්චති.

මෙ ඣායිඤ්ඣා රත්තින්තන්ති භික්ඛුණී රත්තන්ධකාරෙ පුරිමස්ස ගබ්භ පාසෙ ඣානතියඤ්ඣජ්ඣයනාති කපපයමානා පාවිත්තියං, ගබ්භපාසං විජ්ඣිත්වා ඣානාදීනි කපපයමානා දුක්කටන්ති ද්වෙ කාරාරසමභවා ආපත්තියෝ රත්තිං ආපජ්ජති. මෙ ඣායිඤ්ඣා දිවාති එතෙනෙව උපායෙන දිවා පටිච්ඡන්නෙ ඔකාසෙ ද්වෙ ආපත්තියෝ ආපජ්ජති. භික්ඛාභාජනස්ස එඤ්ඣා ආමසනාදීති “න ච භික්ඛවෙ සාරත්තෙන මාතුගාමස්ස අඞ්ගජාතං උපනිජ්ඣායිතබ්බං. යෝ උපනිජ්ඣායෙය්ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති භික්ඛාභාජනස්ස අයමෙකා ආපත්ති. එඤ්ඣා පිණ්ඩපාතපටිච්ඡාදනාති “න ච භික්ඛවෙ භික්ඛාදායිකාය මුඛං ඔලොකෙතබ්බ”න්ති එත්ථ වුත්ත දුක්කටාපත්ති. අන්තමසො යාගුං වා බ්‍යඤ්ජනං වා දෙන්තස්ස සාමණෙරස්සාපි භි මුඛං උල්ලොකයතො දුක්කටමෙව. සූරුඤ්ඣිං පන ‘එඤ්ඣා පිණ්ඩපාතපටිච්ඡාදනා’ති භික්ඛුණීපරිපාවිතං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජන්තස්ස පාවිත්තියං”න්ති වුත්තං.

අඤ්ඣාකිණ්ණෙ සම්භස්සන්ති කොසම්බකඛණ්ඩකෙ වුත්තානීසංසෙ; උක්කිත්තනඤ්ඣා නත්තෙ වුත්තාති ආපත්තියා අදස්සනෙ අප්පටිකම්මෙ පාවිත්තාය ච දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගෙති. තෙහෙවත්තාළිස සම්මා වත්ත ඤ්ඣාති තෙසංයෙව උක්කිත්තකානං එත්තකෙසු වත්තෙසු වත්තන්තා.

පඤ්චඞ්ඣාතෙ මුසාවාදෙති පාරාජිකසඞ්ඝාදිසෙසථුල්ලච්චය පාවිත්තිය දුක්කටසඞ්ඛාතෙ පඤ්චඞ්ඣාතෙ මුසාවාදෙ, ගවජ්ජති. චුද්දස පරමානි චුච්චනීති දසාහපරමාදීනා නයෙන හෙට්ඨා වුත්තං. මාදස පාවිදෙසනිඤ්ඣාති භික්ඛුනං වත්තාරි භික්ඛුණ්නං අට්ඨ. චතුන්නං දෙසනාය වාති චතුන්නං අවස්සදෙසනායාති අත්ථො. කතමා පන සාති? දෙවදත්තෙන පයොජිතානං අභිඤ්ඤානං අවස්සදෙසනා, අනුරුද්ධත්තෙරස්ස උපඣායිකාය අවස්සදෙසනා, වඞ්කස්ස ලිච්ඡවිනො අවස්සදෙසනා, වාසභඛත්තියත්තෙරස්ස උක්ඛෙපනීයකම්මං කත්වා ආගතානං භික්ඛුනං අවස්සදෙසනාති අයං චතුන්නං අවස්සදෙය්‍යතා නාම.

අට්ඨඞ්ගිකෝ මුසාවාදෙති ‘පුබ්බෙවස්ස හොති මුසා භණිස්සා’තාදි ආදිං කත්වා “විනිධාය සඤ්ඤං”තාදි පරියොසානෙහි අට්ඨහි අඞ්ගෙහි අට්ඨඞ්ගිකෝ උපොසථඞ්ගානිපි “පාණං න හානෙ”තිආදිනා නයෙන වුත්තානෙව. අට්ඨ දූතෙය්‍යඞ්ගානීති “ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සොතා ව හොති සාවෙතා වා”තිආදිනා නයෙන සඞ්ඝභෙදකෙ වුත්තානි. අට්ඨ නිස්සීලත්තානි මහාඛන්ධකෙ වුත්තානි.

---

1. විනිසඤ්ඤාමොනි - සඞ්ඝභෙ. 2. සී. මූ. පාඣතිකෙ.

අඨවාචිකා උපසම්පදාති භික්ඛුණිතං උපසම්පදං සන්ධාය වුත්තං. **අඨඤත්තං පච්චුට්ඨාතබ්බන්ති** හත්තග්ගෙ අඨඤත්තං භික්ඛුණිතං ඉතරාහි පච්චුට්ඨාය ආසනං දාතබ්බං. **භික්ඛුණොවාදකොති අඨඤත්තීති** අඨඤඤෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු භික්ඛුණොවාදකොති සම්මන්නිතබ්බො.

එකස්ස ජේජ්ජන්ති ගාථාය නවසු ජනෙසු යො සලාකං ගාහෙත්වා සඞ්ඝං භින්දති, තස්සෙව ජේජ්ඨං හොති. **දෙවදත්තෙනා විය පාරාජිකං ආපජ්ජති.** හෙදකානුවත්තකානං **චතුන්නං ථුල්ලච්චයං**, කොකාලිකාදීනං විය. ධම්මවාදීනං **චතුන්නං අනාපත්තිං** එව.[1] ඉමා පන ආපත්තියො ච සඤ්ඤං එකවත්ථුකා, සඤ්ඤහෙදවත්ථුකා එව.

නව ආඝාතවත්ථූනීති ගාථාය **නවහීති** නවහි ඒකච්ඡහි සඤ්ඤා භිජ්ජති, **ඤත්තියා කරණා නවාති**[2] ඤත්තියා කාතබ්බානි කම්මානි නවාති අත්ථො. සෙසං උත්තානමෙව.

දස පුග්ගලා නාභිවාදෙතබ්බාති පෙනාසනකඛණ්ඩකෙ වුත්තා දස ජනා; **අඤ්ජලිකම්මෙන චාති** සාමීචිකම්මෙන සද්ධිං අඤ්ජලි ච තෙසං න කාතබ්බො.[3] නෙව පානීයාපුච්ඡනකාලවණ්ඩඡායනාදි ඛණ්ඩකවත්තං තෙසං දස්සෙතබ්බං. න අඤ්ජලි පඤ්ඤත්තිතබ්බොති අත්ථො. **දුක්කටං දුක්කතන්ති** තෙසං[4] යෙව දස්සනං එවං කරොතස්ස දුක්කටං හොති. **දස චීවරධාරණාති** දස දිවසානි අතිරෙකචීවරස්ස ධාරණා අනුඤ්ඤාතාති අත්ථො.

පඤ්චන්නං වස්සං වුට්ඨානං දාතබ්බං ඉධ චීවරන්ති පඤ්චන්නං සහධම්මිකානං සම්මුඛාව දාතබ්බං. **සත්තන්නං සහණන්ති** දිසා පක්ඛන්ත-උම්මත්ත-ඛිත්තචිත්ත-වෙදනට්ටානං තිණ්ණඤ්ච උක්ඛිත්ත කානන්ති ඉමෙසං සත්තන්නං සන්තෙ පතිරූපෙ ගාහකෙ පරම්මුඛාපි දාතබ්බං. **සොළසන්නං න දාතබ්බන්ති** සෙසානං චීවරක්ඛන්ධකෙ වුත්තානං පණ්ඩකාදීනං සොළසන්නං න දාතබ්බං.

සති සතං රත්තිසතං. ආපත්තියො ඡාදයිංසූනාති කති සතං ආපත්තියො රත්තිසතං ඡාදයිංසූන; **දස සතං රත්තිසතං ආපත්තියො ඡාදයිංසූනාති** දස සතං ආපත්තියො රත්තිසතං ඡාදයිංසූන; අථඤ්ඤෙහි සඞ්ඛෙපතො. යො දිවසෙ දිවසෙ සතං සතං සඞ්ඝාදි සෙසාපත්තියො ආපජ්ජිත්වා දස දස දිවසෙ පටිච්ඡාදෙති, තෙන රත්ති සතං ආපත්තිසඤ්ඤං පටිච්ඡාදිතං හොති. සො සඞ්ඝාව තා ආපත්තියො **'දසාහපටිච්ඡන්නා'ති** පරිවාසං යාචිත්වා **දස රත්තියො වසිත්වාව මූලෙවස්ස පාරිවාසිකොති.**

වාදඤ්ච කම්මඤ්ච වුත්තනාති අපලොකනකම්මං අධම්මෙන වග්ගං, අධම්මෙන සමග්ගං, ධම්මෙන වග්ගං, තථා ඤත්තිකම්මඤත්තිදුතියකම්මඤත්තිචතුත්ථකම්මානිපීති එවං එකෙකස්මිං කම්මෙ තයො

1. සී. 1. අනාපත්තියෙව. 2. සී. 1. ඤත්තියා කරණෙන වාති.
3. සී. මූ. න ඛාතබ්බා. 4. ම. 1. & 11. පොත්ථකෙසු "තෙසං" ඉති නත්ථි.

තයෝ කත්වා ඒකාදස කම්මදෙසා වුත්තා. **වතසෝ කම්මසම්පත්තියෝති** අපලොකනකම්මං ඨමෙන සමඝං තථා සෙසානීපිති එවං වතසෝ කම්මසම්පත්තියෝ වුත්තා.

ඡ කම්මානීති අධම්මෙන වඝකම්මං, අධම්මෙන සමඝකම්මං,[1] ධම්මපතිරූපකෙන වඝකම්මං, ධම්මපතිරූපකෙන සමඝකම්මං, ධම්මෙන වඝකම්මං, ධම්මෙන සමඝකම්මන්ති එවං ඡ කම්මානි වුත්තානි. **එකෙසඤ ධම්මිකා කම්මානි** එකං ධම්මෙන සමඝකම්මං මෙවෙසඤ ධම්මිකං කතන්ති අත්ථෝ. දුතියගාථාවිස්සජ්ජනෙපි එත දෙව ධම්මිකං.

ඡං දෙසිතානීති යානි දෙසිතානි වුත්තානි පකාසිතානි; **අනන්ත ජිනෙනාති** ආදීසු පරියන්තපරිච්ඡෙදභාවරහිතත්තා අනන්තං වුච්චති නිබ්බාණං. තං භගවතා රාගාදී සපත්තගණං අභිමද්දිත්වා රජ්ජං විය කිලෙසගණං අභිමද්දිත්වා ජිතං විජිතං අධිගතං සමාපත්තං, තස්මා භගවා "අනන්තජිනෝ"ති වුච්චති. සෙසං **ඉත්ථානිතෙසු නිබ්බිකාරතාය නාදි**; විකප්පනානත්තදඞ්ගසමූහෙජ්ජපරිපස්සද්ධිනිස්සරණවිවෙක සඞ්ඛාතං විවෙකපඤ්චකං අදද්දසාති **විවෙකදස්සි**; තෙන අනන්ත ජිනෙන තාදිනා විවෙකදස්සිනා යානි **ආපත්තික්ඛන්ධානි** දෙසිතානි, **එකෙසඤ සම්මති විනා සම්මථෙහී**ති අයමෙත්ථ පදසම්බන්ධෝ. යානි සත්ථාරා සත්ත ආපත්තික්ඛන්ධානි දෙසිතානි, තත්ථ එකාපි ආපත්ති විනා සම්මථෙහි න සම්මති. අථ ඛෝ ඡ **සම්මථා වත්තන්ති** අධිකරණානීති සබ්බෙසුපිමෙ ධම්මා සම්මුඛාවිනයෙන සම්මන්ති, සමා යොගං ගච්ඡන්ති. එත්ථ පන එකෝ සම්මුඛාවිනයෝ ව විනා සම්මථෙහි සම්මති, සමථභාවං ගච්ඡති. න හි තස්ස අඤ්ඤෙන සම්මථෙන විනා අනිපත්තිනාම අත්ථි. තෙන වුත්තං: "එකෙසඤ සම්මති විනා සම්මථෙහී"ති. ඉමිනා තාව අධිපායෙන අට්ඨකථාසු අත්ථෝ වුත්තෙතා. මයං පන "විනා"ති නිපාතස්ස පරිච්ඡෙදනමත්තමත්ථං ගහෙත්වා "එකෙසඤ සම්මති විනා සම්මථෙහී"ති එතෙසු සත්තසු ආපත්තික්ඛන්ධෙසු එකෝ පාරාජිකාපත්තික්ඛන්ධෝ විනා සම්මථෙහි සම්මතීති එතමත්ථං රුච්චයාම.[2] වුත්තම්පි චෙතං "යා සා ආපත්ති අනවසෙසා, සා ආපත්ති න කතමෙන අධිකරණෙන කතමම්හි ඨානෙ න කතමෙන සම්මථෙන සම්මති"ති.

ඡ ළුනදියඞ්ඝසතානි "ඉධ උපාලි භික්ඛු අධම්මං ධම්මොති දීපෙති, තස්මිං අධම්මදිට්ඨිහෙදෙ අධම්මදිට්ඨි, තස්මිං අධම්මදිට්ඨිහෙදෙ ධම්මදිට්ඨි, තස්මිං අධම්මදිට්ඨිහෙදෙ වෙමතිකො, තස්මිං වෙමතිකහෙදෙ අධම්මදිට්ඨි, තස්මිං වෙමතිකහෙදෙ ධම්මදිට්ඨි, **තස්මිං වෙමතිකහෙදෙ වෙමතිකො**"ති එවං යානි අට්ඨාරසන්නං භෙදකර වත්ථූනං වසෙන අට්ඨාරස අට්ඨකානි සඞ්ඝභෙදක්ඛන්ධකෙ වුත්තානි, තෙසං වසෙන ඡ ළුනදියඞ්ඝසතං **ආපාඨිකා** වෙදිතබ්බා.

---

1. සී. 1. & 11. අධම්මෙකම්මං. වඝකම්මං සම්මඝකම්මං.
2. සී. මූ. රුච්චෙය්‍යාම.

අඩ්ඪාරස අනාපාඝිකාති "ඉධ උපාලි භික්ඛු අධම්මං අධම්මෙනාති[1] දීපෙති, තසඞ්ගං ධම්මදිට්ඨිභෙදෙ ධම්මදිට්ඨි අවිනිබ්භොග දිට්ඨිං අවිනිබ්භොග ඛනතිං අවිනිබ්භොග රුචිං අවිනිබ්භොග භාවං අනුභාවෙති, සලාකං ගාහෙති: 'අයං ධම්මෝ, අයං විනයෝ, ඉදං සත්ථු සාසනං, ඉමිං ගණ්හථ ඉමං රොචෙථා'ති, අයම්පි ඛෝ උපාලි සඞ්ඝභෙදකෝ න ආපාදිකෝ න නෙරයිකෝ න කප්පට්ඨෝ න අතෙකිච්ඡෝ" ති එවං එකෙකසම්ං වත්ථුස්මිං එකෙකං කත්වා සඞ්ඝභෙදකකම්මවිභාවනෙ වුත්තා අඩ්ඪාරස ජනා; **අඩ්ඪාරස අට්ඨකා** ඡ උභතොදිඝඩ්ඪසත විස්සජ්ජනෙ වුත්තා යෙව. "**සති සම්මාති**" ති ආදිනං සබ්බගාථානං විස්සජ්ජනං උත්තානමෙවාති.

දුනිසගාථාසඞ්ගණ්හකවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

5. 25.

සෙදමොවනගාථාසු අසංවාසොති උපොසථපවාරණාදි[2] සංවාසෙන අසංවාසෝ; **සමොහාගො එකෙවෙථ නකිං න ලබ්භනීති** අකප්පියසමොහාගො න ලබ්භති. නහාපනභොජනාදිපටිජග්ගනං පන මාතරියෙව කාතුං ලබ්භති. **අච්පවාසෙන අනාපත්තිති** සහගාර සෙය්යාය අනාපත්ති. **පඤ්ඤා මෙසා කුසලෙහි විනත්තීති** එසා පඤ්ඤා[3] කුසලෙහි පණ්ඩිතෙහි විනත්තා. අස්සා විස්සජ්ජනං දූරක මාතුයා භික්ඛුණියා වෙදිතබ්බං. තස්සා හි පුත්තං සඞ්ගායෙතං වුත්තනත්ති. **අවිස්සජ්ජිඝගාථා** ගරුභණ්ඩං සඞ්ගාය වුත්තා. අපෙථා පනස්ස ගරුභණ්ඩවිනිවජ්ජයෙ වුත්තොයෙව.

දස පුග්ගලෙ න වදාමීති සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ වුත්තෙ දස පුග්ගලෙ න වදාම්. **එකාදස විවජ්ජියාති** යෙ මහාඛන්ධකෙ එකාදස විවජ්ජනීයපුග්ගලා වුත්තා, තෙපි න වදාම්. අයං පඤ්ඤා නග්ගං භික්ඛුං[4] සඞ්ගාය වුත්තා.

කථන්හු සික්ඛාය අසාධාරණොති පඤ්ඤා නහාපිතපුබ්බකං භික්ඛුං සඞ්ගාය වුත්තා. අයඤ්හි බ්‍රාහ්මණෙහි පරිහරිතුං න ලභති. අඤ්ඤෙපි ලභන්ති. තස්මා සික්ඛාය අසාධාරණෝ. **තං පුග්ගලං කතමං වදන්හි බුද්ධාති** අයං පඤ්ඤා නිම්මිතබුද්ධං සඞ්ගාය වුත්තා.

අඛොනාති විවජ්ජියාති අඛො නාභිං විවජ්ජෙත්වා; අයං පඤ්ඤා යං අසිසකං කබන්ධං, යස්ස උරෙ අක්ඛීනි චෙව මුඛඤ්ච හොති, තං සඞ්ගාය වුත්තා. **භික්ඛු සඤ්ඤුවිකාය කුච්ඡිනති** අයං පඤ්ඤා තිණවජ්ජනං[5] කුටිං සඞ්ගාය වුත්තා. දුතියපඤ්ඤා සබ්බමත්තිකාමයං

---

1. ඛමෙමොති.
2. සී. ඉ. පවාරණාදිනා. 3. සී. 1. & 11. එසෝ පඤ්ඤා.
4. සී. 1. නග්ගසික්ඛං. 5. තිණවජ්ජනං.

කුටිං සඞ්ඝාය වුත්තා. **ආපජ්ජන්ස්ස ගරුකං පඤ්ඤත්තී**ති අයං පඤ්හා වජ්ජපටිච්ඡාදිකං භික්ඛුණිං සඞ්ඝාය වුත්තා. දුතියපඤ්හා පණ්ඩකාදයෝ අභබ්බපුග්ගලේ සඞ්ඝාය වුත්තා. එකාදසපි හි තෙ ගිහීභාවෙයෙව පාරාජිකං පත්තා.

වාචාති වාචාය **අනාලපනෙනා; ගිරං නො ච පරෙ භණෙය්‍යා**ති 'ඉති ඉමෙ සොස්සන්තී'ති පරපුග්ගලෙ[1] සඞ්ඝාය සද්දමපි න නිච්ඡාරෙය්‍ය; අයං අඤ්හා 'සඤ්ඤං ආපත්තිං කාරෙය්‍ය, සම්පජානමුසාවාදස්ස හොති'ති ඉමං මුසාවාදං සඞ්ඝාය වුත්තා. තස්ස හි භික්ඛුනො අධම්මිකාය පටිඤ්ඤාය තුණ්හීභූතස්ස නිසින්නස්ස මනොද්වාරෙ ආපත්ති නාම නත්ථි. යස්මා පන ආවිකාතබ්බං න ආවිකාසි, තෙනස්ස විච්ඡාරෙ අකිරියතො අයං ආපත්ති සම්මුඛීභාවීති වෙදිතබ්බා.

සඞ්ඝාදිසෙසා චතුරොති අයං පඤ්හා අරුණුග්ගෙ වා ගාමන්තර පරියාපන්නං නදිපාරං ඔක්කන්තනික්ඛුණිං සඞ්ඝාය වුත්තා. සා හි සකගාමතො පවුච්චසමයෙ නික්ඛමිත්වා අරුණුග්ගමනකාලෙ වුත්තපකාරං නදිපාරං ඔක්කන්තමත්තාය රත්තිවිප්පවාසගාමන්තරනදිපාරගණමහාඔභියනලක්ඛණෙ[2] එකපදඝාරෙනෙව චතුරො සංඝාදිසෙසෙ ආපජ්ජති.

සිඤා ආපත්තිභෙදා නානාති අයං පඤ්හා එකතො උපසම්පන්නා දෙ භික්ඛුණියො සඞ්ඝාය වුත්තා. තාසු හි භික්ඛුනං සන්තිකෙ එකතො උපසම්පන්නාය ගහිතො ගණභොජනස්ස පාචිත්තියං. භික්ඛුණීනං සන්තිකෙ එකතො උපසම්පන්නාය ගහිතො ගණභොජනස්ස දුක්කටං.

චතුරෙ ජනා සංඛිත්තාති ආචරියො ච තයො ච අන්තෙවාසිකා ඡමාසකං[3] භණ්ඩං අවහරිංසු. ආචරියස්ස සාහත්ථිකා තයො මාසකා, ආණත්තියාපි තයොව. තස්මා ථුල්ලච්චයං ආපජ්ජති. ඉතරෙසං සාහත්ථිකො එකො, අණත්තිකා පඤ්චාති. තස්මා පාරාජිකං ආපජ්ජිංසු. අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො. විත්ථාරෙ පන අදින්නාදානපාරාජිකෙ සංවිධානවාරවණ්ණනායං වුත්තනයා.

ඉදං තස්මිං සමෙ නත්ථීති අයං පඤ්හා දුස්සකුටිආදීනි සන්ථත පෙය්‍යාලඤ්ච සඞ්ඝාය වුත්තා. "**කෙළං මඤ්ඤි චාණිකා**"නති ගාථා ලිඞ්ගපරිවත්තනං සඞ්ඝාය වුත්තා. "**නිස්සග්ගියෙනා**"ති ගාථා පරිණාමනං සඞ්ඝාය වුත්තා. යො හි සඞ්ඝස්ස පරිණතලාභතො එකං විවරං අත්තනො, එකං අඤ්ඤස්සාති දෙ විවරානි "එකං මය්හං, එකං තස්ස දෙහී"ති එකපයොගෙන පරිණාමෙති, සො නිස්සග්ගියපාචිත්තියඤ්චෙව

---

1. සී. 1. & 11. පරපුග්ගලං. 2. සී. මු. ලක්ඛණෙන.
3. සී. 1. & 11. ඡම්මාසකං.

සුද්ධිකපාචිත්තියඤ්ච එකතෝ ආපජ්ජති. **කම්මඤ්ච නං කුපේඤ්ඤ වඤ්ඣඤ්චවඤ්ඣාති** අයං පඤ්හා දාදසයෝජනපමාණේසු බාරාණසී ආදීසු නගරේසු ගාමසීමං සඤ්ඤාය වුත්තා. **පදවිනිභාරමත්තේනාති** ගාථා සඤ්චරිත්තං සඤ්ඤාය වුත්තා අපෙථාපි වස්සා සඤ්චරිත්තවත්ථුනායමෙව වුත්තෝ. **සඛඛානි භාරානි නිස්සඤ්ඣානීති** අයං පඤ්හා අසුසු තිකාය භික්ඛුණියා ඩෙවාපනං සඤ්ඤාය වුත්තා. සචෙ හි තිණඤ්ඤමපි චීවරං කාකඋණ්හතං[1] වා කද්දමමක්ඛිතං වා කණ්ණං ගහෙත්වා භික්ඛුණී[2] උදකෙන ධොවති, භික්ඛුස්ස කායගතානෙව තිස්සඤ්ඣියානි හොන්ති. **සරණගමනම්පි න ච තස්ස අද්ධිකී සරණගමනඋපසම්පදා** දුතියා නත්ථි. අයං පන පඤ්හා මහාපජාපතියා උපසම්පදං සඤ්ඤාය වුත්තා. **හනෙය්‍ය අනරියං මඤ්ඤූති** තඤ්හි[3] ඉත්ථිං වා පුරිසං වා අනරියං හනෙය්‍ය. අයං පඤ්හා ලිඛිතපරිවත්තෙන ඉත්ථිභූතං පිතරං පුරිසභූතඤ්ච මාතරං සඤ්ඤාය වුත්තා. **න තෙනානන්තරං ජුඣෙති** අයං පඤ්හා මිගසිඛ[4]තාපසසීහකුම්භාදීනං විය තිරච්ඡානමාතාපිතරෝ සඤ්ඤාය වුත්තා. **"අවෝදසිත්වා"**ති ගාථා දුතෙනූපසම්පදං සඤ්ඤාය වුත්තා. **"වෝදසිත්වා"**ති ගාථා පණ්ඩකාදීනං උපසම්පදං සඤ්ඤාය වුත්තා. **කුරුන්දියං** පන 'පඨමගාථා අවඤ්ඣ සම්මුඛාකම්මානි, දුතියා අනාපත්තිකස්ස කම්මං සඤ්ඤාය වුත්තා'ති ආගතං.

ජීඤනන්තස්ස ආපත්තීති වනපතිං ජීඤනන්තස්ස පාරාජිකං, තිණලතාදිං ජීඤනන්තස්ස පාචිත්තියං, අඞ්ගජාතං ජීඤනන්තස්ස ථුල්ලච්චයං. **ජීඤනන්තස්ස අනාපත්තීති** කෙසෙ ච නඛෙ ච ජීඤනන්තස්ස අනාපත්ති; **ඡාදෙනන්තස්ස ආපත්තීති** අත්තනෝ ආපත්තිං ඡාදෙනන්තස්ස අඤ්ඤස්ස වා ආපත්තිං ඡාදෙනන්තස්ස; **අනාපත්තීති** ගෙහාදීනි ඡාදෙනන්තස්ස අනාපත්ති. **"සචෙ හණ්ඩෙනා"**ති ගාථාය 'සිඛරිණියා උභතෝ ව්‍යඤ්ජනාසී'ති සචෙ හණ්ඩෙනා ගරුකං ආපජ්ජති, සමජානමුසා පන භාදෙ මුසා භාසතෝ ලහුකාපත්ති හොති; අභූතාරොචනෙ මුසා හණ්ඩෙනා ගරුකං ආපජ්ජති, භූතාරොචනෙ සචෙ භාසතෝ ලහුකාපත්ති හොතීති. **"අධිමානින"**න්ති ගාථා නිස්සඤ්ඣියවිවරං අතිස්සඤ්ඤිතා පරිභුඤ්ජන්තං සඤ්ඤාය වුත්තා. **"අස්සඛඛතෙ සුගතෙ"**ති ගාථා රොම ත්‍රකං සඤ්ඤාය වුත්තා. **"න රතනවිත්තෙනා"**ති ගාථාය අයමත්ථෝ: රතනවිත්තෙනා මෙථුනධම්මපාරාජිකං ආපජ්ජති. **චෙය්‍යවිත්තෙනා** අදින්නාදානපාරාජිකං, **පරං මරණාය** වෙතෙන්තෝ මනුස්සවිඤ්ඤහපාරාජිකං. සඞ්ඝභෙදකෝ පන න **රතනවිත්තෙනා** න ච පන **චෙය්‍ය විත්තෙනා** න වාපි **සෝ පරං මරණාය වෙතයී සලාකං** පනස්ස **දෙන්තස්ස** හොති **ඡජ්ජං**[5] පාරාජිකං හොති. සලාකං පටිග්ගණ්හන්තස්ස භෙදකානුවත්තකස්ස ථුල්ලච්චයං. **"ගවෙය්‍යස්ස අදඛඛෝජන"**න්ති අයං පඤ්හා

---

1. සී. 1. & 11. උණ්හතං උණ්හතං. 2. සී මූ භික්ඛුණිකං. 3. සී. 1. ෆ 11. තමපි.
4 සී. මූ. මිගලිඛස්ස. 5. සී. 1. & 11. ඡෙද්දං.

සුපතිට්ඨිතනිග්‍රොධසදිසං එකකුලස්ස රුක්ඛමූලං සඤ්ඤං වුත්තා. **‘සාඛිකා නී’**’ති අයං ගාථා සම්බහුලානං ඉත්ථීනං කෙසෙ වා අඞ්ගුලියෝ වා එකතෝ ගණ්හන්තං සඤ්ඤං වුත්තා. **‘‘වාචසිඛිකා නී’’**ති අයං ගාථා ‘‘සබ්බා තුම්හෙ සිඛරණියෝ’’නි[1] ආදිනා නයෙන දුට්ඨුල්ලභාණිං සඤ්ඤං වුත්තා.

නිසජ්ජිකා මෙථුනං තං න සෙවෙති නිසෙසා ඉත්ථියෝ වුත්තා, තාසුපි යං තං මෙථුනං නාම, තං න සෙවති; **තයෝ පුරිසෙති** තයෝ පුරිසෙපි උපගන්ත්වා මෙථුනං න සෙවති; **තයෝ ච අනභිසම්භුණෙති** උභතොබ්‍යඤ්ජනසඞ්ඛාතෙ තයෝ අන්තරිතෙ තයෝ ච පණ්ඩකෙති ඉමෙපි ඡ ජනෙ උපගන්ත්වා මෙථුනං න සෙවති; **න චාවරෙ මෙථුනං බ්‍යඤ්ජනසම්පත්තී**ති අනුලොමපාරාජිකවසෙනපි මෙථුනං නාවරති; **ඡජ්ජං සියා මෙථුනධම්මපච්චයා**නි සියා මෙථුනධම්මපච්චයා පාරාජිකනති. අයං පඤ්හා අට්ඨවත්ථුකා සඤ්ඤා වුත්තා. තස්සා හි මෙථුනධම්මස්ස පුබ්බභාගං කායසංසග්ගං අපජ්ජිතුං වායමන්තියා මෙථුනධම්මපච්චයා ඡජ්ජං හොති.

“මාතරං විවර”නති අයං ගාථා පිටඨිසමයෙ වසිකසාවිකත්ථං සතුප්පාදකරණං සඤ්ඤා වුත්තා. විනිච්ඡයෝ පනස්ස වසිකසාවිකසික්ඛාපද[2]වණ්ණනායමෙව වුත්තොා. **‘‘කුද්ධා ආරාධෙතා හොතී’’**ති ගාථා තිත්ථියවත්තං සඤ්ඤා වුත්තා. තිත්ථියෝ හි වත්තං පූරයමානෝ තිත්ථියානං වණ්ණං භාසන්තමානෙ කුද්ධා ආරාධකෝ හොති වත්ථුත්තයස්ස වණ්ණං භාසන්තමානෙ **කුද්ධා භාරවෙතා හොතී**ති තත්ථෙව වස්සා විත්ථාරෙ වුත්තොා. දුතියගාථාපි තමෙව සඤ්ඤා වුත්තා. **“සංහාදිඝෙස”**නති ආදි ගාථා යා භික්ඛුණී අවස්සුතා අවස්සුතස්ස පුරිසස්ස හත්ථතෝ පිණ්ඩපාතං ගහෙත්වා මනුස්සමංසලසුණපණීත භොජනසෙසඤ්ච අකාපත්තියමංසෙහි සද්ධිං ඔමද්දිත්වා අජ්ඣොහරති, තං සඤ්ඤා වුත්තා. **“එකො උපසම්පදෙනා එකො අනුපසම්පදෙනා”**ති ගාථා ආකාසගතං සඤ්ඤා වුත්තා. සචෙ හි දීපූ සාමණෙරෙසු එකො ඉද්ධියා කෙසඤ්චමත්තම්පි පථවිං මුඤ්චිත්වා නිසින්නො හොති, සො අනුපසම්පදෙනො නාම හොති. සඞ්ඝෙනාපි ආකාසෙ නිසීදිත්වා භූමිගතස්ස කම්මං න කාතබ්බං. සචෙ කරොති, කුපජති. **“අඤ්ඤත්ර සඞ්ඝා”**නති[3] ගාථා අවජ්ජාත්‍යාවිරහකං භික්ඛුං සඤ්ඤා වුත්තා. තස්මිංයෙව වස්සා සික්ඛාපදෙ විත්ථාරෙන විනිච්ඡයොපි වුත්තොා.

න දෙති න පටිග්ගණ්හාතීති නාපි උය්‍යොජිතා දෙති, න උය්‍යොජිතා තස්ස හත්ථතෝ ගණ්හාති; **පටිග්ගණ්හා තෙන න විජ්ජතී**ති තෙනෙව කාරණෙන උය්‍යොජිතාය හත්ථතෝ උය්‍යොජිතාය පටිග්ගහො න විජ්ජති; **ආපජ්ජති ගරුකෙනා**නි සත්තෙපි[4] අවස්සු

---

1. සී. 11. සිඛරණිහොත්ති. 2. සී. 11. වස්සිකසාවිකසික්ඛාපද.
3. සී. 11. අපසකත්තති. 4. 11. එවං සත්තෙපි.

තස්ස හත්ථතෝ පිණ්ඩපාතඤ්ඤහණේ උය්‍යෝජෙන්තී සඞ්ඝාදිසෙසා පත්තිං ආපජ්ජති. **තඤ්ච පරිභොගදුබ්බලතාති** තඤ්ච පන ආපත්තිං ආපජ්ජමානා තස්සා උය්‍යෝජිතාය පරිභොගපච්චයා ආපජ්ජති; තස්සා හි භොජනපරියොසානෙ උය්‍යෝජිතාය සඞ්ඝාදිසෙසො හොතීති. දුතියගාථා තස්සායෙව උදකදන්තපොනග්ගහණෙ උය්‍යෝජනං සඞ්ගය්හ වුත්තා.

න භික්ඛුණී නො ච ඣුම්සය්‍ය වජ්ජතීති සත්තරසකෙසු හි අඤ්ඤතරං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා අනාදරියෙන ඡාදයමානාපි භික්ඛුණී ඡාදනපච්චයා වජ්ජං න ඵුසති; අඤ්ඤං තවං ආපත්තිං නාපජ්ජති. පටිච්ඡන්නාය වා අපටිච්ඡන්නාය වා ආපත්තියා පකතමානත්තමෙව ලභති. අයං පන භික්ඛුණීපි න හොති. සාවසෙසඤ්ච ගරුකං ආපජ්ජිත්වා ඡාදෙත්වා වජ්ජං න ඵුසති. **පඤ්ඤාමෙසා කුසලෙහි විණ්ණාතා** අයං කිර පඤ්ඤා උභතොවිභඞ්ගෙ භික්ඛුං සඞ්ගය්හ වුත්තා, තෙන හි සඛිං විනයකම්මං නත්ථි. තස්මා යො සඞ්ඝාදිසෙසං ආපජ්ජිත්වා ඡාදෙන්තොව වජ්ජං න ඵුසතීති.[1]

සෙදමොචනගාථාවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

---

5. 26.

කම්මවග්ගෙන වුත්තානං කම්මානං නානාකරණං සමථක්ඛන්ධකෙ වුත්තමෙව. කිඤ්චාපි වුත්තං, අථ ඛො අයං කම්මවිනිච්ඡයො නාම ආදිතො පට්ඨාය වුච්චමානො පාඨතොපි හොති. තස්මා ආදිතො පට්ඨාය යෙවෙත්ථ වත්තබ්බං වදිස්සාම: **චතූහාදීති** කම්මානං ගණ්හනපරිවෙජ්ද වචනමෙතං. **කම්මානීති** පරිච්ඡින්නකම්මදස්සනං; **අපලොකනකම්මං** නාම සිමට්ඨකඝණ්ඨං සොධෙත්වා ඡාදිරහානං ඡන්දං ආහරිත්වා සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා තික්ඛත්තුං සාවෙත්වා කාතබ්බං කම්මං; **ඤත්තිකම්මං** නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා කාතබ්බං කම්මං. **ඤත්තිදුතියකම්මං** නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා එකාය ච අනුසාවණාය ඉති එවං ඤත්තිදුතියාය අනුසාවණාය කාතබ්බං කම්මං. **ඤත්තිචතුත්ථකම්මං** නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සංඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා තීහි ච අනුසාවණාහීති එවං ඤත්ති චතූහීති තීහි අනුසාවණාහි කාතබ්බං කම්මං.

තත්ථ අපලොකනකම්මං අපලොකෙත්වාව කාතබ්බං. ඤත්තිකම්මං දිවසෙන න කාතබ්බං. ඤත්තිකම්මම්පි එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වාව කාතබ්බං. අපලොකනකම්මාදිවසෙපි න කාතබ්බං. ඤත්තිදුතියකම්මං පන අපලොකෙත්වා කාතබ්බම්පි අත්ථි. අකාතබ්බම්පි අත්ථි. සීමාසම්මුති, සීමාසම්භජනං, කඨිනදානං, කඨිනුද්ධාරො, කුටිවත්ථු

1. ඡී. මූ. ඡාදෙන්තොව න ඵුසතීති.

දෙසනා, විභාරවත්ථුදෙසනාති ඉමානි ඡ කම්මානි ගරුකානි, අපලොකෙත්වා කාතුං න වට්ටන්ති. ඤත්තිදුතියකම්මවාචං සාවෙත්වාව කාතබ්බානි. අවසෙසා තෙරඝ සම්මුතියො සෙනාසනග්ගාහකමත්තක විවරදානාදිසම්මුතියො වාති එතානි ලහුකකම්මානි අපලොකෙත්වාපි කාතුං වට්ටන්ති. ඤත්තිකම්මඤත්තිචතුත්ථකම්මවසෙන පන න කාතබ්බමෙව. ඤත්තිචතුත්ථකම්මවසෙන කරීයමානං දළ්හතරං හොති. තසමා කාතබ්බානි එකවෙව වදන්ති. එවං පන සති කම්මඝඩකරො හොති. තසමා න කාතබ්බානි පටික්ඛිත්තමෙව. සචෙ පන අක්ඛර පරිහීනං වා පදපරිහීනං වා දුරුත්තපදං වා හොති, තස්ස සොධනත්ථං පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටති. ඉදං අකුපපකම්මස්ස දළ්හීකම්මං හොති. කුපපකමෙව කම්මං භූතං තිට්ඨති. ඤත්තිචතුත්ථකම්මං ඤත්තිං ව තිස්සොව කම්මවාචායො සාවෙත්වාව කාතබ්බං. අපලොකනකම්මාදි වසෙන න කාතබ්බං.

පඤ්චහාකාරෙහි විපජ්ජන්තීති[1] පඤ්චහි කාරණෙහි විපජ්ජන්ති. **සම්මුඛා කරණීයං කම්මං අසම්මුඛා කරොති වත්ථුවිපන්නං අධම්ම කම්මන්ති** එත්ථ අත්ථි කම්මං සම්මුඛාකරණීයං; අත්ථි අසම්මුඛාකරණීයං; තත්ථ අසම්මුඛා කරණීයං නාම ඨපෙත්වා උපසම්පදං, පත්තනික්කුජ්ජනං, පත්තුක්කුජ්ජනං, උම්මත්තකස්ස භික්ඛුනො උම්මත්තකසම්මුති, සෙඛාසං කුලානං සෙඛසම්මුති, ඡන්නස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩා, දෙවදත්තස්ස පකාසනීයකම්මං, අපසාදියං[2] දස්සෙන්තස්ස භික්ඛුනො භික්ඛුණිඅඛ්ඛන කාතබ්බං අවඤ්ඤනීයකම්මන්ති අට්ඨවිධං හොති. තං සබ්බං තත්ථ තත්ථ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. ඉදං අට්ඨවිධම්පි කම්මං අසම්මුඛා කතං සුකතං හොති අකුපපං. සෙසානි සබ්බකම්මානි සම්මුඛා එව කාතබ්බානි. සඞ්ඝසම්මුඛතා, ධම්මසම්මුඛතා, විනයසම්මු ඛතා, පුග්ගලසම්මුඛතාති ඉමං චතුබ්බිධං සම්මුඛාවිනයං උපනෙත්වාව කාතබ්බානි. එවං කතානි හි සුකතානි හොන්ති. එවං අකතානි පනෙතානි ඉමං සම්මුඛාවිනයසඞ්ඛාතං වත්ථුං විනා කතත්තා **වත්ථුවිපන්නානි** නාම හොන්ති. තෙන වුත්තං: "සම්මුඛාකරණීයං කම්මං අසම්මුඛා කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්ම"න්ති. **පවිසුළ්හා කරණීයාදිසුපි** පටිපුච්ඡාදිකරණමෙව වත්ථු. තං වත්ථුං විනා කතත්තා තෙසම්පි වත්ථුවිපන්නතා වෙදිතබ්බා. ඉදං පනෙත්ථ වවත්ථපනං. **පවිසුළ්හා කරණීයං අපපවිසුළ්හා කරොතීති** පුච්ඡිතබ්බා වොදෙත්වා සාරෙත්වා කාතබ්බං අපුච්ඡිත්වා අවොදෙත්වා අසාරෙත්වා කරොති. **පවිසඤ්ඤය කරණීයං අපපවිසඤ්ඤය කරොතීති** පවිසඤ්ඤං ආරොපෙත්වා යථා දිත්තාය පවිසඤ්ඤය කාතබ්බං අපපවිසඤ්ඤය කාතබ්බත්තස්ස[3] විපල පන්නත්තස්ස බලක්කාරෙන කරොති. **සතිවිනයාරහස්සාති** ගහිගහිකඛු සදිසස්ස උම්මත්තකස්ස. **තස්සපාපියසිකාකම්මාරහස්සාති** උපවාල[4] භික්ඛුසදිසස්ස උඤ්ඤාපාපස්ස; එස නයො සබ්බත්ථ. **අනුලොමඨ**

1. සී. 1. & 11 විවජ්ජන්ති. 2. සී. මූ. අපසාදනීයං.
3. කරොත්තාපස්ස. 4. චූළවග්ග - උවාල.

උපොසථං කරොතීති අනුපොසථදිවසෙ උපොසථං කරොති. උපොසථදිවසො නාම ඨපෙත්වා කතිකසංවතාදිසං අවසෙසෙසු එකාදසසු මාසෙසු තිංසාය සඞ්ඝස්ස සාමග්ගිදිවසො ව යථාවුත්තවාතුද්දස පණ්ණරසා ච. එවං තිපකාරම්පි උපොසථදිවසං ඨපෙත්වා අඤ්ඤස්මිං දිවසෙ උපොසථං කරොන්තො අනුපොසථෙ උපොසථං කරොති නාම. යත්ර හි පන භික්ඛූනං විවාදාදීනං අත්ථාය අපපඤ්ඤත්තෙපි කාරණෙන විවදන්තා උපොසථං වා පවාරණං වා ඨපෙන්ති, තත්ථ තස්මිං අධිකරණෙ විනිච්ඡිතෙ සම්ඝස්ස ජාතමාහාති අනන්තරා සාමග්ගිඋපොසථං[1] කාතුං න ලභන්ති කරොන්තෙහි අනුපොසථෙ උපොසථො කතො නාම හොති. **අපපවාරණාය පවාරෙන්තී**ති අපපවාරණදිවසෙ පවාරෙති; පවාරණදිවසො නාම එකස්මිං කතිකසංවතෙ තිංසාය සඞ්ඝස්ස සාමග්ගිදිවසො ව පවත්තක්ඛණඤ්ච ඨපිතදිවසො ව දෙ ව පුණ්ණමාසියො. එවං වත්තබ්බභාවම්පි පවාරණදිවසං ඨපෙත්වා අඤ්ඤස්මිං දිවසෙ පවාරෙන්තා අපපවාරණාය පවාරෙති නාම. ඉධාපි අපපඤ්ඤත්තාය[2] විවාදස්ස වූපසමෙ සාමග්ගිපවාරණං කාතුං න ලභන්ති. කරොන්තෙහි[3] අපපවාරණාය පවාරණා කතා හොති. අපි ච උනවීසතිවස්සං වා අනතිමවත්ථුං අජ්ඣාපන්නාපුබ්බං වා එකාදසන්නං වා අඟබ්බපුග්ගලෙසු අඤ්ඤතරං උපසම්පාදෙන්තස්සාපි වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං හොති. එවං **වත්ථුනො**[4] **කම්මානි විපජ්ජන්ති**.

ඤත්තිතො විපත්තියං පන වත්ථුං **න පරාමසන්ති** යස්ස[5] උපසම්පදාදිකම්මං කරොති, තං න පරාමසති, තස්ස නාමං න ගණ්හාති; "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො, අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො"ති වත්තබ්බෙ "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො"ති වදති. එවං වත්ථුං න පරාමසති. **ඝඞ්ඝං න පරාමසන්ති** සඞ්ඝස්ස නාමං න ගණ්හාති "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො"ති වත්තබ්බෙ "සුණාතු මෙ භන්තෙ අයං ධම්මරක්ඛිතො"ති වදති. එවං ඝඞ්ඝං න පරාමසති. **පුග්ගලං න පරාමසන්ති** යො උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස උපජ්ඣායො, තං න පරාමසති; තස්ස නාමං න ගණ්හාති; "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො"ති වත්තබ්බෙ "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො උපසම්පදාපෙක්ඛො"ති වදති. එවං පුග්ගලං න පරාමසති. **ඤත්තිං න පරාමසන්ති** සබ්බෙන සබ්බං ඤත්තිං න පරාමසති. ඤත්ති දුතියකම්මෙ ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා ඒකඛත්තුං කම්මවාචාය එව[6] අනුසාවණකම්මං කරොති. ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙපි ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා චතුක්ඛත්තුං කම්මවාචාය එව අනුසාවණකම්මං කරොති. එවං ඤත්තිං න

---

1. සී. 1. & 11. සාමග්ගිං උපොසථං. 2. සී. 1 & 11. අපපඤ්ඤත්තක. 3. සී. 11. කතෙහිපි. 4. සී. 1. & 11. වත්ථුතො. 5. සී. 11. තස්ස. 6. සී. 1. & 11. එවං.

පරාමසති. **පඤ්ඤා වා සුතන්ති ඨපෙතීති** පඨමං කම්මවාචාය අනුසාවණකම්මං කත්වා "එසා ඤත්ති"ති වත්වා "ඛමති සඞ්ඝස්ස. තස්මා ණාති එවමෙතං ධාරයාමි"ති වදති. එවං පඤ්ඤා සුතන්ති ඨපෙති. ඉති ඉමෙහි පඤ්චහාකාරෙහි **සුතන්තිආදිනා කම්මානි විපජ්ජන්ති.**

අනුසාවණන්තා විපත්තියං පන වත්ථු ආදීනි වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බානි. එවං පන තෙසං අපරාමසනං හොති: "සුණාතු මෙ භන්තෙ .සඞ්ඝෝ"ති පඨමානුසාවණෙ "දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි. සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝෝ"නි, දුතියතතියානුසාවණාසු[1] වා "අයං ධම්මරක්ඛිතෝ ආයස්මතෝ බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛෝ"ති වත්තබ්බෙ "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝෝ ආයස්මතෝ බුද්ධරක්ඛිතස්සා"ති වදන්තො වත්ථුං න පරාමසති නාම. "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝෝ අයං ධම්මරක්ඛිතෝ"ති වත්තබ්බෙ "සුණාතු මෙ භන්තෙ අයං ධම්මරක්ඛිතෝ"ති වදන්තො සඞ්ඝං න පරාමසති නාම. [1]"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝෝ අයං ධම්මරක්ඛිතෝ ආයස්මතෝ බුද්ධරක්ඛිතස්සා"ති වත්තබ්බෙ "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝෝ අයං ධම්මරක්ඛිතෝ උපසම්පදාපෙක්ඛෝ"ති වදන්තො පුග්ගලං න පරාමසති නාම. **අනුසාවණං**[2] **හාපෙතීති** සඞ්ඝෙන සබ්බං කම්මවාචාය අනුසාවණං න කරොති. ඤත්තිදුතියකම්මෙ දවිකත්තුං ඤත්තිමෙව ඨපෙති ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙ චතුක්කත්තුං ඤත්තිමෙව ඨපෙති. එවං අනුසාවණං හාපෙති. යොපි ඤත්තිදුතියකම්මෙ එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වා එකං කම්මවාචං අනුසාවෙන්තො අක්ඛරං වා ඡඩ්ඩෙති, පදං වා දුරුත්තං වා කරොති, අයම්පි අනුසාවණං හාපෙතියෙව. ඤත්ති චතුත්ථකම්මෙ පන එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වා සකිමෙව වා දවිකත්තුං වා කම්මවාචාය අනුසාවණං කරොන්තොපි අක්ඛරං වා පදං වා ඡඩ්ඩෙන්තොපි දුරුත්තං කරොන්තොපි අනුසාවණං හාපෙතියෙවාති වෙදිතබ්බා. "දුරුත්තං කරොති"නි එත්ථ පන අයං විනිච්ඡයෝ: යො හි අසඤ්ඤමිං අක්ඛරෙ වත්තබ්බෙ අඤ්ඤං වදති, අයං දුරුත්තං කරොති නාම. තස්මා කම්මවාචං කරොන්තෙන හික්ඛුනා යථායං:-[3]

"සිථිලධනිතඤ්ච දීඝරස්සං - ගරුකලහුඛඤ්ච නිග්ගහිතං,
සම්බන්ධං ව්වත්ථිතං විමුත්තං - දසධා බ්‍යඤ්ජනබුද්ධියා පභෙදෙ"නි.

වුත්තෙහා, අයං සුට්ඨු උපලක්ඛිතබ්බා. එත්ථ හි **සිථිලං** නාම පඤ්චසු වග්ගෙසු පඨමතතියං; **ධනිතං** නාම තෙසෙව දුතියචතුත්ථං; **දීඝනති** දීඝෙන කාලෙන වත්තබ්බං ආකාරාදි. **රස්සනති** තතො උපඩ්ඩ කාලෙන වත්තබ්බං අකාරාදි. **ගරුඛනති** දීඝමෙව; යං වා "ආයස්මතෝ බුද්ධරක්ඛිතත්ථෙරස්ස" "යස්ස නක්ඛමතී"ති එවං සංයොගපරං කත්වා වුච්චති. **ලහුඛනති** රස්සමෙව; යං වා "ආයස්මතෝ බුද්ධරක්ඛිත

1. සී. !1. සාවිඤ්ඤපි. 2. සී. 1. & සී. 11. සාවණං.
3. සී. මූ. යොයං. 4. සී. මූ. පදං.

ථෙරස්ස" "යස්ස න ඛමති"ති එවං අසංයොගපරං[1] කත්වා වුච්චති. **නිග්ගහීතන්ති** යං කරණත්ථේ නිස්සක්කෙ විභත්තිං ලිඞ්ගවිපල්ලාසං අවිභත්තිකං අනුනාසිකං කත්වා වත්තබ්බං; **සඞ්ඛිපන්ති** යං පරපදෙන සම්බන්ධිත්වා "තුණ්හිස්සා"ති වා[2] "තුණ්හස්සා"ති[3] වා වුච්චති. **වවත්ථිතන්ති** යං පරපදෙන අසම්බන්ධං කත්වා විවත්තිං කත්වා "තුණ්හී අස්සා"ති වා "තුණ්හඅස්සා"ති[4] වා වුච්චති. **විමුත්තන්ති** යං කරණත්ථේ අනිග්ගහිතං විභත්තිවිපල්ලාසං විවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං අකත්වා වුච්චති. තත්ථ "සුණාතු මෙ"ති වත්තබ්බෙ තකාරස්ස ථකාරං කත්වා "සුණාථු මෙ"ති වචනං සිථිලස්ස ධනිතකරණං නාම. තථා "පත්තකල්ලං, එසා ඣානී"ති වත්තබ්බෙ "පත්ත කාලං, එසා ඣානී"ති ආදිවචනඤ්ච. "හනෙත සඞ්ඝා"ති වත්තබ්බෙ භකාරඝකාරානං බකාරගකාරෙ කත්වා "බනෙත සඞ්ඝා"ති වචනං ධනිතස්ස සිථිලකරණං නාම. "සුණාතු මෙ"ති විවටෙන මුඛෙන වත්තබ්බෙ පන "සුණාතු මෙ"ති වා "එසා ඣානී"ති වත්තබ්බෙ "එසං ඣානිං"ති[5] වා අවිවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං කත්වා වචනං විමුත්තස්ස නිග්ගහිතවචනං නාම. "පත්ත කල්ල"න්ති අවිවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං කත්වා වත්තබ්බෙ "පත්ත කල්ලා"ති විවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං අකත්වා වචනං නිග්ගහිතස්ස විමුත්තවචනං[6] නාම. ඉති සිථිලෙ වත්තබ්බෙ[7] ධනිතං, ධනිතෙ වත්තබ්බෙ සිථිලං, විමුත්තෙ වත්තබ්බෙ නිග්ගහිතං, නිග්ගහිතෙ වත්තබ්බෙ විමුත්තන්ති ඉමානි වත්තාරි ඛ්‍යඤ්ජනානි අඤ්ඤානි අඤ්ඤං කාමං වාවාය කාමං දූසෙන්ති. එවං වදන්තා හි අඤ්ඤසුඤම් අක්ඛරෙ වත්තබ්බෙ අඤ්ඤං වදති, දුරුත්තං කරොතීති වුච්චති. ඉතරෙසු පන දීඝරස්සාදීසු ඡසු ඛ්‍යඤ්ජනෙසු දීඝට්ඨානෙ දීඝමෙව, රස්සට්ඨානෙ රස්සමෙවාති එවං යථා ඨානෙ තං තදෙව අක්ඛරං හාසනෙත්තන අනුක්කමාගතං පවෙණිං අවිනාසෙනෙත්තන කාමමාවා ඤාතබ්බා. සචෙ පන එවං අකත්වා දීඝෙ වත්තබ්බෙ රස්සං, රස්සෙ වත්තබ්බෙ දීඝං වදති, තථා ගරුකෙ වත්තබ්බෙ ලහුකං, ලහුකෙ වා වත්තබ්බෙ ගරුකං වදති, සඞ්ඛෙ වා පන වත්තබ්බෙ වවත්ථිතං, වවත්ථිතෙ වා වත්තබ්බෙ සඞ්ඛිපං වදති, එවං වුත්තෙපි කාමමවාවා න කුප්පති. ඉමානි හි ඡ ඛ්‍යඤ්ජනානි කාමං න කොපෙන්ති. යං පන සුත්ත නික්කථෙ "දකාරෙ තකාරමාපජ්ජති, තකාරෙ දකාරමාපජ්ජති, චකාරෙ ජකාරමාපජ්ජති, ජකාරෙ චකාරමාපජ්ජති, යකාරෙ සකාර මාපජ්ජති, සකාරෙ යකාරමාපජ්ජති. තසමා දකාරාදීසු වත්තබ්බෙසු තකාරාදිවචනං න විරුජ්ඣතී"ති වදන්ති, තං කාමමවාවං පඨා න විට්ඨති තසමා විනයධරෙන නෙව දකාරෙ තකාරෙ කාතබ්බෙ - පෙ - න සකාරෙ යකාරෙ. යථා පාලියා නිරුත්තිං සොධෙත්වා

---

1. සී. ඔ අසංයොගපදං 2 සී. 1 & 11. තුණ්හඅස්සාති වා
3. සී. 1. & 11. තුණ්හී අස්සාති වා. 4. 1. & 11. තුණ්හී අස්සාති වා
5. සී. ඔ. එසං ඣානීති වා.
6. සී. 1. & 11. විමුත්තිවචනං. 7. සී. ඔ. කත්තබ්බෙ.

දසවිධාය ඛෙත්තඤ්ඤතාදිරූපාය වුත්තප්පභෙදාය පරිහරණාය කම්ම වාචා කාතබ්බා. ඉතරථා හි සාවණං භාසෙති නාම. **අකාලෙ වා භාසෙතීති** සාවණාය අකාලෙ අනොකාසෙ සතිපි අට්ඨපෙත්වා පඨමං යෙව අනුසාවණකම්මං කත්වා පච්ඡා සතිපි ඨපෙති. ඉති **ඉමෙහි පඤ්චහාකාරෙහි අනුසාවණා කම්මානි විපජ්ජන්ති.**

සීමා[1] විපත්තියම්පන **අනිබ්බද්ධසීමා** නාම යා එකවීසති භික්ඛූ න ගණ්හාති. **සුරුච්චිසම්පන** "යත්ථ එකවීසති භික්ඛූ නිසීදිතුං න සක්කොන්තී"ති වුත්තං. තසමා යා එවරූපා සීමා, අයං සම්මතාපි අසම්මතා. ගාමක්ඛෙත්තසදිසාව හොති. තත්ථ කතං කම්මං කුපපති. එස නයෝ සෙසසීමාසුපි. **එත්ථ පන අනිමිත්තා** නාම යා කෙසඤ්ච මත්තෙනාපි නිමිත්තෙන අනිරුත්තා. **බණ්ඩනිමිත්තා** නාම අඤ්ඤතරනිමිත්තා වුච්චති. පුරත්ථිමාය දිසාය නිමිත්තං කිත්තෙත්වා අනුක්කමෙනෙව දක්ඛිණාය පච්ඡිමාය උත්තරාය දිසාය කිත්තෙත්වා පුන පුරත්ථිමාය දිසාය පුබ්බකිත්තිතං නිමිත්තං පටිකිත්තෙත්වාව ඨපෙතුං වට්ටති. එවං **අබණ්ඩනිමිත්තා** හොති. සචෙ පන අනුක්කමෙන ආහරිත්වා උත්තරාය දිසාය නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තත්ථෙව ඨපෙති, බණ්ඩනිමිත්තා හොති. අපරාපි **බණ්ඩනිමිත්තා** නාම යා අනිමිත්තූපගං තචසාරරුක්ඛං වා ඛාණුකං වා පංසුපුඤ්ජං වාලිකාපුඤ්ජාතං වා අඤ්ඤතරං අනන්තරා එකං නිමිත්තං කත්වා සම්මතා හොති. **ඣානනිමිත්තා** නාම යා පබ්බතවිහාරාදීනං යං කිඤ්චි ඣානං නිමිත්තං කත්වා සම්මතා හොති. **අනිමිත්තා** නාම යා සබ්බෙන සබ්බං නිමිත්තානි අකිත්තෙත්වා සම්මතා හොති. **ඛණ්ඩසීමං සීමනා සීමං සම්මන්නන්ති** නාම නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා නිමිත්තානං බහි සීතො සම්මන්නති. **නදියා, සමුද්දෙ, ජාතස්සරෙ, සීමං සම්මන්නන්තී**ති එතෙසු නදීආදීසු යා සම්මන්නති, සා එවං සම්මතාපි "සබ්බා භික්ඛවෙ නදී අසීමා. සබ්බා සමුද්දෙ අසීමෝ, සබ්බෙ ජාතස්සරෙ අසීමෙ"ති වචනතො අසම්මතාව හොති. **සීමාය සීමං සම්භින්දන්තී**ති අත්තනො සීමාය පරෙසං සීමං සම්භින්දති; **අජ්ඣොත්ථරන්තී**ති අත්තනො සීමාය පරෙසං[2] සීමං අජ්ඣොත්ථරති. තත්ථ යථා සමොහෙදෙ ව අජ්ඣොත්ථරණෙපි හොති. තං සබ්බං උපොසථක්ඛන්ධකෙ වුත්තමෙව. ඉති ඉමා එකාදසපි සීමා අසීමා, ගාමක්ඛෙත්තසදිසා එව. තාසු නිසීදිත්වා කතං කම්මං කුපපති. තෙන වුත්තං **"ඉමෙහි එකාදසහි ආකාරෙහි සීමනා කම්මානි විපජ්ජන්ති"**ති.

පරිසතො කම්මවිපත්තියම්පන කිඤ්චි අනුක්කමනං නාම නත්ථි. යම්පි තත්ථ කම්මප්පත්තත්ථාරහලක්ඛණං වත්තබ්බං සියා, තම්පි පරතො **"චතුන්නං භික්ඛු පකතත්තානං කම්මප්පත්තා"**ති ආදිනා නයෙන වුත්තමෙව. තත්ථ **පකතත්තානං කම්මප්පත්තා**නි චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ වත්තාරො පකතත්තා අනුක්කිට්ඨා අනිස්සාරිතා පරිසුද්ධසීලා

1. සී. ඵු. සීමාදෝ. 2. සී. 1. පරසඤ

චත්තාරෝ භික්ඛූ කම්මපත්තා කම්මස්ස අරහා අනුවජ්ජිකා සම්මුඛා. න තෙහි විනා තං කම්මං කරියති. න තෙසං ඡන්දෙ වා පාරිසුද්ධි වා එති. අවසෙසා පන සබෙපි සඝසම්මත්තා හොන්ති, සබෙ සමානසංවාසකා, සබෙ ඡන්දාරහාව හොන්ති. ඡන්දපාරිසුද්ධිං දත්වා ආගච්ඡන්තු වා මා වා, කම්මං පන තිට්ඨති. යස්ස පන **සඞ්ඝා පරිවාසාදි කම්මං කරෙති, සො නෙව කම්මප්පත්තො. නාපි ඡන්දාරහො.** අපි ච යස්මා තං පුග්ගලං වජ්ජුං කත්වා සඞ්ඝා කම්මං කරොති, තස්මා **'කම්මාරහො'**ති වුච්චති. සෙසකමෙසුපි එසෙව නයො. පුන **"වත්තාරි කම්මානී"**තිආදිකො නයො පණ්ඩකාදීනං අවජ්ජභාවදස්සනත්ථං වුත්තො. සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.

ඉදානි තෙසං කම්මානං පභෙදදස්සනත්ථං **"අපලොකනකම්මං ඤත්තිකම්මානි ඔසථ්ඨි"**ති ආදිමාහ. තත්ථ **"අපලොකනකම්මං පඤ්ච කම්මානි ඔසථ්ඨි ඔසාරණං නිස්සාරණං භණ්ඩුකම්මං ඕහදණ්ඩං කම්මලක්ඛණෙ සඞ්ගහං එකූනවීසති කම්මානි"**නි එත්ථ **"ඔසාරණං නිස්සාරණං"**නි පදසිලිට්ඨතායෙතං වුත්තං. පඨමං පන **නිස්සාරණා** හොති, පච්ඡා **ඔසාරණා**. තත්ථ යා **සඞ්ඝෙන සාමණෙරස්ස දණ්ඩකම්මනානත්තා**, සා **"නිස්සාරණා"**ති වෙදිතබ්බා.

තස්මා එතරහි සබෙපි සාමණෙරෙ බුද්ධස්ස වා ධම්මස්ස වා සඞ්ඝස්ස වා අවණ්ණං භණන්ති, අකප්පියං කප්පියන්ති දීපෙන්ති, මිච්ඡාදිට්ඨිකා හොන්ති, අන්තගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතා, සො යාවතතියං නිවාරෙත්වා තං ලද්ධිං විස්සජ්ජාපෙතබ්බා,[1] නො චෙ විස්සජ්ජෙති, සඞ්ඝං සන්නිපාතෙත්වා 'විස්සජ්ජෙහී'ති වත්තබ්බෙ. නො චෙ විස්සජ්ජෙති, ඛ්‍යතෙන භික්ඛූනා අපලොකනකම්මං කත්වා නිස්සාරෙතබ්බා. එවඤ්හි පන කම්මං කාතබ්බං:- "සඞ්ඝං භන්තෙ පුච්ඡාමි: අයං ඉත්ථන්නාමො සාමණෙරො බුද්ධස්ස ධම්මස්ස සඞ්ඝස්ස අවණ්ණවාදී මිච්ඡාදිට්ඨිකො, යං අඤ්ඤදි සාමණෙරා ලභන්ති භික්ඛූහි සද්ධිං දිරත්තතිරත්තං භික්ඛූහි සද්ධිං සහසෙය්‍යං, තස්ස අලාභාය නිස්සාරණා රුච්චති සඞ්ඝස්සා"ති. දුතියම්පි – තතියම්පි භන්තෙ සඞ්ඝං පුච්ඡාමි: අයං ඉත්ථන්නාමො සාමණෙරො බුද්ධස්ස – පෙ – රුච්චති සඞ්ඝස්සා"ති වර පරෙ විනස්සා"ති.

සො අපරෙන සමයෙන "අහං භන්තෙ බාලතාය අඤ්ඤාණතාය අලක්ඛිකතාය එවං අකාසිං. සවාහං සඞ්ඝං ඛමාපෙමී"ති ඛමාපෙන්තො යාවතතියං යාවාපෙත්වා අපලොකනකමෙමෙනෙව ඔසාරෙතබ්බා. එවං පන ඔසාරෙතබ්බෙ: සඞ්ඝමජ්ඣෙ ඛ්‍යතෙන භික්ඛූනා සඞ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං:- සඞ්ඝං භන්තෙ පුච්ඡාමි අයං ඉත්ථන්නාමො සාමණෙරො බුද්ධස්ස ධම්මස්ස සඞ්ඝස්ස අවණ්ණවාදී මිච්ඡාදිට්ඨිකො, යං අඤ්ඤදි සාමණෙරා ලභන්ති භික්ඛූහි සද්ධිං දිරත්තතිරත්තං

1. සී. මු නිස්සජ්ජාපෙතබ්බා.

සඞ්ඝෙ යෙය්‍යං, තස්ස අලාභාය නිස්සාරිතො, සචායං ඉදානි සොරතො නිවාතවුත්තති ලජ්ජිධම්මං ඔක්කන්තො හිරොත්තප්පෙ පතිට්ඨිතො කතදණ්ඩකම්මො අවචයං දෙසෙති. ඉමස්ස සාමණෙරස්ස යථා පුරෙ කායස්මිඤ්ඤාගහණාමගහිදානං රුච්චති සඞ්ඝස්සා''ති එවං අපලොකන කම්මං ඔසාරණඤ්ච නිස්සාරණඤ්ච ගච්ඡති.

භණ්ඩුකම්මං මහාඛන්ධකවණ්ණනායං වුත්තමෙව. බ්‍රහ්මදණ්ඩා පඤ්චසතික්කඛත්තිකෙ වුත්තොයෙව. න කෙවලං පනෙස ඡන්නෙසෙව පඤ්ඤත්තො, යො අඤ්ඤම්පි භික්ඛු මුඛරො හොති, භික්ඛූ දුරුත්ත වචනෙහි ඝට්ටෙනෙතා ඛිංසෙනෙතා වම්භෙනෙතා විහරති, තස්සපි දාතබ්බා. එවඤ්ච පන දාතබ්බා – සඞ්ඝමජ්ඣෙ බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං: ''ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු මුඛරො, භික්ඛූ[1] දුරුත්තවචනෙහි ඝට්ටෙනෙතා විහරති. සො භික්ඛු යං ඉච්ඡෙය්‍ය, තං වදෙය්‍ය. භික්ඛූහි ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු නෙව වත්තබ්බා. න ඔවදිතබ්බා. න අනුසාසිතබ්බා. සඞ්ඝං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩස්ස දානං. රුච්චති සඞ්ඝස්සා''ති. දුතියම්පි පුච්ඡාමි – තතියම්පි පුච්ඡාමි ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩස්ස දානං, රුච්චති සඞ්ඝස්සා''ති තස්ස අපරෙන සමයෙන සම්මා වත්තිත්වා ඛමාපෙන්තස්ස බ්‍රහ්මදණ්ඩා පටිප්පස්සම්භිතබ්බා. එවඤ්ච පන පටිප්පස්සම්භිතබ්බා: – ඛ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝමජ්ඣෙ සාවෙතබ්බං: ''ඉත්ථන්නාමෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝස්ස අනුමතියා සඞ්ඝෙන භික්ඛුස්ස දිට්ඨිගතිකස්ස අපුග්ගලස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩා දින්නා. සො භික්ඛු සොරතො නිවාත වුත්තති ලජ්ජිධම්මං ඔක්කන්තො හිරොත්තප්පෙ පතිට්ඨිතො. පටිඝඩ්ඩා ආයතිං සංවරෙ තිට්ඨති. සඞ්ඝං භන්තෙ පුච්ඡාමි තස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩස්ස පටිප්පස්සද්ධිං, රුච්චති සඞ්ඝස්සා''ති. එවං යාව තතියං වත්වා අපලොකනකම්මෙනෙව බ්‍රහ්මදණ්ඩා පටිප්පස්සම්භිතබ්බොති.

කම්මලක්ඛණාදිකථා **කම්මඤ්ච පන කතිවිධන්ති** යං තං භගවතා භික්ඛුණී ඛන්ධකෙ ''තෙන ඛො පන සමයෙන ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ භික්ඛුණියො කාදූමොදකෙන ඔසිඤ්චන්තිපි අපෙපව නාම අමෙහුපි සාරජ්ජෙය්‍යුන්ති. කායං විවරිත්වා භික්ඛුණිනං දස්සෙන්තිපි. උභාරූ විවරිත්වා භික්ඛුණිනං දස්සෙන්තිපි, අඞ්ගජාතං විවරිත්වා භික්ඛුණිනං දස්සෙන්තිපි, භික්ඛුණියො ඔහාසෙන්තිපි, භික්ඛුණිහි සද්ධිං සම්පයොජෙන්තිපි, අපෙපව නාම අමෙහුපි සාරජ්ජෙය්‍ය''න්ති. ඉමෙහුපි වඤ්චුපි තෙසං භික්ඛූනං දුක්කටං පඤ්ඤපෙත්වා ''අනුජානාමි භික්ඛවෙ තස්ස භික්ඛුනො දණ්ඩකම්මං කාතුන්ති. අථ ඛො භික්ඛුණිනං එතදහොසි: කින්නු ඛො දණ්ඩකම්මං කාතබ්බන්ති. භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුං අවන්දියො සො භික්ඛවෙ භික්ඛු භික්ඛුණිසඞ්ඝෙන කාතබ්බා''ති එවං අවන්දියකම්මං අනුඤ්ඤාතං. තං කම්මලක්ඛණෙඤ්ඤව පඤ්චමං ඉමස්ස අපලොකන කම්මස්ස ඨානං හොති. තස්ස හි කම්මඤ්ඤෙඤ්ඤව ලක්ඛණං, න ඔසාර

1. සී. ම. ඉඤ්ඣු.

ණාදීනි. තස්මා කම්මලක්ඛණන්ති වුච්චති. තස්ස කරණං තථෙව වුත්තං. අපි ච තං පටිපස්සද්ධියා සද්ධිං විත්ථාරතෝ දස්සෙතුං ඉධාපි වදති: භික්ඛුණූපස්සයෙ සන්නිපතිතස්ස භික්ඛුණිසඞ්ඝස්ස අනුමතියා ඛ්‍යත්තාය භික්ඛුණියා සාවෙතබ්බං: "අය්‍යෙ අසුකො නාම අය්‍යා භික්ඛුණිං අපසාදිතං[1] දස්සෙති. එතස්ස අය්‍යස්ස අවන්දියකරණං රුච්චතී"ති භික්ඛුණිසඞ්ඝං පුච්ඡාමි. දුතියම්පි – තතියම්පි භික්ඛුණිසඞ්ඝං පුච්ඡාමි"ති. එවං භික්ඛිතුං සාවෙත්වා අපලොකනකම්මෙන අවන්දියකම්මං කාතබ්බං. තතො පට්ඨාය සො භික්ඛු භික්ඛුණීහි න වන්දිතබ්බො. සචෙ අවන්දියමානො හිරොත්තප්පං පච්චුපට්ඨපෙත්වා සම්මා වත්තති, තෙන භික්ඛුණියො ඛමාපෙතබ්බා. ඛමාපෙන්තෙන භික්ඛුණූපස්සයං අගන්ත්වා විහාරෙයෙව සඞ්ඝං වා ගණං වා එකං භික්ඛුං වා උපසඞ්කමිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා "අහං භන්තෙ පටිසඞ්ඛා ආයතිං සංවරෙ ඨිට්ඨාමි. න පුන අප සාදිකං දස්සෙස්සාමි. භික්ඛුණිසඞ්ඝා මය්හං ඛමතූ"ති ඛමාපෙතබ්බං. තෙන සඞ්ඝෙන වා ගණෙන වා එකභික්ඛුනා වා සයමෙව ඤත්වා භික්ඛුණියො වත්තබ්බා: "අයං භික්ඛු පටිසඞ්ඛා ආයතිං සංවරෙ ඨිතො. ඉමිනා අවචයං දෙසෙත්වා භික්ඛුණිසඞ්ඝා ඛමාපිතො. භික්ඛුණිසඞ්ඝා ඉමං වන්දිතං කරොතූ"ති. සො වන්දියො කාතබ්බො. එවඤ්ච පන කාතබ්බං: භික්ඛුණූපස්සයෙ සන්නිපතිතස්ස භික්ඛුණිසඞ්ඝස්ස අනුමතියා ඛ්‍යත්තාය භික්ඛුණියා සාවෙතබ්බං: "අය්‍යා අය්‍යෙ අසුකො නාම අය්‍යෙ භික්ඛුණිං අපසාදිතං දස්සෙතීති භික්ඛුණිසඞ්ඝෙන අවන්දියා කතා. සා ලජ්ජිධම්මං ඔක්කමිත්වා පටිසඞ්ඛා ආයතිං සංවරෙ ඨිතා. අවචයං දෙසෙත්වා භික්ඛුණිසඞ්ඝං ඛමාපෙසි. තස්ස අය්‍යස්ස වන්දියකරණං රුච්චතීති භික්ඛුණිසඞ්ඝං පුච්ඡාමි"ති භික්ඛිතුං වත්තබ්බං. එවං අපලොකනකම්මෙනෙව වන්දියොකාතබ්බා.

අයං පනෙත්ථ පාළිමුත්තකොපි කම්මලක්ඛණවිනිච්ඡයෝ: ඉදඤ්හි කම්මලක්ඛණං නාම භික්ඛුණිසඞ්ඝමූලකං පඤ්ඤත්තං. භික්ඛු සඞ්ඝස්සාපි පනෙතං ලබ්භතියෙව. යඤ්හි භික්ඛුසඞ්ඝා සලාකග්ග යාගග්ග හත්ථග්ග උපොසථග්ගෙසු අපලොකනකම්මං කරොති, එතම්පි කම්මලක්ඛණමෙව. අවිච්ඡන්නචීවර ජිණ්ණචීවර නට්ඨචීවරානඤ්හි සඞ්ඝං සන්නිපාතෙත්වා ඛ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා යාවතතියං සාවෙත්වා අපලොකනකම්මං කත්වා චීවරං දාතුං වට්ටති. අපමත්තකවිස්සජ්ජනෙන පන චීවරං කරොන්තස්ස සෙනාසනක්ඛන්ධකවණ්ණනායං වුත්තනයෙ හෙදදුක්ක සුචිආදීනි අනපලොකෙත්වාපි දාතබ්බානි. තෙසං දූතෙ සොයෙව ඉස්සරො. තතො අතිරෙකං දෙන්තෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. තතො හි අතිරෙකදූතෙ සඞ්ඝො සාමි. ගිලානභෙසජ්ජම්පි තත්ථ වුත්තනයකාරං සයමෙව දාතබ්බං. අතිරෙකං ඉච්ඡන්තස්ස අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. යොපි ච දූතබ්බලෝ වා ජීවන්නිරියාපථෝ වා පච්ඡින්න

1. ම, 1, & 11, අපසාදිය.

භික්ඛාචාරපථෝ වා මහාගිලාතෝ, තස්ස මහාවාසෙසු තන්‍රුපපාදතෝ දෙවසිකං නාළිං වා[1] උපඩ්ඪනාළිං වා[2] එකදිවසං යෙව වා පඤ්ච වා දස වා තණ්ඩුලනාළියෝ දෙතෙතත් අපලෝකනකම්මං කත්වාව දාතබ්බා. පෙසලස්ස භික්ඛුනෝ තන්‍රුපපාදතෝ ඉණපලිබෝධමපි බහුසුතස්ස සඞ්ඝභාරනිත්ථාරකස්ස භික්ඛුනෝ අනුවඩ්ඪනීයසෙනාසනමපි සඞ්ඝිකිවං කරොනතානං කපියකාරකාදීනං භතතවෙතනමපි අපලොකන කමෙමන දාතුං වට්ටති. වතුපවචයවසෙන දින්නතන්‍රුපපාදතෝ සඞ්ඝිකං ආවාසං ජග්ඝාපෙතුං වට්ටති. "අයං භික්ඛු ඉසසරවතාය විවාරෙති"ති කථාපවත්තිඤ්ච සල්ලක්ඛෙත්වා සලාකග්ගාදීසු වා අනතරසඤ්ඤිපාතෙ වා සඞ්ඝං පුච්ඡිත්වාව ජග්ඝාපෙතබ්බා. විවරපිණ්ඩපාතත්ථාය ඔදිස්ස දින්නතන්‍රුපපාදතොපි අපලොකෙත්වා ආවාසෝ ජග්ඝාපෙතබ්බා. අනපලොකෙත්වාපි වට්ටති. 'සූරෝ වතායං භික්ඛු විවරපිණ්ඩපාතත්ථාය දින්නතෝ ආවාසං ජග්ඝාපෙති'ති එවං උපපන්නකථාපවෙජ්ද නත්ථමපන අපලොකනකම්මමේව කත්වා ජග්ඝාපෙතබ්බා. වෙතියෙ ඡත්තං වා වෙදිකං වා බොධිඝරං වා ආසනඝරං වා අකතං වා කරොනතෙන ජිණ්ණං වා පටිසඞ්ඛරොනතෙන සුධාකම්මං වා කරොනතෙන මනුසෙස සමාදපෙත්වා කාතුං වට්ටති. සචෙ කාරකො නත්ථි, වෙතියස්ස උපතිකෙඛපතෝ කාරෙතබ්බං. උපතිකෙඛපෙපි අසති අපලොකනකම්මං කත්වා තන්‍රුපපාදතෝ කාරෙතබ්බං. සඞ්ඝිකෙනපි අපලොකෙත්වා වෙතියකිච්චං කාතුං වට්ටති. වෙතියස්ස සන්තකෙන[3] අපලොකෙත්වාපි සඞ්ඝිකකිච්චං කාතුං න වට්ටති. තාවකාලිකමපන ගහෙත්වා පරිපාකතිකං කාතුං වට්ටති. වෙතියෙ සුධාකම්මාදීනි කරොනතෙහි පන භික්ඛාචාරතෝ වා සඞ්ඝතෝ වා යාපනමත්තං අලභනතෙහි වෙතියසන්තකතෝ යාපනමත්තං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජනතෙහි වත්තං කාතුං වට්ටති. 'වත්තං කරොමා'ති මච්ඡමංසාදීහි සඞ්ඝභත්තං කාතුං න වට්ටති.

යෙ විහාරෙ රොපිතා ඵලරුක්ඛා සඞ්ඝස්ස පරිග්ගහිතා හොනති, ජග්ඝාපකම්මං ලභනති, යෙසං ඵලානි ගණ්හිං පහරිත්වා භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජනති, තෙසු අපලොකනකම්මං න කාතබ්බං. යෙ පන අපරිග්ගහිතා, තෙසු අපලොකනකම්මං කාතබ්බං. තමපන සලාකග්ග යාගග්ග භත්තග්ග අනතරඝරපිණ්ඩපාතෙසුපි කාතුං වට්ටති. උපොසථග්ගෙ පන වට්ටති යෙව. තත්‍ර හි අනාගතානම්පි ඡඩ්ඩපාරිසුද්ධි ආහරියති. තස්මා තං සුවිසොධිතං හොති. එවඤ්ච පන කාතබ්බං: බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං: 'භන්තෙ සඞ්ඝ ඉමස්මිං විහාරෙ අත්තනොසීමාය සඞ්ඝසන්තකං මූලතවපත්තඅඞ්කුරපුප්ඵඵලාදනීයාදි අත්ථි, තං සඞ්ඝං ආගතාගතානං භික්ඛූනං යථාසුඛං පරිභුඤ්ජිතුං රුච්චනතීති සඞ්ඝං පුච්ඡාමී'ති තික්ඛත්තුං පුච්ඡිතබ්බං. වතුහි පඤ්චහි

1. සී. මූ. නාළි වා. 2. සී. 1. උපඩ්ඪනාළි වා.
3. සී. 1. & 11. සන්තකෙන.

භික්ඛූහි කතං සුකතමේව. යත්ථං විහාරේ දෙ තයෝ ජනා වසන්ති, තෙහි නිසීදිත්වා කතමපි සඞ්ඝෙන කතසදිසමේව. යත්ථං පන විහාරෙ එකෝ භික්ඛු හොති, තෙන භික්ඛූනං උපොසථදිවසෙ පුබ්බ කරණ පුබ්බකිච්චං කත්වා නිසින්නෙන කතමපි කතිකවත්තං සඞ්ඝෙන කතසදිසමෙව හොති. කරොන්තෙන පන ථෙරවාරෙන කාතුම්පි වත්තාරෙ මාසෙ ජ මාසෙ එකං සංවච්ඡරන්ති එවං පරිච්ඡින්දිත්වාපි අප රිච්ඡින්දිත්වාපි කාතුං වට්ටති. පරිච්ඡින්නෙ යථාපරිච්ඡෙදං පරිභුඤ්ජිතබ්බා පුන කාතබ්බං. අපරිච්ඡින්නෙ යාව රුක්ඛා ධරන්ති තාව වට්ටති යෙව. යෙපි තෙසං රුක්ඛානං බීජෙහි අඤ්ඤෙ රුක්ඛා රොපිතා හොන්ති, තෙසම්පි සා එව කතිකා. සචෙ පන අඤ්ඤසම්ං විහාරෙ රොපිතා හොන්නි, තෙසං යථේ රොපිතා, තසම්ං යෙව විහාරෙ සඞ්ඝා සාමි. යෙපි අඤ්ඤතො බීජානි ආහරිත්වා පුරිමවිහාරෙ පඨා රොපිතා, තෙසු අඤ්ඤෙ කතිකා කාතබ්බා. කතිකාය කතාය පුඤ්ඤලිකට්ඨානෙ තිට්ඨන්ති. යථාසුඛං ඵලානි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ පනෙථ තං තං ඔකාසං පරිච්ඡින්දිත්වා පරිවෙණානි කත්වා ජග්ගන්ති, තෙසං භික්ඛූනං පුඤ්ඤලිකට්ඨානෙ තිට්ඨන්ති. අඤ්ඤෙ[1] පරිභුඤ්ජිතුං න ලභන්ති. තෙහි පන සඞ්ඝස්ස දසමභාගං දත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. යොපි මරණ්ඩ විහාරෙ රුක්ඛං සාඛාහි පරිවාරෙත්වා රක්ඛති, තස්සාපි එසෙව නයෝ. පොරාණවිහාරං ගතස්ස සමභාවනීයභික්ඛුනො "ථෙරෝ ආගතොං"ති ඵලාඵලං ආහරන්ති, සචෙ තත්ථ මූලෙ පරිගතභික්ඛු බහුස්සුතභික්ඛූ විහාරෙ, එත්ථ 'අද්ධා දිඝා කතිකා කතා භවිස්සති'ති භික්ඛුසඞ්ඝුවෙවන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. විහාරෙ ඵලාඵලං පිණ්ඩපාතිකානතම්පි[2] වට්ටති. ඛුත්තඛිතං න කොපෙති. සාමණෙරා අන්තතො ආවරිස්සුපජ්ඣායානං බහූනි ඵලානි දෙන්ති, අඤ්ඤෙ භික්ඛූ අලභන්තා ඛීයන්ති, ඛීයන ඔත්තෙවෙව චෙතං හොති. සචෙ පන දුබ්භික්ඛං හොති, එතං පනස රුක්ඛං නිස්සාය සට්ඨිපි ජනා ජීවන්ති, තාදිසෙ කාලෙ සඞ්ඝසං සඞ්ඝභකරණත්ථාය භාජෙත්වා ඛාදිතබ්බං. අයං සාමීචි. යාව පන කතිකවත්තං න පටිපස්සමහති, තාව යෙහි ඛාදිතං සුඛාදිතමේව. කදා පන කතිකවත්තං පටිපස්සමහති? යදා සමග්ගො සඞ්ඝො සන්නි පතිත්වා "ඉතො පට්ඨාය භාජෙත්වා ඛාදනතූ"ති සාවෙති. එකභික්ඛුකෙ[3] පන විහාරෙ එකෙන සාවිතෙපි පුරිමකතිකා පටිපස්සමහතියෙව, සචෙ පටිපස්සඋත්ථාය කතිකාය සාමණෙරා නෙව රුක්ඛතො පාතෙන්ති, න භූමිතො ගණ්හන්ති භික්ඛූනං දෙන්ති, පතිතඵලානි පාදෙහි පහරන්තා[4] විවරන්ති, තෙසං දසමභාගතො පට්ඨාය යාව උපඩ්ඪ ඵලභාගෙන ථාතිකම්මං කාතබ්බං. අද්ධා ථාතිකම්මලොභෙන[5] ආහරිත්වා දස්සන්ති. පුන සුඛිකෙඩ ජාතෙ කපියකාරකෙසු ආගන්ත්වා සාඛාපරිවාරදීනි කත්වා රුක්ඛෙ රක්ඛන්තෙසු සාමණෙරානං ථාතිකම්මං න දාතබ්බං. භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං.

1. සී. මු. අඤ්ඤෙ ච 2. සී. 1. & 11. පිණ්ඩපාතිකම්පි.
3. සී. 1. එකභිතඛෙ. 4. සී. & 11. හරන්තා. 5. සී. මු. ථාතිකම්මලොභෙන.

විහාරේ ඵලාඵලං අත්ථි. සාමන්තගාමෙහි මනුස්සා ගිලානානං වා ගබ්භිනීනං වා අත්ථාය ආගන්ත්වා "එකං තාලිකෙරං දෙථ, අම්බං, ලබුජං දෙථා"ති යාචන්ති, දාතබ්බං න දාතබ්බන්ති? දාතබ්බං. අදිශ්‍ය මානෙ හි තෙ දෙමනසිකාා[1] හොන්ති. දෙන්තෙන පන සඞ්ඝං සන්ති පාතෙත්වා යාව තතියං සාවෙත්වා අපලොකනකම්මං කත්වාව දාතබ්බං. කතිකවත්තං වා කත්වා ඨපෙතබ්බං. එවඤ්හි පන කාතබ්බං: බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං: 'ආයස්මන්තගාමෙහි මනුස්සා ආගන්ත්වා ගිලානාදීනං අත්ථාය ඵලාඵලං යාචන්ති, දෙථ නාලිකෙරානි, දෙථ තාලඵලානි, දෙථ පනසානි, පඤ්ච අම්බානි, පඤ්ච කදලිඵලානි ගණ්හන්තානං අනිවාරණං, අසුකරුක්ඛතො ච අසුක රුක්ඛතො ච ඵලං ගණ්හන්තානං අනිවාරණං, රුච්චති සඞ්ඝස්සා'ති තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. තතො පට්ඨාය ගිලානාදීනං නාමං ගහෙත්වා යාවන්තා 'ගණ්හථා'ති න වත්තබ්බා. වත්තං පන ආචික්ඛිතබ්බං: 'නාලිකෙරාදීනි ඉත්ථන්නා නාම පරිවෙජෙන ගණ්හන්තානං අසුක රුක්ඛතො ච අසුකරුක්ඛතො ච ඵලං ගණ්හන්තානං අනිවාරණං කත'න්ති. අනුව්වරිත්වා පන 'අයං මධුරඵලෝ අම්බෝ, ඉතෝ ගණ්හථා'තිපි න වත්තබ්බෝ. ඵලභාජකකාලෙ පන ආගන්තුනං සම්ම තෙන උපඩ්ඪභාගෝ දාතබ්බෝ. අසම්මතෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. ඛිණපරිබ්බයෝ වා මග්ගගමියසත්ථවාහෝ වා අඤ්ඤස්මිං වා ඉස්සරෙ ආගන්ත්වා යාචති, අපලොකේත්වාව දාතබ්බං. බලක්කාරෙන ගහෙත්වා ඛාදන්තෝ න වාරෙතබ්බෝ. කුද්ධෝ හි සෝ රුක්ඛෙපි ජිනෙය්‍ය. අඤ්ඤම්පි අනත්ථං කරෙය්‍ය. පුග්ගලිකපරිවෙණං ආගන්ත්වා ගිලානස්ස නාමෙන යාචන්තෝ 'අමෙහාකං ඡාගාදීනං අත්ථාය රොපිතං, සබ්බෙ අත්ථි, තුම්හෙ ජානාථා'ති වත්තබ්බෝ. යදි පන ඵලභරිතාව රුක්ඛා හොන්ති, කණ්ඨකෙ බන්ධිත්වා ඵලවාරෙන ඛාදන්ති; අපච්චාසිංසන්තෙන භුත්වා දාතබ්බං. බලක්කාරෙන ගණ්හන්තෝ න වාරෙතබ්බෝ. පුබ්බෙ වුත්තමෙවෙත්ථ කාරණං. සඞ්ඝස්ස ඵලාරුමෙ හොති, පටිජානං න ලභති. සබෙ තං කොචි වත්තසීසෙන ජග්ඝති, සඞ්ඝස්සෙව හොති. අථාපි කස්සචි පටිබලස්ස භික්ඛුනෝ 'ඉමං සපුරිස ජග්ඝිත්වා දෙහී'ති සඞ්ඝෝ භාරං කරොති, සෝ වෙ වත්තසීසෙන ජග්ඝති, එවම්පි සඞ්ඝස්සෙව හොති. ඵාතිකම්මං පච්චාසිංසන්තස්ස පන තස්ස භාගෙන වා උපඩ්ඪභාගෙන වා ඵාතිකම්මං කාතබ්බං. භාරියං කම්මන්ති වත්වා එත්තකෙන අනිච්ඡන්තෝ පන සඞ්ඝං තමෙව සන්තකං කත්වා 'මූලභාගං දසමභාගමත්තං දත්වා ජග්ඝාහී'තිපි වත්තබ්බෝ. ගරුභණ්ඩස්ස පන මූලවෙජ්ජවසෙන න දාතබ්බං. සෝ මූලභාගං දත්වා ඛාදන්තෝ අකතාවාසං වා[2] කත්වා කතාවාසං වා ජග්ඝිත්වා නීසිතකානං ආරම්භං නිය්‍යාතෙති,[3] තෙහිපි මූලභාගෝ දාතබ්බෝවි. යදා පන භික්ඛූ සයං ජග්ඝිතුං පහොන්ති, අථ තෙසං ජග්ඝිතුඤ්ඤ[4]

1 සී. මූ. දෙමනසිකා. 2. සී. 1 & 11. අකතාවාසං.
3. සී. මූ. නිය්‍යාදෙති. 4. සී. 1. ජග්ඝිතුං.

න දාතබ්බං, ඡාඡිතකාලේ ච න වාරෙතබ්බං, ඡාඡ්‍යනකාලෙයෙව වාරෙතබ්බං. "බහුං තුම්හෙහි ඛාදිතං.[1] ඉදානි මා ඡාඡිත්ථ. භික්ඛුසඞ්ඝායෙව ඡාඡිස්සති"ති වත්තබ්බං. සචෙ පන නෙව වත්තසිසෙන ඡාඡනෙනා අත්ථි, න ඵාණිතමෙමන, න සඞ්ඝා ඡාඡිතුං පහොති, එකො අනා පුච්ඡිත්වා ඡාඡිත්වා ඵාණිතමමං වඩ්ඪෙත්වා පවාසිංසති, අපලොකන කම්මෙන ඵාණිතමමං වඩ්ඪෙත්වා දාතබ්බං. ඉති ඉමං සඛණ්ඩපි කම්මලක්ඛණමෙව හොති. ඉති **අපලොකනකම්මං ඉමානි පඤ්ච ඨානානි ගච්ඡති.**

ඤත්තිකම්මට්ඨානහෙදෙ පන "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝෝ: ඉත්ථන්නාමෝ ඉත්ථන්නාමස්ස ආයස්මතෝ උපසම්පදුපෙක්ඛෝ. අනු සිට්ඨෝ සෙ මයා. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං ඉත්ථන්නාමෝ ආගච්ඡෙය්‍ය. ආගච්ඡ්‍යාහී"ති වත්තබ්බෝ"ති එවං උපසම්පදුපෙක්ඛස්ස ඔසාරණා **ඔසාරණා** නාම.

"සුණාතු මෙ ආයස්මන්තා: අයං ඉත්ථන්නාමෝ භික්ඛු ධම්මකථිකෝ ඉමස්ස නෙව[2] සුත්තං ආගච්ඡති. නෝ සුත්තවිභඞ්ගා. සෝ අත්ථං අසල්ලක්ඛෙත්වා ඛ්‍යඤ්ජනච්ඡායාය අත්ථං පටිබාහති ඔදායසමන්තානං පත්තකල්ලං ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං වුට්ඨාපෙත්වා අවසෙසා ඉමං අධිකරණං වූපසමෙය්‍යාම"ති එවං උඛාහිකවිනිච්ඡයෙ ධම්මකථිකස්ස භික්ඛුනො නිස්සාරණා **නිස්සාරණා** නාම.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝෝ: අජ්ජුපොසථෝ පණ්ණරසො. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝෝ උපොසථං කරෙය්‍ය"ති එවං උපොසථ කම්මවසෙන ඨපිතා ඤත්ති **උපොසථෝ** නාම.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝෝ: අජ්ජ පවාරණා පණ්ණරසී. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝෝ පවාරෙය්‍ය"ති එවං පවාරණකම්ම වසෙන ඨපිතා ඤත්ති **පවාරණා** නාම.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝෝ: ඉත්ථන්නාමෝ ඉත්ථන්නාමස්ස ආයස්මතෝ උපසම්පදුපෙක්ඛෝ. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉත්ථන්නාමං අනුසාසෙය්‍ය"න්ති "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං ඉත්ථන්නාමෝ ඉත්ථන්නාමං අනුසාසෙය්‍ය"ති "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉත්ථන්නාමං අන්තරායිකෙ ධම්මෙ පුච්ඡෙය්‍ය"න්ති, "යදි සඞ්ඝස්ස පත්ත කල්ලං ඉත්ථන්නාමෝ ඉත්ථන්නාමං අන්තරායිකෙ ධම්මෙ පුච්ඡෙය්‍ය"ති, "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉත්ථන්නාමං විනයං පුච්ඡෙය්‍ය"න්ති, "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං ඉත්ථන්නාමෝ ඉත්ථන්නාමං විනයං පුච්ඡෙ ය්‍ය"ති, "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉත්ථන්නාමෙන විනයං පුට්ඨෝ විසජ්ජෙය්‍ය"න්ති. "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං ඉත්ථන්නාමෝ ඉත්ථන්නාමෙන විනයං පුට්ඨෝ විසජ්ජෙය්‍ය"ති එවං අත්තනානං වා පරං වා සම්මන්නිතුං ඨපිතා ඤත්ති **සම්මුති** නාම.

---

1 සී. 1. & 11. ඛාදිතං. 2. සී. 1. නොවු.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝෝ: ඉදං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො නිස්සඟ්ගියං. සඞ්ඝස්ස නිස්සට්ඨං. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝෝ ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො[1] දදෙය්‍යා"ති, "යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, ආයස්මන්තා ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දදෙය්‍යු"නති එවං නිස්සට්ඨචීවරපත්තාදිනං දානං දෙනං නාම.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝෝ: අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු ආපත්තිං සරති. විවරති. උත්තානීං[2] කරොති. දෙසෙති. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, අහං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො ආපත්තිං පටිඤ්ඤණිහය්‍යනති. යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, අහං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො ආපත්තිං පටිඤ්ඤණිහය්‍ය'නති. තෙන වත්තබ්බො 'පස්සසී'ති. 'ආම පස්සාමී'ති. ආයතිං සංවරෙය්‍යාසී"ති එවං ආපත්තිපටිඤ්ඤහනො පටිඤ්ඤහනා නාම.

"සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා: ආවාසිකා, යදායස්මන්තානං පත්ත කල්ලං, ඉදානි උපොසථං කරෙය්‍යාම, පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යාම. ආගමෙ කාලෙ පවාරෙය්‍යාමාති. තෙ වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු භණ්ඩන කාරකා කලහකාරකා විවාදකාරකා සඞ්ඝෙ අධිකරණකාරකා තං සඞ්ඝං[3] අනුවදෙය්‍යුං,[4] ආවාසිකෙන භික්ඛුනා බ්‍යත්තෙන පටිබලෙන ආවාසිකා භික්ඛූ ඤාපෙතබ්බා: සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා ආවාසිකා: යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං ඉදානි උපොසථං කරෙය්‍යාම. පාති මොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යාම. ආගමෙ ජුණ්හ පවාරෙය්‍යාමා"ති එවං කත පවාරණාපවත්තකඛන්ධා පවත්තඛන්ධා නාම.

"සඞ්ඝෙනෙව එකජ්ඣං සන්නිපතිතබ්බං. සන්නිපතිත්වා ඛ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝෝ ඤාපෙතබ්බා: සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝෝ අම්හාකං භණ්ඩනජාතානං කලහජාතානං විවාදපත්තානං විහරතං[5] බහූ අසාමණකං අජ්ඣාචිණණං භාසිතපරිකන්තං. සෙ මයං ඉමාහි ආපත්තීහි අඤ්ඤමඤ්ඤං කාරෙස්සාම, සියාපි තං අධි කරණං තාකඛලිත්තාය වාළත්තාය හෙදාය සංවත්තෙය්‍ය. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝෝ ඉම අධිකරණං තිණවත්ථාරකෙන වූපසමෙය්‍ය එපෙතා ථුල්ලවජ්ජා එපෙතා ගිහී පටිසංයුත්තා"නති එවං තිණවත්ථා රකසමථෙන කත්වා සබ්බපඨමා සබ්බසඞ්ඝාභිකඤ්ඤති ඛම්මලකඛණං නාම. තථා තතො පරා එකෙකස්මිං පකඛ එකෙකං කත්වා දෙ ඤත්තියො ඉති යථාවුත්තපභෙදං ඔසාරණං නිස්සාරණං - පෙ - කම්මලකඛණෙඤ්ඤව නවමනති ඤත්තිඛම්මං ඉමානි නව ඨානානි ගච්ඡති.

---

1. සී. 1, & 11. ඉත්ථන්නාමස්ස. 2. සී. පී. උත්තානිං.
3. සී. 1. & 11. තං කලහං. 4. සී. 1. & 11. අනුවදෙය්‍යුං.
5. සී. 1. & 11. විහරතං.

ඤත්තිදුතියකම්මවග්ගානඤ්හි පන වඩ්ඪසීම ලිඛිවිතෝ පත්ත නිස්සකුජ්ජනවිසෙන ඛණ්ඩකෙ වුත්තා නිස්සාරණා, තසෙසව පත්තුක්ඛුජ්ජනවසෙන වුත්තා ඔසාරණා ව වෙදිතබ්බා. සිමාසම්මුති, තිවිවිරෙක අවිප්පවාසසම්මුති, සම්මතසම්මුති, භත්තුද්දෙසක සෙනාසනග්ගාහාපක භණ්ඩාගාරිය චීවරපටිග්ගාහක චීවරභාජක යාගුභාජක ඵලභාජක ඛජ්ජභාජක අප්පමත්තකවිස්සජ්ජක සාටියග්ගාහාපක පත්තග්ගාහාපක ආරාමිකපෙසක සාමණෙරපෙසකසම්මුතීති එතාසං සම්මුතීනං වසෙන සම්මුති වෙදිතබ්බා. කඨිනවිවරදානමතකවිවරදානවසෙන දානං වෙදිතබ්බං. කණ්ඩුඛාරවසෙන උද්ධාරෙ වෙදිතබ්බා. කුවිවඤ්ඵ විහාරවත්ථුදෙසනාවසෙන දෙසනා වෙදිතබ්බා. යා පන තිණ්ණවත්ථාරකසම්ථෙ සඛසඛඛාභිකඤ්ඤතිං ච[1] එකෙකසම්ං පකෙඛ එකෙකං ඤත්තිං වාති තිස්සො ඤත්තියො ඨපෙත්වා පුන එකසම්ං පකෙඛ එකා, එකසම්ං පකෙඛ එකාති දෙව ඤත්තිදුතියකම්මවාචා වුත්තා, තාසං වසෙන කම්මලක්ඛණං වෙදිතබ්බං. ඉති ඤත්තිදුතියකම්මං ඉමානි සත්ත ඨානානි ලභති.

ඤත්තිචතුත්ථකම්මවග්ගානඤ්හි පන තජ්ජනීයකම්මාදීනං සත්තන්නං කම්මානං වසෙන නිස්සාරණා, තෙසං යෙව ච කම්මානං පටිප්පස්සම්භනවසෙන ඔසාරණා වෙදිතබ්බා. භික්ඛුණෝවාදකසම්මුති වසෙන සම්මුති වෙදිතබ්බා. පරිවාසදානමානත්තදානවසෙන දානං වෙදිතබ්බං. මූලායපටිකස්සනකම්මවසෙන නිග්ගහො වෙදිතබ්බා. "උක්ඛිත්තානුවත්තකා[2] අට්ඨ යාවතතියකා අරිට්ඨෝ වණ්ඩකාළි ච ඉමෙ තෙ යාවතතියකා"ති ඉමාසං එකාදසන්නං සම්භුභාසනානං වසෙන සම්භුභාසනා වෙදිතබ්බා. උපසම්පදකම්මඅබ්භානකම්මවසෙන පන කම්මලක්ඛණං වෙදිතබ්බං. ඉති ඤත්තිචතුත්ථකම්මං ඉමානි සත්ත ඨානානි ලභති. ඉති කම්මානි ච කම්මවිපත්තිඤ්ච[3] විපත්තිවිරහිතානං කම්මානං ඤානපභෙදගමනඤ්ච දස්සෙත්වා ඉදානි තෙසං කම්මානං කාරකස්ස සඞ්ඝස්ස පරිවෙදං දස්සෙතෙතා පුන "චතුවග්ගකරණං කම්මං"ති ආදිමාහ. තත්ථ තෙථා පරිසතො කම්මවිපත්තිවණ්ණනාය වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බොති.

කම්මවග්ගවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

ඉදානි යානි තානි තෙසං කම්මානං වත්ථුභූතානි සික්ඛාපදානි, තෙසං පඤ්ඤත්තියං ආනිසංසං දස්සෙතුං "මෙ අප්පවෙස පවිවවා"ති ආදි ආරද්ධං. තත්ථ දිට්ඨධම්මිකානං වෙරානං සංවරත්ථාති පාණාතිපාතාදීනං පඤ්චන්නං දිට්ඨධම්මිකවෙරානං සංවරත්ථාය පිදහනත්ථාය; සම්පරායිකානං වෙරානං පටිඝාතත්ථාති විපාකදුක්ඛසඞ්ඛාතානං

---

1 සී. මූ ඤත්තිං ච.

2, සී. 1, & 11. උක්ඛිත්තානුවත්තිකා 3. සී. 1, & 11 කම්මවිපත්තිං මූ,

සමුපරූපිකමෙථුනං පටිඝාතත්ථාය, සම්මුඛේ පටිඤ්ඤාතකරණත්ථාය;[1] දිට්ඨධම්මිකානං වජ්ජානං සංවරත්ථාය තෙසංයෙව පඤ්ඤත්තානං වෙරූපකං සංවරත්ථාය; සම්පරායිකානං වජ්ජානන්ති තෙසංයෙව විපාකදුක්ඛානං; විපාකදුක්ඛානඤ්හි ඉධ වජ්ජනීයභාවතො වජ්ජානීති වුත්තානි. දිට්ඨධම්මිකානං භයානන්ති ගරහභයූපවාදෙ තජ්ජනීයාදීනි කම්මානි උපොසථපවාරණානං ඨපනං අකිත්තිපකාසනීයකම්මන්ති එතානි දිට්ඨධම්මිකභයානි නාම; එතෙසං සංවරත්ථාය; සම්පරායිකභයානි පන විපාකදුක්ඛානි යෙව; තෙසං පටිඝාතත්ථාය; දිට්ඨධම්මිකානං අකුසලානන්ති පඤ්චවෙරදාසකුසලකම්මපථපභෙදං අකුසලානං සංවරත්ථාය; විපාකදුක්ඛානෙව පන අකම්මවෙත්ත සම්පරායිකා අකුසලානීති වුච්චන්ති. තෙසං පටිඝාතත්ථාය; ගිහීනං අනුකම්පාය්ති අගාරිකානං සද්ධාරක්ඛණවසෙන අනුකම්පනත්ථාය; පාටිච්ඡන්නං පඤ්ඤත්තෙජ්ඣායි පාටිච්ඡන්නලාභිනං ගණ්ඨකභෙදකත්ථාය ගණභොජනසික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙව. යං පනෙත්ථ වත්තබ්බං සියා, තං සබ්බං පඨමපාරාජිකවණ්ණනාය මෙව වුත්තනයමෙවාති.

සික්ඛාපදෙසු අත්ථවසෙන වණ්ණනා නිට්ඨිතා.

පාතිමොක්ඛාදිසු **පාතිමොක්ඛුද්දෙසොති** භික්ඛූනං පඤ්චවිධො භික්ඛුණීනං වතුබ්බිධො. පරිවාසදානාදීසු **ඔසාරණීයං පඤ්ඤත්තන්ති** අට්ඨාරසසු වා තෙවත්තාලීසාය වා වත්ථූසු වත්තමානස්ස ඔසාරණීයං පඤ්ඤත්තං; යෙන කම්මෙන ඔසාරීයති, තං කම්මං පඤ්ඤත්තන්ති අත්ථො. **නිස්සාරණීයං පඤ්ඤත්තන්ති** භණ්ඩනකාරකාදයො යෙන කම්මෙන නිස්සාරීයන්ති, තං කම්මං පඤ්ඤත්තන්ති අත්ථො.

"අපඤ්ඤත්තෙ"ති ආදීසු **අපඤ්ඤත්තෙන පඤ්ඤත්තන්ති** සත්තා පත්තිකක්ඛං කකුසන්ධාදයෝ විය සම්මාසම්බුද්ධා. **ඤාණාගමනඤ්ච කස්ස පඤ්ච සම්මාසම්බුද්ධා ඨපෙත්වා අනන්තරා කෙචි අපඤ්ඤත්තෙ සික්ඛාපදෙ පඤ්ඤත්තං නාම.** මක්කටිවත්ථු ආදි විනීතකථා සික්ඛාපද **පඤ්ඤත්තෙන අනුපඤ්ඤත්තං.** සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

ආනිසංසවගගවණ්ණනා නිට්ඨිතා

ඉදානි සබ්බසික්ඛාපදානං එකෙකෙන ආකාරෙන නවධා සඞ්ගහං දස්සෙතුං **"නව සඞ්ගහා"**ති ආදිමාහ. තත්ථ **වත්ථුසඞ්ගහොති** වත්ථූනං සඞ්ගහො; එවං සෙසෙසුපි පදෙසු වෙදිතබ්බො. අයං පනෙත්ථ අත්ථයොජනා: යස්මා හි එකසික්ඛාපදම්පි අවත්ථුස්මිං පඤ්ඤත්තං නත්ථි,

---

1. සී. 1. & 11 අනුපපාදකත්ථෙ.

තස්මා සඞ්ඝාදි වඤ්චනා සඞ්ඝගිතානීති එවං තාව වඤ්චසඞ්ඝභෝ වෙදිතබ්බෝ. යස්මා පන දෙ ආපත්තික්ඛන්ධා සීලවිපත්තියා සඞ්ඝගිතා, පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධා ආචාරවිපත්තියා, ඡ සික්ඛාපදානි ආජීවවිපත්තියා සඞ්ඝගිතානි, තස්මා සඞ්ඝාදිපි විපත්තියා සඞ්ඝගිතානීති. එවං **විපත්ති සඞ්ඝභෝ** වෙදිතබ්බෝ. යස්මා පන සත්තාපත්තීහි මුත්තං එකසික්ඛාපදම්පි නත්ථි, තස්මා සඞ්ඝාදි ආපත්තියා සඞ්ඝගිතානීති එවං **ආපත්ති සඞ්ඝභෝ** වෙදිතබ්බෝ. සඞ්ඝාදි ච සත්තසු නගරෙසු පඤ්ඤත්තානීති නිද්දෙසෙන සඞ්ඝගිතානීති එවං **නිද්දෙසසඞ්ඝභෝ** වෙදිතබ්බෝ. යස්මා පන එකස්මිංයෙව පාතිමොක්ඛුද්දෙසෙ අසති පඤ්ඤත්තං නත්ථි, තස්මා සඞ්ඝාදි උද්දෙසතෝ සඞ්ඝගිතානීති එවං **උද්දෙසසඞ්ඝභෝ** වෙදිතබ්බෝ. සඞ්ඝාදි පන පඤ්චහි වෙව සත්තහි ච ආදිත්තික්ඛන්ධෙහි සඞ්ඝගිතානි, සඞ්ඝාදි න විනා ඡහි සමුට්ඨානෙහි සමුට්ඨහන්තීති **සමුට්ඨානෙන සඞ්ඝගීතානි**. සඞ්ඝාදි ච වත්ථු අධිකරණෙසු ආපත්තාධිකරණෙන සඞ්ඝගිතානි. සඞ්ඝාදි සත්තහි සමථෙහි සමථං ගච්ඡන්තීති **සමථෙහි සඞ්ඝගීතානි**. එවමේත්ථ ඛන්ධ – අධිකරණ – **සමුට්ඨාන** – සමථසඞ්ඝභාපි වෙදිතබ්බා, සෙසං පුබ්බෙ වුත්තනයමෙවාති.

සමන්තපාසාදිකාය විනයසංවණ්ණනාය
නවසඞ්ඝගිනවගණවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

නිට්ඨිතා ච පරිවාරස්ස අනුලෝමානුලෝමපදවණ්ණනා.

එත්තාවතා ච:–

උභතොවිභඞ්ගඛන්ධක – පරිවාරවිභත්තිදෙසනං නාථො,
විනයපිටකං විනෙතුනා – වෙනෙය්‍යං යං ජිනො ආහ.

සම්බාහසත්තත්ථසති – සහස්සමත්තෙන තස්ස ගන්ථෙන,
සංවණ්ණනා සමත්තා – **සමන්තපාසාදිකා** නාම.

තත්‍රිදං **සමන්තපාසාදිකාය** සමත්තපාසාදිකත්තසම්භ:–

ආචරියපරම්පරතො – නිද්ධාරවඤ්චුපහෙදදීපනතො,
පරසමයවිවජ්ජනතො – සකාසමයවිසුද්ධිතො වෙව.

ඛ්‍යඤ්ජනපරිසොධනතො – පදත්ථතො පාලිශොජනක්‍කමතො
සික්ඛාපදවිනිච්ඡයතො – විභඞ්ගනයහෙදදස්සනතො.

සම්පස්සතං න දිස්සති – කිඤ්චි අපාසාදිකං යතො එත්ථ,
විඤ්ඤූනමියං තස්මා – සමන්තපාසාදිකාත්වෙව.

සංවණ්ණනා පවත්තා – විනයස්ස විනෙය්‍යදමනානුලෝමෙන,
වුත්තස්ස ලොකනාථෙන – ලොකම්හුකම්පමානෙන.

මහාඅට්ඨකථඤ්චව - මහාපච්චරියමෙව ච,
කුරුන්දිඤ්චාති තිස්සොපි - සීහළට්ඨකථා ඉමා.

බුද්ධඝෝසෙනාති නාමෙන - විස්සුතස්ස යසස්සිනෝ,
විනයඤ්ඤුස්ස ථිරස්ස - සුත්වා ථෙරස්ස සන්තිකෙ.

මහාමෙඝවනුය්‍යානෙ - භූමිභාගෙ පතිට්ඨිතෝ,
මහාවිහාරෙ යො සත්ථු - මහාබොධි විහුසිතෝ.

යං තස්ස දකඛිණෙ භාගෙ - පධානඝරමුත්තමං,
සුවිචාරිතසිලෙන - භික්ඛුසඞ්ඝෙන සෙවිතං.

උළාරකුලසම්භූතෝ - සංඝුපට්ඨායකෝ සදා,
අකාකුලාය සද්ධාය - පසන්නෝ රතනත්තයෙ.

මහානිගමසාමිති - විස්සුතෝ තත්ථ කාරයී,
චාරුපාකාර සඤ්චිතං - යං පාසාදං මනොරමං.

සිතවජ්‍රයතරූපෙතං - සමපඤ්ඤාසලිලාසයං,
වසතා තත්ර පාසාදෙ - මහානිගමසාමිනෝ.

සුවිසිලසමාචාරං - ථෙරං බුද්ධසිරිවහයං,
යා උදපාදිසිනා ආරද්ධා - ඉද්ධා විනයවණ්ණනා.

පාලයනතස්ස සකලං - ලඞ්කාදීපං නිරබ්බුදං,
රඤ්ඤ සිරිනිවාසස්ස - සිරිපාලයසස්සිනෝ.

සම්විසතිමෙ ඛෙමෙ - ජයසංවච්ඡරෙ අයං,
ආරද්ධා එකවිසමහි - සමපත්තෙන පරිනිට්ඨිතා.

උපද්දවාකුලෙ ලොකෙ - නිරුපද්දවතෝ අයං,
එකසංවච්ඡරෙනෙව - යථා නිට්ඨං උපාගතා.

එවං සබ්බස්ස ලොකස්ස - නිට්ඨං ධම්මූපසංහිතා,
සීඝං ගච්ඡතු ආරමහා - සබ්බෙපි නිරුපද්දවා.

විරට්ඨිතත්ථං ධම්මස්ස - කරොනෙනත්ත මයා ඉමං,
සද්ධම්මබ්‍රූමනෙන - යඤ්ච පුඤ්ඤං සමාචිතං.

සබ්බස්ස ආනුභාවෙන - තස්ස සබ්බෙපි පාණිනෝ,
භවනතු ධම්මරාජස්ස - සද්ධම්මරසසෙවිනෝ.

චිරං තිට්ඨතු සද්ධම්මෝ - කාලෙ වස්සං චිරං පජං,
තපෙතු දෙවෝ ධම්මෙන - රාජා රක්ඛතු මෙදිනිනති.

පරමවිසුද්ධසද්ධාබුද්ධිවිරියපතිමණ්ඩිතෙන සීලාචාරජජවමද්දවාදිගුණ
සමුදයසමුදිතෙන සකසමයසමය්හතරගහනජෙය්හභාගහනසමහෙන
පඤ්ඤුත්තරස්ස්‍යතනියසාමඤ්ඤාගතෙන නිපටඨහපරියත්තිපහෙදෙ සාට්ඨ
කථෙ සත්ථුසාසනෙ අපපටිහතඤාණපභාවෙන මහාවෙය්‍යාකරණෙන

කරණසම්පත්තිප්පකිතසුබවිනිච්ඡයනම්බුරොළාරවචනලාවණ්ණයුත්තෙන
යුත්තමුත්තවාදිනා වාදිවරෙන මහාකවිනා ඡළභිඤ්ඤාපටිසම්භිදාදිප
භෙදගුණපතිමණ්ඩිතෙන උත්තරිමනුස්සධම්මෙ සුප්පතිට්ඨිතබුද්ධිනා
ථෙරවංසප්පදීපානං ථෙරානං මහාවිහාරවාසිනං වංසාලඞ්කාරභූතෙන
විපුලවිසුද්ධබුද්ධිනා බුද්ධඝොසොති ගරූහි ගහිතනාමධෙය්යෙන
ථෙරෙන කතා අයං සමන්තපාසාදිකා නාම විනයසංවණ්ණනා:-

තාව තිට්ඨතු ලොකසම්මිං - ලොකනිත්ථරණේසිනං,
දස්සෙනතී කුලපුත්තානං - නයං සීලවිසුද්ධියා.

යාව බුද්ධොති නාමම්පි - සුද්ධචිත්තස්ස තාදිනො,
ලොකම්හි ලොකජෙට්ඨස්ස - පවත්තති මහෙසිනොති.

පරිවාරට්ඨකථා සමත්තා.

සමන්තපාසාදිකා
නාම
විනයට්ඨසංවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

INDEX

සමන්තපාසාදිකාය

විනයට්ඨකථාය

සංවණ්ණිතපදානං අනුක්කමණිකා.

	පිටුඅංකය.
අංසවට්ටකෝ	810
අකටඤ්ඤුමේමන	644
අකටඤ්ඤුමේමා නාම උකඛිත්තෝ අතෝසාරිතෝ	645
අඛාතං කාමං	1002
අඛාතඛ්බිසෝ	312
අඛාතපාපෝ	312
අඛාතමල්ලකං	888
අඛාතලුද්දෝ	312
අඛාතාතිරිත්තං	986
අඛාපකතෙන	824
අඛාපියං	152, 986
අඛාපිය ඛකං	610
අඛාපියමංසානි	994
අඛාමාසානි	971
අඛාමෙන ආපජ්ජති	981
අඛාමෙන වුට්ඨානි	981
අඛරණං	969
අඛරණීයං	152
අඛරෙනෝ ආපජ්ජති	975
අඛාමා පරිවත්තබ්බං	454
අඛාඝඛ්බිතෙන	895
අඛාලඤ්ඤදෝ	989
අඛාලමේසෝ	718
අඛාලෙන	950
අඛාලෙන ව වෝදෙති	1010
අඛාලෙ වා සාවෙති	1044
අඛාලෝ ඉමං අත්තඋද්දෙසං ආදදතු	949
අඛාලෝ ඛෝ ආවුසෝ	361
අකිඤ්චනං	726
අකිත්තයි	997
අකිත්තෙති	672
අකිරියතෝ	973
අකිරියවාදෙ	83
අකිරියා	969
අකිලාසුනෝ ව තෙ භගවතෝ අඟෙසුං සාවකෙ චෙතසා චෙතෝ පරිච්ච ඔවදිතුං	127
අකුපධම්මෝ	985
අකුපෙන	172
අකුසලචිත්තෙන ආපජ්ජති 977,	1025
අකුසලවිතෙන වුට්ඨානි	1025
අකුසලමූලානි	980
අකුසලානං	1054
අකුසලානං ධම්මානං	84
අකුසලෙ ධම්මෙ	291
අකුසලෝ ව හොති විනයෙ	1020
අක්ඛනතඤ	666
අක්ඛම්භා පවට්ටෙසි	201
අක්ඛෝවහි මං අවධි මං	854
අක්ඛෝඝකපරිහාසකපුඤ්ඤලෙ එකාදස ආදීනවා	959

	පිටුඅංකය.
අකෙසාසවණ්ඩී මවජරී	963
අකෙසාසතී	756
අකෙසාසනති	451
අකෙසාසෙනපි	537
අකඛදස්සා	222
අකඛනතියා	682
අකඛමෝ	442
අකඛරිකාය	448
අකඛාසිතාදීනි	200
අකඛිං වා නිඛනිස්සාමි	266
අකඛිනි දුකඛා භවිස්සනති	642
අකෙඛන	448
අඛණ්ඩනිමිත්තා	1014
අඛණ්ඩාති	970
අගණනුපගා	973
අගාමකෙ අරඤඤ 679,	472
අගාමකෙ වෙ	735
අගාරං අජ්ඣාවසතා	139
අගාරමහා	139
අගිලානස්ස සීසූපධානඤ්ච පාදූපධානඤ්ච	899
අගිලානෝ ආපජ්ජති	985
අගිලානෝ ගිලානඤ්ඤදී	620
අගොවරෝ	914
අඝං	895
අඝකාරිකං අදසි	332
අඝනතරායෝ	789
අඝපිණ්ඩං	902
අඝාලං තුණ්ණං	836
අඝාලවිඨපතාය	573
අඝාලඝුතති	837
අඝාලවට්ටි	893
අඝාලෙ	639
අඝාසනං	902
අඝිකා	743
අඝිතෙ වා	813
අඝිපරිවිතං	560
අඝොදකං	902
අඝං පුවජති	508

	පිටුඅංකය.
අඩ්ඩං	380
අඩ්ඩජාතං ජූපනති	807
අඩ්ඩරාගං කරොනති	953
අඩ්ඩරාගා	889
අඩ්ඩකීතෙ	976
අඩ්ඩාරකාසූයා	153
අඩ්ඩාරකාසූපමා	644
අඩ්ඩුලි උදකෙ ඔසං	962
අඩ්ඩුලිවජිතෙහා	766
අඩ්ඩුලිපතොදකෙ	636
අඩ්ඩුලියා ජ්ලමානාය පුරතෙ පුරතෙ ගවජති	416
අඩ්ඩුලියා පතිගණහනති	892
අඩ්ඩුලියෙ දුකඛා භවිස්සනති	642
අඬ්ගහි	1022
අවකඛිස්සං	897
අවිත්තකෙ ආපජ්ජති	981
අවිත්තකෙ ආපජ්ජති, අවිත්තකෙ වුඨාති	1025
අවිත්තකෙ වුඨාති	981
අවිත්තිකතං	538
අවොදයිත්වා	1037
අවිරවුඨිතාය පරිසාය යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි	139
අවිරූපසමපත්තෙහා	142
අවහයදූනං	953
අවහයෙ	547
අවහයෙ තෙන සමෙ හත්ථි	1001
අවහාවදති	688
අවහාවදථ	675
අවුස්සන්නං	900
අවෙචනඤ්ඩාපි සාසඞ්කං	965
අවෙචනවිවරං	380
අවෙචනවිවරෙ අවෙචන විවරසඤ්ඤදී	530
අවජනති	800
අවජවසං	518
අවජාදෙස්සාමි	484

පිටුඅංකය.

අවජ්ජෙන අපජ්ජිමංසෙන 950
අවජ්ජෙ, අපජ්ජිමංසෙ 950
අවජ්ජි 525
අවජ්ඣානං පවිලඛිත්වා 498
අවජ්ඣන පරිණාමනෙ 962
අවජ්ඣාතචීවරස්ස 525
අවජ්ඣාතචීවරකාය 693, 710
අවජ්ඣාදසදීඝදසානි 841
අවජ්ඣාසනති 415
අවෙජ්ඣදකො 364
අප්පිසාණවදධිකා 106
අජානනතං 982
අජානනතස්ස 331, 386, 554 561, 661
අජානනති 706
අජානනෙනා 193
අජානනෙනා අපස්සනෙනා 348
අජානනෙනා පුවජ්ජති 562
අජානමෙවං අවුසො අවවං ජානාම් අපස්සං පස්සාම් 351
අජිනක්ඛිපං 196
අජ්ජ(ජ්ජු)ණ්හා භනෙත ආගමෙහි 485
අජ්ජතග්ගෙ 115
අජ්ජ පවාරණා සාමගගි 802
අජ්ජ මෙ උපොසථො 793
අජ්ජ මෙ පවාරණා 801
අඤ්ඣතතං 94
අඤ්ඣතතං උපාදිනනරූපෙ 371
අඤ්ඣතතං මනසි කරිත්වා 950
අඤ්ඣතතං වා 969
අඤ්ඣතතරූපෙති අඤ්ඣතතං උපාදිනනරූපෙ 371
අඤ්ඣතතරූපෙ මොවෙති 371
අඤ්ඣතතරූපෙ වෙතෙති, උපක්කමති, මුවවති, ආපත්ති සඞ්ඝාදිසෙසස්ස 372
අඤ්ඣාසි 726
අඤ්ඣාවරති 507

පිටුඅංකය.

අඤ්ඣාවාරෙ ආවාරවිපනෙනා 739
අඤ්ඣාවාරෙ වුවවති 379
අඤ්ඣාරාමෙ වා අඤ්ඣාවසථෙ වා 654
අඤ්ඣාසයපරිවාසියං 707
අඤ්ඣුපගමනං 1007
අඤ්ඣෙසකාසෙ 691
අඤ්ඣෙසථෙරති 1014
අඤ්ඣොහාරෙ 696
අඤ්ඣොහාරෙ අඤ්ඣොහාරෙ ආපත්ති දුකකටස්ස 658
අඤ්ඤනං 810
අඤ්ඤලිසාමිවෙන ච 1033
අඤ්ඤං 805
අඤ්ඤං ආණාපෙති 572, 697
අඤ්ඤං ආණාපෙති ආපත්ති දුකකටස්ස 326
අඤ්ඤං ඛනතියං පසසිත්වා වොදෙති 433
අඤ්ඤං ධම්මං භණති 587
අඤ්ඤං පරිකඛාරං 326, 477, 479 591, 639, 694
අඤ්ඤං පෙතතිකං, අඤ්ඤං පිතාමහං 145
අඤ්ඤං භණිස්සාමීති අඤ්ඤං භණති 536
අඤ්ඤං හෙඨපජ්ජං විඤ්ඤාපෙති 633
අඤ්ඤං මඤ්ඤමානො අඤ්ඤං 267, 321
අඤ්ඤං මඤ්ඤමානො තං 267, 321
අඤ්ඤං ව්‍යාකරිංසු 347
අඤ්ඤඤ්ච කාහං 1008
අඤ්ඤඤ්ච විඤ්ඤාපෙති 683
අඤ්ඤතරං කුඩඩමූලං 144
අඤ්ඤතරං භංසයොනිං 685, 686
අඤ්ඤතරස්ස වා අඤ්ඤතරස්ස වා අඞගස්ස පරාමසනං 380

පිටුඅංකා.

අඤ්ඤතරා භික්ඛුණී 590
අඤ්ඤතරා මාරකායිකා 289
අඤ්ඤතරෝ ඵාසුවිහාරෝ 804
අඤ්ඤතරෝපි අඤ්ඤාතිපිණ්ඩ
පුබ්බකා 735
අඤ්ඤාතිපිණ්ඩා 772
අඤ්ඤත්ර අනන්තරායා 795, 864
අඤ්ඤත්ර අවුට්ඨිකාය පරිසාය 796
අඤ්ඤත්ර පඤ්චහෙතූන වා
අතිරෙකපඤ්චහෙතූන වා 824
අඤ්ඤත්ර පුග්ගලස්ස අත්ථාරා 824
අඤ්ඤත්ර භික්ඛුසම්මුතියා 532
අඤ්ඤත්ර සඞ්ඝසාමග්ගියා 796
අඤ්ඤත්ර සඞ්ඝාටියා 824
අඤ්ඤත්ර සඞ්ඝේන 795
අඤ්ඤත්ර සම්මා ඔවදති
ආපත්ති පාචිත්තියස්ස 589
අඤ්ඤත්ර සුතිපනත්තා 369
අඤ්ඤත්‍රාපි ධම්මකම්මං
කරොන්ති 850
අඤ්ඤත්‍රාපි විනයා කම්මං
අඤ්ඤත්‍රාපි සඤ්ඤාසන්නා
කම්මං 850
අඤ්ඤත්‍ර ඨපාබුඞ්ඛං න
පටිබාහිතබ්බං 954
අඤ්ඤථත්තාය 151
අඤ්ඤථා යො පවේදයේ 346
අඤ්ඤථා සන්තං 346
අඤ්ඤදත්ථිකේන 684
අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්ස 432
අඤ්ඤමඤ්ඤවචනේන අඤ්ඤ
මඤ්ඤවුට්ඨාපනේන ච 442
අඤ්ඤමඤ්ඤානුලොමතා 800
අඤ්ඤවාදකං රොපෙතු 562
අඤ්ඤවාදකෙ විහෙඨකෙ
පාචිත්තියං 562
අඤ්ඤවිහිතෝ 1025
අඤ්ඤව්‍යාකරණවත්ථූනි 369

පිටුඅංකා.

අඤ්ඤස්ස 481
අඤ්ඤස්සත්ථාය 411, 481
අඤ්ඤස්සත්ථාය
හණන්තං 587
අඤ්ඤස්ස පුග්ගලිකෙ 567, 572
අඤ්ඤස්ස භණ්ඩං දෙති
න දූපෙති 659
අඤ්ඤස්ස යානෙන 417
අඤ්ඤස්ස වා දූතබ්බා 410
අඤ්ඤස්ස හරණකං භණ්ඩං
චෙය්‍යවිතෙකා ආමසති 251
අඤ්ඤතකං 795
අඤ්ඤතකං ගහපතිං වා 479
අඤ්ඤතකස්ස ගහපතිස්ස වා 483
අඤ්ඤතිකාය අඤ්ඤතික
සඤ්ඤී 479
අඤ්ඤතිකාය අඤ්ඤතික
සඤ්ඤී පුරාණචීවරං
ධොවාපෙති 476
අඤ්ඤතිකාය
වෙමතිකා අඤ්ඤ
තිකාය සතිකරණසඤ්ඤී 477
අඤ්ඤතූ 547
අඤ්ඤා වා තාදිසිකා 861
අඤ්ඤාදිසිකෙන 684
අඤ්ඤෙන'ඤ්ඤං පවිවරති
535, 561, 1015
අඤ්ඤෙනපි ගච්ඡන්ති 405
අඤ්ඤෙන ච නිවිවරෙන
ගාමං පවිසන්ති 458
අඤ්ඤෙහි ඔවදියෝ
අනුසාසියෝ
අට්ඨකාරිකා වුච්චති 675
අට්ඨකෝ 333
අට්ඨියමානෝ 176
අට්ඨියන්ති 288
අට්ටෝ 412, 675
අට්ඨ උපොසථඞ්ගානි 992

පිටුඅංකය.

අට්ඨකහත්ථං 938
අට්ඨඔකිණ්ණා මූසාවාදේ 992, 1032
අට්ඨඞ්ගුලපරමං 897
අට්ඨ දූතෙය්‍යඞ්ගානි 992
අට්ඨන්නං පච්චුට්ඨාතබ්බං 992
අට්ඨන්නං පාරාජිකානං
අඤ්ඤතරං 672
අට්ඨන්නං භික්ඛුණීනං
යථා බුඩ්ඪං 954
අට්ඨන්නං මාතිකානං 460
අට්ඨපදෙපි කීළන්ති 448
අට්ඨ පරමානි 992
අට්ඨපිතාය 784
අට්ඨමං වත්ථුං පරිපූරෙන්තී
අඤ්ඤමඤ්ඤං හොති 674
අට්ඨ මාතිකා 992, 1015
අට්ඨ යාවතතියකා 992
අට්ඨ ලොකධම්මා 992
අට්ඨවාචිකා උපසම්පදා 1033
අට්ඨසු ධම්මෙසු සම්මා
වත්තිතබ්බං 992
අට්ඨහඞ්ගෙහි 894
අට්ඨාකාරෙහි කුලානි
දූසෙති 992
අට්ඨිං අසුචිමෙහි 992
අට්ඨානං අනවකාසෝ 160
අට්ඨානිසංසා චිත්තගුත්තෙ 992
අට්ඨානිසංසෙ 991, 1032
අට්ඨානෙ නහායනති 887
අට්ඨාපදකං කාතුං 837
අට්ඨාරස හෙදකරවත්ථූනි 438
අට්ඨාරස භෙදකරවත්ථු
සමුට්ඨානා 1006
අට්ඨිකඞ්කලූපමා 644
අට්ඨිකානං 727
අට්ඨිකානි 891
අට්ඨිච්ඡිද්‍ද 864
අට්ඨිතා හොති 735
අට්ඨිමයං 810

පිටුඅංකය.

අට්ඨිමා භික්ඛවෙ මාතිකා 842
අට්ඨිකත්ථා 650
අට්ඨිලෙඛන 953
අට්ඨිසඞ්ඛලිකං 361
අට්ඨෙව පාරාජිකා 999
අඩ්ඪකාසියං 830
අඩ්ඪකුසිං 835
අඩ්ඪපලුලඞ්කං 955
අඩ්ඪයොගෝ 898, 919
අඩ්ඪා මහද්ධනා 142
අඩ්ඪාළහකොද්‍රවං ගණ්හාති 509
අඩ්ඪූරකං 895
අණුමත්තෙසු වජ්ජෙසු
භයදස්සාවී 577
අණ්ඩභූතාය 87
අණ්ණවං 813
අතිකාලෙන ගාමං
පවිසති 740
අතිකක්කන්තමාතුසකං 107
අතිකක්කන්තවරා 830
අතිකක්කන්තවරා ඛො
ගොතම තථාගතා 754
අතිගම්භීරං උදකසුද්ධිකං
ආදියන්ති 687
අතිබ්‍යඳකසිමා 1044
අතිමෙණ්ඩ තාරෙසි 289
අතිදිට්ඨියා දිට්ඨිවිපන්නා 739
අතිදිවා පටික්කමති 740
අතිපක්ඛිත්තමජ්ජානි 811
අතිමහති සීමා 1044
අතියාවකොසි 405
අතිරච්ඡානකථිකෙන 1011
අතිරෙකචීවරං 460, 961
අතිරෙකද්ධමාසෙ සෙසෙ
ගිම්හානෙ කත්වා නිවාසෙති 523
අතිරෙකෙන හොගෙන 834
අතිවෙලෙති 887
අතිවෙලං 990
අතීතකරණං 1028

පිටුඞ්කා.

අතෙකිවෙජා 941
අත්තකාමපාරිචරියා 343
අත්තනා න අසෙඛෙන 739
අත්තනා පරියොසාපෙති 410
අත්තනාව අත්තානං 853
අත්තනා වා අත්තානං
නානාසංවාසකං කරොති 975
අත්තනා වා අත්තානං
සම්මනානිතුබ්බං 790
අත්තනා විපකතං 410
අත්තමනො සතිමා වරෙය්‍ය 854
අත්තනො අඞ්ගජාතං 890
අත්තනො කාමං අත්තනො
හෙතුං අත්තනො අධිපායං
අත්තනො පාරිචරියං 394
අත්තනො දහති 344
අත්තනො ධනෙන 481
අත්තනො පරිභොගත්ථාය
දින්නං 953
අත්තනො භතතං
දුපෙති න දෙති 658
අත්තනො භාජනං 228
අත්තනො භජනගතං
වා කරොති ඕවදිං වා
ජීරදති 229
අත්තනො භාසපරියන්තං 988
අත්තනො වා ධනෙන 475
අත්තනො වෙය්‍යාවච්චකරස්ස 699
අත්තනො සීලකඛණ්ඩො
සුගුත්තො හොති
සුරක්ඛිතො 646
අත්තා ව අනුපනිතො 805
අත්තාදානං ආදාතුකාමෙන 949
අත්තානං පරිමොචෙස්සාමි 652
අත්තානං වධිත්වාන (දෙ) 1028
අත්තා පරිග්ගහෙතබ්බා 1012
අත්තුදෙසනති
අත්තනො අත්ථාය 406
අත්තුදෙසිකාසෙ 402

පිටුඞ්කා.

අත්තුපනායිකං 348
අත්‍රාමයා ඛුත්තිපත්තපුරා 603
අත්‍රස්ස පෙමං වා දෙසො වා 1011
අත්‍රං අනුවිධියනෙත්ත 1011
අත්‍රකුසලො 1022
අත්‍රඛතෙ සුරියෙ 1037
අත්‍රඛතෙ සුරියෙ
සෙනාය වසති 634
අත්‍රතකතීනානං වො 820
අත්‍රපුරෙකඛාරස්ස 392, 538
අත්‍රපුරෙකඛාරාය 693
අත්‍රසංහිතං 949
අත්‍රසංහිතං තථාගතා
පුවජනති 120
අත්‍රසංහිතෙන 950
අත්‍රසතං ධම්මසතං 996
අත්‍රාපනති තිරත්ථෙන
භගවති ආපජ්ජති 977
අත්‍රාපනති න සමාදියනෙතා
ආපජ්ජති 975
අත්‍රාරස්ස 1016
අත්‍රාවුසො මං සො
උපඨාකො 483
අත්‍රි ආපජ්ජනෙතා දෙසෙති 981
අත්‍රිකානං අත්‍රිකානං
මනුස්සානං 826
අත්‍රිකෙහි උපඤ්ඤතං මඤ්ඤං 728
අත්‍රි ඛෙවස ඛ්‍රාහ්මණ
පරියායො 82
අත්‍රි ව මෙ එතෙ ධම්මා 349
අත්‍රි වෙත්ථ චෙතනා ලබ්භති 368
අත්‍රි තත්ථ පඤ්ඤදතති
-පෙ- කොනාභතං 958
අත්‍රි නාම තාත 144
අත්‍රි නෙව ඝරති 793
අත්‍රි භික්ඛවෙ 175
අත්‍රි භික්ඛුසමමති
ආපත්තිපරියන්නා 550
අත්‍රි මෙ පාපං කම්මං කතං 150

පිටුඅංකය.

අපේක්ඛා භික්ඛවෙ චෙතනා
සා ච ඛො අබ්‍යාබාධිකා 368
අපේක්ඛා භික්ඛවෙ,
සොතිනස්ස, සා ච ඛො
එකා යෙව ජාති 365
අපේක්ඛො භික්ඛවෙ සමාධි
සො ච අපරිසුද්ධො 365
අපේක්ඛිසු ජාතෙසු 855
අපේහා හනෙන 515
අපේහා මෙ ආවුසො චීවරෙන 485
අපේහා විඝාසූපජීවනත්ථාය 1012
අථ කො චරහි 726
අථ ඛො 196
අථ ඛො ආයස්මතො 211
අථ ඛො ආයස්මතො
දබ්බස්ස මල්ලපුත්තස්ස
එතදහොසි යන්නූනාහං
සඞ්ඝස්ස සෙනාසනං
පඤ්ඤපෙය්‍යං භත්තානි
ච උද්දිසෙය්‍යං 414
අථ ඛො ආයස්මතො ච
විපස්ස 721
අථ ඛො ආයස්මතො
සාරිපුත්තස්ස 124
අථ ඛො ආයස්මතො
සුදින්නස්ස අහුදෙව
කුක්කුච්චං 149
අථ ඛො ආයස්මා දබ්බො
මල්ලපුත්තො -පෙ-
භත්තානි ච උද්දිසිතුං 415
අථ ඛො ආයස්මා ඛණියො 208
අථ ඛො ආයස්මා මහා
මොග්ගල්ලානො 122
අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො
රාහුලකුමාරං පබ්බාජෙසි 754
අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තෙන
උට්ඨායාසනා -පෙ- චීරඨිතිකං 129

පිටුඅංකය.

අථ ඛො උප්පලවණ්ණා
භික්ඛුණී 478
අථ ඛො කොසම්බකා
උපාසකා 855
අථ ඛො ජීවකො කොමාර
භච්චො තං සිවෙය්‍යකං
දුස්සයුගං ආදාය -පෙ-
එතදවොච 830
අථ ඛො තං 151
අථ ඛො තා භික්ඛුණියො
-පෙ- නිසීදිංසු 576
අථ ඛො තෙ භික්ඛූ
භගවතො එතමත්ථං
ආරොචෙසුං 548
අථ ඛො දෙවදත්තො 434
අථ ඛො භගවා 311
අථ ඛො භගවා ආයස්මන්තං
ආනන්දං ආමන්තෙසි 133
අථ ඛො භගවා ආයස්මන්තං
සාරිපුත්තං ආමන්තෙසි 753
අථ ඛො භගවා තං භික්ඛුං
එතදවොච 213
අථ ඛො භගවා -පෙ-
ආරොචෙසි 121
අථ ඛො භගවා -පෙ-
ධාරෙතු 459
අථ ඛො භගවා නිවාසෙත්වා 135
අථ ඛො භගවා භික්ඛූ
ආමන්තෙසි 343, 722
අථ ඛො භගවා භික්ඛූ
ආමන්තෙසි අයම්පි ඛො
භික්ඛවෙ 290
අථ ඛො භගවා වග්ගුමුදාතීරියෙ
භික්ඛූ අනෙකපරියායෙන
විගරහිත්වා දුබ්භරතාය දුප්පා
සතාය -පෙ- ඉමං සික්ඛාපදං
උද්දිසෙය්‍යාථ 347
අථ ඛො භගවා වෙරඤ්ජාය
යථාභිරන්තං විහරිත්වා 137

පිටුඞ්කා.

අථ ඛෝ භගවා සකුණාභස්ස
අවවයෙන තම්හා සමාධිම්හා
උට්ඨහිත්වා 717
අථ ඛෝ මූවලිඤ්ඤා නාගරාජා 718
අථ ඛෝ මෙත්තියභූම්මජකා 419
අථ ඛෝ වෙරඤ්ජා
බ්‍රාහ්මණෝ තස්සා රත්තියා
අවවයෙන 136
අථ ඛෝ වෙරඤ්ජා
බ්‍රාහ්මණෝ බුද්ධපමුඛං
භික්ඛුසඞ්ඝං 136
අථ ඛෝ වෙරඤ්ජා
බ්‍රාහ්මණෝ භගවතෝ
අධිවාසනං විදිත්වා 116
අථ ඛෝ වෙරඤ්ජා
බ්‍රාහ්මණෝ යෙන භගවා
තෙනුපසඞ්කම් 79
අථ ඛෝ සාරිපුත්තෝ
පරිබ්බාජකෝ 728
අථ ඛෝ සුදින්නස්ස
කලන්දපුත්තස්ස සහායකා
-පෙ- තූණ්හී අහොසි 141
අථ ඛෝ සුද්ධොදනෝ
සක්කෝ 754
අථ ඛෙවතං 151
අථ ච පනිධෙකාවෙව
මොඝපුරිසා 805
අථඤ්ඤෙ ආවාසිකා භික්ඛූ
ආගච්ඡන්ති 794
අථ වා පන 176
අථස්ස කඞ්ඛා වපගච්ඡති 715
අථුල්ලවජ්ජා 973
අදදමපිපියෝ 406
අදස්සනෙන 1021
අදිට්ඨං 728
අදිට්ඨං අසුතං
අපරිසඞ්කිතං 435
අදිට්ඨං දිට්ඨං වෙ 536
අදිට්ඨස්ස හොති 428

පිටුඞ්කා.

අදිට්ඨ දිට්ඨසදිසෝ 347
අදින්නං 216, 962, 986
අදින්නං ආදියිස්සති 212
අදින්නං නාම 216
අදින්නං නාම අපපටිග්ඝ
භිතකං වුච්චති 621
අදින්නාදනෙ තිස්සො 1028
අදුක්ඛමසුඛං 100
අදුක්ඛමසුඛවෙදනාසමඞ්ගී
ආපජ්ජති 977
අදුට්ඨුල්ලා ආපත්තිං 641
අදුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං
ආරොචෙති ආපත්ති
දුක්කටස්ස 550
අදුට්ඨුල්ලා 972
අදුට්ඨුල්ලාපත්ති 943
අදෙනෙතා ආපජ්ජති 975
අදෙසනාගාමිනියා 957, 1020
අදෙසෙ 514
අදාසා ඛෝ 138
අදාසා ඛෝ ආයස්මා
ආනන්දෙ 499
අදාසා ඛෝ ආයස්මා උදායි 369
අදාසා ඛෝ ආයස්මා
ඛණියෝ 211
අදාසා ඛෝ භගවා 474
අධිකාරික්කානි 899
අධිගතෙ 80
අධිමණ්ඩලං 835
අධියොජනං 598
අධියොජනෙ
අධියොජනෙ 592
අධිසීලසික්ඛං 479
අධිසීලසික්ඛපරිපන්නා
හොන්ති 719
අධිසීලෙතෝ 976
අධිසීලං සාමං පණිහිතං 957
අඩඪකඨකං 670
අඩඪකා ගාමාවසුතා 962

පිටුඅංකය.

අධම්මං ගණ්හාති 1018
අධම්මං ධම්මෝ 855
අධම්මං ධම්මොති දීපෙනති 942
අධම්මකම්මෙ 587
අධම්ම කම්මෙ දෙ තවකානි 993
අධම්මවරණෙන වා 667
අධම්මවාදී පුග්ගලෝ 882
අධම්මවුදිතකො 973
අධම්මවොදකො 973
අධම්මවොදකො
පරිග්ගහෙතබ්බා 1012
අධම්මවාදී 853
අධම්මවාදී බහුතරා 883
අධම්මිකානි දානානි 993
අධම්මියමානෙ 853
අධම්මෙන ගණ්හනති 883
අධම්මෙන වග්ගං 788
අධම්මෙන වග්ගකම්මං
කරොනති 850
අධම්මෙන වග්ගං පවාරණ
කම්මං 801
අධම්මෙන වූපසම්මති 882
අධම්මෙන සම්ඝං
පවාරණකම්මං 801
අධිකරණං 989, 1031
අධිකරණං නාම
චත්තාරි අධිකරණානි 681
අධිකරණජාතානං 652
අධිකරණානිරොධං න
ජානාති 989
අධිකරණනිරොධගාමිනිං
පටිපදං න ජානාති 989
අධිකරණසමථා 669
අධිකරණසමුට්ඨානං න
ජානාති 1019
අධිකරණසමුදයො 989
අධිකරණස්ස මූලං 989
අධිකරණානි 968

පිටුඅංකය.

අධිගතො ඛො මය්‍හං 720
අධිචිත්තෙ 741
අධිවචාපථනිකො 973
අධිට්ඨහිත්වා 318
අධිට්ඨානස්ස 1016
අධිට්ඨිතං 1037
අධිපඤ්ඤාය 741
අධිමානෙන 347, 357
අධිමුච්චති 515
අධිවත්ථෝ 271
අධිවාසනා 1007
අධිවාසෙතු මෙ භවං
ගොතමෝ 136
අධිවාසෙතු මෙ භවං
ගොතමෝ වෙරඤ්ජායං
වස්සාවාසං සද්ධිං භික්ඛු
සඞ්ඝෙන 115
අධිවාසෙසි 144
අධිවාසෙසි භගවා තුණ්හි
භාවෙන 116
අධිසීලසික්ඛා 173
අධිසීලෙ 741
අධිසීලෙ සීලවිපන්නො 739, 979
අධොභාගිනිං 593
අධොජාණුමණ්ඩලං 392, 671
අධොනාභි විවජ්ජිය 1035
අනගාරියං පබ්බජෙය්‍යං 139
අනගානි වෙව හස්සානි
ජායනති 886
අනඞ්ගණෙ 102
අනවෙක්ඛිත්වාරෙ 530
අනවජ්ජියා 721
අනජ්ඣාපත්ති 969
අනජ්ඣාපන්නො වා හොති 772
අනජ්ඣිට්ඨා 789
අනඤ්ඤථා 997
අනඤ්ඤථාභාවිං 726
අනඤ්ඤනෙය්‍යං 726

පිටුඅංකය.

අනක්ඛසුය ගණස්ස ඡන්දං 680
අනවෙ තවත්‍ථයඤ්ඤි 463
අනතික්කමනීයො 580
අනතිරිත්තං 610
අනතිරිත්තං තිමනතණං 966
අනතිරිත්තා ච අතිරිත්තා ච 992
අනත්තමනො 420
අනත්තා ඉති නිවජ්ජයා 961
අනත්ථතො 853
අනත්ථසංහිතං 1008
අනත්ථසංහිතෙ සෙතුඝාතො තථාගතානං 120
අනත්ථාය 756, 1022
අනත්ථො 859
අනධිගතෙ 347
අනධිවත්තං 985
අනධිවසිතං 460
අනනුවජ්ජියං 152
අනනුවජ්ජියං භික්ඛවෙ සාගතස්ස 635
අනනුඝසුත්තාය තෙරස 962
අනනුලොමිකං 152
අනනුලොමිකෙන 681
අනනුලොමිකෙහි ගිහීසංසග්ගෙහි 857
අනන්තජිනෙන 1034
අනන්තරපච්චයෙන පච්චයො සමනන්තර නිස්සයඋපනිස්සය පච්චයෙන පච්චයො 1016
අනන්තරජාතාය 140
අනන්තරභිතාය 731
අනන්තරායකිනී 694
අනන්තරායිකා 973
අනන්තරායිකො 870
අනන්තරිකස්ස 851

පිටුඅංකය.

අනපදුතො 852
අනපලොකෙත්වා 677, 858
අනබභිතො 455
අනභාවකතානි 83
අනභිරතානං 348
අනභිරති 333
අනභිරතො 150, 176, 367
අනභිරද්ධා 420
අනරියවොහාරා 536
අනලසා 395, 670
අනවජ්ජපඤ්ඤත්තති 206
අනවඝෙසා 972
අනවසෙසාපත්ති 943
අනවස්සවාය 969
අනස්සරුත්තෙන 1012
අනස්සාසකො 339, 636
අනාකපපසම්පන්නා 729
අනාගතං භාරං වහති 976
අනාඝාති 950
අනාචාරං 631
අනාචාරං ආචරති 441, 443, 612
අනාචාරං ආචරිත්වා 561
අනාචිණ්ණං 943
අනාදරෙ 1014
අනාදියනතො 271, 554
අනාදියනතො ආපජ්ජති 975
අනාදීනවදස්සෙ 174
අනානාකපිකොන 1011
අනානුවජ්ජො පඤ්ඤෙන සීලතො 855
අනාපත්ති 943, 972, 1031, 1037
අනාපත්තිකරු 972
අනාපත්ති ගිලානස්ස 595
අනාපත්ති අජානනතස්ස 193
අනාපත්ති අධිමානෙන 357
අනාපත්ති අනොකාසඝාතං අධිට්ඨෙති විකපෙති 443
අනාපත්ති අනොකාසඝාතාගං අධිට්ඨෙති 522

පිටුඅංකය.

අනාපත්ති අවුට්ඨිතාය පරිසාය 708
අනාපත්ති අසඤ්චිච්ච 331, 72
අනාපත්ති ආදිකම්මිකස්ස 386, 392, 394
අනාපත්ති ඉමං ජාන 559
අනාපත්ති ඉමං ජානාහි 553
අනාපත්ති උභතෝසත්තිවස්සං පරිපුණ්ණසඤ්ඤී 642, 643
අනාපත්ති විචරං සිඛෙතුං 529
අනාපත්ති ඡබ්බස්සානි කරොති 495
අනාපත්ති සුතකානං 481
අනාපත්ති තථාසඤ්ඤී වොදෙති වා වොදපෙති වා 431
අනාපත්ති තිරියං තරණාය 593
අනාපත්ති භික්ඛවෙ අසාදියනතියා 196
අනාපත්ති භික්ඛවෙ ගොපකස්ස දූතෙ 280
අනාපත්ති භික්ඛවෙ පරිහොගත්ථාය 279
අනාපත්ති භික්ඛවෙ පඤ්චහසෙඤ්ඤ 359
අනාපත්ති භික්ඛු චිත්තුපපාදෙ 271
අනාපත්ති භික්ඛු නිරුත්තිපථෙ 271
අනාපත්ති භික්ඛු පාරාජිකස්ස 275, 277, 279
අනාපත්තියා දිට්ඨිං ආවිකරොති 1020
අනාපත්ති යාවකාලිකං 618
අනාපත්ති ලෙනෙ 411
අනාපත්ති විඤ්ඤූනා පුරිසවිග්ගහෙන 547
අනාපත්ති සඞ්ඝස්ස වා වෙතියස්ස වා ගිලානස්ස වා කාරණ්ඩියෙන ගච්ඡතො උමඞ්ගතකස්ස ආදි කම්මිකස්ස 400

පිටුඅංකය.

අනාපත්ති සම්මුඛෙ 598
අනාපත්ති සසඤ්ඤිස්ස 269
අනාපත්ති සුපිනන්තෙන 204, 377
අනාපුච්ඡා 706
අනාපුච්ඡා වා ගච්ඡෙය්‍ය 368
අනාමන්තචාරෙ 820, 985
අනාමාසදුක්කටං 225
අනාලපනෙතා 1036
අනාරොචනා 866
අනාලොකෙ 691
අනාවාසෙ 864
අනාවිලෙ 795
අනාසිකා 974
අනාහටෙ 664
අනික්ඛන්තරාජකෙ 653
අනිච්චානුපස්සී 310
අනිමිත්තං කත්වා 501
අනිමිත්තා 391, 1044
අනිමිත්තාසි 390
අනියතා දුතියිකා 962
අනියතා පඨමිකා 962
අනියතෙ 973, 1000
අනියතොති පවුච්චති 1000
අනිස්සජිත්වා 700
අනිස්සජිත්වා පරිභුඤ්ජති ආපත්ති දුක්කටස්ස 472
අනිස්සරං 216
අනීහතරතනෙ 654
අනීලකං 122
අනීහතං කම්මං 1002
අඤ්ඤමඤ්ඤං උපාදය 735
අඤ්ඤමඤ්ඤා 207
අඤ්ඤමඤ්ඤිතා 950
අඤ්ඤකිත්තකො 974
අඤ්ඤෙඤ්ඤා 834
අඤ්ඤභෙතබ්බා 791
අඤ්ඤවාරිතභත්තං 610
අඤ්ඤාතාමි භික්ඛවෙ 820, 876

පිටුඞ්කා.

අනුජානාමි භික්ඛවෙ
අට්ඨ පානානි 817
අනුජානාමි භික්ඛවෙ අට්ඨ
ඞඞෙහි සමන්නාගතං 576
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
අනුකෙඛපෙ දිත්තෙ 834
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
ආගමෙන්නානං අකාමා
භාගං දාතුං 830
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
ආවරියං 735
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
ඉමෙසං පඤ්චන්නං 478
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
ඉමෙහි තීහි සරණගම
නෙහි පබ්බජ්ජං
උපසම්පදං 724
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
ඉමෙහි තීහි සරණගම
නෙහි සාමණෙර
පබ්බජ්ජං 725
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
උපජ්ඣායං 729
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
කොජවං 830
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
තාවකාලිකං හරිතුං 283
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
තුමෙහවදනි තාසු
තාසු දිසාසු තෙසු තෙසු
ජනපදෙසු පබ්බාජෙථ 722
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
තෙලපාකං 810
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
දසහඞෙහි සමන්නාගතං
සාමණෙරං නාසෙතුං 757
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
පඤ්ච ගොරසෙ 816

පිටුඞ්කා.

අනුජානාමි භික්ඛවෙ
භික්ඛුනි භික්ඛුණියො
උපසම්පාදෙතුං 952
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
රාජූනං අනුවත්තිතුං 797
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා 735
අනුජානාමි භික්ඛවෙ
ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා
පටිබලෙන දසවස්සෙන
වා අතිරෙක දසවස්සෙන
වා උපසම්පාදෙතුං
නිස්සයං දාතුං 738
අනුජානාමි භික්ඛවෙ සාදිතුං 955
අනුඤ්ඤතා 978
අනුඤ්ඤතාවුසො 496
අනුඤ්ඤතොසි පන
ත්වං සුදින්න මාතාපිතූහි
-පෙ- පබ්බජ්ජාය 140
අනුට්ඨිතාය 995
අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං
අභිසම්බුද්ධා 87
අනුත්තරෙ උපධිසඞ්ඛයෙ 728
අනුත්තරෙ 73
අනුත්තරෙ පුරිසදම්ම
සාරථි 74
අනුදයා 207
අනුද්දිට්ඨං පාතිමොක්ඛං 125
අනුධාංසිතං පටිජානාති 803
අනුධාංසෙතබ්බා 859
අනුධාංසෙනති 651
අනුධාංසෙය්‍ය 421
අනුපඛජ්ජ සෙය්‍යං
කප්පෙනති 570
අනුපගම්ම සොරෙය්‍යං
-පෙ- වෙසාලියං
විහරති මහාවනෙ
කූටාගාරසාලායං 137
අනුපජ්ඣායකං 765

පිටුඅංකය.

අනුපඛ්ඛායකා 729
අනුපනිබ්බා අනුපනිච්චා 361
අනුපදං නාම පාටෙක්කං
පටිපෙළිං එකතෝ
ඔසාපෙතුං 540
අනුපධිකං 726
අනුපරිවෙණියං 782
අනුපසම්පන්නං කායෙන
කායං 636
අනුපසම්පන්නං සඤ්ඤත
සම්මතං වා අසම්මතං වා 563
අනුපසම්පන්නං සුත්තරුපෙති
තස්ස පළිබොධෝ 565
අනුපසම්පන්නං සම්මතං
වා අසම්මතං වා 590
අනුපසම්පන්නං ආණාපෙති 688
අනුපසම්පන්නං උක්ඛිපෙති
වා බීජති වා 563
අනුපසම්පන්නස්ස 650, 651
අනුපසම්පන්නස්ස
දුට්ඨුල්ලං වා අදුට්ඨුල්ලං වා
ආරෝචෙන්තං 550, 641
අනුපසම්පන්නෙ නිපන්නෙ
භික්ඛු නිපජ්ජති 543
අනුපසම්පන්නෝ න
උපසම්පාදෙතබ්බෝ
උපසම්පන්නෝ
නාසෙතබ්බෝ 758
අනුපහච්ච 726
අනුපාදාතාය 150
අනුපාදා පරිනිබ්බාණත්ථාය 1013
අනුපාදාය ආසවෙහි
චිත්තානි විමුච්චිසුං 127
අනුපුබ්බෙන චාරිකං
චරමාණෝ යෙන කපිල
වත්ථු -පෙ- දූයජ්ජං මෙ
සමණ දෙහි 753
අනුපොසථෙ 796

පිටුඅංකය.

අනුපොසථෙ උපොසථං
කරොති 1041
අනුපඛඤ්ඤතනිං 989
අනුපපන්නා 725
අනුපපන්නාපඛඤ්ඤතනි 959
අනුබලප්පදානං 884
අනුබ්‍යඤ්ජනං නාම රූපං
අනිච්චතෝ වුච්චමානතෝ
වෙදනා අනිච්චාති
සඤ්ඤා නිච්ඡාරෙති 540
අනුභාගං 903
අනුයුඤ්ජාහි 479
අනුයුඤ්ජියමානා 479
අනුයුඤ්ජියමානෝ 759, 803
අනුයුත්තා 634
අනුයුත්තා විහරන්ති 288
අනුයුත්තා විහරෙය්‍යාම 160
අනුයොගවත්තං 1014
අනුයුත්තං 855
අනුල්ලපනා අනුහණනා 884
අනුල්ලපනාධිප්පායස්ස 357
අනුල්ලපනාධිප්පායො අහං 359
අනුලොමවිලොමං 714
අනුලොමිකං 1008
අනුලොමෝ 1008
අනුවත්තකා 440
අනුවදනා 884
අනුවදනාති 882
අනුවාතං පරිහණ්ඩං 837
අනුවාතකරණමත්තෙන 823
අනුවාදනිද්දෙසං 1005
අනුවාද මූලං 859
අනුවාදමූලානි 970
අනුවාදෙ 862
අනුවිජ්ජකෙන 1009
අනුවිජ්ජකෙන එවං
පවිපජ්ජිතබ්බං 1010

පිටුඅංකා.

අනුවිච්චවං 836
අනුසඤ්ඤයමානො 211
අනුසඤ්චිතං 1008
අනුසඤ්චිවනපථං 989
අනුසඤ්චිවනපථං
න ජානාති 1010
අනුසම්පවඞ්කතා 884
අනුසාවණං හාපෙති 1042
අනුසාවණේන 1023
අනුසාසනී
පුරෙකඛාරාය 392, 693
අනුසාසනීපුරෙකඛාරෙ 539
අනුස්සරාම් 103
අනෙකාංසිකතං පදං 1000
අනෙකපරියායෙන 154, 150
අනෙකපරියායෙන අසුභ
කථං කථෙති 285
අනෙකවිහිතං 103
අනෙකවිහිතා පාපකා
අකුසලා ධම්මා 83
අනෙකාකාරවොකාරෙ 288
අනෙකෙපි සංවට්ටකපෙප 103
අනොකාසකතනති
අනාපුච්ඡා 710
අනොකාසකාමම්ං කාරෙත්වා 1019
අනොකාසෙ ච පුච්ඡනා 967
අනොදිස්ස 710, 595
අනොදිස්ස ආචික්ඛති 676
අනොවටෝ 586
අනොවස්සකං
අතික්කාමෙනතිහා 692
අනතකා 722
අනතලිකඛවරෙ 722
අනතගාහිතා දිට්ඨි 994
අනතමසෝ 184
අනතමසෝ උපපලපත්ත
මත්තමපි මුත්තකරණං
පවෙසෙති 687
අනතමසෝ තඞ්ඛණිකාායපි 396

පිටුඅංකා.

අනතමසෝ කුසග්ගෙනපි
පිවති 635
අනතමසෝ තිරවජ්ජත
ගතායපි පාරාජිකෝ
හොති අසංවාසෝ 169
අනතරං 469
අනතරඝරං පවිට්ඨාය 658
අනතරඝරෙ නික්ඛිපිතුං 531
අනතරට්ඨකාසු 836
අනතරධානෙන 126
අනතරධාපෙසුං 127
අනතරභොගිකා 222
අනතරවාසකං දත්වා අගමාසි 478
අනතරවාසකෝ තෙමියති 679
අනතරා 407
අනතරා අභොසි 697
අනතරාකථා 697
අනතරාපතති 973
අනතරා පිඛායතිපි 588
අනතරාමග්ගෙ වූපසහතං 1003
අනතරාමුත්තකෙ 903
අනතරායිකා 643, 972, 994
අනතරායිකෝ 773
අනතරායෙ 698
අනතරාරාමං 633, 656
අනතිමං 478
අනතිම්මණ්ඩලං 133
අනෙත ආදියිත්වා 494
අන්නවාසිකං පවවක්ඛාමි 180
අන්නවාසිකා ආචරියෙසු
න සම්මා වත්තනති 735
අන්නවාසී 654
අන්නවාසී වීමංසිත්වා
ඔහිඛ්ධා පවවාහරති 400
අන්නා 984
අන්නා ආපජ්ජති නො
ඔහි 979, 984
අන්නාකොට්ඨාගාරිකා 515
අන්නාගාමෙ වත්ථබ්බං 470

පිටුඅංකය.

අනෙතා වෙව බහි ච 984
අනෙතාඡ්ඣායය 472
අනෙතාජාතකං 261
අනෙතාජාතො 747
අනෙතාදසහං අධිට්ඨෙති
විකපෙති 467
අනෙතා රට්ඨෙ තථා බහි 967
අනෙතාවස්සං විත්තාගාරං 967
අනෙතා වා බහි වා 859
අනෙතා වුත්තං 816
අනෙතා සීවෙථෙච්චා
බද්ධං හොති 565
අනෙතා සීමායං ආපජ්ජති 984
අනෙතාසීමායඤ්චෙව
ආපජ්ජති බහිසීමායඤ්ච 979
අන්ධකාරෙ 113
අන්ධා 776
අභිකක්කං නාම රූපං
අනිවත්තනි වුච්චමානො
රුනති ඔපානෙති 540
අභිඛ්ධමාසං 580, 650
අභිඛ්ධමාසං සහජීවි දෙව 965
අපකතස්ස 1021
අපකාසනානි 944
අපගතකාලකෙ 133
අපගතා ඉමෙ සාමඤ්ඤා 212
අපගබ්භා 85
අපවයො 156
අපවිතො 344
අපඤ්ඤත්තං 943
අපඤ්ඤත්තං සාවකානං
සික්ඛාපදං 125
අපරිඤ්ඤාතකතං 610
අපරිවෙකඤ්ඤා 812
අපත්තකං -පෙ- ගහෙස්සු
පිණ්ඩාය චරති 765
අපත්තමෙනෙතා උපජ්ඣායො
ඝාතියමාරො හොති 734
අපනිධෙ ච ජීවිතඤ්ච 963

පිටුඅංකය.

අපමාරෙ 639
අපශ්‍යති 682
අපරජ්ජුගතාය 796
අපරජ්ජුගතාය පවාරණාය
ආයතිං වස්සාවාසත්ථාය
අනතරාවුත්තනයෙ
ගාහෙතබ්බා 903
අපරද්ධං විරද්ධං ඛලිතං 1001
අපරන්නං විඤ්ඤපෙති 689
අපරන්නනිස්සිතා 408
අපරස්ස භාගං දෙති 275
අපරාපත්ති 973
අපරාමට්ඨානි 971
අපරිකිත්තනස්ස උපචාරෙ 654
අපකිත්තනස්ස ගාමස්ස
උපචාරං 678
අපරිකිත්තනස්ස ගාමස්ස
සරූපවාරෙ ඨිතස්ස
මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස
ලෙඛ්ඩුපාතො 215
අපරිකිත්තෙනා 470, 471
අපරිවත්තං 216
අපරිභූරෙ 976
අපරිභොගං වා කරොති 231
අපරිඝඩිතං 420, 435
අපරෙන සමයෙන 347
අපලාලෙනති 757
අපලොකනකම්මං 884, 1039
අපලොකනකම්මං ඉමානි
පඤ්ච ඨානානි ගවජති 1051
අපලෝකනකම්මං පඤ්ච
ඨානානි ගවජති 1045
අපලොකෙස්සාම 135
අපඝණ්ඩ තාව හගිනී 658
අපඝණ්ඩනානි 595
අපස්සෙන ගජං වා 328
අපගතකාලකෙ 133
අපාරුතා හොති 893
අපාඝාදිකං 990

පිටුඅංකය.

අපාහං තෙ න ජානාමි 406
අපි 86
අපි ච ආයස්මන්තානං
සද්ධායෙ දෙසෙමි තං
දුකතථං 955
අපි ච පටිගච්චෙව මයා
සුතං 828
අපි ච යො දෙය්‍යධම්මො
සො න දින්නො 135
අපිනායය 675
අපි මය්‍හං එවං හොති 483
අපිසු භික්ඛු පකතා 858
අපුඤ්ඤං පසුතං 289
අපුච්ඡා 331
අපතිතො 420
අභාකුටිකා 449
අපායං 110
අප්පතිකාතාය 729
අපෙකඛවතී 670
අපෙකඛවා 379
අපෙකඛවා පටිබද්ධචිත්තෙනා 390
අපෙහි 668
අපකඤ්ච නෙසං අහොසි
-පෙ- වෙදල්ලං 125
අපකතඤ්ඤුනො 636
අපකිණ්ණං 727
අපගණ්ඩං 484
අපඤ්ඤතනං හොති 898
අපඤ්ඤතෙනන 637
අපඤ්ඤතෙන පඤ්ඤතනං 1054
අපඤ්ඤතෙන සික්ඛාපදෙ 147
අපඤ්ඤතෙනා 796
අපටිකෙකාසනා 1007
අපටිකෙඛා 1014
අපටිවජ්ජනාය
ජාරතනං මානතනං 867
අපටිවිභත්තභොගී 970
අපණිහිතො 352
අපතිරූපං 152

පිටුඅංකය.

අප්පතිස්සා 539
අපතිසෙසා 969
අපතෙන 347
අපතෙනා නිස්සාරණං
තඤ්ච ඛෙඛා නිස්සාරෙති
සුනිස්සාරිතො 851
අපදකඛිණගාහී
අනුසාසනිං 442
අපදීපෙ 691
අපනිගෙහසං 727
අපපාභාණාදි 550
අපපුඤ්ඤ 160
අපමජ්ජතො 587
අපමත්තකවිස්සජ්ජනෙන 939
අපමත්තස්ස 106
අපමාණිකායො 402
අපමිදෙ අගාරවෙ 969
අපවාරණාය පවාරෙති 1041
අපසදං 727
අපසදෙ අනත්ථසරෙ 662
අපසන්නානං වා
පසාදය 151, 157
අපස්සුතො 739, 749
අපහරිතෙ කතො 668
අපහරිතෙ සීතෙන 674
අපිවෙජා ච සන්තුට්ඨා ච 154
අපිතං 529
අපෙව නාම 883
අපෙව නාම නං ඉමම්හා
බ්‍රහ්මචරියම්හා වාවෙය්‍යං 426
අපොසුසුකඛතාය 726
අබලබලො විය 449
අබ්භං 812
අබ්භනතරපරිභොගෙ 976
අබ්භනතරිමෙන මානෙන 407
අබ්භාඝාතං 408
අබ්භාවිකඛනති 998
අබ්භුග්ගතඤ්ඤ 149
අබ්භුතමකංසු 395

පිටුඅංකය.

අබහුමෙම 891
අබහුඅසාතෝ 634
අබහුසහනතා 884
අබෙහතබෙබා 454, 869
අබ්‍යතෙතන ය.වජීවං 749
අබ්‍යාකතවිතෙතා වුවඨාති 1025
අබ්‍යාපජඣා 719
අභබබාපතතිකා 973
අභබෙබා බො ආවුසෝ
මාදිසෝ 359
අභයං රාජකුමාරං
අනාපුචඡා 827
අභයුවරා 745
අභාකුටිකා උතතානමුඛා
පුබබභාසිතෝ 449
අභාසිතං අලපිතං
තථාගතෙන 943
අභික්කනතං භෝ ගොතම
අභික්කනතං හෝ ගොතම 112
අභික්කනෙතන 448
අභික්කමනතං වා අභික්කමති 840
අභික්කමනීයං 727
අභික්ඛිකාවාසෙන ච 967
අභික්ඛිකෙ ආවාසෙ 580
අභික්ඛිකෝ ආවාසෝ 864
අභිජීවනිකසස 806
අභිඤඤ 47
අභිඤඤතා සඛ්‍යකුමරා 940
අභිණහාපතතිකෝ 973
අභිධමෙම 739
අභිනින්නාමෙසිං 103
අභිනිසිදති වා අභිනිපජජති
වා 571
අභිනිසිදිතුං 808
අභිනිසිදෙයය 692
අභිනෙහා සරීරෙ 271
අභිනීහරණභතායෙ 381
අභිනිපීළනාය 381

පිටුඅංකය.

අභිපමොදයං චිතතං 310
අභිභුය්‍ය සබබානි
පරිසසයානි 854
අභිමඩගලසම්මතා 455
අභිරතෝ අහං ආවුසෝ
පරමාය අභිරතියා 359
අභිරූපා 206
අභිවාදනං 954
අභිවාදනං පචචුට්ඨානං 860
අභිවාදනාරහෝ වෙව
පචචුට්ඨානාරහෝ 984
අභිවාදනාරහා තෝ
පචචුට්ඨානාරහා 983
අභිවාදෙති 80
අභිවිඤඤාපෙති 147
අභිවිතරිත්වා 312, 368
අභිවිනයෙ 739
අභිසඩඛාරිකං 416
අභිසටා 826
අභිසපෙය්‍ය 692
අභිසමෙතාවිනී 56
අභිසම්බුදධා 87
අභිසඤඤානිකායෝ 811
අභිහට්ඨුං 482
අභිහට්ඨුං පවාරෙය්‍ය 612
අභිහරති 604, 608
අභිහරිංසු 142
අභූතාවිතා කතං 610
අභූතං ඉදං අතතාදනං 949
අමොඝෙන 514
අමඝෙන අමඝං 193
අමඝෙන මඝං 193
අමජජං අරිවිඤං 635
අමජජඤව හොති
මජජවණණං
මජජගනධං
මජජරසං 635
අමනාපගනධ 330
අමනාප 330

පිටුඅංකා.

අමනාපරසා 330
අමනාපසද්දා 330
අමනුස්සගහිතවත්ථු 340
අමනුස්සෝ 214
අමූනං 536
අමුත්‍ර උපපාදිං 105
අමුත්‍රාසිං 104, 105
අමූලඅස්සදභාගියා 962
අමූලකං අභාහෙසි 275
අමූලකෙන අබ්භාමවරියෙන අනුද්ධංසෙති 345
අමූලකෙන පාරාජිකෙන 420
අමූලාමූලං ගන්ත්වා 855
අමූලිකාය සීලවිපත්තියා 949
අමූලිකාය සීලවිපත්තියා පාති මොක්ඛං ඨපෙති අනාපත්තිය 949
අමූලභවිතයෙ 1004
අම්බවොරකා 276
අම්බපානං 817
අම්ම තාත 140
අම්හාකං 940
අම්හාකං අය්‍ය පුත්තෙන ධම්මෝ අභිසම්භතෝ 441
අම්හාකං ආවුසෝ දබ්බ ගිජ්ඣකූටෙ 416
අම්හාකං ධම්මෝ 441
අම්හාකමෙපතං ඛමති 441
අයං අඟුලා මහාවොරෝ 346
අයං ඉමස්මිං අත්ථේ අධිප්පෙතෝ භික්ඛු 173
අයං ඛෝ බ්‍රාහ්මණ පරියායෝ 83
අයං ඛෝ බ්‍රාහ්මණ තණ්හා අභිනිබ්බත්ති අහොසි 112
අයං ඛෝ මේ බ්‍රාහ්මණ පඨමා අභිනිබ්බත්ති අහොසි කූකකූටවජ්ජාපකසෙවූ අණ්ඩකාසමහා 106
අයං ඛෝ සාරිපුත්ත හෙතු 128
අයං ඛ්වස්ස කාලෝ 809

පිටුඅංකා.

අයං පුග්ගලෝ පඤ්ඤයති, න වත්ථු 803
අයං භික්ඛවෙ පඨමෝ මහාවොරෝ 344
අයම්පි ඛෝ භික්ඛවෙ 291
අයම්පි ධම්මෝ සාරාණීයෝ 970
අයං මඤ්ඤෝ 416
අයං විවාදෙ, නො අධිකරණං 1007
අයං වුච්චති උපාලි සඞ්ඝසාමග්ගි අත්ථෝ පෙතා ව්‍යඤ්ජනූපෙතා 855
අයසෝ 672
අය්‍යවොසාචිතතානි 620
අය්‍යස්ස විහාරං කාරාපෙස්සාමි 412
අය්‍යා 620
අය්‍යානං වාහසා 653
අය්‍යාය දම්මි 683
අය්‍යෝ උදායි තඞ්ඛණිකං 396
අරඤ්ඤං 244
අරඤ්ඤං නාම ඨපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්ච 216
අරඤ්ඤං නාම යං මනුස්සානං පරිග්ගහිතං හොති තං අරඤ්ඤං 247
අරඤ්ඤගතෝ වා 293
අරඤ්ඤගතෝ වා සුඤ්ඤාගාරගතෝ වා 293
අරඤ්ඤෙ විහරති 317, 617
අරණිකෙ 656
අරසරූපෝ හොහි ගොතමෝ 82
අරහං 69
අරහතා සම්මා සම්බුද්ධෙන 958
අරහොපෙක්ඛා අඤ්ඤවිහිතා 691
අරහෝ අරහොඝඤ්ඤි රහෝ රහොඝඤ්ඤි 323
අරහෝ රහොඝඤ්ඤි 323
අරියකෙන 182

පිටුඅංකය.

අරියමග්ගං අපරජ්ඣති චිත්තසමෝමාහනවිඝාතං 1001
අරියා 971
අරියානං උපවාදකා 108
අරියෝ වා තුණ්හීභාවෝ නාතිමඤ්ඤිතබ්බෝ 1011
අරුණෙඝ ආපජ්ජති 975
අරුණෙඝ තිස්සෝ 1026
අරූපියෙ රූපියඤ්ඤී 506
අරූපියෙ රූපියසඤ්ඤී රූපියං චෙතාපෙති 505
අරොගෝ භවිස්සාමි 392
අරෝපිතෙ අඤ්ඤවාදකෙ 562
අරෝපිතෙ විහෙසකෙ 562
අලං 123, 178
අලං කම්මනියෙ 455
අලං කාතුං 670
අලඞ්කාරං ගන්ධවාසිතං 967
අලං ගොතමි මා තෙ රුච්චි 951
අලං දෙව 828
අලං දෙවදත්ත 434
අලං පනාමෙතුං 734
අලං පමෙතුං 856
අලං භික්ඛු මා භණ්ඩනං 980
අලං මොග්ගල්ලාන 123
අලං සංවිධාතුං 670
අලං හි තෙ ආවුසෝ සුදින්න කුක්කුවාය 150
අලක්ඛිකා 160
අලජ්ජින්නෝ 766
අලජ්ජිං භික්ඛකඞ්ඛති වා 572
අලජ්ජිනෝ ඉමෙ සමණා සක්‍යපුත්තියා 212
අලජ්ජිනෝ පාපභික්ඛූ 442
අලජ්ජිස්ස ච බාලස්ස ච 976
අලජ්ජී 883
අලජ්ජී ච හොති බාලෝ ච අපගතතෙතා ච 979

පිටුඅංකය.

අලජ්ජිනං නිස්සාය වසතෝ 770
අලත්ථ ඛෝ සුදින්නෝ කලන්දපුත්තෝ භගවතෝ සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං අලත්ථ උපසම්පදං 141
අලන්තාව සොකාවස්සං 964
අලබමානඤ්ච සාමගියා අනාපත්ති සමෙහාගෙ සංවාසෙ 772
අලමත්තතරා 857
අලමරියඤාණදස්සනං 348
අලමෙතං සබ්බං 604
අලමෙතං සබ්බෝතෝ අවුත්තං 610
අලමෙව දුතං 813
අලාභාය 1022
අලාභාය පරිසක්කති 756
අලාභා වත මෙ 149, 289
අලෝහිතා 391
අල්ලෙති පාදෙහි 921
අවගණ්ඩකාරකං 664
අවචානි 741
අවජානිත්වා පටිජානාති 535, 1015
අවඤ්ඤතං 538
අවණ්ණං කත්තුකාමෝ අයසං කත්තුකාමෝ 563
අවණ්ණෙ භඤ්ඤමානෙ 741
අවණ්ණෝ 672
අවන්ධියපුඤ්ඤලා 995
අවන්ධියෝ 952
අවරුද්ධා හොන්ති 639
අවලිත්තා 406
අවසෙසං ඛාදනීයං නාම 613, 617
අවසෙසානං අනත්තමසෝ පාරිවාසිකාදීනමපි 867
අවස්සිකඅවඞ්කතෙ 564

පිටුඅංකය.

අවසුතා 670, 673
අවහරිතා 214
අවහරෙය්‍ය 217
අවහාරකෝ පතිගණ්හාති 267
අවාසාය 756, 1022
අවිකපනා 985
අවිජ්ජා 106, 110, 111
අවිජ්ජණ්ඩකෝසං
පදලෙතා 87
අවිජ්ජාගතාය පජාය 87
අවිජ්ජාපච්චයා
සඞ්ඛාරා 714, 715
අවිජ්ජාය ත්වෙව අසෙස
විරාගනිරෝධා සඞ්ඛාර
නිරෝධෝ 714, 715
අවිඤ්ඤතං 536
අවිඤ්ඤස්ස සාවෙති 183
අවිතක්කං අවිචාරං 95
අවිදිතං 986
අවිතථෝ 943
අවිනිච්ඡිතං 1003
අවිනිපාතධම්මෝ 133
අවිප්පටිසාරෙ 1013
අවිප්පවාසසම්මුතිං දතුං 469
අවිරුළ්හී භවනති තෙ 999
අවිලුතෙත 463
අවිවදමානා වසං
වසිමහ 820
අවිවදමානෙන 438
අවිස්සජ්ජිතෙ විස්සජ්ජිත
සඤ්ඤී 913
අවිහෙසා 207
අවීචිනිරයං පතෙතා 941
අවුත්තං අපපකාසෙනෙන 2012
අවුත්තා ඛොවති 477
අවූපසන්තං 1003
අවෙක්ඛිතාවාරෙ 855
අවෙදි 716
අවෙහාසකුටියා 572

පිටුඅංකය.

අවොච 80
අව්‍යත්තා 735
අව්‍යාකතවිත්තෙන
ආපජ්ජති 977
අවහාපෙය්‍යුං 797
අසංවරෙ 960
අසංවාසෝ 186
අසංවිහිතා 804
අසංකච්චා ආපත්ති 967
අසඞ්කමනීයා 807
අසඞ්කතෙන 782
අසත්‍යප්‍රත්‍යතියෝති
මං ධාරෙති 181
අසච්චිකතෙ 347
අසඤ්ච්ච 331, 385, 553,
560, 661, 668
අසඤ්ඤතා 347
අසති අනන්තරායෙ 698
අසතියා 386, 553, 560, 661
අසද්ධම්මං 153
අසද්ධම්මා 991
අසද්ධම්මෝ 183, 673
අසද්ධා 739
අසනං පඤ්ඤපයති 604
අසනානං අහුතං
අසංවිජ්ජමානං 348
අසන්දිද්ධා ච අකඛාති 941
අසපායානි 312
අසභාගවුත්තිකා 539
අසමඤ්ඤාසන්නාසස 439
අසමන්නාහරණෙතා 1024
අසමාදනවාරෙ 820
අසම්මතාය භික්ඛවෙ
සීමාය අට්ඨපිතාය 784
අසම්මුඛාකතං 859
අසම්මුට්ඨා 89
අසම්මොදිකා වත්තමානාය 853
අසල්ලීනං 89
අසාතාතං 642

පිටුඅංකය.

අසාදියනං 201
අසාදියන්තස්ස 386
අසාදියන්තා 193
අසාරද්ධා 89
අසාවෙහුකාමෝ සාවෙති 182
අසාහසිකෙන හවිතබ්බං 1011
අසිං වා -පෙ- රජ්ජුං වා 316
අසිලොමවත්ථුස්මිං 362
අසිසූණූපමා 644
අසිස්ස 894
අසුකෝ භික්ඛු 342
අසුචි 883
අසුචි විභාවෙතබ්බා 1012
අසුතං 420, 435, 536
අසුද්ධපරිසඞ්කිතෝ 1009
අසුද්ධෝ සුද්ධදිට්ඨි 429
අසුභභාවනාය වණ්ණං භාසති 285
අසුභාය වණ්ණං භාසති 285
අසුරුන්තං 1012
අසෙකෙඛා 1022
අසෙඛෝ 172
අසෙවනකෝ ච සුඛෝ ච විහාරෝ 291
අසෙනාසනිකා 709
අසෙසවිරාගනිරෝධා 715
අසම්මානස්ස යෝ වතයෝ 719
අස්ස 187, 315
අස්සජිපුනබ්බසුකා 442, 858
අස්සමණෝති මං ධාරෙහි 181
අස්සරථසම්මද්දං 653
අස්සවණතා 722
අස්සවණ්ණ 1022
අස්සසාඛා භඞ්ගං 855
අස්සසාමීති පජානාති පස්සසාමීති පජානාති 296
අස්සාමණකං 152
අස්සාමිකායෝ 402
අස්සාවෙ 657
අස්සාසකා 727
අස්සාසෝ 294
අස්සුතස්ස හොති 428
අසෙසාසි ඛෝ භගවා උදුක්ඛලඝද්දං 120
අසෙසාසි ඛෝ වෙරඤ්ජෝ බ්‍රාහ්මණෝ 66
අහං ආවුසෝ පඤ්ච කපඵසතානි අනුස්සරාමි 365
අහං ඛෝ නාම 441
අහතකපඨානං 836
අහතකපෙපන 824
අහතෙන 824
අහතෙන අත්ථතං 823
අහත්ථපාසෙ කතං 610
අහි 262
අහිකුණපෙන වා කුක්කුරකුණපෙන වා මනුස්ස කුණපෙන වා කණ්ඨේ ආසත්තෙන 288
අහිමංසං 813
අහිරිකායෝ 390
අහිරිකෝ 1014
අහිවාතකරොගෙන 749
අහුදෙව 149
අහුදෙව කුක්කුච්චං 289
අහු විපවිසරෝ 289

ආකඩ්ඪියමානා ගච්ඡති 676
ආකාරෙති 121
ආකාරෝ 795
ආකාසෙ අත්තලිකෙඛ 588
ආකාසෙ වා කට්ඨං කමෙපනෙතා 371
ආකාසෙ වාගමනස්ස 372
ආකාසෝ පක්ඛිනං ගති 1002
ආකිණ්ණලෝමං 392
ආකිරනෙපි 663
ආගච්ඡනෙතා විසංවාදෙති 400
ආගච්ඡනෙතා සම්පාදෙති 400
ආගතං 602

පිටුඅංකා.

ආගතපටිපාටියා 948
ආගතඵලා 456
ආගතානාගතස්ස
වාතුද්දිසස්ස සඞ්ඝස්ස 898
ආගන්තුකභත්තං 935
ආගන්තුකස්ස 863
ආගන්තුකස්ස
ආරොචෙතබ්බං 879
ආගන්තුකා භික්ඛූ
සඤ්ඤාපෙතබ්බා 795
ආගන්තුකෙ 1005
ආගන්තුකෙන 863
ආගන්තුකෙහි ආවාසිකානං
අනුවත්තිතබ්බං 801
ආගන්තුකොව ආපජ්ජති.
නො ආවාසිකො 982
ආගමේ ජුණ්හ 804
ආගමෙසුං 830
ආගමෙහි ත්වං සාරිපුත්ත 129
ආගාළ්හාය වෙතෙය්‍ය 979
ආඝාතනං 408
ආඝාතනවත්ථුස්මිං 341
ආඝාතපටිවිනයා 993
ආචමනසරාවකෙ 948
ආඝාතවත්ථූනි 1032
ආචරියං 983
ආචරියං පච්චක්ඛාමි 180
ආචරියකෙ 206
ආචරියමන්තෙතා 806
ආචරියෙසු 806
ආචරියො පක්කන්තෙතා
වා හොති 737
ආචරියො භික්ඛවෙ
අන්තෙවාසිකම්හි 735
ආචරියො වත්තියො 1025
ආචාරගොචරසම්පන්නො 577
ආචාරවිපත්තිං 959
ආචාරවිපන්නො 979
ආචික්ඛ 264

පිටුඅංකා.

ආචික්ඛති නාම පුට්ඨො
භණති 391
ආවිඤ්ඤං 943
ආවිඤ්ඤං වා පන්නං 133
ආවෙරකම්හි ච සකෙ 856
ආජීවෙනපි වොදෙති 1009
ආජීවිපත්තිං 959
ආණත්තිං 736
ආණාපෙති 318
ආතාපිනො 106, 715
ආතාපිනො ඣායතො
බ්‍රාහ්මණස්ස 716
ආදාතබ්බා 494
ආදිකම්මිකස්ස 270, 377, 439
ආදිකම්මිකො 194
ආදිකරො 973
ආදි වෙතං වරණඤ්ච 1001
ආදිත්තාය 153
ආදිබ්‍රහ්මචරියකාය 739
ආදිස්ස 389
ආදිස්ස ආදිස්ස 649
ආදිස්ස ආදිස්ස අසුභ
සමාපත්තියා වණ්ණං
භාසති 286
ආදිස්ස දින්නං 682
ආදිස්ස දෙති 849
ආදියනතං 983
ආදියනෙතා ගරුකං
ආපජ්ජති 983
ආදිසි 271
ආදිසෙය්‍ය 217, 223
ආදිසෙය්‍ය -පෙ- සඞ්ඝකතං
චීවරං මෙය්‍ය 217
ආධානගාහී 969
ආධාවනතිපි 448
ආනාපානසතිසමාධි 291
ආනිසංසං 694, 696
ආනිසංසා දසෙසවො 683

පිටුඅංකා.

ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ 102
ආනෙඤ්ජං සමාධිං 364
ආපජ්ජති ගරුකං 1038
ආපජ්ජති යාවතකෙසු වත්ථූසු 856
ආපජ්ජන්නෝ 981
ආපජ්ජිත්වා වා වුට්ඨිතෝ 772
ආපජ්ජිය්‍ය ගරුකං ඡේජ්ජවත්ථුං 1036
ආපණං 953
ආපත්තාසඤ්ඤාභාගියං වා හොති අධිකරණසඤ්ඤාභාගියං වා 432
ආපත්තාධිකරණං ආපත්තාධිකරණස්ස සියා තබ්භාගියං සියා අඤ්ඤභාගියං 432
ආපත්තාධිකරණං උක්ඛෙපවෙනෙන්තා තයෝ 1002
ආපත්තාධිකරණං සියා අකුසලං සියා අව්‍යාකතං තඤ්චි ආපත්තාධිකරණං කුසලං 885
ආපත්තානාපත්තිං න ජානාති 1018
ආපත්ති 187, 457, 816, 943
ආපත්තිං ආරොවෙති 550
ආපත්ති උභින්නං ථුල්ලවචයස්ස 400
ආපත්ති උභින්නං පාරාජිකස්ස 264
ආපත්තිං ජානෙති තො වත්ථුං 978
ආපත්තිං න ජානාති 739, 988
ආපත්තිකරා ධම්මා ජානිතබ්බා 972
ආපත්තික්ඛන්ධානං 960
ආපත්තික්ඛන්ධා ච භවන්ති සත්ත අධිකරණානි වත්තාරි 999

පිටුඅංකා.

ආපත්ති දුක්කටස්ස 231, 321, 358, 506, 569, 765, 860, 895
ආපත්ති ද්වින්නං සඞ්ඝාදිසෙසෙන චින්නං දුක්කටානං 410
ආපත්තිනානත්තතා 983
ආපත්තිනිදානං 1005
ආපත්ති නිරොධගාමිනී පටිපදං න ජානාති 989
ආපත්තිපරියන්තං න ජානාති රත්තිපරියන්තං න ජානාති 881
ආපත්ති පාචිත්තියස්ස 562, 645, 694
ආපත්ති පාරාජිකස්ස 187, 244
ආපත්තියා අපපටිකමෙ උක්ඛෙපනීයකම්මං 859
ආපත්තියා කාරෙතබ්බා 457
ආපත්තියා න විනිච්ඡය කුසලෝ හොති 1019
ආපත්තියා පයොගං න ජානාති 1019
ආපත්තියා වූපසමං න ජානාති 1019
ආපත්තිවුට්ඨානතා 950
ආපත්තිවුට්ඨානපදස්ස කොවිදෙ, 850
ආපත්තිවුට්ඨානතා විනය පුරෙක්ඛාරතා 800
ආපත්තිසඞ්කමණඤ්ච 1015
ආපත්තිසඞ්ඝභෙදො 1055
ආපත්ති සඞ්ඝාදිසෙසස්ස 196, 372
ආපත්ති ච හොති ආපත්තිසඤ්ඤී ච 869
ආපත්ති සම්පජානමුසාවාදෙ පාචිත්තියස්ස 275
ආපත්තිසාමන්තා හණමානො 730
ආපදත්ථාය නික්ඛිත්තානි 211

පිටුඅංකය.

ආපදා 525, 638
ආපදාසු 568, 571, 593, 634, 684, 690, 694, 697, 698, 700, 739, 710
ආපන්නාසන්නා 703
ආපන්නා කම්මනතෝ 1018
ආපාසිකෝ 941
ආපෙසි 901
ආපුච්ඡිත්වා ගච්ඡති 567, 569
ආබාධපච්චයා 677, 686, 689, 889, 897
ආබාධපච්චයා සම්බාධේ ලෝමං 895
ආබාධං (පඤ්ච) 743, 769
ආහතා 485
අහරණං ඔමුඤ්චිත්වා 654
ආහිදෙසිකං 143
ආහිසමාචාරිකාය සික්ඛාය 739
ආහිසෙකිකං 986
ආහුජ්ඣිත්වා 294
ආමකමංසඤ්ච ඛාදි ආමකලෝහිතඤ්ච පිවි 810
ආමත්තිකාපණං වා 509
ආමත්තිකාපණං 682
ආම පස්සාමි 794
ආමලකවට්ටිකපිඨං 899
ආමසති 671
ආමසනා නාම ආමට්ඨමත්තා 380
ආමසනා පරාමසනා 380
ආමිසං 1010
ආමිසගරු 1023
ආමිසත්තරෝ 840
ආමිසහෙතු හුත්වා වී 963
ආමුත්තමණිකුණ්ඩලා 901
ආයතකත්ත 889
ආයතකෝ 889
ආයතිං අනුප්පාදධම්මා 83
ආයතිං සංවරෙය්‍යාසි 794
ආයාතු හොන්තෝ අරහන්තෝ 359
ආයස්මතෝ උපාළිස්ස වණ්ණං භාසති 649

පිටුඅංකය.

ආයස්මතෝ සාරිපුත්තස්ස දුතුකාමෝ හොති 458
ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමන්තෙසි කින්නු ඛෝ ආනන්ද තත්‍රහුතෝ විය භික්ඛුසඞ්ඝෝ 290
ආයස්මන්තා ධාරෙන්තු 868
ආයස්මා 121, 367, 484
ආයස්මා උපාළි ආයස්මතෝ අජ්ඣුකස්ස පකෙඛා 283
ආයස්මා කපිතකෝ 701
ආයස්මා ච ලකුණ්ඩකෝ 360
ආයස්මා පන ධනියෝ කුම්භකාරපුත්තෝ තත්ථෙව වස්සං වසි 206
ආයාමතෝ වා විත්ථාරතෝ වා අන්තමසෝ කෙසග්ගමත්තම්පි අතික්කාමෙත්වා කරොති වා කාරාපෙති වා ආපත්ති දුක්කටස්ස 407
ආයාමේ 135
ආයුධපාණිස්ස 666
ආයොගෙ 529
ආරකෙඛා 146
ආරඤ්ඤකා 820
ආරඤ්ඤකවත්තෙන 947
ආරඤ්ඤිකඞ්ගං 863
ආරඤ්ඤිකෝ හොති 142
ආරති 968
ආරද්ධං ඛෝ පන මෙ බ්‍රාහ්මණ විරියං අහොසි 188
ආරපථෙ ආරපථෙ 590
ආරුධනීයෝ 359
ආරුමං 698
ආරුමං අභිරුහන්ති 244
ආරුමං ආරුළ්හපවාරං ඨපෙත්වා 659
ආරුමගොනිසාදිකා 815
ආරුමඤ්ච පවාරණා 965
ආරුමවත්ථු 913
ආරුම්භොති මං ධාරෙති 181

පිටුඅංකය.

ආරාමේ අකංසු 901
ආරාමේ ආරාමූපචාරේ 532
ආරාමේ ගිතා 6 0, 698
ආරාමෝ 472, 913
ආරාමෝ ආරාමවත්‍ථු 345
ආරාමෝ නාම පුප්ඵාරාමෝ
ඵලාරාමෝ 243
ආරොග්‍යපච්චයසුඛපච්චයසුඛ 373
ආරොග්‍යපච්චය 371, 373
ආරොචෙතබ්බං 863
ආලයරතා 720
ආලයරාමා 720
ආලයසමුග්ඝාතෝ 151
ආලයසමුදිතා 721
ආලාපෝ 800
ආලිඳෙ 901
ආලෝකසඤ්ඤාමණසිභාගා 732
ආලෝකසඤ්ඤාපරිකම්මාය 574
ආලෝකිතෙන 448
ආලෝකෝ 106
ආවටා 359
ආවීටා මේ ආවුසෝ කාමා 359
ආවට්ටිත්වා 890
ආවරණං 952
ආවරණං කාතුං 756
ආවසථාගාරං 547
ආවසථාඩ්ඩාරෙ 547
ආවසථපිණ්ඩා 595
ආවාපකෝ 318
ආවාසපරමපරඤ්ච
භික්ඛවෙ සංඝස්ස 859
ආවාසිකවත්තං 906
ආවාසිකාගාරං 795
ආවාසිකානං අනුවත්තිතබ්බං 795
ආවාසිකානං භික්ඛූනං
වාතුද්දසෝ හොති
අඟනාතුකානං
පණ්ණරසෝ 795

පිටුඅංකය.

ආවාසිකා භික්ඛූ
සන්නිපතන්ති 795
ආවාසිකා හොන්ති 442
ආවාසිකෙහි නිසජ්ජිමං
ගහත්‍ථා පවාරෙතබ්බං 802
ආවාසිකෝ ආපජ්ජති
තෝ ගම්මිකෝ 983
ආවාසෝ 859
ආවාහෝ 395
ආවී චේව රහෝ ච 970
අවිඤ්ඤත්තිවසේදං ආවිඤ්ඤත්ත
රජ්ජුං 898
ආවුසෝ අත්‍රට්ඨිතෝ බ්‍රහ්මා 333
ආවෙණිවඤ්ඣං කරිත්වා 1024
ආවෙණී 944
ආවෙලෝ 445
ආවෙසනවිජ්ඣකං 892
ආසජ්ජනං 941
ආසනං 580
ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං 945
ආසනං සඞ්ඝිකාසනත්තියෝ 954
ආසනපරියන්තා 862
ආසනා අවුට්ඨිතෙන 611
ආසනාභිහාරං 860
ආසනාරහං 984
ආසනෙ නිසින්නස්ස 666
ආසන්දිං සුත්තඤ්ඤත්තා 967
ආසන්දි 807
ආසන්දිකෝ 899
ආසයෝ 408
ආසවට්ඨානියා 130
ආසවානං ඛයඤාණාය 110
ආසාළහි 796
ආසාදනාපෙක්ඛා 612
ආසාදෙතබ්බෙ 859
ආසාවච්ඡෙදිකෙ 825
අසීති සකටවාහෙ 806
ආසිංසමානරූපෝව 997

පිටුඅංකා.

ආසිත්තකූපධානං 893.
ආසිවිසස්ස සොරවිසස්ස; 153
ආසෙවිතාය 995
ආහවවපාදකෙ 565
ආහවවපිණ්ඩභොජනං 966
ආහතවත්ථෙ 420
ආහරහථෙ 726
ආහාරත්ථඤ්ච එරෙය්‍ය 809
ආහාරූපහාරෙ 395
ආහුනං 856
ආහුනෙය්‍යරිකා 698
ආළවකා භික්ඛූ 402

ඉකඛාසං 900
ඉඛ්‍ය හනෙය සරාපෙහි 212
ඉවෙවතං කුසලං 485
ඉවජනත්ථ උදෙසභතතං 922
ඉවජ්‍යපකතෙ 351
ඉවජ්‍යමහං ආචරිය සිපපං
සිකඛිතුං 827
ඉවජ්‍යමහං භිකඛවෙ 495
ඉවජ්‍යමහං භිකඛවෙ
අඩ්ඩමාසං ඛතිසලලිසිතුං
තමහි කෙනචි උපසඞකමි
තඛඛා අඤඤත්‍ර එකෙන
පිණ්ඩපාතනිහාරකෙන 287
ඉතරීතරෙන 830
ඉති 105
ඉති විත්තමතෙ 316
ඉති ජානාමි ඉති පස්සාමි 349
ඉතිඛ තෙන ඛණෙන 149
ඉතො චිං කාලකතෙ 312
ඉතො නිදානඤ්ච ඛො
-පෙ- උපපජ්ජෙය්‍ය 153
ඉතතරෙ 749
ඉත්ථතතරෙන 807
ඉත්ථං කාමං ආගවජ 693
ඉත්ථන්නාමං ආපතතිං 793

පිටුඅංකා.

ඉත්ථන්නාමස්ස පාවද 267, 321
ඉත්ථන්නාමෙ ඉත්ථං
නාමස්ස පාවදතු 267
ඉත්ථන්නාමෙ ඉත්ථං
නාමං හණ්ඩං අවහරතු 267
ඉත්ථන්නාමෙ ඉත්ථං
නාමං ජීවිතා වොරොපෙතු 321
ඉත්ථිකාය ඉත්ථිධනං 145
ඉත්ථිපණ්ඩකා 391
ඉත්ථියා වා 349
ඉත්ථියා වා පහිතෙ
පුරිසස්ස සනතිකෙ ගවජති
පුරිසෙන වා පහිතෙ ඉත්ථියා
සනතිකෙ ගවජති 396
ඉත්ථියා වා පුරිසමතිං
පුරිසස්ස වා ඉත්ථිමතිං 396
ඉත්ථියුතතං 954
ඉත්ථියුතෙතන 807
ඉත්ථිලිඞ්ගං පාතුභූතං 196
ඉත්ථී ව හොති 394
ඉත්ථී ව හොති ඉත්ථිසඤ්ඤී 391
ඉත්ථී ව හොති ඉත්ථිසඤ්ඤී
සාරතෙතා ව භික්ඛු ව
නං ඉත්ථියා කායෙන කායං 381
ඉත්ථී ව හොති ඉත්ථී
සඤ්ඤී සාරතෙතා ව
භික්ඛු ව නං ඉත්ථියා
කායෙන කාය පටිබද්ධං
ආමසති පරාමසති -පෙ-
ගණ්හාති ඵුසති ආපතති
ථුල්ලවවයස්ස 384
ඉදං උපසමපජ්ජ විහරිම 127
ඉදං තෙන 145
ඉදං පජහථ 127
ඉදං භික්ඛවෙ සඞඝාත
නියං අඤඤ නිත්ථිය
පුඛස්ස අනාරාධනීයසමිං 742
ඉදං වත්ථු පඤඤයති
න පුග්ගලෝ 803

පිටුඅංකය.

ඉදං වත්‍ථු ච පුග්ගලං ච
පඤ්ඤපයති 804
ඉද්ං වෝ සමණානං 955
ඉදඤ්චි සලාකභත්තං 934
ඉදප්පච්චයතා
පටිච්චසමුප්පාදෙ 721
ඉදමත්ථිතං 989
ඉදමප්ඵාය 980
ඉදමප්ඵන ආවුසෝ කත්ථ 950
ඉදමපි තෙ ආවුසෝ
ආනන්ද දුක්කටං 955
ඉදානි ආරාමං පවිසිස්සාමි 944
ඉදානෙව නං වදෙහි 803, 804
ඉදාහං ආවුසෝ 361
ඉද්ධිං අහොසි 945
ඉද්ධිපාටිහාරියං 890
ඉද්ධියා ආකාසෙවා
පාසාදෙ ඨපෙසි 283
ඉද්ධෝ 576
ඉධ 175, 343, 649
ඉධ ඛෝ තං භික්ඛවෙ 806
ඉධ පන භික්ඛවෙ 881
ඉධ පන 837
ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු
හණ්ඩනාකාරකෝ 852
ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස
න හොති ආපත්ති
දට්ඨබ්බා 851
ඉධ භික්ඛවෙ 292
ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු 292
ඉද්ධූපපන්නෝ 105
ඉන්ද්‍රඛීලෙ සිතස්ස 214
ඉමං උදානං උදානෙසි 716
ඉමං චිවරං ඉත්ථං
නාමස්ස දම්මි 849
ඉමායපි මෙ ආයස්මන්තෙහා
රත්තියා 415

පිටුඅංකය.

ඉමාහං භික්ඛවෙ සත්තානං
ආවෙණිකං පරිහාරං දම්මි 743
ඉමිනා 483
ඉමෙ ආසවා 111
ඉමිනා ඉමං 507
ඉමෙ ඛෝ පනායස්මන්තෙහා
දෙව අනියතා ධම්මා
උද්දෙසං ආගච්ඡන්ති 455
ඉමෙ ච භික්ඛු අනුග්ගණ්හාථ 415
ඉමෙ දස උක්කොටා 1002
ඉමෙ පඤ්ච ධම්මෙ 951
ඉමෙසං චතුන්නං
අධිකරණානං කති
උක්කොටනා 641
ඉමෙසං හි සාරිපුත්තෙහා 133
ඉමෙ සික්ඛා 962
ඉමෙහි එකාදසහි ආකාරෙහි
සීමතො කම්මානි
විපජ්ජන්ති 1044
ඉමෙහි ඛෝ උපාලි පඤ්චහි
ඨඞ්ගෙහි 1024
ඉමෙහි පඤ්චහාකාරෙහි
අනුසාවණතො කම්මානි
විපජ්ජන්ති 1044
ඉරියාපථං විකොපෙය්‍ය 217
ඉරියාපථසම්පන්නෙහා 449
ඉසිගිලිපස්සෙ 205
ඉසිභාසිතං 540
ඉස්සරියං කරොති 397
ඉස්සාපනතා 696
ඉස්සරියාධිපච්චං 805
ඉස්සාසො හොති 639
ඊසාදන්තස්ස 855

උක්කට්ඨකථෙහා 510
උක්කථෙහා 538
උක්කණ්ඨිතං 175
උක්කපිණ්ඩකාපි ඛාදන්ති 812

පිටුඅංකය.

උක්කාසිකං 888
උක්කුජ්ජෝය්‍ය 113
උක්කුටිකං නිසීදුපෙත්වා
අඤ්ජලිපණාමණහාපෙත්වා
එවං වදෙහීති වත්තබ්බෝ 724
උක්කුටිකාය 663
උක්කෝටනකං පාචිත්තියං 804
උක්කෝටනෙති 640
උක්කිත්තකං 850
උක්කිත්තකා තයෝ 1032
උක්කිත්තකාය 622
උක්කිත්තකෝ 973, 1025
උක්ඛිත්තෝ 356
උක්ලාපෝ 730
උක්ඛණහාති ආපත්ති
පාචිත්තියස්ස 654
උක්ඛණහය්‍ය 499
උක්ඛිරති ආපත්ති
පාචිත්තියස්ස 651
උච්චකං 899
උච්චවද්දුකං 892
උච්චාති 741
උච්චාරපස්සාවවත්ථූනි 377
උච්චාරං පස්සාවං 1025
උච්චාලිඞ්ගපාණක
දට්ඨපත්ථමෙහ 392
උච්චාවචාති කිං කරණීයාති 741
උච්චාවචෙහි ආකාරෙහි 316
උච්චාසයනමහාසයනානි 807
උච්චිට්ඨෝදකං 891
උච්චිනිත්වා 833
උච්චෙව ආසනෙ 668
උච්ඡන්නමූලා 82
උච්ඡෙදවාදෙ 83
උජුං කායං පණිධාය 294
උජුගතෙසු 898
උජුම්දවෙන 1012
උජුගණිකාය 662
උජුගණනති 390

පිටුඅංකය.

උජුවතිකාය 593
උජුවුජ්ජෙ 699
උජ්ඣානසඤ්ඤී 664
උජ්ඣාපනකං භාම
උපසම්පන්නා සඞ්ඝෙන
සම්මතා සෙනාසන
පඤ්ඤාපකා වා -පෙ-
අපපමත්තකවිස්සජ්ජකං
වා 563
උජ්ඣාපනකෙ ඛියනකෙ
පාචිත්තියං 563
උජ්ඣාපෙති වා ඛියති වා
ආපත්ති පාචිත්තියස්ස 563
උඤ්ඤය 681
උට්ඨාපෙතබ්බෝ 791
උට්ඨායාසනා පක්කාමි 136, 603
උණණාභිසි 900
උණ්හාදකවත්ථු 377
උතුකාලං 838
උතුද්ධවානං 836
උතුපමාණං ආචිකඛිතබ්බං 771
උත්තමදම්මථසමථං 808
උත්තරං 469
උත්තරත්ථරණං 480, 567
උත්තරනත්‍යානං 365
උත්තරිං අපපටිවිජ්ඣනෙහා 995
උත්තරිං ඡාරත්තා 354
උත්තරිං විරත්තත්තිරත්තං 543
උත්තරිතුං 833
උත්තරිභඞ්ගස්ස 686
උත්තරි මනුස්සධම්මං 348
උත්තරිමනුස්සධම්මස්ස 342
උත්තරිමනුස්සධම්මෙ
නාම ඣානවිමොක්ඛ
සමාධි සමාපත්ති
ඤාණදස්සනං -පෙ-
සුඤ්ඤාගාරෙ අභිරති 348

පිටුඅංකය.

උතාසඤ්ඤිපි 405
උත්තාසනෙනා 359, 636
උත්තාසාමුඛං 449
උත්තිට්ඨපත්තං 729
උදකං න හොති 893
උදකං මසෙඤ්ඤ ආදිත්තං 417
උදකකොට්ඨකං 811
උදකවිකඛලෙල 820
උදකතෙලකෙන 888
උදකදන්තපොනෙ
කුසකුච්චායනාති 621
උදක නිමිත්තෙන 776
උදකන්තරායෙ 789
උදකපත්තං ආමසිත්වා තං
වාසෙති 397
උදකමාතිකං 893
උදකවජ්ජූ 281
උදකසඞ්ඛගෙ 820
උදකාසුද්ධිකං 687
උදකාධානං 893
උදකෙ ඔසාමෙදතු 938
උදකෙ ධාවනාදිවත්ථූනි 378
උදකෙ නිකඛිත්තං හොති 237
උදකෙපි පරිකම්මං 732
උදකෙ වා තඛපිට්ඨියා වා 835
උදකෙ ඝස්සධම්මෙ 636
උදඤ්ඤා 141, 742
උදඤ්ඤං 378
උදරස්ස කාරණා 548
උදකං උදකෙසි 715
උදුකඛලවජ්ජූ 332
උදුකඛලෙ කොටෙවබ්බා
කොටෙවබ්බා පරිභුඤ්ජන්ති 118
උදුලොමී 807
උදුම්බරං 901
උද්දිට්ඨං හොති 417
උද්දිට්ඨා ඛො අය්‍යායෙ
අට්ඨ පාරාජිකා ධම්මා 674

පිටුඅංකය.

උද්දිට්ඨා ඛො අය්‍යායෙ
ඡට්ඨිසත පාචිත්තියා ධම්මා 711
උද්දිට්ඨා ඛො අය්‍යායෙ
තිංස නිස්සග්ගියා
පාචිත්තියා ධම්මා 685
උද්දිට්ඨා ඛො අය්‍යායෙ
සත්තරස සඞ්ඝාදිසෙසා 682
උද්දිට්ඨා ඛො ආයස්මන්තෙනා
වත්තාරෙ පාරාජිකා
ධම්මා 365
උද්දිට්ඨා ඛො -පෙ-
එවමෙතං ධාරයාමි 454
උද්දිසතිපි 697
උද්දිසනති 961
උද්දිසන්තෙන වා
උද්දිසාපෙන්තෙන වා
සජ්ඣායං වා
කරොන්තෙන 649
උද්දිස්ස 483
උද්දිස්සමානෙ 649
උද්දෙසං දෙන්තෙනා 587
උද්දෙසං පච්චක්ඛාමි 179
උද්දෙසපරියාපන්නෙසු 442
උද්දෙසෙ 741
උද්දෙසෙන 1023
උද්දෙසෙ 795
උද්ධුමාතං 675
උද්ධුමාතෙ 472, 954
උද්ධං උච්චාරණා 380
උද්ධගාමිනී 593
උද්ධරණං සාදියති 184
උද්ධරති වා 225
උද්ධරිත්වා ගච්ඡති 569
උද්ධරිත්වා වා 665
උද්ධාරෙ 1053
උද්ධියති 797
උද්දෙකං දස්සති 828

පිටුඞ්කා.

උපකට්ඨාය 798
උපකණ්ණකං ජපති 1010
උපක්කමති 372
උපකච්චං හොති 483
උපගමනං 1007
උපඝාතිකා 976
උපචාරං ඨපෙත්වා සෙය්‍යං සන්ථරති වා සන්ථරාපෙති වා 571
උපචාරෙ 571
උපචාරසීමා 842
උපචිත්තානි 450
උපජ්ඣායං 983
උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡා ගාමෙ පවිසිතබ්බා 733
උපජ්ඣායං පච්චක්ඛාමි 179
උපජ්ඣායමත්තා 806
උපජ්ඣායමූලකං චීවරං පරියෙසිතබ්බං 743
උපජ්ඣායස්ස දෙව සීසං ඡෙත්තබ්බං 744
උපජ්ඣායෙන වා සමෝ ධානගතෝ 738
උපජ්ඣායෝ ආපජ්ජති නො සද්ධිවිහාරිකෝ 983
උපජ්ඣායෝ පක්කමන්තා වා 736
උපට්ඨානකාලෙ 568
උපට්ඨානසාලාය වා 569
උපට්ඨාපෙත්‍ය 645
උපට්ඨිතෝ 88
උපඩ්ඪං දාතබ්බං 846
උපඩ්ඪකාසීනං බම්මානං 830
උපඩ්ඪවජ්ජනෙ
උපඩ්ඪපරිවජ්ජනෙ
ආපත්ති දුක්කටස්ස 546
උපනික්ඛිත්තා පරිභුඤ්ජති 416
උපදහනති 651
උපනන්දෙ භික්ඛු 612

පිටුඞ්කා.

උපනන්දි 612
උපනික්ඛිපනං 329
උපනික්ඛිපිත්වා දෙති 631, 658
උපනිජ්ඣායනවත්තු 378
උපනිපන්නා 455
උපනිබන්ධිත්වා 931
උපනිසින්නා 455
උපනිසා 1013
උපනිස්සයපච්චයෙන 1016
උපපන්නා 110
උපරිගොප්ඵකෙ 636
උපරිපාසාදවරගතෝ 653
උපරි මුද්ධනි මහන්තං ඵණං කරිත්වා අට්ඨාසි 405
උපරි හොජනෙ 729
උපරි වෙහාසකුටියා 572
උපලාපෙතබ්බා 791
උපලාපෙති 345
උපලාපෙත්වා 158
උපලාපෙත්‍ය 645
උපවස්සං ඛො පන 531
උපසංහරති 330
උපසඞ්කම් 515
උපසඞ්කමිත්වා 79, 484
උපසන්නස්ස 588
උපසම්පජ්ජ 93
උපසම්පදං අලත්ථ 808
උපසම්පදං දුවග්ගිස්සං 971
උපසම්පදා පරියොසානා 586
උපසම්පදාරහං උපසම්පාදෙති 851
උපසම්පන්නා 563
උපසම්පන්නං සඞ්ඝෙන අසම්මතං 563
උපසම්පන්නා සමානනත්තරා 753
උපසම්පන්නාස්ස භූතං ආරොචෙති 549

පිටුඅංකය.

උපසම්පන්නස්ස විනයං
විචාරෙණති 649
උපසම්පන්නෝ 172
උපසම්පන්නෝ උපසම්පන්නං 538
උපසම්පාදෙතබ්බං 861
උපස්සයං 954
උපස්සයං පරම්පරං 960
උපස්සයෝ න සම්මති 708
උපස්සුතිං 652
උපහතින්ද්‍රියෝ 101
උපාලිඝාථා 179
උපාසකං මං භවං
ගෝතමෝ ධාරෙතු 115
උපාසකං සඤ්ඤපෙන්ති 485
උපාසකා 542
උපාසකොති මං ධාරෙහි 180
උපාසකෝ සීලවා 982
උපාසිකා 992
උපෙක්ඛකෝ ච විහාසිං 96
උපෙක්ඛා සතිපාරිසුද්ධිං 100
උපෙතබ්බා 1018
උපොසථං 864, 971
උපොසථං න ජානාති 989, 1017
උපොසථකම්මං 790, 989
උපොසථ කම්මං න ජානාති 1017
උපොසථකම්මස්ස කෝ ආදි 996
උපොසථඞ්ගානි 1032
උපොසථපුච්ඡකං 582
උපොසථික්කං 935
උපොසථෝ 860, 1003, 1051
උපොසථෝ කිම්පත්‍තාය 1010
උපක්කං ඔකිලිනිං
ඔකිරිනිං 363
උපක්කා 363
උපජ්ජන්ති 405
උපණ්ඩුපණ්ඩුකජාතෝ 150
උපණෙඤ්ඤති 390

පිටුඅංකය.

උපණෙඤ්ඤං 497
උපත්‍ථානං 313
උපත්‍ථානං හොති 458
උපත්‍ථානං පරිහාතං 986
උපනන්‍දුපසේන 291
උපලඝණිකපවත්තිකා 192
උපලඝන්ථ 829
උබ්බාහිකාය සම්මන්නිතබ්බා 886
උබ්බාළ්හා 406
උබ්බිජ්ජන්තීපි –පෙ–
ඛාරම්පි එකෙනති 744
උභතඛණ්ඩං 671, 391
උබ්බට්ටාපෙති ආපත්ති
පාචිත්තියස්ස 709
උභජාණුමණ්ඩලං 391, 670
උභජාණුමණ්ඩලිකං 691
උභතං කඨිනං තීණි 956
උභතසම්මං කඨිනෙ 460
උභතෝ අවස්සුතෝ 671
උභතෝ පඤ්ඤත්ති 959
උභතෝ පස්සන්නං 659
උභතෝ ව්‍යඤ්ජනං 391
උභතෝ ව්‍යඤ්ජනකා 764
උභතෝ ලොහිතකූපධානං 808
උභතෝ වණ්ටිතං 445
උභතෝ සඞ්ඝස්ස දෙති 846
උභතෝ සඞ්ඝෙ 476
උභතෝ සඞ්ඝෙ තීහි
ඨානෙහි පවාරෙතබ්බං 585
උභයස්ස 356
උභයානි ඛො පනස්ස 578
උභයානි ඛො පනස්ස
පාතිමොක්ඛානි විත්‍ථාරෙන
න සඒගතානි හොන්ති 740
උභින්නං දූතෙන වා 964
උහො අගාරස්මා
අනගාරියං පබ්බජිත්වා
අරහත්තං සච්ඡාකංසු 149

පිටුඅංකා.

ඵදකපුඤ්ඡනී 893
ඵහෝ අත්ථං න ජානාති 667
ඵහෝ උපකවඤ්ඤා
මූත්තකරණං 686
ඵහෝ කාකපපකාරකා 964
ඵහෝ කාසෙතබ්බා 193
ඵහෝපෙතෙ විවජ්ජේත්වා 1010
ඵහෝ වා නිසින්නා 455
ඵහෝහි ගච්ඡෙහි 946
ඵම්මවඤං 230
ඵම්මඝෝසා 997
ඵම්මත්තකස්ස 182, 270, 572
ඵම්මත්තකෝ 181, 193
ඵම්මදේවනති 889
ඵම්මසඤ්ඤාය 380
ඵම්මසඤ්ඤාපි 381
ඵයාඤානං 698
ඵයාඤත්තං 634
ඵයාඤත්තං සෙනං ඵයෝධි 966
ඵයෝජේති ආපත්ති
දුක්කටවස්ස 680
ඵයෝජේත්වා 726
ඵයෝධිකං 634
ඵරවජ්ජදේ 445
ඵරස්ස දුකෙඩා 642
ඵලූකවම්මපරිකම්මා 806
ඵලුඛඤ්ඤාය 380
ඵලුඛඤ්ඤාපි 381
ඵලුපනති 390
ඵලිත්තාවලිත්තං 406
ඵලිබිතමත්තෙන 823
ඵලුම්පතු මං 735, 771
ඵාලෙතුකං අකරිත්වා 900
ඵාලෙතුකා පඤ්ඤං
ඔහාරෙතබ්බං 732
ඵසහදනං 986
ඵසුලොම්වත්ථු 362
ඵස්සංකිතපරිසංකිතෝ 985
ඵස්සදා නපි 718

පිටුඅංකා.

ඵස්සත්තං හොති 832
ඵස්සවාදිකා 675
ඵස්සඝනනිවයඤ්ඤ 966
ඵස්සහසි වං ආනන්ද 835
ඵස්සාහං භගවා 835
ඵස්සාදිසිත්ථ 633
ඵස්සාදෙතා හොති 1018
ඵස්සාදෙය්ය 441
ඵස්සාපෙත්වා පුනපපුනං
විමජ්ජති 474
ඵස්සාවනනතිකා 814, 815
ඵස්සාහෝ කාරණීයෝ 836
ඵසිතමනතී ච 1018
ඵසුකකං 733
ඵසුකකං කාතබ්බං 732
ඵසුකකමපි අකාසි යාගුයා 850
ඵසූරෙ ආහරිසිත්ථ 601
ඵලාරං 405
ඵලාරසමාහිතා 696
ඵෝනකජ්ඣබ්බස්සානි 495
ඵෝනදසවස්සං 740
ඵෝනදසවස්සෝ ආපජ්ජති
තෝ දසවස්සෝ 977
ඵෝනඛාදසවස්සං 704
ඵෝනඛාදසසම්මතා 964
ඵෝනපඤ්චබන්ධනෙන 513
ඵෝනපඤ්චවස්සෝ ආපජ්ජති 977
ඵෝනබන්ධනවසිකා 964
ඵෝනසංවාසතාසතා 963
ඵෝනෙ ගණෙ 807
ඵෝරුසටවාපනවත්ථු 578
ඵෝහතා 948
ඵෝහතං රජෝජල්ලං 291
ඵෝහදනාපි උම්මිහනාපි 495
ඵෝහසනති 390

එකං උඤ්ඡනකං 998
එකං කම්මං 186
එකං පිණ්ඩං අනාගතෙ 409

පිටුඅංකා.

එකං හෙදනකං එකං
උද්ධුමනකං සොදස
ජානනති පඤ්ඤත්තා 998
එකං වරසෙය්‍යං 921
එකං වස්සං දෙව 708
එකංසං චීවරං කත්වා 997
එකං සමූහනිත්වා 782
එකං හිරඤ්ඤස්ස 144
එකනමමං 702
එකකුටිකෝ ගාමෝ 214
එකකුලස්ස ගාමෝ 470
එකවඩ්ඪමෙ 865
එකවස්සා භික්ඛවෙ
සඞ්ඝමජ්ඣෙ පටිකෙකා
සනා රුහති 851
එකවාහනං අඤ්ඤථත්තාය 151
එකවීසං 836
එකවෙ වාතපායෙ
විවරන්තෙ 379
එකවෙලා කපපති 957
එකවේඡන්නෙ ආවාසෙ 864
එකඡ්ඩිං 883
එකඡ්ඩිං සන්නිපතිත්වා
උපොසථෙ කාතබ්බා 783
එකඤ්ඤව භගවතා
චීවරං අනුඤ්ඤාතං
න දෙව 830
එකතෝ අවස්සුතෙ 671, 680
එකතෝ උද්දිසාපෙන්තෙ 541
එකතෝ උපසම්පන්නාය 477,
479, 579, 589, 658
එකතෝ උපාලි එකෝ 941
එකතෝ උපාලි දෙව හොන්ති 942
එකතෝ උස්සාදිතා 441
එකතෝ දෙව 941
එකතෝවණ්ටකං 445
එකත්ථරණපාපුරණා 696
එකත්තපරිපුණ්ණං 139
එකත්තපරිසුද්ධං 139

පිටුඅංකා.

එකත්තලෝමී 807
එකපරියාතතං 952
එකපල්ලාසිකං 806
එකපලුඛෙකත 714
එකපුත්තකෝ 140
එකභාජනෙ 893
එකමංසෙ ථූලච්චයං 1027
එකමන්තං 79
එකමන්තං අට්ඨාසි 405
එකමන්තං නික්කිපිතබ්බං 731
එකමන්තං නිලීසිංසු 159
එකමන්තං නිසින්නස්ස
බො සුදින්නස්ස කලන්ද
පුත්තස්ස එතදහොසි 139
එකමන්තං නිසිත්තෙ
බො වෙරඤ්ජා බ්‍රාහ්මණෙ
භගවන්තං එතදවොච 80
එකමෙකං 634
එකමෙකඤ්ච භික්ඛුං
එකමෙකෙන දුස්සයුගෙන 137
එකම්පි ජාතිං 103
එකම්පි භික්ඛුං දෙවපි -පෙ-
සට්ඨිම්පි භික්ඛූ එකාහෙනෙව
ජීවිතා වොරොපෙසි 290
එකම්පි ලොමං 686
එකවාචාය දෙසෙය්‍ය 1030
එකවාචිකා 1029
එකසම්ං පකෙඛ 842
එකස්ස ආරොචෙති 675
එකා 971
එකා ඤත්තිචතුත්ථෙන
සම්මුති 1027
එකාදස 994, 998
එකාදස අවන්දියපුග්ගලා 995
එකාදස චීවරානි
අධිට්ඨාතබ්බානි 994
එකාදස පඨවියො 995
එකාදස පත්තා 994
එකාදස පරමානි 995
එකාදස පාදුකා 994

පිටුඅංකා.

එකාදස මාසෙ 474
එකාදස යාව තතියකා 994
එකාදස වරානි 995
එකාදස සිමාදෙසා 995
එකාදසාදීනවා 995
එකාදසෙ අරුණුග්ගමනෙ නිස්සග්ගියං හොති 461
එකා පඤ්ඤදතති 959
එකාව ඉධ නත්ථි යදිදං නිලඝඨුළිකා 858
එකාවතෙතා 1024
එකාසනො 865
එකාහං භගෙත 123
එකිඤ්ඤියං 412
එකුදෙසො 186, 438
එකුපජ්ඣා නානානිරොධා 1017
එකුපජ්ඣා එක නිරොධා 1017
එකෙකඤ්ච අත්ථවඤ්චකා 1026
එකෙකඤ්ච අපපටිකම්මා 1027
එකෙන අධිකරණෙන කිච්චාධිකරණෙන 1006
එකෙන පයොගෙන බහුකෙපි ඛාරෙ අතික්කාමෙති 571
එකෙනපි කොසියංසුනා මිස්සෙත්වා 494
එකෙන සඛණ්ඩඛණො 1026
එකෙන සමූට්ඨානෙන 959
එකො උපසම්පන්නො - - එකො අනුපසම්පන්නො 1038
එකො ගාථාපාදෙ එකා වාචා 547
එකො වරෙ න ච පාපානි කයිරා 854
එකොව ලොකෙ 87
එකො වා දෙව වා තයො වා 441
එතං අවෙචප්පවිවරං නාම 530
එතං ඛො මෙ අම්ම සක්කා කාතුං 147

පිටුඅංකා.

එතං වෙ පරමං සුඛං 719
එතං සාජීවං නාම 174
එතදඤ්ඤං -පෙ- පරිවාරෙය්‍ය 394
එතදත්ථා කථා 1013
එතදවොච 122, 496, 719, 858
එතදවොචුං 542
එතදහොසි 138
එතමත්ථං ආරොචෙසි 759
එතමත්ථං ආරොචෙසුං 479
එතමත්ථං හාසිත්වා උට්ඨායාසනා පක්කාමි 853
එතමත්ථං විදිත්වා 715, 718
එතසම්ං නිදානෙ එතසම්ං පකරණෙ 152
එතසම්ං නිදානෙ එතසම්ං පකරණෙ භික්ඛූ සඛ්ඛං සන්නි පාතාපෙත්වා 311
එතසම්ං නිදානෙ එතසම්ං පකරණෙ ධම්මිං කථං කත්වා 816
එතසම්ං සික්ඛාපදෙ 645
එතෙ භික්ඛවෙ කිරියවාදිනො 743
එතෙ විභඞ්ගා 856
එත්තකෙහි හෙස්සජ්ජහි පවාරෙමි 633
එත්තාවතා උපාලි සඛ්ඛා භිය්‍යො 944
එත්තාවතා න අඤ්ඤමඤ්ඤං 853
එත්ථ 854
එථ මයං ආවුසො සමණස්ස ගොතමස්ස සඛ්ඝභෙදං කරිස්සාම වක්කභෙදං 434
එරගු මොරගු මජ්ජාරු ජහාතු 808
එවං 102, 135

පිටුඅංකය.

එවං අභාරුධකෝ
ඛෝ භික්ඛවේ
අසඤ්ඤතිස්සියපුබ්බෝ
ආගතෝ න උපසම්පා
දෙතබ්බෝ 742
එවං අමහාකං ආචරියානං
උග්ගහෝ 637
එවං ආරුධකෝ ඛෝ
භික්ඛවේ 742
එවං කිර තුවං සාම්කස්ස දෙසි 391
එවං ඛෝ 183
එවං ඛෝ උපාලි සඞ්ඝ
රාජී වෙව හොති සඞ්ඝ
භෙදෙ ච 942
එවං ඛෝ භික්ඛවේ 181
එවං ඛෝ භික්ඛවේ
අසඤ්ඤතිස්සියපුබ්බෝ
අරුධකෝ නොති එවං
අභාරුධකෝ 740
එවංගොත්තෝ 104, 105
එවං ච පන භික්ඛවේ
කඨිනං අපරිතබ්බං 820
එවං ච පන භික්ඛවේ
තෙ භික්ඛූ තාහි
ආපත්තීහි වුට්ඨිතා
ගොනති 883
එවං ච පන භික්ඛවේ
සමමන්නිතබ්බෝ 831
එවං තං නාතිවස්සති 1002
එවං.හනෙත්ති ඛෝ
- පෙ - තං කුටිකං
භින්දිංසු 207
එවං භාවිතෝ 311
එවං මං ජනෝ
සමභාවෙස්සති 358
එවං මනසි කරොථ 127
එවංවණ්ණා 104
එවං වදෙය්‍ය 351
එවංවාදී මහාසමණා 728

පිටුඅංකය.

එවං විජඤ්ඤ එවං පහර
එවං සාතෙහි 318
එවං විතක්කෙථ 127
එවං වුත්තෙ වෙරඤ්ජා
බ්‍රාහ්මණෝ 112
එවං වුත්තෙ සා බ්‍රාහ්මණී
තං බ්‍රාහ්මණං එතදවොච 379
එවං වත්වා ඛෝ 644
එවං සුබද්දකඛපටි
සංවෙදී 104, 105
එවං හොති 343, 825
එවඤ්ච පන භික්ඛවේ
අපත්තං හොති කඨිනං
එවං අනාපත්තං 823
එවඤ්ච පන භික්ඛවේ
ඉමං සික්ඛාපදං
උද්දිසෙය්‍යාථ 158, 161
එවඤ්ච පන භික්ඛවේ
ඉදං සික්ඛාපදං උද්දි
සෙය්‍යාථ සඤ්චෙත
නිකා සුකාවසථෂ්
අසඤ්ඤත්‍ර සුපිනන්තා
සඞ්ඝාදිසෙසෝ 368
එවඤ්ච පන භික්ඛවේ
කඨිනං අපරිතබ්බං 822
එවඤ්ච පන භික්ඛවේ
කිච්චරෙන අවිපවාසෝ
සමූහන්නතබ්බෝ 784
එවඤ්ච පන භික්ඛවේ
නාසෙතබ්බෝ - පෙ -
විනස්ස 645
එවඤ්ච සෝ භික්ඛූ
භික්ඛූහි වුච්චමානෝ 439
එවඤ්චිදං භගවතා 312
එවඤ්චිදං භගවතා
භික්ඛූනං සික්ඛාපදං
පඤ්ඤත්තං හොති 159, 344
එවන්නාමෝ 104, 105
එවමඤ්ඤ වචනීයෝ 408

පිටුඅංකා.

එවමායු පරියන්තා 105
එවමාවුසො 160
එවමාහංසු 104, 105
එවමෙතං ධාරයාම් 711
එවමෙනස්ස කොවිලස්ස
දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො
හොති 715
එවමෙව ඛො 127, 292, 344
එවමෙව ඛො අහං
බ්‍රාහ්මණ 87
එවමපි ආපත්තානුසඳ
හාගියඤ්ච හොති ලෙසො
ච උපාදින්නො 433
එවමපි භික්ඛවෙ
අනුසඳනිත්තියපුග්ගලො
අනාරාධකො හොති 740
එවරූපං 443
එවරූපං නදීපාරං සීමං
සම්මන්නිතුං 781
එවරූපා කතිකා 799
එවරූපිං වාචං භාසිතා 212
එවරූපෙ 142
එවාවාරා 681
එසාහං 114
එසාහං භණෙත්‍ය 727
එසෙව ධම්මො යදි තාවදෙව 728
එසො එව ඛො ආවුසො
සෙඛෙය්‍යා 342
එසො වුච්චති යො පන 169
එසො සංවාසෙ නාම 186
එසො ගීතෙ නාම
අකෙකාසෙ 538
එති අනාදරියං භිංසා 963
එති භන්තෙ සරං ගම්සාම 449
එති භික්ඛු 170
එතිස්සාභත්තවාදිනො 449
එළකලොමං ඒළ සෙය්‍යා 966

පිටුඅංකා.

ඔකප්පණෙය්‍යෙහි 820
ඔකාසං කාරෙත්‍වාන 980
ඔකාසකම්මං වොදානත්ථාය 1012
ඔකාසෙ 862
ඔකිණ්ණවිකිණ්ණෙ 515
ඔකිරිණ්ණේ 363
ඔකිරියති 837
ඔකිලිනී 363
ඔකිත්තවචක්ඛු 449, 662
ඔකිපිත්‍වා 547
ඔගණෙත 749
ඔගාහෙත්‍වා මාරෙන්ති 807
ඔගාහං උත්තරන්තානං 364
ඔගුණ්ඨිතසීසස්ස 666
ඔගුණ්ඨිතො 663
ඔගුම්බියං 808
ඔගුම්බෙත්‍වා උල්ලිත්තා
වලිත්තං කාතුං 892
ඔවරකො 264
ඔවරිත්‍වා 264
ඔස්වනිස්සාය 593
ඔසදිතං 538
ඔඩ්ඩී 159
ඔණිරක්ඛෙ නාම ආහටං
භණ්ඩං ගොපෙන්තා 264
ඔතමසිකා 1024
ඔතාපෙන්තා ගච්ඡන්ති 667
ඔතාරෙ 990
ඔතිණ්ණානොතිණ්ණං
ජානිතබ්බං 1009
ඔතිණ්ණා නාම
සාරත්තා අපෙක්ඛවා
පටිබද්ධචිත්තා 379
ඔත්ථරකං 893
ඔත්ථරිත්‍වා 349
ඔදකන්තිකං 153, 183
ඔදනීයඝරං 275
ඔදනෙන පුච්ඡන්ති 416
ඔදනො 605
ඔදපත්තකිනී 397

පිටුඅංකය.

ඔදිස්සං සත්තවිධං 521
ඔදිස්ස පඤ්ඤත්තෙසා හොති 596
ඔනීතපත්තපාණිං 137
ඔනොජනං 860
ඔනොජේථ 533
ඔපම්මං නිදස්සනත්ථාය 1012
ඔපුඤ්ඡාපෙත්වා 144
ඔපුඤ්ඡිත්වා 931
ඔහඤ්ඤාඔහඤ්ඤං 855
ඔහතවුම්බටා 397
ඔහාසන්තා තයෝ 1028
ඔහාසනත්ථි 952
ඔහාසෙය්‍යාති අජ්ඣා
වාරෙ වුච්චති 390
ඔහොගෙ කායබන්ධනං
කාතබ්බං 731
ඔමට්ඨං 230
ඔමද්දිත්වා 803
ඔමසනති 537
ඔමූඛකං 806
ඔමූඛෙකා 666
ඔරකෝ 653
ඔරමත්තකං 882
ඔරෙන වෙ ඡන්නං වස්සානං 495
ඔලඹනාය 381
ඔලම්බකෝ 243
ඔලම්බෙතෙනා නීවාසෙති
ආපත්ති දුක්කටස්ස 661
ඔලීනවිලීනානි 515
ඔලොකෙනති 953
ඔවටෝ 586
ඔවට්ටිකං 888
ඔවට්ටිකරණමත්තෙන 823
ඔවට්ටිකා 837
ඔවට්ටෙය්‍යකරණමත්තෙන 823
ඔවට්ඨං හොති 564
ඔවරකා 471
ඔවාදං අනියාදෙත්වා 587

පිටුඅංකය.

ඔවාදං ඨපෙතබ්බං 952
ඔවාදඤ 702
ඔසරකෝ 901
ඔසාරණං තං වුත්තස්ස
ජානතුනෝ 856
ඔසාරණා 851, 1045, 1051
ඔසාරණීයං පඤ්ඤත්තං 1054
ඔසාරෙතබ්බා 580
ඔසාරෙන්තං ඔපාතෙති 542
ඔසාරෙ පච්චාචිකඛණා 965
ඔසාරෙති අය්‍යාති
වුච්චමානෝ ඔසාරෙති 587
ඔහාය 772
ඔහීය්‍යකෝ 478

කං ආරබහ 958
කංසනීලං 638
කංසපත්ථරිකා 895
කංසමයෝ 890
කං කාලං පවිසිතබ්බං
කං කාලං නික්ඛමිතබ්බං 944
කකුධ හණ්ඩානි 43
කක්කසලෝමං 392
කක්කළත්තාය, වාළත්තාය 883
කඛඩා වපයන්ති 716
කච්චිස්ථ පරිසුද්ධා 1366
කච්චි නෝ ඝරං 150, 367
කච්චි නෝ සා 572
කච්චි පන වෝ භික්ඛවෙ භූතං 548
කච්චි භික්ඛවෙ ඛමනීයං 343
කච්චි යාපනීයං 343
කච්ඡපං 238
කඤ්චුකා 841
කටවඩ්ඪි පරිස්සාවනං 892
කටහණ්ඩං 498
කටසිං 956
කටාහං 913
කටිහාරෝ 243

පිටුඅංකය.

කට්ටකාතනං 642
කටිසුත්තකං 888
කට්ඨං වා ලතං වා 224
කට්ඨිස්සං 807
කඨලා 550
කඨිනං සඤ්ඤති 364
කඨිනං 892, 972
කඨිනං ජානිතබ්බං 1017
කඨිනං තපපඛොති 892
කඨිනරජ්ජුං 892
කඨිනා ඵාසුපස්සයං 963
කඨිනුද්ධාරං න දස්සනති 695
කණාජකං 416
කණසුත්තකං 888
කණඩරවජ්ජිත්‍යෝ 766
කණඩුපටිච්ඡාදි
අනුඤ්ඤතා හොති 657
කණ්ඩුඡකං 837
කණ්ඩුඡකරණමත්තෙන 823
කණණකිතානි 469
කණණකිතා හොනති 892
කණණවජ්ජිත්‍යෝ 766
කණණනාසවජ්ජිත්‍යෝ 766
කණඤකමේමා 1014
කණඤා 806
කණ්ඩුත්තරං 808
කණඤසපපස්ස 153
කතං කරණීයං 111
කතකං 394
කතකඤ්ච කුමහකාරිකඤ්ච 897
කතකම්මා 478
කතකල්‍යාණෝ 312
කතකුසලෝ 312
කතවිවරං 991
කතභිරුත්තාණෝ 312
කතමෙ තෙ කිලෙසා පහීණා 349
කතමේ ධම්මෙ 791

පිටුඅංකය.

කතමං අධිකරණං 960
කතමෙ ධම්මා අනන්තර
පච්චයෙන පච්චයෝ 1015
කතමෙන ච්ඡං ගුම්බි විහාරෙන 956
කතමෙසං ච්ඡං ධම්මානං ලාභී 349
කතමෙසානං 124
කතස්ස වා පතිවයෝ 413
කතාකතං 1014
කතාකතං ජානිතුං 670
කතාකතාය 949
කතාපත්තිවාරෝ 960
කති අගාරවා 968
කති ආපත්තියෝ 968
කති ආපත්තියෝ කායිකා 1026
කති ආපත්තිසමුට්ඨානානි 968
කති උකෙඛාටා 1002
කතිකා 799
කතිකාය 844
කති ඡේදනකානි 998
කතිපාහං 141
කති සතං රතනිසතං
-පෙ- ඡාදයිත්වාන 1033
කති විපත්තියෝ 709
කතිගිපි ත්‍යායං 507
කතිගිපි ම්‍යායං 507
කතීහි නු ඛො භනෙත 1017
කතෙන කතං 504
කතෙපි ඔකාසෙ
පුග්ගලං තුලයිත්වා 790
කතෝ හොති න පුන
පටිඤ්ඤාගපෙතබ්බෝ 811
කත්තරසුපෙ 826
කත්තරිකාය 895
කත්තිකවොරකා 531
කත්තිකතෙමාසිකපුණ්ණමං 530
කත්ථ තෙ අධිගතං 349

පිටුඅංකා.

කත්ථ පඤ්ඤත්තං 958
කත්ථ පටික්කිත්තං 957
කත්වා 523
කථං 79, 175
කථං එවං සාමිකස්ස දෙසි 390
කථං පහිණං 725
කථං භාවිතෝ ව භික්ඛවෙ ආනාපාන සතිසමාධි 292
කථං හි නාම 152
කථං හි නාම අය්‍යෝ උදයි තඛ්ඛණිකං 395
කථං හි නාම අස්සජි පුනබ්බසුකා 451
කථං හි නාම සො භික්ඛවෙ -පෙ- කුටිං කරිස්සති 207
කථං ව භික්ඛවෙ 175, 177, 740
කථං ව භික්ඛවෙ අපවක්ඛාතා 181
කථඤ්ච භික්ඛවෙ උභතං හොති කම්මතං 824
කථඤ්හි නාම තුමෙහ භික්ඛවෙ 548
කථාගං නසෙය්‍ය 637
කඩ්ඪතෙන තං බ්‍රාහ්මණං පබ්බාජෙමි උපසම්පාදෙමි 734
කථාහං හනෙය්‍ය රාහුල කුමාරං පබ්බාජෙමි 754
කථෙතවෙ 856
කදා ණත අධිගතං 349
කදා තෙ මාතා පසීදිස්සති 390
කදාමොදකෙන 952
කනකිතසුත්තං 699
කපල්ලං 810
කපිඤ්ජරාදි 233
කපිසීසකං 893
කපං 678, 942
කපං සඤ්ඤමති 941

පිටුඅංකා.

කපපටෙය්‍ය 941
කපපරං උපාදාය 380
කපපාසිකං 526
කපපියං ආචික්ඛිතබ්බං සපපි වා 500
කපපියකාරකස්ස ආචික්ඛති 508
කපපියකාරකෙ 587
කබළාවලෙඡ්දකං 664
කම්මපථකා 807
කම්බලං 325
කම්බලපාවුරකා 807
කම්බලමද්දනමත්තෙන 823
කම්මං 862
කම්මං න කරියති 952
කම්මං න ජානාති 1019
කම්මං න පටිපස්සම්භෙතබ්බං 1018
කම්මං නික්කිපිතබ්බං 947
කම්මකාරී ව භරියා 397
කම්මඤ්ච අධිකරණඤ්ච 1014
කම්මඤ්ච තං කුපෙපය්‍ය වග්ගපවවයා 1037
කම්මඤ්ඤති 1020
කම්මදෙසා (ඛාදස) 1033
කම්මනියං හොති 372
කම්මනියෙ 102
කම්මපාදඤ්ඤති 1020
කම්මපථෙකා 850, 1045
කම්මලක්ඛණං 1052, 1053
කම්මලක්ඛණඤ්චව පඤ්චමං 1046
කම්මවාචා පරියොසානං 996
කම්මස්ස කරණං න ජානාති 1019
කම්මස්ස ක්‍රියා 1007
කම්මස්ස වත්ථුං න ජානාති 1019
කම්මස්ස වූපසමං න ජානාති 1019
කම්මාකම්මානි කරොන්ති 1024

පිටුඅංකය.
කම්මානං සඞ්ඝහා (තයෝ) 1028
කම්මානි 1039
කම්මාසං 971
කම්මිකා 643, 862
කමේමන 172, 1023
කමේමන ආපජ්ජති 981
කමේමන වා සලාක
ගාහෙන වා 976
කමේමන වුට්ඨානි 981
කායවිඤ්ඤයං 507
කායවිඤ්ඤයෙ කාය
විඤ්ඤයසඤ්ඤී 508
කරං වචෝ 856
කරකටකෝ 893
කරණං 1007
කරණදුක්කතකා 976
කරමරානීතෝ 261, 747
කරණවිපත්තිං 1017
කරළෙ කරළෙ 575
කරොති 765
කරොතෝ වා
කාරාපෙතෝ වා 406
කලාදකානිවාපෙ 413
කලහෝ 539
කලාබුකං 895
කලිම්බකං 892
කලිසාසනං ආරොපෙති 631
කල්‍යාණකම්මතං උපාදාය 484
කල්‍යාණභත්තිකෝ 416
කල්‍යාණවාක්කරණෝ 579, 897
කල්‍යාණවාචා 579
කල්‍යාණෙ 66
කල්ලං වචනාය 804
කසාවං 900
කසාහතෝ කතදණ්ඩකම්මෝ 745
කස්ස 386
කස්ස සම්පන්නං න මඤ්ඤාපං 619
කස්සාහං කොත භායාමි 393

පිටුඅංකය.
කසසිදං කම්මං 687
කහාපණෝ ලොහමාසකෝ 499

කාකවජ්ඣමානා 542
කාකවසසිතං 859
කාකුඩ්ඩපදකා 749
කාඡකා 829
කාකොරවසදිසං 604, 814
කාජෙහි ගාහාපෙත්වා 816
කාටකොටවිකාය වා 538
කාණමාතා 602
කාණෝ 769
කාදලිම්ගපවරපවත්තරණං 808
කාපොතිකා 635
කාමපරිළාහනං 151
කාමපාරිවරියා 393
කාමපිපාසානං 151
කාමභවෙ අසතතං 726
කාමවිතක්කකං 377
කාමවිතක්කානං 151
කාමසඤ්ඤානං පරිඤ්ඤා 151
කාමානං පහාණං අක්ඛාතං 151
කාමානං සමතික්කමෝ 719
කාමාසවා 111
කා මෙ දෙව මාතා 826
කාමෙ පරිභුඤ්ජාහෙතා 140
කායං ආමසති පරාමසති 381
කායං ඔතාපෙහෙතා 564
කායං ඵෙහෙතත්තාය 378
කායං පග්ගහෙත්වා 662
කායං විවරිත්වා 662
කායකම්මං චිත්තකම්මං 853
කායතෝ ච චිත්තතෝ ච
සම්භවතීති 960
කායදළ්හිබහුලා 415
කායදුච්චරිතං 83, 980
කායදුච්චරිතෙන 84, 108
කායපටිබද්ධං 392

පිටුඅංකය.

කායපටිබද්ධෙන 317, 384, 621
කායපටිබද්ධෙන කායං 671
කායමානසිකා කතා 962
කායවාචසිකානි 1027
කායවාචෑහි 792
කායවිවරණාදිසු 952
කායසංසග්ගාදි 1015
කායසංසග්ගං සමාපජ්ජෙය්‍ය 369
කායසංසග්ගං සාදියෙය්‍ය 671
කායසංසග්ගා 872
කායසමාචාරෝ 950
කායස්ස භෙදා 109
කායස්ස භෙදා -පෙ-
උපපජ්ජිස්සසි 312
කායිකං උපඝාතිකං 858
කායිකවාචසිකෝ 588, 979
කායිකවාචසිකෙන සංසට්ඨා 681
කායිකා 1032
කායිකානි 1038
කායිකෙන උපඝාතිකෙන 980
කායිකෙන දවෙන 858
කායිකෙන මිච්ඡාජීවෙන 980
කායිකෝ අනාචාරෝ 858, 979
කායිකෝ දවෝ 979
කායිකෝ මිච්ඡාජීවෝ 858
කායෙන 317, 683
කායෙන ආපජ්ජති 976, 981
කායෙන උට්ඨාති 976
කායෙන කායං ආමසති 671
කායෙන කායපටිබද්ධං 671
කායෙන පටිකෝසනා 973
කායෙන පටිජානාති 976
කායෙන වා කායපටිබද්ධෙන
වා නිස්සග්ගියෙන වා
දෙනති 621
කායෙන වාචාය වුට්ඨාති 979
කායෙන වායමති න ච
එස්සං පටිවිජානාති 385
කායෙන විකාරං කරොති 343

පිටුඅංකය.

කායෙන විඤ්ඤත්තිං 729, 792
කායෙන වුට්ඨාති 979, 981
කාලූරාදීනි 888
කායෝ වා දුග්ගන්ධෝ 810
කාරකෝ 1005
කාරණිකෝ 362
කාරයමානෙන 406
කාරාපෙති 765
කාරාපෙනති 402
කාරාපෙන්තෙන 406
කාරාභෙදකෝ 745
කාරුඤ්ඤතා 950
කාරුඤ්ඤං 331
කාලං කරොනති 953
කාලං විදිත්වා පුච්ඡනති 120
කාලං විනිනාමෙසුං 954
කාලඝතෙ 736, 840
කාලඤ්ඤූනං 810
කාලඤ්ඤූතං ධම්මං භණන්තෙහා 455
කාලඤ්ඤූතං සම්ඵප්පලාපෙතා 455
කාලවතො 791
කාලවිපන්නං 1007
කාලඤ්ඤෙව උට්ඨාය
උපාහනා ඔමුඤ්චිත්වා 730
කාලාගතං 856
කාලෙ ආපජ්ජති නො
ප්‍රුණෙහ 978
කාලෙ ආපජ්ජති නො
විකාලෙ 977 984
කාලෙ ආරොචිතෙ 564
කාලෙ කප්පති නො ප්‍රුණෙහ 978
කාලෙ වෙව ආපජ්ජති
ප්‍රුණෙහ ච 978
කාලෙ වෙව ආපජ්ජති
විකාලෙ ච 977, 984
කාලෙන 1008
කාලෙන කප්පියං 485
කාලෙන වක්ඛාමි 950
කාලෙපි ආදිස්ස දින්නං 474

පිටුඅංකා.

කාසායවත්ථවසනාය 579
කාසායානි 139
කාසාවතණ්හා -පෙ- නිරයං
තෙ උපපජ්ජරෙ 346
කාසාවවෝ 701

කිං ආපජ්ජසි 957
කිං එතං නිකඛවෙ 207
කිංකිණිකසදෙ, 206
කිංකිණිකා 207
කිංජාතිකං 1005
කිං තෙ අඤ්ඤං අවජිඤෙ 963
කිංනිදානා 1006
කිං පන තුමෙහා
ආවුසො ආයස්මන්තං
දබ්බං මල්ලපුත්තං
අනුසාසථාගිරයස්ස
අධිකරණස්ස 431
කිං පන මයං තං 140
කිංසමුට්ඨානං 1005
කිංසහාරං 1005
කිච්චං එකෙන 1000
කිච්චයතා කරණීයතා 884
කිච්චයනිදානං 1005
කිච්චාධිකරණං
උභොකොටෙනෙතා එකං 1002
කිච්චාධිකරණං කිච්චාධි
කරණස්ස තබ්භාගියං 432
කිංචි දෙසං ලෙසමත්තං
උපාදාය 433
කිණෙණන පූරෙතුං 892
කිතවසෙසෙව 346
කිත්තිසදෙ, 66
කින්ති තෙ අධිගතං 349
කින්ති නු ඛො 732
කින්ති සඩ්ඝස්ස වචනීයා 86
කිනෙත අධිගතං 349
කින්නු ඛො නාම 441

පිටුඅංකා.

කින්නු ඛො වඤ්ඣපඤාධිකා 796
කින්නු ඛො සො ආනන්ද
උදුක්ඛලඝදෙ, 120
කින්නු මෙ 178
කිපිල්ලිකාගණං 408
කිමඞ්ග පන මනුස්සභූතානං 405
කිම්පභවං 1005
කිම්පිමාය 812, 828
කිරපතීකො 600
කිරියතො සමුට්ඨිතා 973
කිරියවාදිතො 743
කිරියාකිරියතො 973
කිරියා මපෙඤ්ඣ 996, 1017
කිලඤ්ජවත්ථතං 665
කිලාසුනො අහෙසුං 124
කිලාසො 744
කිලිත්තකං පසිත්වා 201
කිසකොවදතො 726
කිසො අහොසි 150
කිසම්ං වත්ථුසම්ං 958
කිසම්ං විය 395, 479, 602
කිසම්ං සංසට්ඨා දෙව වධී 965
කිසම්ංචිදෙව අධිකරණෙ 681
කිස්ස ත්වං ඉධමාගතො 997
කිස්ස ඵාසු හොති 773
කිදිසා නාම තා
අය්‍යපුත්තා අවජ්‍රායො 146

කුකකුකතෙන 824
කුකකුච්චං උපදහති
ආපත්ති පාචිත්තියස්ස 651
කුකකුච්චපකතපණ්ණරසකං 794
කුකකුච්චපකතා 794
කුකකුච්චපකතානං
පටිසරණං හොති 649
කුකකුච්චං 149
කුකකුච්චධම්මකං විවරං දත්වා 963
කුකකුච්චායනතා 595

පිටුඅංකය

කුසකුවවාසිතබබං
න කුසකුවවාසයති 977
කුසකුටවත්ථාපකානං 86
කුසකුටවසසිතං 859
කුසකුටසමපාතෙ 591
කුසකුටසමපාදෙ 591
කුසකුටියා අණඩානි
අවසි වා දස වා දවාදස වා 86
කුසකුටියා සමමා
අධිසසිතානි 86
කුසකුසං මතතිකං 955
කුවජිපරිකනනෙතා 343
කුවිහතතං 937
කුවිවජුං සොධෙතවා 408
කුසාරියං 916
කුඩෙඩ 887
කුණී 769
කුණඩකමතතිකං 900
කුතො ව නං නිකඛු
ආගචඡසි 406, 450
කුතො තසස උළාරතතතා 379
කුතතකං 808
කුදසසු නාමාහං 343
කුදසසු නාමාහං -පෙ-
පරිකඛාරතතං 344
කුදාලො 916
කුදධා ආරාධකො හොති 1038
කුදධා ඡාරයෙඡා 1038
කුපිතො 420
කුපපං කරිසසාම් 895
කුමාරසස එතදහොසි 901
කුමාරිකාය වතතුං 395
කුමාරිහුතා 705
කුමාරිහුතා නිසෙසා 964
කුමහකාරකමෙම 206
කුමහකාරපුතෙතා 206
කුමහකාරිකා 897
කුමහථූනිකා 695
කුමහසෙථනකෙති 957

පිටුඅංකය.

කුමහිවජඣු 279
කුමමඡඡං පටිසෙවති 1010
කුමමාසං 143
කුමමාසො 606
කුරරඝරෙ 808
කුරුවිනදකසුතතනියා 888
කුලකුමාරියො 379
කුලදූසකො 452
කුලධිතරො 379
කුලපදෙසෙ 1011
කුලමවජරිනී 701
කුලසුණහා 379
කුලසස අවණණං 701
කුලානි ව තෙන දූවඨානි 454
කුළිතථිති 379
කුලුඛකපාදකං 901
කුලූපගො 393
කුලූපවෙජජය 729
කුලෙසු විසසසුපෙතවා
විසසසුපෙතවා භුඤජති 596
කුලලං හි ජනෙ පබනධති 813
කුලලකච්ඡාරෙන 956
කුසං සඩඩාමෙතවා
චිවරං අඡඡාහෙසි 271
කුසචිරං 196
කුසලවිතෙතා ආපජජති 977
කුසලවිතෙතා ආපජජති
-පෙ- වුචඨානි 1025
කුසලෙන බුදධිමතා කතං 1008
කුසාවහාරෙ 274
කුහිමපි නාම 835
කුහිඤචි 718
කුළීරපාදකො 565
කෙ ධාරෙනති 960
කෙනචි දෙව
කරණීයෙන 138, 805
කෙනචි පළිබුදධං හොති 567, 570
කෙනචි විහෙඨියමානො 650
කෙනාහතං 960

පිටඨ්ඨකා.

කෙවලපරිපුණ්ණං 78
කෙවලඤ්ඤ 715
කෙසකම්බලෝ 196
කෙසඤ්ඤමත්තකම්පි
අතික්කාමෙති 687
කෙසම්සඤ්ඤං 726
කෙසම්සඤ්ඤං ඔහාරෙත්වා 139
කෙහිචි වා අවිත්තානා 481

කෝ අතිණ්ණෙණ කං තාරෙති 289
කෝ ආපත්තෝ 561
කෝකනදෙ 665
කෝචජං 899
කෝවෙජන ඔසණ්ණතාති 888
කෝසඤ්ඣං කරොන්තානං 365
කෝටවිකා 538
කෝටිසන්ථරං සන්ථරාපෙසි 901
කෝඨ්ඨකං මාපෙසි 901
කෝඨ්ඨකම්මං 538
කෝඨ්ඨකෝ 893
කෝධනෝ 1023
කෝ නු ඛෝ ආවුසෝ
මෝග්ගල්ලාන හෙතු කෝ
පච්චයෝ සිතස්ස පාතු
කම්මාය 361
කෝ නු ඛෝ හනෙත හෙතු 124
කෝ පන හනෙත හෙතු 129
කෝලාහලං අකාසි 832
කෝසජ්ජඤ්ච 154
කෝසිකා සුද්ධදෙවභාගා
ජබ්බඤ්ඤාති නිසිදනං 964
කෝසෙය්‍යං 526, 807
කෝළිවිසෝ 805
කෝළුම්බෙපි ඤයෙපි 515
ක්‍යාහං 670
ක්‍යාහං කරිස්සාමි 654
ක්වාථං 449

පිටඨ්ඨකා.

ඛජ්ජකෙ 664
ඛණ්ඩෙ 769
ඛණ්ඩං චූළලා 902
ඛණ්ඩනිම්මතා 1044
ඛණ්ඩසිමා 842
ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං ඡෙදපෙත්වා 211
ඛතො උපහතින්ද්‍රියෝ 1010
ඛත්තියෝ දිවෙඨා හොති 433
ඛනති වා ඛනාපෙති වා 553
ඛණ්ඩාය ව මාතිකා 961
ඛණ්ඩාහාරෝ 243
ඛණ්ඩරජ්ජනං 835
ඛණ්ඩා 968
ඛමාපෙනති 952
ඛමාහතෝ 663
ඛරලොමං 392
ඛරාජිනං 642
ඛලු 66
ඛලිකාය 448
ඛල්ලකබද්ධා 806
ඛාදනත්‍ථාය තිස්සෝ 1031
ඛාදනෙනා 1025
ඛාදිස්සාමි භුඤ්ජිස්සාමීති
පතිඝණ්හාති 617
ඛාරිකාජං 726
ඛිඩ්ඩාධිපායෝ 372
ඛිත්තචිත්තෝ 182, 193
ඛිලජාතෝ 420
ඛීණකොලඤ්ඤෝ 759
ඛීණා ජාති 111
ඛීයති ආපත්ති පාචිත්තියස්ස 652
ඛීයනති 212, 563
ඛුංසෙති 390
ඛුජ්ජා 766
ඛුංසෙනති 537
ඛුංසෙතුකාමෝ වමෙතුකා
මෝ මඤ්චං
කත්තුකාමෝ 538

පිටුඅංකය.

බුද්ධකා 999
බුද්ධමධුං 122
බුද්ධානුබුද්ධකානි 955
බුද්ධානුබුද්ධකෙහි 649
බ්‍රහ්මපාවිකං 895
භෙතනං 176
භෙ 66
භෙමං 526

ගඩ්ගාමහියාය 807
ගවජ උදකං ආහරාහි 902
ගවජති වා 675
ගවජති වා ආපත්තිං
දුක්කටස්ස 224, 237
ගවජති ආපත්තිං දුක්කටස්ස 652
ගවජ තුවං 537
ගවජනත්ථාය වතසෙසා 1029
ගවජනෙතන 598
ගවජනෙතා වා 595
ගවජනෙතා විසංවාදෙති 400
ගවජනෙතා සම්පාදෙති 400
ගවජ හනෙත
ඉත්ථන්නාමං මාතු
රක්ඛිතං බ්‍රූහි: හොති
කිර ඉත්ථන්නාමස්ස
භරියා ධනඤ්ඤිතා 397
ගවෙජය්‍ය අධිගොජනං 1037
ගණං වා 677
ගණං විභඩ්ගං දුබ්බලං 963
ගණතො වා 475
ගණනා 538
ගණභොජනං 820
ගණමජ්ඣෙ 979
ගණවිකාලෙ සනාධිං 966
ගණසෙවව කපපති 978
ගණෙ ආපජ්ජති 978
ගණ්ඨිකා 995
ගණ්ඨිකාධානමෙතෙතන 919
ගණ්ඩා 743

පිටුඅංකය.

ගතපච්චාගතං 986
ගතිං න නාසෙන්තෙතා
සම්පරායිකං 1008
ගතිගතං 882
ගති මිගානං පවනං 1002
ගතෙන භුඤ්ජිතබ්බං 598
ගද්‍රබාබීපුබ්බස්ස 643
ගන්ධගන්ධිනී 547
ගන්ධබ්බහත්ථකෙන 888
ගන්ධවණ්ණකෙන 709
ගබ්භපාතං 334
ගබ්භමදනවඤ්ඣ 334
ගබ්භිනිඤ්ච පායනතිං වා 963
ගමනං න පටිජානාති 459
ගමනං පටිජානාති 457
ගමනෙ පටිපස්සද්ධෙ 603
ගම්මකො ආපජ්ජති තො
අවාසිකො 983
ගම්යභත්තං 936
ගම්භීරඤ්ච විසයෙ 728
ගරහති 390
ගරුකං 1042
ගරුකං ලහුකං වාපි 1001
ගරුකතො 344
ගරු කම්මං 580
ගරුකා 972
ගරුකා දෙව වුත්තා 1026
ගරුකාපත්ති 943
ගරුකො හොති 837
ගරුධම්මං 579
ගරුපාපුරණං 685
ගරුභණ්ඩානි
ගරුපරික්කාරානි 354
ගලගණ්ඩි 767
ගහණ ජූපනෙසු 381
ගහනනිසිතො 1015
ගහපති 815
ගහපති විවරං 830
ගහිතාගහිතං ජානාති 831

පිටුඅංකය.

ගහිතෙ වතතබබා 887
හගෙසිා 944

ගාමං වා 451
ගාමකාවාසං අගමාසි 839
ගාමකුටෝ 363
ගාමවෙථ 247
ගාමණිකෝ 478
ගාමධම්මං 153
ගාමධම්මෝ 183
ගාමනතරෙ ගාමනතරෙ 593
ගාමනතරෙ වතසෙසා 1026
ගාමපූජිතං 412
ගාමපොදවා 887
ගාමිකාසහසසානි 805
ගාමූපදවා 887
ගාමූපවාරෙ 214, 783
ගාමෙ ආපජජති නො අරඤඤ 984
ගාමෙ වෙව ආපජජති අරඤඤ ව 984
ගාමෝ 214, 555
ගාමෝ එකූපවාරෙ 470
ගාමොපි නිගමොපි නගරමපි ගාමෝ වෙව නිගමෝ ව 451
ගාරය්හං ආවුසො 658

ගිජඣාපි කාකාපි කුලලාපි 361
ගිමහානං පඨමෙ මාසෙ 291
ගිමෙහ ආපජජති 978
ගිරං නො ව පරෙ හණෙයය 1036
ගිරගගසමජජා 612
ගිරි 535
ගිලානං 985
ගිලානං පටිවෙදෙයය 826
ගිලානපචචයභාජනියං 938

පිටුඅංකය

ගිලානපචචයභෙසජජ පරිකඛාරෙ 393
ගිලානභතතං 936
ගිලානසමයෙ 597
ගිලානසස 660
ගිලානසස ගුළං 813
ගිලානසස ඡතතං 894
ගිලානසස පතිරූපං සෙයයං 903
ගිලානාතිරිතතං 611
ගිලානාය 692, 697, 770, 709
ගිලානුපට්ඨාකභතතමපි 936
ගිලානුපට්ඨාකානං දතුං 840
ගිලානෙන භික්ඛිතා ස උපාහනෙන 808,
ගිලානො 570, 837, 864
ගිලානො ආපජජති 979, 985
ගිලානො වෙව ආපජජති අගිලානො ව 979
ගිලානො වා න කථෙති 562
ගිහි අසසං 176
ගිහිගතාය 704
ගිහිබජො 859
ගිහිති මං ධාරෙහි 178, 180
ගිහිතං අනුක්කමපාය 1054
ගිහිතං බුද්ධසස අවණ්ණෙං 859
ගිහිපටිසංයුත්තං 883, 973
ගිහිපාරුතං න පාරුපිතබබං 896
ගිහීපි නං ගිහිසස 507
ගිහිභාවං පඤඤපයමානො 176
ගිහිලිඛෙන 196
ගිහී වා හොතුකාමො 351
ගිහිසංසග්ගෙහි 857
ගිහිසමාරමෙහා නාම සූනතකා වා හොනති පවාරිතා වා 594
ගීවෙය්‍යකං 836

පිටුඅංකය.

ගුණකං 895
ගුත්තං 808
ගුත්තත්ථාය 921
ගුත්තා 'ගුත්තං ව ජානෙය්‍ය 831
ගුහා 898
ගුළකභත්තං 938
ගුළාසවෝ 635
ගුළභකං 886

ගෙරුකෝ 810
ගොකණ්ටකභත්තා 808
ගොඝංසිකාය 892
ගොඝාතකෝ 362
ගොචරියාසනං 494
ගොචරෙ පුචජිතබ්බා 944
ගොණං 404
ගොණකෝ 807
ගොත්තරක්ඛිතා
ධම්මරක්ඛිතා 397
ගොත්තෙනාපි අනුඝාවෙතුං 771
ගොතිසාදිකා 815
ගොතිසාදිනිච්චෙය්‍ය 214
ගොපිතං 216
ගොපෙති 396
ගොලොමිකං 895
ගොසපි 515

ඝංසනෙනා නීහරති 228
ඝටිකා 893
ඝටිතාය 448
ඝරං 658
ඝරං සොධෙනතා 692
ඝරණී 647
ඝරතෝ නීහරිත්වා දෙනති 659
ඝරදිත්තකාඛාඩෝ 811
ඝරසුණ්‍යා 647
ඝාතො 121
ඝොරවිසස්ස 153

පිටුඅංකය.

චක්කභෙදය 437
චක්කමත්තානි 364
චක්කලිකං 898, 921
චක්කවට්ටකං 893
චක්කවාළසිමා 843
චක්ඛු 107
චක්ඛුභූතා වත භික්ඛවෙ
සාවකා විහරන්ති 361
චඞ්කමතිපි තිට්ඨතිපි 588
චණ්ඩා නිසෙධෙතබ්බා 1012
චතසෙසා නදීපාරපච්චයා 1027
චතසෙසා භික්ඛුසම්මුතියෝ 985
චතුකණ්ණකං 896
චතුක්කංසපරමං 685
චතුක්කභත්තං 938
චතුක්කභත්තං දෙති 416
චතුක්ඛත්තුං වොදෙත්වා 486
චතුක්ඛත්තුං පඤ්චක්ඛත්තුං
ඡක්ඛත්තුපරමං තුණ්හී
භූතෙන උද්දිස්ස ඨානබ්බං 486
චතුත්ථං 101
චතුත්ථෙ ආගතෙ 598
චතුත්ථෙ දිවසෙ
අත්ථඞ්ගතෙ සූරියෙ
අනුපසම්පන්නෙ නිපන්නෙ
භික්ඛු නිපජ්ජති ආපත්ති
පාචිත්තියස්ස 543
චතුත්ථෙ අනුඝාවෙති
සලාකං ගාහෙති 941
චතුත්ථෙ මහාවොරෙ 345
චතුද්දිසා 720
චතුන්නං අනාපත්ති 1033
චතුන්නං ථුල්ලච්චයං 1033
චතුන්නං දෙසනාය 1032
චතුන්නං විපත්තීනං 959
චතුපුරිසෙ රථෙ 634
චතුභාගං ඛාදනං 509
චතුමාසං නිසීදනෙන 893
චතුරඞ්ගුලං කණ්ණං
උස්සාදෙත්වා 731

පිටුඅංකය.

චතුරඞ්ගුලෝමකො 657
චතුරස්සකං 895
චතුරො ජනා සංවිධාය 1036
චතුවග්ගකරණෙඳව
භික්ඛවේ කම්මං භික්ඛුණී
චතුත්ථං 850
චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ 1053
චතුවීසතියා ආකාරෙහි 1017
චතුස්සු පාසාණකොසු 945
චතුහාකාරෙහි 356
චතුහි පඤ්චහි 790, 945
චතුහි පඤ්චහි දිට්ඨිහි 1021
චත්තාරි අධිකරණානි 427
චත්තාරි අනඤ්ඤ
පාවිත්තියානි 985
චත්තාරි අපලොකන
කම්මානි 1015
චත්තාරි කම්මානි 999, 1039, 1045
චත්තාරි ච කරණීයානි
ආවිකාතුං 772
චත්තාරි මහාවිකටානි 982
චත්තාරිසා චතුත්තරි 967
චත්තාරෙ ච පටිග්ගහෙ 1027
චත්තාරෙ නිස්සයෙ 735
චත්තාරෙ පත්තකල්ලා 985
චත්තාරෙ පාරාජිකා තීහි
සමූට්ඨානෙහි 1026
චත්තාරෙ පුබ්බකිච්චා 984
චත්තාරෙ පුරිසා සරහත්ථා 634
චත්තාරෙ සාමිකකංසා 982
චෙතෙන 522, 826
චෙතසා 356
චෙතනං 810
චෙතනගණ්ඨි උපජ්ජනා
හොති 890
චෙතොමණ්ඩලං 978
චෙතොවුට්ඨාරකං 664
චෙමෙපය්‍යකෙ 972
චෙමෙපය්‍යකෙ විනයවත්ථුස්මිං 957

පිටුඅංකය.

ඡම්මඛණ්ඩං 567, 893
ඡම්මඤ්චුතෙන 971
ඡම්මානි අත්ථරණානි 809
ඡරණං 70
ඡරණගිලානා 670
ඡලානති 891
ඡවිමානෙ උපපජ්ජමානෙ 107
ඡාවියා 997
ඡාතුද්දසිකා ව
පණ්ණරසිකා ව 800
ඡාතුද්දසිකො ව
පණ්ණරසිකො ව 788
ඡාතුද්දසෙ වා පණ්ණරසෙ වා 773
ඡාවනාධිප්පායො 1021
ඡාවලඝුණෙ 686
ඡිඩ්ඩුලකෙන 443
ඡිත්තං අභිනිඤ්ඤාමෙසිං 105, 110
ඡිත්තකම්මදනං 986
ඡිත්තරූපං 417
ඡිත්තසඤ්ඤාපෙපා 316
ඡිත්තාගාරං 698
ඡිත්‍රා 805
ඡිරධාතිකං 124
ඡිරපවිකා 726
ඡිරඡිරං ගච්ඡති 687
ඡිරෙන ගාමං පිණ්ඩාය
පවිසති 617
ඡිලිමිකා 567, 899
ඡිවරං 590, 638
ඡිවරං අනුබන්ධනා 965
ඡිවරං ආදාය 825
ඡිවරං ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං 485
ඡිවරං කාම ඤාතං ඡිවරානං 638
ඡිවරං පරිත්තං උපජ්ජති 733
ඡිවරං රජනෙන රත 596
ඡිවරකාරකෙ භික්ඛූ
හත්තෙන නිමන්තෙතබ්බා 596
ඡිවරකාරසමයො 597
ඡිවරච්ඡෙදාපත්තිං 483

පිටුඅංකය.

විවරධාරණං (දස) 1033
විවරනිදහකං 831
විවර පිණ්ඩපාත ගිලාන පච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරං 393
විවරභිසිං 836
විවරරජ්ජුයා 235
විවරවංසෙ 234
විවරවිචාරණමත්තෙන 823
විවරසඞ්කමනීයං 694
විවරසංයුත්තෙන 972
විවරාසා වා උපච්ඡින්නා 460
විවරෙ කසිරමානෙ 597
විවරෙ වා 849
විවරෙහි උබ්භණ්ඩිතෙ 836
වුණණං සන්නිපාතබ්බං 731
වුත්තෙණන 453
වුත්තෙණන වා මන්තිකාය වා 638
වුත්තෙණනාති 889
වුත්තො පරඤ්ඩා හරෙථා 1000
වුදිතකො 972
වුදිතකො පරිභාසෙහි තබ්බො 1012
වුද්ධස පරමනති වුච්චති 1832
වුද්ධස මූලානි 1006
වෙච්ච 312, 368
වෙතසො එකොදිභාවං 94
වෙතාපෙත්වා 684
වෙතියරුක්ඛං 412
වෙතියස්ස පරිණතං 534
වෙතියස්ස වා 533
වෙතෙති උපක්කමති වුච්චති 374
වෙතෙති න උපක්කමති වුච්චති 374
වෙතෙති න උපක්කමති 377
වෙලපත්තිකං 894
වොවපානං 817
වොදකො 973
වොදකො පරිභාසෙතබ්බා 1012
වොදකාය කො ආදි 1009

පිටුඅංකය.

වොදනා සාරණත්ථාය 1027, 1012
වොදයිත්වා 1037
වොදුපෙති 421
වොදෙති 421
වොරකථා 655
වොරකන්තාරෙ 340
වොරගාමණිකො 578
වොරඝාතකවත්ථු 364
වොරන්තරාය 789
වොරපච්චත්ථිකා 192
වොරා වත්තබ්බා මනුස්සා ඉධූපචරන්ති 659
වොරෙසි 223
වොරෙහි උපද්දුතං 283
වොරෙසි ගණ්ඨිභෙදකොසි 538
වොළකං 890
වොළපටාදි 953
වොළහිසි 900
වොළකෙන පළිවෙඨෙතුං 921

ඡ ආනිසංසා විනයධරෙ 990
ඡ ආපත්තියො 991
ඡ ආපත්තියො කායිකා 1026
ඡ ඉමානි භික්ඛවෙ කම්මානි අධම්මකම්මං 850
ඡකණෙන 835
ඡ කම්මානි 991
ඡ ඡෙදනකා 990, 998
ඡඩ්ඩනීයධම්මං 143
ඡඩ්ඩිතඛෙතෙන 690
ඡඩ්ඩිතපච්චයා 1029
ඡඩ්ඩෙති වා 231, 232
ඡඩ්ඩෙතුකාමා ගොති 143
ඡණෙසු 455
ඡත්තං යාචනඤ්ච සඞ්ඝාණිං 967
ඡත්තපාණි 665
ඡත්තිංස සම්මටඨානා 1007
ඡන්දඋජ්ජඝිකා දෙව 965

පිටුඅංකා

ඡඳකං 684
ඡඳගාමිතා 457
ඡඳගාමිනෝ 451
ඡඳදායකෝ 1005
ඡඳපාරිවාසියං 707
ඡඳවාසිනී 397
ඡඳසෝ ආරොපෙම 897
ඡඳු අනුවස්සා ච දෙව 964
ඡඳුගතිං ගවජති 831
ඡඳුගතිං ගවජනෙනා අධිකරණං උක්කාමෙති 1004
ඡඩ්ඩ 563
ඡන්නං විවරානං අඤ්ඤතරං 460
ඡන්නාමනිවස්සති 948, 1001
ඡන්නවත්ථු 859
ඡන්නස්ස 412
ඡන්නා 395
ඡපකස්ස 666
ඡපකි 666
ඡ පරමානි 990
ඡපඤ්ච වස්සිකං 919
ඡපඤ්චවාචාහි 547
ඡමාය වඩ්ඪමනෙනා 865
ඡමාය නිසිජ්ජා 666
ඡමා නීචාසනෙ ඨානං පවජතෝ උපපථෙන ච 965
ඡ මූලානි 1006
ඡමිතන්තං 146, 289
ඡ වාවසිකා 1026
ඡ සඩ්ඝාදිසෙසා 998
ඡ සපපටිකම්මා 1027
ඡ සාමීවියෝ 990
ඡහාකාරෙහි 268, 990
ඡාදෙතුකාමෝ ච හොති ඡාදෙති ච 870
ඡාදෙන්තස්ස ආපත්ති 1037
ඡාදෙන්තස්ස තිස්සෝ 1026
ඡාදෙනෙනා ආපජ්ජති 975

පිටුඅංකා.

ඡායානිමිත්තා 1044
ඡායා මෙත්ථඛා 771
ඡාරත්තං මානත්තං 867
ඡිජ්ජමානං පතති 234
ඡිද්දං 971
ඡිද්දං තස්මිං ඝරෙ නත්ථි 1036
ඡින්දති වා ඡෙදාපෙති වා 559
ඡින්දන්තස්ස ආපත්ති 1037
ඡින්දන්තස්ස තිස්සෝ 1029
ඡින්දනෙනා ආපජ්ජති 975
ඡින්දිත්වා පරිභුඤ්ජති 656
ඡින්නගඝානි 855
ඡින්නාසිසවත්ථු 200
ඡිනනිකා 390
ඡිනනිරියාපථෙ 769
ඡුපකං නාම ථුවඩ්ඪමත්තං 380
ඡුපිතමත්තවත්ථු 201
ඡෙජ්ජං 1033, 1037
ඡෙජ්ජං සියා මෙථුනධම්ම පවවයා 1038
ඡෙදනකං 656
ඡෙදනකෙ පාචිත්තියං 957
ඡෙදනමත්තෙන 823
ඡෙපපං 159

ජගති 982
ජඞ්ඝපෙසනිකෙන 453
ජඞ්ඝයාත්තකං 836
ජටිලකා 743
ජතුමට්ඨකෙ 687
ජතුමාසකෝ 499
ජනං උස්සාරෙත්වා 828
ජනං සඤ්ඤපෙස්සාම 434
ජනපදචාරිකං පක්කමිංසු 206
ජනපදසිමා 843
ජනපදෙ 412
ජනපදෙසු (මජ්ඣිමෙසු) ආපජ්ජති නෝ පවාරෙති මෙසු 984

පිටුඅංකය.

ජනපාසරපටිවිජ්ඣාදි 978
ජනපාසරපටිවිජ්ඣාදිසද්ද
උදකපටිවිජ්ඣාදිසද්ද 893
ජනපාසරවතෙන 948
ජනපාසරවන්තු 275, 378
ජනතුස්ස 809
ජම්බුපානං 817
ජරුදුබ්බලා 670
ජරුදුබ්බලෝ 769
ජලංව යසසා අට්ඨා 941
ජාතුමණ්ඩලං 392
ජාතකං 22
ජාතරූපරජතං 498
ජාතස්සරෝ 795
ජාතා ච පඨවී අජාතා
ච පඨවී 550
ජාතිතෝ වා 539
ජාතියාවනං 201
ජාතියා සත්තවසෙන
අරහත්තං සච්ඡිකතං 413
ජාතිලෙඛා නාම
ඛත්තියෝ දිට්ඨා හොති 433
ජානං 570, 612
ජානං සපජාණකං 575
ජානං සපජාණකං කම්මං 963
ජානතා 958
ජානන්ති පඤ්ඤත්තා 998
ජානන්තාපි තථාගතා 120
ජානන්තෝ සඤ්ඣානන්තෝ
වෙවච අභිවිතරිත්වා
විතික්කමෙ 312, 368
ජානාති 882
ජානාති නාම සාමං වා ජානාති 612
ජානාති නො 441
ජානාමහං එතෙ ධම්මෙ
පස්සාමහං එතෙ ධම්මෙ 349
ජාරත්තනෙ වාති ජායා
හවිස්සති ජාරත්තනෙ
වාති ජාරී හවිස්සති 396

පිටුඅංකය.

ජාරත්තනෙ 396
ජාලවාතපානං 898
ජිගුච්ඡනති 288
ජිගුච්ඡමානො 176
ජිණ්ණං 80
ජිතොසි 485
ජිතඤ්ඣසත්තෙන
බුද්ධඤ්ඣසත්තෙන 672
ජිම්හං පෙක්ඛති 1010
ජිවහානිච්ඣාරකං 664
ජිරති 814
ජිවඤ්ඣද්ධිතො 412
ජිවිතත්තාරයො 789
ජිවිතා වොරොපිතා 639
ජිවිතා වොරොපෙය්‍ය 313
ජිවිතින්ද්‍රියං උපච්ඡින්දති 640
ජිවිතින්ද්‍රියං උපච්ඡින්දති
උපරොධෙති සන්තතිං
විකොපෙති 313
ජිවිතෙ ආදීනවං දස්සෙති
මරණෙ වණ්ණං භාසති 316
ජුණ්ණෙ ආපජ්ජති
නො කාලෙ 978
ජුණ්ණෙ කපති නො කාලෙ 978
ජෙගුච්ඡං මෙ සපති 828
ජෙගුච්ඡී 84
ජෙට්ඨොතිස්ස භො
ගොතම වචනීයො 86
ජෙට්ඨා භවං ගොතමො
සෙට්ඨා භවං ගොතමො 112
ජොතිකෙපි 637

ඣානං 92, 95, 98
ඣානං විමෙඣඛං සමාධි
සමාපත්ති ඤාණදස්සනං
–පෙ– සුඤ්ඤාගාරෙ අභිරති 351
ඣානන්ති පඨමං ඣානං
දුතියං ඣානං 351

පිටුඅංකය.

ඛාපෙති වා 231
ඛායතෝ 715
ඛාසිතුඤ්ච විපස්සිතුං 898

ඤතතිං න ජානාති 1020
ඤතතිං න පරාමසති 1041
ඤතතිකපපනා 1028
ඤතතිකම්මං 884, 1039
ඤතතිකම්මං ඉමානි තව
ඨානානි ගච්ඡති 1052
ඤතතිවතුත්ථකම්මං 884
ඤතතිවතුත්ථකම්මං ඉමානි
සත්ත ඨානානි ගච්ඡති 1053
ඤතතිවතුත්ථේන 172, 579
ඤතතිතෝ කම්මා විපජ්ජනති 1042
ඤතතිදුක්කටං 225
ඤතතිදුතියකම්මං 884
ඤතතිදුතියකම්මං ඉමානි
සත්ත ඨානානි ගච්ඡති 1053
ඤතතියා අනුස්සාවණං 1020
ඤතතියා කරණං න
ජානාති 989, 1020
ඤතතියා කරණඤ්ච 1028, 1033
ඤතතියා දුක්කටං දවිහි
කම්මවාචාහි ථුල්ලච්චයා
පටිපජ්ජමානස්ස 439
ඤතතියා වූපසමං න
ජානාති 1020
ඤතතියා සමථං න ජානාති 1020
ඤණං 103
ඤතකානං 483, 484
ඤතකානං පවාරිතානං 481, 603
ඤතදුක්කටං 225
ඤතිදාසී 143
ඤතිබ්‍යසනෙන 160
ඤතීසාලෝහිතා දෙවතා 719

පිටුඅංකය.

ඨපනං ජානිතබ්බං 974
ඨපිතං හොති පාතිමොක්ඛං 949
ඨපෙත්වා කපපං 677
ඨපෙත්වා දිට්ඨාවිකම්මං
ඨපෙත්වා යෙ න තත්‍ථ
හොනති 884
ඨපෙත්වා ධඤ්ඤඵලරසං 818
ඨපෙත්වා මධුකපුප්ඵරසං 817
ඨපෙත්වා සාගරං 954
ඨානං ඛුඤ්ජති 486
ඨානසෝ අනන්තරධාපෙත්වා 291
ඨානසෝ අනන්තරධාපෙති
වූපසමෙති 292
ඨානා චාවෙති 241
ඨානා චාවෙති ආපත්තිං
පාරාජිකස්ස 227
ඨානා චාවෙය්‍ය 217
ඨානාරහෙන 172
ඨිතං සාදියති 187
ඨිතකොව ආසුමහි 497
ඨිතස්ස චාපි තත්තිකා 1029
ඨිතෙ 102

ඩංසා 642
ඩාකරසං 817

තං 106, 390
තං අතික්කාමයතෝ
නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං 461
තං අත්‍ථං 1015
තං උකඛිත්තකං භික්ඛුං
ඔසාරෙත්වා 855
තං කරණීයං නිරෙත්වා 140
තං කිස්ස හෙතු 153, 346
තං කුතත්‍ථ ලභා බහු
කිච්චා ඝරාවාසා 135
තං ඛණං තං ලයං තං
මුහුත්තං චිත්තවසෙන 426
තං ඛො පන 66

පිටුඅංකය.

තං වේ වොදෙති සුතෝ මයා 428
තං තං බ්‍යාහතං 997
තං තනියජඞ්ගානං
උපසම්පජ්ජ විහාසි 98
තං දෙසං 719
තං පටිදෙසෙම් 793
තං භික්ඛුං ආපත්තියා
අදස්සනෙ උක්ඛිපිංසු 852
තං භික්ඛුං එතදවොච 213
තං මඤ්ඤමානෝ 340
තං මඤ්ඤමානෝ අඤ්ඤං 321
තං යෙව භටපථං
යාචිස්සාමි 689
තං වා න සික්ඛිතුකාමෝ 637
තං වෝ 719
තං සරීරං උට්ඨහිත්වා 271
තක්ක තකපත්ති
තක්කපණ්ණියෝ 810
තක්කවත්ථු 341
තක්කසිලකා 827
තක්කරසස්ස 971
තගරාදීනි 810
තඤ්ච 997
තඞ්ඛණිකං 396
තචං 244
තචරජනං 835
තජ්ජනීයං 996
තජ්ජනීයකම්මාරහස්ස
නියස්සකම්මං කරොන්ති 858, 952
තඤ්ච ඛො අරඤ්ඤෙ
අපරිග්ගහිතං 212
තඤ්ච ඛො එතං
අබෙඛාභාරිකං 347
තඤ්ච පරිභොගපච්චයා 1039
තඤ්ච ඛො නො අසන්තං 135
තඤ්චෙ සඞ්ඝා නිස්සාරෙති 851
තඤ්චෙව උදානං භණති
අඤ්ඤඤ්ච බහුං බුද්ධවචනං 588

පිටුඅංකය.

තඤ්ඤෙව උපජ්ඣං
තමෙව උපසම්පදං 196
තඤ්ඤෙව විඤ්ඤපෙති 683
තට්ටිකං 567
තණ්හක්ඛයෝ විරාගෝ
නිරොධෝ 151
තතියං ආහිදෙසිවකා 144
තතියං 88
තතියෝ මහාවොරෝ 345
තතෝ අපරෙන
දූසිහොගෙන 395
තතෝ අපරෙන සම්මොහෙන 349
තතෝ අහං භගවා
ආගච්ඡාමි 450
තතෝ චීවරං සාදිතබ්බං 482
තතෝ වෙ උත්තරිං 575, 603
තතෝ වෙ උත්තරිං
නික්ඛිපෙය්‍ය සතියාපි
පච්චාසාය 475
තතෝ නිදානං 145
තතෝ නීහටං 812
තතෝ නිදානං භණ්ඩනං 949
තතොයං 144
තතෝ වා පාපිට්ඨතරා 861
තතෝ සම්මන්නති මෙඛගා 854
තතොහං භගවා ආගච්ඡාමි 406
තත්තකං අයඝනසිඛූපමං
අයොගුළං භුඤ්ජෙය්‍ය 347
තත්ථ 130, 487
තත්ථ ඉත්ථී ච නං භික්ඛුස්ස
කායෙන කායං 384
තත්ථ ගතං 1003
තත්ථ ගතං වූපසන්තං 1004
තත්ථ ගන්ත්වා තුණ්හීභූතෙන 486
තත්ථ ජාතකං 660
තත්ථ ජාතකං අධිකරණං
උපොසථෙන 1003
තත්ථ ජාතකං වූපසන්තං 1003

පිටුඅංකා.

තත්ථ තයා මොඝපුරිස
ගහිතං ඉධ මූකකං
තත්ථ මූකකං 912
තත්ථ දිබ්බෙහි 312
තත්ථ නාම නිං 151, 153
තත්ථ මෙත්තඤ්ඤේමා නාම 183
තත්ථ සබ්බේ සඞ්ඛා ඔසෑරෙති 851
තත්ථායසමන්තෙන පුච්ඡිම් 396
තත්රෙව 140
තත්රෙව අට්ඨාසි 531
තත්රෙව උජ්ඣිත්වා 831
තත්රෙව පක්කමති 792
තත්රෙව ප්රිපටි 271
තත්රෙව මුවච්ඡිතා පපතා 146
තත්ර 128, 173, 454
තත්ර වෙ 1018
තත්ර වෙ සෝ භික්ඛු 484, 529
තත්ර තුම්හෙ 969
තත්ර සුදං සාරිපුත්ත
හිංසඤකස්ස වනසණ්ඩස්ස
හිංසඤකතස්මිං හොති 128
තත්රස්ස 886
තත්රාපාසිං 105
තත්රායං සම්මාවත්තනා 730
තත්රිදං පමාණං 407
තත්රූපායාය 670, 741
තථා සඤ්ඤී 967
තථා අට්ඨඞ්ගතෙන 1022
තථාගතපවෙදිතං 344
තථාගතෝ වා 130
තථානෙදි අධිමිත්තං
රාහුලෙ 754
තථාරූපපචමයා 637
තථාරූපානං අරහතං 79
තථාහං භගවතා ධම්මං
දෙසිතං ආජානාමි 644
තථා හි පන භගෙන භගවා 290
තථෙව පඤ්හං 856
තදනන්තරා 800

පිටුඅංකා.

තදවසරි 137
තදහු ජාතා 379
තදහු පටිඤ්ඤාතං කාලෙ
කපපති 819
තදහු පවාරණාය ආපත්තිං 801
තදහුපපත්තෙ මූලච්ඡරෙ 475
තදහුපසම්පත්තෙනා 1005
තදයං 144
තදූගතෙන උපඤ්ඤාමිත්වා
අසුචිං මොචෙහි 367
තදුපිඤ්ඤව ඛ්යඤ්ඤානං 509
තදුගයෙ 372
තන්නිබ්බෙධා 850
තන්නෙත 529
තපසසී 84
තපපච්චයා 863
තමෝ 105
තයිදං හො ගොතම තථෙව 81
තයිදං හො ගොතම න
සම්පන්නමෙව 81
තයෝ අනුසඤ්ඤුතා 878
තයෝ කාමානං සඞ්ගහා 1028
තයෝ ගබ්භෙ 900
තයෝ ච අනරියපණ්ඩකෙ 1038
තයෝ මෙව ගිහිගතා 963
තයෝ පටිඤ්ඤා 978
තයෝ පත්තස්ස වණ්ණා 509
තයෝ පුග්ගලා න
උපසම්පාදෙතබ්බා 1028
තයෝ පුරිසෙ 1038
තයෝ භත්ථි පච්ඡිමං
භත්ථාණිකං 634
නලඤාතකෙ 687
නලමට්ඨඤ්ච සුද්ධිකා 962
නලසන්ථතිකං උගඝිරන්ති 651
නසමා ඤාතා විවරෙථ 1002
නසමා ධම්මෙ න වත්තාමි 667
නසමා න ගිවෙත් න හුතෙ
අරඤ්ඤේ 726

පිටුඅංකය.

තස්මා හි පණ්ඩිතෝ පොසෝ 898
තස්මිං සීතෝ 573
තස්මිං දෙසෙති 547
තස්මිං පිණ්ඩ ආගතෙ 409
තස්මිං යෙව පකෙඛ 842
තස්මිං වත්ථුස්මිං සම්මුඛා
නිඝමාතෝ 426
තස්මිං සිකඛති 174
තස්ස 158
තස්ස අවජානනෙතා 1015
තස්ස ඛනතියා තස්ස
රුච්යා තස්ස ආදයස්ස 741
තස්ස වතතාරෝ මාසෙ
පරිවාසෝ දාතබෙබෝ 740
තස්ස දිටඨියා 741
තස්ස භික්ඛුනෝ නිකඛමෙත 763
තස්ස පරිකඛාරං 572
තස්ස පාපිය්‍යසිකා
කම්මස්ස කරණා 883
තස්ස පාපිය්‍යසිකා
කම්මාරහස්ස 1010
තස්ස පාපිය්‍යසිකාය 1004
තස්ස මය්හං ආවුසෝ
එතදහොසි අච්ඡරියං
වත හෝ 361
තස්ස මෙ එවං ජානතෝ
එවං පස්සතෝ 111
තස්ස වචනෙන 484
තස්ස වණණාය පකඛාය
ඨිතා හොනති 440
තස්ස වා අදිනනං 639
තස්ස වා අවිස්සාසනෙතා 639
තස්ස සත්ථුනෝ 741
තස්සා පබබජිතෙ 954
තස්සා රත්තියා අච්චයෙන 136
තස්සෙව ආපත්තිනිකාය‍ස්ස 371
තස්සෙව කම්මස්ස
විපාකාවසෙසෙන 362
තස්සෙව චීවරානි යාව
කඨිනස්ස උබභාරාය 837

පිටුඅංකය.

තා ආපත්තියෝ භික්ඛුණිකං
සන්තිකෙ වුට්ඨාතුං 197
තාත න උස්සහාමි 145
තාදිනෝ 588
තානස්සු 86
තානි චීවරානි ආදාය
සාවත්ථිං ගනත්වා 838
තානි පටිග්ගහෙත්වා 521
තානි වස්සානි 196
තානි සීලානි අඛණ්ඩානි
-පෙ- 971
තා පන වත්ථු 334
තාය ච අනත්තමනතාය 420
තාය ච අනභිරද්ධියා 420
තාසං වෙලායං 715
තාලවණ්ටෙ දිවත්ථුනි 398
තාලවණ්ටං 894
තාලවණ්ටකං 896
තාලවත්ථුසමූපමා 999
තාලාවත්ථුකතා 82
තාවකාලිකවිතෙතා 281
තාවකාලිකෙ 269
තාවකාලිකෙ අනාපත්ති 281
තාවකාලිකෝ අහං භගවා 281
තාවතිඝං 454
තාවදෙව 771
තාවදෙව උපොසථෝ 855
තාසෙසි මං සෙලං යාව
මාතෝ 405
තාහි ආපත්තීහි අනාපත්ති 197

තිංසඤව 999
තිකොටිපරිසුද්ධං 435
තිගුණා 806
තිචීවරං 458
තිචීවරෙන 470
තිචීවරෙන අවජ්ජාදෙසි 137
තිට්ඨති වා 697

පිටුඅංකය.

තිටෙය්‍ය 438
තිණං 917
තිණං වා 247
තිණකට්ඨපණ්ණසටං 441
තිණකුටියෝ භින්දිත්වා 206
තිණකුටිකාය 411
තිණකුටියෝ කරිත්වා 205
තිණඝට කට්ඨං ච
ගොමයඤ්ච සංකඩ්ඪිත්වා තං
කුටිකං පවි 206
තිණඡදනපකං 515
තිණපාදුකා 807
තිණභිසි 900
තිණවත්ථාරකං
ඨකොටෙති 1004
තිණවත්ථාරකෙන
වූපසමෙය්‍ය 883
තිණවත්ථූනි 279
තිණවත්ථූසු 282
තිණසන්ථාරෝ 568
තිණුකූපමා 644
තිණණං භික්ඛවෙ භික්ඛූනං 857
තිණණ්ණානං එකවාචිකා 1029
තිණණමඤ්ඤතරං යානං 1000
තිණණමෙව වස්සානං
අවවයෙන 808
තිණණා මෙධාවිනෝ ජනා 813
තිත්තිරජාතිකා 806
තිත්තියධජෝ 859
තිත්තියපක්කන්තකෝ 762
තිත්තියවත්තානි 992
තිත්තියසාවකොති
මං ධාරෙහි 181
තිත්තියෙ අතිත්තියඤ්ඤී 631
තිත්තියොති මං ධාරෙහි 181
තිපුරිසෝ අස්සෝ 634
තිබ්බානං 642
තියොජනං පාතෙති 497
තියොජනපරමං 780

පිටුඅංකය.

තිරච්ඡානකථං 576, 655
තිරච්ඡානගතපරිඤ්ඤෙ 270
තිරච්ඡානගතවත්ථු 389
තිරච්ඡානගතස්ස 181
තිරච්ඡානගතෘයපි 184
තිරච්ඡානගතො භික්ඛවෙ 763
තිරච්ඡානවිජ්ජා දෙව 967
තිරියං 407
තිරියං තරණෘය 593
තිරීටං 841
තීරොකරණීයං 144
තිරොකඩ්ඩා 454
තිරොගාමෙ 395
තිලඝඨුළිකා 858
තිවස්සානතරෙන 912
තිසිත්තියෝ මෙථුනං
තං නාසෙවෙ 1038
තිස්සෝ 173, 971 987
තිස්සෝ ඉත්තියෝ 186
තිස්සෝ පටිච්ඡාදියෝ 893
තිස්සෝ විජ්ජා 352
තිණී උපලඝඨානි 829
තිණී තාලානි 898
තිණී ධම්මිකානි දානානි 993
තිහඞ්ගෙහි සමන්නාගතස්ස
භික්ඛුනෝ විනයෝ 980
තීහාකාරෙහි වතූහි
පඤ්චහි ඡහි සත්තහා
කාරෙහි 354
තීහාකාරෙහි
දිට්ඨෙ ධම්මනිබ්බානං 536
තීහි ඨානෙහි සොභති 1031
තීහි සත්තාහෙහි 828
තීහි සමථෙහි 999
තීහි සරණගමනෙහි
උපසම්පන්නා 171
තුඞ්ගභාරෙ 835
තුච්ඡං මුසා විලපිං 351
තුච්ඡකං මයා භණිතං 351

පිටුඅංකය.

තුට්ඨස්ස 719
තුණ්හී අහොසි 141
තුන්නං 837
තුම්බකටාහං 891
තුමෙහ ච ඛවත්ථ 763
තුමෙහා වදෙය්‍යං 441
තුමෙහාහි ආනන්ද
සපපරිසෙහි විජිතං,
පවජිමා ජනතා සාලි
මංසොදනං අතිමඤ්ඤදිස්සති 121
තුය්හෙව භික්ඛු තානි චීවරානි 837
තුලයිත්වා 833
තුවටං චිත්තං සමාධියති 995
තුවටෙටනකි 447
තුවටෙටය්‍යුං 696
තූලං 899
තූලපුණ්ණිකා 806
තූලිකා 807
තූලෝනදධිං 656
තෙ 670
තෙ අපරෙන සමයෙන 149
තෙ ඉමෙහි අට්ඨාරසහි
වත්ථූහි අපකාසනානි 944
තෙකටුලා 283
තෙ කුලිත්තිනං 445
තෙචත්තාලීස සමාවත්තනා 1032
තෙ වෙ භික්ඛවෙ -පෙ-
තථා කරොනතු 804
තෙජසා තෙජං 635, 725
තෙජොධාතුං සමාපජ්ජිත්වා
තෙනෙවාලොකෙන 415
තෙ තං බ්‍රහ්මචරියං 127
තෙ තස්ස ධම්මං දෙසෙනති
-පෙ-පරිනිබ්බායති අනාසවා 898
තෙ'ධ බහූ භික්ඛු 649
තෙ'ධ භික්ඛු 796
තෙ දූරතෙ ඉද්ධියා
ආනෙත්වා පාසාදෙ ඨපෙසි 283

පිටුඅංකය.

තෙන දිට්ඨෙන තෙන
සුතෙන තාය පරිසඛ්කාය 949
තෙන 186, 854
තෙන කතිකං කත්වා 830
තෙන කුටිකාරකෙන 408
තෙන ඛො පන සමයෙන 719
තෙන ඛො පන
සමයෙන උත්තරා
පථකා අස්සවාණිජා
-පෙ- අස්සොසි ඛො
භගවා උදුක්ඛලසද්දං 117
තෙන ඛො පන සමයෙන
එකසට්ඨි ලොකෙ
අරහන්තා හොනති 722
තෙන ඛො පන
සමයෙන ඡ ලොකෙ
අරහන්තා හොනති 721
තෙන ඛො පන සමයෙන
භගවතා භික්ඛූනං තිචීවරං
අනුඤ්ඤාතං හොති 458
තෙන ඛො පන සමයෙන
වෙරඤ්ජා දුබ්භික්ඛා හොති 116
තෙන ඛො පන සමයෙන
වෙසාලියා අවිදූරෙ 138
තෙන ච කොපෙන 420
තෙන චත්තමනො අහූ 537
තෙන ච දොසෙන 420
තෙන ච සො සාදිතබ්බා 863
තෙ න ජානනති අත්ථසෙඤ්ඣ
ආගන්තුකා 795
තෙ න ජානනති අත්ථසෙඤ්ඣ
ආවාසිකා 795
තෙ න ජානිංසු 798
තෙන භගවතා 958
තෙන මුහුත්තෙන 144
තෙන වුච්චති සික්ඛා
සාජීවසමාපත්තො 174
තෙන සමයෙන බුද්ධා භගවා 62

පිටුඅංකා.

තෙන සමයෙන
බුද්ධො භගවා උරුවෙලායං
විහරති නජ්ජා තෙරසුප්පරාය
තීරෙ 713
තෙන සමයෙන බුද්ධා
භගවා වෙසාලියං විහරති
ගොතමකෙ චෙතියෙ 458
තෙන සමයෙන බුද්ධා
භගවා වෙසාලියං විහරති
-පෙ- ගිහීනං කම්මන්තානං
අධිට්ඨෙම 343
තෙන සමයෙන
බුද්ධො භගවා
සාවත්ථියං විහරති
ජෙතවනෙ අනාථ
පිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ
තෙන ඛො පන සම
යෙන ආයස්මා සෙය්ය
සකො අනභිරතො
බ්‍රහ්මචරියං චරති 367
තෙන හා' නාහ 290
තෙන හි 145, 155
තෙන හි තාත සුදින්න
බීජනම්පි දෙහි 146
තෙන හි ත්වං දබ්බ
සඞ්ඝස්ස සෙනාසනඤ්ච
පඤ්ඤපෙහි හත්ථානි
ච උද්දිස 415
තෙන හි ත්වං සාරිපුත්ත
රාහුලකුමාරං පබ්බාජෙහි 753
තෙන හි භණෙ 828
තෙන හි භික්ඛවෙ
පවිස්සහෙත්වා භික්ඛිපථ 632
තෙන හි භික්ඛවෙ මෙත්තියං
භික්ඛුණිං නාසෙථ 418
තෙන හි වධූ 146
තෙන හි වෙ 725
තෙනෙතං ඉති වුච්චති 1000
තෙපඤ්ඤා ච සෙඛියා 962

පිටුඅංකා.

තෙ පහාරසමුච්චිතා රොදන්ති 651
තෙ භික්ඛූ 311, 333
තෙ භික්ඛූ අවජිනිංසු 479
තෙ භික්ඛූ මෙත්තිය
භූමජකෙ භික්ඛූ
අනුයුඤ්ජිංසු 430
තෙ මයං ඉමෙහි පඤ්චහි
වත්ථූහි සමාදය වත්තාම 437
තෙලං මධූ ඵාණිතං 1037
තෙ ලභන්ති 772
තෙවීසති සඞ්ඝාදිසෙසා 999
තෙසං අන්නං ව 898
තෙසං ව යො නිරොධො 728
තෙ සංවිභජිත්වා 804
තෙසම්පි හොන්ති සඞ්ඝති 854
තෙසං බුද්ධානං 126
තෙසං මයා සඞ්ඛාය භාසිතං 212
තෙසං මූඨස්සතීනං
අසම්පජානානං නිදං
ඔක්කමන්තානං 368
තෙසං හෙතුං
තථාගතො ආහ 728
තෙ සඞ්ඝෙන පබ්බාජනීය
කම්මකතා 451
තෙ සඤ්චිච්ච දූරෙ අපදිසන්ති 415
තෙසඤ්ඤෙව ධම්මානං 1017
තෙ සඞ්ඝ උපට්ඨාන
සලාකං සන්නිපාතෙත්වා 290
තෙහි අස්සමණ්ඩලිකාපු
භික්ඛූනං පඤ්චපඤ්චුලකං
පඤ්ඤත්තං හොති 117
තෙහි ආකාරෙහි තෙහි
ලිඞ්ගෙහි තෙහි නිමිත්තෙහි 181
තෙහි තාහි කතා හොති 727
තෙහි යිහි සඞ්ඝණාති 345
තෙහි වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛූහි
පවාරියමානෙ 804
තෙහි සද්ධිං 793

පිටුඅංකය.

තිං 153
තිං බොසි 140
තිණෙසඳව සරාවාසපෙත උපජාන 640

ථකෙනෙතා 379
ථමෙහ 887
ථලෙ නිකඛිත්තං 232
ථාලිපාකෙ 142

ථුල්ලවචයං 997, 1033 1037
ථුල්ලවචයගාමී 1021
ථුල්ලකවත්ථු වා ආඛාඩො 657
ථුල්ලකුමාරිකා 740
ථුල්ලවජ්ජං 883
ථුල්ලවජ්ජා 973
ථූපචිවරං 985
ථූපතො 664
ථූපිකතං පිණ්ඩපාතං පතිගණ්හාති ආපත්ති දුක්කටස්ස 663
දෙය්‍යවිතෙතා 259, 1037
දෙය්‍යවිතෙතා අවහරණ විතෙතා 217
දෙය්‍යවිතෙතා භූමිතො අඤ්ඤහෙසි 271
දෙය්‍යදෙසනා වොරිඤ්ච 962
දෙය්‍යසංවාසකො භික්ඛවෙ 759
දෙය්‍යසඞ්ඛාතං 217
දෙය්‍යසත්ථං උපසසුති 968
දෙය්‍යාය වො භික්ඛවෙ රථපිණ්ඩා භුතෙතා 346
දෙය්‍යාවහාරෙ 272
දෙරුඩිකං 790
දෙරෙ ආගම්ම උපජ්ඣානි 839
දෙරෙ ව පරිහාසති 1010
දෙරෙන භික්ඛුනා නවං භික්ඛුං ආණාපෙතුං 791

පිටුඅංකය.

දෙරෙ භික්ඛු වුට්ඨාපෙති 570
දෙරෙභි භික්ඛුහි පඨම තරං සන්නිපතිතුං 783
දෙරෙ 621
දෙරෙ වත්තබ්බා 514
දෙරෙ වා 169
දෙවෙ 733
දොමෙති 390

දක්ඛා 395, 670, 818
දජ්ජා අහං 797
දණ්ඩං 460
දණ්ඩකඝිතං 892
දණ්ඩකථාලකං 838
දණ්ඩකම්මනාසනා 645
දණ්ඩපරිඝාවනං 892
දණ්ඩපාණිස්ස 665
දණ්ඩඝත්ථකං 892
දණ්ඩඝම්මුති 894
දදමානස්ස තිසෙසා 1027
දදෙය්‍ය 898
දන්නාකථං දුතබ්බං 730
දන්නාකාඝාවති 835
දන්නාපොනං 250
දන්නාපොනෙන වෙලකා 966
දන්නමයං 810
දබ්බා 417
දබ්බං මල්ලපුත්තං භික්ඛු උජ්ඣාපෙති 563
දමිකා 812
දවකම්‍යතා 538
දවා මෙ 887
දවාය 182, 534
දවො 665, 979
දස අක්ඛොඝවත්ථූනි 994
දස අත්ථවසෙ 996
දස අත්ථවසෙ පටිච්ච 155

පිටුඅංකා.

දස ආකාරා 994
දස ආඝාතවත්ථූනි 993
දස ආදීනවා රාජානෙත පුරපවෙසනෙ 994
දස ඉත්ථියෝ 396
දස චීවරධාරණා 994
දස දූතවත්ථූනි 994
දසධම්මවිදූ 727
දසන්නං දුක්කටං 1033
දස පංසුකූලානි 994
දසපදෙ 448
දස පුග්ගලා නාභිවාදෙතබ්බා 1033
දස මිච්ඡත්තා 994
දස රතනානි 994
දස රතිඤ්ඤා වසිත්වා මූවෙවය්‍ය පාරිවාසිකො 1033
දසවත්ථුකා මිච්ඡාදිට්ඨි 994
දස වරානි යාචිංසු 994
දසවස්සෝ ආපජ්ජති නො ඌනදසවස්සෝ 977
දසවාසෙ 727
දස විනීතවත්ථූනි 994
දසසතං රතනිසතං ආපත්තියෝ ඡාදයිත්වා 1033
දස සෙඛාසනානි 994
දසහඞ්ගෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු උබ්බාහිකාය සම්මන්නිතබ්බො 994
දසහි වූපෙතො 727
දසාහපරමතා ධාරෙතබ්බං 460
දසාහානාගතං අනිකඩ්ඪනතාය යදිදං 463
දසාහානාගතං 529
දස්සනං අගමාසි 204
දස්සනං හොති 79
දස්සනාය ගච්ඡති ආපත්ති දුක්කටස්ස 690, 698
දස්සනූපචාරං වා සවණූපචාරං වා විජහනත්ථාය 631

පිටුඅංකා.

දස්සනූපචාරං විජහිත්වා 684
දස්සාම කරිස්සාමාති වාචා භින්නා හොති 533
දස්සෙති අනුදස්සෙති 882
දහති වා දහාපෙති වා 553
දහරෝ යුවා 288
දළිකම්මං 837
දළිකම්මකරණමත්තෙන 823
දූනං 1052
දූනං දස්සාම 372
දූනපථානි 450
දූපෙති 631
දූපෙති න දෙති 658
දූඝං ආලිමෙපස්සං 341
දූරකස්ස බාහුං ආකොටෙසි 554
දූරුගහෙ ගණිකා 211
දූරුගොපාලක රජ්ජ සාටකවිත්‍රූනි 179
දූරුධිතලිකා 299
දූරුධිතලිකාවත්ථු 387
දූරුභණ්ඩං 18, 945
දූරුමාසකා 499
දූරූනං කිච්චා 271
දූසං උපට්ඨාපෙනති 953
දූසී ච 397
දිට්ඨං 420
දිට්ඨං දිට්ඨෙන 1009
දිට්ඨධම්මිකානං අකුසලානං 1054
දිට්ඨධම්මිකානං ආසවානං සංවරාය 156
දිට්ඨධම්මිකානං භයානං 1054
දිට්ඨධම්මිකානං වජ්ජානං සංවරාය 1054
දිට්ඨධම්මිකානං වෙරානං සංවරාය 1053
දිට්ඨධම්මෙ අත්ථෙ 805
දිට්ඨාවිකම්මං 883, 1018, 1020
දිට්ඨිගතං උපන්නං 645
දිට්ඨිමපි ආවීකාතුං 790

පිටුඅංකය.

දිට්ඨියා සුපටිවිද්ධා 577
දිට්ඨිවිපත්තිං 959
දිට්ඨිවිපන්නො 979
දිට්ඨා මයා 428
දින්නං 621
දින්නාදෙසඤ්ච
සමණබ්‍රාහ්මණානං
තිණකට්ඨාදකං
පරිභුඤ්ජන්තු 212
දින්නා සඞ්ඝස්ස ඉත්ථන්නා මය්හ
භික්ඛුනො සන්තිකා සම්මුති 495
දින්නා හොති පවාරණා 801
දිබ්බා 722
දිබ්බෙන චක්ඛුනා
විසුද්ධෙන අතික්කන්ත
මානුසකෙන සත්තෙ
පස්සාමි 107
දිවසභාගෙ ආචික්ඛිතබ්බා 772
දිවා ආපජ්ජති 975
දිවා පතිසල්ලීයනෙන 201
දිසාවානස්ස 138
දීඝං 1042
දීඝං වා අස්සසනෙන්තා 294
දීඝලොමං 392
දීපසීමා 843
දීපිවජ්ජාපො 808
දීපෙය්‍ය 438
දුක්කටං හොති 772
දුක්කටගාමී 1021
දුක්කටන්ති පවෙදෙන්ති 1001
දුක්කරං 177
දුක්ඛං හි කුසග්ගෙ නාගමාස්සදෙ 940
දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස 715
දුක්ඛක්ඛයාය 971
දුක්ඛවෙදනාසම්ඵස්ස 977
දුක්ඛහානිං 961
දුක්ඛාතං 642
දුග්ගතා 395

පිටුඅංකය.

දුග්ගති 110
දුග්ගතෙ 108
දුග්ගහිත තිරයෙන ච 963
දුග්ගහොති පවුක්කඛිත්තබ්බං 887
දුච්චරං න සුචරං 177
දුච්චරිතානි 980
දුච්චොලා 682
දුට්ඨගහණිකො 811
දුට්ඨබ්‍රාහ්මණවත්ථු 363
දුට්ඨුල්ලං 153, 183, 972
දුට්ඨුල්ලං අස්සකාමිතං 962
දුට්ඨුල්ලා නාම ආපත්ති 641
දුට්ඨුල්ලා නාම ආපත්ති
චත්තාරි පාරාජිකානි
තෙරස ච සඞ්ඝාදිසෙසා 549
දුට්ඨුල්ලා පඨමං ඛණෙ 963
දුට්ඨුල්ලාපත්ති 943
දුට්ඨෙ 460
දුට්ඨෙ දොසෙ 419
දුතියං 95
දුතියං ගහෙත්වා නිසිදිතබ්බං 580
දුතියං දාතුං 772
දුතියං වා පරියෙසති 675
දුතියඤ්ච ඛ්‍යානං
තතියඤ්ච ඛ්‍යානං 354
දුතියම්පි ඛො 515
දුතියම්පි යාචිතබ්බා 408
දුතියම්පි වත්තබ්බා
තතියම්පි වත්තබ්බා 485
දුතියස්ස ආරොචෙති 675
දුතියෙන උද්දෙසෙන 959
දුතියො මහාවොරො 345
දුප්පඤ්ඤ 739
දුප්පටිවිනොදයා 986
දුබ්බචජාතිකො 441
දුබ්බචො 441
දුබ්බණ්ණකරණං
ආදාතබ්බං 638
දුබ්බණ්ණා වෙ දෙසනිකා 966

පිටුඅංකා.

දුබ්බණ්ණ 108
දුබ්බලං වා කරොති 328
දුබ්බලීවරපුච්ඡාසය 695
දුබ්බල්‍යා 682
දුබ්බල්‍යාවිකම්මඤ්ච 175
දුබ්භාසිතං දුරුභට්ඨං 1001
දුබ්භික්ඛා 116
දුභරතාය -පෙ-
කොසජ්ජස්ස අවණ්ණං
භාසිත්වා 154
දුමාසිකං වා දුවඩ්ඩුලං වා 888
දුම්මඩ්ඪානං පුග්ගලානං
නිග්ගහාය 156
දුම්මන්‍යා 150
දුම්මෙධො 1010
දුරාසද 999
දුරූපච්ඡණ්ණ දුක්කටං 225
දුල්ලද්ධං වත මෙ 149, 289
දුවෙ ඨානානියකා 1026
දුවෙ වාචසිකා දිවා රත්තිං 1027
දුස්සංහරානි 406
දුස්සපටෙවන 953
දුස්සපල්ලත්ථිකාය 663
දුස්සවට්ටියං 953
දුස්සවෙණ්ණියා 953
දුස්සීලො අසඤ්ඤතො 347
දූතෙන 321, 864
දූතෙන උපසම්පද 954
දූතෙය්‍යං 342
දූතෙය්‍යකම්මෙසු අලං 856
දූතෙය්‍යඞ්ගානි (අට්ඨ) 1032
දූසෙසි 196
දූසෙසුං 591
දෙඩ්ඩුභකං 895
දෙති ආපත්ති
පාචිත්තියස්ස 631, 695
දෙති දාපෙති 688
දෙති වා පතිග්ගණ්හාති වා 645

දිටුඅංකා.

දෙථ මෙ 824
දෙථාවුසො හනථං 632
දෙසෙන්තා ආපජ්ජති 975
දෙවං 718
දෙවිගහදරුනි 211
දෙවතා අත්තමනා හොන්ති 987
දෙවතා රක්ඛන්ති 995
දෙවතාය සන්තිකෙ 182
දෙවදත්තොති මෙ සුතං 941
දෙවහාසිතො 541
දෙවමනුස්සානං 74
දෙවසිකං 773
දෙසනා 1053
දෙසනාගාමී 972
දෙසනාගාමිනියො 986
දෙසනාගාමිනියො පඤ්ච 1027
දෙසනාදිවසෙ 334
දෙසිතා ගණ්හූපගා 973
දෙසිතාය 1021
දෙසෙති 981
දෙසෙන්තා ආපජ්ජති 981
දෙසෙහි තං ආවුසො
දුක්කටං 955
දෙසො 431, 433
දෙහි මෙ 390
දෙවවස්ස කරණෙහි 441
දෙසාගතිං 833
දෙසාගතිං ගච්ඡති 831
දෙසාගතිං ගච්ඡන්තෙන
අධිකරණං උක්කොටෙති 1001
දෙසාරිතො 851

ඛඩ්ඩුලා දෙව 1028
ඛඩ්ඩුලා රාජි න හොති 514
ඛත්තියකඤ්ඤාහං වොදෙ
තබ්බා භාරෙතබ්බා 485
ඛත්තියජ්ජනස්ස පරියාගං 574

පිටුඅංකය.

අතනිපතනපුරෙ පටිඤ්ඤහෙත්වා 603
අයංඅයසමාපත්තිං 154, 183
අාදස කම්මදෙසා වුත්තා 1033
අාදස තහුතෙහි 726
අාදස පාවිදෙසනිකා 1032
අාදස පුරිසා ඝපේ 631
අාදස මූලානි 1006
අාරං 947
අාරං ඨකෙසි 271
අාරං සංවරිත්වා පතිසල්ලිසිතුං 201
අාරදූනසිඛණී ච 964
අාරඤ්ඤනායඤ 573
අාරමූලෙ වා 471
අාවිසති බුද්ධකා 998
ඒගුණං සඞ්ඛාපිං 836
ඒගුණා 806
ඒත්තනං ච්චරෙන 1029
ඒත්තනං මහානිරයානං අනන්තරිකාය අාගච්ඡති 364
ඒසු ච්නයෙසු 997
ඒහිකාරෙහි 121, 539
ඒහිතිකා 116
ඒහි අනියතෙහි අට්ඨ 998
ඒහි සඞ්ඝා නිජ්ජති 1028
ඒහි සමථෙහි 960
ඔ අත්ථවසෙ පටිච්ච 1053
ඔ අනුපඛුද්දත්තියො 959
ඔ අාපත්තියො 971
ඔ අාවසථෙන ච 966
ඔ ඉත්තියො 384
ඔ ඉත්තියො ඒත්තනං ඉත්තිනං 382
ඔ උපොසථා ඔ පවාරණා 999
ඔ එකානුසාවණෙ 771
ඔ කායිකා දිට්ඨා 1032
ඔ කායිකා රත්තිං 1032

පිටුඅංකය.

ඔ ච සද්ධා 965
ඔ තයො උපොසථෙ වාතුද්දසිකෙ කාතුං 804
ඔ තයො එකතො 598
ඔ තයො එකානුසාවණෙ කාතුං තඤ්ච බො එකෙන උපජ්ඣායෙන 771
ඔ තයො නිමන්තනෙ එකතො භුඤ්ජිති 601
ඔ තයො භණ්ඩිකෙ 685
ඔ තුලා අාදතබ්බා 494
ඔඩ්ඩෙ පඨමාපත්තිකා 1028
ඔඩ්ඩෙ දුට්ඨුල්ලවජ්ජාදනා 1026
ඔ ධම්මා පච්චාසිංසිතබ්බා 582
ඔ නිරුත්තිසතානි 997
ඔ පච්චයා 763
ඔ පසාඛෙ අාසනෙ වෙව 966
ඔපි ජාතියො 103
ඔ භාගා 494
ඔ මඤ්ඤෙ අධිට්ඨහිත්වා 574
ඔ මඤ්ඤෙ අාදිස්ස 390
ඔමා භික්ඛවෙ නිස්සාරණා 851
ඔමෙ භික්ඛවෙ කාසීනස්ස පළිබොධා 826
ඔ වස්සා සික්ඛා සඞ්ඝෙන 963
ඔ වාචිකං පවාරෙතුං 802
ඔ වාචිකා 720
ඔ විඤ්ඤා සාවිකා ච 964
ඔ වෙනයිකා 976
ඔ සංවාසභූමියො 1027
ඔ සමූට්ඨානිකා සඞ්ඛෙ සමා ඵලකලොමිකා 967

ඛජ්ජඞ්ගා 744
ඛජ්ජතා 397
ඛණ්ඩඤං නිමන්තිතා වෙව 967
ඛණ්ඩඤකරණං 472

පිටුඅංකා.

ධඤ්ඤඵලරසං 817
ධනං වා ලභති යසං වා
ලභති සඤ්ඤං වා ගවජ්ජති 323
ධනඤ්ඤකිතා 397
ධනඤ්ඤකිතෝ 261, 747
ධනිතං 1042
ධනුකෙන 448
ධනෙන කිණිත්වා වාසෙති 397
ධම්මනිසන්තිගතෙනා 150
ධම්මං අධමෙමානි දීපෙනති 942
ධම්මං චරතෙනා 244, 253
ධම්මං චරතෙනා පරජ්ජති 245
ධම්මං න ජානාති 1020
ධම්මං න පසසරෙ 667
ධම්මං පටිබාහති 1018
ධම්මං භාසනති 772
ධම්මං වා දෙසෙසසාම 121
ධම්මකමෙම 650
ධම්මකමෙම ධම්මකම්ම
සඤ්ඤී 439, 562, 563, 641
ධම්මකථං කථේත්වා 639
ධම්මකුසලෝ 1022
ධම්මගාරවෝ 969
ධම්මවක්ඛු 727
ධම්මවක්ඛුං උදපාදි 725
ධම්මවොදකවුදිතකා 973
ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝඤ්ච 114
ධම්මතෝ විවෙචෙතුං 739
ධම්මදෙසනසමුට්ඨානානි 968
ධම්මපදං 578
ධම්මපුරෙකඛාරසස 392
ධම්මපුරෙකඛාරාය 693
ධම්මපුරෙකඛාරෝ 538
ධම්මපි හණනි 529
ධම්මවාදීපුග්ගලං සඤ්ඤපෙනි 882
ධම්මවිනයෝ 979
ධම්මා 715
ධම්මානුලොමං න ජානාති 1020

පිටුඅංකා.

ධම්මා පාතුභවනති 616
ධම්මං කථං කත්වා 437, 820
ධම්මං කථං කත්වා භික්ඛු
ආමන්තෙසි 496
ධම්මිකං පටිසසවං ත
සචවාපෙති 859
ධම්මිකං සාමගගිං ත උපෙති 949
ධම්මිකා 991
ධම්මිකානං 652
ධම්මිකා පඤ්ඤත්තියෝ 993
ධම්මියා කථාය 136, 633, 830
ධම්මියමානෙ 853
ධම්මූපසංහිතෝ 541
ධමෙමන 672
ධමෙමන වග්ගං
පවාරණකම්මං 801
ධමෙමන වූපසම්මති 882
ධමෙමන සමග්ගං 801
ධමෙමන සමග්ගකම්මං 850
ධමෙමසු ව පුග්ගලෙසු ව 1012
ධමෙමා 330, 1009, 1011
ධමෙමා අරියෙහි වණ්ණිතෝ 667
ධමෙමා දෙසෙතබබෝ 574
ධාතී වා 703
ධාරයාමි 867
ධාරෙථ 687
ධාරෙනෙතා ආපජ්ජති 975
ධාවනතිපි 448
ධිරත්ථු තං ධනලාභං
යසලාභඤ්ච බ්‍රාහමණ 667
ධුතගුණෙ 142
ධුතඞ්ගවගෙගා 1021
ධුතා සලෙලඛවුතතිනො 437
ධුතතපවවත්තිකා 192
ධුතතා 395
ධුතතිකා 390
ධුරං නිකඛිපති 244
ධුරං නිකඛිත්තමතෙත 641,
672, 694, 698

පිටුඅංකය.

ධුරහත්තං 937
ධුවවොලා 391
ධුවපඤ්ඤත්තෙන 692
ධුවලොහිතා 391
ධුවසෙතු වා 781
ධූමකාලිකා 919
ධූමත්තත්තං 893
ධොතං නිස්සඟ්ගියං 476
ධොතපාදකං 894
ධොතපාදකා 921
ධොපනඤ්ච පටිග්ගහෝ 964
ධොවන මත්තෙන 823
ධොවාපෙති රජාපෙති 477
ධොවිතබ්බා 948

න අකාමා දාතබ්බා 795
න අකාමා දාතබ්බා 903
න අකාමා භාගං දාතුං 830
න අවිඤ්ඤාකාරණා 483
න අඤ්ඤං භීයෝ අමඤ්ඤරූං 854
න අඤ්ඤෝ කොචි පච්චයෝ හොති 631
න අත්ථකුසලෝ 1022
න අත්ථ පටිසම්භිදාපත්තෝ 1022
න අධිමත්තං පෙමං හොති 734
න අනුග්ගණ්හාපෙය්‍ය 704
න අරුණග්ගෙ ආපජ්ජති 975
න අලං කාතුං න අලං සංවිධාතුං 741
න අනලසෝ 741
න අසෙඛෙන 1022
න අසෙඛෙන සීලක්ඛන්ධෙන 739
න ආගමෝ 1011
න ආදිසි 455
න ආමිසං පටිග්ගහෙතබ්බං 486
න ආරඤ්ඤිකඞ්ගං 863
න ආවුසෝ සකකා පුථුජ්ජනෙන 359

පිටුඅංකය.

න ආවුසෝ සකකා යෙන වා තෙන වා අඩිවාසෙතුං 359
න ආසනෙ නිසීදිතබ්බං 486
න ආසාදෙතබ්බා 859
න උදකෙ 686
න උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡා එකවස්සා පක්කමිතා දූතබ්බා 733
න උපජ්ඣායස්ස හණ්ඩ මාතුස්ස අනන්තරාතරා කථා ඔපාතෙතබ්බා 730
න උපජ්ඣායෝ පුච්ඡිතබ්බෝ 1011
න උපට්ඨෙය්‍ය 705
න උපසම්පාදෙතබ්බං 738, 861
න උපෙති 1009
න උපපථෙන 668
න උල්ලිඛිතමත්තෙන 823
න උස්සහාමි 145, 177
න ඔකාසෝ 852
න කතමෙන සමථෙන 1006
න කායිකෙන පරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං 522
න කිස්මිඤ්චි පච්චෙකට්ඨානෙ 980
න කුක්කුච්චායිතබ්බං කුක්කුච්චායති 876
න කුම්මග්ගෙ සෙවිතබ්බා 1011
න කෙනචි වුච්චමානෝ 426
නකඛත්තපදානි 947
නඛපරිවිතෙ 560
න ඛමති 1018
න ඛෝ අහං ආවුසෝ අනභිරතෝ 150
න ඛෝ අහං භගිනී 146
න ඛෝ ඉදං ඔරකං භවිස්සති යථා ඉමෙ මනුස්සා සක්කච්චං භත්තං කරොන්ති 600

පිටුඅංකය.

න ඛො දණ්ඩ දණ්ඩා
එවං නිබ්බෙඨෙතුනි 417
න ඛො මෙතං පතිරූපං 554
න ඛො මේ හනෙය්‍ය
මනාපානි 496
නගරපරිඝඛාරඤානි 211
න ගිහිඩජෝ 859
න ගිහිපටිසංයුත්තා 973
නඤ්ඤා කාමං ඔවස්සාපෙති
ආපත්‍යා දුක්කටස්ස 524
න ච අවජ්ඣෙන ථෙවෙ
පක්කමිතබ්බං 733
න ච ආවමතසරාවකෙ 948
න ච ආසනා වුට්ඨාතබ්බං 1011
න ච ඨානාඨානකුසලෙන 1020
න ච නිස්සාය පුඤ්ඤං 1010
න ච පරපරිභාගිතං 269
න ච පුබ්බාපරකුසලෙන
හොති 1020
න ච භාසානුසන්ධිකුසලෙන 1018
න ච භික්ඛවෙ අත්තානං
පාතෙතබ්බං 333
න ච භික්ඛවෙ අපවාරණාය
පවාරෙතබ්බං අඤ්ඤත්‍ර
සඛ්‍යසාමග්ගියා 802
න ච භික්ඛවෙ
අපපටිවෙක්ඛිත්වා 332
න ච භික්ඛවෙ වුත්තෙන
වජ්ජෙමිති වත්තබ්බෙන 277
න ච භික්ඛවෙ සඛ
මතතිකාමයා කුටිකා
කාතබ්බා 207
න ච භික්ඛාදයිකාය 947
න ච යථා දිට්ඨියා ගණ්හාති 883
න ච සික්ඛාය ගාරවෙන 1010
න ච ලබ්භා ඉමෙසං
විනිබ්භුජිත්වා -පෙ- 1006
න වාවරෙ මේථුනං
බ්‍යඤ්ජනසම්ං 1038

පිටුඅංකය.

න වාමිසං හි නිස්සාය -පෙ-
යථා ධම්මෙ තථා කරෙ 1010
න විත්තරූපං 417
න විරටඨිතිකං අහොසි 128
න විරසෙව පකතතෙතා
අහොසි 828
න වෙතෙති න උපක්කමති
න භූවචනි, අනාපත්ති 377
න වෙව පජ්ඣායති න
මඛතු හොති 856
නවවං 889, 953
නවවනතියාපි ගාඨතති 448
නවවනතියාපි නවවතති 447
නවජ්ඣායති 897
න ඡාදෙතෙතා ආපජ්ජති 975
න ජිඤ්ඤෙතා ආපජ්ජති 975
න ජාති 1011
නටකා 695
නටා 695
නට්ඨං 460
න ඩිංතෙන නිසිත්තස්ස 668
න තං තස්ස භික්ඛුනො
කිඤ්චි අත්ථං අනුභොති 487
න තං යාවෙ 405
න තං විදූ 854
න තාව උදකං 947
න තාව තං ගණ්හුපගං
යාව න ඔත්ථං ගවජ්ඣති 809
න තාව ථෙරෙන
භූසාදිතබ්බං 946
න තාව සාරිපුත්ත
ඉධෙතෙවෙ 131
න තාහං සක්කොමි 728
න තිත්තියධජෝ 859
න තිබ්බවජ්ජෙතු හොති 741
න තෙන මඤ්ඤති 856
න තෙනානන්තරං ථූපෙ 1037
නත්ථි ඉමෙසං සාමඤ්ඤං 212

පිටුඅංකය.

නත්ථි වස්ස කිඤ්චි
උත්තරිං කරණීයං 413
න විං තාත සුදින්න
කිඤ්චි දුක්ඛස්ස ජානාසි 140
නවෙව 153
න වෙව ච ඛෝ අරහා
යථා අහං 726
න ථෙරෙ භික්ඛූ අනුපඛජ්ජ 947
න දක්ඛෝ හොති 741
න දන්තකට්ඨං
ඛාදන්තෙන 948
නදිං තරන්තෝ 783
නදියා වා භික්ඛවෙ 785
නදියා සම්භූදෙ ජාතස්සරෙ
සිමං සම්මන්නති 1044
නදියා පක්කමිතබ්බං 733
නදිනිමිත්තෙ 775
නදිපාරං 781
නදිපාරපච්චයා වතස්සෝ 1027
න දෙති න පටිගණ්හාති 1038
න ධම්මකුසලෝ 1022
න ධම්මගරහිනෝ න
සඞ්ඝගරහිනෝ අත්ත
ගරහිනෝ මයං 160
න ධම්මපටිසම්භිදප්පත්තෝ 1022
න ධම්මෝ හාසිතබ්බෝ 486
න ධාරෙන්තෝ ආපජ්ජති 975
න නිරුත්තිකුසලෝ 1022
න නිරුත්ති
පටිසම්භිදප්පත්තෝ 1022
න නිස්සයෝ දාතබ්බෝ 738, 861
නනු 150
නනු ආවුසෝ තථෙව
තං හොති 159
නනු ආවුසෝ භගවතා 150
නනු මයා මොඝපුරිස 152
න නෙත්තාරං වත්තන්ති 451
නන්දී වරති 364
න පච්චාගරති 399

පිටුඅංකය.

න පවෙච්ඡං 824
න පවජ්ජෝ ගවජ්ජෙත්ත 668
න පටිභාන
පටිසම්භිදප්පත්තෝ 1022
න පතිගණ්හන්තෝ ආපජ්ජති 975
න පතිගණ්හාති න
වීමංසති පච්චාගරති 399
න පතිගණ්හාති වීමංසති
පච්චාගරති 399
න පරිහොත්තෙන ආපජ්ජති 975
න පාපකං සුපිනං 945
න පියකම්මස්ස න
හෙදාධිප්පායස්ස 539
න පුච්ඡන්ති 795
න පුබ්බකුසලෝ
හොති න අපරකුසලෝ 989
න පුබ්බාපරකුසලෝ 1023
නප්පටිනිස්සජ්ජෙය්ය 438
න ඵරුසෙන කථෙත්ත 949
න බාලෝ කොචි මඤ්ඤථ 854
න බ්‍යඤ්ජනකුසලෝ 1022
න බ්‍යාහරෙ 965
න භගවන්තං සීතං අහොසි 836
න භගවා උස්සහති 812
න භික්ඛවෙ අකායබන්ධනෙන 896
න භික්ඛවෙ අඤ්ඤස්ස
පරිසා අපලාලෙතබ්බා 757
න භික්ඛවෙ අත්තනෝ
අඞ්ගජාතං 890
න භික්ඛවෙ අනනුඤ්ඤාතෝ
මාතාපිතූහි පුත්තෝ
පබ්බාජෙතබ්බෝ 755
න භික්ඛවෙ අනුපඛජ්ජාය 765
න භික්ඛවෙ ආදාසෙ වා
උදකපත්තෙ වා 888
න භික්ඛවෙ ආයතකෙන 889
න භික්ඛවෙ ඉණායිකෝ 746
න භික්ඛවෙ උපජ්ඣායං
අනාපුච්ඡා 757

පිටුඅංකා.

න භික්ඛවෙ කාරුභෙදකො 745
න භික්ඛවෙ හිහිපාරුතා
පාරුපිතබ්බං 896
න භික්ඛවෙ ඡතෙන 799
න භික්ඛවෙ ඡවකුටිකාය 799
න භික්ඛවෙ තෙහි
භික්ඛූහි තස්මිං ආවාසෙ
වස්සං වසිතබ්බං 792
න භික්ඛවෙ දූසො 747
න භික්ඛවෙ නවවං වා 889
න භික්ඛවෙ නහා
පිතපුබ්බෙන බ්‍රහ්මණං 818
න භික්ඛවෙ පඤ්චහි
ආබාධෙහි 769
න භික්ඛවෙ පවිභාගවිතානං 900
න භික්ඛවෙ පඤ්චහි
ආබාධෙහි ඵුට්ඨා
පබ්බාජෙතබ්බා 743, 767
න භික්ඛවෙ
පරිකම්මකතා භිත්ති 921
න භික්ඛවෙ පලිතං
ගාහාපෙතබ්බං 895
න භික්ඛවෙ භණ්ඩාගාරිකො
වුට්ඨාපෙතබ්බා 832
න භික්ඛවෙ මූඛද්වාරිකො
ආහාරෙ ආවරණං
කාතබ්බා 756
න භික්ඛවෙ මූගබ්බතං
නිත්තියසමාදානං 800
න භික්ඛවෙ රාජභටො
පබ්බාජෙතබ්බා 744
න භික්ඛවෙ රුක්ඛසුසිරෙ 799
න භික්ඛවෙ ලක්ඛණාහතො 767
න භික්ඛවෙ ලිඛිතකො 745
න භික්ඛවෙ සද්ධාදෙය්‍යං 837
න භික්ඛවෙ සභාගා ආපත්ති 794
න භික්ඛවෙ සුවණ්ණමයො
පතොනා 890

පිටුඅංකා.

න භික්ඛුණියා කෙනචි
පරියායෙන 586
න භික්ඛුණිතො ච
ථූසෙය්‍ය වජ්ජං 1039
න භික්ඛූහි සම්පයොජෙතබ්බං 862
න හෙඨපෙජ්ජන කරණීයෙ 633
න මතකං 892, 893
න මතං ජානිඩ්ඩා 685
න මමත්තො 178
න මයා අපඤ්ඤත්තං
පඤ්ඤපෙස්සාම 499
න මයං හන්ත ආනන්ද
බුද්ධගරහිතො 160
න මරණාධිප්පායස්ස 331
න මෙ ආවුසො සපථිනා
අත්තො, තෙලෙන මෙ
අත්තො 683
න මෙ සික්ඛමානෙ 683
න මොචනාධිප්පායස්ස 377
නමහි කෙනචි උපසඞ්කමිතබ්බා අඤ්ඤත්‍ර ඵෙණ
පිණ්ඩපාතනීහාරකෙන 287
න යථා දිට්ඨියා බ්‍යාකතත්තා
හොති 1019
නයමානානං 729
න යාපෙති 513
න යිට්ඨෙ න හුතෙ අරඤ්ඤෙ 726
නරකො 317
න රත්තවිතෙනා
න ච පන ථෙය්‍යවිතෙනා 1037
න රමාමි 177
න ලභති භික්ඛූහි සද්ධිං
සංවාසං 366
න ලභිස්සාම සංදිට්ඨෙ
සම්භතෙන භික්ඛූ 949
නලාටිකම්පි දෙනති 448
න ලොමං පාතෙනති 451
නවං භික්ඛුං ආණාපෙතුං 791

පිටුඅංකය.

නවං පන භික්ඛූනං චීවරලාභෙන 638
නව අධම්මිකානි දානානි 993
නව අධම්මිකා පඤ්ඤත්තියෝ 993
නව ආඝාතපටිවිනයා 993
නව ආඝාතවත්ථූනි 993, 1033
නවකම්මං 954
නවකම්මිකං 970
නවකස්ස 945
නවකා (චතුරෝ) 1029
නවකෙහි 947
නව විවරානි 993
නව තණ්හාමූලකා 993
න වත මෙ ලාභා 149, 289
න වත මෙ සුලද්ධං 149, 289
නව පටිඝහා පරිභොගා 993
නව පරමානි 993
නව පාචිත්තියානි 1030
නවමං වා භගවා දිවසං දසමං වා 459
නව මංසෙසු දුක්කටං 1027
න විකප්පෙතබ්බානි 993
නවවිධමානානි 993
නව විනීතවත්ථූනි 993
නව සඞ්ඝභා 1054
නවඞ්ගි 1033
නවඞ්ගි සඞ්ඝා හිජ්ජති 993
නවා 806
න විකප්පෙතබ්බානි 995
න විනිච්ඡයකුසලෝ 1019
න විසභාමි 145, 177
න විස්සජ්ජෙතබ්බා 515
න විහිංසාතබ්බං 1011
න වීමංසති පවාහරති 399
න වූපකාසාපෙය්‍ය 705
නවෝ වා 169
න වොහරිතබ්බං 980

පිටුඅංකය.

න සක්කා හොති යථා යුත්තෙන සකටෙන 408
න සඤ්ඤානි 595
න සඤ්ඤානති සඞ්ඝභත්තං කාතුං 922
න සඞ්ඝාටිං ඔත්ථරිත්වා 946
න සමණෙ ගොතමෝ 80
න සමහාවෙයි 631
න සම්මති 954
න සම්මා වත්තන්ති 451, 734
න සරති 429
න සවචනීයං කාතබ්බං 862
න සාකච්ඡාතබ්බා 1022
න සාමණෙරෙ 861
න සාමිසෙන හත්ථෙන පානීයථාලකං 665
න සුකරං 177
න සුකරා උඤ්ඤත්ත පඤ්ඤෙන යාපෙතුං 117
න සුපවත්තතීනි 740
න සුවිනිච්ඡිතානි සුත්තසො අනුබ්‍යඤ්ජනසො 740
න සුවිභත්තානි 740
න සුසානං ගන්තබ්බං 733
නස්සති 469
න හත්ථමුද්‍ර දස්සෙතබ්බා 1011
න හරිතෙ 668
නහානං අත්ථරණං සෙය්‍යා 966
නහානවත්ථු 378
නහානෙ 991
න හි නාම භවිස්සති 207
න හි නාම භික්ඛවෙ තස්ස මොඝපුරිසස්ස පාණෙසු අනුදයා අනුකම්පා අවිහෙසා භවිස්සති 207
නහුතෙහි 726
න හෙව ඛො පන පටිවජ්ජානං 458

පිටුඅඩකා.

නළමියාදි 810
නළෙරුපුවිමන්දමූලෙ 64
නාගඃ 808
නාගදත්තො 236
නාගමෙසුං 830
නාගයොනියා අට්ඨිඝති 763
නාගවඤ්ඤමහි 200
නාගස්ස නාගෙන 855
නාගඝතස්ස 940
නාගානං 364
නාගොගාඝවඤ්ඤ 364
නාතිකඩ්ඪෙය්‍යාසි 145
නාතිදූරෙ ගන්තබ්බං
නාවොඝසඤ්ඤා 730
නාතිමහන්තො ඛබලෝ 664
නාතිහරන්හි 921
නාධිමත්තං භාවනා හොති 734
නානාකුලස්ස ගාමෝ 470
නානාකුලා පබ්බජිතා 126
නානාගොත්තා 126
නානාජච්චා 126
නානාදිසා නානා ජනපදා 722
නානා නාමා 126
නානාපකාරකං 504, 507
නානා වෙරජ්ජකෙ 596
නානා සංවාසකං 850
නානා සංවාසකස්ස 1021
නානා සංවාසකාදිවඤ්ඤ 795
නානා සංවාසකො 974
නානා සීමාය 1021
නානා සීමාය සිතවත්තෙථා 850
නානුභවන්හි 940
නාපරං ඉත්ථත්තාය 111
නාභිජානාමි සුපිනන්තෙනපි
මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවිතා 418
නාභිමණ්ඩලං ජාණුමණ්ඩලං 660
නාභිරමාමි 177

පිටුඅඩකා.

නාභිවිතරන්හි 795
නාමං නාමකම්මං 1017
නාමම්හකං න නායන්හි 961
නාලං 840
නාලං ඔකාසකම්මං
කාතුං 980, 1021
නාලංවචනීයා 401
නාවං අවහරිස්සාමි 239
නාවං නාම යාය තරන්හි 239
නාවාභිරුහන්තෙ 598
නාවාය කිළන්හි 636
නාවාය නිඝඩ්හකං 239
නාවාය වස්සං 799
නාවාවඤ්ඤ 389
නාසඵලිත්තෙනා 766
නාසනත්තනිකෙ 825
නාසිකාලෙඛං 895
නාසිතකා තයෝ 1029
නාසිතකෙ 974
නාසෙත්වා 803
නාසෙතුං 645
නාසෙසුඨ 288
නාහං අඤ්ඤලකෙ 277
නාහං ආචරිය සකෙකාම් 828
නාහං ආවුසො මවවුතෙ
හායාමි 359
නාහං එතෙ ධම්මෙ ජානාමි 351
නාහං ගණහාම් 252
නාහං තං නවවාන 813
නාහං තං දුක්කටං පස්සාමි 955
නාහං තුං බ්‍රාහ්මණ -පෙ-
මුද්ධාපි තස්ස විපතෙය්‍ය 81
නාළිකාගබෙහා 900
නාළිකොදනං 510
නාළියාවාපනෙන 818
නිකවව කිතවස්සෙව ඛුත්තං
පෙය්‍යෙන තස්ස තං 345

පිටුඅංකය.

නිකණ්ණිකං 691
නිකුටෙ 670
නිකකඩ්ඨකං සිඤ්චනඤ්ච 963
නිකකසාවො 718
නිකකුජ්ජිතං 113
නිකඛන්තිං කරෙය්‍ය 763
නිකඛමනෙතා ආපජ්ජති 974
නිඛාතං 223
නිඛාදනං 916
නිඝඝහථාය සාරණා 1007
නිඝඝිතං 1043
නිඝඝහො 1053
නිවවහතතං 600
නිවජ්ජිවඣ්ඣූ 362
නිවජ්‍ය්‍රෙසි 829
නිජඣත්තියා ව අකොවිදෙ 1014
නිජඣාපෙති 882
නිජඣායනතස්ස
එකා ආපත්ති 1032
නිට්ඨානං පරියොසානං 996
නිට්ඨානනතිකො 825
නිට්ඨිතවිවරසම්මං 459
නිට්ඨිතවිවරසම්මං භික්ඛූනා 470
නිට්ඨුහිතිබා 393
නිද්‍දතං 961, 989, 1014
නිද්‍දතං උදදිසිතිබා
අවසෙසං සුතෙන
සාවෙතබබං 788
නිද්‍දතං න ජානාති 1019
නිද්‍දනතිද්‍දතො 1006
නිද්‍දනපරියාපන්නං 959
නිද්‍දන සඛඝහො 1055
නිද්‍දනොගධං 959
නිපන්නසසාපි තත්තිකා 1030
නිපතිතිබා 572
නිපාතිතා 940
නිපීළියමානා 478
නිබබාණං 151
නිබබටබීජං 560, 812

පිටුඅංකය.

නිබබාණං අරහතො ගති 1002
නිබබුජ්ඣතති 448
නිබබිට්ඨරජ්ජතො 689
නිබෙහාගො භවං ගොතමො 83
නිබබිද 1013
නිබෙඛඨෙනතං 887
නිමන්තණං 928
නිමන්තියමානො භික්ඛං
ගණෙසසාමීති හණති 602
නිමිත්තා කිතෙතතබබා 782
නිමිත්තකං 655, 795
නිමිත්තකතෙන 823
නිමිත්තමත්තසි 391
නිමිත්තකමමං 266
නිමුජ්ජති වා 636
නිමිත්තකං අගහෙසසති 143
නිමිත්තමපි අසසි 159
නියතා 973
නියතො 133
නියසදෙතබෙබා 580
නියසදෙතුං 952
නිරබබුදෙ හි සාරිපුත්ත 132
නිරබබුදෙ වත හො
-පෙ- ආදීනවො
උපපාදිතො 149
නිරයං ගචඡති දුමෙමධො
න ව සිකඛාය ගාරවො 1010
නිරයං තෙ උපපජ්ජරෙ 347
නිරයෙන අභිසපති 692
නිරයෙ 110
නිරාදිනවො 133
නිරුතතිපථෙ 271
නිරොධං 989
නිරොධානුපසසී 311
නිරොධො හොති 715
නිලීනො 666
නිලෙලඛං ජනනාසරං 893
නිවතතනතෙන 947
නිවාරෙතබෙබා 731

පිටුඅංකය.

තිවාසෙන්වා 118
තිවෙසනද්වාරෙ 547
තිසජ්ජං කප්පෙය්‍ය 455
තිසජ්ජං භික්ඛු
පටිජානමානො 456
තිසජ්ජාය කාරෙතබ්බා 457
තිසින්නස්ස වතස්සෝ
ආපත්තියෝ නිපන්නස්සාපි
තත්තිකා 1030
තිසිදති 293
තිසිදනං 568
තිසිදනං අනුඤ්ඤතං හොති 656
තිසිදනං කාම සදසං වුච්චති 957
තිසිදි 79
තිස්සගහිඝං 810, 1001
තිස්සගහියං පත්තං අනිස්ස
ජිත්වා පරිභුඤ්ජති 570
තිස්සගහියෙන
තිස්සගහියං ආමසති
සෙවනාධිපච්චයෝ
කායෙන වායමති න
ව එස්සං පටිවිජානාති
ආපත්ති දුක්කටස්ස 384
තිස්සගහියං පාචිත්තියං 463
තිස්සගහියානි ඛාදස 998
තිස්සගහියෙන 317, 621,
824, 1036
තිස්සජිත්වා ආපත්ති
දෙසෙතබ්බා 461
තිස්සජිත්වාන දෙසෙති
තෙනෙතං 1001
තිස්සජිතබ්බං 507
තිස්සඨං පරිලහිත්වා 498
තිස්සඨං අලභමානෙන 770
තිස්සකරණියෝ 770
තිස්සඨපච්චයෙන 1016
තිස්සඨපරිපස්සාදියෝ 995
තිස්සඨයා 861
තිස්සාරණා 1045, 1051

පිටුඅංකය.

තිස්සාරණියං 676
තිස්සාරණියං පඤ්ඤත්තං 1054
තිස්සිතජ්ජපි 1018
තිස්සිමෙ භික්ඛවෙ අනුමොදති 824
තිස්සිමෙ සිතස්ස 903
තිහතාධිකරණං 641
තිහුහුංකො 718
තීහතං 654
තීයාති 971
නීලඤ්ච පිතඤ්ච
වෙතෙති උපක්කමති 373
නීලං මොවෙස්සාමීති
වෙතෙති උපක්කමති
පීතකං මුච්චති 373
නීහරාපෙතබ්බා 863
නීහරිත්වා 655
නෙගමෙ 826
නෙතං ආවුසො 151
නෙතාධම්මානුලොමිකං 968
නෙත්ථාරං වත්තනති 858
නෙරඤ්ජාය භගවා 726
නෙරඤ්ජිකස්ස 330
නෙරඤ්ජිකො 941
නෙව අභිවාදනාරහො න
පච්චුට්ඨානාරහො 984
නෙව ආලපෙය්‍යාම
න සල්ලපෙය්‍යාම 800
නෙව කාලෙ කප්පති
නො විකාලෙ 984
නෙව වත්ථුනානත්තතා
නො ආපත්තිනානත්තතා 983
නෙව වත්ථුසභාගතා
නාපත්තිසභාගතා 983
නෙව වූපකාසෙය්‍ය 705
නෙව සුතතං ආගතං 886
නෙව්මං චිවරං කාරෙස්සං
න පවෙච්ඡං 825
නෙසාදජාති 538

පිටුඅංකය.

නෝසඤ්ඤී 251
නෝ 288
නෝ අනත්ථසංහිතං 120
නෝ අනෙනා න බහි 984
නෝ කපතී 429
නෝ කාලෙ 984
නෝ ච ඛෝ යං ත්වං
සඤ්ඤය වදෙසි 83
නෝ ච ඛෝ පටිවුත්තං 392
නෝ ච යාවතී 976
නෝ වස්ස පාරිපූරි 475
නෝ වෙ පටිනිස්සජ්ජති
ආපත්ති දුක්කටස්ස 438
නෝ වෙ ලභෙථ 804
නෝ වෙ සබ්බෝ සඞ්ඝෝ
උස්සහති 408
නෝ දිවා 975
නෝ නික්ඛමනෙනෝ
ආදියනෙනෝ ආපජ්ජති 975
නෝ පරිභකපටියෙන 1011
නෝ පවිසනෙනෝ 974
නෝපි අදූතකම්‍යතා 135
නෝ භූමිගතෝ 974
නෝ රත්තිං 975
නෝ වෙහාසගතෝ 974
නෝ සංයොගාය 150
නෝසඤ්ඤාවිමොක්ඛා 974
නෝ ස උපාදානාය 150
නෝ සරාගාය 150
නෝ සුත්තවිභඞ්ගා. 886

පංසුකූලං වා 475
පංසුකූලකතෝ 837
පංසුකූලඝඤ්ඨිස්ස 270
පංසුකූලිකෝ 142
පංසුකූලෙන 824
පකතත්තස්ස 851
පකතත්තානං කම්මපථානං 1044

පිටුඅංකය.

පකතත්තානං නික්ඛිත්තං 860
පකතත්තෝ 870
පකතත්තෝ සමාන
සංවාසෝ සමානසීමායං 942
පකතිපටියත්තං 594
පකතිමණ්ඩලං 890
පකාසිතුං 721
පකුඩ්ඩං 901
පක්කනෙනෝ 736
පක්කමනනතිකා 824
පක්කමනති 451
පක්කමනෙනෙන වා දූවෙ 965
පක්කමිංසු 695
පක්ඛජාතා 262
පක්ඛමානත්තං 877
පක්ඛසඞ්කන්තා වා 680
පක්ඛසඞ්කනෙනෝ 736
පක්ඛසෙවෙතං 842
පක්ඛගතෝ 769
පක්ඛිකාදි 935
පක්ඛියං 935
පගුණෙ 956
පගෙව 379
පගෙව ජාගරෙ 418
පගෙව මනුස්සත්තියා 184
පඝණඤ්ඤිත්වාන අඤ්ජලිං 997
පඝහාරහෝ 855
පඝරන්ති 391
පඝනං 901
පඩගවිරෙන 448
පවති වා පාවාපෙති වා 559
පවන්තඤ්ඤපි පාණිනෝ 667
පච්චත්තරණං 568
පච්චත්තරිත්වා 922
පච්චත්තිකා යෙන වජ්ජන්ති 856
පච්චත්තිකෙ සඞ්ඝමෙන
සුනිඤ්ඤගහිතං නිඤ්ඤණාති 648
පච්චන්තං උච්චිනථ 744

පිටුඅංකය.

පවත්තතිමං 814
පවත්තතිමෙසු
ජනපදෙසු කපතති 984
පවත්තතිමෙසු ජනපදෙසු
ආපජ්ජති කො මජ්ඣිමෙසු 98
පවත්තව්‍යථා පදමසොකං 716
පවත්තයානං ඛයං 728
පවත්තයෙ 1006
පවත්තියති 949
පවත්තිසා හොති සඞ්ඝසො වං 47
පවත්තහරති 398, 399
පවත්තුක්කඞ්ඨනා 1052
පවත්තුත්‍ථානබබං (අට්ඨන්නං) 1033
පවත්තුධරිතුං 400
පවත්තුධාරස්ස 1016
පවෙසකට්ඨායිනො
අවිසංවාදකට්ඨායිනො 1013
පවජා ගවජනත්තිනං
වෙරං අවජිත්දිංසු 591
පවජ්ජාතපවත්තියෙන 1016
පවජාපි අවිපටිසාරකං
භවිස්සති 950
පවජා වා සුතතිං ඨපෙති 1042
පවජිතං 982
පවජිමසමිං ආපත්තිකඛනෙ 881
පවජිමා ජනතා 889
පජං 77
පජාපතිකවත්‍ථු 334
පජාය 87
පජජං අභිසඞ්ඛරිතුං 811
පජ්ඣායනති 417
පජ්ඣායි 250
පඤ්ච 555
පඤ්ච ආපත්තියො 968
පඤ්ච ආපත්තියො
මුසාවාදපපවත්තා 985
පඤ්ච කම්මානි 986
පඤ්ච චීවරානි 694
පඤ්ච ඡෙදනකා ආපත්ති 985

පඤ්ච ඨානානි 1031
පඤ්චට්ඨානෙ මුසාවාදෙ 1032
පඤ්චන්නඤ්ඤෙව ආපත්ති 1031
පඤ්චන්නං පරිසංවිදිතං 659
පඤ්චන්නං භික්ඛවෙ 859
පඤ්චන්නං හෙට්ඨජ්ජානං 515
පඤ්චන්නං වස්සං වුත්‍ථානං
දුතබබං ඉධ චීවරං 1033
පඤ්චන්නං
සන්තානකරණීයෙන 797
පඤ්ච පාචිත්තියානි 1030
පඤ්ච පුග්ගලා නියතා 985
පඤ්ච භිසියො 900
පඤ්ච භොජනානි ඨපෙත්වා
සබබත්‍ථ අනාපත්ති 594
පඤ්චමං දිවසං
පඤ්ච චීවරානි 694
පඤ්චමතෙහි භික්ඛුසතෙහි 65
පඤ්චමාසතො පාදෙ 213
පඤ්චවග්ගියෙ 721
පඤ්ච වස්සා ආපජ්ජති 977
පඤ්ච යථා බුඩ්ඪං 860
පඤ්ච සංසග්ගපවවයා 1026
පඤ්ච සඞ්ඝා 850
පඤ්චහාකාරෙහි 268, 985
පඤ්චහාකාරෙහි විපජ්ජති 1040
පඤ්චහි අඞ්ගෙහි 738
පඤ්චහි ආකාරෙහි 268
පඤ්චහි උපාලි ආකාරෙහි 1023
පඤ්චහි කාමගුණෙහි 312
පඤ්චහි භික්ඛවෙ
අඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන
භික්ඛුනා උපසම්පා
දෙතබබං 739
පඤ්චාපත්තියො කායතො
ව වාචතො ව 986
පඤ්චාපත්තියො කායතො
සමුට්ඨහන්ති 986

පිටුඅංකය.
පඤ්චාහිකං 694
පඤ්චාහිකං සඞ්කමති 966
පඤ්චිමානි 913
පඤ්චිමානි භික්ඛවෙ ධම්මිකානි සත්ථිනයස්ස දූනානි 882
පඤ්චිමෙ භික්ඛවෙ මහාචොරා 343
පඤ්චව උදෙසා භවන්ති අනඤ්ඤථා 999
පඤ්ඤත්තං 118, 943, 961, 976, 1008
පඤ්ඤත්තං හොති 547
පඤ්ඤත්තානුලොමං 976
පඤ්ඤත්තිං න ජානාති 989, 1019
පඤ්ඤත්ති ජානිතබ්බා 973
පඤ්ඤත්තිවිනයො 960
පඤ්ඤත්තෙන අනුපසම්පන්නං 1054
පඤ්ඤත්තෙතං 1024
පඤ්ඤපෙතබ්බං 945
පඤ්ඤායිස්සති 496
පඤ්ඤාසබන්ධො 485
පඤ්ඤාසාය ච රත්තියා ගච්ඡති 826
පඤ්ඤාසඞ්ඝාදිසෙසා හොති 829
පඤ්චං පුච්ඡති පඤ්චං පුථො කථෙති 548, 587
පඤ්චාමෙසා කුසලෙහි විනතිතා 1039
පටගඟි 897
පටලිකා 807
පටවාසි 397
පටාණි දින්නා හොති 573
පටිකා 807
පටිකාතබ්බා 991
පටිකුට්ඨකථං 850
පටිකෙතෙත්ත 448
පටික්කමනකාලෙ 658
පටික්කමනං භරිත්වා 603
පටික්කමනෙදි 631
පටික්කමනති 944
පටිකෙකාසිතුං 790
පටිකෙථපො පඤ්ඤයති 604, 608
පටිගවෙව්ව 523
පටිඤ්ඤාගහනත්ථාය 1037
පටිඤ්ඤාතා 397, 399
පටිඤ්ඤාතං 984
පටිඤ්ඤාතං සත්ථාහං කපපති 819
පටිඤ්ඤෙ වා 665
පටිඤ්ඤො 1052
පටිඤ්ඤො තෙන න විජ්ජති 1038
පටිවතකම්මං 814
පටිවාසමුපපාදං 714
පටිවිජ්ඣනං 113, 223
පටිවිජ්ඣනාවහාරෙ 273
පටිවිජ්ඣෙන ඔකාසෙ 691
පටිවිජ්ඣාදනියෙන 811
පටිවිජ්ඣාදි 978
පටිවිජ්ඣාදෙතා දෙනති 664
පටිජානිත්වා අවජානාති 535, 1015
පටිඤ්ඤාතුයඤ්ඤි තෙන කාරයෙ 1008
පටිඤ්ඤාය 170
පටිඤ්ඤාය කරණීයං 1040
පටිඤ්ඤා ලජ්ජිපු 1008
පටිනිස්සඟ්ගානුපස්සී 311
පටිනිස්සජ්ජනත්ථාය 439
පටිනිස්සජ්ජිතා 851
පටිනිස්සථො 356
පටිපුච්ඡා කරණීයං 1040
පටිපුච්ඡා ඨපනත්ථාය 1012
පටිබද්ධං 529
පටිබද්ධචිත්තා 312
පටිබද්ධචිත්තෙතා 196, 379, 570
පටිබලො හොති භික්ඛුණියො ඔවදිතුං 679
පටිබාහෙය්‍ය 695
පටිබුද්ධා වුච්චන්ති 981

පිටුඅංකය.

පරිහංසු 721
පරිභාතචිත්තං 590, 900
පරිභාතෙය්‍යකා 818
පරිමුඤකස්ස 656
පරිමුසඤ්චි 515
පරියත්තං 532
පරියාලොකං 643
පරිලාතං උකඛිපති 637
පරිලාහෙන 478
පරිවිංසෙ 498
පරිවිරති 968
පරිවිස්සකෙ 604
පරිවුත්තං 392
පරිවෙකඛි 812
පරිසංවිදිතෙ වා ගිලානස්ස
වා සෙසකං 660
පරිසංකරිස්සති 902
පරිසතෙන ච රත්තිං ගවජ්ජති 826
පරිසන්නාරෙ අගාරවෙ 969
පරිසල්ලානඤාරූපානි 727
පරිසල්ලානා වුට්ඨිතො 290
පරිසාමෙන්ති 945
පරිසායනීයානි 515
පරිසොතගාමිං 721
පරිස්සවදුකඛතං 225
පරිස්සවෙ ච ආපත්ති
දුකඛටස්ස 799
පරිහඤ්ඤති 898
පරිහනති 898
පඩු 590
පට්ටිකං සුකරත්තකං 895
පට්ටිකාය වා උපනිබන්ධිත්වා
ඔපුඤ්ඡිත්වා උද්ධිඝිතුං 931
පට්ටො 479
පඨමං 92
පඨමං අස්සජිපුනබබසුකා
භික්ඛූ වොදෙතබ්බා 460
පඨමං උපජ්ඣං ගාහාපෙ
තබ්බා 771

පිටුඅංකය.

පඨමං කෙසමස්සුං 740
පඨමං චිත්තං 313
පඨමං දබ්බො යාචිතබ්බා 415
පඨමං නිමිත්තා
කිත්තෙතබ්බා 773
පඨමං පත්තං හෙඨාජ්ජං 965
පඨමං පාදං අතික්කා
මෙතබ්බා 678
පඨමං පරාජිතං පඤ්ඤත්තං 958
පඨමං හොජෙනති 455
පඨමං විඤ්ඤාණං පාතුභූතං 313
පඨමතරං ආගන්තුං 731
පඨමපාරාජිකං කතිහි
සමුට්ඨානෙහි 1026
පඨමස්ස ඣානස්ස අධිගමාය 773
පඨමාපත්තිකං 676
පඨමාපත්තිකා 1028, 454
පඨමාභිසම්බුද්ධා 714
පඨමාභිසිත්තෙ 212
පඨමෙන ඣානෙන
සුඤ්ඤාගාරෙ අභිරති 352
පඨවියෝ 995
පණකෙ 411
පණ්ඩාය වඩ්ඪති 358
පණීතභොජනානි 619
පණීතෙ 108
පණීතෙන 136
පණ්ඩකවත්ථු 201, 389
පණ්ඩකා 740
පණ්ඩකො ච හොති
ඉත්ථිඅඤ්ඤදි 384
පණ්ඩිතා 395, 670
පණ්ඩිතො ආපජ්ජති
නො බාලො 978
පණ්ඩුපලාසෙ 335, 999
පණ්ඩුමත්තිකාය 835
පණ්ණවත්තං 665
පණ්ණත්තිඡො නිරුජ්ඣන්ති 982

පිටුඅංකය.

පණ්ණත්තිසි 900
පණ්ණරස ධම්මා සහජාත
පච්චයෙන පච්චයෝ 1016
පණ්ණාසකං 441
පණ්ණාසන්නාරෙ 568
පතිකඩ්ඪනාය 381
පතිගණ්හ 399
පතිගණ්හනෙනා ආපජ්ජති 975
පතිගණ්හාති අනෙනවාසිං
විමංසාපෙත්වා අත්තනා
පච්චාහරති ආපත්ති
සඞ්ඝාදිසෙසස්ස 398
පතිගණ්හාති ආපත්ති
දුක්කටස්ස 267, 322, 612, 617
පතිට්ඨාති 982
පතිට්ඨාපෙසි 902
පතිමානෙථ 719
පතිමානෙන්ති 670
පතිරූපෙ ගාහකෙ 841
පතිසල්ලීනස්ස 124, 413
පතිසෙවති 153
පතිසෙවති නාම 183
පතිසෙවනපච්චයා පරාජිකං 961
පත්තකණ්ඩාලිකා 890
පත්තචීවරං ආදාය 118
පත්තනිල්ලෙහක
ඔට්ඨනිල්ලෙහකා 665
පත්තවත්ථු 389
පත්තං ථවිකාය පක්ඛිපිත්වා 647
පත්තකල්ලං 408
පත්තකඛණ්ඩා 417
පත්තපරියනෙනා 514
පත්තපරියනනං
පරිභාහෙතබ්බං 730
පත්තරජනං 835
පත්තවණ්ජජං 509
පත්තසඤ්ඤී 663, 564
පත්තසන්නිචයං කරෙය්‍ය 682
පත්තහත්ථෙන 891

පිටුඅංකය.

පත්තාධාරකං 890
පත්තාධාරෙකෙපි 236
පත්තා ලුජ්ජන්ති 837
පත්තාළහකෙන 448
පත්තුණ්ණං 818
පත්ථපත්ථුලකං 117
පත්ථපත්ථුලකං
ආරාමං හරිත්වා 118
පත්ථයතා ඉච්ඡතා 813
පත්තිත්තං 835
පත්ථොදනං 510
පථබ්‍යා රාජා 222
පථාවිතො 635
පදං 726
පදං අනුපදං අභික්කමං
අනුබ්‍යඤ්ජනං 540
පදං නාම එකතො
පඤ්ඤපෙත්වා එකතො
ඔසාපෙනති 540
පදක්ඛිණා 825
පදඤ්ඤත්‍ර අසම්මතා 967
පදවිතිහාරමත්තෙන 1037
පදරසඤ්ඤිතං හොති 573
පදසො ධම්මං වාචෙය්‍ය 540
පදීපෙපි 637
පදෙසරාජා 222
පඨුපෙනෙතා නිසීදි 643
පන 168, 633
පනාමෙතබ්බා 734
පපාතෙ පබ්බතෙ 808
පපාතො 317
පබ්බජෙය්‍යං 139
පබ්බතනිමිත්තාදිසු 773
පබ්බතෙය්‍යා 441
පබ්බාතෙ හොති 811
පබ්බාජෙති වා 213
පබ්බාජෙය්‍යුං 223

පිටුඞ්කා.

පමාණිකා කාරෙතබ්බා 406
පමුඛෝ 726
පමුට්ඨෝ 429
පයතෙන 828
පයොගං න ජානාති 1019
පයොගස්ස 1015
පයොගෙ දුක්කටං 409, 478
පයොගෝ කිංනිදානෝ 1016
පයොගෝ පුබ්බකාරණස්ස පුරෙජාතපච්චයෙන පච්චයෝ 1016
පරං මරණාය 1037
පරචිත්තං පසීදති 987
පරපරිග්ගහිතං 216
පරපරිග්ගහිතඤ්ච හොති 268
පරපුග්ගලපටිසංයුත්තෝ 974
පරමාති 993
පරමපරාහතං 960
පරම්මරණා 110
පරම්මුඛා මෙතං කායකම්මං 970
පරම්මුඛා වුට්ඨාති 982
පරාමසි 485
පරිකථාසතෙන 824
පරිකපාවභාරෙ 272, 273,
පරිකම්මකතා හිතති 921
පරික්ඛයං අගමාසි 602
පරික්ඛාරං 982
පරික්ඛාරෙ 393, 733
පරික්ඛිත්තෝ 214, 470, 471
පරික්ඛිපිත්වා 145
පරික්ඛෙපං අතික්කම්මනත්ථං 568
පරික්ඛෙපං අතික්කාමෙතීති 710
පරික්ඛෙපං අතික්කාමෙතීති උපචාරං ඔක්කමතීති 700
පරිගුහති 1008
පරිවාරෙත්වා 395
පරිවාරෙහි 140
පරිවිතාය 995

පිටුඞ්කා.

පවජ්ජිත්වා 706
පරිණතං 533
පරිණාමෙති 1024
පරිණාමෙය්‍ය පුග්ගලෙ 963
පරිත්තං 700, 897
පරිත්තං පාථෙය්‍යං පාදසි 828
පරිත්තාණකිට්ඨිකං 901
පරිත්තෙන වා විපුලං 479
පරිදහති 809
පරිනිබ්බාති අනාසවෝ 898
පරිනිබ්බුතෙ භගවති ආපජ්ජති නෝ තිත්ථෙන 977
පරිනිබ්බුතෙ 977
පරිපාචෙති 591
පරිපාතෙන්ති 531
පරිපාතෙසි 637
පරිපුච්ඡං දෙන්තෝ 587
පරිපුච්ඡාය 741
පරිපුණ්ණවීසතිවස්සෝ 642
පරිබාහිරා භවිස්සාම 804
පරිබ්බජ මහාබ්‍රහ්මෙ 667
පරිබ්බාජකඤ්ඤාපත්තෝ 631
පරිභණ්ඩං 948
පරිභණ්ඩකරණමත්තෙන 823, 919
පරිභණ්ඩන්තෙ 814
පරිභවා 1021
පරිභවෙන 681
පරිභාසති 756
පරිභාසන්ති 451
පරිභාසි 689
පරිභාසෝ එසෝ 223
පරිභූතං 538
පරිභොගජිණ්ණං වා 481
පරිභොගෝ 982
පරිභොගෙන ආපජ්ජති 975
පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙතබ්බං 947
පරිභොජනීයෙ 945
පරිමණ්ඩලං පාරුපිතබ්බං 660

පිටුඅංකය.

පරිමාණපටිවජ්ඣානායෝ 881
පරිමුඛං 895
පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා 294
පරිමුච්චා 854
පරියාදියෙය්‍ය 726
පරියායෙන 574, 587
පරියායෝ 82
පරියුට්ඨිතෝ 632
පරියෙසිත්වා 704
පරියෙසිත්වා න ලභති 697, 700, 702
පරියෙසෙය්‍ය 315
පරියෝදානසිප්පා 818
පරියෝදානසිප්පෙ 206
පරියෝදාතෙ 102
පරියෝනද්ධාය 87
පරියෝසිතෙ පඤ්ඤමනි තසෙසව 921
පරිවත්තෙතබ්බං 123
පරිවාසං නික්ඛිපාම් 866
පරිවිතක්කමඤ්ඤය 720
පරිවිතක්කා උදපාදි 720
පරිවෙණං 897
පරිවෙණං උද්‍රියති 684
පරිවෙණං සම්මජ්ජිත්වා 579
පරිවෙසනං 631
පරිසක්කති 1022
පරිසගතෝ 855
පරිසඞ්කිතමපි 420
පරිසතෝ 1044
පරිසදූසකෝ 767
පරිසපාරිවාසියං 707
පරිසාය 856
පරිසුද්ධං 78
පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං චරණතං 345
පරිසුද්ධෙ 102
පරිහායනති 712
පරිහාරපථෙ 448

පිටුඅංකය.

පරිහාසෙ එසෝ 223
පරිහීනලාභසක්කාරෝ 596
පරෙ 645, 854
පරෙහි පරියෝසාපෙති 411
පරෝ පරිග්ගහෙතබ්බෝ 1012
පරෝ වා අජ්ඣොසිතබ්බෝ 1011
පලණ්ඩුකෝ 686
පලායනතිපි 405
පලාසනීලං 638
පලිඝෝ 901
පලිතං ගාහාපෙතබ්බං 895
පල්ලඞ්කං 294
පල්ලඞ්කං ආභුජිත්වා 293
පල්ලඞ්කං නිසීදිතුං 855
පල්ලඞ්කා 807
පල්ලත්තිකාය 666
පවක්ඛාමි 961
පවත්තෙතා 895
පවාරණං 990
පවාරණං දෙතෙත්‍ය ඡන්දමපි දාතුං 801
පවාරණං න ජානාති 1018
පවාරණකථා 954
පවාරණකම්මං 801, 990
පවාරණකම්මං න ජානාති 1018
පවාරණකම්මස්ස සාමග්ගි ආදි 996
පවාරණා 1051
පවාරණාය 529, 860
පවාරිතානං 481, 515, 633
පවාරිතෝ ව හොති 902
පවාරිතෝ නාම ආසනං පඤ්ඤායති 604
පවාරෙය්‍ය 482
පවිට්ඨං සාදියති 187
පව්වෙක්කං 989
පව්සනෙතා ආපජ්ජති 974
පව්සිත්වා 259
පවුත්ථපතිකා 334
පවෙදෙති 77
පවෙඛනති 658

පිට්ඨඞ්කා.

පවෙසනං න සාදියති
-පෙ- උද්ධරණං
න සාදියති අනාපත්ති 187
පඤ්ඤාමුඛවණ්ණා 343
පඤ්ඤා 635
පඤ්ඤානං භියෝභාවාය 157
පඤ්ඤ පවත්තා හොති 1019
පඤ්ඤාවහාරෝ 272
පඤ්වෙය්‍යාසි 564
පඤ්ඩෙ 703
පඤ්දෙ 530
පඤ්රිතෙන 449
පඤ්රෙතා හොති න
සාරෙතා 1023
පඤ්හා 263
පඤ්හත්තකතා 1022
පඤ්හෙතා ආපජ්ජති 981
පඤ්හෙතා වුච්චති 981
පඤ්සංවාසං 800
පඤ්සතා 958
පඤ්සතෝ 719
පඤ්සද්ධි 1013
පඤ්සිභයං කායසඞ්ඛාරං
අඤ්සිස්සාමි පඤ්සිස්සාමීති
සික්ඛති 296
පඤ්සිභයං චිත්තසඞ්ඛාරං 309
පඤ්සිං 793
පඤ්සාවපාදුකං 897
පඤ්සාසෙ 294
පඨාණාය වායමෙය්‍යාථ 969
පඨාරං දෙති ආපත්ති
පාචිත්තියස්ස 650
පඨාරෙ උග්ගිරෙ වෙ 962
පණිණෙය්‍ය 485
පණිතත්තස්ස 106
පණීණා 82
පණීණෙ 356
පත්තු 870

පිට්ඨඞ්කා.

පත්තුතං යාගුඤ්ච
මධුගොළඤ්ච
පටියාදෙති 813
පත්තුජාතරූපරජතා 142
පත්තුධඤ්ඤඤ්ඤ 142
පත්තුවිත්තූපකරණා 142
පත්‍රිබුද්ධානති 570
පත්‍රිබුද්ධා 634
පත්‍රිබොධානිසංසා 1015
පත්‍රිබොධා විනිවජ්ජයන්ථාය 1013
පාචිත්තියං 562
පාචිත්තියගාමී 1021
පාචිත්තියෙන දුක්කටං 1029
පාටඞ්කං 954
පාට්ඞ්කි 807
පාටිකඞ්ඛා 538
පාටිකාය නිම්මුජ්ජිත්වා 805
පාටිදෙසනීකා (ආදය) 1032
පාටිදෙසනීයා 967, 1001, 1029
පාටිපදිකං 935
පාටියෙක්කෙකා 515
පාඨෙය්‍යකා 819
පාණභූතෙසු සංයමෝ 719
පාණහරණං 642
පාණාතිපාතා වෙරමණිං
වෙ වස්සානි අවීතික්කම
සමාදානං සමාදියාමි 703
පාණාතිපාතෙ තියෙසා 1028
පාණුපෙතං 115
පාණෙ පාණසඤ්ඤී 640
පාණෙ නාම මනුස්ස
පාණෙ වුච්චති 261
පාතබ්‍යතා 555
පාතව්‍යතං ආපජ්ජති 980
පාතාපෙති ආපත්ති
දුක්කටස්ස 252
පාතිතෙ කුසෙ 838
පාතිමොක්ඛං 790, 990
පාතිමොක්ඛං න ජානාති 1018

පිටුඅංකය.

පාතිමොක්ඛං පච්චක්ඛාමි 179
පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතෝ 576
පාතිමොක්ඛුද්දෙසං 790, 990
පාතිමොක්ඛුද්දෙසං
න ජානාති 1018
පාතිමොක්ඛුද්දෙසෝ 1054
පාතුභවනති 715
පාථෙය්‍යං පරියෙසිතුං 816
පාතෙති කුසලං ධම්මං 1001
පාදං 953
පාදං වා පාදාරහං වා
අතිරෙකපාදං වා 223
පාදකඨලිකා 680
පාදකඨලිකං 860
පාදකොට්ඨං 953
පාදබ්බිලාබාධෝ 807
පාදවජ්ජෙහා 766
පාදතලෙසු ලොමංනි 805
පාදපිඨං 680, 860
පාදපුඤ්ඡනී 567
පාදුකං 143
පාදුනං ධොතඋදක නිසෙකං 795
පාදුපි එලිතා 597
පාදෙසු ගහෙත්වා 146
පාදෙදකං 860
පානාගාරං ඨපෙනති 953
පානීයං ආවිඤ්ඡිතබ්බං 945
පානීයං පරිභොජනීයං 793
පනීයං පරිභොජනීයං
උපට්ඨපෙත්වා 580
පානීයං පුවජිතබ්බං 944
පානීයභාජනං 901
පානීයසඞ්ඛස්ස 901
පානීයෙන පුවජිතබ්බෝ 731
පානීයෙන ච විධූපනෙන
ච උපතිට්ඨිත්වා 687
පාපකාහනං 84
පාපකෙ 291
පාපණිකං 985
පාපණිකෙ 836
පාපණිකෙහ 824
පාපධම්මා 347
පාපභික්ඛු 364
පාපභික්ඛුතෝ 344
පාපරොගී 767
පාපසඳ්ධූ 681
පාපසමාචාරෙ 444, 454
පාපසිලෝකා 681
පාපා 347
පාපිච්ඡානං පක්ඛුපච්ඡෙජ්දාය 1054
පාපිච්ඡෝ 351, 989, 1021
පාපෙහි කම්මෙහි 347
පාමඞ්ගං 888
පාමොක්ඛෝ 726
පාමොජ්ජං 1013
පායනතිං 703
පාරං ගච්ඡන්තෙනා නහායති 638
පාරතෝ අනතං ඔරතෝ
හොගං 731
පාරදාරිකවත්ථු 363
පාරාජිකං 1000
පාරාජිකං ධම්මං
අජ්ඣාපජ්ජන්තෙනා 433
පාරාජිකං සඞ්ඝාදිසෙසෝ
සීලවිපත්ති වුච්චති 997
පාරාජිකාහාමි 1021
පාරාජිකසාමන්තං 887
පාරාජිකස්ස 187
පාරාජිකා කාසිකා දෙව 1027
පාරාජිකෝ 185
පාරිලෙය්‍යකෙ විහරති
රක්ඛිතවනසණ්ඩෙ 855
පාරිවාසිකවත්තෙහා 850, 866
පාරිවාසිකා 859
පාරිවාසියඡන්දදානෙන 707
පාරිසුද්ධිං දෙන්තෙන
ඡන්දමපි දාතුං 792

පිටුඅංකය.

පාරිසුද්ධිභාරකස්ස
අනාපත්ති 792
පාලිබද්ධං 835
පාසාණා 550
පාසාණනිමිත්තෙන 774
පාසාණෙ 329
පාසාදනීයං 808
පාසාදිකං 808, 990
පාසාදිකසංවත්තනිකං 987
පාසාදිකස්ස 154
පාසාදිකා 206
පාසාදිකෙන 448
පාසාදිකෙන අභික්කමෙනෙන 727
පාසාදිකෝ 154
පාසාදෙ 452, 898
පාළිගුණඤ්ඤිමා 806
පිවුනා 828
පිට්ඨිඛාදනීයං 817
පිට්ඨිමද්දං 900
පිට්ඨිසඞ්ඝාටස්ස සමන්තා
හත්ථපාසෙ 573
පිට්ඨිසඞ්ඝාටස්ස
හත්ථපාසං විජහිත්වා 632
පිට්ඨිතො ගන්ත්වා 902
පිට්ඨිවංසං අතික්කමිත්වා 632
පිණ්ඩං අලභමානා 118
පිණ්ඩපාතපටික්ඛත්තා 478
පිණ්ඩපාතපච්චයා 1032
පිණ්ඩපාතමාදාය පටික්කමි 728
පිණ්ඩපාතිකං 863
පිණ්ඩපාතිකෙන 142
පිණ්ඩපාතෙ න
නීහරාපනබෙලා 863
පිණ්ඩාය වරති 590
පිණ්ඩුක්ඛෙපකං 664
පිතරං පසෙනදි 653
පිතා පුත්තකා ච සෙසා
හොන්ති 749
පිපාසච්ඡායෙ 151

පිටුඅංකය.

පියකම්මස්ස වා 539
පියකරණෙ 970
පියෙ 140
පියෙ පියං වාසෙති 397
පිලක්ඛනං 405
පිලවති 636
පිලොතිකාය 824
පිහෙත්තා 496
පිළිකා 657
පීඨං 913
පීඨවඤ්චු 275
පීතිකා 899
පීණින්ද්‍රියා 343
පීණින්ද්‍රියෙ 150
පීති 1013
පීතිපටිසංවෙදී 309
පීතියා ච විරාගා 96
පීතිසුඛං 92, 95
දුකකුසජාති 538
පුග්ගලං ඨපෙත්වා සඞ්ඝං
පවාරෙය්‍ය 803
පුග්ගලං තුලයිත්වා
ඔකාසං කාතුං 790
පුග්ගලං න පරාමසති 1041
පුග්ගලගරු හොති 1023
පුග්ගලසඞ්ගහො 1055
පුග්ගලසන්තිකෙ 979
පුග්ගලස්ස දෙති 849
පුග්ගලස්ස පරිණතං 534
පුග්ගලසෙව කප්පති 978
පුග්ගලිකෙ සඤ්ඤාචිකෙන 684
පුග්ගලෙ 996
පුග්ගලෙ ආපජ්ජති 978
පුච්ඡාමි තං එතමත්ථං 726
පුච්ඡිතෙ 856
පුච්ඡියමානෙ 486
පුඤ්ඤං භවිස්සති 273
පුඤ්ඤානි කරොනෙතා 141
පුථුබද්ධා 806

පිටුඅංකය.

පුවෙය් හණති 331
පුණණපත්තං 654
පුත්තං විජායි 149
පුත්තවිත්තං උපට්ඨපෙසසති 729
පුට්ඨපාණිකං 888
පුට්ඨසද්දෙ 854
පුන ගාමසීමං ඔක්කමිත්වා 532
පුන පරියායෙන 700
පුන පවාරෙතබ්බා 801
පුනපපුනං ඡාදපෙසි
පුනපපුනං ලිම්පාපෙසි 573
පුනබ්භවං 956
පුන සංසට්ඨානවූපසමෙ 965
පුපඵං 147
පුපඵං 'සා උපපජ්ජි 147
පුපඵරජතං 835
පුපඵාභිකිණෙණයු 893
පුපඵාරුම්වත්ථු 276
පුපඵාරුමෙ 243
පුපඵාවලියවත්ථු 378
පුපඵාසවෙ 635
පුපෙඵන වා 452
පුබ්බකරණං කිංනිදානං 1016
පුබ්බකරණං පයොගස්ස 1016
පුබ්බකරණස්ස 1016
පුබ්බකිච්චා 984
පුබ්බත්තං 245
පුබ්බත්තනිස්සිතං 408
පුබ්බත්තෙ සමයං 118, 145
පුබ්බපයොගදුක්ඛතං 225
පුබ්බභාසිතෙ 449
පුබ්බරත්තාපරරත්තං 160
පුබ්බකාදූපුබ්බකාතං 722
පුබ්බාපත්ති 973
පුබ්බාපත්තීනං අනන්තරාපත්ති 973
පුබ්බාපරං න ජානාති 1008, 1010
පුබ්බාපරකුසලෙ 1023
පුබ්බූපපරිපාචිතා 962
පුබ්බෙ 594

පිටුඅංකය.

පුබ්බෙ අපපවාරිතෙ 521
පුබ්බෙ ගිහීසමාරම්භා 594
පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිඤාණාය 103
පුබ්බෙව 98
පුබ්බෙව මෙ සො භික්ඛවෙ
සත්තො දිට්ඨා 362
පුබ්බෙවස්ස හොති 355
පුබ්බෙ සද්ධා සුචිං 454
පුරතො 862
පුරාණකුලපුත්තා 759
පුරාණගණකියා 395
පුරාණජටිලා 170
පුරාණදුතියිකා 146, 389
පුරාණදුතියිකාය ඛාහාය
ගහෙසි 147
පුරාණමල්ලී 953
පුරාණරාජොරොධෙ 687
පුරාණවොහාරිකෙ
මහා මත්තා 213
පුරායං සුත්තන්තෙ පලුජ්ජති 797
පුරාහං භණ්ඩසුම් 211
පුරිමං 982
පුරිමකෙ ච පච්ඡිමකෙ 903
පුරිමසම්ං 881
පුරිමායෙ උපාදාය 670
පුරිමං උපාදාය 223
පුරිමෙ උපාදාය 317, 351
පුරිසං දෙථ 402
පුරිසත්ථකාරං 402
පුරිසදම්මසාරථි 73
පුරිසන්තරෙන 807
පුරිසපුග්ගලස්ස 670
පුරිසපුග්ගලස්ස
භූතගහණං වා 673
පුරිසග්ගතා ගත්ථවවත්ථකං 807
පුරිසස්ස මතිං ඉච්ඡියා
ආරොචෙති ඉච්ඡියා මතිං
පුරිසස්ස ආරොචෙති 396

පිටුඅංකය.

පුරිසව්‍යඤ්ජනං 953
පුරිසෝ 145
පුරිසෝ භික්ඛුං ආණාපෙති
ගච්ඡ හනෙත 400
පුරිසෝ භික්ඛුං පහිණාති 397
පුරෙජාතපච්චයෙන 1016
පුරෙ පච්ඡා විකාලෙ ච 966
පුරෙ භත්තෙන වා
පච්ඡාභත්තෙන වා 863
පුග්ගස්ස 532
පුජ්ජතෝ 344
පුජෙච්චා 580
පුවක්ඛරං 275
පුවපච්චයජොති ච 964
පුවෙ 603
පෙක්ඛති අනුපෙක්ඛති 882
පෙතපරිග්ගහෙ 270
පෙතාමහං 145
පෙතීවත්ථු 200
පෙසලානං භික්ඛූනං
ඵාසු විහාරාය 156
පොක්ඛරණිං 698
පොටකිතුලං 899
පොත්ථකෝ 841
පොත්ථනිකං 812
පොරිසිඝං 897
පොසෝ 898

ඵණහත්ථකෝ 766
ඵණෙන 888
ඵනුපෙති 228
ඵරසු 916
ඵරුසෙන 850
ඵලං 244
ඵලකචීරං 196
ඵලකපාදපීඨං 899
ඵලකපීඨං 567
ඵලරජනෙ. 835
ඵලාඵලමෝ 243

පිටුඅංකය.

ඵලාසවෙ 635
ඵස්සං පටිච්ඡාතෙති 384
ඵාණිතං තාම උච්ඡුම්හා
නිබ්බත්තං 520
ඵාතිකම්මඵලාය 921
ඵාරුසකඵානං 817
ඵාසුකෙ තමේනති 952
ඵාසු විහරති 438
ඵුල්ලං 902
ඵුසිතුං 900

බදරම්සෙන 601
බදරා පටිගත්තා 601
බද්ධං ආණාපෙසි 211
බන්ධනං 239
බන්ධනමත්තං 895
බන්ධනමත්තෙන 823
බන්ධනරජ්ජු 892
බලං ගාහෙත්වා 141
බලක්ඛං 634
බලවනිස්සිතෙ 1015
බලවාබලවං පහිණෙත්ථ 857
බහාරමකොට්ඨෙ 417
බහිට්ඨිතෙන 944
බහිද්ධා 969
බහිද්ධා උපාදිත්තෙ 372
බහිද්ධා රූපෙ 371
බහිසීමගතස්ස 825
බහිසීමාය 979, 984
බහිසීමෙ ඨිතෙ සීමං
සම්මන්නති 1044
බහිසුඛකඝානං පාතෙති 259
බහුකම්පි සිබ්බති 591
බහුජනඅහිතාය
පටිපන්නෙ හොති
-පෙ- දුක්ඛාය
දෙවමනුස්සානං 1015
බහුසඩ්ඪ ගණ්හාති 827

පිටුඅංකය.

බහුතත්තා 455
බහුත්තං බො -පෙ-
ආදිකත්තා පුබබඛමො 154
බහුපුත්තා 455
බහුලීකතාය 995
බහුලීකතො 291
බහු සඛඛස්ස 532
බහුස්සුතො 577, 749
බාලස්ස ව ලජ්ජිස්ස ව යාවකී 976
බාලො ආපජ්ජති නො
පණ්ඩිතො 978
බාහං පග්ගය්හෙවා 662
බාහන්තං 836
බාහිතපාපධම්මං 718
බාහිරකං අත්ථසංහිතං 700
බාහිරපරිභොගො 976
බාහිරලොමිං උණ්ණිං 889
බාහිරිමෙන මානෙන 407
බාහුලිකා 515
බාහුලිකො 437
බාහුල්ලාය ආවත්තො
යදිදං ගණබන්ධිකං 735
බාහුල්ලාය වෙතෙති 437
බාහුසච්චමහත්තං 132
බිම්බොහනං 913
බිලඛදුතියං 416
බීජං භවිස්සති 372
බීජකොති නාම අකංසු 149
බීජජාතානි 555
බීජෙ බීජසඤ්ඤී 566
බුඩ්ඪතරෙ 945
බුඩ්ඪතරෙන 865
බුඩ්ඪපබබජිතං 204
බුඩ්ඪපබබජිතවත්ථු 332
බුද්ධං පච්චකඛාමි 179
බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි 724
බුද්ධපමුඛං 136
බුද්ධභාසිතො 540
බුද්ධම් සරණම් ගච්ඡාමි 724

පිටුඅංකය.

බුද්ධවෙවචනානි 179
බුද්ධානුබුද්ධානං 126
බුද්ධෙ අගාරවා 969
බුද්ධෙ අගාරවො 969
බුද්ධො 74
බුද්ධො භගවා 64
බුද්ධිකාබද්ධො 565
බොධිපක්ඛිකානං 166
බොධිරුක්ඛමූලා යෙන
අජපාලනිග්‍රොධො
තෙනුපසඞ්කමි 717
බොධිරුක්ඛමූලෙ පඨමාභි
සම්බුද්ධො 713
බ්‍යඤ්ජනකුසලො 1022, 1023
බ්‍යඤ්ජනො 578
බ්‍යූහෙන සත්තමං 968
බ්‍රහ්මං පුඤ්ඤං 941
බ්‍රහ්මකායිකා 149
බ්‍රහ්මචරියං 78, 111, 149
බ්‍රහ්මචරියං විඤ්ඤූනං 693
බ්‍රහ්මචරියෙන අභිසපති 692
බ්‍රහ්මචාරිනො 212
බ්‍රහ්මඤ්ඤං 212
බ්‍රහ්මදණ්ඩං 1016
බ්‍රාහ්මණ 66, 87, 719

භගවතා 950
භගවතා පටික්ඛිත්තං 458
භගවතා සද්ධිං සම්මොදි 79
භගවතො
අවිදූරෙ නිසින්නො 496
භගවතො එතදහොසි 719
භගවතො එතමත්ථං
ආරොචෙසුං 152, 1207
භගවතො පච්චස්සොසි 135, 415
භගවතො පුරතො
පාතුරහොසි 721
භගවන්තං 721

	පිටුඅංකය.
භගවන්තං පටිවෙදෙමි	895
භගවන්තං භුත්තාවිං ඔනීතපත්තපාණිං එකමන්තං නිසිදි	727
භගවා	75
භගවා ච සාරිපුත්ත විපස්සි	417
භගවා ජානාති	417
භගවා හත්ථෙන පංසුකූලිකො භික්ඛු සඞ්ඝො ච	830
භඤ්ඤා	637
භඞ්ගං	830
භඞ්ගො හොති	889
භඞ්ගොදකං	811
භඤ්ජනකො	686
භණ්ඩනස්ස හොති	355
භණ්ඩිතස්ස	355
භණෙ	211
භණ්ඩනං කලහො විග්ගහො විවාදෙ සඞ්ඝභෙදෙ	949
භණ්ඩං ඡෙදාපිතං	797
භණ්ඩකාරකො	859
භණ්ඩනජාතානං	539
භණ්ඩදෙය්‍යං	230
භණ්ඩුකම්මං	743, 1046
භත්තග්ගෙ	670
භත්තවිස්සග්ගං	631, 687,
භත්තාභිහාරං අභිහරිංසු	142
භත්තිකම්මං	900
භත්තියඝරං	633
භත්තෙන පටිසංවිදිතෙ	659
භද්දකො තෙ උම්මග්ගො	997
භද්දපීඨං	899
භද්දියවත්ථු	201
භද්දෝ	172
භන්තෙ	135
භබ්බපත්තිකා	970
භයං වා	145
භයභාමිතා පාපෙතෙති	451

	පිටුඅංකය.
භයා	1014
භයාගතිං	833
භයාගතිං ගච්ඡති	831
භයාගතිං ගච්ඡන්තො අධිකරණං උක්කොටෙති	1001
භයානි	1054
භවන්තං ගොතමං සරණං ගච්ඡාම	114
භවාභවතඤ්ච විතිවත්තො	940
භවිස්සති දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය (යං අම්හාකං)	719
භවො	940
භාකුටිකභාකුටිකො විය	449
භාගං දත්වා	818
භාජනගතං	248
භාජිතාභාජිතඤ්ච ජානෙය්‍ය	833
භාජෙතුං	832
භාණකං	913
භාරෙ	242
භාවනානුයොගං	160
භාවිතාය	995
භාවිතො	291
භාවිතො ච භික්ඛවෙ අනාපානසති සමාධි	292
භාසති	441
භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන	943
භාසිතපරික්ඛතං	882
භාසිතාය ලපිතාය අපරියොසිතාය	803
භිංසනකතායං	128
භිංසනකෙ	127
භික්ඛකො	169
භික්ඛාපඤ්ඤත්තියා	844
භික්ඛුං අවජානෙතුකාමො	483
භික්ඛුං ආරම්මණං කරිත්වා	483
භික්ඛුං ඨපෙත්වා අවසෙසා අනුපසම්පන්නා නාම	544
භික්ඛුං පනෙව උද්දිස්ස	483

පිටුඅංකය.

භික්ඛුං අසුසුනකෝ
සනෙත්‍ථා 1001
භික්ඛු කුටිං කරොති 410
භික්ඛුගතිකෝ 797
භික්ඛු ච තං ඉත්ථියා
කායෙන කායං 381
භික්ඛුණියා නිසීත්‍ථා පරිසාය 796
භික්ඛුණියා ලිඞ්ගපරිවත්තනං 199
භික්ඛුණියෝ 741
භික්ඛුණියෝ උපසඞ්කමිත්වා 576
භික්ඛුණිං අවණ්ණං 701, 702
භික්ඛුණිදූසකෝ 758
භික්ඛුණිදූසකෝ භික්ඛවෙ 764
භික්ඛුණිං අනුපඛජ්ජ 884
භික්ඛුණිපරිපාචිතං 594
භික්ඛුණිසඞඝං උද්දිස්ස 797
භික්ඛුණී සංවිදහති 593
භික්ඛුණීසික්ඛමානා
සාමණෙරසාමණෙරීවත්‍ථූ 364
භික්ඛුණීහි සඞඝමිතුං 197
භික්ඛුණොවාදකසම්මුති 861
භික්ඛුණොවාදකෝ 1033
භික්ඛුනං 638
භික්ඛුනිසිත්‍ථෙන 455
භික්ඛුනො විවරං කතං වා
හොති 460
භික්ඛුපච්චත්ථිකා මනුස්සිත්ථිං 187
භික්ඛුපච්චත්ථිකා භික්ඛුං
මනුස්සිත්ථියා සන්තිකෙ 192
භික්ඛුපච්චත්ථිකා
මනුස්සිත්ථිං භික්ඛුස්ස
සන්තිකෙ ආරොචෙන්ති
වච්චමග්ගෙන පස්සාවෙ
මග්ගෙන මුඛෙන අඞ්ග
ජාතං අභිනිසීදෙනති
සන්‍ථතාය අසන්‍ථස්ස 191
භික්ඛු පතිරූපෝ 655
භික්ඛු පෙසුඤ්ඤෙ 539

පිටුඅංකය.

භික්ඛුභාවං 176
භික්ඛුභාවා වාවෙය්‍ය 426
භික්ඛු භික්ඛුං අණාපෙති 266, 321
භික්ඛු භික්ඛූහි 859
භික්ඛු භුත්තාවී පවාරිතෝ 604
භික්ඛුමානත්තාය 454
භික්ඛු වත්‍ථු 364
භික්ඛු සංවිදහති 592
භික්ඛු සඞඝාදිසෙසං
අජ්ඣාපජ්ජන්තෙනා
දිට්ඨෝ හොති 433
භික්ඛු සඞඝෙන 65
භික්ඛු සුත්තභික්ඛුමහි 193
භික්ඛුස්ස 187
භික්ඛුස්ස පුරතෝ 710
භික්ඛුස්ස සෙවනාචිත්තං
උපට්ඨිතෙ 186
භික්ඛූ අභිතෙනඛඛා
වත්‍ථුදෙසනාය 408
භික්ඛූ උජ්ඣායන්ති 361
භික්ඛූ ගණෙත්වා 903
භික්ඛූ ගණෙත්වා වඝා
බන්ධිත්වා 833
භික්ඛූනං තදනුවජ්ජිකං
තදනුලොමිකං ධම්මං
කථං කත්වා 155
භික්ඛූනං පාදෙ වන්දාපෙත්වා 742
භික්ඛූනං විස්සජ්ජෙත්වා 142
භික්ඛූ නං ධම්මාපෙන්ති 451
භික්ඛූ පුබ්බන්තඤ සම්මං
නිවාසෙත්වා 118
භික්ඛූහි අසාධාරණා 999
භික්ඛූහි එවමස්ස වචනීයෝ 438
භික්ඛූහි සම්පයොජෙතබ්බං 862
භිත්තිච්ඡිලෝ 236
භින්ද 703
භින්දති වා 232
භින්දති වා භින්දාපෙති වා 553, 559
භින්දිත්වා වා 665

පිටුඅංකය.

භිඳිඛ්බා වා පුන කාතබ්බං 410
භික්ඛාපටිග්ගහෙති භික්ඛු 169
භික්ඛෝ භික්ඛු සඞ්ඝා
භික්ඛෝ භික්ඛුසඞ්ඝා 852
භිසං ඝසාතස්ස 941
භිසි 568, 913
භිසිවජ්ජි 480
භීරු අස්සාසෙතබ්බා 1012
භුජිස්සානි 971
භූසඳන්තානාමකඛඤ්ඤන
පාචිත්තියෙන දුක්කටා
කතා 1029
භූසඳ්ඊස්සාමීති පතිඝණ්හාති
ආපත්තිං දුක්කටස්ස 688
භූතගං ථෙය්‍යෙන තස්ස තං 316
භූතගාවී 604
භූතගාවිං 137
භූතගාවිනා කතං හොති 611
භූතගාවිකා පවාරිතෙන
ආසනා වුට්ඨිතෙන කතං 610
භූතගාවී නාම පඤ්චන්නං
හොජ්ඣානං 604
භූමට්ඨං ථලට්ඨං 223
භූමට්ඨං නාම භණ්ඩං
භූමියං නික්ඛිත්තං හොති 223
භූමට්ඨං භණ්ඩං -පෙ-
ගච්ඡති වා ආපත්ති
දුක්කටස්ස 223
භූමිඨරණං 480
භූමිං දෙවා සද්දං
මනුස්සාවෙසුං 148
භූමිංනං දෙවානං සද්දං
සුත්වා චාතුම්මහාරාජිකා 149
භූතං අසඞ්ඝං ච උජ්ඣාපෙති 963
භූතං කායෙන ජායති 968
භූතං භගවා 548
භූතං සංවිධානෙන ච 962
භූතගාම්පාතව්‍යතාය 555

පිටුඅංකය.

භූතගාමෝ නාම පඤ්ච
බීජජාතානි 555
භූතපුබ්බං 537
භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ 405
භූතපුබ්බං සාරිපුත්ත 127
භූතෙන 950
භූමිගතෝ ආපජ්ජති 974
භූමිතෝ ඉණාති 243
භෙදකරවත්ථූනි 968
භෙදනකං 656
භෙදනසංවත්තනිකං
වා අධිකරණං සමාදියං 438
භෙදපුරෙක්ඛාර
පණ්ණරසකං 794
භෙදාධිප්පායස්ස වා 539
භෙදානුවත්තා දුබ්බච දූස
දුට්ඨුල්ල දිට්ඨි 965
භෙදාය 883
භෙදෙති 756
භෙසජ්ජං 393
භෙසජ්ජං උපපන්නා හොති 633
භෙසජ්ජං භවිස්සති 372
භෙසජ්ජං සංවිධාතුං 840
භෙසජ්ජකණ්ඩුවනවත්ථු 377
භෙසජ්ජානි 515
භෙසජ්ජේ 330
භෙසජ්ජේ වා 819
භෙසම්මා 941
භෝ 66
භෝගවාසිනී 397
භෝගූපඝාතිකා 976
භෝගෙන ඛායති 659
භෝ ගොතම 80
භෝජනං පඤ්ඤායති 604
භෝජනීයං නාම
පඤ්චභෝජනානි 617

පිටුඅංකය.

මං 484
මං අවඩ්ගමා 547
මංසපිණ්ඩවත්ථු 362
මංසපෙසිවත්ථු 362
මංසපෙසූපමා 641
මකසකුටිකා 893
මකකටිං ආමිසෙන 158
මකකටී වජ්ජිපුත්තා ච -පෙ-
බුඩ්ඩපබ්බජිතෝ මිගෝ 195
මකකටිසමණවජ්ජිපුත්තකා 194
මකඛං 726
මගධමහාමත්තෙහා 211
මගධෙසු පඤ්ච ආබාධා
උප්පජ්ජන්ති හොන්ති 743
මග්ගං ආචික්ඛෙය්‍ය 113
මග්ගනිමිත්තෙන 775
මග්ගභාවනා 352
මඤ්චවත්ථු 377, 389
මඤ්ඤන අමඤ්ඤං 193
මඤ්ඤන ඡාදෙත්තබ්බස්ස 574
මඤ්ඤන මඤ්ඤං 193
මඤ්ඤා සංසිදති 392
මඩ්ඩුං කාතුකාමෝ 563
මඩ්ඩලච්ඡායං යාචියමානෙන 894
මඩ්ඩුලිං 363
මණ්ඩං 238
මණ්ඩකවජ්ජපානං 238
මණ්ඩවත්ථු 278
මණ්ඩවාලකං 896
මණ්ඩෙමංසඤ්ච 606
මත්තඤ්ඤූතා 809
මත්තඤ්ඤූතාය 215
මත්ථකිමෙ වා 169
මත්ථකිඛ ගබ්භා 378
මත්ථකං වා පිට්ඨං වා 569
මත්ථකං සහසා අභිනිසිදති 572
මත්ථකෙ නිපාතෙස්සං 839
මත්ථකපරිපාදකා 899
මත්ථකභිසිං පිට්ඨෙ සංහරන්ති 900

පිටුඅංකය.

මත්ථාදීනි 282
මත්ථෙවා 813
මත්ථෝරිකං 445
මත්ථෝරිකා 806
මත්ථුස්සා 818
මත්ථෝරිකා නාම
රොගජාති 951
මත්තිමයෝ 890
මත්තිමිස්සා 380
මත්තිස්ස කණ්ණෙ පිලන්ධනං 405
මත්තුනකජාතියෝ 288
මත්තුපෙ කාරාපෙසි 901
මත්තුපෙ වා 564
මත්තුපෝ 568
මත්තුලං 835
මත්තුලබද්ධං සලාකබද්ධං 665
මත්තුලිකං කාතුං 983
මත්තුලිකා 222
මතං තෙ ජීවිතා සෙය්‍යෝ 312
මතං යෙහුය්‍යෙන අකඛිතං
ඛයිතං 188
මතිකම්මං පන කිස්සකාරණා 1007
මතිකම්මං පන පාවිශෙකකං 1007
මතිපිවත්ථු 389
මතෙනකාරිතා 976
මතෙනකං 145
මතෙහිකා 917
මතෙහිකාභණ්ඩං 945
මතෙහිකාවත්ථුස්මිං 282
මදනිම්මදනාය 151
මද්දවීනං 895
මධුකපුප්ඵරසං 817
මධුගොළකෝ 283
මධූ නාම මක්ඛිකාමධු 519
මධුපානං 817
මධුමෙහබාධෝ 538
මධුසිත්ථෙනෙව සාරෙතුං 892
මධවාසඤ්ඤා 635
මනං චූළෙහා අහොසි 783
මනසානුපෙක්ඛිතා 577

පිටුඅංකා.

මනාසාකාසි 715
මනාපගඤ්ඣා 330
මනාපඤ්ඤාඨඤ්ඣා 330
මනාපරසා 330
මනාපසද්දා 330
මනාපානි තෙ භික්ඛූ
පංසුකූලානි 496
මනුස්සං ඔදිස්ස ඔපාතං
ඛණති 324
මනුස්සනන්තරායො 789
මනුස්සපාණො 261
මනුස්සමංසං මඤ්ඤේ ඛාදති 621
මනුස්සරුහසෙය්යකං 727
මනුස්සවිග්ගහං ජීවිතා
වොරොපෙය්ය 312
මනුස්සවිග්ගහො නාම 313
මනුස්සා 395
මනුස්සා උජ්ඣායන්ති 212, 595
මනුස්සා උපදුතා යාචන්තාය
උපදුතා විකූඣන්තීයා 405
මනුස්සා පක්කමන්තා 262
මනුස්සා පස්සිත්වා 744
මනුස්සා සත්තරසවග්ගියෙ
භික්ඛූ පස්සිත්වා 613
මනුස්සිත්ථිං භික්ඛුස්ස
සන්තිකෙ ආනෙත්වා 187
මනුස්සිත්ථියා තයෝ
මග්ගෙ මෙථුනං ධම්මං
පතිසෙවනභාවස්ස 186
මනුස්සො ආවිං වා
යදි වා රහො 1001
මනෙසිකාය 448
මනොදුච්චරිතං 83
මතො මානසෙන 1021
මනොසිලිකාය මූලං
ලුක්ඛන්ති 889

පිටුඅංකා.

මන්තණා 1013
මන්තණාසු 855
මන්තන්තං 652
මන්තෙත්ත ව මඩ්ඩපිණ්ඩිකාය ව 719
මන්ථා 603
මන්දත්තා මොමූහත්තා 989, 1021
මන්දමන්දෙ 449
මන්දමුඛියො 726
මම්මන්තපාතං 405
මමායිතං 216
මයං යමාමසෙ 854
මයා ඛො භික්ඛවෙ 726
මයාහං භන්තපච්චාසං
ඉත්ථන්නාමස්ස දම්මි 601
මයිදං කම්මං 687
මරණං වා නිගච්ඡෙය්ය 153
මරණවණ්ණං වා 316
මරණවණ්ණං සංවණ්ණෙම 312
මරණසඤ්ඤී 316
මරණාය වා සමාදපෙය්ය 316
මරණෙනපි මයං තෙ
අකාමකා විනා භවිස්සාම 140
මරියාදං වා 246
මරියාදභිද්ධං 835
මරුම්බා 550
මලුලකං 888
මලමත්තං 895
මලුලමුට්ඨිකා 887
මසාරකො 565
මසුං වඩ්ඪාපෙන්ති 895
මහග්ඝං වෙතාපෙතුකාමස්ස
අප්පග්ඝං වෙතාපෙති 484
මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං 65
මහතො තළාකස්ස
පටිඝවෙව ආලිං 951
මහත්ථිකා 855
මහල්ලකෙ 80, 919
මහල්ලකෙ ඝරෙ 632

පිටුඅංකය.

මහල්ලකො 412
මහල්ලකො නාම විහාරො සඤ්ඤාමිකො වුච්චති 413
මහාඅනාලමෙඝො 292
මහාජනිකොත 684
මහාජනො ච සඤ්ඤපනං ගච්ඡති 856
මහානාගෙ තිට්ඨමානෙ 594
මහානාමරත්තා 806
මහාභොගා 142
මහාමිත්තා 222
මහාරඹ්භරත්තා 806
මහාවීරාභස්ස 941
මහාවීරා 729
මහාසමයො 598
මහාසයනං 807
මහාසෙදං 811
මඤ්ඡත්තා අසනාතුට්ඨිතා 154
මළොරිකා 893
මා එකෙන ද්වෙ 722
මා එවං මනඤ්ඤාත්ථ 127
මා එවං චිතකකයිත්ථ 127
මා ඛො පටිඝං 1007
මාඝඨඤං 686
මාඝඨො 213
මාතඞ්ගරඤ්ඤද්'ව නාගො 854
මාතරං විවරං 1038
මාතරං සරාමි 176
මාතා මෙ අත්ථි සා මයා පොසෙතබ්බා 176
මාතා මෙ අත්ථි සා මං පොසෙස්සති 176
මාතා රක්ඛති ගොපෙති ඤ්ඤසරියං කාරෙති වසං වත්තෙතනි 396
මාතා වා හොති 703
මානිකා 824
මානිකානඤ්ච පළිබොධානඤ්ච 1016
මානිතො 344
මානිතො වා පිතිතො වා 476
මාතු 145

පිටුඅංකය.

මාතුගාමං දූසෙත්‍වුල්ලාඝි වාචාහි 390
මාතුගාමස්ස මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවනෙත්තා 457
මාතුගාමාය 547
මාතුගාමෙන සංභරෙ 967
මාතුගාමො 390
මාතුඝාතකො භික්ඛවෙ 763
මාතුයා මාතුපෙමෙන 386
මාතුයා මෙථුනං ධම්මං 199
මාතුරක්ඛිතා 396
මා තෙ රුච්චි පඨවිං පරිවත්තෙතුං 123
මා තිං අධම්මෙ ආචරිතො අසමා කුම්භමිවාභිදා 667
මානත්තං සමාදියාමි වත්තං සමාදියාමි 867
මානත්තචරණඤ්ච උපසම්පදඤ්ච පරියෙසනා 586
මානසිනො 940
මානෙත්වා 580
මා නො අපුත්තකං සාපතෙය්‍යං ලිච්ඡවයො අභිහරාපෙසුං 146
මා නො විහෙඨයිත්ථ 146
මා පච්ඡිමා ජනතා පාණෙසු පාතබ්‍යතං ආපජ්ජි 207
මා භගවන්තං සිතං 718
මා භණ්ඩනං 853
මා මං ජානිංසු 863
මා මජ්ඣෙ භණ්ඩා අහොසි 731
මා මෙ විදෙසසඤ්ඤා අහු 406
මාය්‍යෙ ඉමං කුමාරිකං 395
මාය්‍යෙ එවං අවච 675
මාලාකිතෙ 515
මාලාමිස්සා 380
මාලාවච්ඡං රොපෙතනිපි 454
මාලාවච්ඡං රොපෙතනිපි රොපාපෙතනිපි 443
මාලෙ 472

පිටුඞ්කා.

මා වো සකං විනස්ස 487
මාසගතාය 796
මාසෝ සෙසෝ හිමිහාතං 523
මිගදූයෙ 125
මිගපොතකං 204
මිගලණ්ඩිකම්පි
සමණකුත්තකං 288
මිච්ඡාදිට්ඨිකා 109
මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදානා 109
මිථූ යථා බුඩ්ඪං 860
මිලක්ඛකං 182
මිස්සකං 881
මිහිතපුබ්බඞ්ගමා 449
මිසං 899
මිසනෙත 890
මූඛං ආලිම්පනති 889
මූඛවාරිකං ආහාරං
ආවරණං කරොනති 756
මූඛලිම්පනං 953
මූඛොදකං දතබ්බං 730
මූගසූපො මංසසූපො 663
මූවචනි 372
මූසඤ්ඤාදිසු 917, 912
මූලට්ඨස්සති අසම්පජානා 542
මූලිං වා ඡින්දති 228
මූලිවත්ථූනි 279
මූත්තහරිටකං 811
මූත්තාභිස්සා 380
මූතෙත්තා 356
මූදුපිට්ඨිකං 199
මූළ්හූතෙ 102
මූඟ 538
මූදුකිපායනං 817
මූධාවසිත්තස්ස 653
මූනිගලෙලු 758
මූනිනෝ 587
මූරජං 895
මූසා ඔමසපෙසුණා 962

පිටුඞ්කා.

මූසා හණතෙත්තා ගරුකං 974
මූසා හණතෙත්තා ලහුකං 974
මූසා හණිස්සං 355
මූසාවාදෙ 1032
මූහුත්තිකා 397
මූගබ්බතං 800
මූගෝ 770
මූලං 988
මූලච්ඡස්ස ආපත්තී
ථුල්ලවච්චයස්ස 267, 321
මූලබීජං 556
මූලහෙච්ඡජ්ජාදි 810
මූලරජතං 835
මූලාය පටිකස්සනාරහ
වත්ථුස්මිං 867
මූලාය පටිකස්සනාරහ
භික්ඛු සාදියනති
පකතත්තානං 866
මූළ්හස්ස 113
මෙ 109
මෙණ්ඩකවත්ථු 816
මෙණ්ඩවිසානවදධිකා 806
මෙත්තං කායකම්මං 970
මෙත්තං නු ඛො මෙ චිත්තං 950
මෙත්තං වචීකම්මං 970
මෙත්තාවිහෙතා වක්කාමි
නො දොසන්තරෝ 950
මෙත්තියභූම්මජකානං
ඛො ගහපති 417
මෙථුනං 962
මෙථුනං ධම්මං පතිසෙ
වනෙත්තා කති ආපත්තියොං
ආපජ්ජති 960
මෙථුනං සුඤ්ඤසංසග්ගො 962
මෙථුනධම්මස්ස පුබ්බභාගො 1015
මෙථුනධම්මා නාම 183
මෙථුනපච්චයා 1029
මෙථුනූපසංහිතෙන
සඞ්ඝාදිසෙසො 394

පිටුඅංකය.

මෙඛාවිනී 395, 670
මොකඛචිතාය 448
මොකඛාධිපපායො 650
මොකඛාධිපපායො
තලඝතතිකං උගඝිරති 651
මොඝපුරිසගහිතං ඉධ
මූකඛං තත්‍ර මූකඛං 912
මොඝ සුතතකං 892
මොවපානං 817
මොවෙති 239
මොතපථෙසු සිකඛතො 588
මොරගු 808
මොරපිඤඡපරිසිබබිතා 806
මොරෝ 233
මොහා 1014
මොහාගතිං 833
මොහාගතිං ගවජති 831
මොහාගතිං ගවජනෙතා
අධිකරණං උකෙඛාටෙති 1004
මොහා චිතතං විනීවරමපපදං 354
මොහෝ අමූලකෙන ව 963

යං අතථාය 1015
යං ආවාසං පඨමං
උපගවජති සවෙ තතථ
හොති සඛඝසස
විහාරවිවරං වා 480
යං කාලං සරති 791
යං කිඤචි ගීතං 690
යං කිඤචි නවවං 690
යං කිඤචි පහෙණකතථාය 603
යං කිඤචි පාථෙයයතථාය 603
යං කිඤචි පානීයං 688
යං කිඤචි වාදිතං 690
යං කිඤචි සාවකෙන
පතතබබං ඔබබං තෙන
අනුපපතතං 413
යං ච තතථ ආපතතිං
ආපජනෙතා 650

පිටුඅංකය.

යං චිතතං තං මනෝ යං
මනෝ තං චිතතං 316
යං ජඤඤා සකෙකාමි
අජෙජව ගනතුං 796
යං තං අපුවජිමහා 997
යං තං අරියා ආචිකඛනති
උපෙකඛකෝ සතිමා
සුඛවිහාරී 98
යං තතථ ලහුගණඩං
යං තතථ ගරුගණඩං 840
යං තථාගතෝ 161
යං තුමෝ කරිසසති 940
යං තුමෙහ 906
යං තවං 153
යං දීයමානං 895
යං භික්ඛවෙ මයා
ඉදං න කපපති 818
යං මඤඤි මසස පුරිසසස
සමනතා උදකුකෙඛපා 785
යං මනුසසානං උපභොග
පරිභොගං රොපිමං 689
යං මනුසසෝ කරෙ 1001
යං මාතුකුචඡිසමිං 313
යං සඛඝසුටඨු තං සඛඝථාය 996
යං සඛඝා ආකඛති 814
යකාරෙන වා භකාරෙන වා 538
යකඛං මාරෙසි 339
යකඛිවජජු 200, 389
යගෙඝ 143
යඤව හනෙන කපපති
යඤව අනවජජං 754
යඤව විඤඤූ අරහනති 1001
යඤඤං යජිසසාම් 272
යඤඤසු 455
යතතෙතා 718
යතසස විවරවෙතාපත්තා
ආහතං 456
යතායං භික්ඛවෙ 364
යතො අයසස භික්ඛා දිනනා 632

පිටුඅංකය.

යතො කසිතඤ්ච හොති
විකසිතඤ්ච 507
යතො ච ඛො සාරිපුත්ත 131
යතො තිං 680
යතො නිවාතං තතො පවාතං 417
යතො පජානාති
සහෙතු ධම්මං 716
යතො පාතිමොක්ඛං සුණාති 782
යත්ථ කත්ථ වි රඤ්ඤු කීළිතුං 698
යත්ථ කාකා වා කුලලා වා
න ඌහදනති 564
යත්ථ වත්තාරෝ භික්ඛූ
-පෙ- එතං
ගණභොජනං නාම 597
යත්ථ සිතා පස්සති 698
යත්ථ සිතා පස්සති වා
සුණාති වා 690
යත්ථ භික්ඛුණියො 701
යත්ථ මා පන බහුතරං 839
යත්ථ වා වසති යත්ථ වා
පවිසකමති 756
යත්ථ සඞ්ඝස්ස ධුවකාරං
කරියනති 844
යත්ථ සතිවිනයො 1006
යත්ථස්ස ධුවන්නවා වා 781
යත්ථස්සු භික්ඛූ
නානාසංවාසකා 864
යත්‍ර හි නාම 361, 666, 721,
812, 828, 835
යතිස්ස 486
යථා 106, 856
යථා අඤ්ඤස්මිං පුරිසෙ 954
යථාකම්මූපගෙ 108
යථාගොවරෙ 169
යථාගොතෙතා 169
යථා ච වුට්ඨානි 856
යථා ජවෙවා 168
යථා ඤ්ඤං 961

පිටුඅංකය.

යථා තං 106, 390
යථා තං සුතෙතන
අසඞ්ඛතීතතනා 127
යථා අට්ඨියා ගණ්හනති 883
යථාධම්මං 640, 803
යථාධම්මෙ කාරෙතබ්බා
650, 813, 897
යථා ධමෙම යථා විනයෙ 1018
යථානාමෙ 169
යථාපඤ්ඤතතං
පඤ්ඤුපෙතබ්බං 732
යථා පුරෙ තථා පච්ඡා 366
යථා බහුතරා භික්ඛූ 886
යථාහතං නිකඛිතෙතා 1024
යථාඃරිනතං විහරිස්සා 855
යථාභූතඤ්ඤණදස්සනං 1013
යථා මං භනෙත
භගවා ජානාති 417
යථාමිත්තතා 653
යථා යථා ඛො 139
යථා යුතෙතා 168
යථාරතිං 1024
යථා විමුතතං චිතතං
න පචවෙකඛිතා 1022
යථාසංහතං 590
යථාසීලෙ 169
යථාසුඛං 940
යථාරූපං 222
යථා වජෙජතා 448
යථාවිහාරී 169
යදා තෙ අනතිරති උපපජ්ජති 367
යදා නිබ්බෙමතිකො 794
යදා සකොසි තදා 268, 322
යදා හවෙ 715
යදිදං 442, 721
යදිදං අනුපාදාවිමුතතස්ස
විමොකඛා 1063
යදෙකො රමතී වනෙ 855
යදෙව කිඤ්චි 858

පිටුඅංකය.

යදෙව සා විභඤ්ඤා 954
යඤ්ඤකා සූචිකං 898
යඤ්ඤේන භගවතා -පෙ-
පඤ්ඤත්තං 958
යඤ්ඤූනාහං 176
යඤ්ඤූනාහං භගවතෝ
එතමත්ථං ආරොචෙය්‍යං 554
යඤ්ඤූනාහං බුද්ධං
පච්චක්ඛෙය්‍යං 176
යඤ්ඤූනාහමපි ධම්මං
සුණෙය්‍යං 138
යඤ්ඤූනාහං සිප්පං සික්ඛෙය්‍යං 826
යමකං නත්ථුකරණී 810
යමපි ත්‍යාහං 525
යස්මිං සරෙ 470
යස්ස අඛොතාහි
උභඅජ්ඣුමණ්ඩලං 657
යස්ස ඛෝ බ්‍රාහ්මණ
ආයතිං ගබභසෙය්‍යා
පුනබභවාභිනිබ්බත්ති පහීණා 85
යස්සදානි භන්තෙ භගවා
කාලං මඤ්ඤති 290
යස්සන්තරතෝ
නඤ්ඤති කොපා 940
යස්ස චක්ඛුලා රූපී හොති 514
යස්ස ජයං ජීගිංසෙ 405
යස්ස සියා ආපත්ති 793
යා ආපත්තියෝ භික්ඛූනං
භික්ඛුණීනං සාධාරණා 197
යා කාචි විජනී 688
යාගුආනිසංසා 994
යාගුං වා 699
යාගුපානෙ 699
යාගුයා පවිසංවිදිතෙ තස්සා
පරිවාරෙ ආහරිය්‍යති 659
යාගුයා වා හෙය්‍යජ්ජෙ වා 849
යාචං අදදමපිඤ්ඤෝ 406
යාචකෝ අපිඤ්ඤෝ 406
යාචනබහුලා 402

පිටුඅංකය.

යාචිතකූපමා 644
යාචිතකෙන 765
යාදිසෝ 168
යානං අවහරිස්සාමි 241, 242
යානං නාම වයහං 241
යානගතස්ස 666
යානීවාවරං 856
යානි වා පනඤ්ඤානිපි 178
යානීවා පනඤ්ඤානිපි අභිමූලෙ
ජායන්ති මූලෙ සඤ්ජායන්ති 556
යානිකතාය 995
යානෙන යායන්ති 708
යාමකාලිකං 618
යාගං අධිසීලසික්ඛා 174
යාගං දිට්ඨි 971
යාවකාලිකං යාමකාලිකං 819
යාවජීවිකං 618
යාවතකෝ වා පන උස්සහති 756
යාවතකං ඉච්ඡසි තාවතකං
ගණ්හාහි 482, 612
යාවතතියං සමන්‍ත
භාසිතබෙබා 439
යාවතතියකං 206, 454, 681
යාව තතියකා තියෙසා 1030
යාව තතියකෙ පඤ්ච 986
යාව තස්ස ආයස්මතෝ
උපසම්පදා අහොසි 721
යාවන්තා භික්ඛූ කම්මපත්තා 886
යාවතිකා භික්ඛූ තස්මිං
ආවාසෙ වස්සං වුත්ථා 848
යාවතිහං ඤාණා පටිවිජ්ඣාදෙති 454
යාවදත්ථං නහායිංසු -පෙ-
මෙථුනං ධම්මං පතිසෙවිංසු 160
යාවදත්ථං භුඤ්ජ 367
යාවදත්ථචීවරං 820
යාවදෙවා 595
යාවදෙව 649
යාවද්ධාරණකොසා 573
යාව බාහා ගහණාපි කාම 948
යාව බ්‍රහ්මලොකා 149

පිටුඅංකය.

යාව භික්ඛුසභාගතං ජානාමි 770
යාව සත්තමා පිතාමහයුගා 475
යාව සෝ දූරකෝ
විඝුට්ඨතං පාපුණාති 954
යාවිච්ඡන්ති මුඛායාමං 854
යුගමත්තං පෙක්ඛමානෝ 662
යුඤ්ජන්තායසමනෙන්තා සකං 487
යුවා 288
යෙ ඛෝ තෙ භගවතෝ
සාවකා තෙ එවං වදෙය්යුං 359
යෙ ච යාවතකියකා 998
යෙ ඛෝ පන මං ඝොතමං 952
යෙ ච තං උපනය්හන්ති 854
යෙ ච තත්ථ විජානන්ති 854
යෙ තෙ ධම්මා 577
යෙ තෙ පච්ඡිමා සාවකා 126
යෙ තෙ බ්‍රාහ්මණ
රූපරසා -පෙ-
ඵොට්ඨබ්බරසා තෙ
තථාගතස්ස පහීනාති 82
යෙ තෙ භික්ඛූ සුත්තන්තිකා
තෙසං එකච්ඡිං 415
යෙ දුට්ඨුල්ලා සා සීලවිපත්ති 997
යෙ ධම්මා හෙතුප්පභවා 728
යෙන 79
යෙන අඞ්ගවතං
තෙනුපසඞ්කමි 478
යෙන කපිලවත්ථු තෙන
වාරිකං පක්කාමි 750
යෙන ගාමෝ තෙන ගන්තුං 798
යෙන තෙ භික්ඛූ
තෙනුපසංකමි 158
යෙන නීතා 854
යෙන බුද්ධෙසා තෙන
පරිවත්තිතබ්බං 947
යෙන වඞ්ගුම්දා 289
යෙන වජෝ 798
යෙන වත්ථූනා අනුද්ධං
සිතෝ හොති 426

පිටුඅංකය.

යෙන වා සා සද්ධෙය්‍ය
වචසා උපාසිකා වදෙය්‍ය
තෙන සෝ භික්ඛු
කාරෙතබ්බෝ 456
යෙන සකපිතුනිවෙසනං 144
යෙන සා ඉත්ථී තෙනුපසංකමි 547
යෙනාහං තෙනුපසඞ්කමි 406
යෙ නූන -පෙ- න මයං 538
යෙ පන තෙ මොඝලුද්ධා
පඨවිනිස්සිතා පාණා තෙ
කථං කරිස්සසි 128
යෙ පස්සන්ති 438
යෙපි ඛෝ තෙ කුලපුත්තා 836
යෙභුය්‍යසිකාය වූපසමෙතුං 882
යෙභුය්‍යෙන ඡන්නා
යෙභුය්‍යෙන පරිච්ඡන්නා 543
යෙභුය්‍යෙන පංසු 550
යෙභුය්‍යෙන පගුණං ගන්ථං
ඝණන්තං ඔපාතෙති 542
යෙභුය්‍යෙන භික්ඛුණිනං
පියො හොති මනාපො 579
යෙභුය්‍යෙන සක්කරා 551
යෙ වා පන 222
යෙ වොහාරං ගච්ඡන්ති 499
යෙසං කෙසඤ්ච 408
යෙසං වත්තති 960
යෙ සුණන්ති 438
යෙහි ආකාරෙහි 181
යෙහි නිමිත්තෙහි 949
යෙහි සම්මෙහි සම්මන්ති 999
යො 168
යො අතික්කමෙය්‍ය 796
යො අනාදරියං පටිච්ච නහං
නහං ඔලොකෙන්තො 662
යො අමිත්තානං ගිහීනං
අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස උත්තරි
මනුස්ස ධම්මස්ස වණ්ණං
භාසිතො 342

පිටුඅංකය.

යො අසන්තං අභූතං
උත්තරිමනුස්සධම්මං
උල්ලපති 346
යො ඉච්ඡති සෝ
ආරඤ්ඤිකෝ හොතු 434
යො ඉච්ඡති සෝ
ගාමන්තෙ විහරතු 435
යො ඉමම්හා ආවාසා
පඨමං පක්කමිස්සති 359
යො කරෙය්‍ය ආපත්තිං
දුක්කටස්ස 207
යො කොචි අවීතරාගෝ
තං වනසණ්ඩං පවිසති
යෙහුය්‍යෙන ලොමානි
හංසන්ති 128
යො කොචි පරිබ්බාජක
සමාපන්නෝ 598
යො ගාමන්තා ඔසරය්‍ය
වජ්ජං නං ඵුසෙය්‍ය 434
යො ච තත්‍ථ විවරුපාදෙ 820
යො චායං අක්කොසති
භාසාධිප්පායො 997
යො තත්‍ථ අනුවාදෙ 884
යො තත්‍ථ භික්ඛු
ව්‍යත්තෙනා පටිබලෙ 790
යො න ගණ්හය්‍ය 314
යො න ජ්‍ඣාපෙති 501, 831
යො න දදෙය්‍ය 892
යො න සම්මා වත්තෙය්‍ය 734
යො නිමිත්තෙනහි නිමිත්තං 183
යො නු ඛො තෙසං
කුක්කුටවජ්ජපකානං
-පෙ- කිනාති සඞ්ඝස්ස
වචනීයො 86
යො පක්කමෙය්‍ය 796
යො පන භික්ඛු අදින්නං
ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං 214

පිටුඅංකය.

යො පන භික්ඛු අනභිජානං 347
යො පන භික්ඛු -පෙ-
අසංවාසෝ 161
යො පන භික්ඛු
එවරූපානි පණීත
භොජනානි අගිලානෝ
අත්තනෝ අත්‍ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා
භුඤ්ජෙය්‍ය 619
යො පන භික්ඛු මෙත්තෙය්‍ය
ධම්මං පතිසෙවෙය්‍ය
පාරාජිකෝ හොති
අසංවාසෝ 158
යො පන භික්ඛු සඤ්චිච්ච
මනුස්සවිග්ගහං 311
යො පනාති යො යාදිසෝ 168
යො භික්ඛවෙ මං
උපට්ඨෙය්‍ය සෝ
ගිලානං උපට්ඨෙය්‍ය 839
යො මරති සෝ 323
යො යාදිසෝ 168
යො ලභෙය්‍ය 891
යො සාදියෙය්‍ය ආපත්තිං
දුක්කටස්ස 839
යො සෝ 183
යො සෝ භික්ඛවෙ අඤ්ඤපි 740
යොහං එවං ස්වාක්ඛාතෙ
ධම්මවිනයෙ -පෙ-
බ්‍රහ්මචරියං චරිතුං 149
යාවායං භික්ඛු 173
යාවාහං භික්ඛු -පෙ-
වොරොපෙසිං 289

රක්ඛං යාචති 676
රක්ඛිතං 216
රජකත්‍ථරණං ගන්ත්වා 214
රජකභණ්ඩිකං 214
රජතකොලුම්බං 835
රජතනිපක්කං 810
රජනීයානි 653

පිටුඅංකය.

රජනුද්ධකං 835
රජෝහරණසමෙත 1011
රජ්ජනති 805
රජ්ජසීමා 843
රජ්ජං වා 246
රජ්ජවඤ්ඤ 389
රජ්ජියා 329
රඤ්ඤති 856
රඤ්ඤෙ අනෙකාපුරෙ හත්ථිසම්මද්දං 653
රඤ්ඤෙ දරූනි 212, 213
රට්ඨං 412
රට්ඨපිණ්ඩං 347
රට්ඨපූ තං 412
රට්ඨසීමා 843
රතනං 654
රතනසම්මතං විස්සාසං ගණ්හාති 655
රතනසඤ්ඤමහත්තං 131
රතනිං ආපජ්ජති 975, 977
රතනිං වෙව දිවා ව 977
රතනිඛ්‍යත්තඤව ඔකාසං 968
රතනිවෙජ්දෙ 866, 1028
රතනිපරිවාසියං 707
රතෙකා දුට්ඨෝ ව මූලෙහා 1014
රථකාරජාති 538
රථකෙන 448
රථඤරෙ 808
රථිකා 658
රථෙ 241
රමණීයෙ 364
රවාය 182
රසඤ්ඤං 810
රසරසෙ 663
රසවතී 797
රස්සං 1042
රහො අරහො සඤ්ඤී 323
රහො උල්ලපති 358

පිටුඅංකය.

රහොගතස්ස 124, 413
රහෝ භික්ඛුණියා සහ 962
රහස්සං 153, 183
රාගවිරාගාය 151
රාගවිරාගෝ 151
රාගස්ස පහාණං 352
රාගාය චිත්තං නමති 347
රාගා චිත්තං විනිවරණකා 352
රාගුප්පත්තිහාදි 371
රාගෝ චිත්තං අනුද්ධංසෙති 367
රාගෝ මෙ වෙතෙතා වෙතෙතා 356
රාජකං 259
රාජකථං 655
රාජගහං උපෙහථං ආගච්ඡතෙතා 783
රාජගහෙ 205
රාජගහෙ උපොසථ සංයුත්තෙත 957
රාජගහං භණ්ඩං 259
රාජත්තෙපුරං හත්ථිසම්මද්දං 653
රාජපච්චත්ථිකා 192
රාජභටෝ 744
රාජභොගෙකා 485
රාජා ආවුසො ලිච්ඡවීහි 364
රාජාගාරං 698
රාජානං වා ථෙය්‍යං ගච්ඡතති 643
රාජත්තරායෝ 789
රාජාව රට්ඨං විජිතං 854
රිඤ්චතති 450, 498
රිඤ්චතති රූපිකා වෙව 964
රිත්තහත්ථං ගතුං 602
රුක්ඛවෙජ්දනවඤ්ඤ 340
රුක්ඛතුලං 899
රුක්ඛනිම්මෙත 774
රුක්ඛථූලූපමං 644
රුක්ඛමූලං 568
රුක්ඛමූලගතෙ වා 293
රුක්ඛමූලෙ 564
රුක්ඛවඤ්ඤ 389

පිටුඅංකය.

රුක්ඛවීථිගියා 799
රුක්ඛෙ වා ලග්ගිතං 236
රූපියපටිග්ගාහකං
ඨපෙත්වා සබ්බමෙව
පරිභුඤ්ජිතබ්බං 500
රූපියසංවොහාරං 504
රූපා 655
රූපියෙ අරූපසඤ්ඤී 504
රූපියෙ රූපියසඤ්ඤී
අරූපියං වෙතාපෙති 505
රූපියෙ වෙමතිකො 504
රූපෙ 371
රූපෙන වා නිමිත්තෙන
වා සඤ්ඤුණං කත්වා 655
රොජවත්ථු 817
රොගබ්‍යසනෙන ඵුට්ඨං 160
රොමන්ථකස්ස 895

ලක්ඛණාහතො 767
ලක්ඛණාහතො
කතදණ්ඩසමෙත 746
ලගුළෙ 329
ලඞ්ඝකා 695
ලට්ඨිවනෙ 726
ලණ්ඩමත්තිකං 900
ලතං වා 247
ලතාතුලං 899
ලද්ධුපකෙඛා 1014
ලද්ධසමාපත්තිකස්ස 974
ලබ්භා නාන සුදින්නා
හිනායාවතතිච්ඡා 145
ලම්බී 199
ලසුනං 897
ලසුනූපතිට්ඨෙ තවවනා 966
ලහුකං 983, 1042
ලහුකා 972
ලහුකා ගරූ 964
ලහුකාපත්ති 943

පිටුඅංකය.

ලහුතාය වා පරිණාමෙය්‍ය 732
ලහුපාපුරණා 685
ලාභං 533
ලාභග්ගමහත්තං 132
ලාභසිමා 842
ලාභා කිර මෙ 289
ලාභිනො හොන්ති 575
ලාමකානි ච හත්තානි 416
ලාසෙන්ති 447
ලිඛිතුං 890
ලිඛිතං 795
ලිඛිතානුසතා 675
ලිඛිතපාතුභාවෙන 982
ලීනමනො 160
ලෙඛා 538
ලෙඩ්ඩුපාතං
අතික්කමන්තස්ස
ආපත්ති පාචිත්තියස්ස 565
ලෙඩ්ඩුපාතො 215
ලෙණත්ථං 898
ලෙපවිත්තං 199
ලෙසකපෙත්ත 903
ලෙසමත්තෙන 433
ලෙසෙ 431
ලෙසොති දස ලෙසා ජාති
ලෙසො නාම ලෙසො 433
ලොකං 718
ලොකන්තරං 987
ලොකවිදූ 71, 73
ලොකායතං 897
ලොණසොවීරකං 342
ලොමං පාතෙන්ති 858
ලොමහංසො 146, 290
ලොමානි පදසො ඨමෙත 962
ලොමෙන චම්ම මුඤ්චකාසි 212
ලොහකුම්භි 913
ලොහකුම්භි ලොහභාණකං
ලොහකවාහං 915
ලොහභාණකාදීසු 913

පිටුඅංකය.

ලොහමාසකො 499
ලොහවාරකො 915
ලොහිතකං 289
ලොහිතං මොවෙතුං 811
ලොහිතකා 806
ලොහිතවත්ථුසමිං 392
ලොහිතුපාදකො භික්ඛවෙ 764

වඟ්ගවාදකා 440
වඟ්ගා ගණ්හනති 883
වඟ්ගා සම්ඟසඤ්ඤිනො 794
වඩ්ඪනෙන 448
වචනක්ඛමෙන 1012
වචනපථො 586
වචනමනුපදානං 1015
වචසා පරිචිතා 577
වච්චුවචරිතං 83
වච්ඡෙදෙන 1017
වච්ඡෙදෙ 536
වච්ඡමාවාරෙ 950
වචො 856
වචකුටි 948
වචකුටියා සෙය්‍යං කපෙපඝිං 542
වචපාදුකාය 897
වචමඝං අඛජාතං
පවෙසනතස්ස 187
වචමඝෙන අඛජාතං
අභිනිසීදෙනති 187
වච්චිතො 946
වජො 798
වජපටිවඤ්ඤිකා 672
වජාතුවතති ගහණා 965
වජ්ජිගාමං 142
වඤ්ඣකිත්ථි 334
වට්ටුපවෙජ්ඣෙ 151
වඨරෙ 621
වඩ්ඪමංසං 811
වඩ්ඪනති කථඝිං 956

පිටුඅංකය.

වණ්ණවත්ථුනි 199
වණ්ණමපි හරති 389
වණ්ණවා අගෙඝං 343
වණ්ණවවණ්ණං කත්වා 833
වණ්ණා වණ්ණායො 881, 1015
වණ්ණිතං 898
වණ්ණිනති පසංසති 390
වත 484
වතංසකො 445
වතිං වා 246
වත්තං 1019
වත්තනති 580
වත්තමූහෙත්තු 826
වත්තානු සඤ්ඤෙන කාරයෙ 1008
වත්තෙත වත්තනති 680
වත්ථපටිවඤ්ඤි 893
වත්ථානි 898
වත්ථානි අවඤ්ඤෙත්වා 139
වත්ථිකම්මං 812
වත්ථිවත්ථු 378
වත්ථු 176
වත්ථුං ආරොවෙති 550
වත්ථුං කිත්තෙත්වා දෙසෙය්‍ය 1030
වත්ථුං වෙව ඡාදෙති
ආපත්තිඤ්ච 978
වත්ථුං ඡාදෙති න ආපත්තිං 978
වත්ථුං ඨපෙත්වා සඞ්ඝො
පවාරෙය්‍ය 803
වත්ථුං න ජානාති 989, 1019
වත්ථුං න පරාමසති 1041
වත්ථුං වා ආරොචිතං 652
වත්ථුකතාය 995
වත්ථුතො කම්මානි
විපජ්ජනති 1041
වත්ථුතො වා වත්ථුං සඞ්කමති 1014
වත්ථු නානත්තතා 983
වත්ථු නාම ආරාමවත්ථු
විහාරවත්ථු 246

පිටුඅංකය.

වජ්ජිවිපතතිං ආපතති
නිදුතං ආකාරකොවිදෙ
පුබබාපරං න ජානාති 1014
වජ්ජිවිපන්නං 1017
වජ්ජිවිපන්නානි 1040
වජ්ජිවිපන්නො 976
වජ්ජිසඞ්ඝහො 1054
වජ්ජිසභාගා 983
වජ්ජිසභාගතා නො
ආපත්තිසභාගතා 983
වජ්ජිසු 1016
වදති විඤ්ඤුපෙති 176
වදෙතු සභ ධම්මෙන 442
වදෙය්‍යාම ඛො තං ගහපති 145
වදෙහි තාත සුදින්න 145
වධකො පතිගණ්හාති 321
වනට්ඨං පොක්ඛරට්ඨං 812
වනනිමිත්තෙන 774
වනසණ්ඩෙ 250
වන්දනවත්තු 389
වමෙහති 390
වමෙහනති 537
වම්මිකනිමිත්තෙන 775
වයො අනුපපත්තෙන 180
වයඃං 241
වරං 153
වරං තෙ මොඝපුරිස 153
වරහණ්ඩා 677
වරූ 645
වල්ලී 404, 913, 917
වල්ලිකා 888
වවත්‍ථානං දෙසෙසුං 696
වවත්‍ථිතා සමහින්නා 881
වසං වත්තෙතති 397
වසලං 393
වසලධම්මං 153
වසලධම්මෙ 183
වසාතෙලං 518

පිටුඅංකය.

වස්සං උක්කඩ්ඪියති 524
වස්සං උපගච්ඡි 206
වස්සං වසනති බාලා
අව්‍යත්තා 792
වස්සං වුත්ථසඞ්ඝස්ස දෙති 848
වස්සං වුත්ථා 206
වස්සං වුත්ථා ච ඔවාදං 962
වස්සසතූපසම්පන්නාය 580
වස්සිකසාටිකං 860
වස්සිකසාටිකා අනුඤ්ඤතා 523
වස්සිකසාටිකා
අනුඤ්ඤතා භොති 657
වස්සෙ ආපජ්ජති 978
වහනති 978
වාකචිරං 196
වාකභිසි 900
වාචසිකා 1038
වාචසිකා විඤ්ඤත්තති 536
වාචසිකෙන 980
වාචසිකො අනාචාරෙ 980
වාචසිකො දමො 979
වාචසිකො මිච්ඡාජීවො 858
වචා 535, 1036
වාචාගොචරභණ්ඩිකො 854
වාචා විතෙත්තා කායං
විතෙත්තා න වාචතො 967
වාචා පාරාජිකා තයො 1028
වාචාය 976
වාචාය ආපජ්ජති 981
වාචාය භණති 323
වාචාය විඤ්ඤුපෙති 792
වාචාය වුට්ඨාති 976
වාචාය වුට්ඨාති 979, 981
වාවෙය්‍ය 700
වාතපානභිසි 898
වාදකඛිත්තෙන 535
වාපිතං ඛො තෙ 392
වාමතො 767
වාසාපෙති පයොගෙ
පයොගෙ දුක්කටං 527

පිටුඅංකය.

වංරකෝ 913
වාරහත්තං 937
වාරෙය්‍යං 395, 797
වාලකම්බලෝ 196
වාලිකා 550
වාසයෙත්‍ථ බහුස්සුතෙ 898
වාසාගාරං ඨපෙත්වා සබ්බත්‍ථ 412
වාසාධිපායෝ ගන්තබ්බා
තතෝ පරං හරති 498
වාසි 913
වාසි එරපු කුඨාරි
කුද්දාලනිඛාදනෙසු 404
වාසූප්ගස්ස 662
වාසෙතුං 893
වාළකන්තාරෝ 340
වාළන්තරායෝ 789
වළඤක විහාරං 339
වාළෙහි උබ්බාළ්හා හොන්ති 799
විකණෙණා හොති 837
විකතිකා 807
විකපපං ආපජ්ජෙය්‍ය 484, 529
විකපපං රක්‍ඛන්තූ විඤ්ඤූ 966
විකපපනූපගං පච්ඡිමං 461
විකපෙති 468
විකාලකෙ තොසෙත්වා 834
විකාලෙ 613
විකාලෙ කපති 984
විකාලෙ ඛාදනීයං වා
භොජනීයං වා 956
විකාලෙ ඛන්ධදරසෝ 1027
විකාලෝ නාම මජ්ඣන්හි
කෙ විනිවත්තෙ යාව
අරුණුග්ගමනං 613
විකාසිකං 811
විකිරති 127
විකූජමානා 542
විකොපෙති 313
විඝාතවලාහකං 718
විඝාතූපකකිලෙසෙ 102

පිටුඅංකය.

විඤ්ඤ පරිකම්මං
කාරාපෙන්ති 888
විඤ්ඤුහුත්තරිං 962
විඤ්ඤාණිකා 1007
විඤ්ඤවෙත්‍ථු 275, 279
විචිකිච්ඡාලිකා 806
විජ්ඣනවාතං 727
විජ්ජා අධිගතා 106
විජ්ජාචරණසම්පන්නා 70
විජ්ජා 106, 111
විජ්ජොතලන්ති 894
විඤ්ඤත්තිං අඤ්ඤං වෙතා
පනා ව දෙථ සඞ්ඝිකා
මහාජනී දෙථ පුඤ්ඤා
ලහුකා ගරූ 964
විඤ්ඤත්තිබහුලා 402, 696
විඤ්ඤත්තියෝ
පටිප්පස්සම්භන්ති 982
විඤ්ඤත්තුත්තරි අභිභට්ඨුං 964
විඤ්ඤත්තසාසනා 459
විඤ්ඤාපෙති පයොගෙ
දුක්කටං 619
විඤ්ඤාපෙත්වා 683
විඤ්ඤූහි පුරිසවිඤ්ඤෙන 547
විඤ්ඤූපරිසං 856
විඤ්ඤූපසත්‍ථානි 971
විඤ්ඤූස්ස න සාවෙති 183
විඤ්ඤූ පවිබලා සුභාසිත
දුබ්භාසිතදුට්ඨුල්ලා දුට්ඨුල්ලං
අජානිතුං 390
විතක්කවිචාරානං වූපසමා 94
විතුදෙන්ති 361
විතුදෙන්ති 361
විත්ථාරෙන්ති 771
විත්ථාරෙන 578
විදලකං 892
විදලමඤ්චං 899
විධිං 718
විධිං සෙති 127

පිටුඅංකය.

විධමති 127
විධවා 740
විධූතිකා 445
විධූපනං 894
විධූපයං තිට්ඨති මාරසෙනං 716
විනට්ඨං 460
විනඞ්ඛනරජ්ජුං 892
විනඞ්ඛන සුත්තකං 892
විනතීවා සිබෙබකුං 892
විනයං න ජානාති 1020
විනයං පවචකඛාමි 179
විනයකථං කථෙති 646
විනයගරුකා දෙව වුත්තා 1027
විනයදුකකටං 225
විනයධරපඤචමෙන 809
විනයපරියත්තියා
වණණං භාසති 646
විනයපුරෙකඛාරතා 950
විනයබ්‍යාකරණා 1024
විනයසස දෙව මූලානි 1026
විනයසස වණණං භාසති 646
විනයාතිසාරෙ දුකකටං 957
විනයානුඤඤාය 157
විනයානුලොමං න ජානාති 1020
විනයෙන 672
විනයෝ 943, 1008
විනයෝ න සංකුපිතබෙබා 980
විනයෝ සංවරත්ථාය 1013
විනසස 645
විනසසති 522
විනිච්ඡයකුසලෝ හොති 1019
විනිවජයෝ 1031
විනිවජයෝ සත්තිරණත්ථාය 1013
විනිධාය ඛත්තිං 356
විනිධාය දිට්ඨිං 356
විනිධාය දිට්ඨිකමෙමන 1024
විනිධාය සඤඤං 356
විනිපාතෙන 663
විනිපාතෝ 110

පිටුඅංකය.

විනිබන්ධජ්ජවං 1006
විනිතවත්ථූනි 968
විනෙතුං න පටිබලෝ 739
විපකාසන්ති 944
විපචචයතා වොහාරෝ 884
විපත්තියෝ භජන්ති 960
විපත්තිසඞ්කමණං 1015
විපත්තිසඞ්ඛභෝ 1055
විපරිනතන්ති රත්තමපි චිත්තං 379
විපරිනතෙන 379
විපල්ලාසම්පි සත්තා
පටිලභෙය්‍යුං 123
විපස්සකා කුසලානං ධම්මානං 160
විපාවෙන්ති 212
විපුලං 405
විපුලෙන වා පරිත්තං 479
විපූසකතං 919
විපසකතපචචත්තං 1028
විපසකතභොජනෝ 902
විපසකතෝ 410
විපකිරිංසු 709
විපටිසාරං 359
විපටිසාරෝ 149, 289
විපචසෙය්‍ය 470
විපවාසෝ 866
විපසන්නාඤ්ඤවිවරණා 343
විපසන්නෙන චෙතසා 898
විභඞ්ග දීපිසු 961
විහඤ්ඤති 960
විහවෝ 940
විහවෝ ගති ධම්මානං 1002
විභාවෙත 736
විභාවෙන්ති 451
විමුචචිත්ථ 111
විමුත්තං 1043
විමුත්තස්මිං විමුත්තමිති ඤාණං 111
විමුත්තිඤාණදස්සනං 1013
විමුත්තිසුඛපටිසංවෙදී 714
විමුත්තෙන 728

පිටුඅංකා.

විමොක්ඛා 352
විමොචයං චිත්තං 310
වියූහති වා 225
විරති 968
විරමථායසමනෙත්තා මම වචනාය 442
විරාගානුපස්සී 311
විරාගාය 150
විරාගො 1013
විරියාරම්භො 155
විරොචති තො පටිවජ්ජන්නා 979
විලීවකාරං 333
විලීවෙන පටිච්ඡන්න 952
විලොකිතෙන 448
විවටං 979
විවටං නාතිවස්සති 949, 1002
විවටක්ඛා 887
විවටෙන 547
විවට්ටං 836
විවට්ටකප්පෙ 103
විවරෙය්‍ය 113
විවාදනිදානං 1005
විවාදමූලං 969
විවාදමූලානි අනුවාදමූලානි 968
විවාදාධිකරණං 427
විවාදාධිකරණං ආපත්ති 1006
විවාදාධිකරණං උක්ඛෙපා ඒතෙත්තා කති සමථෙ උක්ඛෙපාෙති 1002
විවාදාධිකරණං කිං නිදානං 1005
විවාදාධිකරණං හොති අනුවාදාධිකරණං 1006
විවාදාධිකරණා 884
විවාදුප්පත්තානං 539
විවාහො 539
විවාදෙ ඉනා අධිකරණං 886
විවාහො 395
විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි 90
විවිච්චථ 682

පිටුඅංකා.

විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි 89
විවිධම්පි අනාවාරං ආවරන්ති 448
විවෙකජං 92
විවෙචාපෙතබ්බං 732
විවෙචෙතබ්බං 732
විසංයොගාය 150
විසං වා 329
විසං වාදනපුරෙක්ඛාරස්ස 535
විසක්කියදූතො 322
විසගතපිණ්ඩපාතවත්ථු 332
විසඛෙකතෙන 593, 643
විසට්ඨි 369
විසට්ඨිසි ඨානා චාවනං වුච්චති 369
විසඤ්ඤිකොච්දෙ 856
විසහාගෙ උපපන්නෙ මූලච්චරෙ 475
විසමනිසසිතො 1015.
විසමා හොන්ති 892
විසයා 855
විසාඛවත්ථු 837
විසානමයෙ 810
විසාරදෙ සඞ්ඝමජ්ඣෙ මොහරති 647
විසිඛාය 590
විසිඛෙඛ දුක්ඛිතාය ච 965
විසුද්ධං 107
විසුද්ධාපෙක්ඛා 351
විසුද්ධි 990
විසෙසතං 953
විස්සජ්ජිතබ්බං 944
විස්සජ්ජති 468, 522
විස්සජ්ජය්‍ය 726
විස්සවෙන්න 547
විස්සාසෙථ නිදුං ඔකාසම් 763
විස්සරමකාසි 577, 763
විස්සරිත්වා 654
විස්සරෙ මෙ භවිස්සති 670
විස්සාසගාහෙ 269

පිටුඅංකය.

විහරති 64, 576
විහරති බුද්ධෝ භගවා 152
විහාරං වා 831
විහාරගොනිසාදිකා 815
විහාරඝණ්ඩිස්ස 903
විහාරවත්තාදනවත්ථු 333
විහාරපරිභොගවත්ථු 283
විහාරපරියන්තා 862
විහාරභත්තං 937
විහාරවත්ථු 246, 913
විහාරවත්ථුං උපඨාකවත්ථුං 358
විහාරවත්ථුං භන්තෙ ජානාහි 412
විහාරස්ස උපචාරෙ 568, 571
විහාරෙන විහාරං
පරිවෙණෙන පරිවෙණං
උපසඞ්කමිත්වා එවං වදෙති 289
විහාරෙ 568, 898, 913
විහාසිං 93
විහෙඨකා රොපෙතූ 562
විඤ්ඤා 995
විතික්කමෝ 312, 368
විතිසාරෙත්වා 79
විතිහරති 1010
විමංසති 398
විමංසථාය 372
විමංසනවත්ථු 333
විමංසාය 670, 741
විසං දෙ සතානි 998
විසතිගණෙ 454
විසතිවස්සො වා හොති
අතිරෙකා විසතිවස්සො වා 579
විසතිමට්ඨං 895
වුට්ඨහන්තෙ 981
වුට්ඨාතබ්බං නිමන්තෙත
තබ්බං 865
වුට්ඨහති 979, 981
වුට්ඨානං න ජානාති 739
වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතබ්බං 733

පිටුඅංකය.

වුට්ඨිතා 883
වුට්ඨිතාය පරිසාය 707
වුට්ඨියො 898
වුඩ්ඪා 570
වුඩ්ඪාති ජානාති 570
වුඩ්ඪ 80
වුත්තා අහාපෙන්තෙත 1012
වුත්තෙතා වජෙජාහි 217
වුත්ථවස්සා ආරඤ්ඤකෙසු 531
වුත්ථවස්සානං 531
වුසිතං 111
වුසිතබ්‍රහ්මචරියෙ
ධම්මෙන බ්‍රහ්මචාරං
වදෙය්‍ය 718
වූපකාසෙතබ්බා 732
වූපසන්තං 1003
වූපසම්ං න ජානාති 1019
වූපසමෙතබ්බං 887
වූපසමෙති 291
වූපසමෙන 1031
වූපසමෙස්සාම් 652
වෙජ්ජිකාය වා 453
වෙඨනං 228
වෙඨනෙපි 234, 841
වෙඨිතසීසස්ස 666
වෙණජාති 538
වෙණිහාහො 380
වෙදනට්ටෙ 182, 194
වෙදනාතගු 718
වෙදිකාවාතපානං 898
වෙදියතීති මං ආයසමා
ධාරෙතු 868
වෙධති 855
වෙධබ්‍යාය 729
වෙනසිකො 84
වෙපුරිසිකා 391
වෙපුල්ලමහත්තං 132
වෙහාසා 682
වෙමට්ඨං 230

පිටුඅංකා.

වෙමානිකෝ 429
වෙය්‍යාසිකං 901
වෙය්‍යාවච්චං සහත්‍ථා ච 967
වෙය්‍යාවච්චකරෝ 335, 485
වෙරඤ්ජායං විහරති තලෙරුපුච්ඡිමසුත්තාදිවණ්ණනා 64
වෙරම්භී 968
වෙලකණ්ණෝ මුඤ්ජකෙසෝ 829
වේලා 969
වෙසාලිකා 160
වෙසාලිකා වජ්ජිපුත්තකා 1010
වෙසාලියං 284
වෙසාලියං උපනිස්සාය 290
වෙසාලියං පඤ්ඤත්තං 985
වෙසාලියං මහාවනෙ 193
වෙසාලී වජ්ජිපුත්තකා 648
වෙසිං වුට්ඨාපෙතුං 953
වෙසියගොචරෝ 741
වේළු 917
වේළුවනෙ කලන්දකනිවාපෙ 413
වෙහාස කුටි කාම මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස අසීසකපටා 572
වෙහාසගතෝ ආපජ්ජති 974
වෝරෝපෙය්‍ය 313, 639
වෝසාටිකතාදීනි 621
වෝසාසාරඤ්ඤතෙන ච 966
වෝහරතෙතා 1023
වෝහාරපච්චයා ච 1030
ව්‍යඤ්ජනච්ඡායාය අත්‍ථං පටිබාහති 886
ව්‍යත්තා 395, 670
ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා 415, 450
ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන 734
ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන ආපත්ති පටිග්ගහෙතබ්බා 461
ව්‍යපථෝ 535

පිටුඅංකා.

ව්‍යාකරණරහං 856
ව්‍යාකරොනති 806
ව්‍යාකාසි 728

ස උත්තරවත්‍ථුදං 808
සංයොජනා පහීණා 358
සංවද්ධා පරිසා 442
සංවරෝ 960
සංවාසනානාසනා 645
සංවාසභූම්යෝ දෙව 1027
සංවාසාය 702
සංවාසෝ 186
සංවිදූවහාරවත්‍ථූ 279
සංවිදූවහාරෝ 265
සංවිදහිත්වා 265
සංවිධාය 591, 593
සංවිභජිතබ්බං 603
සංවෙල්ලියං නිවාසෙනති 896
සංසට්ඨා 681, 1006
සංසරණකිට්කෝ 901
සංහරතෝ 701
සංහරනතු 894
සංහරි 701
සකං ආදයං 856
සකං භාගං දාතුං 834
සකචිත්තං පසීදති 986
සකටං 241
සකටං මෙථ 404
සකටවාහෙ 806
සකටසතං අභිබන්ධං පවත්තෙසි 537
සකණ්ණජප්පකෙ 887
සකබළෙන 664
සකලෙන හාමෙන 602
සකවණ්ණං 718
සකවාචාය ආපජ්ජති පරවාචාය වුට්ඨාති 981
සකාය නිරුත්තියා 897

පිටුඅංකය.

සකිං ආණත්තෙනා 591
සකිං ආණත්තෙනා බහුකම්පි ඛනති 551
සකිම්පි ධාරෙති ආපත්ති පාචිත්තියස්ස 708
සකිං නිවත්ථම්පි සකිං පාරුතම්පි 476, 496
සකිං භුඤ්ජිතබ්බං 595
සකුණසඞ්ඝස්ස සද්දෙන උබ්බාළෙහා 406
සඤ්ඤ 206
සඤ්ඤාවචං 663, 664
සඤ්ඤතෝ 344
සඤ්ඤත්ථා 580
සඤ්ඤා හොති මේථුනං ධම්මං පතිසෙවිතුං 455
සඤ්ඤා 148
සඤ්ඤාති තමහා ආවසථා පක්කමිතුං 595
සඤ්ඤානාති 866
සඤ්ඤරධොතපාණී 405
සඤ්ඤරා 894
සඤ්ඤරා 550
සඤ්ඤිස්සසි පන ත්වං ගහපති 828
සක්‍යකුලා පබ්බජිතෝ 66
සක්‍යපුත්තෙනා 66, 535
සඛිලා සුඛසම්භාසා 449
සගාරවා සපතිස්සා 729
සගුණං කාතුං 730
සඤ්ඤොතනා රක්ඛන්ති 397
සඤ්ඤං ගමිස්සාමි 372
සඤ්ඤකථං 330
සඤ්ඤකථාදීනි 340
සඞ්කන්තෙනා ණාති 741
සඞ්කමවත්ථු 389
සඞ්කාසසිස්සන්ති 796
සඞ්කිලිට්ඨං 990
සඞ්කිලිට්ඨං ව යං පදං 1001
සඞ්ඛතං කත්වා විසං වාදෙති 535

පිටුඅංකය.

සඞ්ඛතං වා ගවේස්‍යය 674
සඞ්ඛතං විඤ්ඤාමෙය්‍ය 218
සඞ්ඛතකම්මං 266
සඞ්ඛතකම්ම නිමිත්තකම්මාති 331
සඞ්ඛලිඛිතං 139
සඞ්ඛසෙවාලපණකං 441
සඞ්ඛාරනිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධෝ 715
සඞ්ඛා 441
සඞ්ඝණිකා 154
සඞ්ඝමම යාවන්ති 406
සඞ්ඝභවාරෝ 960
සඞ්ඝභෝග 970
සඞ්ඝහෙතබ්බෝ 791
සඞ්ඝහෙතබ්බෝ අනුග්ගහෙතබ්බෝ 733
සඞ්ඝාමිවවරෙන භික්ඛූනා 1010
සඞ්ඝිති 772
සඞ්ඝං අපලොකෙතුං ඤත්තිකම්මාය 748
සඞ්ඝං උපසඞ්කමන්තෙන නිවත්තෙන්න සඞ්ඝෝ උපසඞ්කමිතබ්බෝ 1011
සඞ්ඝං න පරාමසති 1041
සඞ්ඝං පවක්ඛාමි 179
සඞ්ඝං භින්දිත්වා 941
සඞ්ඝං වා ගණං වා 672
සඞ්ඝකාරණ්ඩෙන 797
සඞ්ඝගරු හොති 1023
සඞ්ඝතෝ වා 474
සඞ්ඝපපත්තෙනා පක්කමති 792
සඞ්ඝඵාසුතාය 156
සඞ්ඝභෙදකෝ භික්ඛවෙ 764
සඞ්ඝභෙදෙ 972
සඞ්ඝමජ්ඣම්පි ආකඩ්ඪිත්වා 439
සඞ්ඝමජ්ඣෙ ආපජ්ජති 979
සඞ්ඝමජ්ඣෙ නිස්සජ්ජිතබ්බං 500
සඞ්ඝමහා දස නිස්සරෙ 999

පිටුඅංකා.

සඞ්ඝමහා නිස්සාරියති 676
සඞ්ඝරාජී 1024
සඞ්ඝරාජී වෙව සඞ්ඝභෙදෙ ච 942
සඞ්ඝසුට්ඨුතාය 155, 996
සඞ්ඝස්මිං භිජ්ජමානෙ 854
සඞ්ඝස්ස කිවෙවසු 855, 856
සඞ්ඝස්ස දෙති 845
සඞ්ඝස්ස දෙමාති
චීවරානි දෙනති 839
සඞ්ඝස්ස පරිණතං
අසුඤ්ඤසඞ්ඝස්ස 533
සඞ්ඝස්ස භණ්ඩනං වා 562
සඞ්ඝස්ස වා 451
සඞ්ඝසෙවෙ පජති 978
සඞ්ඝසෙසෙ චෙතං 842
සඞ්ඝාටිකකණ්ණගහණෙ 673
සඞ්ඝාටිවෙරෙ 694
සඞ්ඝාටියො දාතබ්බා 730
සඞ්ඝාටියා වා 470
සඞ්ඝාදිසෙසං 1038
සඞ්ඝාදිසෙසගාමී 1021
සඞ්ඝාදිසෙසා චතුරො 1036
සඞ්ඝාදිසෙසො 370, 872, 1000
සඞ්කිතං නාම සඞ්ඝස්ස
දින්නං හොති පරිවෙචනං 533
සඞ්කිනෙන 684
සඞ්ඝ ගාරවො 969
සඞ්ඝෙන උපජ්ඣායෙන 765
සඞ්ඝෙන උපට්ඨාතබ්බා 840
සඞ්ඝෙන තත්ථ ගන්ත්වා
උපොසථො කාතබ්බා 792
සඞ්ඝෙන දින්නා 570
සඞ්ඝෙන පරිච්ඡින්දිතබ්බා 706
සඞ්ඝො ආපජ්ජති 978
සඞ්ඝො කිමත්ථාය 1007
සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බා 735
සඞ්ඝො පරිණාහත්ථාය 1007
සඞ්ඝො භිජ්ජති 842
සඞ්ඝො භින්නා 798

පිටුඅංකා.

සඞ්ඝාව තස්සා
ආපත්තියා පරිවාසං
දෙති මූලාය පටිකස්සති
මානත්තං දෙති, අබ්භෙති
න සම්බහුලා න එක
පුග්ගලො තෙන වුච්චති
සඞ්ඝාදිසෙසො 371
සඞ්ඝාව දෙති පරිවාසං 1000
සඞ්ඝා සම්පරිග්ගහ
සම්පටිච්ඡනත්ථාය 1013
සජ්ජ්ජ තුං දෙවතෙ 554
සවජ්ජ මයං 764
සවාව මයං 764
සවිත්තකො ආපජ්ජති 981, 1025
සවිත්තකො වුට්ඨාති 981, 1025
සවීවරානි 839
සචෙ අනුවිජ්ජකො තුවං 1007
සචෙ අනිකිපථාදෙති
ඉචෙවතං කුසලං 485
සචෙ අමුත්ර උපඩ්ඪං
අමුත්ර උපඩ්ඪං 839
සචෙ උපට්ඨාපෙති 902
සචෙ උපජ්ඣායස්ස
අනභිරති උපපන්නා හොති 739
සචෙ උපජ්ඣායස්ස
පතෙතා හොති 733
සචෙ උස්සහති 732, 945
සචෙ උස්සහති
සොධෙතබ්බා 944
සචෙ ච 764
සචෙ ච මයං ජානෙය්‍යාම 652
සචෙ ජෙ සච්චං 143
සචෙ තං 143
සචෙ තය්‍ය කතං කතං 417
සචෙ තාදිසකො 1014
සචෙ තීණි නට්ඨානි හොනති 482
සචෙ පිණ්ඩපාතො හොති 731
සචෙ භික්ඛවෙ පකකාපි
මුග්ගා ජායනති 811

පිටුඅංකය.

සවෙ මෙ තං අනන්තරවාසකං
දදෙය්‍යාසි 478
සවෙ ලභෙථ 864
සවෙ සො ඡඩ්ඩෙතබ්බෝ 501
සවෙ හරිතෙ සිතෙ
අධිට්ඨාති ආපත්ති
දුක්කටස්ස 574
සවෙ සාසඞ්කං හොති
සාසඞ්කන්ති ආචික්ඛිතබ්බං 659
සවෙවං අහමපි ජානාමි 1008
සවෙවං ආවුසො 159
සවෙවා භණෙය්‍යා 1037
සවෙවං භණෙය්‍යා
ගරුකං (ලහුකං) 974
සවෙවං භික්ඛවෙ
මොඝපුරිසා ඒවං ආහ 364
සවෙවං මහාරාජා ඛො
තථා ගහපති 594
සවෙව ව අකුප්පෙ ව 951, 1009
සවජිකත්ථා 77
සජාතියා 763
සජොතිභූතාය 153
සජ්ජුකං 791
සජ්ජිතෝ 395
සඤ්චරණං 408
සඤ්චරිත්තං සමාපජ්ජෙය්‍ය 396
සඤ්චරිත්තානුභාසනඤ්ච 961
සඤ්චරිත්තෙන වා තථෙව 1028
සඤ්චරී කුට්ඨිභාරෙ 964
සඤ්චිච්ච 1008
සඤ්චිච්ච මනුස්සවිග්ගහං 312
සඤ්ඤානත්ථෙ 312, 885
සඤ්ඤ්‍යාති 729
සඤ්ඤං කත්වා නික්ඛිපිතබ්බං 530
සඤ්ඤත්තිකුසලෝ 1014
සඤ්ඤත්තිබහුලා 696
සඤ්ඤත්තියා 886
සඤ්ඤාමෙත්තා සො මයා 485
සඤ්ඤාචිකා 406, 409

පිටුඅංකය.

සඤ්ඤාචිකායෝ 402
සඤ්ඤාචිකාය පන භික්ඛුනා 406
සඤ්ඤාචිකෙන 684
සඤ්ඤාපෙති 882
සඤ්ඤාවිමොක්ඛා. 974
සට්ඨිමත්තෙ ඨාලිපාකෙ
හත්ථාභිහාරං අභිහරිංසු 142
සණ්ඨපෙය්‍ය 450
සණ්ඩාසො 895
සණ්හා 449
සණ්හෙන 950
සතං 999
සතවල්ලිකං 896
සති 89, 294
සති අන්තරායෙ 697
සති උදකෙ 948
සතිකරණීයෙ 697, 690
සතිකරණීයෙ ගන්ත්වා 698
සති පච්චයෙ 611
සතිවිනයං 7004
සතිවිනයස්ස දානෙ 882
සතිවිනයාරහස්ස 1040
සතෝ ච සම්පජානෝ 97
සත්ත 407, 968
සත්ත අධම්මිකා
පටිඤ්ඤාතකරණා 991
සත්තක්ඛත්තුං භොගෙහි
පරිකිඛිපිත්වා 718
සත්තඛෙඣා 899
සත්ත ව මෙ වස්සානි
අධීයනත්ථස්ස නාසිමස්ස
සිප්පස්ස අන්තෙ
පඤ්ඤායති 827
සත්තන්නං අනාපත්ති සත්තාහ
කරණීයෙන ගන්තුං 991
සත්තන්නං සන්තෙ 1033
සත්තන්නං සම්ථානං කතමෙ
ඤාතිංස සමූඨානා 1007
සත්ත පරමානි 991

පිටඪකා.

සත්තාහඛහනතරා 472
සත්තාමාසෙ 474
සත්තාරසහි ආකාරෙහි 1017
සත්තා සාම්විගෝ 991
සත්තා හත්ථිකක්ඛව අනීකං 806
සත්තාහි සම්පෙති 1000
සත්තාහිසංඝා විනයධරෙ 991
සත්තාපත්තියෝ සත්තා
පත්තිකඛණිකා 975
සත්තාහං අනාගතාය
පවාරණාය 800
සත්තාහං විම්හාති
සුඛපටිසංවෙදී 717
සත්තාහකරණීයෙසු 797
සත්තාහකාලිකං යාව
ජීවිකං ආහාරත්ථාය 618
සත්තාහකාලිකෙන
භික්ඛවෙ යාවජීවිකං
තදහු පටිග්ගහිතං 819
සත්තාඛවදලිකා 718
සත්තාහාතික්කමෙන
අතික්කන්තසඤ්ඤී
නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං 522
සත්තික්කාගපි කීළන්ති 448
සත්ති සොණ්ඩී 329
සත්තිසූලූපමා 644
සත්තිලොම වත්ථු 362
සත්තු 606
සත්තුයා 892
සත්තෙතා 381
සත්ථං වා ආහර 316
සත්ථකම්මං වා වත්තියාමං වා 812
සත්ථපරිචිත්තං 560
සත්ථපාණිස්ස 665
සත්ථරිපි අගාරවෙ 969
සත්ථාරකං වාස්ස
පරියෙසෙය්‍ය 315
සත්ථා 74
සත්ථුවණ්ණා වුවචති 198

දිවඪකා.

සත්ථුසාසනං 850, 1009
සත්ථු සාසනං කතං හොති 988
සත්ථු සාසනෙන 672
සත්තෙ 329
සත්තෙ වස්සං උපගන්තුං 798
සත්තෝ 211
සද්ධ සතිමතෝ 588
සද්දිසා ඉධ දිස්සරෙ 962
සද්දිසා ඔඛකම්මිංසු 830
සදෙවකං 77
සදෙවමනුස්සා 77
සද්දං අස්සොසිං 365
සද්දූපහාරදයෝ 330
සද්ධම්මගරූ 1023
සද්ධම්මට්ඨිතියා 157
සද්ධම්මට්ඨිතියා
පටිපන්නා හොති 648
සද්ධම්මපටිසංයුත්තා 974
සද්ධම්මා 991
සද්ධා 530
සද්ධාදෙය්‍යං 837
සද්ධිං 65, 138
සද්ධිං නාපි තෙන 186
සද්ධිවිහාරිකං පවවකඛාමි 180
සද්ධිවිහාරිකෝ ආපජ්ජති
කෝ උපජ්ඣායෝ 983
සද්ධෙය්‍යවචසා 456
සනන්තනෝ 854
සනිදානං සනිමිත්තං 971
සන්තං 726
සන්තං භික්ඛුං 633, 655
සන්තං යෙව ආදීනවං 702
සන්තාපෙපච්චා 137
සන්තාරුත්තරපරමං 482
සන්තාරුත්තරෙන 469
සන්තාසානකං 732
සන්නි ඉධෙකච්චෙ 538
සන්නිකෙ 393
සන්නිපිඨං 808

පිටුඛකා.

සනන්තිරණං ඤාතා
ඤාතගමනත්ථාය 1013
සනෙතා වෙව පණ්ඩිතෝ 291
සනෙතා සංවිජ්ජමානා 343
සන්ථක සම්මුති 495
සන්ථකානි උපක්ඛිත්වා 496
සන්ථතාය අසන්ථතස්ස 191
සන්ථරිත්වා කතං හොති 494
සන්දමානිකා 241
සන්දසෙත්වා 136
සන්දිට්ඨා 205, 590
සන්දිට්ඨපරමාසී 969
සන්නිධිං 953
සන්නිධිකතෙන 824
සන්නිට්ඨානන්තිකෙ 825
සන්නිධිකාරකං නාම
අජ්ජපටිඤ්ඤාතං අපරජ්ජු 617
සන්නිධිකාරකං
පරිභුඤ්ජිතබ්බානි 515
සපදානං 664
සපදානචාරිකෝ 142
සපරික්කමනං අපරික්කමනං 408
සපරිකම්මකාරපටිසංයුත්තා 974
සපරිදණ්ඩා 397
සපරිසෝ යෙන භගවා
තෙනුපසඞ්කමි 495
සපුඤ්ඤලපටිසංයුත්තා 974
සපපටිකම්මදුකං 972
සපපටිකම්මා ඡ 1027
සපපටිභයානි 532
සපපිං පායෙත්වා 829
සපපඝිරූපමා 644
සපපාණකං 640
සබලං 971
සඛං පාසාදපරිභොගං 912
සඛං වණපටිකම්මං 811
සඛං භණ්ඩං 664

පිටුඛකා.

සබ්බකායපටිසං
වෙදී අස්සසිස්සාමි
-පෙ- පස්සසිස්සාමීති
සික්ඛති 295
සබ්බකාලං පටිබාහනති 903
සබ්බචම්මානා 543
සබ්බඤ්ඤු ඛාතං 817
සබ්බත්ථ පඤ්ඤපෙති 959
සබ්බධි දන්තෝ 727
සබ්බනීලකාදී 841, 953
සබ්බනීලිකා 806
සබ්බපංසුකූලිකෙන 891
සබ්බපංසුකූලිකෝ 620
සබ්බපරිච්ඡන්නා 543
සබ්බපිතිකා 806
සබ්බමත්තිකාමයං 206
සබ්බමිදඤ්ච මරිගනනති
තත්ථෙව පරිපති 666
සබ්බසෝ වා පන 183
සබ්බා 715
සබ්බානි තානි නිස්සගගියානි 1037
සබ්බා භික්ඛවෙ තදී අසීමා 785
සබ්බාලඞ්කාරං තුඤ්ඡං හොතු 828
සබ්බෙව අගාහෙසි 658
සබ්බෙසං ආපත්ති
පාරාජිකස්ස 267
සබ්බෙහෙව එකජ්ඣං
(සන්නිපතිතබ්බං) 804, 883
සඹහමකං 77
සඹහමවාරිං පවවකඛාමි 180
සභාගධම්මානං 961
සභාගවුත්තිනෝ 729
සභාගානං 415
සභායං ගවජ්ජෙත්වත
හත්ථපාසෙ චීවරං
නික්ඛිපිත්වා 471
සභායෙ වා ආරඹුලෙ වා 471
සභාවපාතුකම්මං 763
සමිකඛිකා ආවාසා 795

පිටුඅංකා.

සහොජන රහො දෙව 962
සහොජනෙ 632
සඞ්කං සමාදෙහි 946
සඞ්ඝ 'ත්ථ 580
සඞ්ඝමහග්ඝතා හණන්තං 587
සඞ්ඝස්ස 438
සඞ්ඝෙන සඞ්ඝස්ස
-පෙ- උපසම්පන්නා 173
සඞ්ඝොහි සඞ්ඝා
සමෙමාදමානා අවිවාද
මානා එකුද්දෙසා
ඵාසු විහරති 438
සඤ්ජනා 854
සඤ්ඤනං 986
සඤ්ඤය 170
සඤ්ඤකුත්තකා 288
සඤ්ඤිවිවරෙණ ච 964
සඤ්ඤිහත්තඤ්ඤමයා 598
සඤ්ඤෙන හවිතබ්බං
අඛ්‍යාවටෙන සඤ්ඤා
අස්ස සුසඤ්ඤා 395
සඤ්ඤා ඛලු භෝ ගොතමා 66
සඤ්ඤිත්තිකං 663
සඤ්ඨහෙදං 971
සඤ්ඨාරෝ 961
සඤ්ඨා 968
සඤ්ඨෙ වාපි අකොවිදෙ 1014
සඤ්ඨෙහි සඞ්ඝඤ්ඤිතානි 1055
සඤ්ඤාරපවවෙන 1016
සඤ්ඤාහිගමානා වා
අසඤ්ඤාහිගමානා වා 349
සඤ්ඤාසා 1053
සඤ්ඤාසිතබ්බා
තස්ස පටිනිස්සග්ගාය 454
සඤ්ඤා ගෙවරගාමෙ
නික්ඛිපෙය්‍ය 532
සඤ්ඤා නිස්සෙණියා
අනුපරිගච්ඡතුං 409
සඤ්ඤා පරියාගාරෙ 378

පිටුඅංකා.

සඤ්ඤා යොජනං
ආහිණ්ඩන්තා 828
සඤ්ඤා සත්තබ්භන්තරා 472
සඤ්ඤාගතා 108 670
සඤ්පිතා සඞ්ඝසිහුතා
පරිවාරෙස්සති 312
සඤ්ඤෙන 62
සඤ්සිඤ්චතා 186
සඤ්සුපතා 663
සඤ්චාරං පුච්ඡිස්සං 972
සඤ්දපෙත්වා 136
සඤ්දහං චිත්තං 310
සඤ්දහිත්වා 637
සඤ්දය 496
සඤ්දය වත්තති 142
සඤ්දය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු 577
සඤ්දියන්තෙ ආපජ්ජති 975
සඤ්ධි 291, 352, 1013
සඤ්ධිජං 95
සඤ්ධිමහා වුච්ඨහිත්වා 478
සඤ්ධිසංවත්තනිකානි 971
සඤ්නසංවාසඅවිප්පවාසසීමා 842
සඤ්නසංවාසකං 853
සඤ්නසංවාසක දිට්ඨිං 795
සඤ්නසංවාසකා 974
සඤ්නසංවාසකා භික්ඛූ
වුච්චන්ති සඞ්ඝා, සෝ
තෙහි සද්ධිං නත්ති 673
සඤ්නාවරියකං පච්චක්ඛාමි 180
සඤ්නුපජ්ඣායකං පච්චක්ඛාමි 180
සඤ්පජ්ජන්ති 504
සඤ්පජිං, සඤ්පජ්ඣාමි,
සඤ්පන්නෙ, ලාභීමහි,
වසීමහි, සචෙතනා මයා 354
සඤ්පජ්ඣිස්සති 154
සඤ්පත්තා 353
සඤ්රකං 77
සඤ්රමෙහා 594
සඤ්හිතං චිත්තං එකඞ්ගං 89

පිටුඅංකය.

සම්භිතෙ 102
සමූඝකාඨඋද්දනං
කති ආපත්තියො 971
සමූඝෙඛිපිතො 356
සමූඝහරො 856
සමූවචයවාරෙ 961
සමූඨානනියතො කතං 961
සමූඨානවාරෙ 960
සමූඨානා තිකා කතා 964
සමූඨානෙන සඞ්ගහීතානි 1055
සමූඨානෙහි සමූඨහනති 960
සමූතෙතජෙච්චා 136
සමූදයං 988
සමූදුවරති 146
සමූදුවරෙය්‍ය 349
සමූදුජාතසස්‍රෙසු 785
සමෙතායසමා සඞ්ඝෙන 438
සමෙතායසමන්තානං
සඞ්ඝෙන 441
සමෙති 855
සමෙන වා 1014
සම්පජානමුසා භාසති 535
සම්පජානමුසාවාදෙ 535
සම්පජානමුසාවාදෙ
කිං හොති 772
සම්පජානො 97
සම්පජ්ජලිතාය 153
සම්පත්තං 122
සම්පයොජෙති 1022
සම්පරායිකභයානි 1054
සම්පරායිකානං ආසවානං
පටිඝාතාය 156
සම්පරායිකානං වජ්ජානං 1054
සම්පරායිකානං වෙරානං
පටිඝාතාය 1053
සම්පරිවත්තකං
සම්පරිවත්තකං 732
සම්පවාරෙතා 137
සම්පසාදකං 94

පිටුඅංකය.

සම්පහංසෙත්වා 136
සම්පිණනවත්ථු 389
සම්පජඤ්ඤව බහු භාසති 1018
සම්බඤ්ඣං 1043
සම්බහුලා 205
සම්බහුලා ආවාසා සමාන
ලාභා හොනති 844
සම්බහුලා ථෙරා 839
සම්බහුලානි භික්ඛුණීනි
සඞ්ඝං භින්නොා 798
සම්බහුලෙ භික්ඛූ ආණාපෙති 399
සම්බහුලෙහි 138
සම්බාධස්ස සාමන්තා
ඛඩ්ගුලානි 812
සම්බාධෙ 686
සම්බොධිපරායණෙ 133
සම්භත්තා 205
සම්භාරභෙදං 811
සම්භින්නා 391
සම්මෙදනිදූනඤ්ඣඤ්ඣං 961
සම්මතා සා සීමා
සඞ්ඝෙන තිච්චරෙණ
අවිපවාසා ඨපෙත්වා
ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්ච 783
සම්මත්තා සලාකගගාහා 994
සම්මන්නති 940
සම්මාදිට්ඨි 994
සම්මා පරිභාවිතානි 86
සම්මා පරිසෙදිතානි 86
සම්මාවත්තනවත්ථූනි 858
සම්මාවත්තනා තෙවත්තාලීස 1032
සම්මා සම්බුද්ධො 69
සම්මාසම්බොධිං 87
සම්මිඤ්ජිතෙන 448
සම්මූළ්හං 982
සම්මූළ්හා ආපජ්ජති 982
සම්මූළ්හා කරණීයං කම්මං
-පෙ- අධම්මකම්මං 1040
සම්මූළ්හා මෙතං කායකම්මං 970

පිටඅඩකා.

සම්මූළ්හා මෙතත්තං
මනොකම්මං 970
සම්මූළ්හාව ආපජ්ජති 982
සම්මූළ්හා විනයෙත ව
පටිසාදෙතුකරණෙන ව 960
සම්මූළ්හා විනයොති වා
සති විනයොති වා ඉමෙ
ධම්මා සංසට්ඨා 1006
සම්මූළ්හා වුට්ඨාති 982
සම්මූළ්හිතුතෙන 832, 845
සම්මුති 1051, 1053
සම්මුතිකා 815
සමෙමාදනීයං 79
සමෙමාදනීයං අකාසි 401
සමෙමාදමානො 438
සමෙමාදිකාය වතත
මානාය ආසනනතාරිකාය
නිසීදිතබ්බං 852
සයං අවජ්ජති 683
සයං අවජ්ජති
නිස්සග්ගියං පාචිතතියං 525
සයං අභිසඤ්ඤ සවජ්ජිත්වා
පවෙදෙති 77
සයං ඛනති ආපතති
පාචිතතියස්ස 551
සයං ගණ්හාති නිස්සග්ගියං
පාචිත්තියං 499
සයං ඡඩ්ඩෙති 689
සයං යාචිත්වා පුරිසමපි 406
සයං සමාදහති 637
සයං සිබ්බති 590
සයනගතස්ස 666
සයනීසරෙ 632
සරං 813
සරකුතතිං 889
සරණගමනඤ්ච න
ච තස්ස අත්ථි 1037

පිටඅඩකා.

සරතායසමා එවරූපිං
ආපතතිං ආපජ්ජිතා 882
සරතිපි උපොසථං
නපි සරති 793
සරභඤ්ඤං 889
සරසි ත්වං දබ්බ
එවරූපං කතතා 417
සරස්ස 143
සරාගාය වෙතොස්සසි 151
සරාමි ඛො අහං ආවුසො 887
සරිතකං පරිනිජ්ජති 892
සරිතසාරිතං 882
සරිතසිපාටිකං 892
සලාකං 892
සලාකං ගණ්හෙති 942
සලාකබද්ධං 663
සලාකග්ගහෙන 1023
සලාකහත්තං 931
සලාකවාතපානං 898
සලාකාභෙජ්ජෙන 448
සලාකාය 931
සලාකා වුත්තා 117
සලාකොද්ධරියං 810
සලලපෙය්‍ය වා 691
සලලාපො 800
සලෙලඛො ව ධුතො 154
සවචනීයං කාතබ්බං 862
සවචනීයං නාදාතබ්බං 980
සවචනීයපළිබොධත්ථාය 1013
සවණ්ණභූමියං 825
සවරහයං 789
සවිතක්කං සවිචාරං 91
සසඤ්ඤාදිස්ස 269
සස්සමණ බ්‍රාහමණිං 77
සහ අරුණුග්ගමනෙ 679
සහ ජාතපච්චයෙන 1016
සහත්ථා 136, 497
සහධම්මිකා විලෙඛා 963
සහ ධම්මිකං වුච්චමානො 442

පිටුඅංකය.

සහපයොගෙ දුක්කටං 225
සහභණ්ඩාහාරකං 251
සහවාසඤ්ඤාචාරා ආපජ්ජති
අසමනුභාසනාය 676
සහවාසො 836
සහසා හණති 536
සහසා වුට්ඨාසි 201
සහසා වොහාරං මාපධාරෙසි 1008
සහසෙය්‍යං 543
සහායකා භික්ඛූ 150
සහායකොහි 138
සහුබ්භාරෙ 826
සා අහොසි සුවණ්ණමාලා 515
සා ආගතා න උපසම්පාදෙතබ්බා 954
සා ආපත්ති 861
සා ඉත්ථා පකතා සපත්නිං
අඞ්ගාර කටාහෙන ඔකිරි 363
සාකාරං සඋද්දෙසං 105
සාගතා 856
සා වෙ එවං වදෙය්‍ය 457
සාටකං නික්ඛිපිත්වා 547
සාටකං වා 233
සාටකපතෙත්තා 433
සාණං 527
සාතිසාරං 976
සා තෙන ගබ්භං ගණ්හි 147
සාතොදකො 364
සාත්‍ථං සබ්‍යඤ්ජනං 78
සාදිතබ්බා 633
සාදුං 619
සාදියිස්සසි 839
සාධාරණ අසාධාරණං 998
සාධාරණපඤ්ඤත්ති 959
සාධාහං භණෙය්‍ය 122
සාධු 288, 484
සාධුකං 650, 946
සාධුකං සික්ඛාපෙති 902
සාධු ඛො පන 79

පිටුඅංකය.

සාධු භණෙය්‍ය 123, 434
සාධු භණෙය්‍ය අය්‍යා 754
සාධු භණෙය්‍ය භගවා 290
සාධු භික්ඛු යාවජීවං
ආරඤ්ඤිකා අස්සු 434
සාධු සාධු 289
සාධු සාධු ආනන්ද 121
සාධු සාධු දබ්බ 415
සාත්‍රුවාදෙ 883
සාපෙඛො ගච්ඡාවා
තත්‍රඵ. සීතෙ ආපුච්ඡති
කොත්‍රවි පළිබුද්ධො හොති 570
සාමං අධිට්ඨාය 317
සාමං ගහෙත්වා 811
සාමං දාසව්‍යං උපගතෙ 747
සාමං පක්කං 812, 815
සාමං වා ධම්මෙ
භාසිතබ්බෙ 1011
සාමගාහි ආදි 996
සාමගාහිකරණීයානි 1018
සාමඤ්ඤං 212
සාමඤ්ඤ වචිතුකාමො 176
සම්මණෙරාදි වත්ථූනි 378
සාමණෙරානං උපඣ්ඣ
පටිවිංසං 833
සාමණෙරෙ 861
සාමණෙරොති මං ධාරෙහි 181
සාමණෙරෙ පටිජානාති 792
සාමන්තා 496
සාමන්තා ආවාසා 791
සාමන්තා භික්ඛු
එවමස්ස වචනීයො 794
සාමන්ති සයං හනති 317
සා මම විහෙසා අස්ස 721
සාමිකං පරාජෙති 244
සාමිකස්ස විමතිං උපපාදෙති 244
සාමිකෙ අපලොකෙත්වා 684
සාමිසෙන හත්‍රෙන
පාතීයථාලකං 665

	පිටුඅංකය.
සාමිචි	455
සාමිචි කම්මං	580, 860
සාරක්ඛා	397
සාරණා	1007
සාරණා සවචනීයත්‍ථාය	1012
සාරත්තා	670
සාරත්තෝ	196, 379, 390
සාරථී	363
සාරද්ධෙන ආඛාඩෙන	809
සාරම්භං අනාරම්භං	408
සාරුණ්හියං	79
සාරුණ්හියධම්මං	970
සාරුණ්හියා ධම්මා	968
සාරිපුත්ත මොග්ගල්ලානා	727
සාරෙ	172
සාරෙ පතිට්ඨිතෝ	133
සාලවතිං කුමාරිං ගණිකං වුට්ඨාපෙසි	826
සාලිතං ඔදනෝ භුත්තෝ	667
සාලූකපානං	817
සාලෝකෙ සිට්ඨන්ති	953
සාවකභාසිතෝ	540
සාවකානං වා සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙස්සාම	121
සාවජ්ජපඤ්ඤත්ති	973
සාවත්‍ථිසා සුත්තවිභඞ්ගෙ	956, 957
සාවසෙසා	972
සාවසෙසාපත්ති	972
සා වා ආරොචෙති	672
සා වුත්තා	667
සාවෙතුකාමෝ න සාවෙති	182
සාසඞ්කාසම්මතානි	532
සාසපකුණ්ඩං	900
සාසපකුණ්ඩෙන	811

	පිටුඅංකය.
සා සුදං අවවස්සරං කාරෙති	361
සාහාරං දෙජ්ජෙය්‍යාථ	814
සාළෙහා මිගාරනත්තා	670
සික්ඛා	894
සික්ඛං අපච්චක්ඛාය දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වා	175
සික්ඛං පච්චක්ඛාමි	179
සික්ඛති	296
සික්ඛමානාය සාමණේරිය	587, 658
සික්ඛමානාය සාමණේරියා ගිහිනියා	709
සික්ඛමානෙන භික්ඛවෙ භික්ඛුනා	645
සික්ඛා	173
සික්ඛාය අගාරවෝ	969
සික්ඛාපදං	155
සික්ඛාපදානුලෝමිකං	1008
සික්ඛාසම්මුතිං දත්වා	703
සික්ඛාපෙතබ්බා	976
සිඛරං	916
සිඛරිණී	391
සිඛිනිකඛසවණ්ණා	727
සිඛ්‍යාටකං	658
සිඛ්‍යාටකබද්ධං	835
සිඤ්චන්ති	443
සිඤ්චාපෙනතිපි	443
සිඤ්චෙය්‍ය වා සිඤ්චාපෙය්‍ය වා	675
සිඤ්චෙය්‍යාති සඝං සිඤ්චති	575
සිතං පාතිවාකාසි	360
සිත්ථවිකාරකං	664
සිත්ථතෙලකං	900
සිත්ථතෙලකෙන	888
සිපිලං	1042
සිනෙහෙථ	829
සින්නා හොති	731
සිපපං	176
සිබ්බනිං විකාමෙන්ති	828

පිටුඅංකය.

සියා අව්‍යාකතා 885
සියා ආපත්තියෝ නානා 1036
සියා කුසලං 885
සිරිංසපනතරායෝ 789
සිලා 334
සිවිකං 807
සිවිකාගබ්හෝ 900
සිසිරෙ වාපි වුට්ඨියෝ 898
සීතං උණ්හං 898
සීතවාතදුද්දිනී 718
සීතාලුකා 836
සීතාලෝළිං 811
සීතුදකා 835
සීතෝදකෝ 364
සීපදී 767
සීමං සම්මන්නන්ති 642
සීමන්තරිකං ඨපෙත්වා
සීමං සම්මන්නිතුං 788
සීමා 984
සීමාතික්කන්තිකෝ 826
සීමාය දෙන්ති යාවතිකා
භික්ඛූ අන්තෝ සීමගතා
තෙහි භාජෙතබ්බා 842
සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරන්ති 788
සීමාය සීමං සම්භින්දති 788, 1044
සීලවන්තෝ ච 970
සීලවා 576
සීලවිපත්ති 959
සීලවිපත්තියා වොදෙති 1008
සීලඤ්ඤමඤ්ඤගතෝ විහරති 971
සීවෙය්‍යකං 829
සීසං නහායිතෝ 288
සීසං පඤ්ඤෙන්වා 662
සීසඝටාය 573
සීසපමාණං 899
සීසභාරෝ 242
සීසානුලෝකිකා 700
සීසූපගං 504

පිටුඅංකය.

සීසූපගාදීසු 709
සීහෙ භාරං 243
සීහවම්මපරිකප්පා 806
සුංසුමාරගිරිං 637
සුකඤ්ච නාම දස සුකඤානි 368
සුකඤවිසටඨි 369, 872
සුකඛකුරං 617
සුඛං 1013
සුඛා වෙදනා උපපාදෙස්සාමි 372
සුඛඤ්ච කායෙන
පටිසංවෙදෙසි 97
සුඛට්ඨං 898
සුඛපටිසංවෙදී 309
සුඛපරිහතෝ 140
සුඛවෙදනාසමඞ්ගී ආපජ්ජති 977
සුඛසමඞ්ගා 449
සුඛස්ස ච පහාණා
දුක්ඛස්ස ච පහාණා 98
සුඛා තෙ සමණ ඡායා 753
සුඛා විරාගතා ලෝකෙ 719
සුඛෙධිතෝ 140
සුඛෝ විවෙකෝ 719
සුගතවිදත්ථියා 407
සුගතෙ 108
සුගතෝ 70
සුග්ගහොති සාවෙතබ්බං 887
සුඛකං පරිහරති 261
සුඛඛාතං 259
සුවරිතානි 980
සුවිමංසූපසෙවතෙ 667
සුවිලොමිවජ්ජු 363
සුසඳ්දතෝ 352
සුසඳ්දාගාරගතෝ වා 293
සුණාතු මෙ භන්තෙ 735, 822
සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝා 777
සුණාතු මෙ භන්තෙ
සඞ්ඝා අජ්ජ පවාරණා
යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං
සඞ්ඝා පවාරෙය්‍ය 800

පිටුඅංකා.

සුණාථ 961
සුතං 420
සුතධම්මස්ස 719
සුතධරෝ 577
සුතමේතං 80
සුතඝනනිච්චයෝ 577
සුතා 941
සුතෝ මයා 428
සුත්තං 1008
සුත්තං ධාරයිත්වා 529
සුත්තං විකප්පෙන්තෙන ච 964
සුත්තං න ජානාති 1020
සුත්තං සංඝඩනත්ථාය 2012
සුත්තමිස්සා 380
සුත්තලූඛං කාතුං 837
සුත්තානුලෝමං න ජානාති 1021
සුත්තාරූළ්හං 228
සුත්තාභිවඩ්ඪි 389
සුත්තෙ දිස්සනති උපරි 961
සුත්තෙ විනයෙ ච 1008
සුත්තෝ 1024
සුත්තෝ න ආරොචෙති 792
සුත්වාන වදනති ආපත්ති
දුක්කටස්ස 438
සුදං 128
සුදින්නං කලන්ද
පුත්තං ආරබ්භ 958
සුදින්නස්ස මාතරං
එතදවොච 143
සුද්ධං බ්‍රහ්මචාරිං 345, 980
සුද්ධකං 881
සුද්ධකාළකානං 494
සුද්ධකෙසා වා 380
සුද්ධා 133
සුධම්මවඩ්ඪි 858
සුනඛම්ස්සං 813
සුනිසාභොගෙන 395
සුපටිවජ්ජෙන්තෙන 662
සුපතිට්ඨා 364
සුපබ්බාදීනි 204
සුපිනකූපමා 644
සුපිනන්තෙන 377
සුපිනවඩ්ඪි 377
සුපසන්නාකතං 378
සුපතිට්ඨෙ වෙතියෙ 726
සුපරිග්ගහිතං 886
සුපවත්තනිනි 578
සුපවාහිතං 529
සුභරතාය -පෙ- විරියා
රම්භස්ස වණ්ණං භාසිත්වා 154
සුම්භතාභං 178
සුම්භනපත්තෙහා 433
සුරා 635
සුරා ඔරෙන නභාගතා 966
සුරියමණ්ඩලං 979
සුරියො ව ඔභාසයං
අනාතලිකඛං 716
සුරාසුරාකාරකං 665
සුවණ්ණානනි අධිම්බවේ 515
සුවණ්ණමයෝ පත්තෝ 890
සුවණ්ණමිස්සා 380
සුවණ්ණ 108
සුවිතවජිතං 529
සුවිනිච්ඡිතානි සුත්තසෝ 578
සුවිහතානි 578
සුවිලෙඛිතං 529
සුවීතං 529
සුවුත්තං 1008
සුසංවුතෝ 662
සුසමාරද්ධාය 995
සුසානං 408
සුසානෙපි රුක්ඛමූලෙපි
උම්මාරෙපි අය්‍යවොසාවි
කතානි සාමං ගහෙත්වා
පරිභුඤ්ජති 621
සුසු 405
සුකරනත්තකං 895

පිටුඅංකය.

සූකරවත්ථු 277
සූචකෝ 363
සූචිකා 893
සූචිලෝමවත්ථු 363
සූනං ඨපෙනති 953
සූනාඝරං 275
සූපං විඤ්ඤපනෙන ච 968
සූපසමපාකාදි 686
සූපසමපාකෙ 635
සූපස්ස ඔකාසෙ 946
සෙඛෙ 172
සෙණි 677
සෙතකෝ 364
සෙතවත්ථානං 665
සෙතට්ඨිකා 116
සෙතට්ඨිකා නාම රොගජාති 951
සෙතවණ්ණං 574
සෙතුං කත්වාන විසජ්ජ
පලලානි 813
සෙතුඝාතෙ 120, 969 976
සෙනාබ්‍යූහං 634
සෙනාය වා
ගනතුකාමෙ හොති 530
සෙනාය වා පටිසෙනා
රුද්ධා හොති 634
සෙනාසනං ආපුච්ඡිතබ්බං 945
සෙනාසනං ගහෙත්වා 903
සෙනාසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං 945
සෙනාසනං
පඤ්ඤපෙත්වා පුනදෙව
වෙළුවනං පවිසා ගච්ඡති 416
සෙනාසනං පඤ්ඤපෙසි 809
සෙනාසනං සංසාමෙත්වා 142
සෙනාසනචාරිකං
ආහිණ්ඩනතා 158
සෙනාසනා ඔතරිතබ්බං 947
සෙනාසනානි 898
සෙනාසනෙ වා 849
සෙනියෙ 213

පිටුඅංකය.

සෙතෙසිකානි 810
සෙය්‍යඤ්ඤෙන ගාහෙනතා 903
සෙය්‍යථා 86
සෙය්‍යථාපි 127, 291
සෙය්‍යථාපි බුද්ධමඩ්ඩං
අනිලකං එවමස්සාදං 122
සෙය්‍යථාපි තිත්තියා 765
සෙය්‍යථාපි නාම 441
සෙය්‍යථාපි
පුරාණාසිකොට්ඨා 657
සෙය්‍යථාපි බ්‍රාහ්මණ 86
සෙය්‍යථිදං 103
සෙය්‍යා උස්සාදසිංසු 903
සෙය්‍යා 903
සෙය්‍යා නාම සබ්බවජ්ජානා 543
සෙය්‍යාපරිගතෙනා 862
සෙය්‍යාතිහාරෙ 860
සෙය්‍යෙ අයොගුලෙ 347
සෙලමයෙ පතෙත 720
සෙලෙ 171
සෙවනාවිතතං උපට්ඨිතෙ 187
සෙවනාධිපායෙ 385
සෙවාලෙ 441
සෙසකං ආහරිස්සාමි 483
සෙසකං උපනෙති 684
සෙසා 102, 107, 186, 410
සෙසා අඤ්ඤං අණාපෙති 267, 321
සෙසා අපරෙන සමයෙන 343
සෙසා ආගතෙ
උසමපාදෙතබ්බෙ 161
සෙසා අගතෙ න
උපසම්පාදෙතබ්බෙ 161
සෙසා ආපජ්ජති 537
සෙසා ආවාසෙ හනතබ්බෙ 792
සෙසා ඉතරස්ස ආරොචෙති 267, 321
සෙසා ඉදං දුක්ඛං 110
සෙසා ඉමං ලොකං 77
සෙසා එවං -පෙ-
වුතුපපාතඤ්ඤාණ 106

පිටුඅංකය.

සො එවං සමාහිතෙ චිතෙන 102, 110
සොකං ආවිසති 706
සොකාවස්සා නාම පරෙසං දුක්ඛං උපාදෙති 706
සොකසාගිකා 695
සොකා න භවන්ති තාදිනො 588
සො ඛො අහං 89
සො ගන්ත්වා පුන පච්චාගච්ඡති 268, 322
සො ච න පටිවිජ්ඣාති 182
සො වෙ 187
සො වෙ විපකතෙ ආගච්ඡති 410
සොණො නාම කොලිවිසො 805
සො තං භණ්ඩං 267
සො තං මඤ්ඤමානො 321
සො තං මඤ්ඤි මානො අඤ්ඤං 266
සොතඤ්ඤානං 810
සො තතො චුතො අමුත්ර උපපාදිං 105
සො තදහෙව අකරණීයො 799
සො තස්ස රහො 456
සොතාපන්නො 133
සොතාවධානං 1013
සො තාසං එකෙකං 686
සො තෙන කිසො හොති 367
සොදස 998
සො දහො 364
සොදති ඛිං 150
සො දිබ්බෙන -පෙ- පස්සාමි 106
සො දෙසො සම්මජ්ජිත්ව, 793
සො ධම්මං දෙසෙති ආදි කල්‍යාණං 77
සො න ජානාති උපොසථං වා 790
සො නො භගවා 805
සො නෙසං 820

පිටුඅංකය.

සොබෙහ වා පපත, නරකෙ වා පපත 316
සොභකං 895
සො භික්ඛු
සො භික්ඛු භික්ඛූහි 439
සො භික්ඛු සඞ්ඝමජ්ඣිමහි ආකඞ්ඛිතිවා වත්තබ්බො 439
සොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ථඞ්ගමා 98
සො මමස්ස කිලමථො 721
සො වා දෙති 526
සොවිරකවත්ථු
සො හි නෙසං ජෙට්ඨො 86
සො සතොව අස්සසති 294
සො සකුණසඞ්ඝා භික්ඛු පත්තං යාචති 406
සොසානිකං 985
සොසො 744
සොළස කහාපණග්ඝනකං 685
සොළසන්නං න දූනබ්බං 1033
සවාගතානි 578
සවාතගාථ 136, 417
සවාහං බ්‍රාහ්මණ ජෙට්ඨො සෙට්ඨො ලොකස්ස 88

හටෙඨා 141
හටෙඨා උදගෙඝා 437
හත්ථං කොට්ඨාපෙනති 953
හත්ථකොවිඤ්ං 953
හත්ථගහණං 673
හත්ථගාහං වා 380
හත්ථවිත්‍යෙනා 766
හත්ථඤ්ච වෙණිඤ්ච ඨපෙත්වා 380
හත්ථත්ථර අස්සත්ථරා 808
හත්ථනිද්ධූනකං 664
හත්ථනිල්ලෙඛකං 665
හත්ථපරාමාසං කරොනති 853
හත්ථපාදවිත්‍යෙනා 766

පිටුඅංකය.

හත්ථපාසං වා න විජහිතබ්බං 470
හත්ථපාසෙ සිතො 604, 607
හත්ථපාසෙ සිතො කායෙන වා කායපටිබද්ධෙන වා පතිගණ්හාති 621
හත්ථපාසෙ නිට්ඨිතේ ආපත්ති පාචිත්තියස්ස 688
හත්ථෙණෙව 888
හත්ථහත්ථිං 900
හත්ථිමුද්ධා 1011
හත්ථිවිලඞ්ඝකෙන 800
හත්ථිසානං 143
හත්ථිකලභෙහි 855
හත්ථිවිජාපෙහි 856
හත්ථිනඛං 912
හත්ථිනාගෙ 855
හත්ථිභණ්ඩෙ අස්සභණ්ඩෙ 758
හත්ථිසොණ්ඩකං 896
හත්ථිසම්මිපි සික්ඛතෙ 448
හත්ථිනං වා 408
හතෙන වා 636
හතෙ භාරං 243
හතො නාම කපපරං උපාදාය 380
හතො නාම කපපරං උපාදාය යාව අග්ගනඛ -පෙ- ථුල්ලවච්චස්ස 673
හනනෙතා ඝාතෙනෙතා -පෙ- පචනෙතා පාචෙනෙතා 344
හනෙය්‍ය අනරියං මඤ්ඤ 1037
හනෙය්‍යුං 222
හන්ද 683
හන්ද මයං ආවුසො ඉමං ඡකලකං 432
හන්ද වාක්‍යං සුණොම තෙ 1001
හම්මියං 472, 898
හම්මිය ගබ්භා 900

පිටුඅංකය.

හරායනති 288
හරායමානො 176
හරිතක පත්තිකං පකිණ්ණති 953
හරිතකො 686
හරෙය්‍ය 217
හලං 721
හසමානා 805
හසාධිපායො 636
හසාපෙක්ඛා 639
හිඞ්ගු හිඞ්ගුජතු හිඞ්ගුසිපාටිකා 810
හිතපරිසඞ්කිනා 1012
හිතෙසිතා 950
හිතෙසි 1008
හිනනාලපාදුකා 807
හිමවනතං 988
හිරඤ්ඤං වා සුවණ්ණං වා ජිජ්ජමානං 234
හිරඤ්ඤමිස්සා 380
හිතෙ 108
හිතෙනපි අකෙකාසෙන ඛුංසෙනති 538
හිතෙන හිතං 538
හීයේ‍යා ඛො අමහාකං 417
හීයේ‍යාපි 595
හිළිතං 538
හුහුංකජාතිකො 718
හෙට්ඨා අපරිභොගං හොති 573
හෙට්ඨා විවරෙ උපරි පටිච්ඡන්නෙ 955
හෙට්ඨිමං තලං සම්පත්තං 122
හෙතුනිද්දෙසං 1006
හෙතුනිද්දෙසො පච්චයනිද්දෙසො 1016
හෙතුපච්චයො 124
හෙමන්තිකෙ කාලෙ 564
හෙමන්තෙ ආපජ්ජති 978
හොතියෙව භයං 289

සද්ධම්මනාමානං අනුක්කමණිකා.

පිටුඅංකා.

අගතිකඛඬුපමසුත්ත 39
අඞ්කුර (රාජ) 174
අඞ්ග (රට) 443
අඞ්ගුත්තරනිකාය 9, 179
අඞ්ගුත්තරභාණක 578
අඞ්ගුලිමාලත්ථේර 170
අඞ්ගුලිමාලපිටක 541
අචිවතගඟපති 901
අජපාලනිග්‍රොධ 717
අජාතසත්තු රාජ 6, 42, 596
අජ්ජුකත්ථේර 283
අට්ඨකථා 208
අට්ඨකාසි ගණිකා 172
අට්ඨසාලිනී 96, 765
අනඞ්ගණසුත්ත 540
අනමතග්ගපරියායසුත්ත 38
අනිමිසවෙතිය 717
අනුමානසුත්ත 442, 540
අනුරාධපුර 46, 58, 338
අනුරුද්ධත්ථේර 5, 20, 506, 1032
අනුරුද්ධරාජ 42
අනුලාදේවී 47, 53, 59
අනොමදස්සි 729
අඞ්කතට්ඨකථා 466, 544, 724, 725, 761, 773, 776, 787, 794, 797, 814, 815, 834
අඞ්කරවත්ථු 545
අඞ්කවිඳු 783
අඞ්කවිඳුසුත්ත 577
අපදාන 10
අපරන්තක 37, 39
අපලාලනාගරාජ 541
අභය කුමාර 42, 827
අභයචෝර 338
අභයත්ථේර 36, 338, 609, 663, 987
අභයපුර 50
අභයරාජ 50
අභය රාජ කුමාර 53, 827
අභයවාපි 51
අභිධම්මපිටක 10
අමරවතී 28
අම්බඛාණ 59
අම්බට්ඨසුත්ත 352, 577
අම්බට්ඨල 42
අරවාළදහ 37
අරවාළ කාඟරාජ 37
අරිට්ඨ අමච්ච 48, 53
අරිට්ඨත්ථේර 35, 36
අරිට්ඨභික්ඛු 440, 648, 859
අරින්දමරාජ 854
අලකදෙවත්ථේර 39
අසඤ්ඤිත්තකා 24
අසොකරාජ 24, 26
අසොකාරාම 27
අස්සජි 442, 721
ආකාඞ්ඛ 4, 5, 7, 133, 160, 170, 290, 458, 648, 754
ආටානාටියසුත්ත 337
ආභිධම්මික ධොදඞ්කත්ථේර 221, 341
ආයුපාලිත්ථේරී 29
ආලකමන්දා 900
ආලවක 402
ආලවකගජ්ජිත 541
ආසිවිසොපමසුත්ත 38, 47

පිටුඅංකය

ඉටියය 36, 37
ඉසිවුත්තක 10
ඉසිගුත්තතෙරර 28

උක්කලා 719
උක්කගහපති 902
උජෙනී 25, 40
උත්තරකුරු 124 829
උත්තරතෙරර 37, 39
උත්තරපථක 117
උත්තර රාජ පුත්ත 388
උත්තියතෙරර 36, 37
උදයභද්ද රාජ 42
උදුන 10, 716
උදායිතෙරර 148, 369, 386, 392, 394, 396, 590, 735, 740
උදුම්බරබොධි 58
උපතිස්සතෙරර 36, 188, 326, 450, 471, 519, 661, 899
උපතිස්සපරිබ්බාජක 727
උපනන්ද 479, 594, 912
උපවත්තන 3
උපසෙන (වඞ්ගන්තපුත්ත) 131
උපාලිතෙරර 3, 7, 18, 36, 124, 166, 201, 204, 283, 629, 857, 960 997, 1024, 1017
උපලවණ්ණා 196, 478
උරුවෙලා 713, 714

ඔජදීප 50

කකුසන්ධබුද්ධ 50, 58, 129, 901, 1054
කවන්දර 986
කණ්ටකවෙතියය 48

පිටුඅංකය.

කණ්ටකසාමණෙර 648, 1045
කත්තිකජ්ඣ 56
කත්තිකත්තකඛත්ත 138
කත්තිකපුණ්ණමා 134
කථාවත්ථු 10, 35
කදම්බනදී 338
කපිලපුර 753
කපිලවත්ථු 171
කපිලසුත්ත 814
කපිතකතෙරර 701
කම්මාරභණ්ඩු 748
කරවිකතිස්සතෙරර 466, 781, 816, 864
කලන්දකනිවාප 413
කලන්දගාම 138
කලන්දපුත්ත 138
කල්‍යාණිය වෙතිය 52
කස්මීර 37
කස්සපගොත්තතෙරර 39
කස්සපබුද්ධ 51, 58, 129 902, 1054
කාක 829
කාකණ්ඩකපුත්ත 19, 35
කාවරගාම 988
කාජරගාම 59
කාණමාතු 602
කාලකාරාමසුත්ත 39
කාලනාගරාජ 24
කාලසුමන 36, 61
කාලාසෝක 19, 42
කාසි 205, 443
කාසිරාජ 830
කිර 600
කීටාගිරි 442
කුමාරකස්සප 642

පිටුඅංකය.

කුරුජ්ජිය අට්ඨකථා 2, 202, 203, 215, 226, 230, 249, 253, 260, 261, 280, 309, 353, 363, 383, 388, 398, 409, 411, 419, 430, 444, 452, 481, 525, 535, 543, 553, 568, 573, 578, 597, 601, 602, 607, 609, 624, 637, 642, 654, 660, 664, 686, 743, 748, 755, 756, 758, 762, 765, 788, 806, 814, 815, 817, 818, 823, 824, 833, 860, 864, 865, 878, 890, 1020, 1028, 1056
කුලුම්බසුත්ත 541
කුසිනාරා 3, 4
කූටාගාරසාලා 19, 284
කොකාලික 434, 437, 1030
කොනාගමන 51, 58, 129, 902, 1054
කොසම්බක 796, 855
කොසම්බිය 412
කොසල 205, 443
කොසලරාජ 819
කොලිත 727
කොලිවිස 805

ඛීජ්ජසොභිත 19
ඛුද්දකනිකාය 9
ඛුද්දකපාඨ 10
ඛේම 36

ගඞ්ගාරා 850
ගන්ධාර 37
ගිජ්ඣකූට 205, 783
ගිරිබ්බජ 729
ගුළ්හවිනය 163, 541
ගුළ්හවෙස්සන්තර 163, 541
ගුළ්හුම්මග්ග 541
ගොතම 66, 414
ගොතමක චෙතිය 458
ගොදත්ත 221, 341, 422
ඝොසිතාරාම 412

චණ්ඩකාලිකා 1030
චණ්ඩපජ්ජෝත 148
චණ්ඩවජ්ජිත්ථෙර 20, 23, 166
චතුනිකායිකතිස්සත්ථෙර 503
චතුපරිවට්ට 541
චන්දකින්නරජාතක 753
චන්දගුත්ත 42
චන්දනගාම 59
චරියාපිටක 10
චිත්තලපබ්බත 492, 937
චුන්දකම්මාරපුත්ත 830
චූළදෙවත්ථෙර 36, 50
චූළනාග 36, 506, 663
චූළසුමන 220
චූළසුම්ම 663
චූළහත්ථිපදෝපමසුත්ත 45
චූළාභයත්ථෙර 36, 425
චූළවෙදල්ලසුත්ත 540
චෙතක 6
චෙතියගිරි 48, 221, 338
චෙතියපබ්බත 50
චෙලකණ්ණ 829
චෝරඝාත 338

පිටුඅංකය.

ඡත්තමාණවක 114
ඡද්දන්තදහ 24
ඡන්න 1046
ඡබ්බග්ගිය 270

ඡාතකපබ්බත 43
ජනපදකල්‍යාණී 753
ජම්බුකොල චේතිය 987
ජම්බුකොලපට්ටන 53, 57, 59
ජම්බුදීප 20, 36, 125
ජම්බුසිරිදීප 18
ජයන්තරාජ 51
ජාතක 10
ජාතකනිකාය 179
ජාතකභාණක 578
ජීවක 713, 764, 827, 830
ජෙට්ඨමූලනකඛත්ත 42
ජෙට්ඨමූලමාස 41
ජෝතිවන 48

ටඞ්කිතමඤ්ඤ 799

තපස්සු භල්ලික 719
තම්බපණ්ණි 36, 37, 42
තවක්ක බ්‍රාහ්මණ ගාම 59
තාමලිත්ති 59, 593
තික්ඛිජ්ජිය 541
තිත්තිරජාතක 34
තිපිටකචූළනාග 506
තිස්සකුමාර 24, 29, 31
තිස්සත්ථේර 32, 36
තිස්සදත්ත 36, 61, 987
තිස්සබ්‍රහ්ම 20
තිස්සමහාවිහාර 937
තුණ්ඩිලජාතක 726

පිටුඅංකය.

ථූපාරාම 50, 54, 59
ථෙරගාථා 10
ථෙරීගාථා 10

දක්ඛිණගිරි 40, 836
දත්ත 61, 987
දබ්බ 413, 415, 422, 431
දසකත්ථේර 18, 166, 960
දීඝකාමත්ථේර 36
දීඝනිකාය 9, 155 179
දීඝභාණක 297, 578
දීඝභාණක අභය 338
දීඝවාපිවෙතිය 52
දීඝසුමන 36, 61
දීපවංස 43
දුකූලපණ්ඩිත 148
දුට්ඨගාමණී අභය 60
දුන්දුභිස්සරත්ථේර 39
දෙවකූට 50
දෙවත්ථේර 36
දෙවදත්ත 160, 434, 439, 440, 596, 1032
දෙවදූතසුත්ත 38, 47
දෙවානං පියතිස්ස 40, 57
ද්වාරමණ්ඩලගාම 53

ධනපාලක 596
ධනිය 206, 207, 270
ධම්මවක්කප්පවත්තන සුත්ත 39
ධම්මපද 10, 196, 555
ධම්මපාලජාතක 752
ධම්මපාලිත 36
ධම්මපාලිත්ථේරී 29
ධම්මසඞ්ගණී 10
ධම්මසඞ්ගණීයට්ඨකථා 765
ධම්මසෙනාපති 541
ධම්මාසෝක 20
ධාතුකථා 10

පිටුඅංකය.

නන්‍දා 42, 753
නන්‍දනවන 48
නන්‍දනවනුය්‍යාන 47
නන්‍දිවිසාල 537
නන්‍දොපනන්‍දසු 541
(නව) නන්‍දා 42
නළෙරුපුවිමන්‍ද 124
නාගත්ථෙර 36
නාගදත්තරාජ 42
නාගලතාදන්තකථා 24
නාලාගු 9
නාලාගිරි 829
නිග්‍රොධකුමාර 26
නිග්‍රොධත්ථෙර 30
නිග්‍රොධබොධි 58
නිග්‍රොධසාමණේර 25
නිදෙස 10
නෙරඤ්ජරා 713

පකුණ්ඩකාභය 42
පවඩි (අට්ඨකථා) 815
පඤ්චකයක්ඛ 38
පඤ්චවග්ගිය 170
පජෝත 829
පටියාරාම 50
පටිසම්භිදා 10, 291, 294, 297, 303
පට්ඨාන 10
පඨමකාවෙතිය 46, 59
පණ්ඩුක 443, 857
පණ්ඩුවාසුදෙව 42
පදුමුත්තර 414, 822, 827
පපඤ්චසූදනී 115, 644, 721
පඨාගපතිට්ඨාන 137
පරිවාර 172, 198, 440, 524, 620, 641, 673, 680, 822, 824, 825, 813, 1024
පසූර 740

පසෙනදි 222
පාටලිපුත්ත 20, 30, 49, 53
පාරාජිකක්‍රාහ්මණ 171
පාවා 4
පිතුරාජ 338
පුග්ගලපඤ්ඤත්ති 10
පුණ්ණවාලික වාසිම්හාතිස්ස 464
පුනබ්බසුක 442, 858
පුනබ්බසුමිත්ත 901
පුප්ඵත්ථෙර 36
පුබ්බාරාම 171
පෙතවත්ථු 10, 47

ඵුස්සදෙව 36, 188, 326, 353, 470, 495, 661, 899, 986
ඵුස්සමාස 133

බන්ධුමතී 125
බාරාණසි 137, 714
බිම්බිසාරරාජ 24, 42
බිම්බිසාර 213, 222, 827, 829
බුද්ධමිත්ත 1056
බුද්ධරක්ඛිත 36
බුද්ධවංස 10
බුද්ධසිරි 2, 1056
බුද්ධිකරණ්ඩක 541
බෙලට්ඨසීස 517, 657
බ්‍රහ්මජාල 9, 179

භග්ග 997
භණ්ඩුක 40
භද්දනාම 36
භද්දවග්ගිය 170, 725, 819
භද්දවතිකා 635
භද්දසාල 37

පිටුඅංකය.

හදදිය 721
හලලිකවාණිජ 719
හාතියරාජ 219, 221
හාරුකවජ 204
හුමමජක 416, 419, 430, 548
හෙහකලාවන 719

මගධ 443, 729
මජඣනනිකතෙර 29; 37
මජඣිමතෙර 37, 39
මජඣිමනිකාය 9, 155, 179
මජඣිමහාණක 297, 578
මජඣිමමණඩල 133
මණිකාණඩ 405
මණඩදීප 51
මණඩබය 148
මතතාභයතෙර 60
මඤඤතු 205
මලල 3
මලල පුනත 413
මලලාරාම 456
මහාඅට්ඨකථා 2, 190, 203, 207, 215, 324, 229, 230, 249, 252, 266, 273, 320, 325, 338, 352, 382, 383, 444, 453, 520, 528, 535, 542, 546, 567, 573, 601, 639, 680, 689, 769, 836; 842, 865, 890, 918, 994, 1056
මහාඅරිට්ඨතෙර 60
මහාකපිත 171
මහාකසප 3, 4, 5, 19, 35, 171, 754, 960, 997
මහාගොවිඳ 205
මහාවෙතිය 52, 54, 219, 221
මහාජනක 854

පිටුඅංකය.

මහාතිස්ස 593
මහාතිපිකතෙර 603
මහානිසසතෙර 564
මහාදෙවතෙර 29; 38, 39, 50
මහාධමමරක්ඛිතතෙර 31, 30
මහානාග 36, 338
මහාකාම 620, 633, 721
මහානාරදකසසපජාතක 39
මහානිගමසාම 1456
මහානිදෙස 503
මහාපචචරි (අට්ඨකථා) 2, 203, 215, 224, 229, 230, 237, 272; 273, 276, 279, 281, 325, 332, 352, 353, 375, 382, 384, 387, 388, 389, 395, 407, 412, 444, 452, 464, 506, 520, 522, 526, 527, 528, 541; 542, 546, 549, 550, 553, 557, 565, 566, 567, 569, 572, 573, 578, 582, 589, 590, 592, 594, 595, 596, 598, 599, 601, 603, 606, 607, 608, 609, 621, 628, 637, 638, 639, 654, 659, 660, 663, 668, 686, 687, 688, 689, 747, 769, 778, 788, 814, 821, 823, 842, 860, 861, 864, 874, 878, 908, 916, 936, 1056
මහාපජාපති 171

පිටුඅංකය.

මහාපදුමථෙර 124, 189, 203, 266, 280, 337, 340, 381, 383, 386, 398, 422, 439, 464, 469, 493, 519, 522, 602, 608, 609, 641, 777, 781, 785, 873, 868,
මහාමණ්ඩල 133
මහාමහින්දථෙර 48
මහාමෙඝවනුය්‍යාන 58, 1056
මහාමොග්ගල්ලාන 122, 360, 754, 829
මහාරක්ඛිතථෙර 37, 39, 503
මහාරට්ඨ 37 39
මහාරාහුලොවාදසුත්ත 577
මහාවත 19, 284
මහාවරුණථෙර 26
මහාවිහාර 48, 220, 221, 654, 1056
මහාවෙදල්ලසුත්ත 540
මහාසඞ්ඝික 648
මහාසිරීසබොධි 58
මහාසිවථෙර 36, 816
මහාසුමනථෙර 51
මහසුම්මථෙර 189, 266, 280, 340, 381, 383, 384, 398, 422, 439, 466, 469, 493, 519, 522, 602, 608, 609, 641, 777, 781, 785, 868, 873
මහාසෙනරාජ 369
මහිංසකමණ්ඩල 38
මහින්දථෙර 29, 35, 37, 40, 42, 43
මහෙජවත්ථු 50
මාගසිර 57, 133
මිගසිඞ්ඛතාපස 148
මිලින්දපඤ්හ 541

පිටුඅංකය.

මිස්සකපබ්බත 42 47
මූවලිඳ 718 719
මූසල්කෙස 829
මූවසිවරාජ 40, 42
මූඞ්ඩරාජ 42,
මූතියඞ්ගණ 52
මූලපරියාය සුත්ත 179
මූලදෙව 744
මෙඝවණ්ණාභය 60
මෙඝවනුය්‍යාන 47
මෙතතිය 416, 419, 430, 648
මෙතතිෂා 418, 430
මෙණ්ඩකපඤ්හ 541
මොග්ගලිපුත්තතිස්ස 24, 32, 166, 950
මොග්ගලිබ්‍රාහ්මණ 20

යමක 10
යස 19, 170, 722, 950, 1010
යසොජ 814
යොනක 987
යොනකධම්මරක්ඛිත 37, 89
යොනකමහාධම්මරක්ඛිත 31
යොනකරට්ඨ 39
යොනකලෝක 37

රක්ඛිතථෙර 37, 38
රට්ඨපාල 143
රට්ඨපාලගජ්ජිත 541
රතනඝරවෙනිය 717
රතනවඩ්ඪමවෙනිය 717
රජගහ 5, 9, 40, 205, 443
රජ්ජත්ත 719
රජ්ජෝවාදසුත්ත 541
රාධබ්‍රාහ්මණ 734
රාහුල 139, 753, 754

පිටුඅංකය.

රෙවත 19
රොජ 817
රොහණජනපද 59
රොහණතෙර 36

ලකඛණතෙර 360
ලඞ්කාදීප 41, 1056
ලාලුදායී 369
ලොකුත්තර විහාර 987
ලොහපාසාද 59, 426
ලෝහිතක 443, 857
ලෝහිතිකා 206

වග්ගුමුදාතීරිය 343, 347
වජ්ජිපුත්තක 19, 160
වඩ්ඪ 648, 1032
වඩ්ඪමානනගර 51
වණ්ණපට්ඨාන 179
වණ්ණපිටක 541
වනවාසි 37
වපතෙර 721
වරදීප 51
වසභරාජ 334
වඤ්ඣකාර 211
වාලුකාරාම 19
වාසභගාමී 20
වාසභගාමියතෙර 1032
විජයකුමාර 42
විනයපිටක 10
විපස්සී 124, 128, 901
විභඞ්ග 10, 353, 676
විමානවත්ථු 10, 47
විසාඛ 3
විසාඛ පුණ්ණමා 44
විසාඛා 523, 657, 935
විසාලානගර 51
විසුද්ධිමග්ග 285, 577, 714, 715

විස්සකම්ම 55
වෙසාලිගාම 53
වෙදල්ල 163
වෙදල්ලපිටක 541
වෙදිසනගර 40
වෙරඤ්ජ 66, 116
වෙරඤ්ජා 116, 137
වෙලාම 174
වෙසාලික 19
වෙසාලී 19, 137, 284
වෙස්සන්තර 174
වෙස්සන්තර ජාතක 751
වෙස්සභූ 128, 901

සංයුත්තනිකාය 9, 179
සංයුත්තභාණක 297, 578
සක්ක 41, 49, 719
සඞ්ඛපට්ඨකථා 224, 228, 260, 276, 283, 325, 341, 352, 353
සඞ්ඝමිත්තා 29, 32, 40, 53
සඞ්ඝසෙනාභයතෙර 864
සච්චසංයුත්ත 47
සත්තාරසවග්ගිය 612
සපිනිකා 364
සබ්බකාමීතෙර 19
සබ්බනන්දතෙර 51
සම්මප්පධානසුත්ත 46
සම්මුඛරාජ 51
සම්බල 36, 37
සම්මාදිට්ඨිසුත්ත 540
සරද 729
සාගත 635
සාම 148
සාරිපුත්ත 46, 124, 128, 129, 458, 753, 988
සාරිපුත්තපරිබ්බාජක 728
සාලවතී 826
සාවත්ථි 5, 443, 670

	පිටුඅංකය.
සංඝ	19, 670
සිබි	128 901
සිඝව	18, 21, 166
සිරිනීවාස	10, 56
සිරිපාල	1056
සිරිවඩ්ඪ	429, 601
සිවලිඛ	452
සිලූපදෙස	541
සිවත්තෙර	36
සීහකුමාර	42
සීහලවඤ්ඤකථා	1056
සීහලරාජ	222
සුංසුමාරගිරි	637
සුජාත	822
සුත්තනිපාත	10, 555
සුත්තන්තපිටක	10
සුදත්ත	902
සුදින්න කලන්දපුත්ත	8, 139
සුදින්නත්තෙර	194
සුධොදන	754
සුධම්ම	973
සුන්දර	200
සුභ	6
සුභකූට	51
සුභද්ද	3, 648
සුමඞ්ගල	902
සුමඞ්ගලවිලාසිනී	115
සුමන	20, 36
සුමනරාජකුමාර	25
සුමනසාමණේර	40, 45, 49, 58
සුමනා	26
සුවණ්ණකූට	51
සුවණ්ණභූමි	37, 39, 593
සුසුනාග	19, 42
සෙනිය	213
සෙය්‍යසක	367, 858
සොණ (ක)	18, 37, 166, 805, 808, 829
සොත්ථිජ	901
සොපාක	171
සොභිත	365
සොරෙය්‍ය	137
හත්ථක	535
හත්ථිකුවජ්ජි	551
හිමවන්ත	24, 37, 988

(TRIPITAKA PUBLICATIONS)

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY
1.	Petavatthu Aṭṭhakathā	Siri Dhammaramatissa Nayaka Thero & Acarya Pandit Mapalagama Candajoti Thero
	Second Edition	Welivitiye Pandit Sorata Thero
2.	Thera-Gāthaṭṭhakathā, 1st Part	Suriyagoda Sumangala Thero & Webodē Sangharatana Thero
3.	Theri-Gāthaṭṭhakathā	Bihalpola Siri Dewarakkhita Nayaka Thero
4.	Digha Nikāyaṭṭhakathā, 1st Part	Heyyantuduwe Dhammakitti Siri Dewamitta Nayaka Maha Thero
5.	Dhammapadaṭṭhakathā, 1st Part	K. Siri Sumangala Ratanasara Nayaka Maha Thero
6.	Udānaṭṭhakathā	Bihalpola Siri Dewarakkhita Nayaka Thero.
	Second Edition	Welivitiye Pandit Sorata Thero & Pandit Palannoruwe Vimaladhamma Thero
7.	Suttanipātaṭṭhakathā	Suriyagoda Sumangala Thero & Pandit Mapalagama Candajoti Thero
	Second Edition	Acharya Baddegama Siri Piyaratana Maha Thero
8.	Visuddhimaggaṭṭhakathā	Pamunuwe Buddhadatta Maha Thero
9.	Nettippakaranaṭṭhakathā	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
10	Mahāniddesaṭṭhakathā	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
11.	Khuddakapāṭhaṭṭhakathā	Acarya Pandit Welipitiye Dewananda Nayaka Thero
12.	Buddhawamsaṭṭhakathā	Pandit Yagirala Paññananda Nayaka Maha Thero
13	Dhammapadaṭṭhakathā, 2nd Part	K. Siri Sumangala Ratanasara Nayaka Maha Thero
14.	Cūlaniddesaṭṭhakathā	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
15.	Anguttara Nikāyaṭṭhakathā, 1st Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
16.	Samyuttanikāyaṭṭhakathā, 1st Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
17.	Vimānavatthu Aṭṭhakathā	M. Siri Siddhattha Nayaka Maha Thero & Acarya Morontuduwe Siri Dhammananda Nayaka Thero

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY
18.	Thera-Gāthaṭṭhakathā, 2nd Part	Rerukane Ariyañana Thero
19.	Digha Nikāyaṭṭhakathā, 2nd Part	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
20.	Jātakaṭṭhakathā, 1st Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
21.	Paṭisambhidā Maggaṭṭhakathā	M. Dhammakitti Siri Jinaratana Nayaka Maha Thero, M. Siri Anomadassi Nayaka Thero & Welivitiye Pandit Sorata Thero
22.	Samyutta Nikāyaṭṭhakathā, 2nd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
23.	Itivuttakaṭṭhakathā	Acarya Morontuduwe Siri Dhammananda Nayaka Thero
24.	Jātakaṭṭhakathā, 2nd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
25.	Sutta Sangahaṭṭhakathā	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Maha Thero
26.	Cariyāpiṭakaṭṭhakathā	Acarya Kukulnape Siri Dewarakkhita Thero
27.	Catubhāṇawāraṭṭhakathā	Pandit Doranegoda Nanasena Thero
28.	Samantapāsādikā Vinayaṭṭhakathā, 1st Part	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Thero & Welivitiye Pandit Sorata Thero
29.	Apadānaṭṭhakathā	Welivitiye Pandit Sorata Thero
30.	Mātikaṭṭhakathā	Siri Saddhammakitti Karandana Jinaratana Maha Thero
31.	Samyutta Nikāyaṭṭhakathā, 3rd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
32.	Jātakaṭṭhakathā, 3rd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
33.	Anguttara Nikāyaṭṭhakathā, 2nd Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
34.	Vibhangaṭṭhakathā	Pandit Yagirala Siri Paññananda Nayaka Maha Thero
35.	Majjhima Nikāyaṭṭhakathā, 1st Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
36.	Jātakaṭṭhakathā 4th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
37.	Jātakaṭṭhakathā 5th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
38.	Pancappakaranaṭṭhakathā, 1st Part	Rerukane Ariyañana Thero

(TRIPITAKA PUBLICATIONS)

Vol. No.	NAME OF BOOK	EDITED BY
39.	Jatakaṭṭhakathá, 6th Part	Pandit Widurupo'a Piyatissa Nayark Maba Thero
40.	Pancappakaranaṭṭha-kathá, 2nd Part	Acarya Rerukane Candavimala Thero
41.	Jatakaṭṭhakathá 7th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
42.	Dhammasanganippa-karanaṭṭhakathá	Pandit Yagirala Paññananda Nayaka Maha Thero
43.	Apadánaṭṭhakathá, 2nd Part	Pandit Walagedara Somaloka Tissa Thero
44.	Majjhima Nikáyaṭṭha-kathá, 2nd Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
45.	Samantapāsādikā Vinayaṭṭhakathá, 2nd Part	Weliwitiye Pemaratana Thero
46.	Samantapásádika Vinayaṭṭhakatha 3rd Part	Weliwitiye Sorata Nayaka Thero
47.	Majjhimanikayāṭṭha Kathā 3rd Part	Dhammakitti Siri Paññasara Nayaka Maha Thero
48.	Samantapásádika Vinayaṭṭhakatha 4th Part	Weliwitiye Sorata Nayaka Thero